

Eesti statistika aastaraamat 2014

STATISTICAL YEARBOOK OF ESTONIA

EESTI STATISTIKA
STATISTICS ESTONIA

Eesti statistika aastaraamat 2014

STATISTICAL YEARBOOK OF ESTONIA

TALLINN 2014

Toimetaja: Kairit Pöder
Inglise keele toimetaja: Karin Sähk
Küljendus ja trükiettevalmistus: Nele Sõstra
Kaardid: Ülle Valgma

Edited by Kairit Pöder
English edited by Karin Sähk
Layout & prepress by Nele Sõstra
Maps by Ülle Valgma

Kirjastanud Statistikaamet, Tatari 51, 10134 Tallinn
Trükkinud Ofset OÜ, Paldiski mnt 25, 10612 Tallinn

Published by Statistics Estonia, Tatari 51, 10134 Tallinn
Printed by Ofset OÜ, Paldiski mnt 25, 10612 Tallinn

Juuli 2014 / July 2014

ISSN 1406-1783 (trükis / *hard copy*)
ISSN 2346-6030 (PDF)
ISBN 978-9985-74-540-3 (trükis / *hard copy*)
ISBN 978-9985-74-562-5 (PDF)

Autoriõigus/Copyright: Statistikaamet, 2014
Kaanefoto / *Cover photograph*: Bulls

Väljaande andmete kasutamisel või tsiteerimisel palume viidata allikale.
When using or quoting the data included in this issue, please indicate the source.

Hea aastaraamatu lugeja!

Möödunud on üks aastaring ja Statistikaamet avaldab oma järjekordse aastaraamatu, milles on antud valikuline ülevaade Eestis toimuvast. Valikuline just seetõttu, et kogu aasta jooksul hoolega ja takistusi trotsides kogutud informatsiooni poleks võimalik ühes raamatus avaldada. Tegelikult ületab aastas kogutud informatsiooni maht vähemalt paarikümne entsüklopeediaköite oma.

Kogutud informatsiooniga on rahul paljud Statistikaameti kliendid. Klientide rahulolu-uuringu järgi peab 62% analüütikutest avaldatud informatsiooni kvaliteetseks ja nendib, et aastate jooksul on asi paranenud. Ligi pooled neist kasutavad Statistikaameti veebilehte ja andmebaasi vähemalt kahel korral nädalas. Hinnang riikliku statistika kättesaadavusele ja selgusele on paranenud. Positiivse hinnangu andsid Statistikaametile veel meedia-, finants- ja kindlustusettevõtted, kriitilisemad olid kohalikud omavalitsused, maavalitsused ja muud ettevõtted.

Oma pahameelt on aga avaldanud need, kelle käest informatsiooni küsitakse. Valdavalt on põhjuseks liialt detailsed küsimused ja Statistikaameti arvutisüsteemide tõrked. Selles mõttes ongi Statistikaamet kahe tule vahel: paljud informatsiooni kasutajad soovivad saada detailsemaid andmeid ja üha kiiremini ning peale selle ootab maksumaksja, et kõike seda tehtaks järjest väiksemate kulutustega.

Statistikaamet püüab olemasolevates tingimustes pakkuda parimat võimalikku teenust ja jõudumööda parandada ka infotehnoloogiasüsteeme, mis on Statistikaameti edukaks toimimiseks eluliselt vajalikud. Kõike seda ikka selle nimel, et meie riigis toimuvad protsessid oleksid korralikult ja kvaliteetselt mõõdetud ja võrreldud ning tehtud otsused numbritega põhjendatud.

Käesolev aastaraamat annabki lühiülevaate Statistikaameti avaldatud informatsioonist.

Head lugemist ja süvenemist!

Juuli 2014

Andres Oopkaup
Statistikaameti peadirektor

Dear readers!

A year has passed and Statistics Estonia releases another yearbook which gives a brief overview of life in Estonia. It is brief because it would not be possible for a single publication to accommodate all the information that we collect over the year, overcoming many challenges in the process. In fact, the total amount of data collected in a year is bigger than the amount of information in a few dozen volumes of an encyclopedia.

Many customers of Statistics Estonia are satisfied with this information. According to the user satisfaction survey, 62% of analysts say that the published data are of high quality and they agree that the quality has improved over the years. Nearly a half of them use Statistics Estonia's website and database at least twice a week. Based on user feedback, there has been an improvement in the availability and clarity of official statistics. Media, financial and insurance enterprises gave a positive rating to Statistics Estonia, while local governments, county governments and other enterprises were more critical.

There has been some dissatisfaction among those who are required to provide the data. Their main grievances concern the excessive level of detail in the questions and problems with Statistics Estonia's IT systems. This illustrates how Statistics Estonia is under fire from both sides: many users would like to have more detailed data and they want to get it faster, while tax-payers expect the costs of production to be as small as possible.

Statistics Estonia tries to offer the best possible service in these circumstances. There is a special focus on improving our IT systems, as these are essential for the successful operation of Statistics Estonia. All this serves to ensure that the various processes in Estonia are properly measured and compared, and that decision-making is based on reliable figures.

Thus, the yearbook offers a concise overview of the information published by Statistics Estonia.

I hope that you find plenty of food for thought!

July 2014

Andres Oopkaup
Director General of Statistics Estonia

SISUKORD

Eessõna	3
Üldandmeid	7
Kaardid	9
Majandus- ja sotsiaalülevaade	25
KESKKOND	35
RAHVASTIK	49
SOTSIAALELU	
Haridus	67
Kultuur	81
Õigus	91
Sotsiaalne tõrjutus ja vaesus	103
Tervishoid	117
Sotsiaalne kaitse	129
Tööturg	147
MAJANDUS	
Palk	165
Hinnad	171
Rahvamajanduse arvepidamine	179
Finantsvahendus	191
Valitsemissektori rahandus	197
Ettevõtete majandusnäitajad	213
Majandusüksused	225
Väliskaubandus	239
Sisekaubandus	259
Teenindus	269
Põllumajandus	277
Jahindus, kalandus ja metsamajandus	287
Tööstus	295
Energeetika	315
Ehitus	321
Kinnisvara	329
Transport	335
Side	349
Infotehnoloogia	355
Turism ja majutus	361
Teadus- ja arendustegevus	369
Mõisted	379
Sisujuht	418
Märkide seletus	439

CONTENTS

<i>Foreword</i>	4
<i>General data</i>	8
<i>Maps</i>	9
<i>Economic and social overview</i>	25
ENVIRONMENT	35
POPULATION	49
SOCIAL LIFE	
<i>Education</i>	67
<i>Culture</i>	81
<i>Justice</i>	91
<i>Social exclusion and poverty</i>	103
<i>Health</i>	117
<i>Social protection</i>	129
<i>Labour market</i>	147
ECONOMY	
<i>Wages and salaries</i>	165
<i>Prices</i>	171
<i>National accounts</i>	179
<i>Financial intermediation</i>	191
<i>Government finance</i>	197
<i>Financial statistics of enterprises</i>	213
<i>Economic units</i>	225
<i>Foreign trade</i>	239
<i>Internal trade</i>	259
<i>Service activities</i>	269
<i>Agriculture</i>	277
<i>Hunting, fishing and forestry</i>	287
<i>Industry</i>	295
<i>Energy</i>	315
<i>Construction</i>	321
<i>Real estate</i>	329
<i>Transport</i>	335
<i>Communications</i>	349
<i>Information technology</i>	355
<i>Tourism and accommodation</i>	361
<i>Research and development</i>	369
<i>Definitions</i>	398
<i>Index</i>	429
<i>Explanation of symbols</i>	439

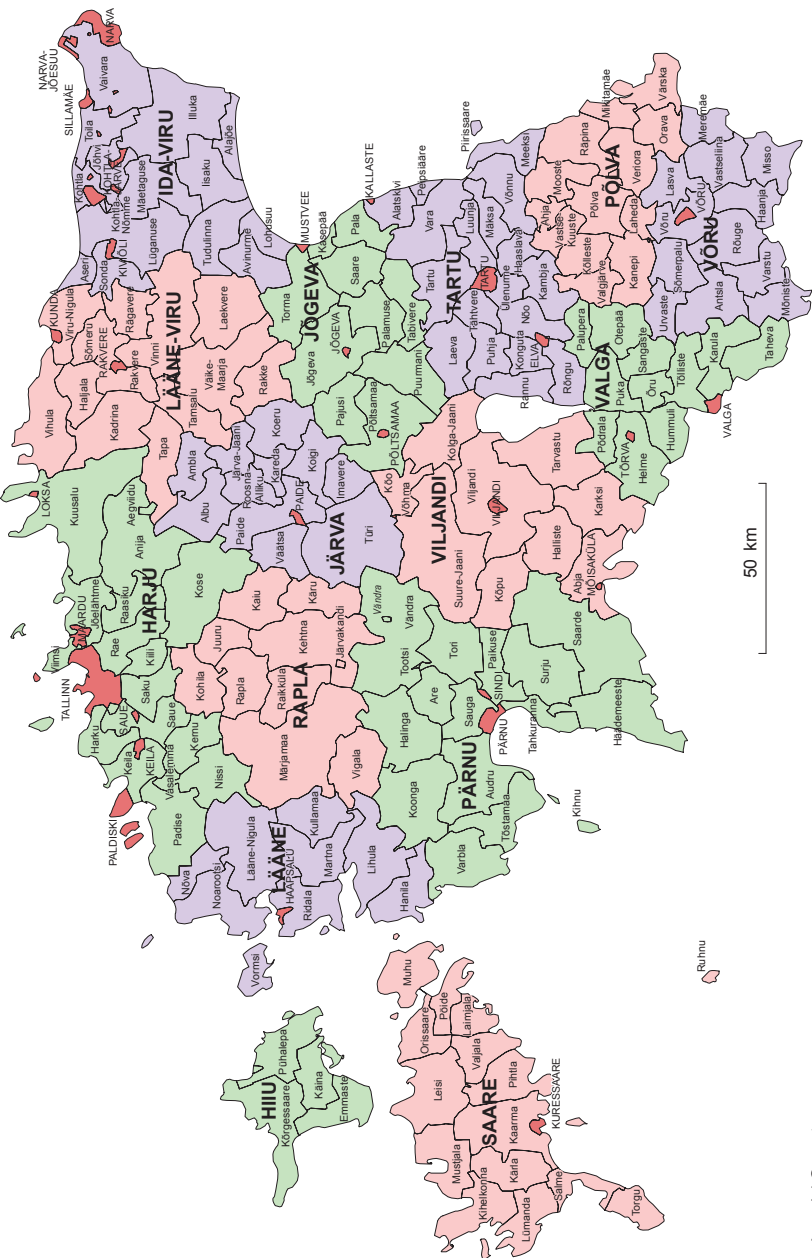
EESTI

Riigi ametlik nimi	Eesti Vabariik
Iseseisvuspäev	24. veebruar (1918)
Riigikord	parlamentaarne vabariik
Pealinn	Tallinn
Riigikeel	eesti keel
Rahaühik	euro (1 euro = 100 senti) Euro võeti Eestis kasutusele 1. jaanuaril 2011. Eesti krooni ja euro kurss: 1 euro = 15,6466 krooni.
Rahvaarv, 1. jaanuar 2014	1 315 819
Rahvastiku tihedus	30 elanikku 1 km ² kohta (aluseks Eesti maismaapindala)
Pindala	45 227 km ²
Haldusjaotus, 1. jaanuar 2014	15 maakonda 215 omavalitsuslikku haldusüksust, sh 30 linna ja 185 valda
Saarte arv	1521
Suurimad saared	Saaremaa, 2671 km ² Hiiumaa, 989 km ² Muhu, 198 km ²
Pikimad jõed	Võhandu, 162 km Pärnu, 144 km Põltsamaa, 135 km
Suurimad järved	Peipsi, 3555 km ² (koos Venemaale kuuluva osaga) Võrtsjärv, 271 km ² Narva veehoidla, 191 km ² (koos Venemaale kuuluva osaga)
Kõrgeim punkt	Suur Munamägi, 318 m
Keskmine õhutemperatuur 2013. aastal	aastakeskmine +6,8 °C jaanuaris −5,2 °C juulis +17,7 °C

ESTONIA

Official name of the state	<i>Republic of Estonia</i>	
Independence Day	<i>24 February (1918)</i>	
Polity	<i>parliamentary republic</i>	
Capital city	<i>Tallinn</i>	
Official language	<i>Estonian</i>	
Currency	<i>euro (1 euro = 100 cents)</i> <i>Estonia adopted the euro on 1 January 2011. Exchange rate between the Estonian kroon and the euro:</i> <i>1 euro = 15.6466 kroons.</i>	
Population, 1 January 2014	<i>1,315,819</i>	
Population density	<i>30 inhabitants per 1 km² (based on the mainland area of Estonia)</i>	
Total area	<i>45,227 km²</i>	
Administrative division, 1 January 2014	<i>15 counties</i> <i>215 administrative units with local governments, including 30 cities and 185 rural municipalities</i>	
Number of islands	<i>1,521</i>	
Largest islands	<i>Saaremaa, 2,671 km²</i> <i>Hiiumaa, 989 km²</i> <i>Muhu, 198 km²</i>	
Longest rivers	<i>Võhandu, 162 km</i> <i>Pärnu, 144 km</i> <i>Põltsamaa, 135 km</i>	
Largest lakes	<i>Peipus, 3,555 km² (including the part belonging to Russia)</i> <i>Võrtsjärv, 271 km²</i> <i>Narva reservoir, 191 km² (including the part belonging to Russia)</i>	
Highest point	<i>Suur Munamägi, 318 m</i>	
Average daily temperature in 2013	<i>annual mean</i>	<i>+6.8 °C</i>
	<i>in January</i>	<i>−5.2 °C</i>
	<i>in July</i>	<i>+17.7 °C</i>

Eesti haldusjaotus, 1. jaanuar 2014
Administrative division of Estonia, 1 January 2014

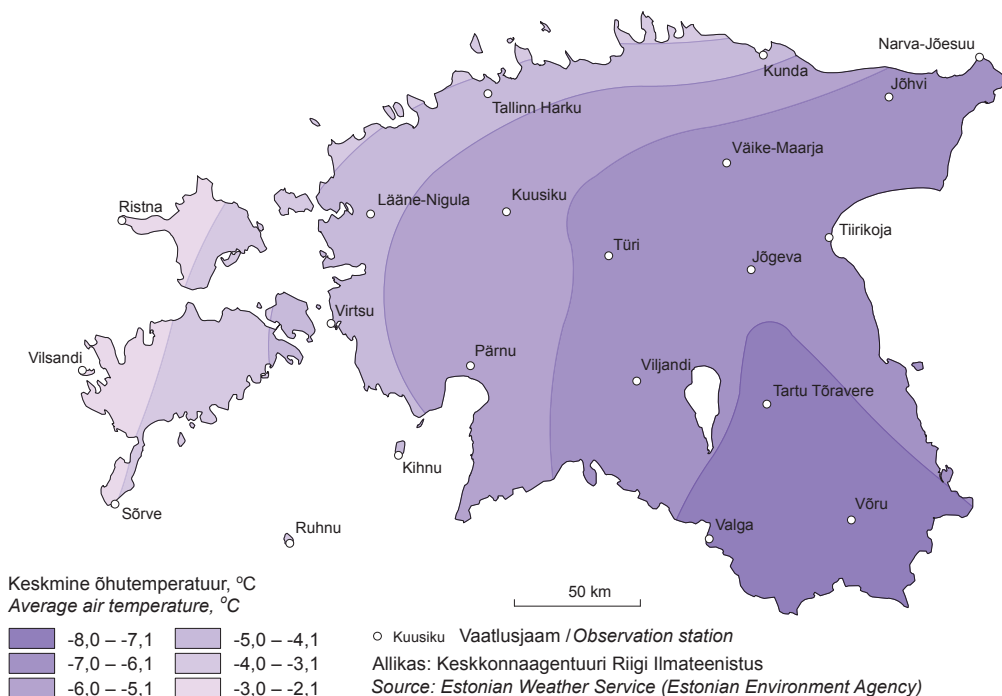

HIU Maakond / County
Omavalitsuslik linn
City with municipal status

VALGA Vald / Rural municipality
Vald (alev) / Rural municipality (town)

Jaanuari keskmine õhutemperatuur, 2013

Average air temperature in January, 2013

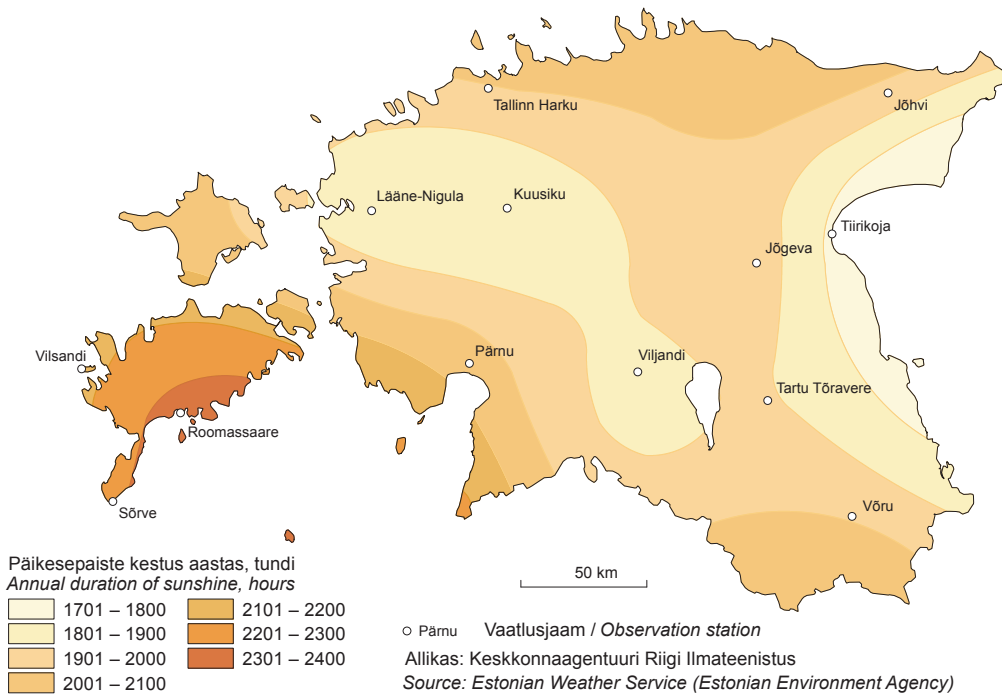
Juuli keskmine õhutemperatuur, 2013

Average air temperature in July, 2013

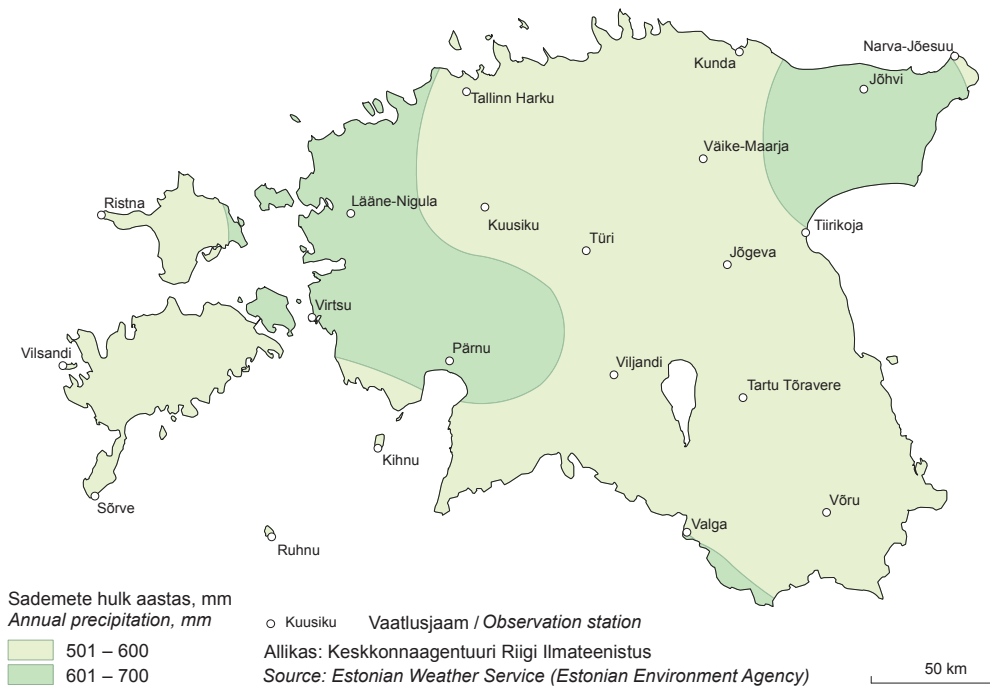
Päikesepaiste, 2013

Sunshine, 2013

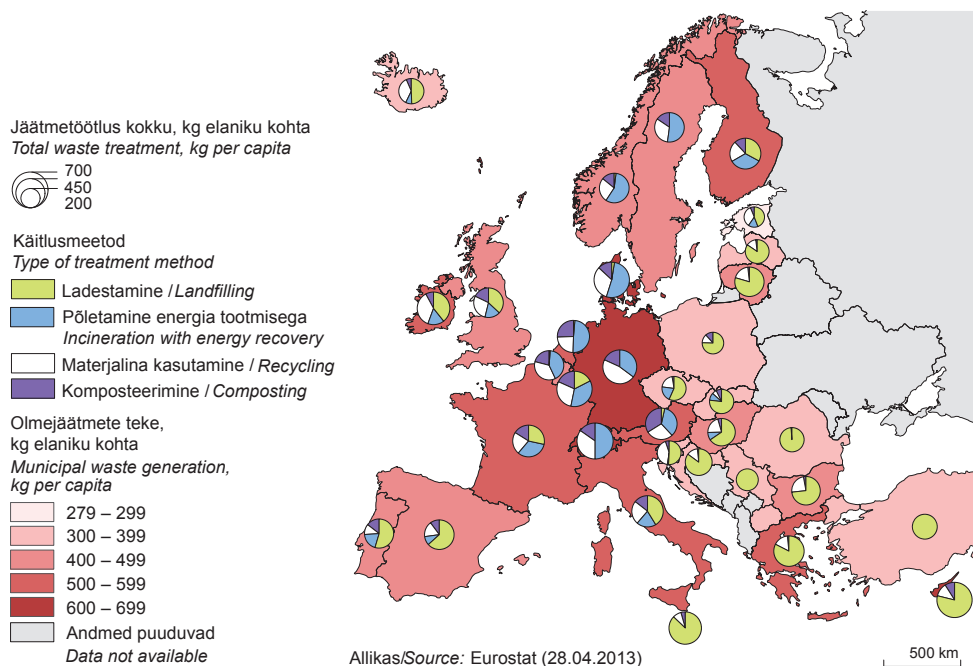
Sademed, 2013

Precipitation, 2013

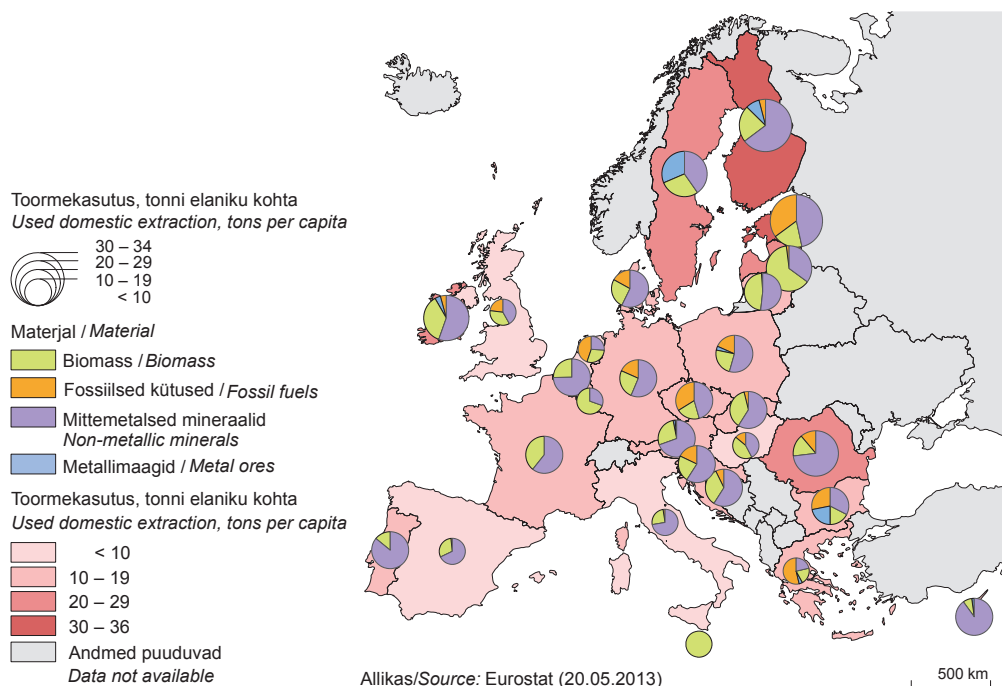
Olmejäätmete teke ja käitlemine Euroopas, 2012

Municipal waste generation and treatment in Europe, 2012

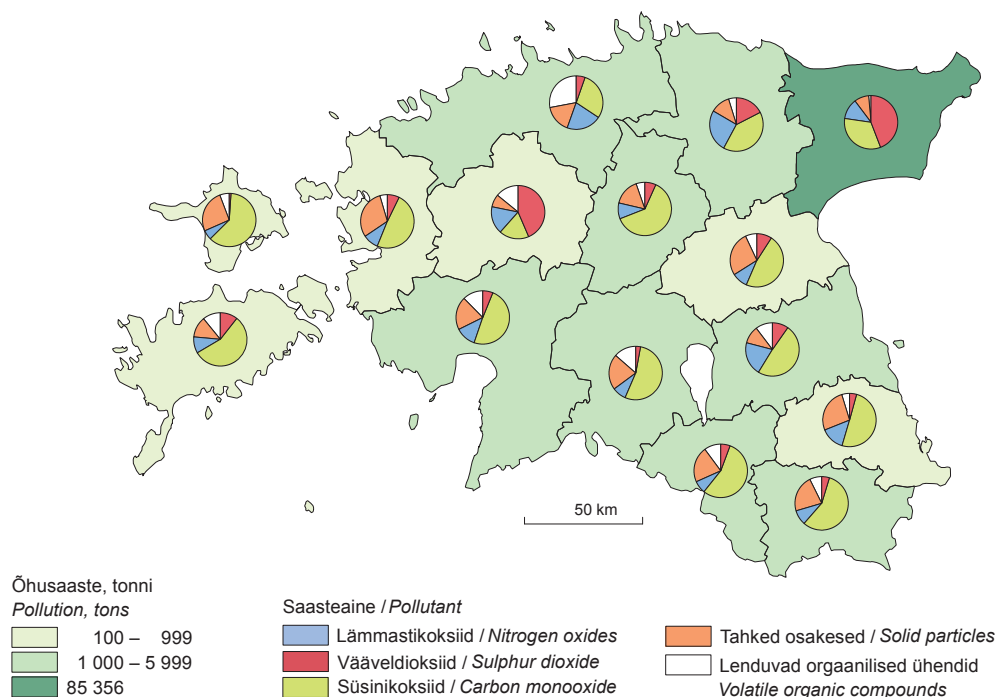
Kodumaine toormekasutus toormeliigi järgi Euroopas, 2011

Used domestic extraction by type of raw material in Europe, 2011

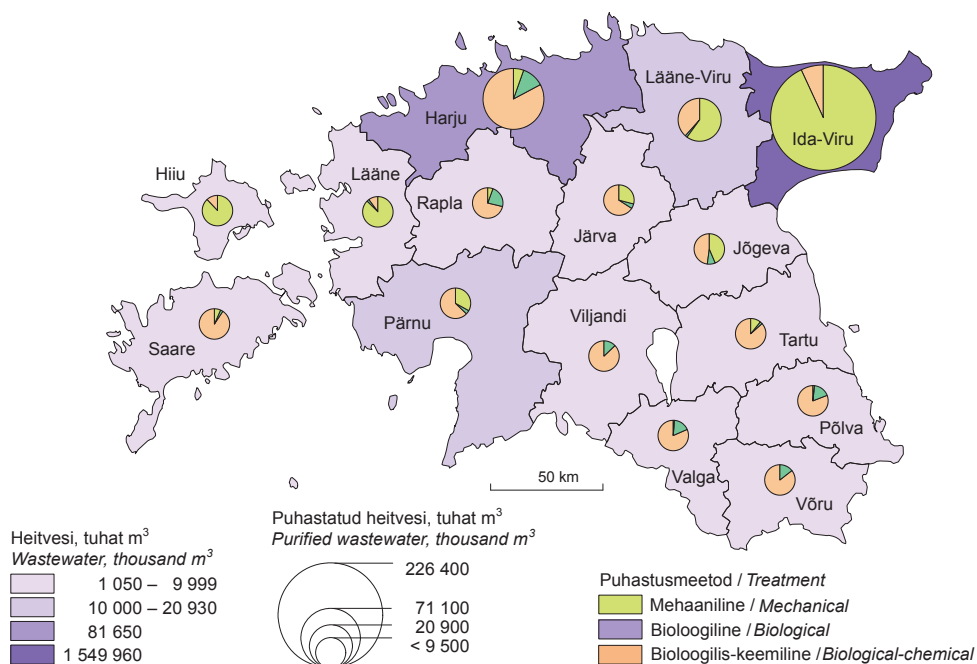
Õhu saastamine paiksetest saasteallikatest, 2012

Pollution of air from stationary sources, 2012

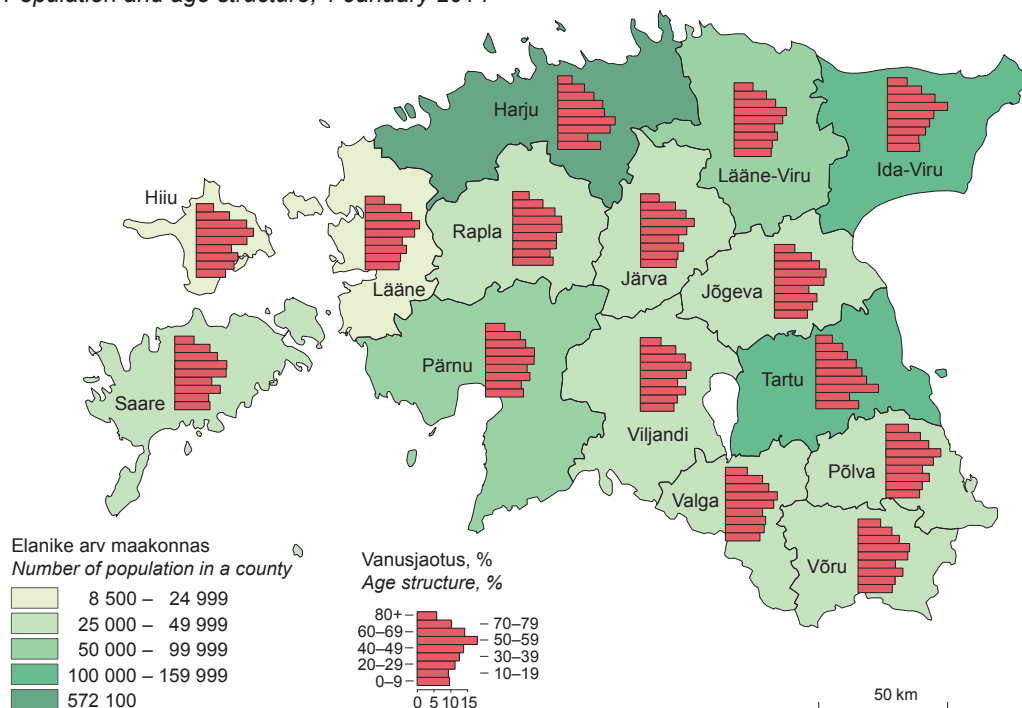
Heitvesi, 2012^a

Wastewater, 2012^a

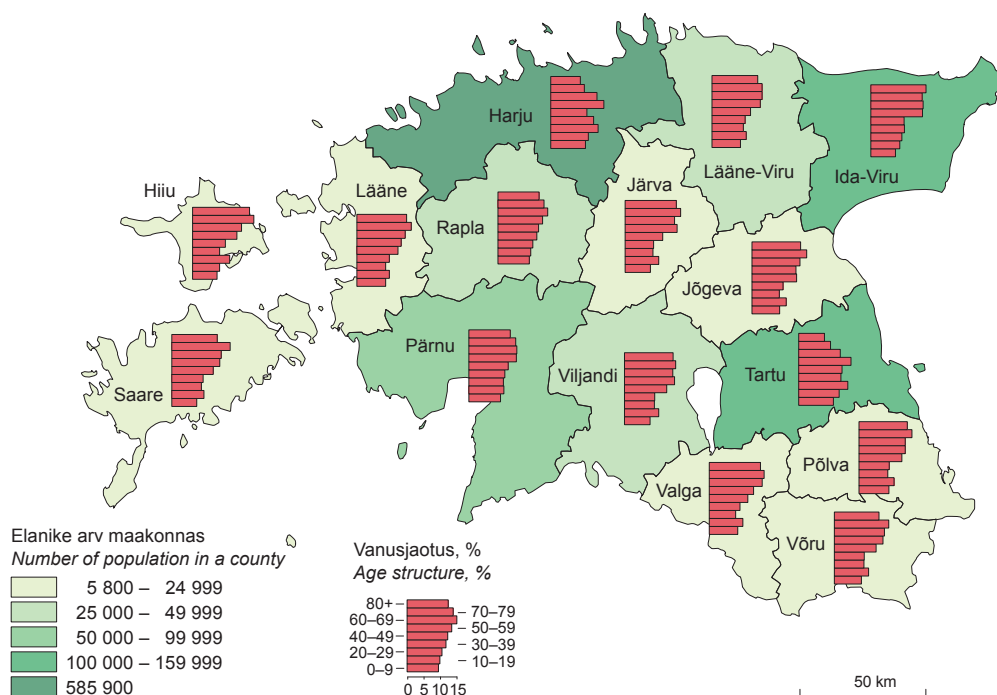
^a Igas maakonnas on puhastatud üle 99% puhastamist vajavast heitveest.

^a In each county, more than 99% of the wastewater needing treatment has been purified.

Rahvaarv ja rahvastiku vanusjaotus, 1. jaanuar 2014**Population and age structure, 1 January 2014**

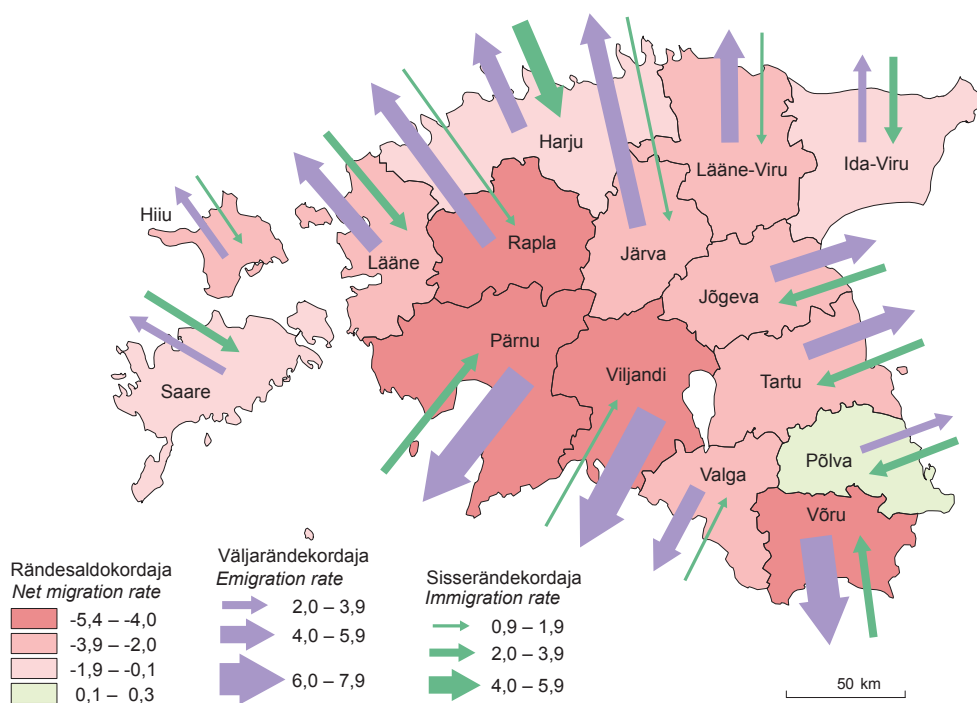
* Korrigeeritud 28.07.2014

* Corrected on 28.07.2014

Proгноositav rahvaarv ja rahvastiku vanusjaotus, 2040*Projected number of population and age structure, 2040*

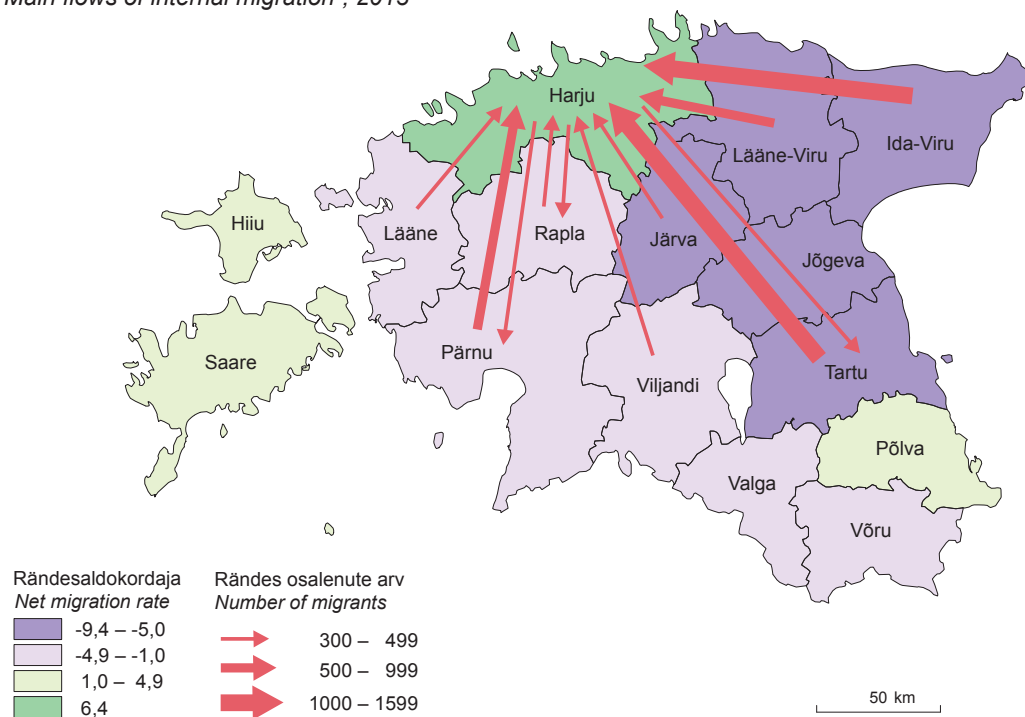
Välisränne, 2013

External migration, 2013

Siserände peamised suunad^a, 2013

Main flows of internal migration^a, 2013

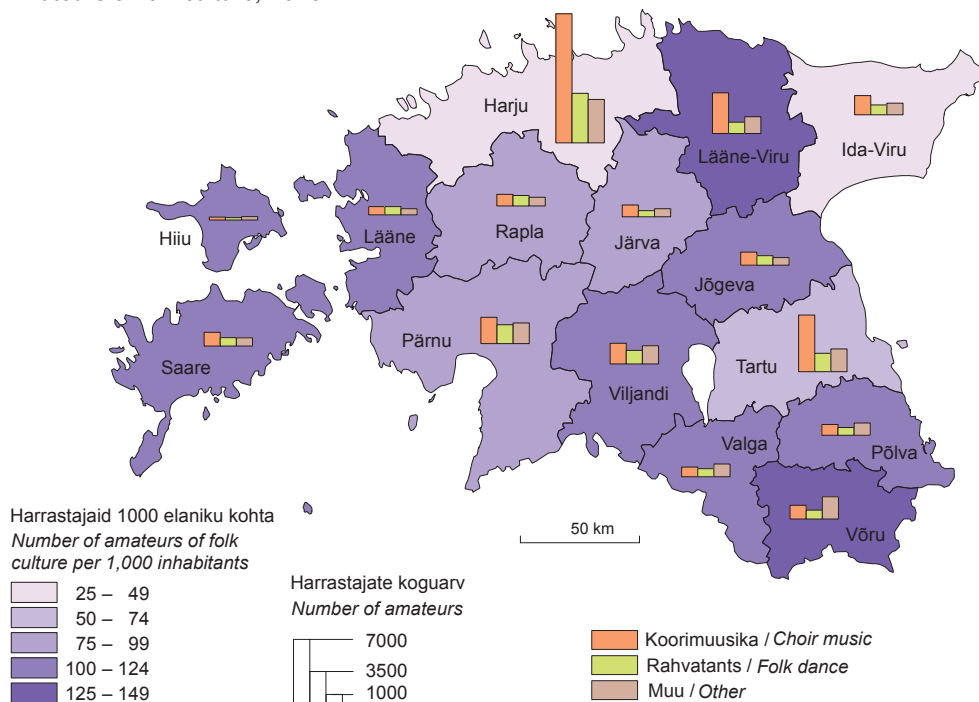

^a Kaardil on kujutatud vähemalt 300 inimesega rändevood.

^a Migration flows with 300 and more persons are shown.

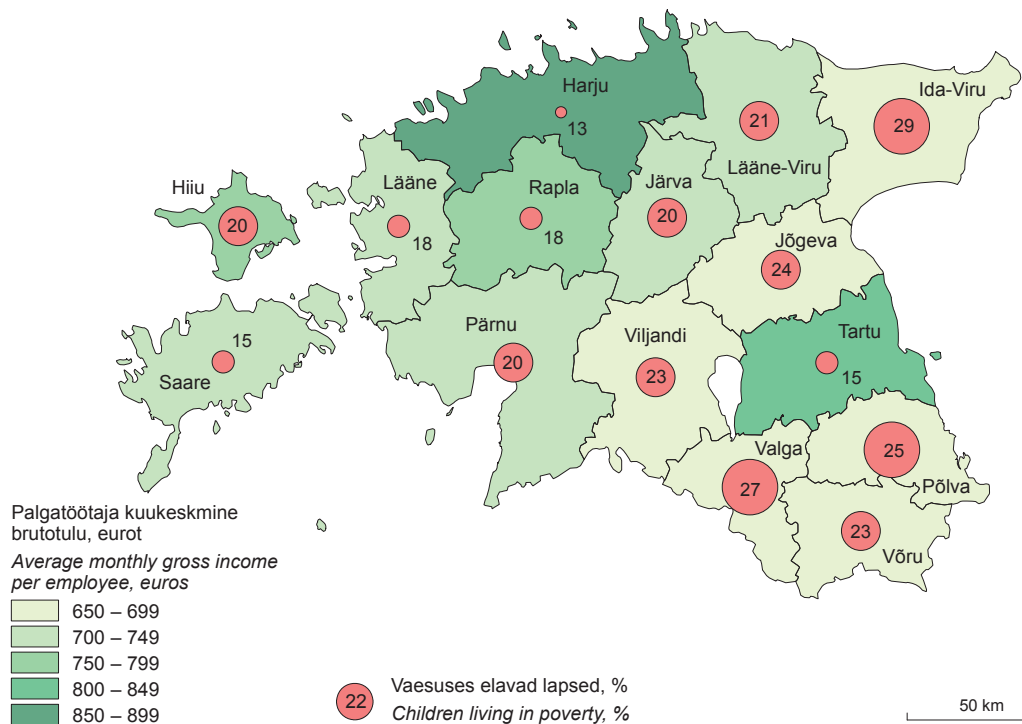
Rahvakultuuri harrastajad, 2013

Amateurs of folk culture, 2013

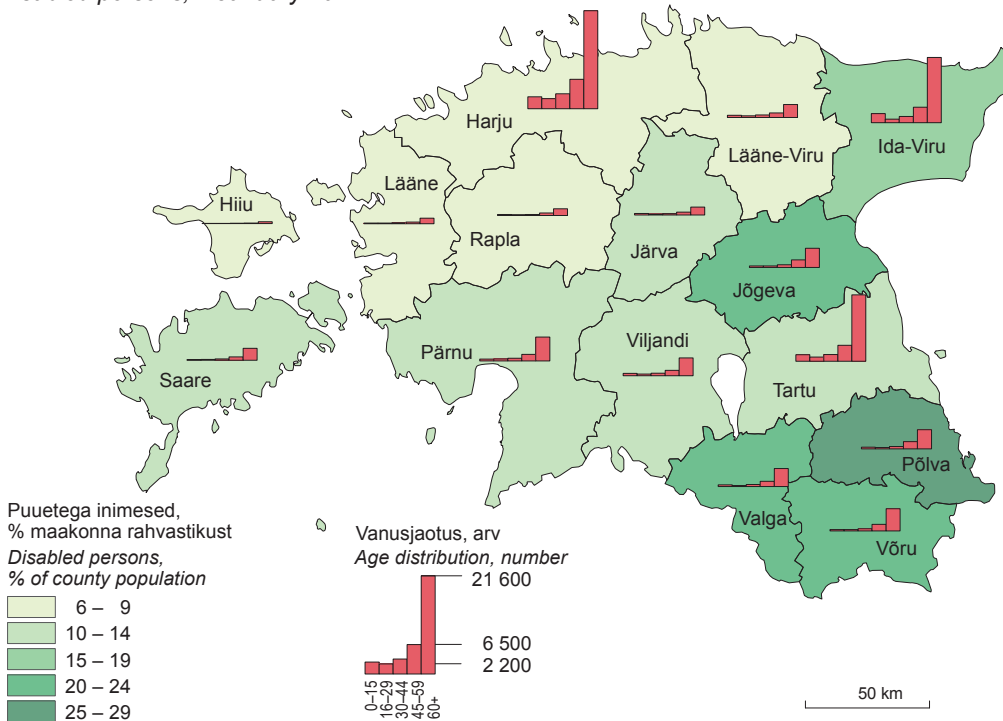
Laste vaesusmäär ja palgatöötaja kuukeskmise brutotulu, 2011

Poverty rate of children and average monthly gross income per employee, 2011

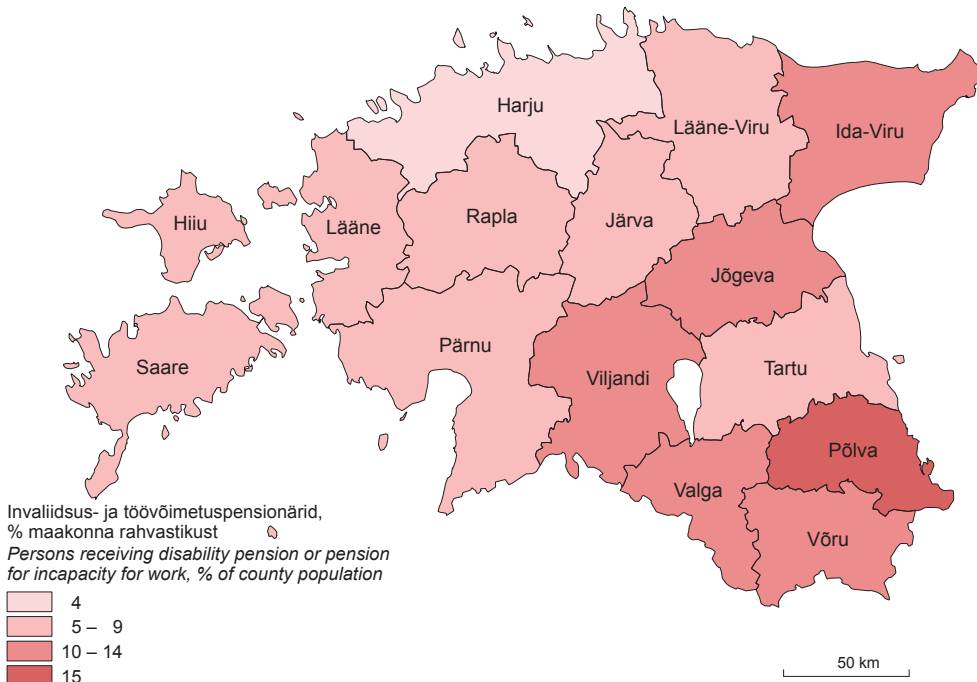
Puuetega inimesed, 1. jaanuar 2014

Disabled persons, 1 January 2014

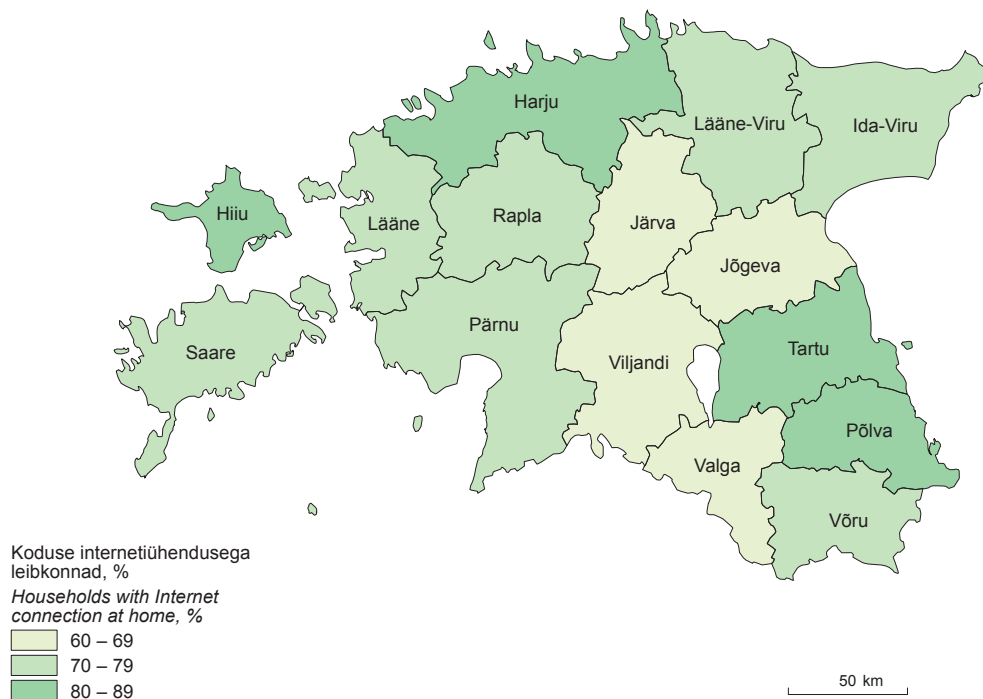
Invaliidsus- ja töövõimetuspensionärid, 1. jaanuar 2014

Persons receiving disability pension or pension for incapacity for work, 1 January 2014

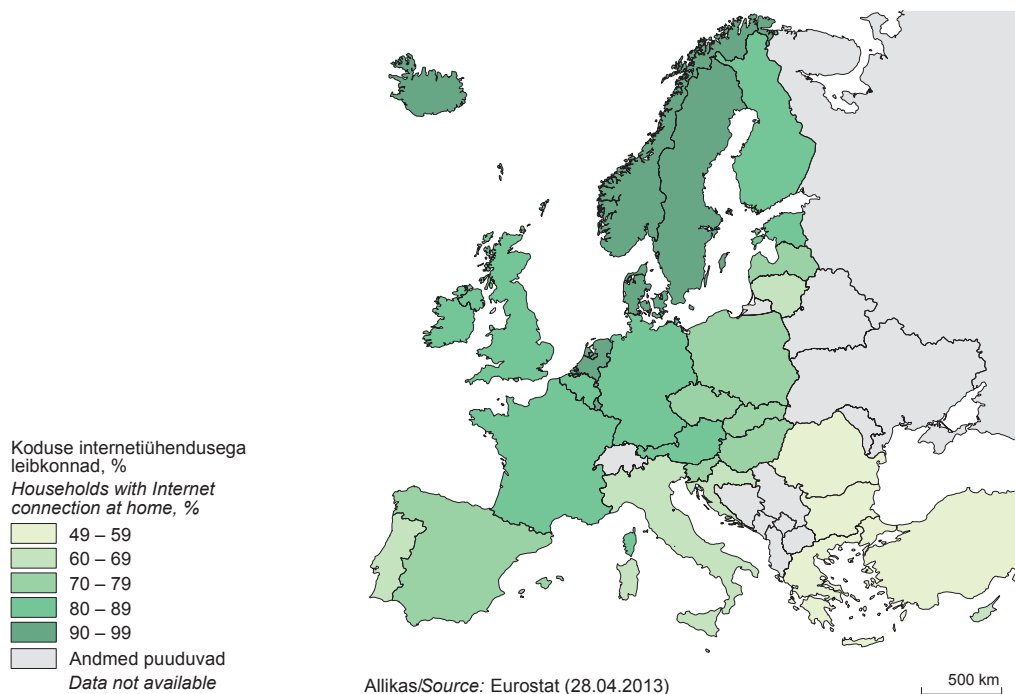
Internetiühendus leibkondades, 2013

Households with Internet connection, 2013

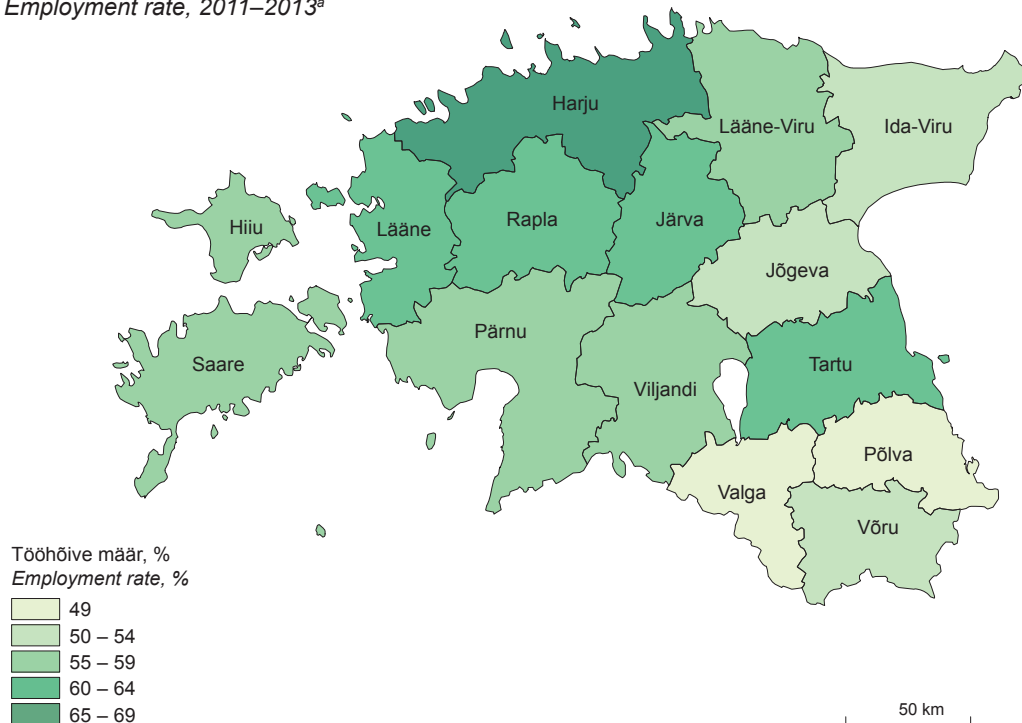

Internetiühendus leibkondades Euroopas, 2013

Households with Internet connection in Europe, 2013

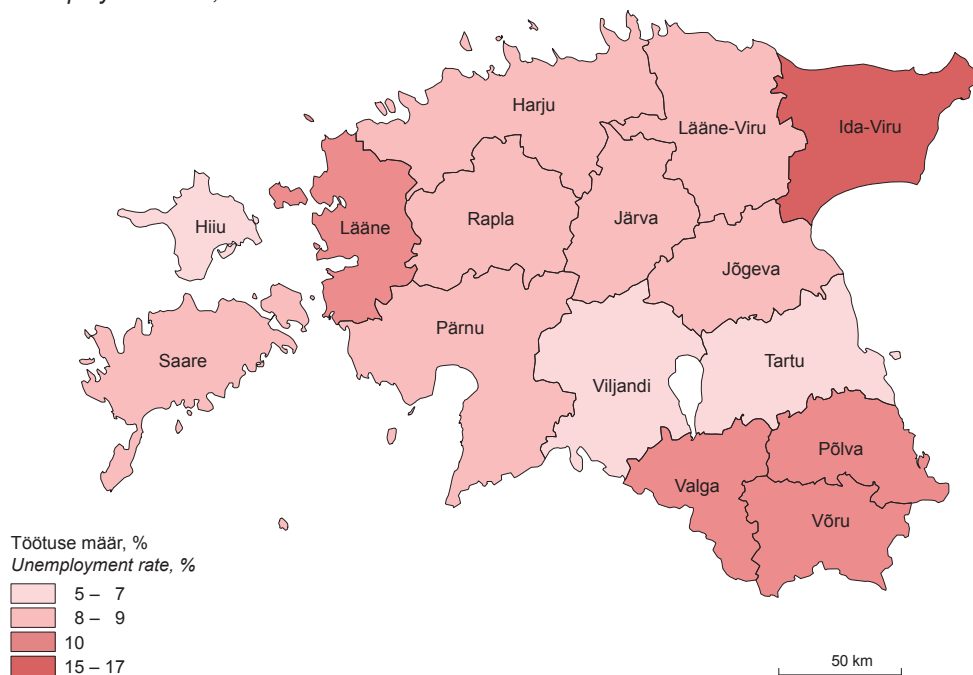
Tööhõive määr, 2011–2013^a Employment rate, 2011–2013^a

^a 2011.–2013. aasta keskmine määr.

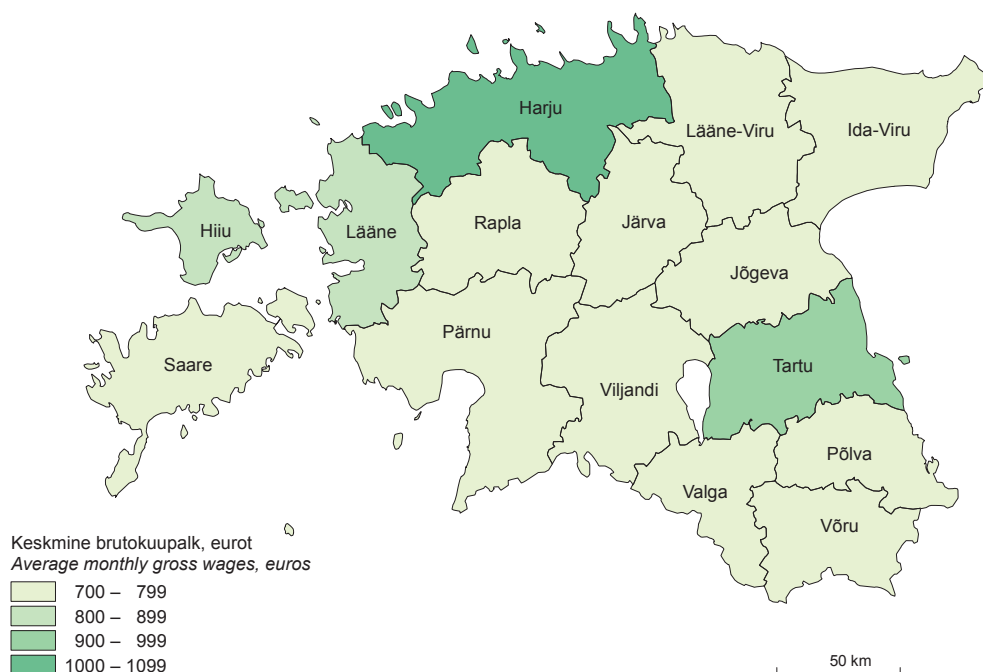
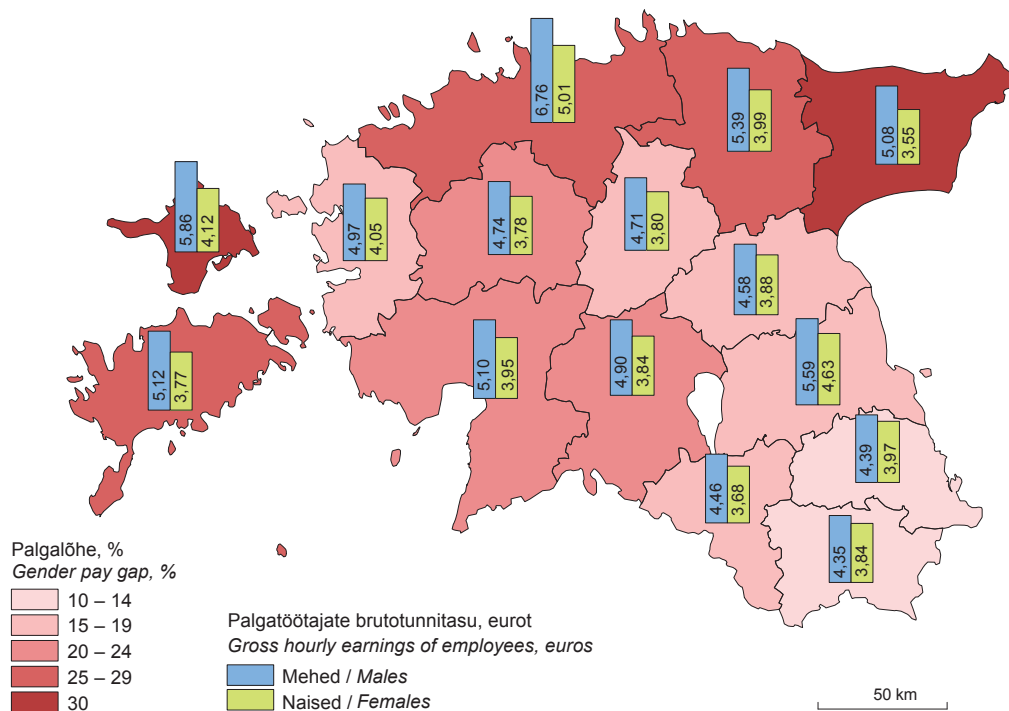
^a Average rate of the years 2011–2013.

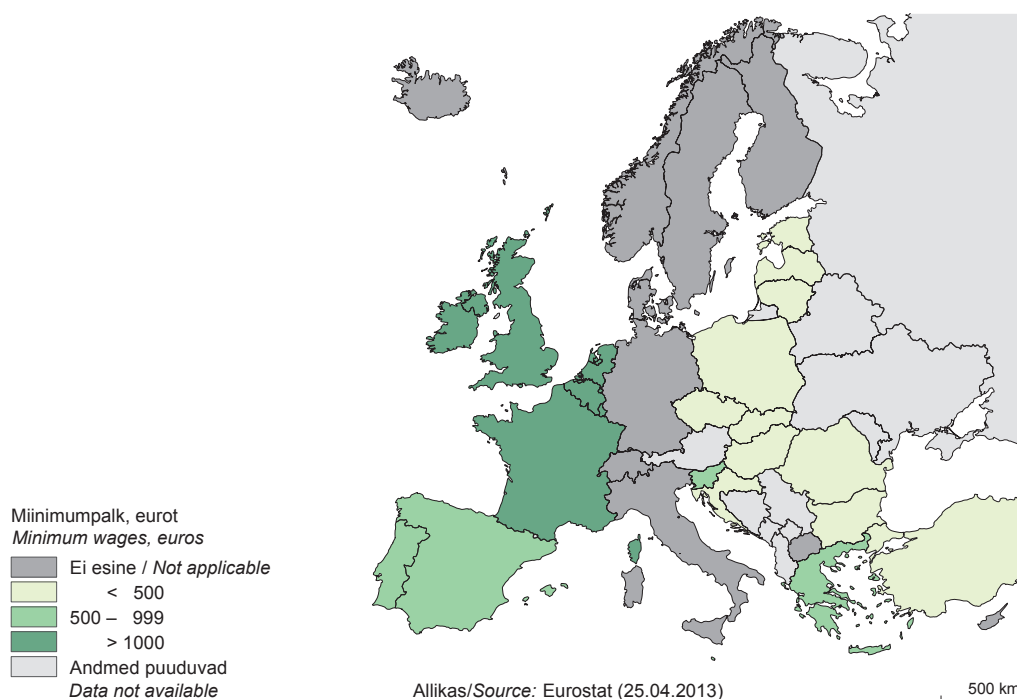
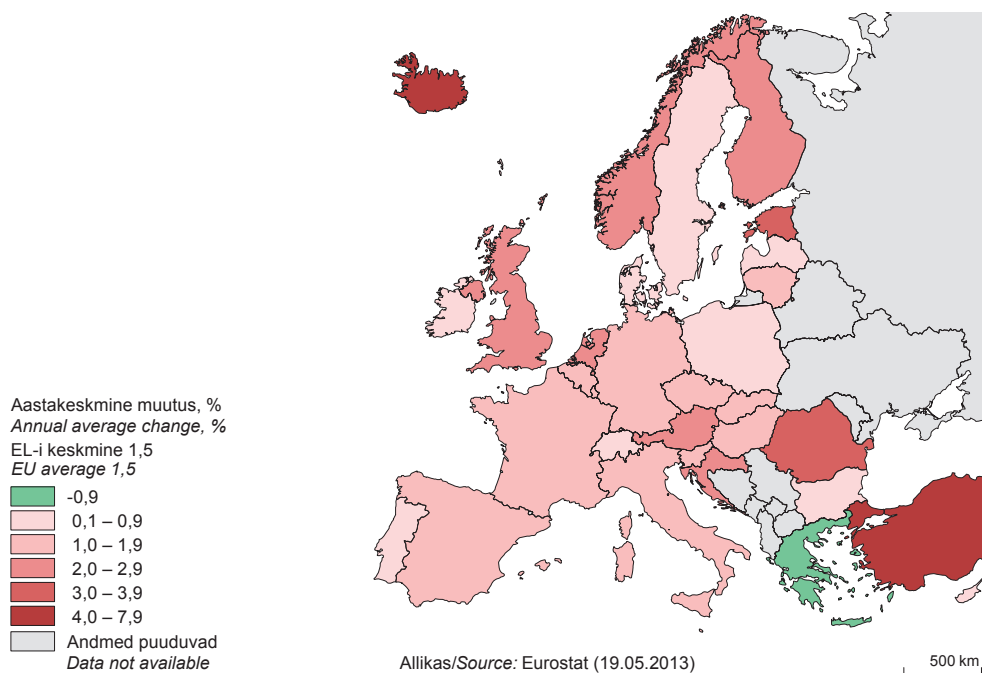
Töötuse määr, 2011–2013^a Unemployment rate, 2011–2013^a

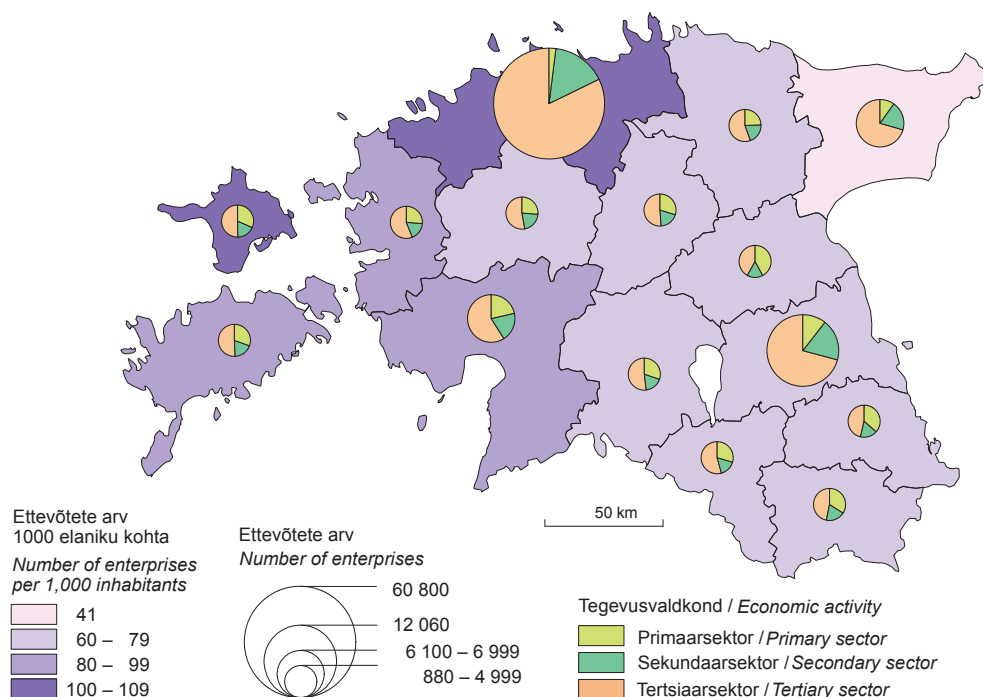
^a 2011.–2013. aasta keskmine määr.

^a Average rate of the years 2011–2013.

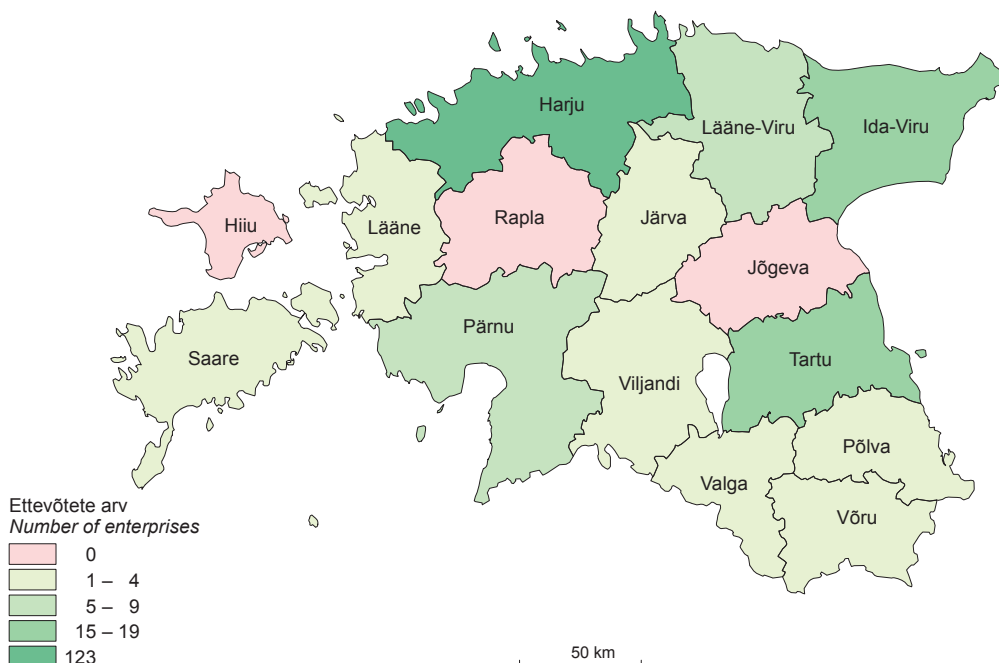
Brutokuupalk, 2013*Monthly gross wages, 2013***Sooline palgalõhe ja palgatöötajate tunnitasu, oktoober 2013***Gender pay gap and gross hourly earnings of employees, October 2013*

Miinimumpalk Euroopas, 1. jaanuar 2013*Minimum wages in Europe, 1 January 2013***Tarbijahindade harmoneeritud indeksi aastakeskmise muutus Euroopas, 2013***Annual average change in the Harmonised Index of Consumer Prices (HICP) in Europe, 2013*

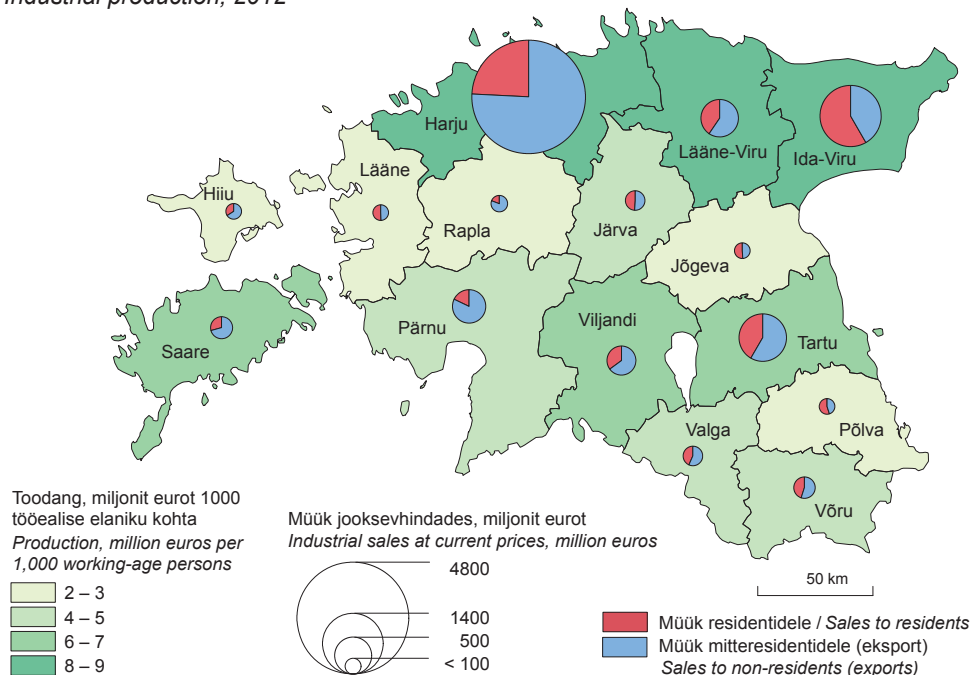
Statistilisse profiili kuuluvad ettevõtted, 2013 *Enterprises in the Statistical Profile, 2013*

Vähemalt 250 töötajaga ettevõtted, 2013 *Enterprises with 250 or more employees, 2013*

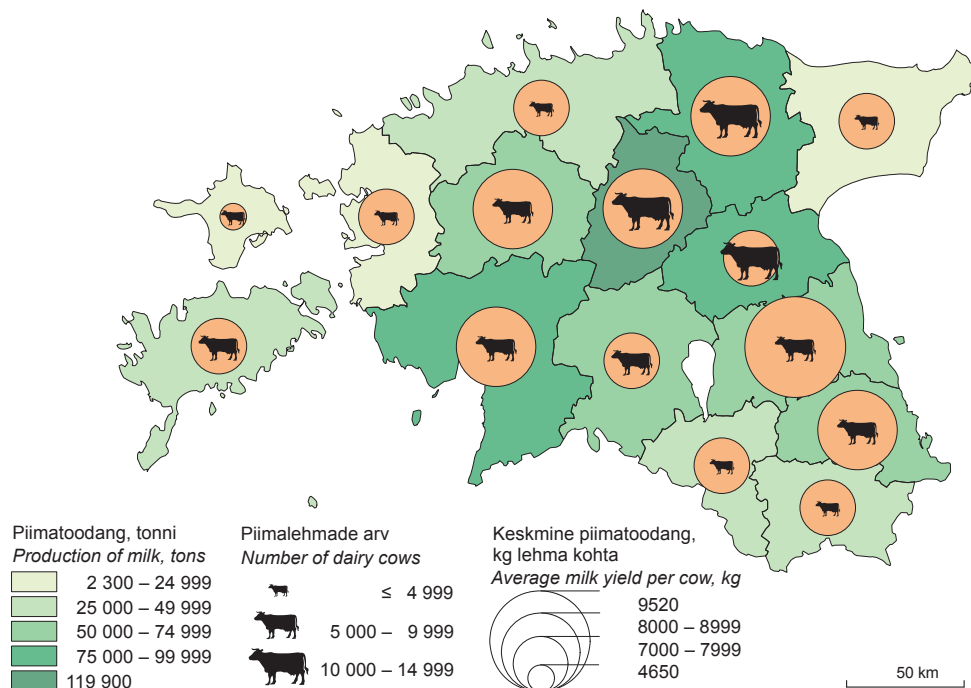
Tööstustoodang, 2012^a Industrial production, 2012^a

^a Vähemalt 20 hõivatuga ettevõtete andmed.

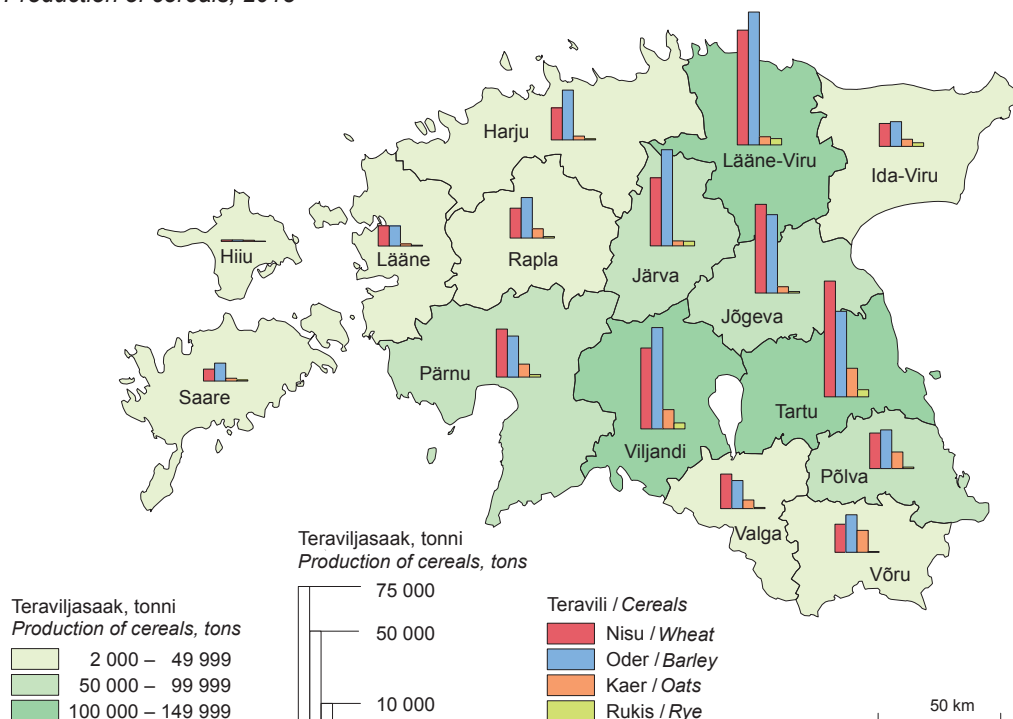
^a Data on enterprises with at least 20 persons employed.

Piimatoodang, 2013 Production of milk, 2013

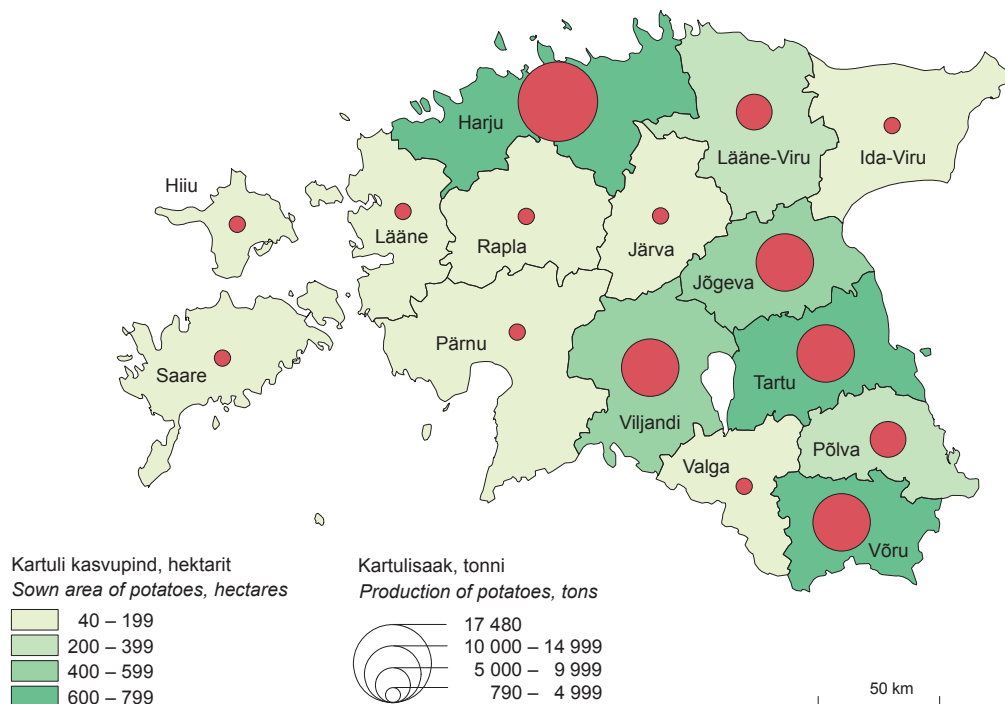
Teraviljakasvatus, 2013

Production of cereals, 2013

Kartulikasvatus, 2013

Growing of potatoes, 2013

MAJANDUS- JA SOTSIAALÜLEVAADE

Siim Krusell, Robert Mürsepp

2013. aastal maailma majanduskasv aeglustus. Maailma sisemajanduse koguprodukt (SKP) kasvas hinnanguliselt 2,8%, seega jätkus maailma majanduse 2012. aastal alanud jahtumine. Peamiselt olid selle taga arenenud riikides toimunud muutused eesotsas Ameerika Ühendriikide majanduskasvu aeglustumisega 1,9%-ni. Kui aasta alguses näis majandus küllaltki nõrk ja oli mitmel pool koguni languses, siis aasta teine pool näitas mõningaid paranemismärke. Siiski annab endiselt ebakindlast majanduskeskkonnast märku kasvav tööpuudus, mis jõudis mullu üle maailma 9%-ni. Samuti on aeglustunud riikidevaheline kaubandustegevus, mis võimaliku languse puhul seab ohtu maailma majanduse tuleviku.

Kui Euroopa Liitu (EL) tabas 2012. aastal majanduslangus, siis mullu sellest veidi taastuti ja majandus kasvas minimaalselt – 0,1%. Suurim kasv oli Lätis (4,1%), Rumeenias (3,5%), Leedus ja Islandil (kummaski 3,3%). Negatiivse poole pealt kerkisid esile aga Vahemere maad Küpros (–5,4%), Kreeka (–3,9%) ja Itaalia (–1,9%). Peale selle, et Itaalia ja teiste Lõuna-Euroopa riikide majandus on endiselt nõrk, ei paista olulisi majanduse paranemise märke ka ülejäänud suurtes Euroopa riikides. Euroopat nii nagu kogu maailmagi varitseb väliskaubandustegevuse aeglustumise ja sellest tingitud majanduse stagneerumise oht.

Varasematel aastatel Euroopa kiireima majanduskasvuga riikide hulka kuulunud Eestit tabas 2013. aastal majanduskasvu oluline aeglustumine. SKP suurenes hinnamõju arvestades vaid 0,8%. Kvartaliandmetest on näha, et Eesti majandus kasvas kogu aasta langevas tempos. Nii nagu varasematel aastatelgi pidurdas majanduse kasvu ehitussektor. Kasvu toetasid 2013. aastal eelkõige aga töötlev tööstus ja kaubandus. Kui 2012. aastal majanduskasvu aeglustumine tootlikkusele mõju ei avaldanud, siis mullu sattus tootlikkus lausa langusesse, vähenedes aasta jooksul 1%.

Sisemajandust ootavad ees muutused. Eesti majanduse suurima mahuga valdkond töötlev tööstus kasvas 2013. aastal 5,2%. Peamiselt vedasid töötleva tööstuse kasvu kiireneva kasvuga metalltoodete tootmise ja elektroonika tegevusala. Elektroonikavaldkonna kasv oli seevastu hoopis tänu aasta alguse tugevale tõusule aasta kokkuvõttes koguni 32%. Samuti jõudsalt ehk 6,6% kasvas Eesti tööstuse suurim tegevusala puidutöötlemine.

Teenuste poolest näitasid head edasiminekut eelkõige uute äripindadega laienenud kaubandus, mis kasvas 10,3%, ja ka telekommunikatsiooni hõlmav info ja side tegevusala. Aasta jooksul palju kõneainet pakkunud energeetikavaldkond kasvas pärast energiaturu avanemist aastaga tagasihoidlikult – 3,7%. Siiski jõudis tegevusala selle näitajaga oma kõigi aegade kõrgeimale tasemele.

Eelmistel aastatel tugevalt kasvanud ehitussektor pöördus 2013. aastal langusesse. 5,7% kukkumine viitab sellele, et majanduskriisist taastumine on läbi saanud. Majanduskasvu peamine pidurdaja oli möödunud aastal aga varem majanduskasvu oluliselt panustanud veonduse ja laonduse tegevusala, mis langes aasta jooksul 19,3%. Tähelepanuväärne on ka asjaolu, et tegevusala langus aasta jooksul kiirenes. Peamiselt olid languse taga maismaatransport ja selle abistavad tegevused.

Sisenõudlus kasvas mullu majandusest veidi kiiremini – 1,5%. Olulisim osa kasvust tuli eratarbimisest, mis nii nagu aasta varemgi suurenes 4,2%. Kõige kiiremini kasvasid kodumajapidamiste tarbimises kulutused eluasemele, sidele ja vabale ajale. Lisandväärtuse kasvu andsid suure panuse ka kulutused toidukaupadele ja alkoholile.

Kui 2012. aastal võis täheldada tarbijate heaolu tuntavat paranemist, siis Eesti Konjunktuuriinstituudi avaldatav tarbijate kindlustundeindeks eelmisel aastal märgatavat positiivset muutust ei näidanud. Aasta alguses nõrgenenud kindlustunne aasta jooksul küll taastus, kuid jäi püsima ajaloolise keskmise lähedusse. Kuigi üldjoontes võib tarbijate tulevikuväljavaadet pidada heaks, siis stabiilselt kasvavad väljaminekud igapäevavajaduste rahuldamiseks on jätnud jälje nende säästuootustele. Vaatamata mitmele majanduskasvuaastale on ootused siiani pessimistlikud.

Kuigi tarbijate kulutused möödunud aastal suurenesid, siis maailmaturul toiduained odavnesid. See kajastus ka Eesti tarbijahinnaindeksis, mis kasvas varasema aastaga võrreldes aeglasemalt – 2,8%.

Enim panustasid selle kasvu eluasemekulutuste 8,8% suurenemine ja tarbekaupade hinna tõus. Hindadest kallinesid ka ehitushinnad, mis vastupidi valdkonna lisandväärtusele tõusid 5,2%.

Majanduskasvuga samas tempos suurenes ka kapitali kogumahutus põhivarasse mullu 1%. Ettevõtjate investeringutest välja paistvat ebakindlust on näha ka Euroopa Komisjoni avaldatavas majandusosaluse indeksis. Nii nagu tarbijate kindlustunne oli ka see aasta alguses languses, kuid kasvas seejärel aasta lõpuni. EL-i tagasihoidlik majanduskasv kajastus majandusosaluse suurenemises ajaloolise keskmise tasemeni. See näitab, et Euroopa ettevõtjad pole tuleviku suhtes kuigi optimistlikud. Arvatavalt võib see jätta jälje ka Eesti majandusele.

Välispartnerite nõrkus mõjutab Eestitki. 2013. aastal nii Euroopas kui ka ülejäänud maailmas aeglustunud väliskaubandustegevus pidurdas ka siinset avatud majandust. Euroopa endiselt nõrga majanduse taustal kasvas Eesti eksport mullu vaid 1,8%, sealjuures aasta lõpus oli eksport juba languses. Kui kaupade puhul oli näha veel mõningast kasvu, siis teenuste välismaale müüki tabas langus. Teenuste import seevastu suurenes 4,9%, mistõttu koguimport kasvas 2,6%. Aasta kokkuvõttes tähendas see jätkuvat negatiivset netoeksporti. Kuni maailmamajandus ei tugevne, on selles vallas olukorra märgatavat paranemist vaevalt oodata.

Majanduskasvu aeglustumine mõjutas ka valitsemissektori tarbimist, mis kasvas 2013. aastal 1,3%. Nii nagu 2012. aastal jäid selgi korral sektori tulud kulutustele alla. Selle ja negatiivse riigieelarve tõttu kasvas endiselt ka riigivõlg, mille osatähtsus SKP-s suurenes 9,8-st 10,0%-ni. Kui enne majanduskriisi ei ületanud riigivõlg ühelgi aastal 6% SKP-st, siis alates 2009. aastast pole seda taset enam saavutatud. 2011. aastal oldi sellele piirile veel lähedal, ent EL-is vastu võetud otsused majandusliidu finantsstabiilsuse tagamiseks on riigivõla osatähtsuse vähenemise peatanud.

Majanduse tulevikuväljavaated on ebaselged. Kui 2012. aastal oli Eesti majanduse kasv vaatamata Euroopa majanduse ebakindlale seisule tugev, siis mullu jõudis välismaailma nõrkus ka meieni. Rahvusvahelise kaubandustegevuse aeglustumine jättis jälje Eesti avatud majandusele ja viis siinsegi väliskaubanduse langusesse. Kuigi varasemast majanduskasvust on näha, et majanduskriisist on Eesti taastunud jõudsalt, siis praegu näib, et taastumine on lõppenud ja kriisi ajal vabanenud ressursid on niivõrd rakendatud, et tulevikuks on vaja juba laiahaardelisemat arengut. Nagu paistis 2013. aastal, ei võimalda lähinaabrite majanduse kehv seisukord enam siinsel heaolul kasvada. Sellesama olukorra tõttu ootavad mitmed Euroopa riigid senise kokkuhoiupoliitika asemele üha jõulisemaid majandust ergutavaid samme. Samal ajal aga on raske ette näha, kuivõrd ja millist leevendust võib Eesti majandusele pakkuda Euroopa Keskpanga üha agressiivsem rahanduspoliitika.

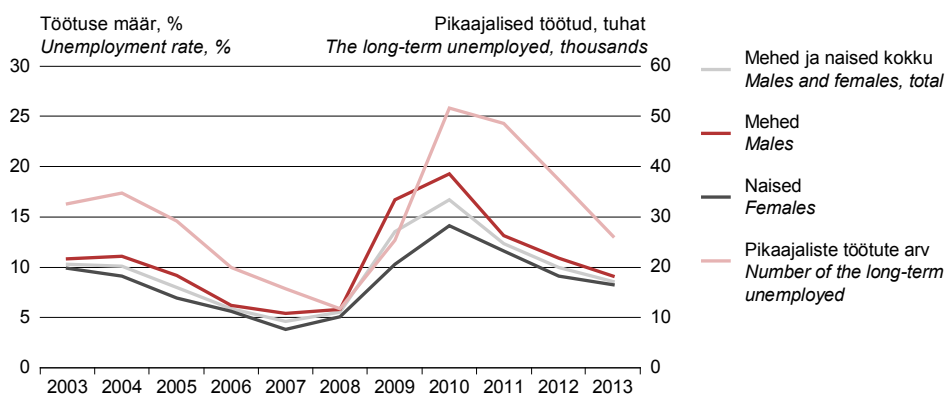
Majandusprotsessides kajastub lõppkokkuvõttes see, millise iseloomuga ja kui edukas on olnud töötajate tööalane tegevus. Potentsiaalseid majandusse panustajaid jääb aga iga aastaga vähemaks ja siin polnud erand ka 2013. aasta.

Rahvaarv väheneb endiselt. Loomulik iive, mis näitab sündide ja surmade vahet, oli 2013. aastal ikka negatiivne – sündide oli ligi 2000 võrra vähem kui surmi. Kui meeldiva erandina välja arvata 2010. aasta, mil sündide oli surmadest paarikümne võrra enam, on loomulik iive olnud järjekindlalt negatiivne alates 1991. aastast. Negatiivset trendi jätkas ka rändesaldo – väljarändajaid oli enam kui riiki saabunuid (vahe 2614 inimest). Rändes aga oli ka positiivsemaid noote. Nii nagu näiteks 2012. aastalgi oli märkimisväärsel osal sisserännanutele Eesti kodakondsus, s.t sisuliselt oli tegu tagasirändega. Seejuures oli sisserännanute seas üle 300 alla viie aasta vanuse lapse. Paraku ei ole laste tagasiränne aidanud kompenseerida väikest sündide arvu, sest väljarändajate seas oli jällegi üle 500 alla viieaastase. Peale väärtushinnangute, kindlustunde, pereloomiseas kohortide suuruse ja sündimisevanuse tõusu avaldab ränne mõju ka sündide arvule, kuna välja kipuvad rändama pigem nooremad ja pereloomiseas inimesed. Oluline pole aga ainult välis-, vaid ka Eesti siseränne, ehkki selleski pole varasemate aastatega võrreldes muutust toimunud. Ka 2013. aastal kasvas rahvaarv vaid Harjumaal (ilma Tartu linna arvestamata küll Tartu maakonnas samuti) ja seda otseselt või kaudselt teiste maakondade elanike arvelt – otseselt rände ja kaudselt seetõttu, et Harjumaale kolijate seas on enam just pereloomiseas inimesi.

Inimeste töövõimalused paranesid. Rände üks olulisemaid tõukejõude on soov jõuda parema majandusliku heaoluni. 2013. aastal olulisi muutusi, mis oleksid võinud rändesurvet suurendada, ei toimunud. Näiteks muutused tööturul ja sissetulekuvõimalustes olid pigem head. 2013. aasta keskmine töötuse määr oli 8,6% – 1,4 protsendipunkti madalam kui 2012. aastal (10,0%) – ja töötute arv vähenes 59 000-ni. Enne majanduskriisi, s.t 2008. aasta esimest poolt arvestades, langes töötuse määr korraks ka alla loomuliku töötuse määra, milleks peetakse 4–6% ja mis iseloomustab tööturul toimuvaid liikumisi näiteks uutele ametikohtadele. Tööotsingute ajal aga ollakse töötustaatuses. 2013. aastal seega töötuse näitaja nii hea polnud, kuid võrreldes töötuse madalseisuga 2010. aastal on langus olnud kahekordne. Mõneti on tööturul kõige halvemas seisus pikaajalised töötud, sest tööturule tagasipöördumine on seda keerulisem, mida pikem on olnud töötusaeg. Seda hinnatavam on, et võrreldes 2012. aastaga vähenes pikaajaliste töötute arv möödunud aastal 11 000 võrra ehk 26 000-ni.

Joonis 1. Töötuse määr soo järgi ja pikaajalised töötud, 2003–2013

Figure 1. Unemployment rate by sex and the long-term unemployed, 2003–2013

Kriisi ajal suurenes märgatavalt meeste ja naiste vaheline töötuslõhe meeste kahjuks, paljuski seetõttu, et kriisi ajal said mõnevõrra enam kannatada ettevõtte tegevusaladel, mis on olnud traditsiooniliselt rohkem meeste pärusmaa (nt ehitus). 2013. aastaks aga oli meeste ja naiste töötuse määr erinevus vähenenud vaid ühe protsendipunkti. Vanuserühmadest on tähelepanu all noored ja vanemaealised kui mõnes mõttes tööturu riskirühmad. Vanemaealiste produktiivsust võivad näiteks nende tööandjad pidada väiksemaks kui teistel, mille põhjuseks peetakse aegunud kvalifikatsiooni, samuti peetakse nende puhul tõenäolisemaks riski töölt näiteks terviseprobleemide tõttu enam puududa^a. Kui vanemaealiste peamine probleem on tööturul püsimine ja konkurentsivõime säilitamine, siis noortel tuleb kõigepealt hakkama saada üldse tööturule sisenemisega. Noorte töötuse oluliseks põhjuseks peetakse mitte niivõrd hariduse, kuivõrd kogemuste puudumist^b. Eriti keeruline võib olla noortel siseneda tööturule kriisi ajal, kui vajadus uute töötajate järele järsult väheneb^c. Võib öelda, et ka noorte võimalused tööturule siseneda on praeguseks samuti paremaks muutunud, tänu millele noorte töötuse määr on langenud üsna samas tempos nagu keskmine töötuse määr, ent jäi 2013. aastal sellest siiski üle kahe korra kõrgemaks (15–24-aastaste töötuse määr oli 2013. aastal 18,7%, üldine aastakeskmine 8,6%).

Töötus võiks halvemal juhul väheneda seetõttu, et tööotsijad loobuvad tööotsingutest nende lootusetuse tõttu ja jäävad mitteaktiivseks. 2013. aasta põhjal midagi sellist öelda ei saa – hõive

^a Bellmann, L., Brüssig, M. (2007). Recruitment and Job Applications of Older Jobseekers from the Establishments' Perspective. IZA Discussion Paper No. 2721.

^b Byambadorj, P. (2007). The Youth Unemployment Situation in Sweden. International Master of Science in Social Work. University of Göteborg, Department of Social Work.

^c Noorsootööst ja noorte tööhõivest. [www] <https://www.salto-youth.net/downloads/4-17-2462/WorkingOnWorkInclusionThroughEmployabilityEE.pdf>

kasvas nii töötute kui ka mitteaktiivsete arvelt, olles võrreldes 2012. aastaga 6000 inimese võrra suurem. Töötamine aga ei taga tingimata ka majanduslikku heaolu. 2013. aastal tuli raskusteta toime umbes 70% neist, kelle palk oli kõrgem kui mediaanpalk. Neist, kelle palk jäi alla mediaanpalga, tulid raskusteta toime alla poole. See on omakorda seotud ka näiteks välismaal töötavate inimeste ameti ja Eestis vastava töö eest saadava palgaga. Näiteks lihttööliste palgatase on Eestis madal, mistõttu paljud neist lähevad välismaale tööle ja seega on seal lihttööliste osatähtsus suurem kui Eestis. Palgatase erineb ka tegevusalati. Keskmine brutokuupalk oli 2013. aastal 949 eurot ja brutotunnipalk 5,73 eurot. 2013. aasta lõpus ligines keskmine brutotunnipalk info ja side, aga ka finants- ja kindlustustegevuse valdkonnas juba 10 eurole. Samal ajal näiteks hariduse tegevusalal oli keskmine alla 6 euro tunnis. Suur on ka sooline palgalõhe ja 2012. aastaga võrreldes see vähenemise märke ei näidanud.

Inimeste sissetulekud suurenesid. Hoolimata ametist, tegevusalast või ka soost tingitud palgaerinevustest saab 2013. aasta puhul siiski rääkida ka olulisest palgakasvust. Jõudsalt kasvavad brutopalgad – 2013. aastal võrreldes 2012. aastaga ligi 10% – ei pruugi veel tähendada keskmist jõukuse kasvu, juhul kui ka hinnad samas tempos kasvavad. Tarbijahinnaindeks kasvas 2013. aastal võrreldes 2012. aastaga veidi alla 3%, mis kokkuvõttes tähendas 2013. aastal üsna head reaalspalga kasvu, seda just võrreldes kriisijaga, kui reaalspalk kahanes, kuid kasv kiirenes ka võrreldes 2012. aastaga. Näiteks reaalspalk, milles on arvesse võetud tarbijahinnaindeksi muutuse mõju, tõusis 2013. aasta IV kvartalis võrreldes 2012. aasta sama kvartaliga 6,0%. Reaalspalk tõusis sealjuures eelmise aasta sama kvartaliga võrreldes kümnendat kvartalit järjest. Enamikule palgatöötajatest on palk peamine sissetulek. Kõik aga ei ole palgatöötajad ja sissetulekuliike on teisigi. 2012. aasta andmed näitavad ka leibkonnaliikmete sissetulekute kasvu – hinnatõusu arvestamata oli 2012. aastal leibkonnaliikme keskmine sissetulek juba pisut suurem kui 2008. aastal, mil palgakasv ei olnud kriisi tõttu veel lakanud. Kui aga võrrelda 2012. aastat 2010. aastaga sääste kogunud leibkondade põhjal, ei ole olulist muutust toimunud – kummalgi aastal oli sääste vaid kolmandikul leibkondadest.

Ühiskonna riskirühmad püsivad endised. Hoolimata inimeste elujärje mõningasest paranemisest on ühiskonnas endiselt riskirühmi ja selliseid sotsiaalseid rühmi, kelle majanduslik heaolu ei ole kuigi kiita ning kes vajavad toimetulekuks teiste abi. Inimeste hinnang oma toimetulekule oli 2013. aastal samasugune nagu 2012. aastal – raskusteta tulid toime ligi pooled. Mõningate raskustega tuli toime 38% ja suurte raskustega 15% 15–74-aastastest.

Toimetulekupiiri tagamiseks rahuldatud taotluste arv kahanes ka 2013. aastal – 118 000-ni. Sellest hoolimata ei saa seda näitajat kuigi väikeseks pidada, sest näiteks võrreldes 2008. aastaga oli rahuldatud taotlusi kaks korda enam.

Ühiskonna riskirühmade kindlakstegemiseks sobib hästi suhtelise vaesuse määr, mis käsitleb vaestena allpool vaesuspiiri olijaid. Suhtelise vaesuse määr oli 2012. aastal 18,7% ehk pisut kõrgem kui 2011. aastal (17,5%). Kogu Eesti puhul näitab suhteline vaesus sissetulekute ebaühtluse ulatust, kuid sotsiaalsete rühmade omavahelise võrdluse puhul saab näitaja abil ka hinnata, millistel rühmadel on suurem risk vaesusesse langeda. Lastega peredest olid 2012. aastal nii nagu paaril varasemal aastalgi suuremas vaesusriskis alaealiste lastega üksikvanemad ja vähemalt kolme lapsega pered. Kõige suuremas vaesusriskis olid aga üksi elavad pensionieralised. Suhtelise vaesuse määra definitsiooni kohaselt on vaesed need, kelle ekvivalentnetosissetulek on suhtelise vaesuse piirist madalam. Seda, kas inimestel on ka reaalselt vajalike asjade puudus, saab paremini hinnata sügava materiaalse ilmajäetuse määra põhjal. Sügava materiaalse ilmajäetuse määr näitab nende isikute osatähtsust, kes ei saa endale võimaldada vähemalt nelja komponenti järgmisest üheksast: 1) üüri- ja kommunaalkulude tasumine; 2) kodu piisavalt soojana hoidmine; 3) ettenägematud kulutused; 4) üle päeva liha, kala või nendega samaväärseid valke sisaldava toidu söömine; 5) nädalane puhkus kodust eemal; 6) auto; 7) pesumasin; 8) värviteler; 9) telefon. Lastega leibkondadest olid 2012. aastal sügavas materiaalses ilmajäetuses suurema tõenäosusega üksikvanemad ja lasterikkad pered. 2013. aastal elas sügava materiaalse ilmajäetuse tingimustes elavates leibkondades 7% kuni 17-aastastest lastest. Võrreldes kriisiaastatega on sügavas materiaalses ilmajäetuses elavate laste osatähtsus vähenenud, ent on ikka suurem kui enne kriisi.

Elukestvas õppes osalemine on muutunud inimestele tähtsamaks. See, kas Eesti elanike heaolu lähi- ja kaugemas tulevikus suureneb, oleneb paljudest teguritest – alates üleilmse majanduse käekäigust ja lõpetades Eesti seadusloome kvaliteedi ja riigivalitsemise edukusega. Ühiskonna ja pere heaolu seisukohalt on aga suuremgi roll inimeste endi oskustel, haridusel ja soovil oma heaolu parandamiseks midagi ära teha. Eesti elanike haridustase on endiselt kõrge, kõrghariduse omandanute osatähtsus rahvastikus ei ole hakanud vähenema, pigem vastupidi. Üks viis oma oskusi ja teadmisi parandada on pärast formaalhariduse omandamist end pidevalt edasi koolitada. Üks näitaja, mille põhjal elukestva õppe põhimõtete omaksvõtmist nii töötajate kui ka tööandjate puhul mõõta, on tööga seotud täiendus- või ümberõppekursustel osalus, mis on küll mitte märkimisväärse hooga, aga siiski pidevalt kasvanud. Eesti tööjõu-uuringu andmetel oli 2013. aastal uuringule eelnenud nelja nädala jooksul kursustel osalenud 31 500 inimest vanuses 25–64 aastat, 2010. aastal 24 000.

Tänapäeval võiks heaolu vundamendiks pidada teadmiste põhist ühiskonda. Eesti teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni strateegias on sõnastatud Eesti teadmiste põhiseks ühiskonnaks kujundamise visioon, mille kohaselt elukvaliteedi paranemise allikaks on uute teadmiste loomine ning nende vastuvõtu ja rakendamise võime. Selle protsessi tervikliku kulgemise mõõtmiseks ei piisa ühest või kahest näitajast. Mingil määral võimaldab seda trendi hinnata kutse-, teadus- ja tehnikaalase tegevusega hõivatute arv. Kriisi ajal hõivatute arv nimetatud sektoris kahanes, kuid 2013. aastaks jõudis see tagasi 2008. aasta tasemele ja oli umbes 25 000. Seejuures tuleb arvestada, et hõivatute koguarv oli 2013. aastal suurusjärgus 35 000 võrra väiksem kui 2008. aastal.

Elukvaliteeti aga ei saa mõõta ainult rahas, olulised on ka muud aspektid, näiteks tervis, head vaba aja veetmise võimalused ja ka turvaline elukeskkond.

Väiksema sissetulekuga inimestel on halvem tervis. Võrreldes kümne aasta taguse ajaga pole Eesti tööeliste inimeste tervisehinnangutes märkimisväärseid muutusi toimunud. Siiski oli nende osatähtsus, kes oma tervist heaks või väga heaks peavad, 2013. aastal 55% – 5 protsendipunkti suurem kui 2004. aastal. Tervisehinnangud on tugevalt seotud näiteks sissetulekuga. Kui madalaimas sissetulekukvintilis hindas 2013. aastal oma tervist heaks või väga heaks alla poole, siis kõrgeimas kvintilis ligi 80% inimestest. Samal ajal on keeruline hinnata, kuivõrd on väike sissetulek põhjustatud halvast tervisest või kas suurem teenistus toob kaasa parema tervise. 2012. aasta Euroopa tervishoiuteenuste tarbijaindeksi (ECHI) järgi on Eesti tervishoiusteemil Euroopa parim hinna ja kvaliteedi suhe^a. Sellest hoolimata aga muresid jätkub ja üks neist on arstiabi kättesaadavus. 2013. aastal oli hinnanguliselt 93 000 inimest, kellel oli viimase 12 kuu jooksul olnud olukordi, kus nad ei pääsenud eriarsti vastuvõtule, kuigi oleksid seda vajanud. Kõige olulisema takistusena nimetati ootejärjekordade pikkust – selle tõi välja ligi 70 000 inimest.

Vaba aja veetmise võimalused on paranenud. Eesti elanike vaba aja veetmise võimalused on aastatega läinud pigem ülesmäge ja ka osalemine kultuuriüritustel või kultuuriasutustes käimine üha sagenenud. Endiselt suureneb muuseumide arv – 2013. aastal oli Eestis 250 muuseumi, varasema aastaga võrreldes 5 võrra rohkem. 2003. aastaga võrreldes aga on muuseumide 50 võrra rohkem. Riigi- ja linnateatrites käike oli 2013. aastal 1000 elaniku kohta 634, mida on küll mõnevõrra vähem kui 2012. aastal, kuid oluliselt rohkem kui näiteks 2009. või 2010. aastal.

2013. aastal jätkus registreeritud kuritegude arvu vähenemine ja esimest korda viimase kümne aasta jooksul oli neid alla 40 000. Kuritegude arvu kahanemine ei olnud siiski kuigi suur ja murekoht on endiselt see, et osast kuritegudest, eriti mõnevõrra vähem kahju tekitanutest, ei anta teada. Liikluses on kaasliiklejatele suureks ohuks joobes sõidukijuhid. 2013. aastal registreeriti selliseid juhtumeid 3510, mis on kahjuks samas suurusjärgus 2012. aasta näitajaga.

Üldiselt paistis 2013. aasta silma pigem positiivsete muutuste poolest. Võrreldes 2012. aastaga hakkasid märgatavalt kasvama inimeste sissetulekud ja paranesid töövõimalused, mis omakorda vähendavad vajadust näiteks välismaale tööle minna. Samal ajal on ühiskonnas endiselt toimetulekuraskustega peresid, sh lapsi. Lastega peredest on endiselt teistest suuremas vaesus-riskis üksikvanemad ja nendega koos elavad lapsed ning suurpered ja neis elavad lapsed.

^a Björnberg, A. (2012). Euro Health Consumer Index. Report. Health Consumer Powerhouse.

ECONOMIC AND SOCIAL OVERVIEW

Siim Krusell, Robert Mürsepp

Global economic growth slowed down in 2013. The estimated growth of the world's gross domestic product (GDP) was 2.8%. This continued the downtrend in the economy which had begun in 2012. It was mainly related to the changes in the developed world, starting with the fact that the economic growth in the United States of America slowed down to 1.9%. The economy looked quite weak in the first half of the year and several countries experienced a decline, but there were some signs of recovery in the second half of the year. However, the unemployment rate is rising (it was 9% globally in 2013), indicating that the economic environment is still unstable. Also, the slowdown in world trade, should it continue, is a threat to the entire world economy.

In 2012 the European Union (EU) experienced a short recession, while in 2013 there was a slight recovery and the economy showed minimum growth (0.1%). The fastest-growing economies were Latvia (4.1%), Romania (3.5%), Lithuania (3.3%) and Iceland (3.3%). The worst-performing economies were the Mediterranean countries Cyprus (-5.4%), Greece (-3.9%) and Italy (-1.9%). The economy is still struggling in Italy and other Southern European countries, and there are no significant signs of recovery among the rest of Europe's major economies either. On the contrary, just like the rest of the world, Europe is facing stagnation caused by ailing international trade.

In previous years, Estonia was one of the fastest-growing economies in Europe, but in 2013 the Estonian economy experienced a significant slowdown. The GDP growth in real terms was only 0.8%. The quarterly data show that the growth rate of the economy declined steadily over the year. Like in previous years, economic growth was hindered by the weak construction sector. The growth in 2013 was mainly boosted by manufacturing and trade. The slower economic growth in 2012 had no effect on productivity, but in 2013 productivity actually declined by 1%.

The domestic economy is facing changes. Manufacturing – the biggest industry in Estonia – grew 5.2% in 2013. The main contributors to this growth were the manufacture of metal products, which showed an increasing growth rate throughout the year, and the manufacture of electronics, which achieved a 32% growth in 2013 thanks to the strong performance in the first half of the year. The manufacture of wood, which is the largest economic activity in manufacturing in Estonia, also showed good growth (6.6%).

The strongest performers in the service sector were trade, which grew 10.3% as new shops were opened, and information and communication (which includes telecommunications). The energy sector, which received widespread public attention, grew a modest 3.7% after joining the European energy market. Still, this marks the highest value ever for the energy sector.

The construction sector showed strong growth in the previous years, but took a downturn in 2013. The 5.7% decline indicates that the period of recovery from the crisis has ended. However, the biggest negative effect on the economy can be attributed to transportation and storage, which had driven economic growth in the previous years but in 2013 fell by as much as 19.3%. It is noteworthy that the decline in transportation and storage accelerated over the year. Land transport and its support activities were the main source of the decline.

Last year domestic demand grew a little faster than the economy, at 1.5%. The main contributor to this was private consumption which increased 4.2%, just like the year before. In household consumption, the fastest growth was recorded in the expenditure on housing, communication and recreation and culture. The growth of value added got a big boost from households' expenditure on food and alcoholic beverages.

The well-being of consumers improved greatly in 2012, while in 2013 consumer confidence (published by the Estonian Institute of Economic Research) no longer showed any improvement. After falling slightly at the beginning of the year, consumer confidence recovered and remained close to the historical average. The outlook for consumer well-being seems positive, but the steady increase in expenditure required to meet daily needs has limited the consumers' ability to save. In spite of the several years of economic growth, consumers are still pessimistic about their ability to put money aside in the future.

Although consumption expenditure increased last year, food prices on the global market actually cheapened. This was also reflected in the Estonian consumer price index which showed a slower growth (2.8%) than in the previous year. The consumer price index was primarily influenced by the 8.8% higher housing expenditure and by the higher prices of consumption goods. Prices also increased in construction (by 5.2%), although the value added of construction decreased.

Gross fixed capital formation grew 1% in 2013, which is similar to the growth rate of the economy in general. The unwillingness to invest more and insecurity felt by entrepreneurs are also reflected by the economic sentiment index published by the European Commission. Just like the consumer confidence indicator, it fell at the beginning of the year but then started to climb back up. As the economic growth in the EU was almost non-existent, the economic sentiment index rose to the historical average. This means that entrepreneurs in Europe are quite careful when planning for the future. This is likely to have an impact on the Estonian economy.

The weakness of foreign trade partners affects Estonia as well. The slowdown in foreign trade in Europe and in the rest of the world in 2013 had a negative effect on the Estonian economy. Given the continuing fragility of the European economy, Estonia's exports grew only 1.8% in 2013 and at the end of the year exports had already started to decline. This was caused by the fall in the sale of services to non-residents as exports of goods still showed some growth. On the other hand, the import of services rose by 4.9%, meaning a 2.6% growth in total imports. This resulted in a negative trade balance for 2013. As long as the foreign markets continue to struggle, there is no reason to expect any major improvement on this front.

The deceleration of economic growth influenced the consumption of the government sector which grew only 1.3% in 2013. As in 2012, the expenditure of the government sector once again exceeded the income. This and the negative state budget led to an increase in government debt, as its ratio to the GDP rose from 9.8% to 10%. In the years before the crisis, government debt never amounted to more than 6% of the GDP, whereas this level has not been reached again since 2009. The government debt level was close to this value in 2011, but the decrease has stopped due to the additional financial burden after the EU implemented financial stability measures.

The outlook for the economy is uncertain. In 2012 Estonia managed to achieve a good economic growth despite the weak performance of the European economy, but in 2013 the negative effects were also felt in Estonia. The decline in international trade affected Estonia's open economy and caused a fall in Estonia's foreign trade. The economic growth in previous years showed that Estonia recovered well from the crisis. However, it seems that this trend has now lost momentum. The resources released during the crisis have been put into use to such a large extent that any future progress requires more fundamental changes. 2013 showed that the poor economic climate in the neighbouring countries is holding the Estonian economy back. These circumstances have led many European countries to call for more interventionist policies in order to support economic growth. At the same time, it is difficult to predict how the more aggressive monetary policies of the European Central Bank could affect the local economy.

The economic processes reflect labour market trends – that is, the employment patterns of the economically active population and the employees' level of productivity. The number of people who could potentially contribute to the economy decreases year by year, and 2013 was no exception.

The population is still decreasing. Natural increase, which shows the balance of births and deaths, was still negative in 2013 – there were nearly 2,000 fewer births than deaths. If we do not consider 2010 when births marginally surpassed deaths, natural increase has been negative since 1991. Net migration also continued the negative trend, as the number of emigrants exceeded the number of immigrants by 2,614. Not all developments were negative. For example, similarly to 2012, a considerable share of immigrants had Estonian citizenship, which means that these immigrants were actually returnees. Also, more than 300 of them were aged under 5. Unfortunately, the return migration of children has not compensated for the low number of births, because there were over 500 children aged under 5 among those who emigrated in 2013. The number of births is influenced by values, sense of security, the size of the cohorts in childbearing age and the rise in women's age at childbirth, but also by migration. Namely, many of the emigrants are young people who potentially

could have children. It is important to consider external migration as well as internal migration, although the trends in internal migration have not changed compared to the previous years. Thus, in 2013 the population grew only in Harju county (if we exclude Tartu city, the population also grew in Tartu county) – this growth was directly or indirectly due to flows from other counties. Here, “directly” refers to internal migration and “indirectly” refers to the fact that there is a great share of people in the best age to start a family among those moving to Harju county.

Job opportunities improved. One of the most important factors in migration is the desire to reach a higher level of economic well-being. In this respect, there were no major changes in 2013 that would have increased the pressure for people to migrate. The trends in the labour market and in income levels were rather positive. The average unemployment rate in 2013 was 8.6% (see figure on p. 27). This is 1.4 percentage points lower than in 2012 (10.0%), meaning that the number of the unemployed fell to 59,000. Before the economic crisis (in the first half of 2008) the level of unemployment was even below the natural unemployment rate which is commonly considered to be 4–6% and characterises mobility in the labour market (such as movement to new jobs), as people are unemployed while seeking a new job. In 2013 the unemployment rate was not as good as to reach the natural unemployment level, but it has decreased twice compared to the peak of the unemployment rate in 2010. It is the long-term unemployed who are in the worst situation because return to the labour market is more difficult when a person has been unemployed for a long time. Thus, it is especially noteworthy that the number of the long-term unemployed decreased by 11,000 compared to 2012 and totalled 26,000.

During the crisis the unemployment gap between males and females widened to the detriment of males. The main reason was that the economic activities where the majority of employees are traditionally male (e.g. construction) were hit the hardest during the economic crisis. By 2013 the difference between male and female unemployment rates decreased to just one percentage point. In terms of age groups, young people and the elderly are often seen as risk groups in the labour market. For example, employers may believe that the productivity of the elderly is lower (due to outdated qualifications) and assume that elderly employees are more likely to be absent from work due to health problems^a. For the elderly, the main challenge is staying in the labour market and remaining competitive, while the main challenge for young people is finding the first job. An important cause of youth unemployment is not so much a lack of education as a lack of experience^b. During a recession it may be especially difficult for young people to enter the labour market as the demand for new employees decreases rapidly^c. It can be said that young people now have better possibilities to enter the labour market, which is reflected by the fact that the youth unemployment rate (i.e. the unemployment rate of 15–24-year-olds) has fallen more or less at the same rate as the average unemployment rate. Nevertheless, in 2013, the youth unemployment rate (18.7%) was still two times higher than the average unemployment rate (8.6%).

In the worst case scenario, the unemployment rate may decrease due to the fact that some job-seekers struggle to find a job, lose hope and become economically inactive. This was not the case in 2013, as employment grew on account of both unemployed and inactive persons and there were 6,000 employees more than in 2012. Being employed does not necessarily guarantee economic well-being. In 2013 about 70% of the persons whose wages were higher than the median wages coped without difficulties. Among those whose wages were smaller than the median wages, less than a half coped without difficulties. This is related to the occupations of people who work abroad and the wages paid for the same jobs in Estonia. For example, the average wages for unskilled work are low in Estonia which is why many people in these kinds of jobs seek employment abroad and therefore the share of unskilled workers is bigger abroad than in Estonia. Wages also vary by economic activity. In 2013, the average monthly gross wages were 949 euros and the

^a Bellmann, L., Brüssig, M. (2007). Recruitment and Job Applications of Older Jobseekers from the Establishments' Perspective. IZA Discussion Paper No. 2721.

^b Byambadorj, P. (2007). The Youth Unemployment Situation in Sweden. International Master of Science in Social Work. University of Göteborg, Department of Social Work.

^c Noorsootööd ja noorte tööhõivest. [www] <https://www.salto-youth.net/downloads/4-17-2462/WorkingOnWorkInclusionThroughEmployabilityEE.pdf>

average hourly gross wages were 5.73 euros. For example, at the end of 2013, average hourly gross wages in information and communication and in financial and insurance activities were close to 10 euros. At the same time, in education, for example, average wages were less than 6 euros per hour. The gender pay gap remains high and did not show any signs of a decrease compared to 2012.

People's incomes increased. Although wages vary based on occupation, economic activity and even sex, there was a significant growth in wages in 2013. Gross wages showed vigorous growth – 10% compared to 2012 – which does not necessarily mean a growth in the average level of wealth if the prices of goods grow at the same speed. The consumer price index increased nearly 3% in 2013 compared to 2012, which actually meant quite a good growth in real wages in 2013 – especially compared to the recession years (when real wages declined), but also compared to 2012. Real wages, which take into account the influence of the change in the consumer price index, increased 6.0% in the 4th quarter of 2013 compared to same quarter of 2012. Real wages grew for the tenth quarter in a row (compared to the same quarter of the previous year). For most employees, their wages are their main source of income. Still, not all people are wage earners and there are other types of income. The data for 2012 show an increase in the income of households – excluding the rise in the consumer price index, the average income of household members in 2012 was already slightly bigger than in 2008 (i.e. before the crisis, when wages were still growing). If we compare the share of household who had savings in 2010 and in 2012, there has been no significant change – in both years only a third of households had savings.

The main risk groups in the society have not changed. Despite the relative improvement in people's wealth, there are still risk groups in the society and some social groups with poor economic well-being who need assistance from others. People's own coping estimates in 2013 were quite similar to 2012 – nearly a half coped without difficulties. 38% of 15–74-year-olds coped with some difficulties and 15% coped with big difficulties.

The number of approved applications for the subsistence benefit (which helps to guarantee the minimum subsistence level) decreased in 2013 and was 118,000. Still, this figure cannot be considered small. For example, compared to 2008, the number of approved applications was two times higher.

The at-risk-of-poverty rate is a good indicator for determining the risk groups in society. According to this indicator, people are poor if their disposable income is below the at-risk-of-poverty threshold. In 2012, the at-risk-of-poverty rate was 18.7% – this is slightly more than in 2011 (17.5%). In case of Estonia as a whole, relative poverty shows the extent of income inequality. If we compare different social groups, the at-risk-of-poverty rate shows which groups are at the highest risk of poverty. In 2012, among families with children, poverty risk was again the highest in case of single parents with underage children and families with at least 3 children. Elderly persons who live alone are at the highest risk of poverty. According to the definition of at-risk-of-poverty rate, poor people are those whose equalised disposable income is below the at-risk-of-poverty threshold. To determine whether people really have a lack of necessary goods, it is better to use severe material deprivation rate which shows the share of persons who cannot afford at least four items of the following nine: 1) pay rent or utility bills; 2) keep home adequately warm; 3) face unexpected expenses; 4) eat meat, fish or a protein equivalent every second day; 5) a week's holiday away from home; 6) a car; 7) a washing machine; 8) a colour TV; 9) a telephone. In 2012, in case of households with children, the risk of severe material deprivation was higher among single parents and families with at least three children. In 2013, 7% of children aged under 17 lived in severely materially deprived households. Compared to recession years, the share of children living in severe material deprivation has decreased, but it is still higher than before the crisis.

Participation in continuing education has become more important. The well-being of Estonian residents and its increase in the future depend on several factors, from the developments in global economy to the quality of legislation and the performance of state authorities in Estonia. Even more important than these factors – at least for individual well-being – are people's skills, education and knowledge and readiness to take action to improve their well-being. The level of education of Estonian residents is high and the share of those with higher education is not decreasing (if anything, it is growing). One way to improve one's knowledge and skills is to continue to participate in training

and education after the completion of formal education. The adoption of the principles of lifelong learning can be measured based on the rate of participation in job-related courses – it has been growing steadily, although not very fast. According to the Estonian Labour Force Survey, 31,500 people aged 25–64 had attended a course during the four weeks preceding the survey in 2013; in 2010 their number was 24,000.

Today, the main basis for well-being is a knowledge-based society. The Estonian Research and Development and Innovation Strategy 2007–2013 defines the vision for the development of Estonia into a knowledge-based society. According to this vision, the ability to create, receive and implement new knowledge is what improves the quality of life. One or two indicators are not enough to measure this process comprehensively. To an extent, this process can be assessed based on the number of persons employed in professional, scientific and technical activities. During the crisis the number of people employed in this sector decreased, but in 2013 rose back to the level of 2008 and was about 25,000. It should be noted here that the total number of persons employed in 2012 was lower by 35,000 compared to 2008.

The quality of life cannot be measured only with monetary means. Other aspects are also important, such as good health, good opportunities for leisure activities, and a safe living environment.

People with a lower income have poorer health. Compared to the time ten years ago, there has been no significant change in the self-reported health status of working-age people in Estonia. The share of those who consider their health to be good or very good was 55% in 2013 – 5 percentage points higher than in 2004. Self-reported health status is strongly related to income, among other things. In 2013, less than a half of the people in the lowest income quintile considered their health to be good or very good, whereas 80% of the people in the highest quintile reported to be in good or very good health. Of course, it is difficult to estimate the impact of a low or high income on health status. The Euro Health Consumer Index 2012 shows that the health care system in Estonia offers the best value for money in Europe^a. Despite this there are challenges, such as access to health care. In 2013 there were about 93,000 persons who had needed but had not been able to get an appointment with a specialised doctor within the previous 12 months. The most common reason (cited by nearly 70,000 persons) was that the waiting lists were too long.

The possibilities to spend one's free time have improved. Over the years, the possibilities for leisure activities have mostly improved in Estonia and attendance of cultural events and venues has increased. The number of museums is still growing – in 2013 there were 250 museums in Estonia, which is 5 more than the year before. Compared to 2003, the number of museums has grown by 50. Based on the statistics of state and town theatres, there were 634 theatre visits per 1,000 inhabitants in 2013, which is slightly less than in 2012 but much more than in 2009 or 2010, for example.

In 2013 the number of registered offences continued to decline and was under 40,000 for the first time in the last ten years. However, the decline was not very big and it is still worrying that some offences are not reported by the victims (especially if the damage is minor). The biggest threat in traffic is drunk driving. In 2013 the police registered 3,510 cases of drunk driving, which is unfortunately similar to the figure in 2012.

Overall, the positive trends in 2013 outweigh the negative changes. Compared to 2012, the labour market situation improved and incomes started to grow faster, which reduces the pressure to seek employment abroad. At the same time, there are still families and children who struggle to cope. Among families with children, it is still the single-parent households and families with three or more children who are at a bigger risk of poverty.

^a Björnberg, A. (2012). Euro Health Consumer Index. Report. Health Consumer Powerhouse.

KESKKOND

Kaia Oras

Ülevaade

21. sajandi olulisim ülesanne keskkonna valdkonnas nii kohalikul kui ka rahvusvahelisel tasemel on mitmesuguste keskkonnaprobleemide lahendamine. Kliimamuutus, loodusressursside nappus, keskkonnajäätmed, bioloogilise mitmekesisuse kadumine, toksilised kemikaalid, vee saastumine ja veevarude vähenemine ning õhu saastumine on vaid osa keskkonnaprobleemidest, millele lahendusi otsitakse. Kliimamuutused on kujunenud üheks rahvusvaheliselt oluliseks teemaks. Euroopa Liidu (EL) aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu kümne aasta strateegias „Euroopa 2020“ on EL-i kliimaeesmärkideks seatud vähendada aastaks 2020 kasvuhoonegaaside emissiooni 20%, suurendada energiasäästlikkust samuti 20% ja katta 20% energiavajadusest taastuvatest energiaallikatest.

Eesti kasvuhoonegaaside heitkogus on üks EL-i väiksemaid – 0,5% kogu EL-i riikide kasvuhoonegaaside emissioonist. Samal ajal ühe elaniku kohta tekib Eestis rohkem kasvuhoonegaaside õhuheitmeid kui paljudes teistes liidu riikides. 2011. aastal oli Eesti selle näitaja poolest EL-i viie suurima emiteerija hulgas. Kokku tekitasid EL-i liikmesriigid tol aastal kasvuhoonegaaside õhuheitmeid 4,6 miljardit CO₂ ekvivalenttonni. Kõige rohkem kasvuhoonegaase paisati õhku Saksamaal – ligikaudu viiendik EL-i koguemissioonist.

Enamikus EL-i riikides on kasvuhoonegaaside heitkogused viimase kümne aastaga vähenenud. Ka Eestis vähenes peamise kasvuhoonegaasi ehk süsinikdioksiidi heitkogus 2012. aastal pärast varasema kahe aasta kasvu 2011. aastaga võrreldes üle miljoni tonni võrra. 2007. aastal oli kasvuhoonegaaside heitkogus Eestis viimase aastakümne suurim – 20,9 miljonit CO₂ ekvivalenttonni. Siiski ei olnud 2007. aastal emiteeritud kasvuhoonegaaside kogus nii suur kui kaks aastakümnet varem: 1992. aastal oli kasvuhoonegaaside emissioon Eestis 27,4 miljonit tonni.

Üks kliimamuutuste takistamise meetmeid on soodustada taastuvate energiaallikate kasutust. Taastuvenergia osatähtsus energia lõpptarbimises on Eestis suur juba looduslike iseärasuste tõttu. Viimastel aastatel aga on see veelgi kasvanud, näiteks tänu taastuvenergiatoetustele. Taastuvenergia osatähtsus energia lõpptarbimises on Eestis üks EL-i suurimaid: kui 2012. aastal oli taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osatähtsus energia lõpptarbimises EL-is keskmiselt 14,4%, siis Eestis juba üsna suur – 25,8% –, ületades 2020. aastaks seatud riiklikku eesmärki, mis on 25%. Taastuvenergia määr varieerub EL-is riigiti suuresti: 2012. aastal 1,4%-st Maltal 51%-ni Rootsis.

Kuigi taastuvenergia kasutamise osatähtsus Eestis on suur, on kliimaeesmärkide valguses Eestis probleem see, et Eesti majandus on üks EL-i energiamahukamaid. Eestis kulus 2012. aastal 1000 euro SKP tootmiseks energiat 0,48 tonni õliekvivalenti. Sellest on kehvem vaid Bulgaaria näitaja (0,67 tonni). EL-i keskmine näitaja on 0,14 tonni. EL-i eesmärk on kasvatada energiatõhusust 2020. aastaks 2010. aastaga võrreldes 20%.

Eesti on üks neist EL-i liikmesriikidest, kellel EL-i Nõukogu on 2013. aasta riiklikku reformikava silmas pidades soovitanud energiasäästlikkuse suurendamiseks rakendada lisameetmeid. Üks selliseid meetmeid on nihutada maksukoormus tööjõu maksustamiselt keskkonna ja energiakasutuse maksustamisele. Eesti suurim keskkonnamaks on kütuseaktsiis ja suurima osa sellest (88%) annab omakorda taastumatute fossiilsete transpordikütuste ehk bensiini ja diislikütuse kasutus. Bensiini ja diislikütuse aktsiisimäär on viimase kümne aastaga kahekordistunud. Kütuseaktsiisi laekumine aga pöördus pärast kümnendipikkust kasvutrendi 2013. aastal kergesse langusesse, näidates maksu võimalikku limiteerivat mõju maksubaasile (kütuste kasutamisele). Peale ähvardava üleilmse ressursinappuse kaasneb fossiilsete kütuste kasutamisega ka õhusaaste ja kasvuhoonegaaside teke. Et vastata küsimusele, kas Eestis on fossiilkütuste valdkonnas rakendunud saastaja-maksab-printsip, tuleks vaadata, kas transpordikütuste kasutus ja kütuseaktsiisi maksmine on võrdelised. Suurimad transpordikütuste tarbijad on kodumajapidamised ja maismaaveondusettevõtted, kes

tarbivad kokku poole transpordikütuste kogusest (52%) ja maksavad nende kütuste aktsiisist ligi kolmveerandi (73%). Suuruselt järgmine tarbija – vee- ja õhutranspordiettevõtted – tarbivad veidi üle veerandi (27%) riigi transpordikütuste kogusest, kuid ei maksa peaaegu üldse kütuseaktsiisi. Suures pildis ei ole kütuseaktsiisi määrade tõstmine kütuste kasutust muutnud: näiteks kodumajapidamistes, keda võiks kütuseaktsiisi tõus mõjutada enim, kasvas transpordikütuste tarbimine aastatel 2008–2011 8%. Ka EL-i Nõukogu on toonud eespool mainitud soovitusel esile, et hoolimata kütuseaktsiisi määrade tõusust ei ole tarbimine Eestis säästlikumaks muutunud.

Ka elektriaktsiisi määra tõus ei ole Eestis elektritarbimist vähendanud, küll aga on see suurendanud aktsiisilaekumist. Ajavahemikus 2008–2011 kasvas kodumajapidamiste elektriaktsiisi laekumine 58%, kodumajapidamiste elektritarbimine kasvas sellest hoolimata üha (13%). Võrreldes teiste EL-i riikidega oli keskkonnamaksude osatähtsus SKP-s 2012. aastal EL-i keskmisest suurem, kuid on siiski juba 2009. aastast alates olnud langustrendis.

Peale selle, et Eesti energiasäästlikkus on EL-i kontekstis suhteliselt väike, on Eesti üsna halval positsioonil ka ressursitootlikkuse poolest. Kodumaine materjalitootlikkus on Eesti majanduse ressursimahukuse tõttu olnud paljude EL-i liikmesriikidega võrreldes väike ja viimasel kümnel aastal valdavalt langustrendis. Materjalitootlikkuse arvestuse aluseks olev kodumaine materjalikasutus (kodumaine toormekasutus + import – eksport) on kasvanud kiiremini kui majandus tervikuna. Eesti majanduse vahetu materjalisisend (kodumaine toormekasutus + import) möödunud kümnendil kahekordistus. Kui 2000. aastal kasutati mitmesuguseid materjale kokku 29 miljonit tonni, siis 2011. aastal 58 miljonit tonni. Kasvanud on ehitusmineraalide ja põlevkivi sisendvoog majandusse. Põhiosa majanduse vahetust materjalisisendist ammutatakse kodumaisest keskkonnast, imporditud materjali osatähtsus oli 2011. aastal vaid 18,4%. Füüsilise väliskaubanduse bilanss oli Eestis aastatel 2000–2011 negatiivne: Eesti on olnud bilansiliselt pigem loodusressursside eksportija. Eelmise kümnendi keskel materjalide import küll tasakaalustas ekspordi (füüsilistes ühikutes), kuid alates 2008. aastast on Eestist jälle rohkem materjale välja viidud kui sisse toodud ning füüsilise impordi ja ekspordi vahe on aastatega suurenenud. Üle poole eksporditavatest materjalidest on eri tööstusastmega puit ja fossiilsed energiakandjad.

Ka jäätmete ke on Eestis olnud kasvutrendis, jõudes 2012. aastal viimase kümne aasta rekordtasemeni – 22,2 miljoni tonnini. Kui jäätmekoguse kasvu võib pidada negatiivseks, siis positiivne on jäätmete taaskasutuse kasv: 2012. aastal taaskasutati juba üle poole (59%) tekkinud jäätmetest. Põhiliselt, ligi 11 miljonit tonni, võeti ringlusse või taasväärtustati mittemetalseid anorgaanilisi jäätmeid, kütuse või muu energiaallikana kasutati üle 300 000 tonni jäätmeid, pinnas-töötamiseks põllumajanduses või keskkonnaseisundi parandamiseks kasutati 200 000 tonni jäätmeid.

Olmejäätmeid ühe elaniku kohta tekib Eestis aga EL-i riikidest vähim. Kui Taanis tekkis 2012. aastal 668 kg olmejäätmeid elaniku kohta, siis Eestis vaid 279 kg. Väiksem olmejäätmete kogus elaniku kohta näitab ühelt poolt tarbimise trende, teisalt aga näiteks ka pakendiringlussüsteemi kasvanud suotlikkust.

Ka heitveekäitlus on Eestis aastatega kasvanud. Heitveega keskkonda viidud reostuse hulk vähenes möödunud kümnendil poole võrra. Fosfori saastekoormus kahanes aastatel 2000–2011 230 tonnist 100-ni ja lämmastiku saastekoormus 2810 tonnist 1612-ni.

Kui heitveekäitlejate keskkonnakaitseteenuste maht (müügitulu) on pärast 2008. aastat olnud kerges languses, siis jäätmekäitlejate teenuste maht kasvutrendis, jõudes 2012. aastal 123 miljoni euroni. Jäätmekäitlus hõlmas 2012. aastal ka suurema osa (65%) keskkonnateenuste müügitulust, heitveekäitlus kolmandiku, ülejäänud keskkonnateenused (keskkonnauuringud jms) alla 5%.

Keskkonnakaitseteenuste osutajad tegid keskkonnakaitseinvesteeringuid omaliselt omavahenditest, suunates osa teenuste müügist saadud raha investeeringutena tagasi oma ettevõttesse. Heitveekäitlejate investeeringute kogumaht oli suurem kui teenuste osutamisest saadud müügitulu. Heitveekäitlejate investeeringute mahud olid ka 2012. aastal keskkonnakaitseteenuste osutajatest suurimad: heitveekäitlusesse investeeriti 71,8 miljonit eurot. Endiselt investeeriti enim heitveepuhastite ja kanalisatsioonitorustike väljaehitamisse ja renoveerimisse. Suur osa investeeringutest keskkonnataristusse finantseeriti toetusfondidest.

ENVIRONMENT

Kaia Oras

Overview

In terms of the environment, the biggest challenge of the 21st century on the local and international level is finding solutions to various environmental problems. Climate change, shortage of natural resources, waste in the environment, decreasing biological diversity, toxic chemicals, water pollution, shortage of water resources and air pollution are just some of the problems for which solutions are needed. Climate change has become one of the most important issues internationally. The Europe 2020 strategy for smart, sustainable and inclusive growth sets the following targets for the European Union (EU) for the year 2020: decrease the emissions of greenhouse gases by 20%, increase energy efficiency by 20% and ensure the coverage of 20% of the final energy demand from renewable resources.

The quantity of greenhouse gas emissions in Estonia is one of the smallest in the EU – 0.5% of the EU total greenhouse gas emissions. At the same time, more greenhouse gases per capita are emitted in Estonia than in many other EU countries – in 2011 Estonia was among the five biggest emitters in the EU based on per-capita emissions. In total, 4.6 billion CO₂ equivalent tons of greenhouse gases were emitted by EU Member States in 2011. The biggest amount of greenhouse gases was emitted in Germany (about one fifth of total EU emissions).

In most EU countries, greenhouse gas emissions have decreased in the last decade. In Estonia the emissions of CO₂ (the main greenhouse gas) decreased by more than one million tons in 2012 compared to 2011, after an increase in the previous two years. Greenhouse gas emissions in Estonia reached the peak of the last decade in 2007 (20.9 tons of CO₂ equivalent). However, this quantity was not as big as the quantity emitted two decades before: in 1992, 27.4 million tons of CO₂ equivalent were emitted in Estonia.

One of the measures for tackling climate change is to support the use of renewable energy. The share of renewable energy in final energy consumption is quite high in Estonia due to natural circumstances. But in recent years this share has grown further, boosted by the renewable energy subsidy, for example. Based on the share of renewable energy in final energy consumption, Estonia ranks at the top among EU countries: in 2012 the EU average share of renewables was 14.4%, but in Estonia it was already quite high at 25.8% and exceeded the national target for the year 2020 (25%). The share of renewables varies a great deal among EU Member States: from 1.4 % in Malta to 51% in Sweden in 2012.

Despite the high share of renewables in energy consumption, Estonia's main problem in light of the climate targets is the high energy intensity of the Estonian economy compared to other EU countries. In Estonia 0.48 tons of energy in oil equivalents was used for the production of 1,000 euros of GDP in 2012. Only Bulgaria had a worse result (0.67 tons). The average value of this indicator for EU countries was 0.14 tons. The target on the EU level is to increase energy efficiency by 20% (compared to 2010) by 2020.

Estonia is one of those EU Member States who were recommended by the Council of the European Union to apply additional measures in order to increase energy efficiency (considering Estonia's 2013 national reform programme). One of these measures is to shift the tax burden from labour to the environment and energy use. Fuel excise duty is the biggest environmental tax in Estonia. The biggest share (88%) of fuel excise duty comes from the use of non-renewable fossil transport fuels (petrol and diesel). The excise duty rates of petrol and diesel have doubled in the last decade. However, after ten years of growth, the revenue from fuel excise duty started to decline in 2013, indicating the possible restrictive effect on the tax base (fuel use). In addition to global resource deficiency, the use of fossil energy carriers causes air pollution and emission of greenhouse gases. In order to see if the "polluter pays" principle is applied in Estonia, we should determine whether the distribution of fuel use and contribution to fuel excise duty are equivalent. The biggest users of transport fuels are households and land transport enterprises, accounting for about a half (52%) of

the transport fuels used and contributing nearly three quarters (73%) of the fuel excise duty. Water and air transport enterprises are the second-biggest consumer – they consume a quarter (27%) of the transport fuels, but pay almost no fuel excise duty. In general, higher excise duty rates have not led to reduced use of transport fuels. For example, households should be the most affected by higher fuel excise duty rates but the use of transport fuels by households increased 8% in 2008–2011. In the aforementioned recommendations, the Council of the EU has also pointed out that consumption of fuels has not become more sustainable in Estonia despite the increase in fuel excise duty rates.

A higher electricity excise duty rate has not reduced electricity consumption in Estonia, although the revenue from electricity excise duty has increased. In 2008–2011 the revenue from electricity excise duty paid by households grew 58%, but their electricity use still continued to increase (13%). Compared to other EU Member States, the share of environmental taxes in the GDP in Estonia was higher than the EU average in 2012, but has been in decline since 2009.

In addition to relatively low energy efficiency in the EU context, Estonia also ranks low in terms of resource efficiency. Compared to many other EU countries, domestic material productivity has been low due to the high resource intensity of the Estonian economy, and has mostly decreased in the last ten years. Domestic material consumption (domestic material extraction + imports – exports), which is a basis for the evaluation of resource productivity, has grown quicker than the economy in general. Direct material input (domestic material extraction + imports) to the Estonian economy has doubled in the last decade. In 2000, 29 million tons of different materials were used compared to 58 million tons in 2011. The input of construction minerals and oil shale has increased. The majority of the direct material input comes from Estonia's own environment and the share of imported materials was only 18.4% in 2011. The foreign trade balance in physical terms was mostly negative in Estonia in the period 2000–2011: Estonia has mainly been a net exporter of natural resources. In the middle of the last decade, imports of materials balanced out exports (in physical units) for a while but since 2008 more materials have been exported than imported again and the difference between physical imports and exports has grown year by year. Fossil energy carriers and wood (processed and unprocessed) make up more than a half of the exported materials.

Waste generation has steadily increased and in 2012 reached the peak (22.2 million tons) of the last decade. The growth in the quantity of waste could be considered negative, while the growth in waste recovery is a positive trend: more than a half (59%) of the generated waste was recovered in 2012. Recycling or reclamation of non-metallic inorganic materials (11 million tons) accounted for a large share of waste recovery. More than 300,000 tons of waste was used as fuel or other energy source. 200,000 tons of waste was used for land treatment in agriculture or for the improvement of the state of the environment.

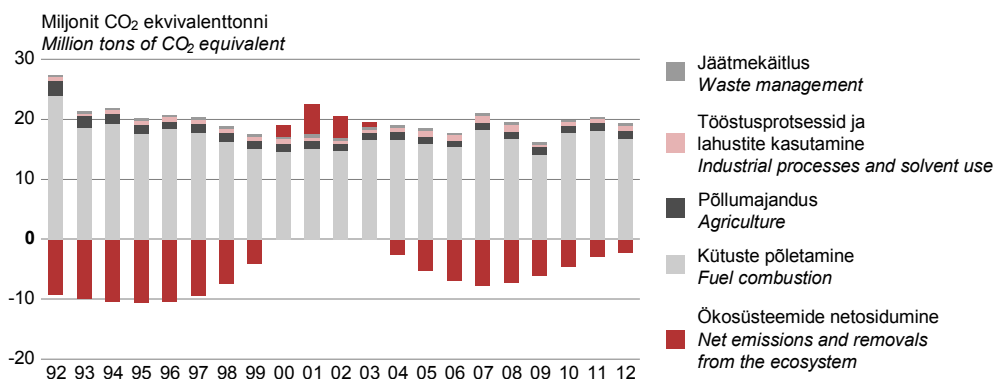
Compared to other EU Member States, Estonia has the smallest quantity of municipal waste generated per capita. In Denmark 668 kg of municipal waste was generated per capita in 2012, compared to just 279 kg in Estonia. The lower quantity of municipal waste per capita reflects consumption trends, but also the growing capacity of the packaging recycling system, for example.

Wastewater treatment in Estonia has also increased over the years. The pollution carried to the environment with wastewater decreased two times in the last decade. In 2000–2011 phosphorus pollution dropped from 230 to 100 tons and nitrogen pollution from 2,810 to 1,612 tons.

While the provision of wastewater services (in terms of turnover) has been in a slight decline since 2008, the provision of waste treatment services has been growing and reached 123 millions in 2012. Waste treatment constituted the majority (65%) of the turnover of environmental services in 2012, while wastewater treatment accounted for a third and other environmental services (environmental research etc.) accounted for less than 5%.

The providers of environmental services made environmental investments partially from their own funds by reinvesting some of their turnover. The investments of wastewater treatment enterprises were bigger than the turnover from their services. The investments made by wastewater treatment enterprises (71.8 million euros in 2012) were the biggest among the providers of environmental services. Again, the majority of investments were made in the construction and renovation of wastewater treatment plants and sewerage. It is notable that a large part of the investments were financed from the Structural Funds.

Joonis 1. Kasvuhoonegaaside heitkogus, 1992–2012
Figure 1. Greenhouse gas emissions, 1992–2012

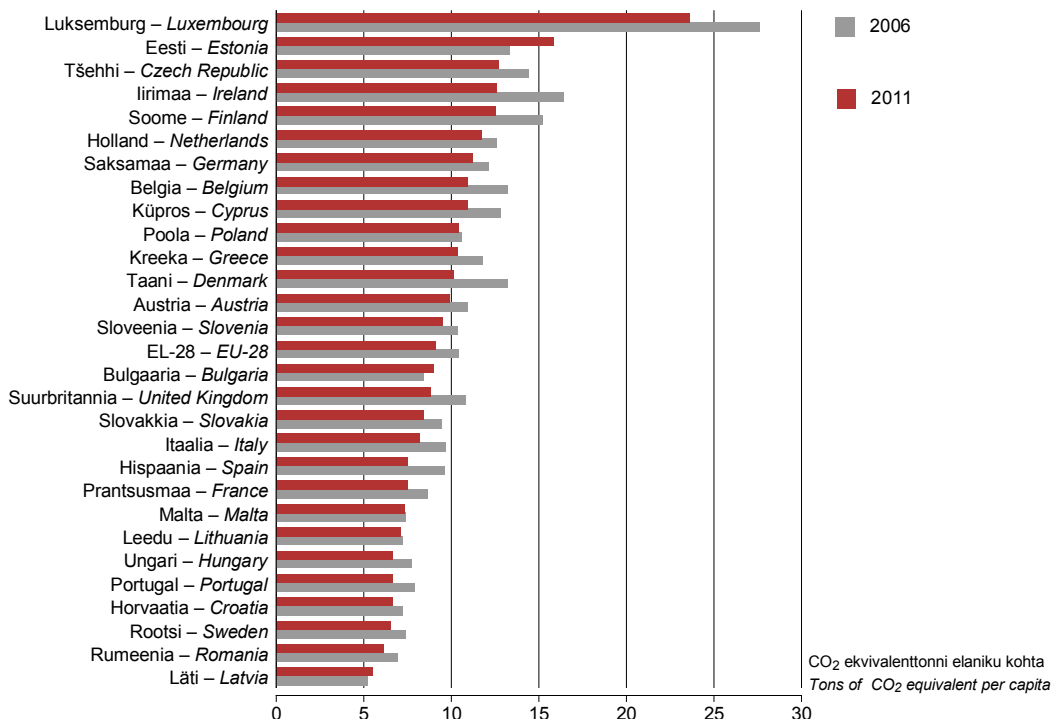
Tabel 1. Kasvuhoonegaaside heitkogus, 2008–2012

Table 1. Greenhouse gas emissions, 2008–2012

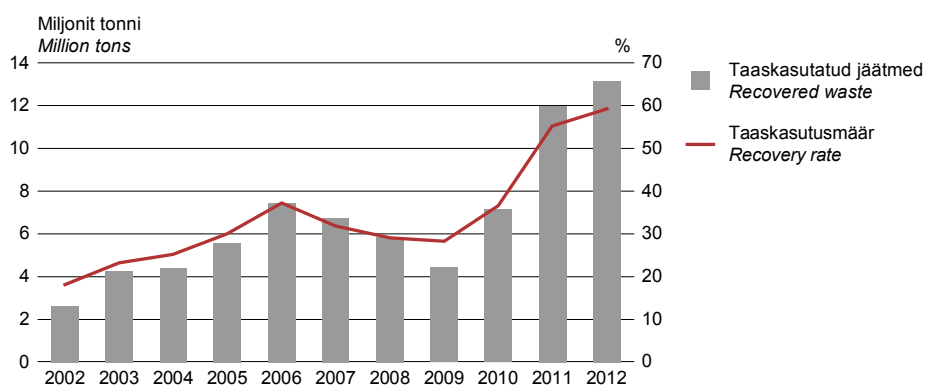
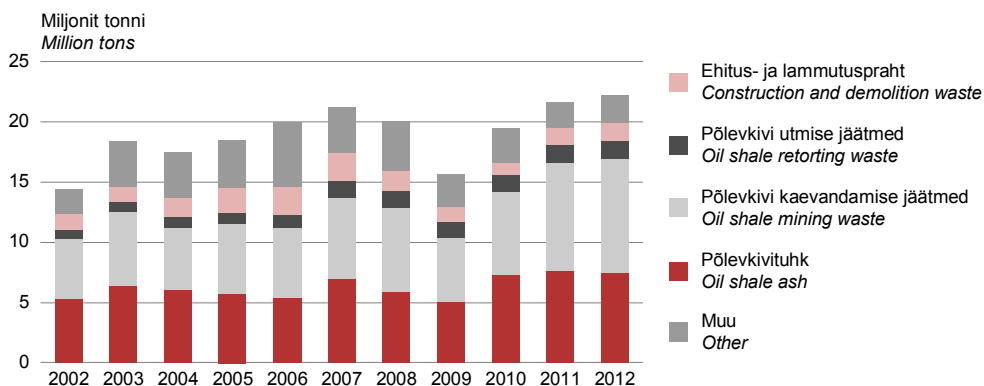
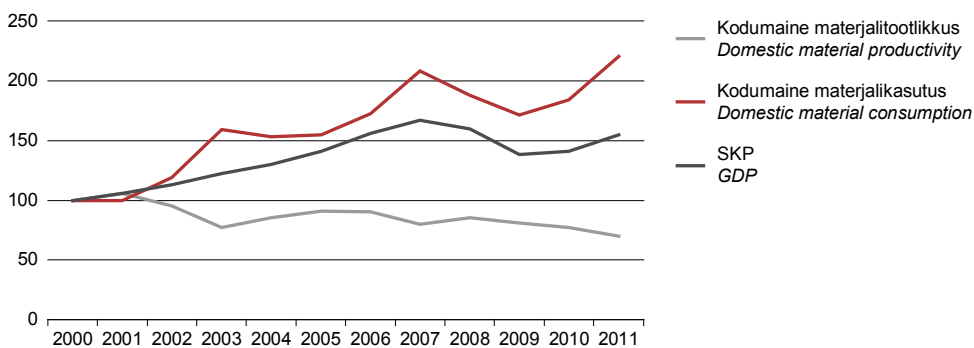
(tuhat CO₂ ekvivalenttonni – thousand tons of CO₂ equivalent)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Süsinikdioksiid	17 366	14 158	17 803	18 427	17 079	Carbon dioxide
Metaan	1 012	946	967	923	931	Methane
Dilämmastikoksiid	1 035	945	967	973	1 009	Nitrous oxide
F-gaasid	133	140	155	162	169	F-gases
KOKKU	19 546	16 189	19 892	20 485	19 188	TOTAL

Joonis 2. Kasvuhoonegaaside heitkogus elaniku kohta Euroopa Liidu riikides, 2006 ja 2011
Figure 2. Greenhouse gas emissions per capita in the European Union countries, 2006 and 2011

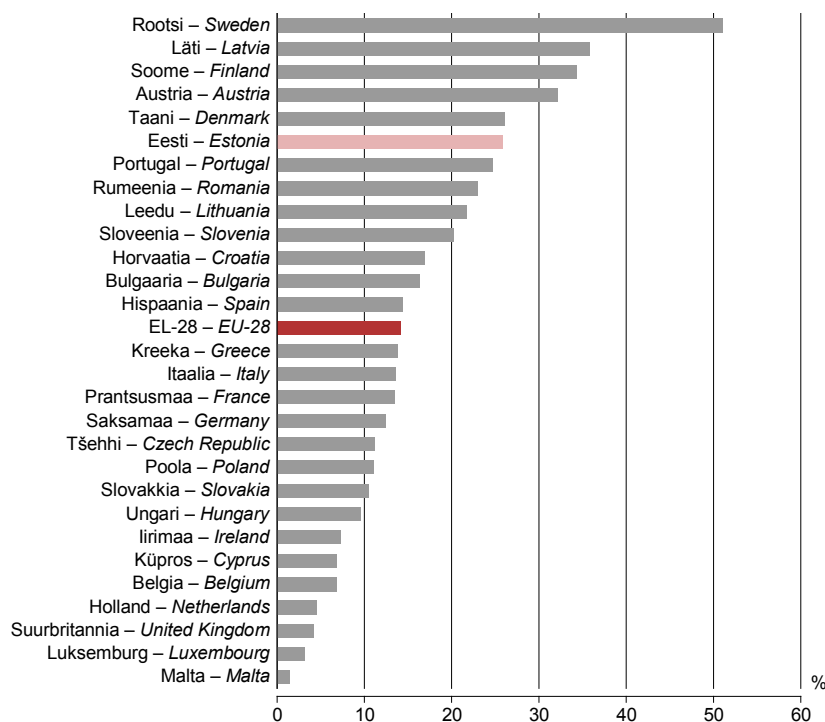
Allikas/Source: Eurostat

Joonis 3. Jäätmete taaskasutus, 2002–2012*Figure 3. Waste recovery, 2002–2012***Joonis 4. Jäätmete ke jäätmeliigi järgi, 2002–2012***Figure 4. Generation of waste by type of waste, 2002–2012***Joonis 5. Kodumaine materjalitootlikkus, kodumaine materjalikasutus ja SKP^a, 2000–2011***Figure 5. Domestic material productivity, domestic material consumption and GDP^a, 2000–2011 (2000 = 100)*^a Arvutamisel on kasutatud SKP aheldatud väärtust (referentsaasta 2005).^a GDP calculated according to the chain-linking method (reference year 2005).

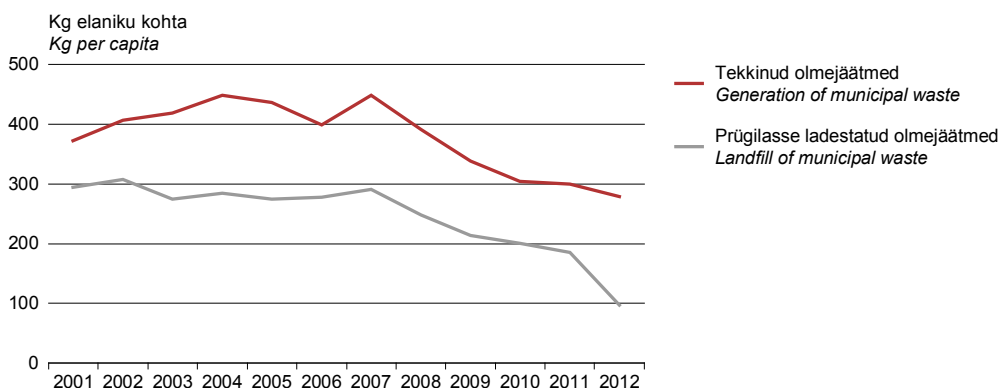
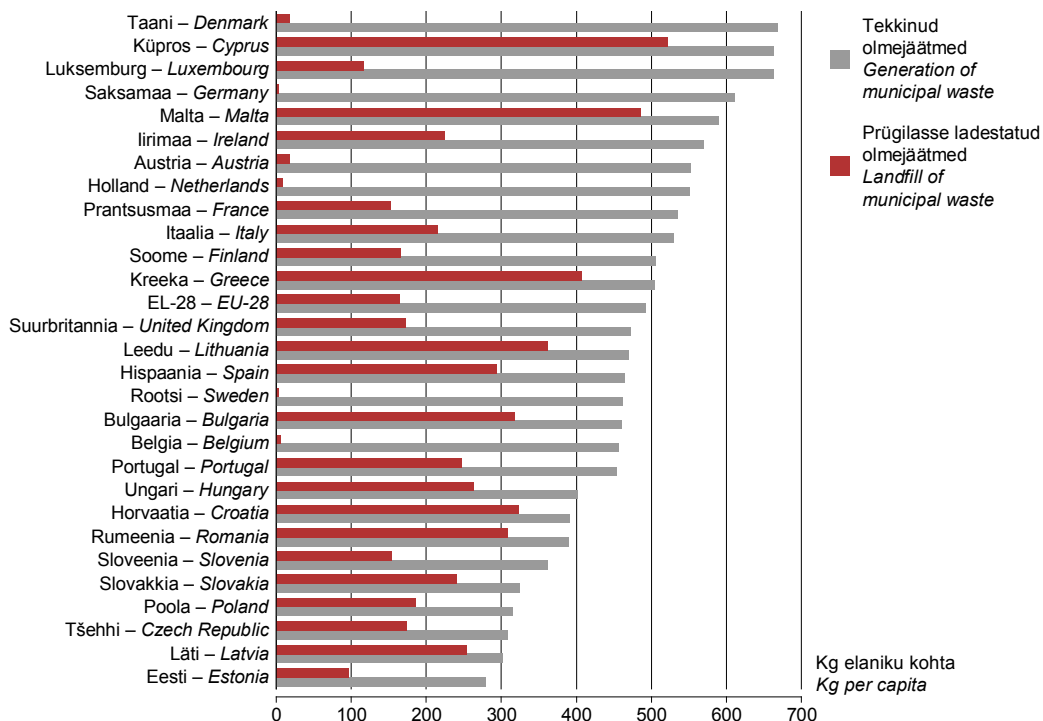
Tabel 2. Jäätmete töötlemine taaskasutamiseks või energia tootmiseks, 2009–2012*Table 2. Treatment of waste for recovery or energy production, 2009–2012*

(tonni – tons)

	2009	2010	2011	2012	
Kütuse või muu energiaallikana kasutamine	224 190	264 755	294 805	348 942	Use as a fuel or other means to generate energy
Pinnastöötlus põllumajanduses või keskkonnaseisundi parandamine	500 150	349 973	376 180	204 077	Land treatment for agricultural purposes or for improvement of the state of the environment
Metallide ja metallühendite ringlussevõtt või taaskasutamine	35 911	20 262	20 993	22 043	Recycling or reclamation of metals and metal compounds
Muude anorgaaniliste ainete ringlussevõtt või taaskasutamine	2 146 494	4 865 071	9 821 895	10 980 234	Recycling or reclamation of other inorganic materials
Lahustina mittekasutatavate orgaaniliste ainete ringlussevõtt või taaskasutamine (sh kompostimine)	1 232 057	1 298 226	1 048 542	1 100 288	Recycling or reclamation of organic materials not used as solvents (incl. composting)
Õlide taasrafinerimine või korduvkasutamine	617	6	32	57	Waste oil re-refining or other re-use
Lahustite regenereerimine	18	21	5	1	Regeneration of solvents

Joonis 6. Taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osatähtsus energia lõpptarbimises Euroopa Liidu riikides, 2012*Figure 6. Share of renewable energy in final energy consumption in the European Union countries, 2012*

Allikas/Source: Eurostat

Joonis 7. Olmejäätmete teke ja ladestamine, 2001–2012*Figure 7. Generation and landfill of municipal waste, 2001–2012***Joonis 8. Olmejäätmete teke ja ladestamine Euroopa Liidu riikides, 2012***Figure 8. Generation and landfill of municipal waste in the European Union countries, 2012*

Allikas/Source: Eurostat

Tabel 3. Pinnaveekogudesse juhitud puhastamist vajava vee reostuskoormus, 2008–2012
Table 3. Pollution load of the water discharged into surface water bodies and needing purification, 2008–2012
 (tonni – tons)

Veesaasteaine	2008	2009	2010	2011	2012	Water pollutant
Orgaanilised reoained, BHT ₇ ^a	1 199	1 137	1 214	937	720	Organic substances, BOD ₇ ^a
Heljum	4 959	3 780	3 402	3 383	2 895	Suspended solids
Üldlämmastik	1 881	1 751	1 770	1 890	1 612	Total nitrogen
Üldfosfor	146	146	114	110	100	Total phosphorus
Naftasaadused	46	..	..	..	..	Oil products

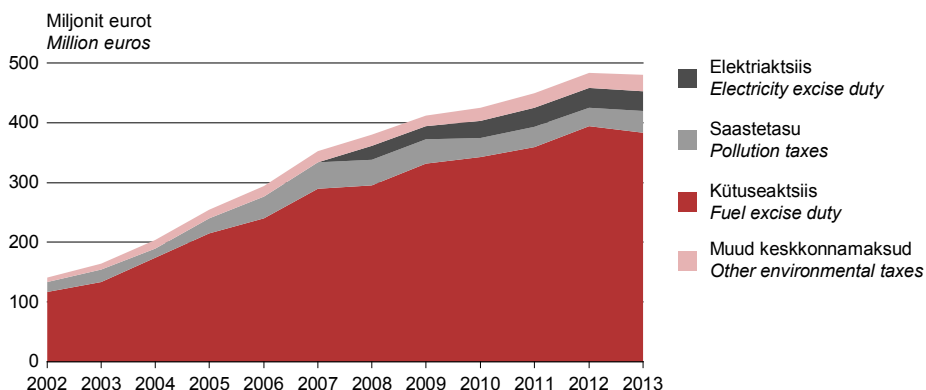
^a Hapnikukogus, mis on vajalik orgaaniliste ainete bioloogiliseks lagunemiseks seitsme päeva jooksul.

^a The quantity of oxygen consumed in the biological decomposition of organic substances within seven days.

Tabel 4. Keskkonnakaitsettevõtete keskkonnakaitsekulud ja -tulud, 2008–2012
Table 4. Environmental protection expenditure and turnover of enterprises specialising in environmental protection, 2008–2012
 (tuhat eurot – thousand euros)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Keskkonnakaitse-investeeringud	91 651	86 669	71 114	98 745	96 637	Environmental investments
heitveekäitlus	63 006	65 073	46 339	64 676	71 836	waste water treatment
jäätmekäitlus	25 174	20 335	17 342	33 279	22 893	waste management
muu keskkonnakaitse-tegevus	3 498	1 262	7 433	790	1 908	other environmental protection activity
Keskkonnakaitse jooksevkulud	455 382	274 134	442 383	395 462	482 103	Current environmental expenditure
heitveekäitlus	32 242	31 954	40 463	34 534	30 019	waste water treatment
jäätmekäitlus	415 848	236 781	394 714	352 637	435 196	waste management
muu keskkonnakaitse-tegevus	7 292	5 399	7 207	12 267	16 888	other environmental protection activity
Keskkonnakaitse-tegevuse müügitulu	164 627	165 488	172 187	177 952	188 016	Turnover from environmental protection activity
heitveekäitlus	62 546	58 874	53 692	55 675	57 324	waste water management
jäätmekäitlus	96 055	101 837	112 702	115 319	122 799	waste management
muu keskkonnakaitse-tegevus	6 026	4 777	5 793	6 958	7 894	other environmental protection activity

Joonis 9. Keskkonnamaksude laekumine, 2002–2013^a
Figure 9. Revenue from environmental taxes, 2002–2013^a

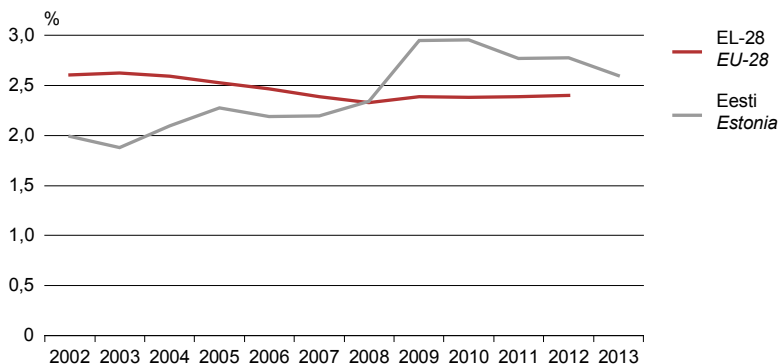

^a 2013. aasta esialgsed keskkonnamaksude laekumise andmed ei hõlma Riigikohtu otsusega kehtestatud vee erikasutusõiguse tasu tagasimakseid ettevõtetele.

^a The preliminary data on environmental tax revenue in 2013 do not contain refunds of water abstraction fees to enterprises (in accordance with the judgment of the Supreme Court of Estonia).

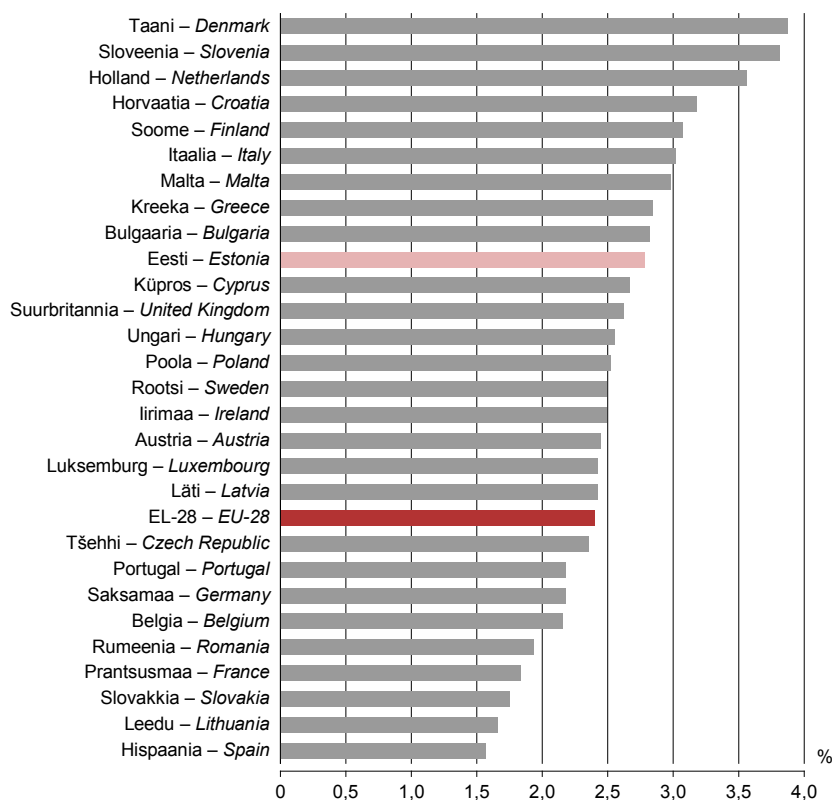
Joonis 10. Keskkonnamaksudest saadud tulu osatähtsus SKP-s Eestis ja Euroopa Liidus keskmiselt, 2002–2013

Figure 10. Share of environmental tax revenue in the GDP in Estonia and in the European Union on average, 2002–2013

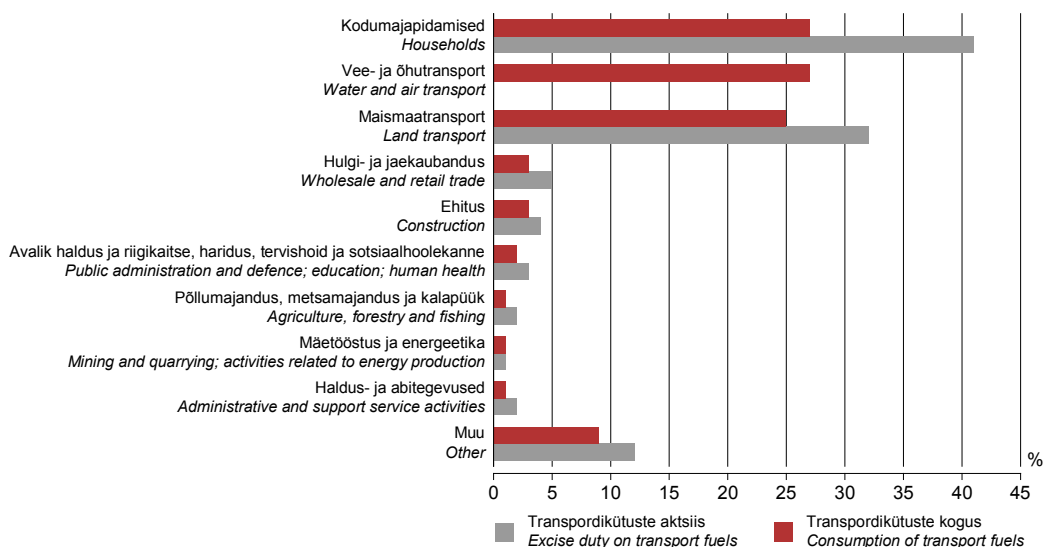
Allikas/Source: Eurostat

Joonis 11. Keskkonnamaksudest saadud tulu osatähtsus SKP-s Euroopa Liidu riikides, 2012
Figure 11. Share of environmental tax revenue in the GDP in the European Union countries, 2012

Allikas/Source: Eurostat

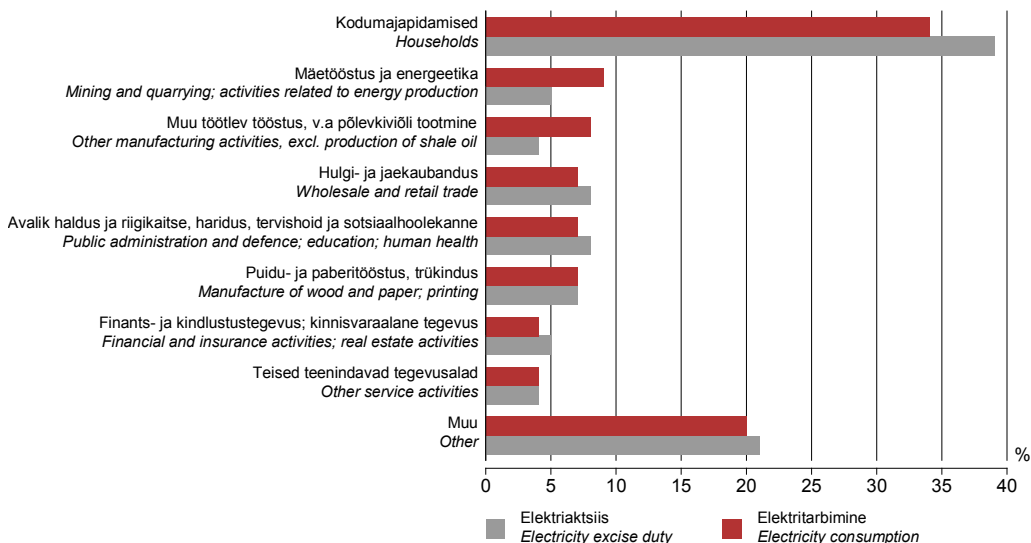
Joonis 12. Transpordikütuste^a aktsiisi ja tarbitud koguste jagunemine tegevusala järgi, 2009
Figure 12. Distribution of excise duty on transport fuels^a and consumption of these fuels by economic activity, 2009

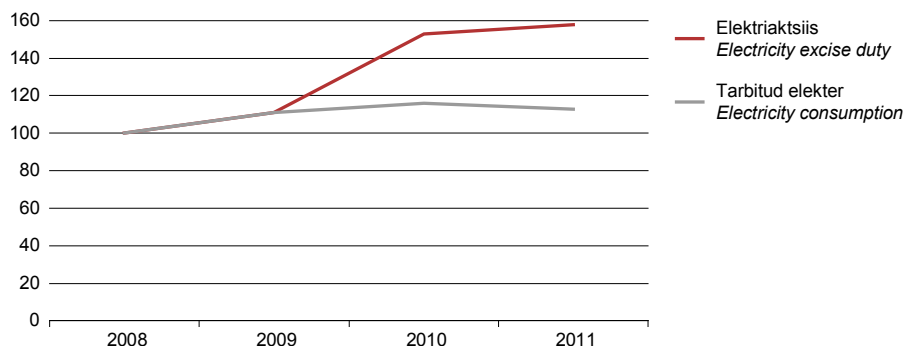
^a Autobensiin, diisel, lennukikütused ja raske kütteõli.

^a Motor spirits, diesel, aviation fuels and heavy fuel oil.

Joonis 13. Makstud elektriaktsiisi ja elektritarbimise jagunemine tegevusala järgi, 2009
Figure 13. Distribution of electricity excise duty and electricity consumption by economic activity, 2009

Joonis 14. Kodumajapidamiste elektritarbimise ja elektriaktsiisi maksmise muutus, 2008–2011
Figure 14. Change in electricity consumption and payment of electricity excise duty by households, 2008–2011
 (2008 = 100)

Metoodika

Keskonnastatistika hõlmab nii keskkonnaseisundit (nt õhk, vesi, looduslik mitmekesisus) kui ka inimtegevuse mõju (nt saasteained, jäätmed) ning keskkonnameetmeid.

Keskonnastatistika tegemiseks kasutab Statistikaamet põhiliselt teiste riigiasutuste kogutud andmeid, kuid on ka valdkondi, kus andmeid kogub Statistikaamet ise (nt keskkonnakaitsekulutused, taimekaitsevahendite kasutamine). Keskonnakaitsekulutuste andmed saab Statistikaamet ettevõtelt ja riigiasutustelt. Keskkonnamaksude andmete saamiseks on kasutatud riigi- ja kohalike omavalitsuste eelarvete kassalise täitmise aruandeid.

Paljud keskkonnaandmed saadakse olulise keskkonnamõjuga ettevõtelt. Nendele ettevõtetele väljastatakse keskkonnaluba, mille alusel nad võivad ammutada keskkonnast loodusressurssi või heita keskkonda etteantud normi piires heitgaase ja -vett ning jäätmeid. Õhusaaste, heitvee ja jäätmetekke ning veekasutuse andmeid kogub Keskkonnaagentuur. Statistikaamet saab Keskkonnaagentuurilt ka liigilise mitmekesisuse ja kaitsealade andmeid. Maavarade üle peab arvet Maa-amet.

Suur osa keskkonnamaksude arvepidamise sisendist pärineb rahvamajanduse arvepidamises juba kokku koondatud majandusandmetest. Samuti on olulised keskkonnamaksudega seotud andmed administratiivsetest andmeallikatest: Maksu- ja Tolliametist, Keskkonnaministeeriumist, Põllumajandusministeeriumist ja Maanteeametist. Keskkonnamaksudest suurima laekumisega energiamaksude (kütuse- ja elektriaktsiis) jaotamine põhineb suures osas energiastatistikal ning rahvamajanduse arvepidamise pakkumise ja kasutamise tabelitel. Keskkonnamaksude arvepidamine koostatakse kooskõlas rahvamajanduse arvepidamisega.

Majandust läbiva materjalivoo arvestus on üks keskkonna majandusarvestuse mooduleid. Mudel käsitleb tänapäeva inimühiskonda kui sotsiaalset organismi, mis oma elutegevuse käigus mõjutab keskkonda, ammutades sellest ressursse ja energiat ning tekitades keskkonda jäätmeid ja heitmeid.

Materjalivoo arvestus hõlmab kahte peamist komponenti: füüsilistes ühikutes koostatud materjalibilansi tabelleid ja nende põhjal tuletatud materjalivoo näitajaid. Bilansitabelite sisendipoolel näidatakse kogu kodumaises majanduses kasutatud materjal: nii kõik kodumaised loodusvarad kui ka imporditud materjal. Kasutatud materjal liigitatakse peamiste materjaliliikide kaupa biomassiks, mineraalseks tooraineks ja fossiilseks kütuseks. Bilansi väljundipoolel näidatakse kõik tootmis- ja tarbimisprotsessis tekkinud heitmed ja jäätmed, aga ka eksporditud materjali kogus materjaliliigi järgi. Andmete võrreldavuse jaoks arvutatakse kõik imporditud ja eksporditud tooted ümber nendes sisalduvateks peamisteks loodusressurssideks. Osa majanduse materjalikasutuse aspektide iseloomustamiseks ja riikide omavaheliseks võrdlemiseks on bilansitabelite alusel koostatud materjalivoo näitajad.

Methodology

Environment statistics cover the state of the environment (e.g. air, water and biodiversity) as well as the impact of human activities (e.g. pollutants and waste) and environmental measures.

For the production of environment statistics, Statistics Estonia uses mainly the data collected by other government institutions, although the data on some topics are collected by Statistics Estonia (e.g. environmental protection expenditure, pesticide use). Statistics Estonia collects the data about environmental protection expenditure from enterprises and government institutions. Environmental tax revenue statistics are based on detailed data about the budget execution of central and local governments.

A great share of environmental data are obtained from enterprises with high environmental pressure. Such enterprises operate under pollution licenses which allow them to extract mineral resources, discharge wastewater into the environment or generate air pollution and waste. The data on air pollution, wastewater, waste generation and water use are collected by the Estonian Environment Agency. The Agency also provides Statistics Estonia with data on biodiversity and protected areas. Data about the use of mineral resources are provided by the Estonian Land Board.

The majority of data on environmental taxes are available in the economic data consolidated in the national accounts. Tax data are also received from administrative sources: the Estonian Tax and Customs Board, the Ministry of the Environment, the Ministry of Agriculture and the Estonian Road Administration. The distribution of energy taxes (fuel and electricity excise duty), which comprise the biggest part of environmental taxes, is mainly based on energy statistics and the supply-use tables of national accounts. Environmental taxes accounts are compiled in accordance with national accounts.

Economy-wide material flow accounts is one of the modules of environmental accounts. According to this model, the modern society is seen as a living organism whose activity has an impact on the environment through the extraction of materials and energy and generation of emissions and wastes.

Material flow accounts have two main components: material balance sheets compiled in physical units and material flow indicators derived from these tables. The input side of the balance sheets includes all the materials used in the domestic economy – materials extracted from the domestic economy and also imported materials. The materials are classified according to the basic material categories as biomass, mineral resources or fossil fuels. All emissions, landfilled wastes and also exported materials (by category) are reported on the output side of the material balance sheets. For comparability, all imported and exported materials are recalculated into basic natural resources. The material flow indicators derived from these balance sheets are suitable for the characterisation of certain aspects of domestic material use and for international comparisons.

Kirjandust Publications

Eesti Statistika Kvartalikiri. 4/2013. Quarterly Bulletin of Statistics Estonia. Tallinn: Statistikaamet.

Säästva arengu näitajad. Indicators of Sustainable Development. (2011). Tallinn: Statistikaamet.

Kasulikke linke Useful links

Keskkonnaagentuuri veebileht

Website of the Estonian Environment Agency

<http://www.keskkonnainfo.ee>

Keskkonnaministeeriumi veebileht

Website of the Estonian Ministry of the Environment

<http://www.envir.ee>

Euroopa Keskkonnaagentuuri veebileht

Website of the European Environment Agency

<http://www.eea.europa.eu/>

Keskkonnaandmed Eurostati veebilehel

Environmental data on Eurostat's website

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/environment/data/database>

RAHVASTIK

Alis Tammur, Koit Meres, Mari Plakk

Ülevaade

2014. aasta 1. jaanuaril oli Eesti arvestuslik rahvaarv 1 315 819, mis on 4355 võrra väiksem kui aasta varem. Loomulik iive oli 2013. aastal negatiivne – suri 1700 inimest rohkem, kui sündis. Selle põhjus on sündide arvu järsk vähenemine – registreeriti 2000 sündi vähem kui kolm aastat varem. Välisrände tõttu vähenes rahvaarv 2600 võrra. Eestlaste loomulik iive oli aastatel 2008–2012 positiivne, kuid 2013. aastal negatiivne – suri ligi 400 eestlast rohkem, kui sündis. Maakondadest kasvas rahvaarv ainsana Harju maakonnas (4136 võrra), kahanes aga kõige rohkem Ida-Viru (–2426) ja Tartu (–1069) maakonnas. Harju maakonna rahvaarv kasvas peamiselt Tallinna arvelt, s.t kui Tallinna kasv välja arvata, siis Harju maakonna rahvaarv kahanes. Enamikus maakondades mõjutab rahvaarvu muutust peamiselt ränne, kuid mõnes Lõuna- ja Lääne-Eesti maakonnas rohkem loomulik iive, sest suremus on seal suurem kui väljaränne.

Siserändes oli Eesti elanikkond 2013. aastal veidi vähem aktiivne kui varem – Eesti sees vahetas mullu elukohta üle valla või linna piiri 28 000 inimest. Siserändes võidavad enim elanikke Tallinn ja Tallinna lähivallad – enamikul maakondadel on rändesaldo Tallinna ja Harjumaaga negatiivne. Tartumaa võidab elanikke peamiselt Jõgeva ja Ida-Viru maakonnast.

Välisrändes suurenes 2013. aastal nii sisse- kui ka väljaränne. Immigreerus ligi 4100 ja emigreerus veidi üle 6700 inimese. Väljarändajate peamised sihtkohad on Soome (5120) ja Suurbritannia (394). Kuna enamik Eestisse saabujatest on tagasirändajad, tuleb ka neid kõige rohkem Soomest (1067). Teisel ja kolmandal kohal on aga Venemaa (955) ja Ukraina (340), kust saabuvad peamiselt uued sisserändajad.

Eesti elanike oodatava eluea tõus on aeglustunud. 2012. aastal oli Eesti meeste oodatav eluiga 71,4 ja naistel 81,2 aastat, mis on vastavalt 0,2 ja 0,1 aasta võrra kõrgem kui aasta varem. Naiste näitaja on üsna lähedal Euroopa Liidu (EL) keskmisele, mis on 83,1. EL-i meeste keskmine oodatav eluiga sünnimomendil on 77,5. Eesti meestest lühema elueaga on Leedu, Läti, Bulgaaria ja Rumeenia mehed. Euroopa riikide meestest elavad kõige kauem Islandi mehed (81,6 aastat). Eesti naistest lühema elueaga on 9 EL-i riigi naised. Kõrgeim oli naiste eluiga 2011. aastal Hispaanias – 85,5 aastat.

Sündide arvu vähenemine jätkub. 2013. aastal sündis 13 531 last ehk 525 võrra vähem kui 2012. aastal. Summaarne sündimuskordaja, mis näitab keskmist sünnitatud laste arvu naise kohta sama aasta sündimuse juures, oli 2013. aastal 1,52. Rahvastiku taastootmiseks aga peaks see olema vähemalt 2,10. Eestlaste osatähtsus sündinute hulgas oli 2013. aastal 72,2%. 42% sündinud lastest olid esiklapsed.

Ema keskmine vanus lapse sünnil on stabiliseerunud. 2013. aastal oli naise keskmine sünnitusvanus 29,53 aastat. See näitaja on paarkümmend aastat tõusnud, kuid viimased kolm aastat püsinud suhteliselt stabiilsena. Naise keskmine vanus esiklapse sünnil on samuti alates 1990. aastate algusest pidevalt tõusnud, jõudes 2012. aastal 26,53-ni, kuid 2013. aastal langes taas pisut – 26,47-ni. Viimastel aastatel on kõige rohkem lapsi sündinud 25–29-aastastel naistel. Sündimuse vanuskordaja on alates 2005. aastast olnud 30–34-aastastel naistel suurem kui 20–24-aastastel. 35–39-aastastel on see kordaja viimased 20 aastat ühtlaselt tõusnud ja oli 2013. aastal 47,9.

Esimese lapse soetamise aja edasilükkumine lükkab edasi ka teise, kolmanda jne lapse sünni. Kui 1990. aastate alguses oli tüüpilisim sünnitaja alla 25-aastane (1992. aastal umbes 55% sünnitanutest), siis 2013. aastal tõid selles vanuses naised ilmale alla 21% sündinud lastest. Vähemalt 30-aastaste trend on vastupidine – 1992. aastal sünnitasid selles vanuses naised ligi viiendiku, 2013. aastal aga juba 46% uutest ilmakodanikest.

Abielust sündinud laste osatähtsus sündinute hulgas oli 2013. aastal 41,2%, sh eestlastel 33,0%. Esimestest lastest sündis abielus emadele 30%, teisena sündinud lastest 45% ja kolmandana sündinud lastest 56%.

Abortide arv üha väheneb. 2013. aastal registreeriti 7606 aborti, sealhulgas 5777 legaalselt indutseeritud aborti – kokku üle 300 aborti vähem kui aasta varem. Tuhande viljakas eas naise kohta registreeriti 2013. aastal 19,4 ja saja elussünni kohta 42,7 legaalselt indutseeritud aborti.

Imikusurmade arv kahanes. 2013. aastal suri enne aastaseks saamist 28 last (13 poissi ja 15 tüdrukut), mis teeb 2,1 imikusurma tuhande elussünni kohta. 2012. aastal olid need arvud vastavalt 50 ja 3,6. EL-i keskmine imikusuremuskordaja 2012. aastal oli 3,8.

Surmade arv püsib stabiilne. 2013. aastal suri 15 244 inimest, mis teeb 11,6 surmajuhtu tuhande elaniku kohta. Aasta varem oli tuhande elaniku kohta 11,7 surmajuhtu. Põhilised surmapõhjused on samad mis varemgi. Üle poole (54%) surmajuhtudest on põhjustatud vereringeelundite, sh südamehaigustest – meestel 45% ja naistel 62%. Teisel kohal on kasvaja (24%) ning kolmandal õnnetusjuhtumid, mürgistused ja traumad (6%). 2013. aastal hukkus õnnetusjuhtumi tagajärjel 725 meest ja 233 naist. Mõlemad näitajad varasema aastaga võrreldes vähenesid, kuid meeste oma mõnevõrra rohkem.

2013. aastal sõlmiti 5630 abielu – mõnevõrra vähem kui aasta varem. Ehkki viimastel aastatel on abiellumiste arv vähehaaval kasvanud, jääb mullune näitaja veel kaugele abiellumise tippaastast 2006 ja 2007, kui sõlmiti umbes 7000 abielu aastas. Tuhande elaniku kohta sõlmiti möödunud aastal 4,3 abielu, aasta varem 4,5. Üle veerandi abiellunud meestest ja naistest on varem abielus olnud. Ühiseid lapsi on 30%-l abielluvatest paaridest, seejuures 10%-l on ühiseid lapsi vähemalt kaks.

Abiellumisvanus langes nii meestel kui ka naistel 2013. aastal 0,2 aasta võrra. Meeste keskmine vanus esimese abielu sõlmimisel on 30,8 ja naistel 28,4 aastat. Alates 1994. aastast on naise keskmine vanus esimese abielu sõlmimisel olnud kõrgem kui ema keskmine vanus esimese lapse sünnil, sest paljud naised sünnitavad enne lapse ja alles seejärel abielluvad. 2012. aastal oli kahe näitaja vahe 1,9 aastat.

Lahutuste arv mullu kasvas. 2013. aastal lahutati 3343 abielu – 200 võrra rohkem kui aasta varem. Kõige rohkem oli vähemalt 20 aastat (27,5%) ja 5–9 aastat (25,4%) kestnud abielude lahutusi. Järgnesid 0–4 aastat kestnud abielud (25,2%). Kõige vähem lahutati 15–19 aastat (8,1%) ja 10–14 aastat kestnud abielusid (17,8%). Selle juures tuleb ka arvestada, kui palju vastavatel aastatel üldse abielusid sõlmiti. Näiteks abielude sõlmimise tippaasta 2007 langeb 2013. aasta arvestuses 5–9 aastat kestnud abielude rühma, mistõttu 5–9 aastat kestnud abielude lahutamise osatähtsus on suurem. Korduvabielu lahutanute osatähtsus oli meestel 22,2% ja naistel 21,6%.

Viimase kahe aasta jooksul on suurenenud nende lahutuste osatähtsus, kus paaril ei ole ühiseid alaealisi lapsi. 2013. aastal oli vähemalt üks ühine alaealine laps 52,6%-l lahutanud paaridest, 3,4%-l paaridest oli ühiseid alaealisi lapsi vähemalt kolm.

POPULATION

Alis Tammur, Kalev Noorkõiv, Mari Plakk

Overview

As at 1 January 2014, the population of Estonia was estimated to be 1,315,819 which is 4,355 persons fewer than the year before. In 2013 the natural increase was negative, as the number of deaths exceeded the number of births by 1,700. The reason for that was a sharp decline in the number of births – compared to 2010, there were 2,000 fewer births in 2013. Due to external migration, the population declined by 2,600. The natural increase of Estonians was positive in the period 2008–2012 but turned negative in 2013 – there were almost 400 more deaths of Estonians than births of Estonians. Among counties, Harju county was the only one where population increased (by 4,136), while the largest decline was registered in Ida-Viru (–2,426) and Tartu (–1,069) counties. The population of Harju county increased on account of Tallinn city. This means that, if the growth in Tallinn is excluded, the population in Harju county decreased. Migration is the main factor influencing changes in the population number in most counties but in some Southern and Western Estonian counties negative natural increase had the biggest impact on the population number (meaning that the number of deaths exceeded out-migration).

In 2013 the volume of internal migration in Estonia was slightly smaller than before. 28,000 persons moved across the rural municipality or city boundaries to reside in another settlement unit. The main direction in internal migration is towards Tallinn and the rural municipalities around Tallinn – most counties have negative net migration with Tallinn and Harju county. Tartu county is the main destination for people from Jõgeva and Ida-Viru counties.

In external migration, there was an increase in both immigration and emigration in 2013 – nearly 4,100 persons immigrated to and 6,700 persons emigrated from Estonia. The main destination countries for emigrants were Finland (5,120) and the United Kingdom (394). Many of the immigrants are in fact returnees and thus the biggest share of immigrants came from Finland (1,067). In immigration, the second place is held by Russia (955) and the third place by Ukraine (340), which are mainly source countries of new immigrants.

The increase in the life expectancy of the inhabitants of Estonia has slowed down. In 2012 the life expectancy in Estonia was 71.4 years for males and 81.2 years for females. This is only 0.2 and 0.1 years more, respectively, than in 2011. The life expectancy of females in Estonia is close to the European Union (EU) average (83.1). The EU average male life expectancy at birth is 77.5 years. Only the men in Lithuania, Latvia, Bulgaria and Romania have a shorter life expectancy than the men in Estonia. Men in Iceland have the longest life expectancy in Europe (81.6 years). In nine EU countries, female life expectancy is lower than in Estonia. In 2011 Spain had the highest female life expectancy – 85.5 years.

The number of births continued to decrease. 13,531 children were born in 2013, which is 525 children fewer than the year before. Total fertility rate – the average number of children that would be born alive to a woman during her lifetime if she passed through all her childbearing years conforming to the age-specific fertility rates of a given year – fell to 1.52 in 2013. For population reproduction, this indicator should be at least 2.10. In 2013 the proportion of Estonians among live births was 72.2%. First-born children constituted 42% of all children born.

The mean age of mothers at childbirth has stabilised. A mother's mean age at childbirth was 29.53 years in 2013. This indicator has risen for some twenty years, but in the last three years has remained relatively stable. Also, the mean age of mothers at first childbirth has been increasing steadily since the beginning of the 1990s and reached the age of 26.53 in 2012, but in 2013 there was a slight fall (26.47). In recent years, the biggest share of children has been born to women aged 25–29. Since 2005, the age-specific fertility rate among women aged 30–34 has been higher than among women aged 20–24. Among women aged 35–39, this rate has increased steadily for the last 20 years and was 47.9 in 2013.

Delaying the birth of the first child will also postpone the second and third births. At the beginning of the 1990s, the majority of women who gave birth to a child were aged under 25 (about 55% of the women giving birth in 1992), while in 2013 women aged under 25 gave birth to less than 21% of all children born. The opposite trend applies to women aged 30 and older – in 1992 women aged 30 and older gave birth to nearly 20% of all children born, whereas this share was already 46% in 2013.

In 2013 the proportion of marital births was 41.2%. Among Estonians, the share of marital births was 33.0%. 30% of the first-born children were born to married parents. In case of second births, 45% of the mothers were married. In case of third births, 56% of the mothers were married.

The number of abortions is in decline. *A total of 7,606 abortions, including 5,777 legally induced abortions, were registered in 2013 – over 300 abortions fewer than the year before. There were 19.4 abortions per 1,000 fertile women and 42.7 legally induced abortions per 100 live births in 2013.*

Infant mortality decreased. *28 children (13 boys and 15 girls) died before their first birthday in 2013. This means that there were 2.1 infant deaths per 1,000 live births. In 2012 the corresponding numbers were bigger – 50 and 3.6. The EU average infant mortality rate in 2012 was 3.8.*

The number of deaths is stable. *In 2013, 15,244 persons died, which makes 11.6 deaths per 1,000 inhabitants. In 2012 there were 11.7 deaths per 1,000 inhabitants. The main causes of death have not changed. More than a half (54%) of total deaths were caused by diseases of the circulatory system, incl. heart diseases. They account for 45% of deaths of males and for 62% of deaths of females. Malignant neoplasms (24%) are the second main cause of death and accidents and poisonings (6%) are the third main cause. In 2013, 725 men and 233 women were killed in accidents. Both figures decreased compared to the previous year, but the decrease was slightly bigger in case of men.*

In 2013, 5,630 marriages were contracted – this is a little less than in 2012. *The number of marriages has increased in recent years, but last year's result is still far from the marriage boom years of 2006 and 2007, when about 7,000 marriages were contracted per year. In 2013, 4.3 marriages were contracted per 1,000 inhabitants, down from 4.5 in 2012. For over a quarter of the men and women getting married, the contracted marriage was not their first marriage. Nearly 30% of the couples getting married had common children, whereas 10% of couples had at least two common children.*

In 2013 the mean age at the contraction of the first marriage decreased by 0.2 years for both men and women. The mean age of men at the contraction of the first marriage is 30.8 and that of women is 28.4 years. Since 1994 the mean age of women at first marriage has been higher than mothers' mean age at the birth of the first child. This means that many women give birth to a child before they get married. In 2012 the difference was 1.9 years.

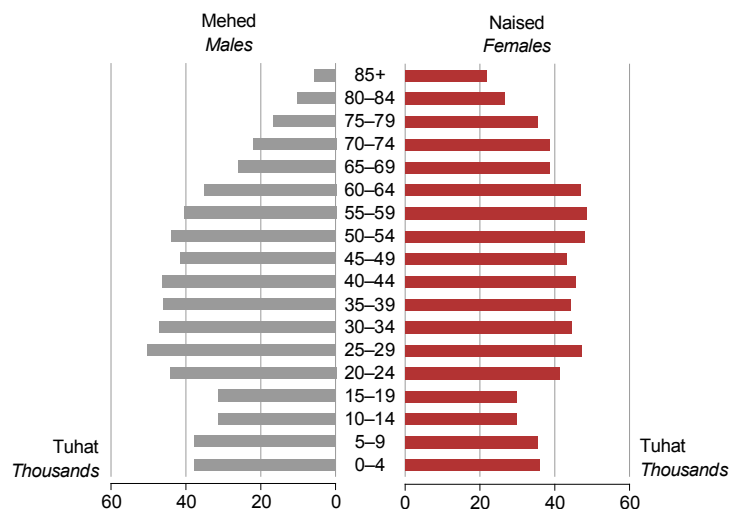
The number of divorces increased. *In 2013, 3,343 marriages were dissolved, which is 200 more than the year before. Marriages that had lasted over 20 years (27.5%) and marriages that had lasted 5–9 years (25.4%) held the biggest share in dissolved marriages. The third place was held by marriages that had lasted 0–4 years (25.2%). The smallest shares among dissolved marriages were held by marriages that had lasted 15–19 years (8.1%) and marriages that had lasted 10–14 years (17.8%). In case of these statistics, it is necessary to take into account how many marriages were contracted in the corresponding years. For example, in 2013, the recent peak year of the marriage boom (2007) was in the group of marriages that had lasted 5–9 years, and thus caused marriages that had lasted 5–9 years to have a higher percentage in dissolved marriages. The share of dissolved remarriages was 22.2% for men and 21.6% for women.*

In the last two years, there has been an increase in the share of divorces where the spouses have no common children under the age of 18. In 2013, 52.6% of divorced couples had at least one common underage child. 3.4% of divorced couples had at least three common underage children.

Joonis 1. Rahvastiku vanuspüramiid, 2014

Figure 1. Population pyramid, 2014

(aasta alguses – at the beginning of the year)

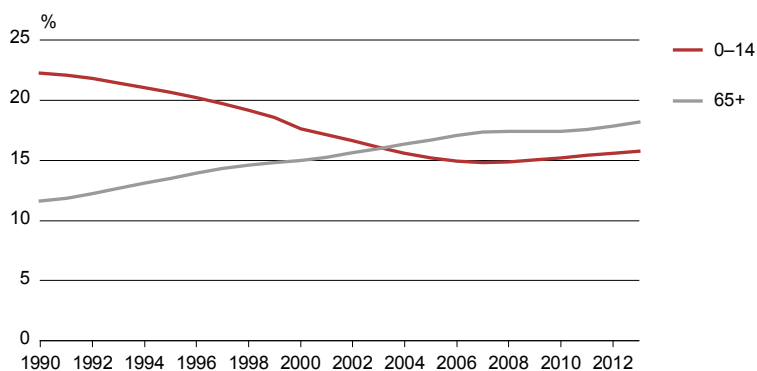
Tabel 1. Rahvaarv aasta alguses, 2010–2014

Table 1. Population at the beginning of the year, 2010–2014

	2010	2011	2012	2013	2014	
Mehed	620 800	619 700	618 138	616 167	614 919	Males
Naised	712 490	709 960	707 079	704 007	700 900	Females
KOKKU	1 333 290	1 329 660	1 325 217	1 320 174	1 315 819	TOTAL

Joonis 2. Noored ja vanad rahvastikus, 1990–2013

Figure 2. The young and the elderly in the population, 1990–2013

Tabel 2. Elada jäänud aastad soo ja vanuse järgi, 2008–2012
Table 2. Life expectancy by sex and age, 2008–2012

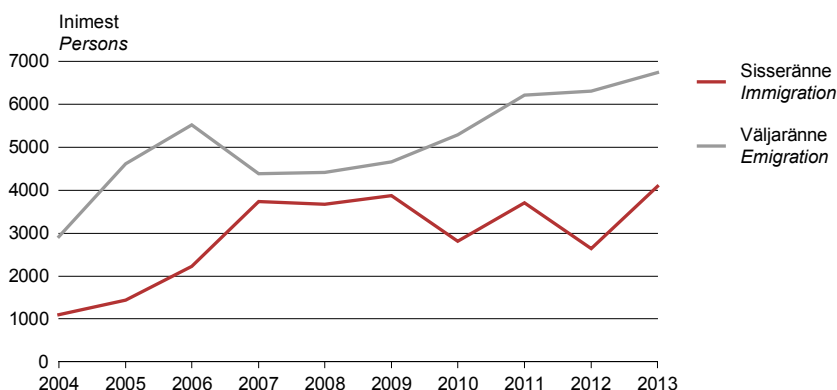
	2008	2009	2010	2011	2012	
Meeste vanus						<i>Age of males</i>
0	68,6	69,8	70,6	71,2	71,4	0
1	68,0	69,1	69,9	70,3	70,6	1
15	52,2	55,4	56,2	56,6	56,7	15
45	27,1	28,9	29,2	29,3	29,5	45
65	13,6	14,4	14,6	14,5	14,7	65
Naiste vanus						<i>Age of females</i>
0	79,2	80,1	80,5	81,1	81,2	0
1	78,6	79,3	79,7	80,3	80,5	1
15	64,7	65,4	65,8	66,3	66,6	15
45	35,7	36,2	36,8	37,6	37,5	45
65	18,6	18,3	18,8	19,3	19,8	65

Tabel 3. Rahvastiku rahvuskoosseis, 1989, 2000, 2011
Table 3. Ethnic composition of the population, 1989, 2000, 2011
(rahvaloenduse andmed – data of the Population Census)

	1989		2000		2011		
	Arv	10 000 elaniku kohta	Arv	10 000 elaniku kohta	Arv	10 000 elaniku kohta	
	<i>Number</i>	<i>Per 10,000 inhabitants</i>	<i>Number</i>	<i>Per 10,000 inhabitants</i>	<i>Number</i>	<i>Per 10,000 inhabitants</i>	
Eestlased	963 281	6 153	930 219	6 790	902 547	6 972	<i>Estonians</i>
Venelased	474 834	3 033	351 178	2 563	326 235	2 520	<i>Russians</i>
Ukrainlased	48 271	308	29 012	212	22 573	174	<i>Ukrainians</i>
Valge-venelased	27 711	177	17 241	126	12 579	97	<i>Belorussians</i>
Soomlased	16 622	106	11 837	86	7 589	59	<i>Finns</i>
Juudid	4 613	29	2 145	16	1 973	15	<i>Jews</i>
Tatarlased	4 058	26	2 582	19	1 993	15	<i>Tatars</i>
Sakslased	3 466	22	1 870	14	1 544	12	<i>Germans</i>
Lätlased	3 135	20	2 330	17	1 764	14	<i>Latvians</i>
Poolakad	3 008	19	2 193	16	1 664	13	<i>Poles</i>
Leedulased	2 568	17	2 116	15	1 727	13	<i>Lithuanians</i>
Muu	14 095	90	9 410	69	10 632	82	<i>Other</i>
Teadmata	-	-	7 919	58	1 635	13	<i>Unknown</i>
KOKKU	1 565 662	10 000	1 370 052	10 000	1 294 455	10 000	<i>TOTAL</i>

Tabel 4. Siseränne soo järgi, 2009–2013
Table 4. Internal migration by sex, 2009–2013

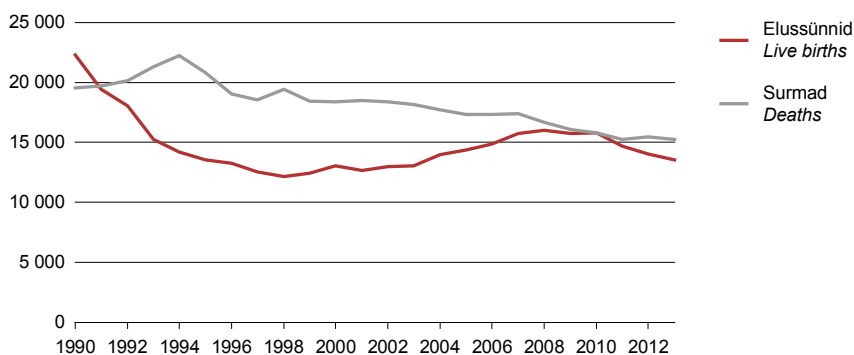
	2009	2010	2011	2012	2013	
Mehed	17 976	17 324	17 167	16 583	12 828	<i>Males</i>
Naised	19 308	20 067	18 970	19 411	15 319	<i>Females</i>
KOKKU	37 284	37 391	36 137	35 994	28 147	<i>TOTAL</i>

Joonis 3. Välisränne, 2004–2013*Figure 3. External migration, 2004–2013***Tabel 5. Sünnid, surmad ja loomulik iive, 2009–2013***Table 5. Births, deaths and natural increase, 2009–2013*

	2009	2010	2011	2012	2013	
Elussünnid	15 763	15 825	14 679	14 056	13 531	Live births
Surmad	16 081	15 790	15 244	15 450	15 244	Deaths
Loomulik iive	–318	35	–565	–1394	–1713	Natural increase
Sündimuse üldkordaja	11,8	11,9	11,1	10,6	10,3	Crude birth rate
Suremuse üldkordaja	12,1	11,9	11,5	11,7	11,6	Crude death rate
Loomuliku iibe kordaja	–0,2	0,0	–0,4	–1,1	–1,3	Rate of natural increase

Tabel 6. Eestlaste sünnid, surmad ja loomulik iive, 2009–2013*Table 6. Births, deaths and natural increase of Estonians, 2009–2013*

	2009	2010	2011	2012	2013	
Elussünnid	11 442	11 866	10 809	10 176	9 769	Live births
Surmad	10 526	10 162	9 931	10 058	10 153	Deaths
Loomulik iive	916	1 704	878	118	–384	Natural increase
Sündimuse üldkordaja	12,4	12,9	11,7	11,1	10,7	Crude birth rate
Suremuse üldkordaja	11,4	11,0	10,7	11,0	11,1	Crude death rate
Loomuliku iibe kordaja	1,0	1,9	1,0	0,1	–0,4	Rate of natural increase

Joonis 4. Sünnid ja surmad, 1990–2013*Figure 4. Births and deaths, 1990–2013*

Tabel 7. Sündimusnäitajad, 2009–2013*Table 7. Fertility indicators, 2009–2013*

	2009	2010	2011	2012	2013	
Summaarne sündimuskordaja	1,70	1,72	1,61	1,56	1,52	Total fertility rate
Taaste brutokordaja	0,84	0,83	0,78	0,76	0,74	Gross reproduction rate
Ema keskmine vanus						Mean age of mother
laps sündimisel	28,94	29,24	29,47	29,56	29,53	at childbirth
esimese lapse sündimisel	26,00	26,27	26,40	26,53	26,47	at birth of the first child

Tabel 8. Sünnituste arv ja mitmikesünnitused, 2009–2013^a*Table 8. Number of deliveries and multiple births, 2009–2013^a*

	2009	2010	2011	2012	2013	
Üks laps	15 302	15 419	14 277	13 598	13 181	Single
Kaksikud	266	230	222	240	199	Twins
Kolmikud	2	4	5	7	1	Triplets
KOKKU	15 570	15 653	14 504	13 845	13 381	TOTAL
Mitmikesünnitusi 10 000 sünnituse kohta	172,1	149,5	156,5	178,4	149,5	Multiple births per 10,000 deliveries

^a Sh surnultsünnid.^a Incl. stillbirths.**Tabel 9. Elussündinud soo ja ema rahvuse järgi, 2009–2013***Table 9. Live births by sex and mother's ethnic nationality, 2009–2013*

Ema rahvus, lapse sugu	2009	2010	2011	2012	2013	Mother's ethnic nationality, sex of the child
Eestlased	11 442	11 866	10 809	10 176	9 769	Estonians
poisid	5 832	6 160	5 558	5 201	4 984	boys
tüdrukud	5 610	5 706	5 251	4 975	4 785	girls
Teised rahvused ^a	4 321	3 959	3 870	3 880	3 762	Other ethnic nationalities ^a
poisid	2 190	2 006	1 997	1 991	1 917	boys
tüdrukud	2 131	1 953	1 873	1 889	1 845	girls
KOKKU	15 763	15 825	14 679	14 056	13 531	TOTAL
poisid	8 022	8 166	7 555	7 192	6 901	boys
tüdrukud	7 741	7 659	7 124	6 864	6 630	girls
Eestlaste osatähtsus, %	72,6%	75,0%	73,6%	72,4%	72,2%	Share of Estonians, %

^a Sh need, kelle rahvus on teadmata.^a Incl. persons whose ethnic nationality is unknown.**Tabel 10. Elussündinud ema vanuse järgi, 2009–2013***Table 10. Live births by mother's age, 2009–2013*

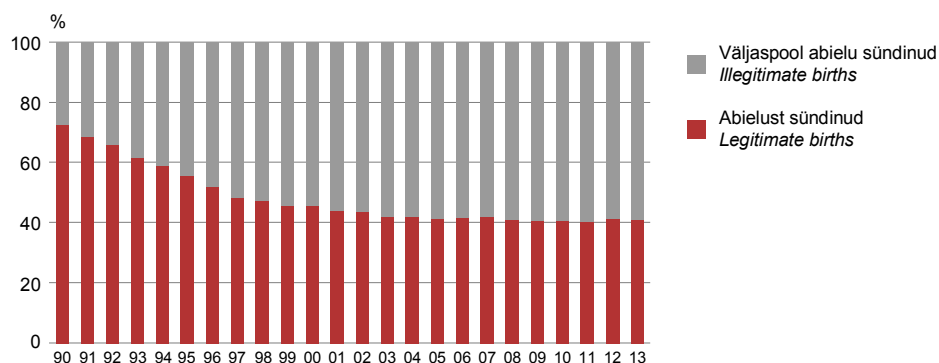
Ema vanus	2009	2010	2011	2012	2013	Mother's age
Alla 16	14	15	11	8	11	Under 16
16–19	840	636	550	486	487	16–19
20–24	3 325	3 172	2 785	2 590	2 365	20–24
25–29	5 193	5 242	4 707	4 577	4 415	25–29
30–34	3 850	4 121	4 054	3 790	3 659	30–34
35–39	2 100	2 155	2 096	2 069	2 125	35–39
40–44	425	473	460	514	450	40–44
45+	16	11	16	22	19	45+
KOKKU	15 763	15 825	14 679	14 056	13 531	TOTAL

Tabel 11. Sünnimuse vanuskordaja^a ema vanuse järgi, 2009–2013*Table 11. Age-specific fertility rate^a by mother's age, 2009–2013*

Emaväanne	2009	2010	2011	2012	2013	Mother's age
15–19	21,0	17,5	16,2	15,3	16,3	15–19
20–24	68,2	65,3	58,6	56,7	55,1	20–24
25–29	112,0	112,6	101,1	98,0	93,8	25–29
30–34	85,2	92,1	91,3	85,8	82,4	30–34
35–39	45,0	46,7	46,1	46,2	47,9	35–39
40–44	9,6	10,7	10,2	11,3	9,9	40–44
45–49	0,3	0,2	0,3	0,5	0,4	45–49
15–49	49,2	50,2	47,5	46,3	45,4	15–49

^a Elussünde 1000 vastavas vanuses naise kohta.^a Live births per 1,000 females of the specified age.**Tabel 12. Elussündinud sünnijärjekorra järgi, 2009–2013***Table 12. Live births by birth order, 2009–2013*

	2009	2010	2011	2012	2013	
1. laps	7 210	6 678	5 895	5 781	5 626	1st child
2. laps	5 552	5 938	5 675	5 327	5 073	2nd child
3. laps	2 093	2 211	2 177	2 059	2 034	3rd child
4. laps	571	639	630	554	500	4th child
5. laps	196	206	174	189	162	5th child
6. laps	67	71	54	65	72	6th child
7. laps	30	33	38	31	31	7th child
8. laps	19	22	16	22	13	8th child
9. laps	13	7	12	13	10	9th child
Vähemalt 10. laps	12	20	8	15	10	At least 10th child
KOKKU	15 763	15 825	14 679	14 056	13 531	TOTAL

Joonis 5. Abielust ja väljaspool abielu elusalt sündinud lapsed, 1990–2013*Figure 5. Legitimate live births and illegitimate live births, 1990–2013*

Tabel 13. Abielust ja väljaspool abielu elusalt sündinud lapsed ema vanuse järgi, 2009–2013
Table 13. Legitimate and illegitimate live births by mother's age, 2009–2013

	Ema vanus <i>Mother's age</i>								Kokku <i>Total</i>
	Alla 16 <i>Under 16</i>	16–19	20–24	25–29	30–34	35–39	40–44	45+	
Registreeritud abielust sündinud lapsed – <i>Legitimate births</i>									
2009	-	107	937	2 202	1 881	1 073	224	11	6 435
2010	-	71	864	2 186	2 005	1 088	243	9	6 466
2011	-	48	737	1 937	1 927	1 047	217	7	5 920
2012	-	54	726	1 908	1 846	1 041	260	12	5 847
2013	-	47	603	1 824	1 785	1 062	223	12	5 556
Väljaspool abielu sündinud lapsed – <i>Illegitimate births</i>									
isa tuvastatud ^a – <i>father identified^a</i>									
2009	4	534	2 043	2 735	1 768	913	157	4	8 158
2010	11	432	1 992	2 821	1 930	931	196	2	8 315
2011	4	368	1 773	2 546	1 945	926	206	9	7 777
2012	7	317	1 666	2 481	1 787	933	211	8	7 410
2013	6	348	1 562	2 431	1 730	960	195	6	7 238
isa tuvastamata – <i>father not identified</i>									
2009	10	199	345	256	201	114	44	1	1 170
2010	4	133	316	235	186	136	34	-	1 044
2011	7	134	275	224	182	123	37	-	982
2012	1	115	198	188	157	95	43	2	799
2013	5	92	200	160	144	103	32	1	737

^a Isa on tuvastatud, kui sünd on registreeritud kas abielutunnistuse, isaduse tuvastamise kohtuotsuse, vanemate ühise või isa sellekohase avalduse alusel. Isa on tuvastamata, kui sünd on registreeritud ema avalduse põhjal ja sünniaktis ei ole isa kohta andmeid.

^a The father is considered to be identified if the birth was registered on the basis of a marriage certificate, a joint application of the parents, an application of the father or a court judgment about the identification of paternity. The father is considered as not identified if the birth was registered on the basis of the mother's application and there are no data about the father in the birth certificate.

Tabel 14. Elussündinud ema hariduse järgi, 2009–2013

Table 14. Live births by mother's education, 2009–2013

	2009	2010	2011	2012	2013	
Alg- või põhiharidus	2 689	2 492	2 274	2 113	1 926	Primary or basic education
Keskharidus	7 363	7 179	5 819	5 349	4 880	Secondary education
Kõrgharidus	5 709	6 144	6 569	6 214	6 175	Higher education
Haridus teadmata	2	10	17	380	550	Education unknown
KOKKU	15 763	15 825	14 679	14 056	13 531	TOTAL

Tabel 15. Elussündinud ema sotsiaal-majandusliku seisundi järgi, 2009–2013

Table 15. Live births by mother's socio-economic status, 2009–2013

	2009	2010	2011	2012	2013	
Töötav	11 671	10 822	10 796	10 725	8 166	Employed
Töötu	653	869	648	678	549	Unemployed
(Üli)õpilane	975	875	765	642	591	Student
Töövõimetu	22	43	...	...	...	Disabled
Muu mitteaktiivne	2 439	3 210	2 460	1 969	4 211	Other inactive
Teadmata	3	6	10	42	14	Unknown
KOKKU	15 763	15 825	14 679	14 056	13 531	TOTAL

Tabel 16. Abordid, 2009–2013^a
Table 16. Abortions, 2009–2013^a

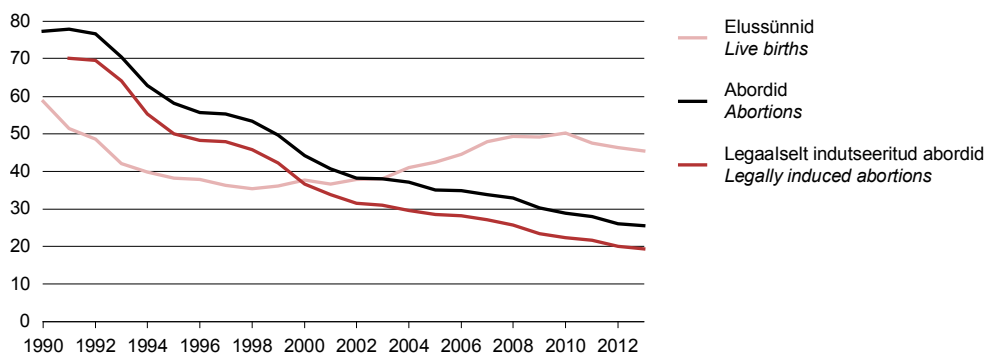
	2009	2010	2011	2012	2013	
KOKKU	9 693	9 087	8 654	7 915	7 606	TOTAL
tuhande 15–49-aas- tase naise kohta	30,2	28,8	28,0	26,1	25,5	per thousand females aged 15–49
saja elussünni kohta	61,5	57,4	59,0	56,3	56,2	per hundred live births
Legaalselt indutseeritud abordid	7 542	7 068	6 668	6 056	5 777	Legally induced abortions
tuhande 15–49-aas- tase naise kohta	23,5	22,4	21,6	20,0	19,4	per thousand females aged 15–49
saja elussünni kohta	47,8	44,7	45,4	43,1	42,7	per hundred live births

^a Abort on raseduse katkemine või katkestamine. Legaalselt indutseeritud abort on raseduse seaduslik katkestamine raseda naise soovil või meditsiinilistel näidustustel.

^a Abortion is the (spontaneous or induced) termination of pregnancy. A legally induced abortion is the legal termination of pregnancy performed at the request of the pregnant woman or due to medical indications.

Joonis 6. Elussünde ja aborte tuhande 15–49-aastase naise kohta, 1990–2013

Figure 6. Live births and abortions per thousand females aged 15–49, 1990–2013

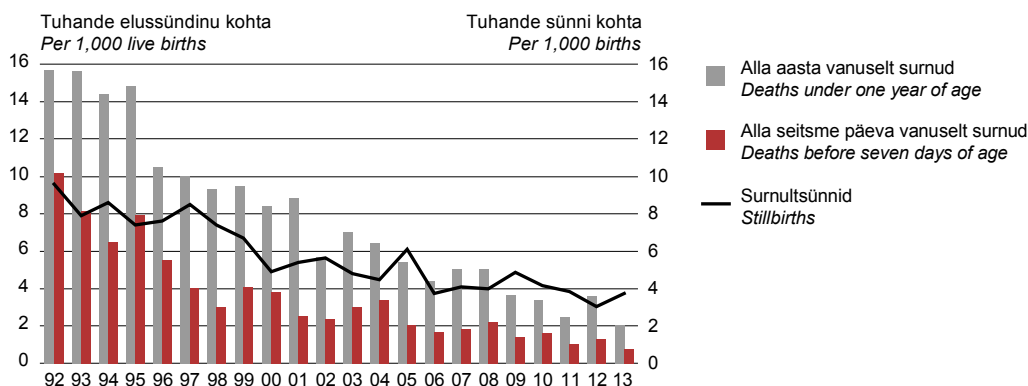
Tabel 17. Perinataalsurmad, 2009–2013

Table 17. Perinatal deaths, 2009–2013

	2009	2010	2011	2012	2013	
Hilised lootesurmad (surnultsünnid)	77	66	57	43	51	Late foetal deaths (stillbirths)
poisid	40	41	26	18	21	boys
tüdrukud	37	25	31	25	30	girls
1000 sündinu kohta	4,9	4,2	3,9	3,0	3,8	per 1,000 births
Varajased neonataalsurmad (0–6 päeva vanuses)	22	25	15	18	10	Early neonatal deaths (0–6 days of age)
poisid	10	13	7	10	4	boys
tüdrukud	12	12	8	8	6	girls
1000 elussündinu kohta	1,4	1,6	1,0	1,3	0,7	per 1,000 live births

Tabel 18. Imikusuremus^a soo järgi, 2009–2013**Table 18. Infant mortality^a by sex, 2009–2013**

	2009	2010	2011	2012	2013	
Imikusurmad	57	53	36	50	28	Infant deaths
poisid	34	34	18	22	13	boys
tüdrukud	23	19	18	28	15	girls
Imikusuremuskindaja	3,6	3,3	2,5	3,6	2,1	Infant mortality rate
poisid	4,2	4,2	2,4	3,1	1,9	boys
tüdrukud	3,0	2,5	2,5	4,1	2,3	girls

^a Alla aasta vanuselt surnud.^a Deaths under one year of age.**Joonis 7. Perinataal- ja imikusuremus, 1992–2013****Figure 7. Perinatal and infant mortality, 1992–2013****Tabel 19. Surnud vanuse järgi ja suremuse vanuskordajad (SVK)^a, 2010–2013****Table 19. Deaths by age and age-specific mortality rates (ASMR)^a, 2010–2013**

Vanus	Surnute arv – Number of deaths				SVK – ASMR				Age
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013	
0–4	76	47	66	45	0,98	0,60	0,86	0,60	0–4
5–9	14	7	7	12	0,22	0,11	0,10	0,17	5–9
10–14	9	19	6	9	0,15	0,32	0,10	0,15	10–14
15–19	36	30	26	24	0,47	0,42	0,39	0,38	15–19
20–24	74	79	81	60	0,74	0,80	0,86	0,67	20–24
25–29	125	138	142	81	1,31	1,44	1,48	0,83	25–29
30–34	143	162	155	138	1,56	1,77	1,71	1,51	30–34
35–39	171	159	172	151	1,83	1,72	1,88	1,67	35–39
40–44	207	262	262	205	2,35	2,93	2,88	2,23	40–44
45–49	388	392	350	284	4,21	4,39	4,04	3,34	45–49
50–54	608	586	574	524	6,52	6,28	6,15	5,66	50–54
55–59	865	843	806	777	9,88	9,56	9,13	8,76	55–59
60–64	1 164	1 109	1 175	1 162	15,01	13,78	14,36	14,14	60–64
65–69	1 282	1 227	1 193	1 172	20,48	20,46	20,00	18,75	65–69
70–74	2 001	1 853	1 852	1 751	30,68	28,02	28,16	27,93	70–74
75–79	2 375	2 124	2 121	2 185	49,17	43,88	42,87	42,61	75–79
80–84	2 767	2 668	2 762	2 624	79,17	74,01	74,95	71,01	80–84
85+	3 471	3 516	3 684	4 040	164,00	154,42	149,89	152,59	85+
Teadmata	14	23	16	0	-	-	-	-	Unknown
KOKKU	15 790	15 244	15 450	15 244	11,86	11,48	11,68	11,57	TOTAL

^a Surnute arv 1000 vastava vanuserühma elaniku kohta.^a Number of deaths per 1,000 inhabitants of the respective age group.

Tabel 20. Surmad ja standarditud suremuskordaja (SSK) soo ja surma põhjuse^a järgi, 2012, 2013
Table 20. Deaths and standardised death rate (SDR) by sex and cause of death^a, 2012, 2013

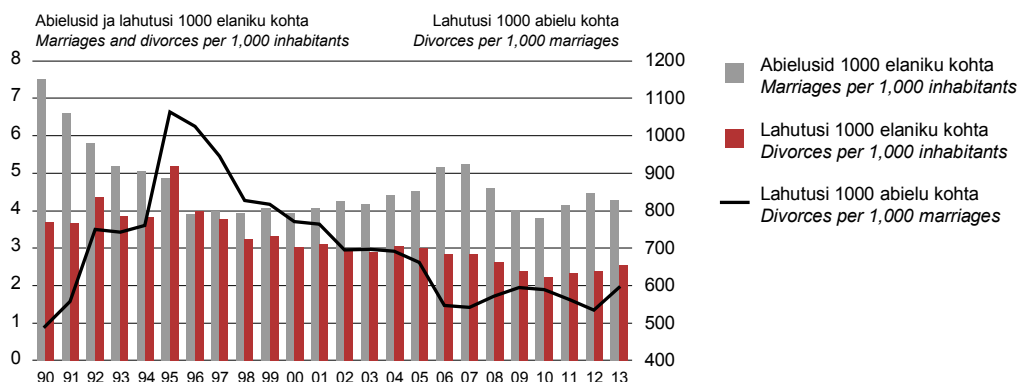
Surma põhjus RHK-10 järgi Cause of death by ICD-10	Sugu Sex	2012		2013	
		Surmate arv Number of deaths	SSK SDR	Surmate arv Number of deaths	SSK SDR
Kõik põhjused All causes	K/T	15 450	745,92	15 244	712,29
	M/M	7 610	1 099,95	7 232	1 023,08
	N/F	7 840	512,03	8 012	508,10
Teatavad nakkus- ja parasiithaigused Certain infectious and parasitic diseases (A00–B99)	K/T	126	8,45	108	7,15
	M/M	89	13,53	75	11,06
	N/F	37	4,26	33	4,00
Kasvajad Neoplasms (C00–D48)	K/T	3 702	185,23	3 732	181,07
	M/M	1 995	281,39	1 989	273,60
	N/F	1 707	134,27	1 743	132,03
Sisesekretooni- ja ainevahetushaigused Endocrine, nutritional and metabolic diseases (E00–E90)	K/T	154	8,24	171	8,22
	M/M	66	9,93	68	9,72
	N/F	88	6,74	103	7,02
Vere- ja vereloomeelundite haigused Diseases of blood and blood-forming organs (D50–D90)	K/T	15	0,61	20	0,87
	M/M	7	0,91	3	0,48
	N/F	8	0,44	17	1,04
Psüühika- ja käitumishäired Mental and behavioural disorders (F01–F99)	K/T	135	8,19	107	6,06
	M/M	94	14,10	70	10,14
	N/F	41	3,52	37	2,70
Närvisüsteemi- ja tundeelundite haigused Diseases of the nervous system and sense organs (G00–H95)	K/T	278	14,33	292	15,53
	M/M	133	19,43	142	20,46
	N/F	145	11,15	150	12,44
Vereringeelundite haigused Diseases of the circulatory system (I00–I99)	K/T	8 357	362,08	8 259	347,84
	M/M	3 505	504,11	3 266	459,31
	N/F	4 852	270,06	4 993	271,49
Hingamiseldundite haigused Diseases of the respiratory system (J00–J99)	K/T	448	21,59	507	23,59
	M/M	302	42,93	336	47,29
	N/F	146	9,11	171	10,92
Seedeelundite haigused Diseases of the digestive organs (K00–K93)	K/T	541	30,55	561	31,52
	M/M	273	40,61	313	45,45
	N/F	268	22,51	248	20,54
Naha- ja nahaaluskoe haigused Diseases of the skin and subcutaneous tissue (L00–L99)	K/T	7	0,39	15	0,82
	M/M	4	0,62	5	0,75
	N/F	3	0,17	10	0,94
Lihaskonna ja sidekoehaigused Diseases of the musculo-skeletal system (M00–M99)	K/T	42	2,00	45	1,89
	M/M	15	2,23	12	1,47
	N/F	27	1,96	33	2,14
Kuse- ja suguelundite haigused Diseases of the genito-urinary system (N00–N99)	K/T	128	5,63	126	5,10
	M/M	59	8,25	58	7,78
	N/F	69	4,22	68	4,22
Rasedus, sünnitus ja sünnitusjärgne aeg Pregnancy, childbirth and the puerperium (O00–O99)	K/T	1	0,07	1	0,08
	N/F	1	0,15	1	0,16
Perinataalperioodi patoloogia Certain conditions originating in the perinatal period (P05–P96)	K/T	22	2,45	12	1,39
	M/M	10	2,17	5	1,13
	N/F	12	2,75	7	1,66
Kaasasündinud väärendid Congenital anomalies (Q00–Q99)	K/T	36	3,27	23	2,11
	M/M	19	3,64	11	1,99
	N/F	17	2,97	12	2,31
Sümptomid ja ebatäpsed seisundid Symptoms, signs and ill-defined conditions (R00–R99)	K/T	308	14,66	307	14,47
	M/M	142	20,40	154	22,78
	N/F	166	9,97	153	8,42
Onnetusjuhtumid, mürgistused ja traumad Injuries and poisonings (V01–Y89)	K/T	1 150	78,11	958	64,59
	M/M	897	135,75	725	109,70
	N/F	253	27,80	233	26,03

^a Surma algpõhjus, mille Maailma Terviseorganisatsioon (WHO) on määratlenud kui a) haiguse või vigastuse, mis algatas vahetult surmani viivate haigusseisundite jada või b) õnnetuse või vägivalda asjaolud, mis põhjustasid surmava vigastuse.

^a The primary cause of death. The WHO definition is used.

Tabel 21. Surnud soo ja rahvuse järgi, 2009–2013*Table 21. Deaths by sex and ethnic nationality, 2009–2013*

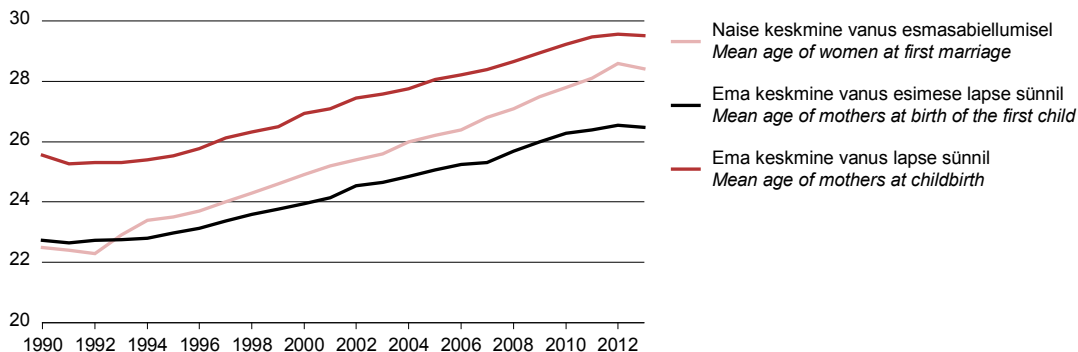
	2009	2010	2011	2012	2013	
Kõik rahvused	16 081	15 790	15 244	15 450	15 244	All ethnic nationalities
mehed	7 996	7 763	7 483	7 610	7 232	males
naised	8 085	8 027	7 761	7 840	8 012	females
Meeste osatähtsus surnute hulgas, %	49,7	49,2	49,1	49,3	47,4	Share of males in the total number of deaths, %
Eestlased	10 526	10 162	9 931	10 058	10 153	Estonians
mehed	5 148	5 020	4 848	4 946	4 817	males
naised	5 378	5 142	5 083	5 112	5 336	females
Eestlaste osatähtsus surnute hulgas ^a , %	65,7	64,8	65,8	65,5	66,9	Share of Estonians in the total number of deaths ^a , %

^a Ei ole arvestatud inimesi, kelle rahvus on teadmata.^a Persons of unknown ethnic nationality have not been taken into account.**Joonis 8. Abielusid ja lahutusi 1000 elaniku kohta, 1990–2013***Figure 8. Marriages and divorces per 1,000 inhabitants, 1990–2013***Tabel 22. Abielud soo järgi, 2009–2013***Table 22. Marriages by sex, 2009–2013*

	2009	2010	2011	2012	2013	
Esmasabielud						First marriages
mehed	3 813	3 706	4 012	4 306	4 108	males
naised	3 935	3 775	4 015	4 392	4 148	females
Korduvabielud						Remarriages
mehed	1 549	1 360	1 487	1 581	1 522	males
naised	1 427	1 291	1 484	1 496	1 482	females
KOKKU	5 362	5 066	5 499	5 888	5 630	TOTAL
Korduvabiellunute osatähtsus, %						Share of remarriages, %
mehed	28,9	26,8	27,0	26,9	27,0	males
naised	26,6	25,5	27,0	25,4	26,3	females
Keskmine vanus esmasabiellumisel						Mean age at first marriage
mehed	29,9	30,2	30,6	31,0	30,8	males
naised	27,5	27,8	28,1	28,6	28,4	females

Joonis 9. Naise keskmine vanus esmasabiellumisel ja ema keskmine vanus lapse sünnil, 1990–2013

Figure 9. Mean age of women at first marriage and mean age of mothers at childbirth, 1990–2013

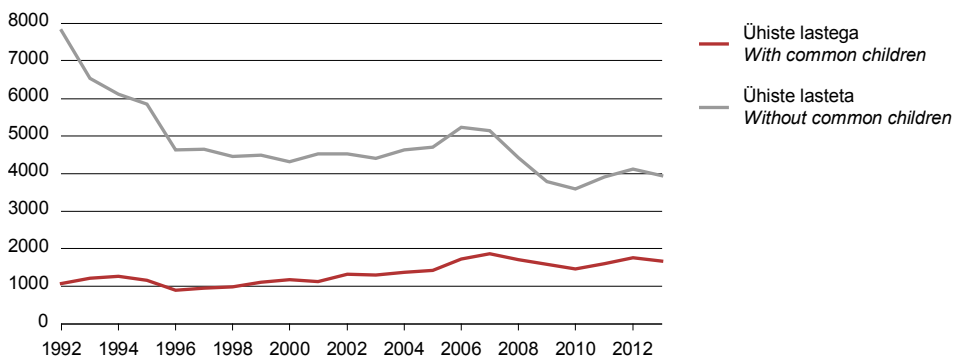
Tabel 23. Abiellunud soo ja vanuse järgi, 2009–2013

Table 23. Newly married persons by sex and age, 2009–2013

	15–19	20–24	25–29	30–34	35–39	40–44	45–49	50–54	55–59	60+	Kokku Total
Mehed – Males											
2009	52	728	1 511	1 144	726	424	302	180	141	154	5 362
2010	40	678	1 382	1 144	706	426	270	185	100	135	5 066
2011	32	646	1 534	1 170	847	481	296	230	129	134	5 499
2012	21	626	1 589	1 327	918	556	333	226	144	148	5 888
2013	32	575	1 568	1 241	793	567	326	239	135	154	5 630
Naised – Females											
2009	184	1 284	1 577	927	542	307	219	141	100	81	5 362
2010	162	1 145	1 545	916	537	293	196	134	68	70	5 066
2011	137	1 187	1 669	1 003	590	379	220	164	84	66	5 499
2012	123	1 157	1 792	1 104	738	412	223	162	101	76	5 888
2013	137	1 106	1 647	1 107	671	379	235	165	96	87	5 630

Joonis 10. Abielud ühiste laste olemasolu järgi, 1992–2013

Figure 10. Marriages by existence of common children, 1992–2013

Tabel 24. Lahutused soo järgi, 2009–2013*Table 24. Divorces by sex, 2009–2013*

	2009	2010	2011	2012	2013	
Esmasabieliu						<i>First marriage</i>
mehed	2 471	2 271	2 363	2 406	2 577	<i>males</i>
naised	2 467	2 337	2 401	2 446	2 600	<i>females</i>
Korduvabieliu						<i>Remarriage</i>
mehed	703	708	714	722	745	<i>males</i>
naised	708	646	683	684	733	<i>females</i>
KOKKU ^a	3 189	2 989	3 099	3 142	3 343	<i>TOTAL^a</i>
Korduvabieliu lahutanute osatähtsus, %						<i>Share of repeatedly divorced persons, %</i>
mehed	22,0	23,7	23,0	23,0	22,4	<i>males</i>
naised	22,2	21,6	22,0	21,8	22,0	<i>females</i>

^a Sh lahutused, mille puhul oli teadmata, kas lahutati esmas- või korduvabieliu.^a Incl. divorces in case of which it was unknown whether the dissolved marriage was a first marriage or a remarriage.**Tabel 25. Lahutused ühiste alaealiste laste arvu järgi, 2009–2013***Table 25. Divorces by number of common children aged under 18, 2009–2013*

Ühiste laste arv	2009	2010	2011	2012	2013	<i>Number of common children</i>
0	1 583	1 409	1 406	1 432	1 586	0
1	1 066	1 054	1 109	1 121	1 120	1
2	445	432	477	499	523	2
3+	95	94	107	90	114	3+
KOKKU	3 189	2 989	3 099	3 142	3 343	<i>TOTAL</i>

Tabel 26. Lahutused abielu kestuse järgi, 2009–2013*Table 26. Divorces by duration of marriage, 2009–2013*

Abielu kestus aastates	2009	2010	2011	2012	2013	<i>Duration of marriage in years</i>
<1	83	66	71	76	81	<1
1	202	158	138	150	173	1
2	256	210	218	160	175	2
3	236	250	218	193	194	3
4	186	209	240	235	218	4
5–9	682	654	704	785	850	5–9
10–14	344	365	381	400	463	10–14
15–19	388	323	324	325	270	15–19
20+	812	754	805	818	919	20+
KOKKU	3 189	2 989	3 099	3 142	3 343	<i>TOTAL</i>

Tabel 27. Lahutanud soo ja vanuse järgi, 2009–2013*Table 27. Newly divorced persons by sex and age, 2009–2013*

	15–19	20–24	25–29	30–34	35–39	40–44	45–49	50–54	55–59	60+	Kokku Total
Mehed – Males											
2009	0	108	380	532	556	509	444	312	197	151	3 189
2010	3	80	405	490	506	481	397	308	163	156	2 989
2011	3	89	343	518	550	508	427	311	202	148	3 099
2012	0	87	333	543	527	524	429	312	191	196	3 142
2013	0	74	318	545	561	586	459	347	221	232	3 343
Naised – Females											
2009	17	254	533	507	530	486	365	248	137	112	3 189
2010	9	246	511	464	508	407	374	242	121	107	2 989
2011	8	237	499	534	506	440	366	254	157	98	3 099
2012	7	226	489	515	560	436	363	263	142	141	3 142
2013	9	190	471	595	533	515	403	298	171	158	3 343

Metoodika

Rahvastikustatistika põhineb üldjoontes rahvaloendustel saadud rahvaarvul, mida loendustevahelisel ajal korrigeeritakse registreeritud rahvastikumuutuste ehk sünni- ja surmajuhtude ning elukohavahetuste (rände) andmete põhjal. Loendustevaheliste aastate rahvaarvud silutakse hiljem. Alates 2000. aasta rahvaloendusest on loendatud isikutele rahvastikuarvestuses lisatud alakaetus – ümberarvutuste tulemusena saadi 2000. aasta 1. jaanuari täpsustatud rahvaarv, mis on loendusel saadust 31 200 võrra suurem, ja 2012. aasta rahvaarv, mis on 30 760 võrra suurem. Kahe viimase rahvaloenduse vahelist aega tuli korrigeerida ka registreerimata välisrände näitajatega, et jaotada väljarändest tingitud rahvaarvu vähenemine aastati ühtlaselt.

2011. aasta loenduse seisu täiendati registrite analüüsi käigus isikupõhiselt, mis võimaldab rahvastikuarvestust edasi pidada samuti isikupõhiselt. See annab võrreldes koondandmete kasutamisega võimaluse lisada registreeritud sündmused isikutele nende loendusaegsesse elukohta (sünni puhul lapse ema elukohta). Igal aastal tekib uus isikustatud andmebaas, mille andmetega järgmise aasta sündmusi seotakse. Täpsuse mõttes tuleb rõhutada, et analüüsimiseks ei kasutatud vahetult isikukoode, vaid krüpteeritud koode, mis on mõeldud andmete sidumiseks ja mida ei saa otseselt isikutega seostada.

Rändestatistika põhineb rahvastikuregistri ning Politsei- ja Piirivalveameti (PPA) andmetel. Rahvastikuregistrist saadakse igal kuul kõikide nende inimeste andmed, kes on registreerinud uue elukoha. Elukohtade muudatusi võrreldakse isikupõhise andmebaasiga ja vajaduse korral moodustatakse rändesündmused, mida täiendatakse PPA andmetega.

Sünni-, surma-, abielu- ja lahutusstatistika aluseks on registreeritud andmed Eesti alaliste elanike sündide, surmade, abielude ja lahutuste kohta.

Abordistatistika andmed saadakse raseduskatkestuse andmekogust. Andmekogumise alusdokument on raseduse katkestamise meditsiiniline kaart ehk abordikaart, mis täidetakse iga tervishoiuasutuses toimunud raseduse katkemise või katkestamise kohta. Raseduskatkestuse andmekogule esitavad andmeid kõik Eesti territooriumil rasedusi katkestavad ja katkenud rasedusega naistele arstiabi osutavad tervishoiuasutused (k.a eraarstid).

Kõik kordajad, milles on kasutatud rahvaarve, on ümber arvatud loendustevahelise perioodi ümberarvutatud rahvaarvudega, välja arvatud oodatav eluiga enne 2011. aastat ja rahvastega seotud kordajad enne 2012. aastat.

Aastaandmete töötluse aluseks on sündmuse toimumise kuupäev.

Methodology

Population statistics are generally based on the population figure which has been determined in a population census and revised in the intercensal period according to registered population changes – births, deaths and changes of residence (migration). The population figures for the intercensal years are adjusted later. Starting from the 2000 Population and Housing Census, under-coverage has been added to the enumerated persons in population statistics – as a result of the recalculations, the revised population figure as at 1 January 2000 is bigger by 31,200 and the revised population figure for 2012 is bigger by 30,760 compared to the number of persons enumerated. The period between the two last censuses had to also be adjusted taking into account unregistered external migration, in order to distribute the population decline caused by emigration evenly between the years.

Following the analysis of registers, person-based adjustments were made to the results of the 2011 census, which also enables the production of person-based population statistics in the future. Compared to the use of aggregated data, this method provides the option of adding registered events to personal data according to the person's place of residence at the time of the census (in case of a birth, according to the mother's place of residence). Each year, a new personalised database is created and the events in the following year are linked with these data. It should be noted that the analysis did not use personal identification codes but encrypted codes, which are intended for data linking and cannot be directly associated with a person.

Migration statistics are based on the data of the Population Register and the Police and Border Guard Board (PBG). Each month Statistics Estonia receives data from the Population Register on all persons who have registered a new place of residence. Changes in place of residence are compared with the personalised database and (if necessary) transformed into migration events which are supplemented with data from the PBG.

Birth, death, marriage and divorce statistics are based on the registered data regarding the births, deaths, marriages and divorces of the permanent residents of Estonia.

For abortion statistics, the data of the Estonian Abortion Register are used. The basis for data collection is an abortion card that is filled in for each (spontaneous or induced) termination of pregnancy at a medical institution. The Estonian Abortion Register receives data from all medical institutions (including private physicians) that perform abortions and provide medical care for women with terminated pregnancies in the Republic of Estonia.

All rates that are based on the population figure have been recalculated using the revised population figures for the intercensal years, except for the life expectancy indicators before 2011 and the rates based on ethnic nationality before 2012.

The processing of yearly data is based on the date of the event.

Kirjandust Publications

Eesti. Arve ja fakte 2014. (2014). Tallinn: Statistikaamet.

Eesti Statistika Kvartalikiri. 1–4/2011. Quarterly Bulletin of Statistics Estonia. Tallinn: Statistikaamet.

Eesti Statistika Kvartalikiri. 1/2012. Quarterly Bulletin of Statistics Estonia. Tallinn: Statistikaamet.

Immigrantrahvastik Eestis. Immigrant Population in Estonia. (2009). Tallinn: Statistikaamet.

Maakonnad arvudes. 2004–2008. Counties in Figures. (2009). Tallinn: Statistikaamet.

Rahvastik. 2005–2006. Population. (2007). Tallinn: Statistikaamet.

Ränne. 2000–2007. Migration. (2009). Tallinn: Statistikaamet.

HARIDUS

Kaia Kabanen

Ülevaade

2013/2014. õppeaasta alguses omandas tasemeharidust 226 164 õpilast. Üldhariduse omandajaid oli kokku 140 467, kutsehariduse omandajaid 25 699 ja kõrghariduse omandajaid 59 998.

Koolieelses lasteasutuses käis 2013. aastal 68 684 last – üle 1000 võrra rohkem kui aasta varem. Kõigist 1–6-aastastest Eesti lastest käis koolieelses lasteasutuses 75%. Linnas omandas alusharidust umbes 50 500 last ja maal üle 18 000. Alusharidusealiste laste (1–7-aastased) arvu kasv on põhjustanud ka suure lasteaiakohtade puuduse. Koolieelse lasteasutuse seaduse kohaselt peab omavalitus looma kõigile oma territooriumil elavatele 1,5–7-aastastele lastele võimaluse käia teeninduspiirkonna lasteasutuses. Linnade ja linnalähiste piirkondade rahvaarvu kasvu tõttu ei ole seda igal pool suudetud teha^a. Olukorra parandamiseks plaanib Haridus- ja Teadusministeerium muuta koolieelse lasteasutuse seadust, et luua paindlikumad võimalused: 1,5–3-aastasele lapsele võib omavalitsus vanema nõusolekul pakkuda lasteaiakoha asemel lapsehoiuteenust.

Esimesse klassi minejate arv on viimased viis aastat pidevalt kasvanud. 2013. aasta sügisel alustas kooliteed 14 152 last – üle 1500 võrra rohkem kui 2009. aastal. Haridus- ja Teadusministeeriumi prognoosi kohaselt suureneb see arv veelgi ja 2015. aastal on esimesse klassi minejaid juba ligi 15 500.

Põhikoolide arv kasvas, peamiselt gümnaasiumide arvu vähenemise tagajärjel. Kui 2012/2013. õppeaastal oli põhikooli 279 ja gümnaasiume 210, siis möödunud õppeaastal oli põhikooli 300 ja gümnaasiume 198. See tuleneb gümnaasiumiastme õpilaste arvu pidevast kahanemisest – viimase viie aastaga on see vähenenud ligi 5000 võrra. Peale selle, et osa gümnaasiume põhikooliks muudeti, loodi juurde ka mitu erimeetodeid kasutavat ja religioosse taustaga põhikooli.

Üllatuslikult kasvas 2013/2014. õppeaastal veidi õpetajate, eriti nooremate õpetajate arv. See võib tuleneda põhikoolide arvu suurenemisest, kuid mõju on võinud hakata avaldama ka programm „Noored kooli“ ja 2013. aasta novembris õpetajaameti väärtustamiseks algatatud kampaania „Õpi õpetajaks“, mille eesmärk on populariseerida õpetajakutset ja kutsuda võimekaid inimesi õpetajaks õppima. Nimetatud programmide edukust kinnitab ka õpetajakoolitusse ja kasvatusteaduste erialale vastuvõetute arvu hoogne kasv – võrreldes 2012. aastaga oli 2013. aastal vastuvõetuid ligi 100 võrra rohkem.

Kutsekoolidesse vastuvõetute arv 2013/2014. õppeaastal vähenes ja kutseharidust asus omandama 11 325 õpilast. Kutseõppe õpilaste koguarv on viimastel aastatel vähenenud pidevalt, peamiselt kutsekeskharidusõppe arvelt. Kutsehariduses on endiselt probleemiks suur õpingute katkestajate hulk. Möödunud õppeaastal katkestajate arvu kasv küll peatus, kuid katkestajate arv oli siiski sama suur kui 2012/2013. õppeaastal – üle 6200.

Kõrghariduse omandajaid oli 2013/2014. õppeaastal ligi 5000 võrra vähem kui varasemal õppeaastal. Ka vastuvõetuid oli varasema õppeaastaga võrreldes vähem. Nii üliõpilaste koguarvu kui ka vastuvõetute arvu vähenemine on eeldatavasti seotud 2013. aastal tehtud kõrgharidusreformiga, mille kohaselt toimub vastuvõtt riiklikesse ja avalik-õiguslikesse kõrgkoolidesse ainult riigieelarvelistele ehk tasuta kohtadele. Kõrgharidusreformi ja üliõpilaste arvu vähenemise seotust tõestab ka see, et võrreldes 2012/2013. õppeaastaga vähenes möödunud õppeaastal üliõpilaste arv märgatavalt just riiklikes ja avalik-õiguslikes koolides, samal ajal kui erakoolides õppivate üliõpilaste arv kasvas ligi 1000 võrra.

Kõrgkooli lõpetanute arv vähenes kõigil haridusastmetel, v.a integreeritud bakalaureuse- ja magistriõppes ning doktoriõppes. Kui 2012. aastal sai doktorikraadi 190 inimest, siis 2013. aastal oli nende hulk taas suurem – 233. Integreeritud bakalaureuse- ja magistriõppe õppe lõpetas 2013. aastal 30 õpilast rohkem kui 2012. aastal.

^a Haridus- ja teadusministeeriumi veebileht: www.hm.ee.

Eestis õppis 2013/2014. õppeaastal üle 2200 välisüliõpilase. Varasema õppeaastaga võrreldes oli neid veidi üle 300 rohkem. Sellise kasvutempoga on Eesti kõrghariduse rahvusvahelistumise strateegias püstitatud eesmärk – 2015. aastaks 2000 välisüliõpilast – juba saavutatud. Välisüliõpilaste arvu kasvule on kaasa aidanud mitmesugused toetusprogrammid, näiteks Haridus- ja Teadusministeeriumi kõrghariduse rahvusvahelistumise strateegia ja Archimedese programmi „Study in Estonia“ kaudu on rahastatud rahvusvahelistel haridusmessidel osalemist, ülikoolide akadeemilisi töötubasid ja muid tegevusi, et tutvustada Eesti ülikoolide ingliskeelseid õppekavasid.

Selleks et hinnata Euroopa 2020. aasta strateegia tulemuslikkust, on kogu Euroopa Liidule (EL) kokku lepitud viis peamist eesmärki. Üks viiest eesmärgist puudutab haridust ja koosneb kahest alameesmärgist: 1) vähendada haridussüsteemist varakult lahkunud noorte (18–24-aastaste) osatähtsust nii palju, et see oleks alla 10%; 2) vähemalt 40%-l 30–34-aastastest peaks olema kolmanda taseme haridus. Haridussüsteemist varakult lahkunud noorte osatähtsus oli 2013. aastal alla 10% kaheksateistkümnnes EL-i riigis, sealhulgas esimest korda ka Eestis (9,7%). Seega on Eesti ühe eesmärgi täitnud. Kümnel riigil on haridussüsteemist varakult lahkunute osatähtsus veel üle 10%, kõige kehvem on see näitaja Hispaanias – 23,5%. Edukaimad on Horvaatia (3,7%), Sloveenia (3,9%), Tšehhi (5,4%) ja Poola (5,6%).

Teine näitaja on Eesti seisukohalt samuti paranenud. Kui 2012/2013. õppeaastal oli Eestis kolmanda taseme haridus 40%-l 30–34-aastastest, siis 2013/2014. õppeaastal 44%-l. Kõrgeim on see näitaja Iirimaa, Leedus ja Luksemburgis, kus kolmanda taseme haridusega on üle poole 30–34-aastastest, madalaim aga Türgis – alla viiendiku 30–34-aastastest. Positiivne on, et 2012/2013. õppeaastaga võrreldes on enamikus riikides, v.a Küprosel, Soomes ja Belgias, kõrgharidusega 30–34-aastaste inimeste osatähtsus kasvanud.

EDUCATION

Kaia Kabanen

Overview

At the beginning of the academic year 2013/2014, there were 226,164 persons enrolled in formal education. 140,467 of them were enrolled in general education, 25,699 in vocational education and 59,998 in higher education.

In 2013, 68,684 children attended preschool institutions, which is about 1,000 children more than the year before. 75% of all children aged 1–6 in Estonia attended preschool institutions. Approximately 50,500 children in urban areas and over 18,000 children in rural areas received preprimary education. The rise in the number of children in preschool age (1–7) has caused an extensive shortage of places in preschools. According to the Preschool Child Care Institutions Act, local authorities must ensure that all 1.5–7-year-olds have the opportunity to attend a preschool institution close to their place of residence. Due to the increased population in cities and urban areas, some local municipalities have not been able to meet this requirement^a. To solve the situation, the Ministry of Education and Research plans to amend the Preschool Child Care Institutions Act to allow more flexible opportunities: if the parents agree, local authorities may offer day care services for children aged 1.5–3 instead of a place in a preschool.

The number of first-graders has increased for five years in a row. 14,152 children started school in autumn 2013 – over 1,500 more than in 2009. The Ministry of Education and Research has estimated that this number will continue to increase and there will be approximately 15,500 first-graders in 2015.

The number of basic schools has increased, mainly due to the decrease in the number of gymnasiums. In the academic year 2012/2013 there were 279 basic schools and 210 gymnasiums, while in 2013/2014 the corresponding figures were 300 and 198. The reason is the continuous decline in the number of gymnasium students – in the last five years it has fallen by nearly 5,000.

^a Website of the Estonian Ministry of Education and Research: www.hm.ee.

In addition to the fact that several gymnasiums were turned into basic schools, there were several basic schools established that use alternative teaching methods or have a religious background.

Surprisingly, the number of teachers – especially younger teachers – increased slightly in the academic year 2013/2014. This may be related to the increase in the number of basic schools, but could also be the result of several teacher recruitment programmes, such as “Noored kooli” and “Õpi Õpetajaks”, which was launched in November 2013 (the goal is to promote the teaching profession and to encourage talented people to enter teacher training). The success of these programmes is also reflected by the substantial rise in the admittance to teacher training and education sciences – compared to 2012, there were about 100 entrants more in 2013.

In the school year 2013/2014 admittance to vocational education decreased. 11,325 students enrolled in vocational schools. Total enrolment in vocational education has steadily decreased in recent years, especially the number of students in secondary vocational education. A high dropout rate continues to be a major problem in vocational education. Compared to the academic year 2012/2013, the number of dropouts remained stable, but it is still big – over 6,200.

Compared to the previous academic year, there were nearly 5,000 students less in higher education in the academic year 2013/2014. The number of entrants also decreased. The fall in the number of students and entrants is probably related to the higher education reform implemented in 2013. Since the reform, public and government-dependent private higher education institutions provide education for free to a pre-defined number of students. The noticeable decrease in the number of students in public and government-dependent private schools (compared to the academic year 2012/2013) and the rise in the number of students in private higher institutions (up by about 1,000) also prove the connection between the higher education reform and the decrease in the number of students.

The number of graduates in higher education decreased at all levels of study, except for integrated Bachelor's and Master's study and doctoral study. In 2012, 190 students received a doctorate, whereas in 2013 this number was bigger – 233. Compared to 2012, there were 30 more graduates from integrated Bachelor's and Master's study in 2013.

In the academic year 2013/2014 there were over 2,200 foreign students studying in Estonia. Compared to the previous academic year, there were slightly over 300 foreign students more in Estonia. This means that Estonia has already achieved the goal set in the internationalisation strategy of Estonian higher education – 2,000 foreign students by the year 2015. Various programmes have contributed to the growth in the number of foreign students, including the strategy of the Estonian Ministry of Education and Research for the internationalisation of higher education and the Archimedes initiative “Study in Estonia”, which have financed participation in international education fairs, the organisation of academic workshops, and other activities that promote the international curriculums available at Estonian universities.

To assess the success of the Europe 2020 strategy, five main targets have been agreed for the whole European Union (EU). One of these targets concerns education and consists of two components: 1) the share of early leavers from education and training among the population aged 18–24 should be less than 10%; 2) the share of 30–34-year-olds with tertiary education should be at least 40%. In 2013, the share of early leavers from education and training among young people was below 10% in eighteen EU countries, including Estonia (9.7%) for the first time. This means that Estonia has achieved one of the targets. The share of early leavers is still above 10% in ten countries, with the highest share recorded in Spain – 23.5%. Based on this indicator, the most successful countries are Croatia (3.7 %), Slovenia (3.9 %), the Czech Republic (5.4 %) and Poland (5.6 %).

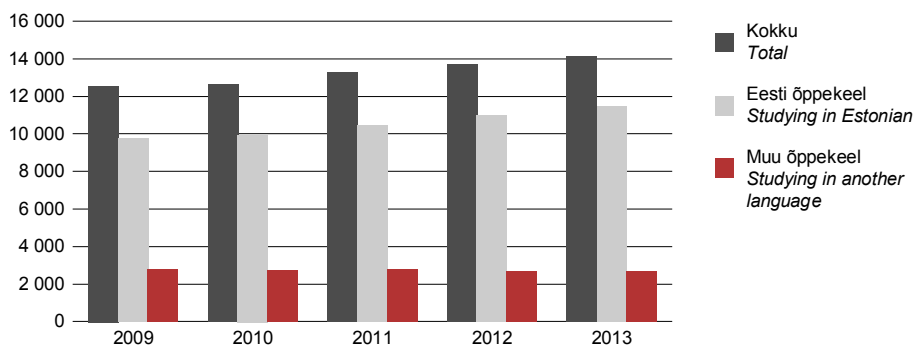
The other indicator has also improved in Estonia. In the academic year 2012/2013, 40% of 30–34-year-olds had tertiary education, whereas in the academic year 2013/2014 this share was 44%. The share of 30–34-year-olds with tertiary education is the highest in Ireland, Lithuania and Luxembourg (more than a half of this age group) and the lowest in Turkey (less than a fifth of this age group). The positive aspect is that compared to the previous academic year, the share of 30–34-year-olds with tertiary education has increased in most countries (except for Cyprus, Finland and Belgium).

Tabel 1. Alusharidus, 2009–2013*Table 1. Preprimary education, 2009–2013*

	2009	2010	2011	2012	2013	
Koolieelsed lasteasutused	635	638	643	644	652	Preschool institutions
Lapsi koolieelsetes lasteasutustes, tuhat	62,8	64,3	66,2	67,0	68,7	Children in preschool institutions, thousands
linnas, tuhat	47,0	47,9	49,5	49,8	50,5	in urban areas, thousands
maal, tuhat	15,8	16,4	16,8	17,3	18,2	in rural areas, thousands
Koolieelsetes lasteasutustes käivate laste osatähtsus 1–6-aastaste vanuserühmas, %	73	72	72	73 ^a	75	Share of children going to preschool institutions in the age group 1–6, %
Koolieelsetes lasteasutustes käivate laste osatähtsus 3–6-aastaste vanuserühmas, %	87	86	87	87 ^a	88	Share of children going to preschool institutions in the age group 3–6, %

^a Andmeid on täpsustatud.^a The data have been revised.**Tabel 2. Koolieelsete lasteasutuste lapsed soo ja vanuse järgi, 2013***Table 2. Children in preschool institutions by sex and age, 2013*

Vanus	Tüdrukud Girls	Poisid Boys	KOKKU TOTAL	Age
Alla aasta	13	9	22	Under one year of age
Üheaastased	1 524	1 638	3 162	One-year-olds
Kaheaastased	5 135	5 366	10 501	Two-year-olds
Kolmeaastased	6 872	7 118	13 990	Three-year-olds
Nelja-aastased	7 001	7 266	14 267	Four-year-olds
Viieaastased	7 017	7 547	14 564	Five-year-olds
Kuueaastased	5 646	6 284	11 930	Six-year-olds
Seitsmeaastased	67	181	248	Seven-year-olds
KOKKU	33 275	35 409	68 684	TOTAL

Joonis 1. Esimese klassi õpilased õppekeele järgi, 2009–2013*Figure 1. First-graders by language of instruction, 2009–2013*

Tabel 3. Üldhariduskoolid, 2009–2013*Table 3. General education schools, 2009–2013*

	2009	2010	2011	2012	2013	
Üldhariduskoolid kokku	558	545	540	532 ^a	540	<i>General education schools total</i>
erakoolid	33	33	36	38	47	<i>private educational institutions</i>
erivajadustega laste koolid	43	43	44	43	42	<i>schools for children with special needs</i>
Algkoolid	72	68	64	.. ^b	..	<i>Primary schools</i>
Põhikoolid	260	253	257	318 ^a	338	<i>Basic schools</i>
Keskoolid/ gümnaasiumid	226	224	219	214	202	<i>Secondary schools / gymnasiums</i>

^a Andmeid on täpsustatud.^b 1. septembril 2010 jõustunud põhikooli- ja gümnaasiumiseadusega asendas algkooli põhikool, kus õpe toimub I või I ja II kooliastmel.^a The data have been revised.^b Pursuant to the Basic Schools and Upper Secondary Schools Act in force since 1 September 2010, primary school was replaced with basic school where studies are pursued at stage I or at stages I and II.**Tabel 4. Õpilased üldhariduse päevaõppes, 2009–2013***Table 4. Students in full-time general education, 2009–2013*

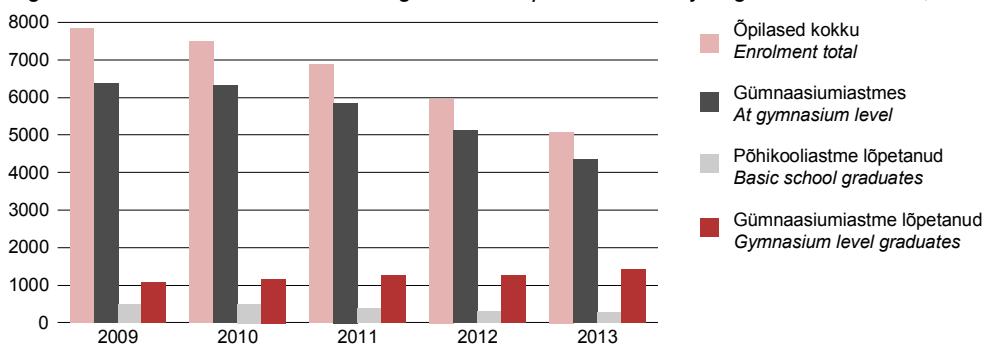
(tuhat – thousands)

	2009	2010	2011	2012	2013	
Õpilased kokku	141,8	138,4	136,1	135,0 ^a	135,0	<i>Students total</i>
erakoolides	5,6	5,6	5,9	6,2	6,9	<i>in private educational institutions</i>
erivajadustega laste koolides	3,8	3,8	3,6	3,4 ^a	3,4	<i>in schools for children with special needs</i>
Põhikooli alumisel astmel	73,0	73,0	74,2	75,6	77,2	<i>At lower level of basic school</i>
põhikooli I klassis	12,5	12,6	13,3	13,7	14,2	<i>in the 1st grade of basic school</i>
eesti õppekeel	9,8	9,9	10,5	11,0	11,5	<i>studying in Estonian,</i>
muu õppekeel	2,8	2,7	2,8	2,7	2,7	<i>studying in another language</i>
Põhikooli ülemisel astmel	40,1	38,4	36,7	35,7	35,7	<i>At higher level of basic school</i>
Gümnaasiumiastmes	28,7	27,0	25,2	23,6	22,5	<i>At gymnasium level</i>
Põhikooli lõpetanud	14,4	12,8	13,0	12,4	11,5	<i>Graduates of basic school</i>
Gümnaasiumi lõpetanud	10,4	9,2	10,1	9,4	7,7	<i>Graduates of gymnasium</i>
Linnakoolide õpilased	105,7	103,6	102,3	102,2	102,6	<i>Students in urban schools</i>
Maakoolide õpilased	36,0	34,7	33,7	32,8	32,8	<i>Students in rural schools</i>

^a 2012. aasta andmeid on korrigeeritud.^a The data for 2012 have been revised.

Joonis 2. Üldharidust omandavad õhtu- ja kaugõppe õpilased, 2009–2013

Figure 2. Students enrolled in evening and correspondence study in general education, 2009–2013

Tabel 5. Üldhariduskoolide õpetajad vanuse ja soo järgi, 2011–2013

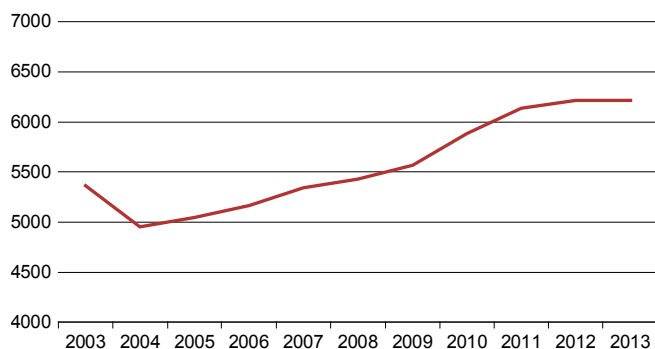
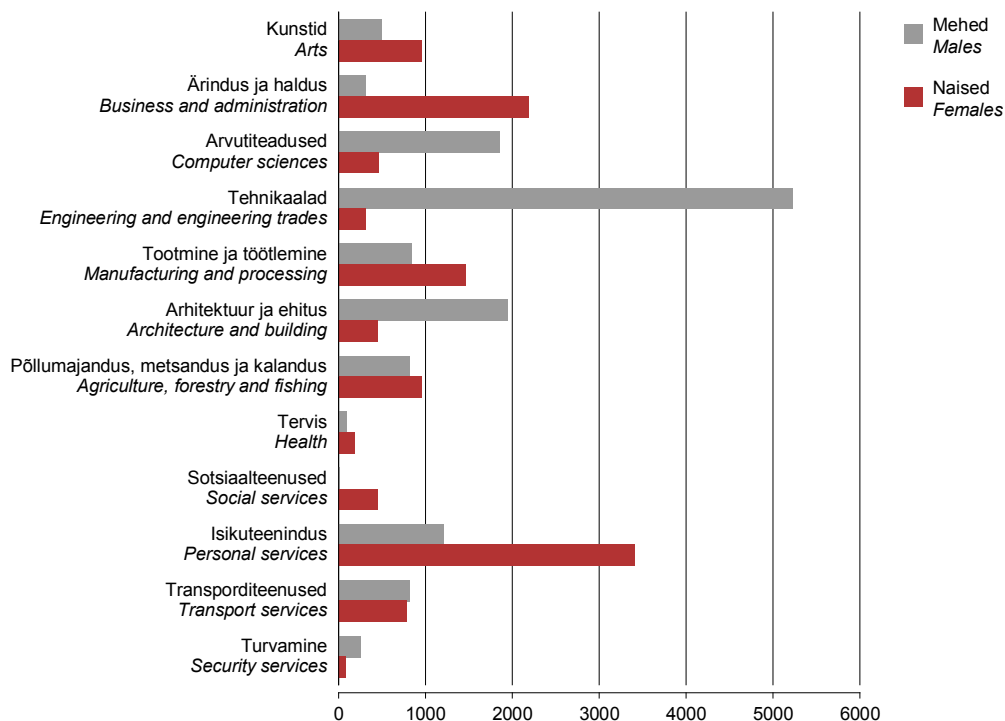
Table 5. Teachers of general education schools by age and sex, 2011–2013

Vanuserühm <i>Females</i>	2011			2012			2013			Age group
	Naised <i>Females</i>	Mehed <i>Males</i>	Kokku <i>Total</i>	Naised <i>Females</i>	Mehed <i>Males</i>	Kokku <i>Total</i>	Naised <i>Females</i>	Mehed <i>Males</i>	Kokku <i>Total</i>	
Alla 30	954	267	1 221	972	246	1 218	983	243	1 226	Under 30
30–39	2 225	433	2 658	2 168	442	2 610	2 144	447	2 591	30–39
40–49	3 735	474	4 209	3 601	455	4 056	3 534	454	3 988	40–49
50–55	2 313	333	2 646	2 372	331	2 703	2 347	327	2 674	50–55
Üle 55	2 969	560	3 529	3 065	551	3 616	3 207	540	3 747	Over 55

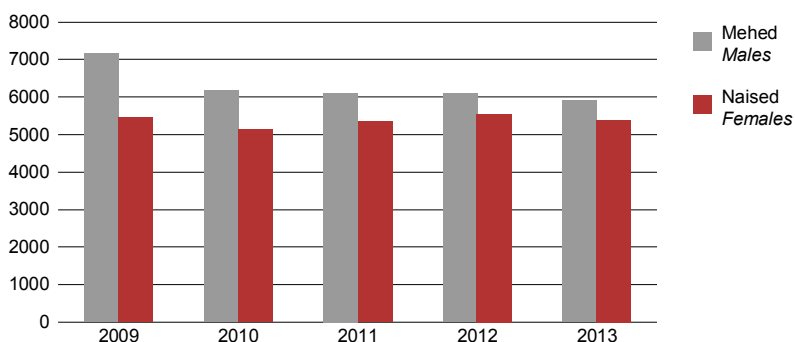
Tabel 6. Kutseharidus, 2009–2013

Table 6. Vocational education, 2009–2013

	2009	2010	2011	2012	2013	
Vastuvõetud kokku	12 609	11 319	11 471	11 649	11 325	Admittance total
Defineerimata baasharidusega kutseõpe	291	245	279	303	273	Vocational courses with non-defined basic education
Põhiharidusel baseeruv kutseõpe	6 715	5 743	5 624	5 625	6 007	Vocational courses after basic education
Keskharidusel baseeruv kutseõpe	5 603	5 331	5 568	5 721	5 045	Vocational courses after secondary education
Õppijad kokku	28 363	28 012	27 046	26 172	25 699	Enrolment total
Defineerimata baasharidusega kutseõpe	420	354	366	421	371	Vocational courses with non-defined basic education
Põhiharidusel baseeruv kutseõpe	18 225	17 478	16 083	15 118	14 250	Vocational courses after basic education
Keskharidusel baseeruv kutseõpe	9 718	10 180	10 597	10 633	11 078	Vocational courses after secondary education
Lõpetanud kokku	7 521	7 631	8 155	8 135	7 861	Graduates total
Defineerimata baasharidusega kutseõpe	134	246	164	190	252	Vocational courses with non-defined basic education
Põhiharidusel baseeruv kutseõpe	4 218	3 858	4 214	3 972	3 558	Vocational courses after basic education
Keskharidusel baseeruv kutseõpe	3 169	3 531	3 777	3 973	4 051	Vocational courses after secondary education

Joonis 3. Kutseõppest väljalangenud, 2003–2013
Figure 3. Dropouts in vocational education, 2003–2013

Joonis 4. Kutsehariduse omandajad koolitusala ja soo järgi, 2013
Figure 4. Enrolment in vocational education by field of study and sex, 2013

Joonis 5. Kutseõppesse vastuvõetud soo järgi, 2009–2013
Figure 5. Admittance to vocational education by sex, 2009–2013

Tabel 7. Kõrgharidus, 2009–2013
Table 7. Higher education, 2009–2013

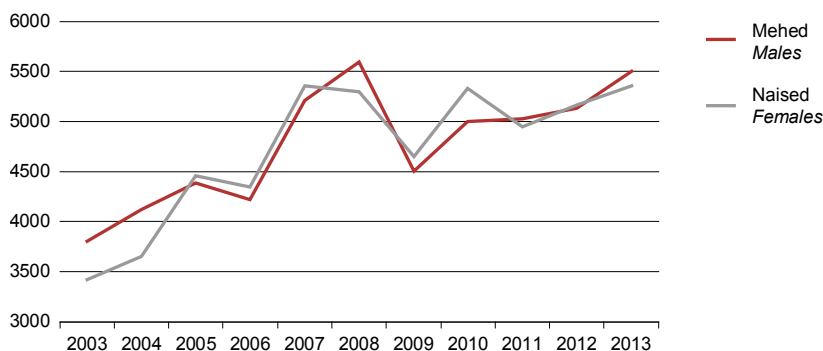
	2009	2010	2011	2012	2013	
Vastuvõetud kokku	19 167	18 404	17 233	16 305	14 606	Admittance total
Rakenduskõrg-haridusõpe	5 812	5 463	5 056	4 778	3 726	Professional higher education
Kutseharidusõpe	..	..	..	..	..	Vocational higher education
Diplomiõpe	..	..	..	..	..	Diploma study
Bakalaureuseõpe	7 842	7 518	6 885	6 450	6 042	Bachelor's study
Integreeritud bakalaureuse- ja magistriõpe	796	755	725	703	609	Integrated Bachelor's/Master's study
Magistriõpe	4 179	4 094	4 052	3 982	3 842	Master's study
Doktoriõpe	538	574	515	392	387	Doctoral study
Õppijad kokku	68 985	69 113	67 607	64 806	59 998	Enrolment total
Rakenduskõrg-haridusõpe	22 541	21 970	20 791	20 233	17 878	Professional higher education
Kutseharidusõpe	3	..	..	..	..	Vocational higher education
Diplomiõpe	..	..	..	..	..	Diploma study
Bakalaureuseõpe	27 531	27 461	26 571	24 525	22 661	Bachelor's study
Integreeritud bakalaureuse- ja magistriõpe	4 160	4 122	4 024	3 949	3 731	Integrated Bachelor's/Master's study
Magistriõpe	12 097	12 632	13 170	13 055	12 746	Master's study
Doktoriõpe	2 653	2 928	3 051	3 044	2 982	Doctoral study
Lõpetanud kokku	11 489	11 450	11 828	11 497	10 867	Graduates total
Rakenduskõrg-haridusõpe	4 136	3 895	3 921	3 886	3 556	Professional higher education
Kutseharidusõpe	..	..	..	..	..	Vocational higher education
Diplomiõpe	..	..	..	..	..	Diploma study
Bakalaureuseõpe	4 533	4 368	4 666	4 292	3 966	Bachelor's study
Integreeritud bakalaureuse- ja magistriõpe	393	469	506	455	485	Integrated Bachelor's/Master's study
Magistriõpe	2 267	2 543	2 485	2 674	2 627	Master's study
Doktoriõpe	160	175	250	190	233	Doctoral study

Tabel 8. Kõrghariduse omandajad koolitusala järgi, 2009–2013*Table 8. Enrolment in higher education by field of study, 2009–2013*

	2009	2010	2011	2012	2013	
Ajakirjandus ja infolevi	1 185	1 227	1 161	1 067	1 040	<i>Journalism and information</i>
Arhitektuur ja ehitus	3 779	3 780	3 702	3 590	3 295	<i>Architecture and building</i>
Arvutiteadused	4 165	4 481	4 636	4 940	4 820	<i>Computer sciences</i>
Bioteadused	1 409	1 516	1 497	1 363	1 310	<i>Life sciences</i>
Füüsikalised loodusteadused	1 253	1 333	1 283	1 347	1 350	<i>Physical sciences</i>
Humanitaaria	5 532	5 499	5 339	4 970	4 404	<i>Humanities</i>
Isikuteenindus	1 672	1 693	1 579	1 418	1 279	<i>Personal services</i>
Keskkonnakaitse	1 832	1 692	1 524	1 357	1 090	<i>Environmental protection</i>
Kunstid	3 871	3 971	3 837	3 680	3 478	<i>Arts</i>
Matemaatika ja statistika	364	382	383	353	321	<i>Mathematics and statistics</i>
Põllumajandus, metsandus ja kalandus	1 193	1 205	1 167	1 099	985	<i>Agriculture, forestry and fishing</i>
Sotsiaal- ja käitumisteadused	3 833	3 779	3 746	3 487	3 300	<i>Social and behavioural sciences</i>
Sotsiaalteenused	1 916	2 004	1 925	1 789	1 738	<i>Social services</i>
Tehnikaalad	3 872	4 216	4 908	4 951	4 553	<i>Engineering and engineering trades</i>
Tervis	4 349	4 454	4 605	4 589	4 314	<i>Health</i>
Tootmine ja töötlemine	1 584	1 944	1 383	1 353	1 436	<i>Manufacturing and processing</i>
Transporditeenused	1 349	1 384	1 443	1 422	1 360	<i>Transport services</i>
Turvamine	662	735	796	800	766	<i>Security services</i>
Veterinaaria	358	358	354	353	349	<i>Veterinary medicine</i>
Õigus	4 155	3 665	3 448	3 124	2 865	<i>Law</i>
Õpetajakoolitus ja kasvatusteadus	4 713	5 133	5 102	4 727	4 325	<i>Teacher training and education sciences</i>
Ärindus ja haldus	15 939	14 662	13 789	13 027	11 620	<i>Business and administration</i>
KOKKU	68 985	69 113	67 607	64 806	59 998	<i>TOTAL</i>

Tabel 9. Kõrgkoolidesse vastuvõetud soo järgi, 2009–2013*Table 9. Admittance to higher education by sex, 2009–2013*

	2009	2010	2011	2012	2013	
Naised	11 195	10 701	9 937	9 217	8 401	<i>Females</i>
Mehed	7 972	7 703	7 296	7 088	6 205	<i>Males</i>
KOKKU	19 167	18 404	17 233	16 305	14 606	<i>TOTAL</i>

Joonis 6. Kõrgkoolidest väljalangenud soo järgi, 2003–2013*Figure 6. Dropouts in higher education by sex, 2003–2013***Tabel 10. Eestis õppivad välisüliõpilased päritolu järgi, 2009–2013***Table 10. Foreign students in higher education in Estonia by origin, 2009–2013*

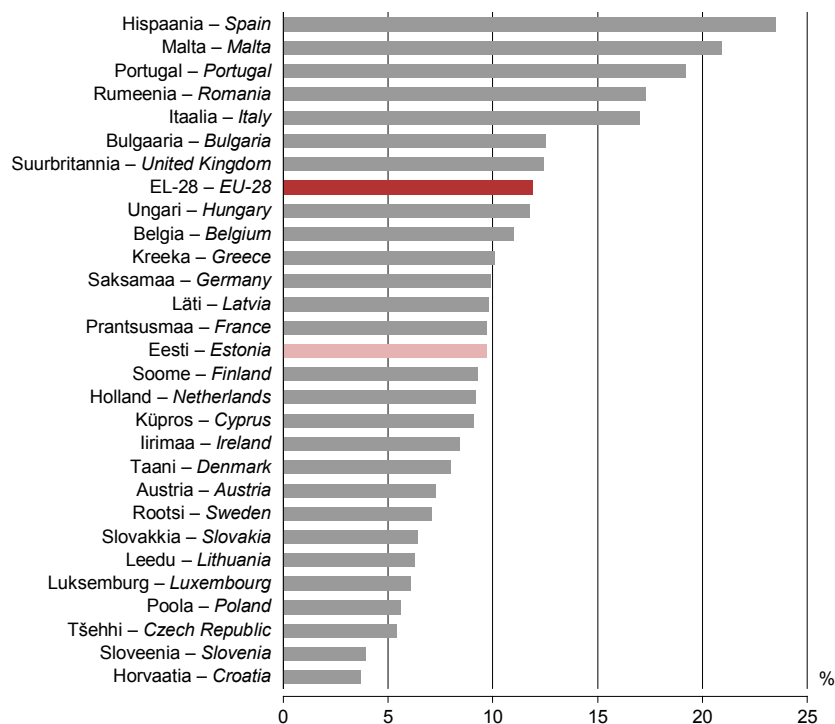
	2009	2010	2011	2012	2013	
Aafrika	18	30	23	26	58	Africa
Aasia	125	202	270 ^a	291	385	Asia
Euroopa (v.a Eesti)	887	990	1 210 ^a	1 484	1 697	Europe (except Estonia)
Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkond	19	26	30	27	35	Latin America and the Caribbean
Põhja-Ameerika	22	32	37	42	48	North America
Austraalia ja Okeania	0	1	3	5	6	Australia and Oceania
Määramata territoorium	1	1	0	1	1	Territory unspecified
KOKKU	1 072	1 282	1 573	1 876	2 230	TOTAL

^a Andmeid on täpsustatud.^a The data have been revised.**Tabel 11. Välisüliõpilased õppeastme järgi, 2009–2013***Table 11. Foreign students in higher education by level of study, 2009–2013*

	2009	2010	2011	2012	2013	
Rakendus-kõrgharidusõpe	28	25	65	56	30	Professional higher education
Bakalaureuseõpe	432	487	650	919	1 142	Bachelor's study
Integreeritud bakalaureuse- ja magistriõpe	224	233	232	233	240	Integrated Bachelor's/ Master's study
Magistriõpe	253	367	428	450	577	Master's study
Doktoriõpe	135	170	198	218	241	Doctoral study

Joonis 7. Haridussüsteemist varakult lahkunud noorte osatähtsus 18–22-aastaste seas Euroopa Liidu riikides, 2013

Figure 7. Share of early leavers from education and training in the population aged 18–22 in the European Union countries, 2013

Allikas/Source: Eurostat

Metoodika

Tasemehariduse andmed on kogunud ja töödelnud Haridus- ja Teadusministeerium ning Statistikaamet. Andmed on kogutud kõikselt, s.t esitatud haridusstatistika hõlmab kõiki vastava koolitusloaga õppeasutusi, olenemata omandivormist. Alates 2005/2006. õppeaastast on tasemeharidust kirjeldava statistika aluseks Eesti Hariduse Infosüsteem (EHIS) – riiklik register, mis koondab haridussüsteemi puudutavaid andmeid.

Kuni 2011. aasta haridusnäitajate arvutamiseni on kasutatud 2000. aasta rahvaloendusel põhinevat korrigeeritud rahvaarvu. Alates 2012. aastast kasutatakse haridusnäitajate arvutamisel 2011. aasta rahvaloendusel põhinevat korrigeeritud vanusjaotust.

Riiklik ühtne hariduse liigitus on esitatud 1997. ja 2011. aasta võrdluses (ISCED 1997 ja ISCED 2011). Alates 2014. aastast kehtib ISCED 2011.

ISCED 97	ISCED 97 tase (kitsas)	ISCED 97 tase (laiem)	ISCED 2011 tase (kitsas)	ISCED 2011 tase (laiem)	ISCED 2011
ESIMESSE TASEME HARIDUS					
Alusharidus	0	0	0	02	Alusharidus (koolieelne haridus) või alghariduseta
Põhikooli 1.–6. klass	1	1	1	10	Põhiharidus (põhikooli 1.–6. klass)
Põhikooli 7.–9. klass	2	2A	2	24	Põhiharidus (põhikooli 7.–9. klass)
Põhiharidusnõudeta kutseharidus	2	2C	2	25	Põhiharidusnõudeta kutseharidus
Kutseõpe põhihariduse baasil ^a			2	25	Kutseõpe põhihariduse baasil
TEISE TASEME HARIDUS (k.a teise taseme järgne või kolmanda taseme eelne)					
Üldkeskharidus (gümnaasiumi 10.–12. klass)	3	3A	3	34	Üldkeskharidus (gümnaasiumi 10.–12. klass)
Põhiharidust eeldav keskeri- või tehnikumiharidus	3	3B	3	35	Kutsekeskharidus (sh keskeri- või tehnikumiharidus) põhihariduse baasil
Kutsekeskharidusõpe	3	3B	3	35	Kutsekeskharidus (sh keskeri- või tehnikumiharidus) põhihariduse baasil
Kutseõpe põhihariduse baasil ^a	3	3C			Kutseõpe põhihariduse baasil
Kutsekeskharidus keskhariduse baasil	4		4	45	Kutsekeskharidus või kutseõpe keskhariduse baasil
Kutseõpe keskhariduse baasil	4		4	45	Kutsekeskharidus või kutseõpe keskhariduse baasil
KOLMANDA TASEME HARIDUS					
Keskeri- või tehnikumiharidus (keskhariduse baasil)	5	5B1	5	55	Keskeri- või tehnikumiharidus keskhariduse baasil
Bakalaureuseõpe	5	5A	6	66	Bakalaureuseõpe või sellega võrdsustatud haridus (rakendus- või kutsekõrgharidus, diplomiõpe)
Rakenduskõrgharidusõpe	5	5B	6	66	
Kutsekõrgharidus	5	5B	6	66	
Diplomiõpe	5	5B	6	66	
Magistriõpe	5	5A	7	76	Magistriõpe või sellega võrdsustatud haridus
Integreeritud bakalaureuse- ja magistriõpe	5	5A	7	76	
Doktoriõpe	6	6	8	86	Doktoriõpe või sellega võrdsustatud haridus

^a Tase on muutunud.

Methodology

The statistics on formal education are collected and processed by the Estonian Ministry of Education and Research and by Statistics Estonia. The data are based on total surveys (i.e. they cover all educational institutions that have an activity license for the provision of the specific level of education, regardless of their form of ownership). Since the academic year 2005/2006, the statistics on formal education are based on the Estonian Education Information System (EHIS). It is a national register that integrates the data of the education system.

The revised population figure based on the 2000 population census has been used to compute the education indicators for years up to 2011 (incl.). Starting 2012, the revised age distribution of the population, which is based on the 2011 population census, is used to compute the education indicators.

The national classification of education according to ISCED (International Standard Classification of Education) is presented below (ISCED 1997 and ISCED 2011 are compared). ISCED 2011 is used since 2014.

ISCED 97	ISCED 97 level (broad)	ISCED 97 level (narrow)	ISCED 2011 level (broad)	ISCED 2011 level (narrow)	ISCED 2011
BELOW UPPER SECONDARY EDUCATION					
Preprimary education	0	0	0	02	Preprimary education, less than primary education
Grades 1–6 of basic school	1	1	1	10	Basic education (grades 1–6 of basic school)
Grades 7–9 of basic school	2	2A	2	24	Basic education (grades 7–9 of basic school)
Vocational courses with non-defined basic education	2	2C	2	25	Vocational courses with non-defined basic education
Vocational courses based on basic education ^a			2	25	Vocational courses based on basic education
UPPER SECONDARY EDUCATION, POST-SECONDARY NON-TERTIARY EDUCATION					
General secondary education (grades 10–12 of gymnasium)	3	3A	3	34	General secondary education (grades 10–12 of gymnasium)
Professional secondary education based on basic education	3	3B	3	35	Vocational secondary education (incl. professional secondary education) based on basic education
Vocational secondary education	3	3B	3	35	Vocational secondary education (incl. professional secondary education) based on basic education
Vocational courses based on basic education ^a	3	3C			Vocational courses based on basic education
Vocational secondary education based on secondary education	4		4	45	Vocational secondary education or vocational courses based on secondary education
Vocational courses based on secondary education	4		4	45	Vocational secondary education or vocational courses based on secondary education
TERTIARY EDUCATION					
Professional secondary education (based on secondary education)	5	5B1	5	55	Professional secondary education based on secondary education
Bachelor's study	5	5A	6	66	Bachelor's or equivalent level (professional or vocational higher education, diploma courses)
Professional higher education	5	5B	6	66	
Vocational higher education	5	5B	6	66	
Diploma courses	5	5B	6	66	
Master's study	5	5A	7	76	Master's or equivalent level
Integrated Bachelor's/Master's study	5	5A	7	76	
Doctoral study	6	6	8	86	Doctoral or equivalent level

^a The level has changed.

Kasulikke linke

Useful links

Eesti Hariduse Infosüsteem (EHIS)

Estonian Education Information System (EHIS)

<http://www.ehis.ee/>

Haridus- ja Teadusministeerium

<http://www.hm.ee/>

Estonian Ministry of Education and Research

<http://www.hm.ee/?1>

Eurostati haridus- ja koolitusstatistika

Eurostat education and training statistics

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/education/introduction>

OECD haridusstatistika

OECD education statistics

http://www.oecd.org/departement/0,3355,en_2649_33723_1_1_1_1_1,00.html

KULTUUR

Kutt Kommel

Ülevaade

2013. aasta oli Eestis taas hea filmiaasta. Valmis 40 pikka filmi ehk aasta varasemaga võrreldes 13% vähem (+35,6%^a). Neist 10 olid pikad mängufilmid (+21,2%^a) ja 27 pikad dokumentaalfilmid (+28,6%^a). Kokku valmis 2013. aastal Eesti filmitegijatel 235 filmi. Esilinastunud filmide koguarv vähenes aastaga 2,5% (+46,2%^a). Lühifilmide arv jäi samaks nagu 2012. aastal – 195 (+48,6%^a).

Eesti kinodes näidati 2013. aastal 376 filmi, mis on taasiseseisvusaja suurim näitaja. 2012. aastaga võrreldes kasvas filmide arv 13,3% (+21,3%^a). Kinodes jooksis 50 Eesti, 153 Euroopa, 158 USA ja 15 muu riigi filmi. Eesti filme oli kinos möödunud aastal kõigi aegade suurim arv. Kinos käidi 2013. aastal kokku ligi 2,6 miljonit korda, mis on samuti viimase kahekümne aasta parim näitaja. 2012. aastaga võrreldes oli kinoskäike 100 000 võrra ehk 4,1% enam (+18,3%^a).

Muuseumides käimine on muutunud üha populaarsemaks. 2013. aastal oli kümne elaniku kohta muuseumiskäike 28, aasta varem 23 ehk viiendiku võrra vähem. Hinnanguliselt 35% muuseumiskäikudest tegid välis turistid. Eesti elanikud külastasid 2013. aastal muuseumi ligi 2,4 miljonit korda, mis teeb ligikaudu kaks külastust elaniku kohta. Eesti elanikud ja välis turistid kokku külastasid Eesti muuseumi ligi 3,7 miljonit korda – 21,5% enam kui 2012. aastal (+43,6%^a).

2013. aastal tegutses Eestis 250 muuseumi. Muuseumide tulud olid kokku ligikaudu 46 miljonit eurot, 2012. aastaga võrreldes 3,4 miljoni euro võrra ehk 7,9% rohkem (+19%^a). Muuseumide kulud olid 34 miljonit eurot, mida oli 1,2 miljoni euro võrra ehk 3,3% (+7,5%^a) vähem kui 2012. aastal. Investeeringuid tegid muuseumid 16,6 miljoni euro eest ehk varasema aastaga võrreldes ligi 5,2 miljonit eurot rohkem.

Teatris käidi 2013. aastal ligi 1,1 miljonit korda. Lavastuste arv vähenes aastaga 1% (+9%^a). Teatrite mängukavades oli 2013. aastal kokku 482 lavastust, millest 195 olid uuslavastused. Uuslavastuste arv vähenes aastaga 3,9% (+8,5%^a). Teatrid andsid kokku 5805 etendust, mida käis vaatamas ligi 1,1 miljon inimest. Etenduste arv suurenes aastaga 2,2% (+16%^a), vaatajate arv seevastu vähenes 4,5% (+11,2%^a). 2013. aasta teatrite statistikas on 41 teatri andmed.

Raamatuid ja brošüüre anti välja 3887 nimetust, mida on 2,1% vähem kui aasta varem (–2,8%^a). Eestikeelsete väljaannete nimetuste arv vähenes 2,8% (–4,5%^a), lasteraamatute oma seevastu suurenes 7,6% (+12,6%^a). Kasvas eesti keelest teistesse keeltesse tehtud tõlgete arv. 2013. aastal tõlgiti võõrkeeltesse 329 teost ehk 7,9% enam kui aasta varem (+15,5%^a). Väljaannete kogutrukiarv oli 2013. aastal 4,8 miljonit – 4,3% suurem kui aasta varem (–10,3%^a).

2013. aastal ilmus Eestis 127 ajalehte, mida on kolme võrra vähem kui aasta varem (–6,6%^a). Eesti-keelseid ajalehti oli 88, aasta varem 93 (–10%^a).

Telejaamu oli Eestis 2013. aastal 14 ehk sama palju kui aasta varem. Eestikeelsete saadete osatähtsus vähenes aastaga 95,4%-st 90,6%-ni, eestikeelsete subtiitritega saadete osatähtsus 47,8-st 38%-ni. Raadiojaamade arv jäi 2012. aastaga võrreldes samaks (–2,9%^a) – 2013. aastal oli neid samuti 33.

Rahvaraamatukogude arv kahanes aastaga kolme võrra (–1,1%^a) ja neid oli 2013. aastal 556. Raamatukogufondide suurus kasvas keskmiselt 1% raamatukogu kohta (+2,3%^a). Vähenenud on ka rahvaraamatukogude lugejate ja laenutuste arv. Lugejate arv kahanes 2012. aastaga võrreldes 1,4% (–2,8%^a), laenutuste arv 4,2% (–7%^a). Ühe lugeja kohta oli 2013. aastal laenutusi keskmiselt 29,6.

Kultuurkapitali taotluste arv kasvas aastaga 2,3% (+8%^a). 2013. aastal esitati kultuurkapitalile 17 420 taotlust, millest rahuldati 72%. Rahastatud projektide arv suurenes 2012. aastaga võrreldes 20,4% (+2,3%^a). Rahastatud projektide kogusumma oli 2013. aastal ligi 16,5 miljonit eurot – 7,7% suurem kui aasta varem (+25,2%^a).

^a Võrdlus eelmise nelja aasta aritmeetilise keskmisega.

Eesti on kultuuritarbimise poolest Euroopa Liidus (EL) endiselt esirinnas. Eesti elanike kultuuri-
tarbimise näitajad on EL-i keskmisest keskmiselt 9 protsendipunkti võrra paremad iga kultuuri-
toote või -teenuse puhul. Kõige suurem on vahe kontserdikuulajate ja televiisorivaatajate seas – 14%.
Ainus näitaja, milles Eesti ülejäänud EL-ile alla jääb, on kinos käivate inimeste osatähtsus. Kui Eestis
käis 2013. aasta jooksul kinos 41% vähemalt 15-aastastest, siis teistes EL-i riikides keskmiselt 46%.

CULTURE

Kutt Kommel

Overview

2013 was a good year for Estonian film. 40 full-length films were released, which is 13% less than the year before (+35.6%^a). There were 10 full-length feature films (+21.2%^a) and 27 full-length documentaries (+28.6%^a) released last year. 235 films in total were released in 2013. The total number of films released decreased 2.5% (+46.2%^a). The number of short films released remained the same as in 2012 – 195 (+48.6%^a).

376 films were shown in Estonian cinemas in 2013, which is the highest number of films since Estonia regained independence. Compared to 2012, the number of films shown rose by 13.3% (+21.3%^a). These films included 50 Estonian films, 153 European films, 158 US films and 15 films from other countries. The number of Estonian films shown in cinemas in 2013 was the biggest in history. There were about 2.6 million cinema visits in 2013, which is the highest level of the last twenty years. Compared to 2012, cinema attendance in Estonia increased 4.1% (+18.3%^a), i.e. by 100,000.

Museums are gaining popularity. In 2012 there were 23 museum visits per 10 inhabitants, whereas in 2013 there were already 28 museum visits per 10 inhabitants. About 35% of the museum visits in Estonia were made by foreign tourists. Local inhabitants made nearly 2.4 million museum visits in 2013, which is almost 2 visits per inhabitant. Local and foreign tourists attended Estonian museums nearly 3.7 million times or 21.5% more than the year before (+43.6%^a).

There were 250 museums in Estonia in 2013. The income of museums was nearly 46 million euros – the increase compared to 2012 was 3.4 million euros or 7.9% (+19%^a). The expenses of museums amounted to 34 million euros, which is 1.2 million euros or 3.3% less than in 2012 (+7.5%^a). Museums invested 16.6 million euros in 2013, which is 5.2 million euros more than the year before.

There were nearly 1.1 million theatre visits in 2013. The number of productions decreased 1% compared to the previous year (+9%^a). There were 482 productions in total in the theatres' repertoire in 2013, including 195 new productions. The number of new productions decreased 3.9% compared to 2012 (+8.5%^a). Theatres gave 5,805 performances in total, with an attendance of nearly 1.1 million. The number of performances increased 2.2% (+16%^a) although the number of visitors decreased 4.5% (+11.2%^a). The theatre statistics for 2013 include the data on 41 theatres.

The total number of book and pamphlet titles published in 2013 was 3,887, which is 2.1% less than the year before (–2.8%^a). The number of publications in the Estonian language decreased 2.8% (–4.5%^a), while the number of children's books increased 7.6% (+12.6%^a). There was an increase in the number of translations from Estonian to other languages. 329 Estonian titles were translated in 2013, which is 7.9% more than the year before (+15.5%^a). The total annual issue of all publications was 4.8 million copies in 2013 – 4.3% more than in 2012 (–10.3%^a).

There were 127 newspapers published in Estonia in 2013, which is three fewer than in 2012 (–6.6%^a). 88 of these were in the Estonian language, down from 93 the year before (–10%^a).

^a Change compared to the arithmetic average of the previous four years.

In 2013 there were 14 TV stations in Estonia, which is the same as the year before. The share of broadcasts in the Estonian language decreased from 95.4% to 90.6%. The share of broadcasts with Estonian subtitles decreased from 47.8% to 38%. The total number of radio stations was 33, which is the same as in 2012 (–2.9%^a).

The number of public libraries fell by three (–1.1%^a) and totalled 556 in 2013. The stock of libraries increased 1% per library, on average (+2.3%^a). There has been a decline in the number of users and the number of library units lent in public libraries. Compared to 2012, the number of users decreased by 1.4% (–2.8%^a) and the number of library units lent by 4.2% (–7%^a). On average, there were 29.6 library units lent per user in 2013.

The number of applications submitted to the Cultural Endowment of Estonia grew 2.3% (+8%^a). 17,420 applications were submitted in 2013 and 72% of these received funding. The number of funded projects increased 20.4% (+2.3%^a) compared to 2012. Total funding amounted to nearly 16.5 million euros, which is 7.7% more than in 2012 (+25.2%^a).

Based on cultural participation, Estonia remains at the top among the European Union (EU) Member States. The values of the cultural participation indicators for Estonia are, on average, 9 percentage points higher than the EU average in case of each cultural product or service. The gap is the biggest in case of concert attendance and TV watching – 14%. The share of the cinema-going population is the only indicator where Estonia has a lower value than other EU countries. In 2013, 41% of the population aged 15 and older attended the cinema in Estonia, whereas the EU average was 46%.

Tabel 1. Filmitoodang, 2009–2013

Table 1. Production of films, 2009–2013

	2009	2010	2011	2012	2013	
Pikad ja lühifilmid kokku	86	129	187	241	235	Full-length and short films, total
Pikad filmid	25	14	33	46	40	Full-length films
pikad mängufilmid	8	4	8	13	10	full-length feature films
pikad dokumentaalfilmid	17	10	24	33	27	full-length documentaries
pikad animafilmid	0	0	1	0	2	full-length animated cartoons
muud pikad filmid	0	0	0	0	1	other full-length films
Lühifilmid	61	115	154	195	195	Short films
lühimängufilmid	6	19	6	19	12	short feature films
lühidokumentaalfilmid	31	31	45	67	37	short documentaries
lühianimafilmid	6	5	26	22	31	short animated cartoons
lühipromofilmid	4	34	25	62	34	short promotional films
lühioppefilmid	4	23	45	5	27	short educational films
muud lühifilmid	10	3	7	20	54	other short films

^a Change compared to the arithmetic average of the previous four years.

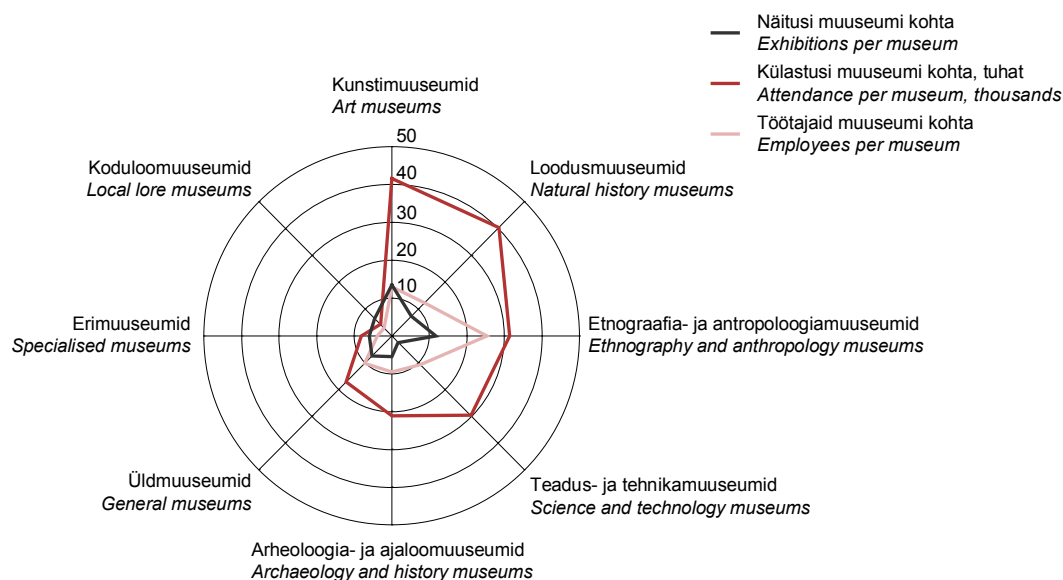
Tabel 2. Filmilevi, 2009–2013*Table 2. Distribution of films, 2009–2013*

	2009	2010	2011	2012	2013	
Filmid kokku	313	294	301	332	376	<i>Films total</i>
Eesti filmid	24	14	40	28	50	<i>Estonian films</i>
Ameerika Ühendriikide filmid	200	177	143	154	158	<i>Films of the United States of America</i>
Euroopa riikide filmid	84	95	110	134	153	<i>Films of European countries</i>
Muude riikide filmid	5	8	8	16	15	<i>Films of other countries</i>
Kinokäigud, tuhat	1 721,1	2 123,8	2 346,5	2 458,6	2 558,6	<i>Cinema attendance, thousands</i>
Kinokäike 100 elaniku kohta	129	160	177	186	194	<i>Cinema attendance per 100 inhabitants</i>
Keskmine piletihind, eurot	4,3	3,6	4,0	4,1	4,6	<i>Average ticket price, euros</i>

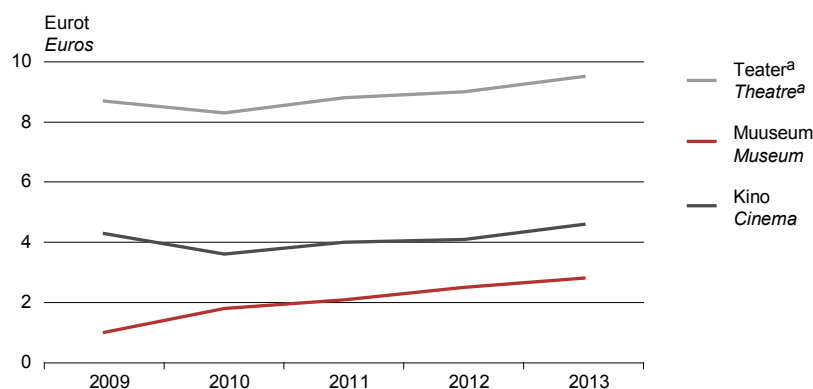
Tabel 3. Muuseumid, 2009–2013*Table 3. Museums, 2009–2013*

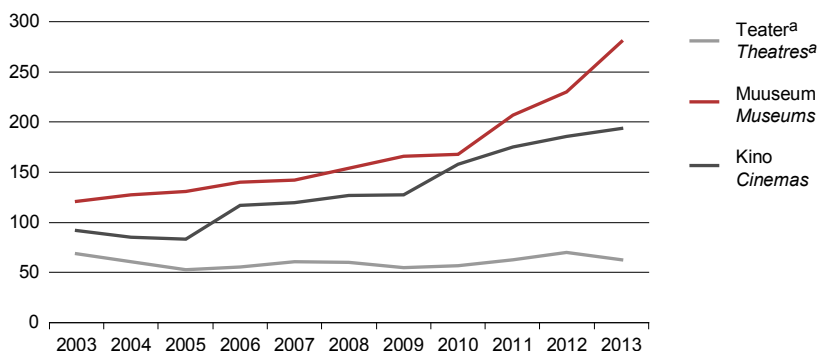
	2009	2010	2011	2012	2013	
Muuseumid	236	245	248	245	250	<i>Museums</i>
arheoloogia- ja ajaloomuuseumid	51	57	53	53	44	<i>archaeology and history museums</i>
koduloomuuseumid	93	93	94	90	84	<i>local lore museums</i>
loodusmuuseumid	2	2	2	3	3	<i>natural history museums</i>
kunstimuuseumid	19	19	20	20	19	<i>art museums</i>
etnograafia- ja antropoloogiamuuseumid	10	12	10	9	8	<i>ethnography and anthropology museums</i>
muud muuseumid	61	62	69	70	92	<i>other museums</i>
Põhifond, mln säilikut	9,8	10,0	8,6	8,3	8,4	<i>Main collection, million museum pieces</i>
Muuseumikäigud, tuhat	2 229	2 150	2 666	3 040	3 693	<i>Museum attendance, thousands</i>
Muuseumikäike 1000 elaniku kohta	1 663	1 691	2 091	2 298	2 802	<i>Museum attendance per 1,000 inhabitants</i>
Näitused	1 596	1 539	1 581	1 905	1 677	<i>Exhibitions</i>
näitused väljaspool oma ruume	395	406	341	548	520	<i>exhibitions outside the museum</i>
Töötajad	1 552	1 593	1 586	1 645	1 720	<i>Employees</i>
Tulud, miljonit eurot ^a	32,0	38,3	42,1	42,8	46,2	<i>Income, million euros^a</i>
tulud riigieelarvest, miljonit eurot	15,7	20,8	16,6	21,5	14,0	<i>income from state budget, million euros</i>
tulud omavalitsuse eelarvest, miljonit eurot	4,0	2,89	3,6	4,7	4,1	<i>income from local government budget, million euros</i>
Kulud, miljonit eurot	27,3	32,5	31,2	35,1	33,9	<i>Expenditure, million euros</i>
komplekteerimiskulud, %	1,8	1,9	1,4	1,4	0,9	<i>acquisition costs, %</i>
töäjõukulud, %	56,8	43,6	47,7	46,6	45,9	<i>labour costs, %</i>

^a 2010. aasta andmeid on korrigeeritud.^a The data for 2010 have been revised.

Joonis 1. Muuseumide näitajad muuseumiliigi järgi, 2013**Figure 1. Indicators of museums by type of museum, 2013****Tabel 4. Riigi- ja linnateatrid, 2009–2013****Table 4. State and town theatres, 2009–2013**

	2009	2010	2011	2012	2013 ^a	
Teatrid	13	12	12	12	12	Theatres
Lavastused	286	279	301	314	304	Productions
uuslavastused	99	103	115	114	104	new productions
Etendused	3 513	3 247	3 417	3 742	3 618	Performances
Vaatajad, tuhat	738,2	753,8	833,8	932,2	834,9	Attendance, thousands
Teatriskäike 1000 elaniku kohta	553,2	566,1	628,1	704,2	633,5	Attendance per 1,000 inhabitants

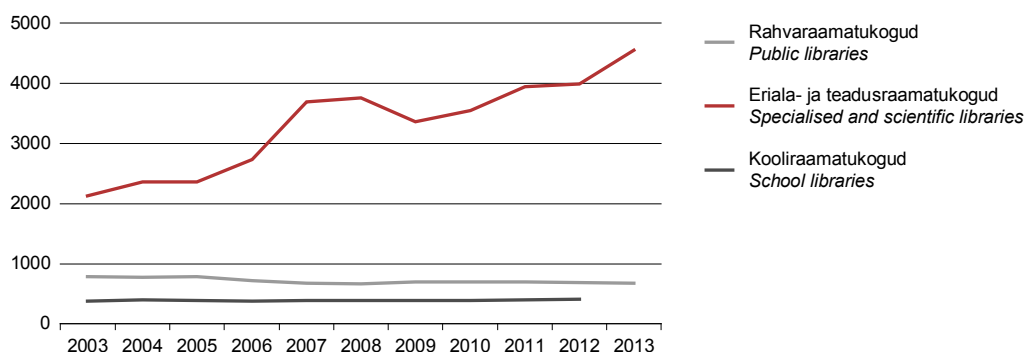
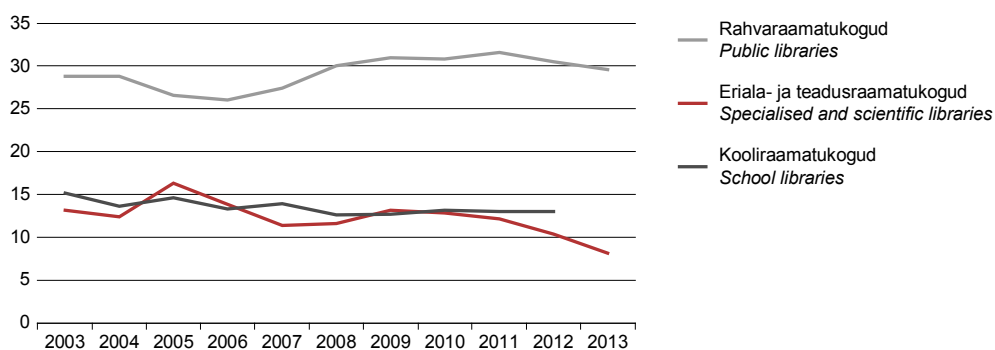
^a 2013. aasta andmed on esialgsed.^a Preliminary data for 2013.**Joonis 2. Kino-, muuseumi- ja teatripileti keskmine hind, 2009–2013****Figure 2. Average price of cinema, museum and theatre tickets, 2009–2013**^a Riigi- ja linnateatrid.^a State and town theatres.

Joonis 3. Kinos-, muuseumis- ja teatriskäike 100 elaniku kohta, 2003–2013**Figure 3. Attendance of cinemas, museums and theatres per 100 inhabitants, 2003–2013**^a Riigi- ja linnateatrid.^a State and town theatres.**Tabel 5. Raamatud ja brošüürid, 2009–2013****Table 5. Books and pamphlets, 2009–2013**

	2009	2010	2011	2012	2013	
Nimetused	4 551	3 760	3 716	3 971	3 887	<i>Titles</i>
eestikeelsed	3 611	3 045	2 923	3 116	3 030	<i>in Estonian</i>
eestikeelsed algupärandid	2 124	1 772	1 850	1 889	1 819	<i>originals in Estonian</i>
tõlked eesti keelde	1 487	1 273	1 073	1 227	1 211	<i>translations into Estonian</i>
originaalkeeltes (nii eesti kui ka teises keeles) avaldatud	2 671	2 253	2 396	2 419	2 329	<i>published in original languages (Estonian and other languages)</i>
eesti keelest teistesse keeltesse tõlgitud	379	223	232	305	329	<i>translated from Estonian into other languages</i>
muud tõlked	14	11	15	20	18	<i>other translations</i>
lastekirjandus	555	508	531	565	608	<i>children's books</i>
kooliõpikud	290	172	238	322	309	<i>school textbooks</i>
Aastatrükiarv, mln eks	6,9	5,5	4,4	4,6	4,8	<i>Annual issue, million copies</i>
eesti keeles, mln eks	6,0	4,6	3,8	4,0	4,1	<i>in Estonian, million copies</i>
lastekirjandus, mln eks	1,2	1,0	1,1	1,0	1,1	<i>children's books, million copies</i>
kooliõpikud, mln eks	0,7	0,4	0,6	0,9	0,8	<i>school textbooks, million copies</i>
Esitrükkide nimetused	4 229	3 574	3 478	3 751	3 682	<i>First editions, titles</i>
lastekirjandus	535	484	496	543	575	<i>children's books</i>
kooliõpikud	205	130	183	259	263	<i>school textbooks</i>
Esitrükkide aastatrükiarv, mln eks	6,1	5,1	4,1	4,3	4,4	<i>Annual issue of first editions, million copies</i>
Väljaandeid elaniku kohta, eks	5,2	4,1	3,3	3,5	3,6	<i>Annual number of copies per inhabitant</i>

Tabel 6. Perioodikaväljaanded, 2009–2013*Table 6. Periodicals, 2009–2013*

	2009	2010	2011	2012	2013	
Perioodikaväljaanded, nimetust	1 166	1 153	1 159	1 149	1 130	<i>Periodicals, titles</i>
eestikeelsed	966	969	964	964	952	<i>in Estonian</i>
ajakirjad	328	330	324	327	320	<i>magazines</i>
eestikeelsed ajakirjad	272	271	272	280	277	<i>magazines in Estonian</i>
Aastatrükiarv, mln eks	26,9	25,8	25,3	28,2	26,9	<i>Annual circulation, million copies</i>
eestikeelsete väljaannete aastatrükiarv, mln eks	24,2	22,7	22,5	25,4	24,1	<i>annual circulation of periodicals in Estonian, million copies</i>
Väljaandeid elaniku kohta, eks	20,2	19,4	19,1	21,3	20,4	<i>Copies per inhabitant</i>

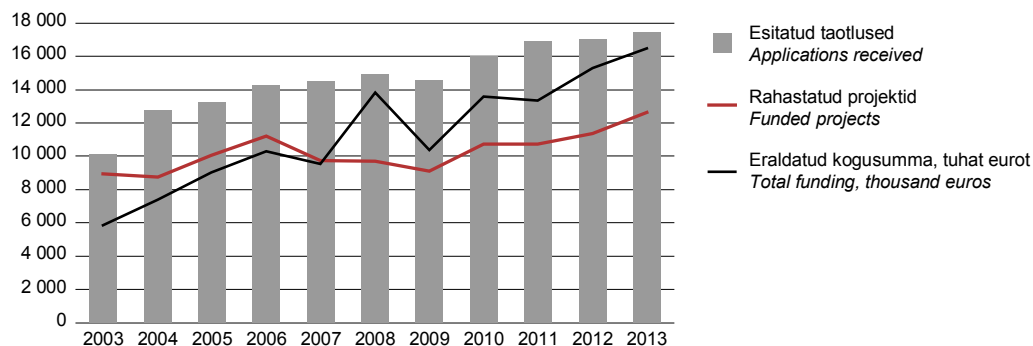
Joonis 4. Lugejaid raamatukogu kohta raamatukogu liigi järgi, 2003–2013*Figure 4. Users per library by type of library, 2003–2013***Joonis 5. Laenutusi lugeja kohta raamatukogu liigi järgi, 2003–2013***Figure 5. Library units lent per user by type of library, 2003–2013*

Tabel 7. Televisioon, 2009–2013*Table 7. Television, 2009–2013*

	2009	2010	2011	2012	2013	
Ringhäälinguajaamad kokku	15	13	14	14	14	Broadcasters total
aruande esitanud ringhäälinguajaamad	11	11	12	12	13	broadcasters who submitted the report
Saadete üldmaht, tundi	69 900	69 764	73 881	76 576	84 264	Total duration of broadcasting, hours
eestikeelsed saated, %	90,2	90,3	95,7	95,4	90,6	broadcasts in Estonian, %
eestikeelsete subtiitritega saated, %	33,2	45,9	47,8	38,0	34,0	broadcasts subtitled in Estonian, %
Reklaam, %	10,1	11,7	12,1	9,8	10,6	Advertising, %
Teksti-TV, tundi	8 730	11 195	16 590	15 434	11 874	Text-TV, hours
Töötajad	722	695	712	712	702	Employees
loomingulised töötajad	248	250	258	274	274	programme staff
tehnilised töötajad	221	207	207	182	182	technical staff

Tabel 8. Raadio, 2009–2013*Table 8. Radio, 2009–2013*

	2009	2010	2011	2012	2013	
Ringhäälinguprogrammid	34	35	34	33	33	Broadcasters
Saadete üldmaht, tundi	287 975	295 251	270 949	258 463	256 166	Total duration of broadcasting, hours
Eestikeelsed saated, %	71,6	69,4	69,5	60,4	59,7	Broadcasts in Estonian, %
Venekeelsed saated, %	26,3	28,6	28,4	24,9	25,2	Broadcasts in Russian, %
Omasaadet, %	95,1	95,2	94,9	94,8	89	Own production, %
Lastesaadet, %	0,7	0,6	0,6	0,6	0,5	Broadcasts for children, %
Reklaam, %	2,3	2,3	2,7	2,5	2,3	Advertising, %
Töötajad	315	329	320	305	344	Employees
loomingulised töötajad	165	176	164	158	199	programme staff
tehnilised töötajad	58	54	83	85	75	technical staff

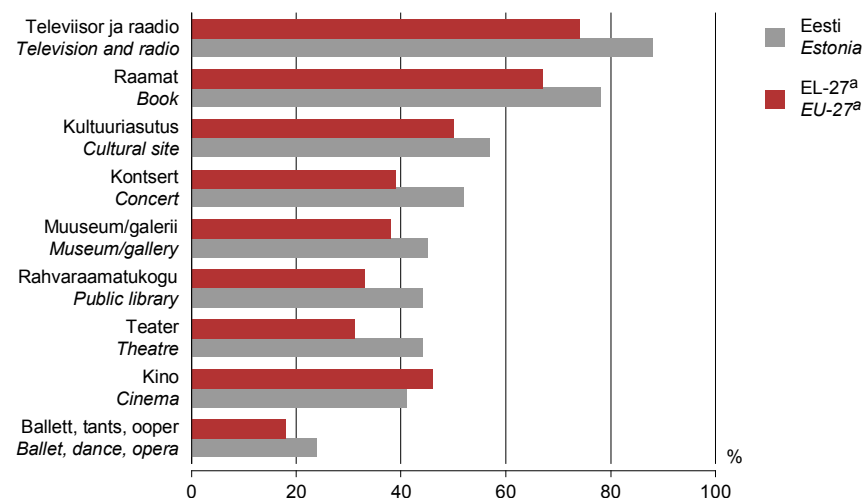
Joonis 6. Kultuurkapitali tegevus, 2003–2013*Figure 6. Projects funded by the Cultural Endowment of Estonia, 2003–2013*

Allikas: Eesti Kultuurkapital

Source: Cultural Endowment of Estonia

Joonis 7. Kultuuritarbimine Eestis ja teistes Euroopa Liidu riikides keskmiselt, 2013

Figure 7. Consumption of cultural goods and services in Estonia and in the other European Union countries on average, 2013

^a V.a Eesti keskmine.

^a The EU average does not include Estonia.

Allikas: Eurobaromeeter

Source: Eurobarometer

Metoodika

Kultuuristatistika tegemiseks küsitletakse kõiki raamatukogusid, muuseume, filmiimpordi- ja filmilevi-ettevõtteid ning filme tootvaid ettevõtteid, teatreid, ringhäälinguajamu ja spordiklube.

Raamatukogude ja trükiste koondandmed pärinevad rahvusraamatukogust. Trükiste arv saadakse sundeksemplaride alusel.

Alates 2004. aastast kogub Kultuuriministeeriumilt tegevustoetust saavate teatrite andmeid Statistikaameti asemel Eesti Teatri Agentuur (2007. aastani Eesti Teatriliidu Teabekeskus). Riiklikud ja linnateatrid on järgmised: Rahvusooper Estonia, Eesti Riiklik Nukuteater, Pärnu Endla teater, Teater Vanemuine, teater NO99, teater Ugala, Eesti Draamateater, Rakvere teater, Vene teater, Kuressaare linnateater, Tallinna linnateater ja Võru linnateater. Erateatriorganisatsioonid on Arena, projektiteater Banaanikala, Eesti Tantsuagentuur, Eesti Teatri Festival, Emajõe Suveteater, Fine 5, Goltsman Ballet, stuudioteater Ilmarine, Kanuti Gildi SAAL, Kell Kümme, Kinoteater, Kolhoos, Nargen Opera, Piip ja Tuut Teater, teater Polygon, R.A.A.A.M, Ratsuritäht, Sõltumatu Tantsu Ühendus, Miksteater, Monoteater, Tallinna Tantsuteater, Tantsuteater Zick, Tartu Uus Teater, Theatrum, Tuuleveski, Vana Baskini teater, Teoteater, VAT teater, Von Krahli teater. Seega oli 2013. aastal statistikas 41 riigitoetust saavat teatrit.

Näitajate arvutamisel on kasutatud aastakeskmist rahvaarvu. Rahvaarvuga seotud näitajad aastate 2009–2012 kohta on ümber arvutatud 2011. aasta rahvaloenduse andmete põhjal ümber arvutatud rahvaarvudega.

Methodology

In order to produce statistics on culture, Statistics Estonia surveys all libraries, museums, film distribution and film production companies, theatres, broadcasting stations and sports clubs.

Aggregate data on libraries and publications have been received from the National Library of Estonia. The number of printed titles is based on compulsory copies.

Since 2004, the data on theatres that receive activity support from the Ministry of Culture are collected by the Estonian Theatre Agency (until 2007 the Estonian Theatre Information Centre). The state and town theatres include: Estonian National Opera, Estonian State Puppet Theatre, Theatre Endla in Pärnu, Theatre Vanemuine in Tartu, NO99 theatre, Theatre Ugala in Viljandi, Estonian Drama Theatre, Rakvere Theatre, Russian Theatre in Tallinn, Tallinn City Theatre, Kuressaare Town Theatre and Võru Town Theatre. The private theatrical organisations include Arena, project theatre Banaanikala, Dance Theatre Zick, Emajõe Suveteater, Estonian Dance Agency, Estonian Theatre Festival, Fine 5, Goltsman Ballet, drama studio Ilmarine, Independent Association of Dance, Kanuti Gildi SAAL, Kell Kümme, Kinoteater, Kolhoos, Miksteater, Monoteater, Nargen Opera, Piip ja Tuut Theatre, Polygon theatre, R.A.A.A.M, Ratsuritäht, Tallinn Dance Theatre, Tartu Uus Teater, Teoteater, Theatrum, Tuuleveski, Vana Baskini Teater, VAT theatre and Von Krahli theatre. Thus, 41 theatres supported by the state were included in the statistics for 2013.

The calculations are based on the mean annual population. Indicators for 2009–2012 which are based on the population number have been recalculated using revised population figures based on the results of the 2011 census.

ÕIGUS

Kutt Kommel, Marianne Leppik

Ülevaade

Kuritegude üldarv on aasta-aastalt vähenenud. 2013. aastal registreeriti kokku 39 585 kuritegu, millest 1841 olid esimese ja 37 744 teise astme kuriteod. Esimese astme kuritegude arv kasvas aastaga 7,3% kuid varasema nelja aasta keskmisega võrreldes kahanes 3,5%. Teise astme kuritegusid oli 3,5% vähem kui 2012. aastal ja varasema nelja aasta keskmisega võrreldes 12,5% vähem. Kuritegude üldarv vähenes 2012. aastaga võrreldes 1231 võrra ehk 3% (–12,1%^a).

Kui varavastaste kuritegude arv vähenes aastaga 6,5% (–20,3%^a), siis isikuvastaste kuritegude arv suurenes 2,9% (+16,2%^a). Varavastaste kuritegude arv oli viimase kümne aasta väikseim – võrreldes 2003. aasta näitajaga on see vähenenud 50,6%.

Isikuvastaste kuritegude arv üha kasvab. Võrreldes 2009. aastaga on see kasvanud 22,4% ja saavutanud seni kõrgeima taseme. Isikuvastastest kuritegudest on märgatavalt suurenenud kehaliste väärkohtlemiste arv, mida oli 5496. Varavastaseid kuritegusid registreeriti 2013. aastal kokku 21 308 ja isikuvastaseid 6949.

Isikuvastastest kuritegudest suurenes enim – 185 juhtumi võrra ehk 3,5% (+16,1%^a) – kehaliste väärkohtlemiste arv. 9 võrra vähenes aastaga nii tapmist kui ka mõrvade hulk. Esimeste puhul tähendab see 15% (–25%^a), teiste puhul 43% (–48%^a) langust. 2012. aastaga võrreldes kahanes ligi 8% ka vägistamiste arv (+20%^a), ent oli siiski suurem (132 juhtumit) kui aastatel 2009 (81 juhtumit) ja 2010 (91 juhtumit).

Varavastaste kuritegude arv kahanes 2013. aastal peamiselt varguste arvu vähenemise tõttu. Kui 2012. aastal oli vargusi 18 628, siis möödunud aastal 16 463 ehk 11,6% vähem (–25,1%^a). Vähenes ka asja omavoliliste kasutamiste arv. Muude varavastaste kuritegude arv aastaga veidi suurenes, neist kõige rohkem – 770 juhtumi võrra ehk 67,1% – kelmuste arv (+19,4%^a). 2013. aastal registreeriti kokku 476 röövimist, 843 omastamist, 1917 kelmust, 96 väljapressimist ja 270 asja omavolilist kasutamist.

Esimese astme kriminaalasjade hulk jätkab langustrendi. 2013. aastal võeti esimese astme kohtus vastu 8417 kriminaalasja, mida on 7,8% vähem kui aasta varem (–13,2%^a). Lahendati 8429 kohtuasja ehk 106 võrra rohkem kui aasta varem. Aasta lõpuks oli lahendamata 922 kriminaalasja, 14,9% vähem kui aasta varem (–40,3%^a). See on ühtlasi taasiseseisvusaja väikseim lahendamata kriminaalasjade arv. Haldusasju võeti vastu 2957, mida on 3,6% enam kui aasta varem (–19,5%^a) ja neist lahendati 876 ehk 2012. aastaga võrreldes 30,2% vähem (–58,6%^a). Aasta lõpul oli lahendamata haldusasju 1020, mida on 15,3% enam kui 2012. aastal (–8,6%^a).

Riigikohtule esitatud avalduste ja kaebuste arv on kasvanud alates 2006. aastast. 2013. aastal võeti riigikohtus vastu 3350 avaldust ja kaebust – 7,2% enam kui aasta varem (–20,1%^a). Esimese või teise astme kohtu lahendeid muudeti 352 korral, aasta varasemaga võrreldes 16,6% vähem (+19%^a). Tühistatud või muudetud lahenditest 120 olid kriminaal-, 77 haldus- ja 155 tsiviilasjad.

Eesti vanglates viibis 2013. aasta lõpus 3026 inimest. Võrreldes 2012. aastaga oli neid 259 võrra ehk 7,9% vähem (–11,2%^a). 100 000 elaniku kohta oli Eestis 2013. aastal 230 kinni peetut (–10,5%^a). Eeluurimis- ja kohtualuseid oli 615. Vanglas viibivate isikute arv üha väheneb – alates 2000. aastast on see kahenenud 37%. Suurim muutus toimus 2007. aastal, kui suleti Ämari vangla ja jõustusi tingimisi enne tähtaega vabastamise muudatused koos võimalusega kasutada süüdimõistetute puhul elektroonilist järelevalvet.

Korduvalt vabadusekaotusega süüdimõistetuid oli 2013. aastal 1714, mida on 2,7% vähem kui aasta varem (–5,1%^a). Neist 106 olid naised, keda oli 2012. aastaga võrreldes 10,9% vähem (–23,5%^a), ja 1033 eestlased, keda oli 7,6% vähem (–9%^a). Eluaegset vanglakaristust kandis 2013. aastal 38 inimest.

^a Muutus võrreldes eelmise nelja aasta aritmeetilise keskmisega.

JUSTICE

Kutt Kommel, Marianne Leppik

Overview

The total number of offences has decreased year by year. 39,585 offences were registered in Estonia in 2013. 1,841 of these were first-degree offences and 37,744 were second-degree offences. The number of first-degree offences increased 7.3% compared to 2012, but decreased 3.5% compared to the average of the previous four years. The number of second-degree offences decreased by 3.5% compared to 2012 and by 12.5% compared to the average of the previous four years. The total number of offences fell 3% (–12.1%^a), which is 1,231 incidents fewer than in 2012.

The number of offences against property decreased 6.5% compared to 2012 (–20.3%^a), while the number of offences against the person increased 2.9% (+16.2%^a). The number of offences against property was the smallest of the last ten years – it has decreased 50.6% compared to 2003.

The number of offences against the person continues to grow. Since 2009, this number has increased 22.4% and has reached the highest level so far. In case of offences against the person, there has been a significant increase in the number of physical abuse incidents – their number totalled 5,496. In 2013, the total number of offences against property was 21,308 and the total number of offences against the person was 6,949.

In case of offences against the person, the number of physical abuse incidents increased the most – by 185 cases, or 3.5% (+16.1%^a). The number of manslaughters and murders both decreased by 9. The rate of decline was 15% (–25%^a) in case of manslaughters and 43% (–48%^a) in case of murders. Compared to 2012, the number of rape incidents decreased nearly 8% (+20%^a) but the number of cases (132) was still higher than in 2009 (81) and 2010 (91).

The number of offences against property decreased 11.6% (–25.1%^a) in 2013, mainly due to the fall in the number of thefts – there were 18,628 thefts in 2012 and 16,463 thefts in 2013. There was also a fall in the number of cases of unauthorised use of a thing. The number of other offences against property increased slightly. The increase was the biggest in the number of fraud cases, which rose by 770 or 67.1% (+19.4%^a). There were 476 robberies, 843 embezzlement cases, 1,917 fraud cases, 96 extortion cases and 270 cases of unauthorised use of a thing registered in 2013.

The number of criminal cases tried in the courts of first instance continues to decrease. The courts of first instance received 8,417 criminal matters in 2013, which is 7.8% less than the year before (–13.2%^a). 8,429 (106 more than in 2012) of these matters were settled by decision. At the end of the year, there were 922 unsettled criminal matters, which is 14.9% less than the year before (–40.3%^a). This is the smallest number of unsettled criminal matters since the restoration of independence. The number of administrative matters received was 2,957, which is 3.6% less than the year before (–19.5%^a). 876 of these were settled by decision, which is 30.2% less than in 2012 (–58.6%^a). 1,020 administrative matters were unsettled as at the end of the year, which is 15.3% more than in 2012 (–8.6%^a).

The number of applications and complaints sent to the Supreme Court has grown since 2006. In 2013 the Supreme Court received 3,350 applications and complaints, which is 7.2% more than the year before (–20.1%^a). In 352 cases, the judgment of a court of first or second instance was quashed – this is 16.6% less than the year before (+19%^a). The cases where the previous judgment was quashed included 120 criminal matters, 77 administrative matters and 155 civil matters.

At the end of 2013, there were 3,026 persons incarcerated in the penal institutions of Estonia. Compared to 2012, the number of incarcerated persons decreased by 259 or 7.9% (–11.2%^a). In 2013 there were 230 persons incarcerated in penal institutions per 100,000 inhabitants in Estonia (–10.5%^a). 615 of the incarcerated persons were under investigation or prosecution. The prison

^a Change compared to the arithmetic average of the previous four years.

population in Estonia shows a declining trend – it has decreased by 37% since 2000. The biggest change occurred in 2007 when the Ämari prison was closed and release on parole was implemented with the possibility to use electronic surveillance of convicted persons.

The number of convicted offenders imprisoned at least for the second time was 1,714 in 2013, which is 2.7% less than the year before (–5.1%^a). 106 of them were women (a 10.9% decrease compared to 2012 (–23.5%^a)) and 1,033 were Estonians (a 7.6% decrease compared to 2012 (–9%^a)). 38 persons were imprisoned for life.

^a Change compared to the arithmetic average of the previous four years.

Tabel 1. Registreeritud kuriteod^a astme ja liigi järgi, 2009–2013
Table 1. Recorded offences^a by degree and type, 2009–2013

	2009	2010	2011	2012	2013	
Kuriteod kokku	48 359	48 340	42 567	40 816	39 585	Offences total
I astme kuriteod	2 278	1 842	1 798	1 715	1 841	1st degree offences
II astme kuriteod	46 081	46 498	40 769	39 101	37 744	2nd degree offences
Inimsuse- ja rahvusvahelise julgeoleku vastased kuriteod	1	2	0	0	1	Offences against humanity and international security
Isikuvastased kuriteod	5 676	5 377	6 108	6 752	6 949	Offences against the person
tapmine	64	62	81	59	50	manslaughter
mõrv	31	22	19	21	12	murder
raske tervisekahjustuse tekitamine	106	103	104	99	98	causing serious damage to health
kehaline väärkohtlemine	4 518	4 320	4 785	5 311	5 496	physical abuse
pantvangi võtmine	0	0	3	0	1	hostage-taking
vägistamine	124	81	91	143	132	rape
Poliitiliste ja kodanikuõiguste vastased süüteo	27	86	75	80	127	Offences against political and civil rights
Perekonna- ja alaealiste vastased süüteo	431	375	403	404	352	Offences against family and minors
Rahvatervisevastased kuriteod	1 060	923	937	890	1 042	Offences against public health
narkootikumidega seotud kuriteod	1 042	901	913	866	1 016	offences relating to narcotics
Varavastased kuriteod	29 513	30 235	24 389	22 800	21 308	Offences against property
vargus	23 901	25 253	20 175	18 628	16 463	theft
röövimine	726	599	525	457	476	robbery
omastamine	903	755	763	801	843	embezzlement
kelmus	2 097	2 021	1 155	1 147	1 917	fraud
väljapressimine	108	88	98	82	96	extortion
asja omavoliline kasutamine	370	339	314	290	270	unauthorised use of a thing
Intellektuaalse omandi vastased kuriteod	38	70	71	51	36	Offences against intellectual property
Riigivastased kuriteod	16	6	9	5	13	Offences against the state
Avaliku rahu vastased kuriteod	4 068	4 162	3 277	3 109	2 793	Offences against public peace
Ametikuriteod	172	196	167	160	312	Offences related to office
Õigusemõistmisvastased kuriteod	886	537	508	473	487	Offences against administration of justice
Avaliku usalduse vastased kuriteod	1 810	1 415	1 423	1 205	1 503	Offences against public trust
maksevahendi või väärtpaberi võltsimine	24	14	34	12	12	counterfeiting of payment means or securities
võltsitud maksevahendi või väärtpaberi kasutamine	494	387	475	414	404	use of counterfeit payment means or securities
Keskkonnakuriteod	21	27	39	39	28	Offences against environment
Majanduskuriteod	987	1 137	1 044	800	691	Economic offences
Üldohhtlikud kuriteod	384	319	288	326	249	Offences dangerous to public
tulirelva, selle olulise osa ja laskemoona ebaseaduslik käitlemine	201	137	138	159	113	unlawful handling of firearms or essential components thereof or ammunition
Liikluskuriteod	3 246	3 465	3 816	3 713	3 681	Traffic offences
joobeseisundis juhtimine	3 076	3 304	3 635	3 535	3 510	driving while intoxicated
Kaitseteenistusega seotud kuriteod	23	8	13	9	13	Offences relating to service in the Defence Forces

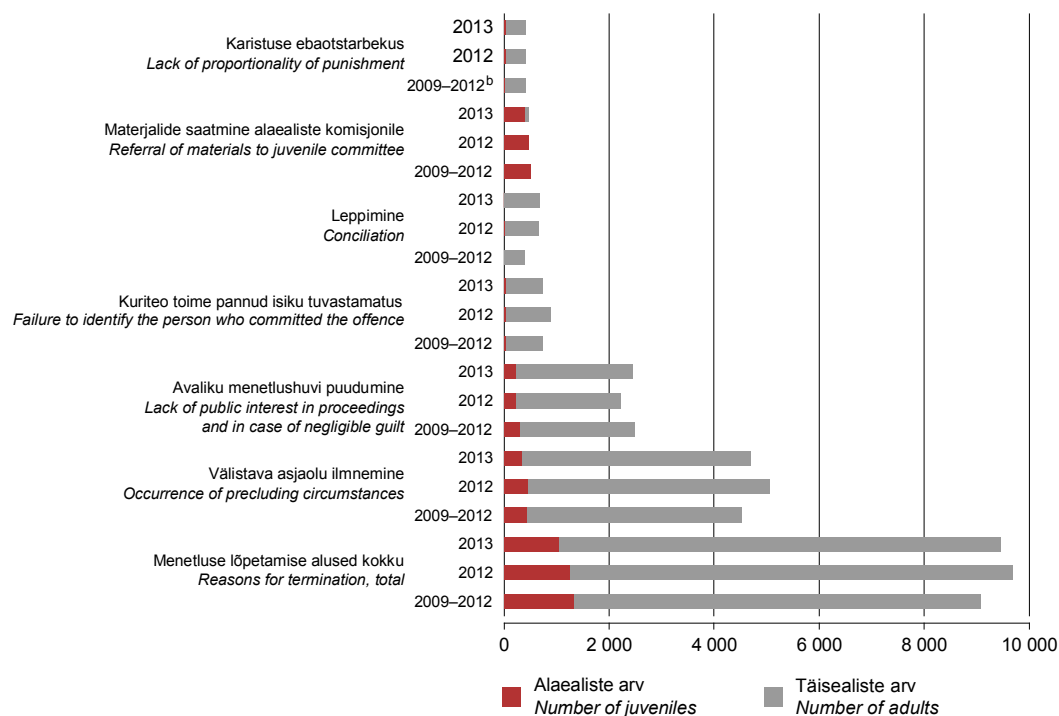
^a K.a kuriteokatsed.

^a Incl. attempted offences.

Tabel 2. Lõpetatud kriminaalmenetlused, 2009–2013
Table 2. Terminated criminal proceedings, 2009–2013

	2009	2010	2011	2012	2013	
Menetluse lõpetamise alused kokku	23 221	25 287	37 710	33 854	30 680	Reasons for termination of proceedings, total
Välistava asjaolu ilmnemine	7 379	8 228	13 560	13 188	12 419	Occurrence of precluding circumstances
Kuriteo toime pannud isiku tuvastamatus	12 130	13 296	20 456	17 077	14 520	Failure to identify the person who committed the criminal offence
Materjali saatmine alaealiste komisjonile	499	408	428	433	325	Referral of materials to juvenile committee
Avaliku menetlushuvi puudumine	2 597	2 634	2 334	2 022	2 249	Lack of public interest in proceedings and in case of negligible guilt
Karistuse ebaotstarbekus	421	357	426	369	399	Lack of proportionality of punishment
Leppimine	193	364	483	747	708	Conciliation
Välisriigi kodaniku või välisriigis toimepandud kuritegu	0	0	0	13	6	Criminal offences committed by foreign citizens or in foreign states
Isikult saadud abi tõendamiseseme asjaolude väljaselgitamisel	2	0	23	5	1	Assistance received from person upon ascertaining facts relating to subject of proof

Joonis 1. Kriminaalmenetluse lõpetamine^a lõpetamise põhjuse järgi, 2009–2013
Figure 1. Termination of criminal proceedings^a by reason for termination, 2009–2013

^a Isikud, kelle suhtes kriminaalmenetlus lõpetati.

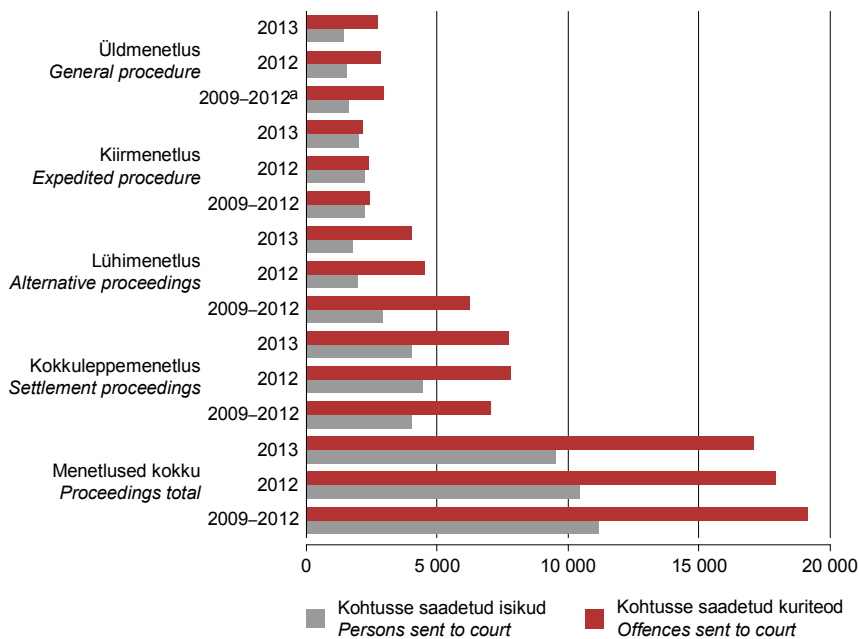
^b 2009.–2012. aasta keskmine.

^a Persons with regard to whom proceedings were terminated.

^b The average of the period 2009–2012.

Tabel 3. Kohtusse saadetud isikud ja kuriteod, 2009–2013*Table 3. Persons and offences sent to court, 2009–2013*

	2009	2010	2011	2012	2013	
Menetlused kokku						Proceedings total
Isikute arv	11 920	11 010	11 213	10 467	9 542	Number of persons
alaealiste arv	730	578	516	491	412	number of juveniles
Kuriteod	19 766	19 536	19 397	17 930	17 096	Offences
I astme kuriteod	1 719	1 633	1 303	1 309	1 221	1st degree offences
Kiirmenetlused						Expedited procedures
Isikute arv	2 150	2 087	2 388	2 228	1 983	Number of persons
alaealiste arv	2	1	1	1	0	number of juveniles
Kuriteod	2 389	2 316	2 583	2 394	2 182	Offences
I astme kuriteod	0	1	1	2	2	1st degree offences
Kokkuleppe- menetlused						Settlement proceedings
Isikute arv	4 040	3 477	4 161	4 450	4 030	Number of persons
alaealiste arv	353	235	263	332	259	number of juveniles
Kuriteod	7 146	5 938	7 265	7 296	7 729	Offences
I astme kuriteod	644	517	496	592	495	1st degree offences
Käskmenetlused						Summary proceedings
Isikute arv	552	337	243	188	140	Number of persons
alaealiste arv	10	5	4	2	1	number of juveniles
Kuriteod	610	362	279	233	152	Offences
I astme kuriteod	0	0	0	0	0	1st degree offences
Lühimenetlused						Alternative proceedings
Isikute arv	3 664	3 400	2 657	1 962	1 760	Number of persons
alaealiste arv	288	248	139	56	108	number of juveniles
Kuriteod	6 867	7 810	5 779	4 512	4 040	Offences
I astme kuriteod	386	366	201	165	175	1st degree offences
Üldmenetlused						General procedures
Isikute arv	1 469	1 678	1 719	1 574	1 441	Number of persons
alaealiste arv	75	88	109	56	40	number of juveniles
Kuriteod	2 660	3 038	3 392	2 851	2 732	Offences
I astme kuriteod	675	744	593	542	533	1st degree offences
Psühhiaatrilise sundravi menetlused						Proceedings in compulsory psychiatric treatment
Isikute arv	45	31	45	65	57	Number of persons
alaealiste arv	2	1	0	3	4	number of juveniles
Kuriteod	94	72	99	144	139	Offences
I astme kuriteod	14	5	12	8	9	1st degree offences

Joonis 2. Kohtusse saadetud isikud ja kuriteod menetlusliigi järgi, 2009–2013**Figure 2. Persons and offences sent to court by type of proceedings, 2009–2013****Tabel 4. Kohtute töö, 2009–2013****Table 4. Work of courts, 2009–2013**

	2009	2010	2011	2012	2013	
Esimese astme kohtud						Courts of first instance
Saabunud kriminaalasjad	10 341	9 473	9 848	9 129	8 417	Criminal matters received during the year
Lahendatud kriminaalasjad	10 050	9 070	9 078	8 323	8 429	Criminal matters settled by decision
Saabunud haldusasjad	3 264	3 556	3 602	2 855	2 957	Administrative matters received during the year
Lahendatud haldusasjad	2 723	3 243	1 241	1 255	876	Administrative matters settled by decision
Teise astme kohtud						Courts of second instance
Saabunud kriminaalasjad	6 693	6 737	6 852	6 456	6 955	Received criminal matters
tsiviilasjad	2 248	2 311	2 356	2 182	2 284	civil matters
haldusasjad	3 078	2 889	2 937	2 937	3 232	administrative matters
väärteoasjad	1 146	1 417	1 445	1 420	1 245	misdemeanour matters
Lahendatud kriminaalasjad	221	120	114	126	194	Settled criminal matters
tsiviilasjad	6 411	6 806	6 763	6 465	6 955	civil matters
haldusasjad	2 251	2 274	2 388	2 194	2 284	administrative matters
väärteoasjad	2 847	3 098	2 944	2 827	3 232	misdemeanour matters
	1 091	1 314	1 316	1 320	1 245	
	222	120	115	124	194	

Tabel 5. Riigikohtu töö, 2009–2013*Table 5. Work of the Supreme Court, 2009–2013*

	2009	2010	2011	2012	2013	
Läbi vaadatud põhiseaduslikkuse järelevalve taotlused	36	14	41	26	66	<i>Reviewed petitions for constitutional review</i>
Avaldused ja kaebused	2 357	2 766	2 912	3 124	3 350	<i>Applications and complaints</i>
kriminaal- ja väärteoasjad	748	857	1 029	1 235	1 279	<i>criminal and misdemeanour matters</i>
haldusasjad	683	861	805	683	770	<i>administrative matters</i>
tsiviilasjad	926	1 048	1 078	1 206	1 301	<i>civil matters</i>
Menetlusloast keeldutud	1 233	1 500	1 489	1 687	1 883	<i>Leave for proceedings not given</i>
kriminaal- ja väärteoasjad	353	383	421	634	734	<i>criminal and misdemeanour matters</i>
haldusasjad	425	570	571	409	455	<i>administrative matters</i>
tsiviilasjad	455	547	497	644	694	<i>civil matters</i>
Läbi vaadatud	430	372	424	401	426	<i>Examined</i>
kriminaal- ja väärteoasjad	128	115	120	119	152	<i>criminal and misdemeanour matters</i>
haldusasjad	121	95	108	76	93	<i>administrative matters</i>
tsiviilasjad	181	162	196	206	181	<i>civil matters</i>
I või II astme kohtu lahend tühistatud	316	236	329	302	352	<i>Judgment of the court of first or second instance quashed</i>
kriminaal- ja väärteoasjad	78	74	85	70	120	<i>criminal and misdemeanour matters</i>
haldusasjad	95	81	77	60	77	<i>administrative matters</i>
tsiviilasjad	143	81	167	172	120	<i>civil matters</i>

Tabel 6. Lõpliku menetlusotsusega ja lahendatud kuriteod, 2009–2013*Table 6. Offences with final procedural decision and cleared offences, 2009–2013*

	2009	2010	2011	2012	2013	
Lõpliku menetlusotsusega kuriteod						Offences with final procedural decision
Kuriteod kokku	42 987	44 984	57 296	51 995	47 776	<i>Offences total</i>
I astme kuriteod	2 501	2 592	2 402	1 991	1 805	<i>1st degree offences</i>
II astme kuriteod	40 486	42 392	54 894	50 004	45 971	<i>2nd degree offences</i>
Lahendatud kuriteod						Cleared offences
Kuriteod kokku	23 478	23 460	23 280	21 519	20 842	<i>Offences total</i>
I astme kuriteod	1 748	1 672	1 345	1 326	1 258	<i>1st degree offences</i>
II astme kuriteod	21 730	21 788	21 935	20 193	19 584	<i>2nd degree offences</i>

Tabel 7. Vanglas viibivad isikud, 2009–2013*Table 7. Persons incarcerated in penal institutions, 2009–2013*

(aasta lõpus – at end-year)

	2009	2010	2011	2012	2013	
Vanglas viibivad isikud	3 555	3 393	3 400	3 285	3 026	Persons incarcerated in penal institutions
Eeluurimis- ja kohtualused	836	744	772	753	615	Persons under investigation or prosecution
Süüdimõistetud	2 719	2 649	2 628	2 532	2 411	Convicted offenders
naised	150	150	135	119	106	females
eestlased	1 186	1 138	1 098	1 118	1 033	Estonians
eluaegse vangla-karistusega	36	36	37	36	38	persons imprisoned for life
Süüdimõistetute vanus						Age of convicted offenders
13–14	0	0	0	0	0	13–14
15–17	19	23	22	16	22	15–17
18–21	276	220	193	173	136	18–21
22–24	296	310	288	257	195	22–24
25–29	579	506	493	440	416	25–29
30–39	845	842	875	853	852	30–39
40–49	442	468	473	486	476	40–49
50–59	206	217	217	233	226	50–59
60 ja vanemad	56	63	67	74	88	60 and older
Süüdimõistetute karistusaeg						Period of sentence of convicted offenders
Alla aasta	337	272	406	322	293	Under a year
1 kuni alla 2 aasta	371	281	312	317	316	1 to less than 2 years
2 kuni alla 3 aasta	330	302	305	288	273	2 to less than 3 years
3 kuni alla 5 aasta	698	695	668	645	571	3 to less than 5 years
5 kuni alla 10 aasta	631	693	618	608	594	5 to less than 10 years
10 kuni alla 15 aasta	225	252	217	221	228	10 to less than 15 years
15–30 aastat	89	117	64	94	97	15–30 years
Üle 30 aasta	2	1	1	1	1	More than 30 years
Eluaegse vanglakaristusega	36	36	37	36	38	Persons imprisoned for life
Süüdimõistetute vabadusekaotuste arv						Number of imprisonments of convicted offenders
Esimest korda	848	884	797	770	697	First time
Teist korda	881	909	682	621	563	Second time
Kolmandat korda	472	434	462	424	392	Third time
Vähemalt neljandat korda	518	422	686	717	759	At least fourth time
Süüdimõistetute toime pandud kuriteod						Offences committed by convicted offenders
Isikuvastased kuriteod	798	864	735	842	821	Offences against the person
tahtlik tapmine ja tapmiskatse	580	527	427	508	512	murder and attempted murder
tahtlik raske kehavigastuse tekitamine	94	98	72	101	87	wilful infliction of severe bodily injuries
vägistamine ja vägistamiskatse	105	124	78	90	89	rape and attempted rape
Narkootikumidega seotud süüteod	486	492	527	542	534	Offences relating to narcotics
Varavastased kuriteod	1 075	1 047	967	928	829	Offences against property
vargus	523	493	540	311	278	theft
röövimine	431	452	316	480	424	robbery

Tabel 8. Kinnipeetute liikumine vanglates, 2009–2013*Table 8. Movement of incarcerated persons in penal institutions, 2009–2013*

	2009	2010	2011	2012	2013	
Süüdimõistetud						Convicted offenders
Vabastatud	2 467	2 150	2 155	2 172	1 894	Released
tähtaja lõppemisel	1 785	1 553	1 563	1 558	1 287	at the end of sentence period
osaliselt ärakandmisele mõistetud vangistuse ärakandmisel	169	145	136	139	159	at the end of partially served sentence period
tingimisi enne tähtaega või karistuse kergendamise tõttu	494	434	433	443	430	conditionally before the end of sentence period or due to mitigation
armuandmise korras	1	0	2	1	2	due to grant of pardon
ravimatu haiguse tõttu	3	3	6	7	3	due to incurable illness
muu põhjus	15	11	6	24	13	other reason
Surnud	3	6	9	5	3	Deceased
Eeluurimis- ja kohtualused						Persons under investigation and prosecution
Uued vahialused	2 809	2 185	2 034	862	..	Newly taken into custody
naised	310	577	166	90	115	females
alaealised	198	175	180	57	39	juveniles
Vabastatud	682	479	552	502	446	Released
õigeksmõistva kohtuotsuse korral	7	5	5	5	5	due to judgment of acquittal
tõkendi muutumisel või lõppemisel	149	116	85	149	141	due to change or end of restraint
kriminaalasja kohtueelse lõpetamise tõttu	13	11	9	19	7	due to pre-court closing of criminal matter
muu põhjus	513	347	453	329	293	other reason
Surnud	1	2	2	1	2	Deceased

Tabel 9. Kriminaalhooldusalused, 2009–2013*Table 9. Probationers, 2009–2013**(aasta lõpus – at end-year)*

	2009	2010	2011	2012	2013	
Kriminaalhooldusalused	8 490	7 568	7 224	6 766	6 142	Probationers
naised	745	675	633	611	553	females
alaealised	348	260	220	213	203	juveniles
tütarlapsed	61	53	46	33	32	girls
Eesti kodakondsusega	6 543	5 839	5 446	5 126	4 641	Estonian citizens
eestlased	5 301	4 799	4 343	4 047	3 624	Estonians
Katseaeg						Probation period
Alla aasta	755	267	251	276	257	Under a year
1 kuni alla 2 aasta	5 223	4 394	4 119	3 845	3 283	1 to less than 2 years
2 kuni alla 3 aasta	1 302	1 278	1 210	1 197	1 107	2 to less than 3 years
Vähemalt 3 aastat	125	120	104	91	104	At least 3 years
Teadmata või määramata	1 085	1 509	1 540	1 357	1 391	Not given or unknown
Vanus						Age
13–17	348	260	220	213	169	13–17
18–20	1 020	792	637	560	412	18–20
21–24	1 477	1 330	1 210	935	777	21–24
25–29	1 416	1 294	1 248	1 236	1 103	25–29
30–39	2 123	1 924	1 967	1 907	1 750	30–39
40–49	1 338	1 256	1 257	1 170	1 163	40–49
50–59	611	571	529	565	583	50–59
60–64	100	94	94	107	122	60–64
65 ja vanemad	57	47	62	73	63	65 and older
Sotsiaalne seisund						Social status
Töötav	2 547	2 384	2 620	2 627	2 560	Employed
Õppiv	749	704	618	485	336	Studying
Töötav ja õppiv	40	30	27	28	26	Employed and studying
Pensionil	565	607	694	801	310	Retired
Ajateenistuses	5	0	5	2	0	In military service
Registreeritud töötuna	1 892	1 528	1 274	1 075	937	Registered as unemployed
Juhutöödel	1 538	1 266	905	846	770	At odd jobs
Tegevuseta	795	665	725	621	576	Inactive
Muu seisund	359	384	356	281	249	Other status
Kriminaalkaristuste arv						Number of criminal convictions
Esimest korda	3 026	2 529	2 098	1 768	1 317	First time
Teist korda	1 637	1 480	1 497	1 395	1 285	Second time
Kolmandat korda	1 042	919	966	949	891	Third time
Vähemalt neljandat korda	2 126	2 030	2 199	2 262	2 263	At least fourth time
Teadmata	659	610	464	392	386	Unknown
Toimepandud kuriteod						Committed offence
Isikuvastased kuriteod	1 447	1 184	1 121	1 175	1 201	Offences against the person
Varavastased kuriteod	2 743	2 683	2 535	2 274	1 926	Offences against property
Ettekanded kriminaalhooldusaluste kohta						Reports on probationers
Korralised	7 549	7 900	6 940	6 224	5 683	Regular
Erakorralised	1 856	1 953	1 998	1 873	1 881	Extraordinary

Metoodika

Õigusstatistikat mõjutavad otseselt seadusemuudatused. Pidevalt on täiustatud nii karistus-seadustikku kui ka teisi seadusi. Seda tuleb esitatud andmeid analüüsides arvestada.

Registreeritud kuritegude, nende avastamise, eeluurimise peatamise ja kuriteo toime pannud isikute andmed saadi kuni 2008. aastani Politseiametilt keskandmebaasi väljavõttena. Alates 2009. aastast avaldab Statistikaamet kuritegevuse statistikat E-toimiku koondatud andmete alusel – kriminaalmenetluse kohta tagasiulatuvalt 2006. aastast ja registreeritud kuritegevuse kohta (statistika andmebaasis) 2003. aastast. Metoodika ja andmeallika muutumise tõttu ei ole andmed varem avaldatutega võrreldavad.

Justiitsministeeriumilt on saadud esimese ja teise astme kohtute töö koondandmed. Riigikohtu töö kohta edastab andmed Riigikohus ise.

Info aasta jooksul vanglates viibinud isikute ja kriminaalhooldusaluste kohta pärineb Justiitsministeeriumi taasühiskonnastamise talituselt.

Kuritegevuse lühiajastatistikat avaldab Justiitsministeerium.

Methodology

Crime statistics are directly influenced by amendments made to legislative acts. The Penal Code and other laws have been amended on a regular basis. This should be taken into consideration when analysing the presented data.

Until the year 2008, the data on recorded criminal offences and their clearance, the data on suspension of pre-trial investigations and the data on offenders were received from the Police Board as records from their central database. Starting from 2009, Statistics Estonia publishes crime statistics on the basis of the data collected in the e-File – data on criminal proceedings from 2006 onwards and data on recorded crime (in the Statistical Database) from 2003 onwards. Due to changes in the methodology and data source, the data are not comparable with the previously published time series.

The Ministry of Justice provides consolidated data on the work of the courts of first and second instance. The Supreme Court provides the data on their activities.

Information on persons incarcerated in penal institutions during the year and on probationers is received from the Rehabilitation Division of the Prisons Department of the Ministry of Justice.

Short-term crime statistics are published by the Ministry of Justice.

Kirjandust Publications

Eesti Statistika Kvartalikirj. 2/2010. Quarterly Bulletin of Statistics Estonia. Tallinn: Statistikaamet.

SOTSIAALNE TÕRJUTUS JA VAESUS

Tiiu-Liisa Laes

Ülevaade

Sotsiaalseks tõrjutuseks nimetatakse olukorda, kus inimene ei saa puuduliku hariduse, väikese sissetuleku, vaesuse, materiaalse ilmajäetuse, töötuse või kehvade tervise tõttu ühiskonnaelust täisväärtuslikult osa võtta ning tema juurdepääs ressurssidele ja teenustele on piiratud. Et indiviidi panus jääb seetõttu tema potentsiaalst väiksemaks, ei kaota sotsiaalse tõrjutuse korral ainult inimene ise, vaid kogu ühiskond.

Sotsiaalse tõrjutuse kesksed mõisted on suhteline ja absoluutne vaesus. Nende defineerimisel lähtutakse leibkonnaliikme ekvivalentnetosissetulekust – leibkonna sissetulekust, mis on jagatud tarbimiskaalude summaga. Tarbimiskaale kasutatakse sissetuleku arvutamisel selleks, et võtta arvesse eri vanuses leibkonnaliikmete tarbimise erinevust ja ühistarbimisest saadavat säästu. Tarbimiskaalud võimaldavad leibkondi suuruse ja koosseisu järgi paremini võrrelda.

2012. aastal elas suhtelises vaesuses 18,7% ja absoluutses vaesuses 7,3% Eesti rahvastikust.

Suhtelise vaesuse näitaja kohaselt on vaene see, kelle ekvivalentnetosissetulek on alla 60% riigi elanike mediaanekvivalentnetosissetulekust. 2012. aastal oli aasta mediaanekvivalentnetosissetulek 6579 eurot leibkonnaliikme kohta, sellest 60% ehk suhtelise vaesuse piir oli 3947 eurot tarbija kohta aastas. Seega elasid 2012. aastal suhtelises vaesuses need, kelle ekvivalentnetosissetulek oli alla 329 euro kuus. Absoluutse vaesuse näitaja kohaselt on vaene see, kelle ekvivalentnetosissetulek on alla absoluutse vaesuse piiri ehk elatusmiinimumi. 2012. aastal oli absoluutse vaesuse piir 196 eurot tarbija kohta kuus. 2012. aastal elasid absoluutses vaesuses need, kelle ekvivalentnetosissetulek oli alla 196 euro kuus.

Suhtelise vaesuse piir oli 2012. aastal 355 euro võrra kõrgem kui aasta varem, kuna elanike sissetulekud suurenesid. Suhtelise vaesuse määr tõusis 17,5%-st 18,7%-ni. Suhtelises vaesuses elavate inimeste osatähtsus ei vähenenud, sest sissetulekute ebavõrdsuse tase tõusis. Ekvivalentnetosissetuleku põhjal jagatakse elanikud viide kvintili: esimeses on väikseima ja viiendas suurima sissetulekuga inimesed. Elanikkonna vaeseima ja rikkaima viiendiku sissetulekud erinesid 2012. aastal 5,5 korda (2011. aastal 5,4 korda ja 2010. aastal 5,3 korda). Absoluutse vaesuse piir oli 2012. aastal 9 euro võrra kõrgem kui aasta varem ja absoluutse vaesuse määr langes 8,1%-st 7,3%-ni.

Vaesust aitavad leevendada sotsiaalsed siirded. 2012. aastal vähendasid sotsiaalsed siirded suhtelist vaesust 21%-l rahvastikust – enne siirdeid elas suhtelises vaesuses 39,6%, pärast siirdeid 18,7% rahvastikust. Sotsiaalsed siirded aitavad leevendada eelkõige vanemaealiste olukorda. 2012. aastal tõid need suhtelisest vaesusest välja 62% vähemalt 65-aastastest inimestest.

Vaesuse sügavust näitab suhtelise vaesuse süvik, mis on suhtelises vaesuses olevate isikute mediaansissetuleku kaugus vaesuse piirist protsentides. Lastel vaesus on tunduvalt rängem kui vanemaealistel. Kui alla 18-aastaste suhtelise vaesuse süvik oli 2012. aastal 27,8%, siis vähemalt 65-aastaste vastav näitaja 8,1%. Aastaga laste vaesuse sügavus suurenes.

Naiste suhtelise vaesuse määr oli 2012. aastal 19,9%, meeste omast 2,7 protsendipunkti kõrgem. Naistel on suurem oht vaesusesse sattuda kui meestel ja enamikus riikides on naised meestest keskmiselt vaesemad. Samal ajal on meeste vaesus sügavam. Absoluutse vaesuse määr oli naistel 6,9%, meestel 7,9%, suhtelise vaesuse süvik meestel 27,4%, naistel aga 16,9%.

2011. aastal elas Eurostati andmetel allpool suhtelise vaesuse piiri keskmiselt 17% EL-i elanikest. Suhtelise vaesuse määr ulatus 9,6%-st Tšehhis 23,1%-ni Kreekas. Eestis oli suhtelise vaesuse määr 2011. aastal EL-i keskmisest veidi kõrgem – 17,5%.

Sotsiaalset tõrjutust saab mõõta ka materiaalse ilmajäetuse kaudu – sügavas materiaalses ilmajäetuses elas 2013. aastal 7,6% elanikest. Sügava materiaalse ilmajäetuse määr näitab nende isikute osatähtsust, kes ei saa endale võimaldada vähemalt nelja komponenti järgmisest üheksast: 1) üüri- ja kommunaalkulude tasumine; 2) kodu piisavalt soojana hoidmine; 3) ettenägematud

kulutused; 4) üle päeva liha, kala või nendega samaväärseid valke sisaldava toidu söömine; 5) nädalane puhkus kodust eemal; 6) auto; 7) pesumasin; 8) värviteler; 9) telefon. Eesti elanikud jäävad enim ilma puhkusest – pea pooled inimesed ei saa rahalistel põhjustel lubada oma perele kord aastas nädalast puhkust kodust eemal.

Sageli põhjustab sotsiaalset tõrjutust ja vaesust mittetöötamine, seetõttu on oluline jälgida ka pikaajalise (vähemalt aasta töötanud) ja väga pikaajalise töötuse (vähemalt kaks aastat töötanud) määra. Pikaajalise tööpuuduse probleem on nüüdseks hakanud pisut leevenema. Kogu tööjõus oli pikaajaliste töötute osatähtsus 2013. aastal 3,8% (aasta varem 5,5%). 2013. aastal vähenes ka väga pikaajalise töötuse määr, mis oli 2,3% (aasta varem 3,4%).

Mittetöötavatest inimestest (töötud, pensionärid jt mitteaktiivsed) elas 2012. aastal allpool suhtelise vaesuse piiri 31,9% ja allpool absoluutse vaesuse piiri 11,3%. Töötamine vähendab vaesusesse sattumise ohtu olulisel määral ja töötajad jäävad vaesusesse. 2012. aastal oli hõivatute vaesuse määr üle nelja korra madalam kui mittetöötavatel inimestel. Mittetöötavatest inimestest olid kõige suuremas vaesusriskis töötud – suhtelises vaesuses elas neist 55% ja absoluutses vaesuses 37,4%.

Ka töötavate inimeste seas on neid, kes elavad vaesuses. 2012. aastal elas hoolimata töökoha olemasolust suhtelises vaesuses 5,9% ja absoluutses vaesuses 1,4% palgatöötajatest. Hõivatute vaesust süvendab väike palk, mis on omakorda seotud madala haridustaseme ja osaaajatööga. Ka töötamine ettevõtjana suurendab vaesusriski. Ettevõtjate suhtelise vaesuse määr oli 25,1% ja absoluutse vaesuse määr 14,4%. 2011. aastaga võrreldes oli palgatöötajate ja ettevõtjate vaesuse määr madalam.

Peale materiaalse ilmajäetuse ja tööpuuduse võivad sotsiaalset tõrjutust põhjustada ka vähene haridus ja kehv tervis. Mida kõrgem on haridus, seda suurem on sissetulek, seda parem on sotsiaalne staatus ja seda rohkem on inimesel võimalik ühiskonnaelus osaleda. Madala haridustasemega vähemalt 25-aastaste inimeste osatähtsus on Eestis aasta-aastalt pisut vähenenud. Võrreldes 2009. aastaga on põhihariduse või sellest madalama haridustasemega elanike osatähtsus vähenenud 2,7 protsendipunkti – 2013. aastal oli madala haridustasemega 14,3% rahvastikust.

Ka sissetulek ja tervis on tugevasti seotud: mida suurem on inimese sissetulek, seda paremaks ta hindab oma tervist. Kui madalaimasse sissetulekukvintili kuulujatest pidas 2013. aastal oma tervist halvaks või väga halvaks 26,1%, siis kõrgeimas tulukvintilis arvas sama vaid 2,9%. Sissetulekust olenevad ka elanike rahalised võimalused tarbida tervist toetavaid tooteid (nt tervislik toit) ja teenuseid (nt trenn).

SOCIAL EXCLUSION AND POVERTY

Tiiu-Liisa Laes

Overview

Social exclusion is understood as a situation in which a person is unable to fully participate in social life due to insufficient education, low income, poverty, material deprivation, unemployment or poor health, and his/her access to resources and services is limited. Social exclusion entails negative consequences not only for the excluded individual but for the society as a whole, since the individual's potential contribution to society diminishes.

Relative and absolute poverty are central concepts of social exclusion. These indicators are calculated on the basis of equalised disposable income of a household member, that is, the household income is divided by the sum of equivalence scales. Equivalence scales are used in income calculations so as to account for the different consumption of people of different ages and for savings from communal consumption. Equivalence scales allow a better comparison of households by size and composition.

18.7% of Estonia's population lived in relative poverty and 7.3% lived in absolute poverty in 2012. According to the relative poverty indicator, a person is considered to be poor if his/her equalised disposable income falls below 60% of the national median equalised disposable income. In 2012 the national median equalised disposable income was 6,579 euros per household member. The at-risk-of-poverty threshold (i.e. 60% of the median income) was 3,947 euros per consumer per year. Therefore, people with a monthly equalised disposable income below 329 euros were considered to live in relative poverty in 2012. According to the absolute poverty indicator, a person is considered to be poor if his/her equalised disposable income falls below the absolute poverty threshold (i.e. the subsistence minimum). In 2012 the absolute poverty threshold was 196 euros per consumer per month. Therefore, people with a monthly equalised disposable income below 196 euros were considered to live in absolute poverty in 2012.

Compared to 2011, the at-risk-of-poverty threshold rose by 355 euros in 2012 due to an increase in the incomes of the population. The at-risk-of-poverty rate rose from 17.5% to 18.7%. The share of people living in relative poverty did not decrease because the level of income inequality rose. Based on equalised disposable income, the population is divided into five quintiles. The lowest (first) quintile comprises people with the lowest equalised income and the highest (fifth) quintile comprises the population receiving the highest income. In 2012, the yearly disposable incomes of the lowest and highest quintile differed 5.5 times (the difference was 5.4 in 2011 and 5.3 in 2010). The absolute poverty threshold rose by 9 euros and the absolute poverty rate fell from 8.1% to 7.3% in 2012.

Social transfers help to decrease poverty. In 2012, social transfers decreased relative poverty for 21% of the population. Before social transfers 39.6% of the population lived in relative poverty, but after social transfers their share was 18.7%. Social transfers have the greatest impact on elderly people – 62% of the population aged 65 and older were brought out of relative poverty in 2012 due to these benefits.

The depth of poverty is measured by the relative median at-risk-of-poverty gap, which is the distance of the median income of people at risk of poverty from the at-risk-of-poverty threshold in percentages. In case of children, poverty is more serious than in case of the elderly. In 2012 the relative median at-risk-of-poverty gap was 27.8% for children aged under 18 and 8.1% for people aged 65 and older. Compared to the previous year, the depth of poverty increased for children.

In 2012, the at-risk-of-poverty rate for women was 19.9%, making it 2.7 percentage points higher than the same rate for men. Women have a much higher probability of being exposed to poverty and in most countries women are, on average, living in bigger poverty than men. At the same time, men's poverty is deeper. The absolute poverty rate was 6.9% for women and 7.9% for men. The relative median at-risk-of-poverty gap was 27.4% for men, but 16.9% for women.

According to Eurostat, an average of 17% of European Union (EU) residents were living below the at-risk-of-poverty threshold in 2011. The at-risk-of-poverty rate varied from 9.6% in the Czech Republic to 23.1% in Greece. The corresponding rate in Estonia in 2011 was slightly higher than the EU average – 17.5%.

Social exclusion can also be measured through material deprivation – 7.6% of the population lived in severe material deprivation in 2013. Severe material deprivation rate is the share of persons who cannot afford at least four of the following nine items: 1) pay rent or utility bills; 2) keep home adequately warm; 3) face unexpected expenses; 4) eat meat, fish or a protein equivalent every second day; 5) a week's holiday away from home; 6) a car; 7) a washing machine; 8) a colour TV; 9) a telephone. The biggest share of Estonian residents (almost a half) cannot afford a week's holiday away from home once year due to financial constraints.

The fact of not working is a frequent cause of social exclusion and poverty. Therefore, it is also important to monitor the rate of long-term unemployment (unemployed for at least a year) and very long-term unemployment (unemployed for at least two years). The problem of long-term unemployment is slightly easing. In 2013 the long-term unemployed made up 3.8% of the total labour force; in 2012 their share was 5.5%. The rate of very long-term unemployment also decreased in 2013 – it was 2.3% (3.4% in 2012).

31.9% of the persons not at work (unemployed, retired and other inactive persons) lived below the at-risk-of-poverty threshold in 2012 and 11.3% lived below the absolute poverty threshold. Employment greatly reduces the risk of poverty, while the loss of a job often forces a person into poverty. In 2012, the poverty rate of employed persons was more than four times lower than the poverty rate of persons not at work. The poverty risk was the highest in case of unemployed persons, with 55% of them living in relative poverty and 37.4% living in absolute poverty.

However, poverty is also experienced by employed persons. In 2012, 5.9% of wage employees lived in relative poverty and 1.4% of them lived in absolute poverty despite the fact that they worked. In case of employed persons, poverty is mainly caused by low wages, which are in turn related to a low level of education and part-time employment. Another factor raising the risk of poverty is being self-employed (i.e. an entrepreneur). The at-risk-of-poverty rate of entrepreneurs was 25.1% and their absolute poverty rate was 14.4%. Compared to 2011, the poverty rate of wage employees and entrepreneurs decreased.

In addition to material poverty and unemployment, social exclusion may also be caused by a low level of education or poor health. The higher the level of education, the larger the income, which usually means a better social status and more opportunities to participate in social life. In Estonia, the share of people aged 25+ with a low level of education has decreased a little from year to year. Compared to 2009, the share of residents with basic or lower education has decreased by 2.7 percentage points – in 2013, 14.3% of the population had a low level of education.

There is also a strong correlation between a person's income and health: the higher the income, the better the respondent's self-reported health status. In 2013, 26.1% of the people in the lowest income quintile considered their health to be poor or very poor, while only 2.9% of the people in the highest income quintile described their health as poor or very poor. Income also determines the availability of financial means to consume products and services that support health (e.g. healthy food, exercise).

Tabel 1. Aasta ekvivalentnetosissetulek ja vaesuse piir, 2008–2012

Table 1. Equalised yearly disposable income and poverty threshold, 2008–2012
(eurot – euros)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Aastakeskmine ekvivalentnetosissetulek	7 206,36	6 781,92	6 570,37	7 129,81	7 847,20	Mean equalised yearly disposable income
Aasta mediaanekvivalentnetosissetulek	6 209,02	5 726,80	5 597,89	5 987,21	6 578,54	Median equalised yearly disposable income
Aasta suhtelise vaesuse piir	3 725,41	3 436,08	3 358,75	3 592,33	3 947,12	Yearly at-risk-of-poverty threshold
Kuu absoluutse vaesuse piir	169,11	170,00	174,82	186,26	195,59	Monthly absolute poverty threshold

Tabel 2. Suhtelise ja absoluutse vaesuse määr vanuse ja soo järgi, 2008–2012

Table 2. At-risk-of-poverty rate and absolute poverty rate by age and sex, 2008–2012
(protsenti – percentages)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Suhtelise vaesuse määr						At-risk-of-poverty rate
KOKKU	19,7	15,8	17,5	17,5	18,7	TOTAL
mehed	17,5	15,4	17,6	16,8	17,2	males
naised	21,6	16,2	17,4	18,1	19,9	females
0–17	20,6	17,3	19,5	17,0	18,1	0–17
mehed	21,9	17,4	19,3	17,2	19,1	males
naised	19,2	17,3	19,8	16,8	17,0	females
18–24	15,6	18,7	22,4	20,9	21,4	18–24
mehed	14,9	18,1	20,6	20,0	22,1	males
naised	16,4	19,4	24,2	21,7	20,7	females
18–64	15,8	15,6	18,0	17,7	17,3	18–64
mehed	15,9	16,1	18,9	17,8	17,4	males
naised	15,7	15,1	17,2	17,7	17,2	females
65 ja vanemad	33,9	15,1	13,1	17,2	24,4	65 and older
mehed	18,9	8,0	7,2	11,2	13,3	males
naised	41,3	18,6	15,9	20,1	29,9	females
Absoluutse vaesuse määr						Absolute poverty rate
KOKKU	4,7	6,3	8,7	8,1	7,3	TOTAL
mehed	5,6	7,0	9,4	8,7	7,9	males
naised	4,0	5,7	8,1	7,6	6,9	females
0–17	7,0	10,0	11,4	9,4	9,5	0–17
mehed	7,8	9,6	10,7	9,1	10,2	males
naised	6,1	10,4	12,1	9,8	8,7	females
18–24	5,6	7,7	12,8	13,8	11,3	18–24
mehed	5,3	7,4	10,9	12,9	11,9	males
naised	5,8	8,1	14,8	14,8	10,7	females
18–64	5,0	6,7	9,9	9,5	8,1	18–64
mehed	5,9	7,4	10,6	10,1	8,4	males
naised	4,1	6,0	9,3	8,9	7,8	females
65 ja vanemad	1,2	0,9	1,1	1,6	2,0	65 and older
mehed	...	...	...	...	...	males
naised	1,7	1,2	1,3	2,2	2,3	females

Tabel 3. Suhtelise ja absoluutse vaesuse määr peamise hõiveseisundi^a ja soo järgi, 2008–2012
Table 3. At-risk-of-poverty rate and absolute poverty rate by main labour status^a and sex, 2008–2012
 (protsenti – percentages)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Suhtelise vaesuse määr			At-risk-of-poverty rate			
Töötavad	8,1	6,4	7,9	8,3	7,6	Employed
mehed	6,5	4,9	6,8	6,6	6,0	males
naised	9,7	7,8	9,0	10,0	9,2	females
Palgatöötajad	6,9	5,4	6,1	6,7	5,9	Wage employees
mehed	4,5	3,4	4,4	4,2	3,6	males
naised	9,1	7,1	7,6	8,9	8,1	females
Ettevõtjad	24,4	19,5	29,2	26,7	25,1	Self-employed
mehed	26,2	17,8	27,3	25,2	24,2	males
naised	20,8	23,1	32,7	29,5	27,0	females
Mittetöötavad	35,4	25,9	26,9	29,0	31,9	Not at work
mehed	33,7	28,5	30,5	32,6	32,7	males
naised	36,5	24,1	24,3	26,7	31,3	females
Töötud	55,2	46,7	52,1	55,5	55,0	Unemployed
mehed	56,2	49,9	54,8	62,1	59,0	males
naised	52,0	41,0	48,0	47,2	50,5	females
Vanaduspensionärid	37,9	17,9	14,9	19,6	27,0	Retired
mehed	24,6	10,8	9,5	14,1	16,7	males
naised	43,9	21,1	17,5	22,3	31,9	females
Teised mitteaktiivsed	28,4	26,9	30,0	31,7	31,1	Other inactive
mehed	33,8	30,8	34,7	37,2	38,3	males
naised	24,8	24,1	26,4	27,7	26,1	females
Absoluutse vaesuse määr			Absolute poverty rate			
Töötavad	2,0	1,9	3,7	3,8	2,5	Employed
mehed	2,1	1,4	3,2	3,6	2,1	males
naised	2,0	2,4	4,3	4,0	2,9	females
Palgatöötajad	1,2	1,3	2,2	2,4	1,4	Wage employees
mehed	0,8	0,7	1,3	1,7	0,7	males
naised	1,5	1,8	2,9	3,1	2,1	females
Ettevõtjad	13,8	9,2	22,1	19,0	14,4	Self-employed
mehed	14,7	6,8	19,1	18,8	13,2	males
naised	12,2	14,4	27,6	19,2	16,7	females
Mittetöötavad	7,5	9,8	12,9	12,8	11,3	Not at work
mehed	10,9	13,2	16,9	16,3	14,2	males
naised	5,4	7,5	10,1	10,5	9,5	females
Töötud	29,8	27,7	35,9	38,3	37,4	Unemployed
mehed	29,3	29,9	36,6	43,5	38,0	males
naised	31,4	24,0	34,9	31,6	36,8	females
Vanaduspensionärid	1,4	1,4	1,4	2,3	2,4	Retired
mehed	...	...	...	...	2,1	males
naised	1,8	1,7	1,5	2,8	2,6	females
Teised mitteaktiivsed	10,5	12,6	16,2	17,1	14,8	Other inactive
mehed	13,8	13,9	18,8	18,4	17,1	males
naised	8,4	11,6	14,2	16,2	13,2	females

^a Isiku hõiveseisund üle poole aastast.

^a The labour status which characterises a person for more than a half of the year.

Tabel 4. Suhtelise ja absoluutse vaesuse määr leibkonnatüübi järgi, 2008–2012

Table 4. At-risk-of-poverty rate and absolute poverty rate by type of household, 2008–2012
(protsenti isikutest – percentage of persons)

	2008	2009	2010	2011 ^a	2012	
Suhtelise vaesuse määr						At-risk-of-poverty rate
Kõik ülalpeetavate lasteta leibkonnad	22,5	16,0	16,8	18,9	20,6	All households without dependent children
Üheliikmeline leibkond	48,9	28,4	26,5	31,9	38,6	One-person household
Üksik alla 65-aastane	30,9	28,4	30,4	32,3	32,0	Single person aged under 65
Üksik vähemalt 65-aastane	71,3	28,5	21,6	31,4	47,6	Single person aged 65 and older
Alla 65-aastaste paar	9,3	12,6	15,3	15,7	13,7	Couple aged under 65
Paar, kellest vähemalt üks on 65-aastane või vanem	11,6	8,4	9,3	8,3	9,9	Couple with at least one partner aged 65 and older
Muu lasteta leibkond	7,8	9,0	11,3	12,3	10,0	Other household without children
Kõik ülalpeetavate lastega leibkonnad	17,4	15,7	18,0	16,2	16,5	All households with dependent children
Vähemalt ühe lapsega üksikvanem	37,2	36,4	34,2	33,0	40,8	Single parent with child(ren)
Ühe lapsega paar	11,8	14,1	14,8	12,2	13,1	Couple with one child
Kahe lapsega paar	14,0	10,6	13,2	13,6	13,0	Couple with two children
Vähemalt kolme lapsega paar	28,7	18,3	25,4	19,8	18,6	Couple with at least three children
Muu lastega leibkond	9,8	12,7	17,1	14,6	12,1	Other household with children
Absoluutse vaesuse määr						Absolute poverty rate
Kõik ülalpeetavate lasteta leibkonnad	3,7	4,2	7,2	7,2	6,0	All households without dependent children
Üheliikmeline leibkond	7,1	7,0	9,7	9,8	7,2	One-person household
Üksik alla 65-aastane	12,1	11,9	17,0	16,5	12,0	Single person aged under 65
Üksik vähemalt 65-aastane	...	...	...	...	...	Single person aged 65 and older
Alla 65-aastaste paar	2,6	4,6	8,8	9,0	8,0	Couple aged under 65
Paar, kellest vähemalt üks on 65-aastane või vanem	1,6	...	1,9	2,5	4,0	Couple with at least one partner aged 65 and older
Muu lasteta leibkond	2,2	2,3	6,0	4,8	3,3	Other household without children
Kõik ülalpeetavate lastega leibkonnad	5,6	8,3	10,1	9,0	8,4	All households with dependent children
Vähemalt ühe lapsega üksikvanem	15,4	18,4	16,0	18,6	23,4	Single parent with child(ren)
Ühe lapsega paar	2,7	5,2	7,1	6,0	5,3	Couple with one child
Kahe lapsega paar	2,7	6,6	7,9	8,1	6,9	Couple with two children
Vähemalt kolme lapsega paar	10,9	12,6	18,3	13,6	9,6	Couple with at least three children
Muu lastega leibkond	5,1	7,1	9,3	5,9	5,8	Other household with children

^a 2011. aasta andmeid on täpsustatud.

^a The data for 2011 have been revised.

Tabel 5. Vähemalt 16-aastaste suhtelise ja absoluutse vaesuse määr haridustaseme ja soo järgi, 2008–2012

Table 5. At-risk-of-poverty rate and absolute poverty rate of persons aged 16 and older by educational level and sex, 2008–2012
(protsenti – percentages)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Suhtelise vaesuse määr						At-risk-of-poverty rate
KOKKU	19,6	15,8	17,1	17,8	18,9	TOTAL
mehed	16,5	15,2	17,3	16,9	16,9	males
naised	22,1	16,2	16,9	18,5	20,4	females
Esimese taseme haridus või madalam	32,3	24,5	25,7	26,6	28,1	Below upper secondary education
mehed	25,7	22,5	25,2	25,2	25,1	males
naised	38,2	26,2	26,2	27,9	30,9	females
Teise taseme haridus	20,5	17,8	19,4	20,1	20,2	Upper secondary education
mehed	17,1	16,2	18,1	17,6	17,1	males
naised	23,8	19,2	20,7	22,5	23,4	females
Kolmanda taseme haridus	7,9	6,0	7,5	8,7	10,9	Tertiary education
mehed	5,4	5,6	8,0	8,1	7,9	males
naised	9,2	6,2	7,2	9,1	12,4	females
Absoluutse vaesuse määr						Absolute poverty rate
KOKKU	4,3	5,7	8,2	7,9	6,8	TOTAL
mehed	5,2	6,6	9,2	8,7	7,3	males
naised	3,6	5,1	7,3	7,4	6,4	females
Esimese taseme haridus või madalam	6,2	8,8	12,0	11,4	9,3	Below upper secondary education
mehed	7,3	10,2	14,3	12,4	9,4	males
naised	5,1	7,6	9,9	10,4	9,3	females
Teise taseme haridus	5,3	6,6	9,2	9,5	7,8	Upper secondary education
mehed	6,0	7,0	9,3	9,7	7,8	males
naised	4,7	6,3	9,2	9,2	7,8	females
Kolmanda taseme haridus	1,1	1,9	3,9	3,4	3,3	Tertiary education
mehed	...	1,9	4,3	2,9	2,7	males
naised	1,3	1,8	3,6	3,7	3,6	females

Tabel 6. Suhtelise vaesuse määr leibkonna tööintensiivsuse järgi, 2008–2012*Table 6. At-risk-of-poverty rate by work intensity of the household, 2008–2012*

(protsenti alla 60-aastastest isikutest – percentage of persons aged under 60)

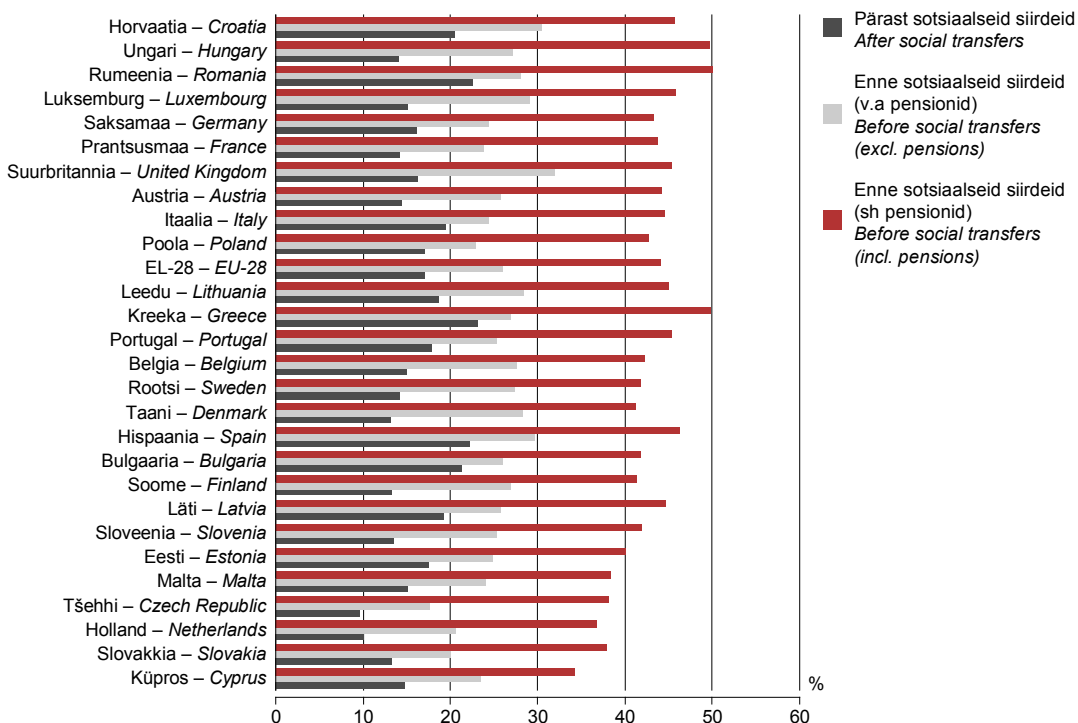
	2008	2009	2010	2011 ^a	2012	
Tööintensiivsus ülalpeetavate lasteta leibkonnas						<i>Work intensity of household without dependent children</i>
väga madal	73,5	67,2	70,4	74,5	74,7	<i>very low</i>
madal	35,0	38,1	40,2	46,6	46,1	<i>low</i>
keskmine	26,5	24,4	21,9	26,5	21,8	<i>medium</i>
kõrge	6,7	6,6	9,0	9,0	10,6	<i>high</i>
väga kõrge	3,6	2,5	3,9	4,1	3,6	<i>very high</i>
Tööintensiivsus ülalpeetavate lastega leibkonnas						<i>Work intensity of household with dependent children</i>
väga madal	73,6	72,5	75,3	71,1	84,3	<i>very low</i>
madal	60,7	37,3	44,8	45,1	40,2	<i>low</i>
keskmine	23,9	16,8	18,3	15,4	19,2	<i>medium</i>
kõrge	14,9	7,5	8,0	10,1	11,6	<i>high</i>
väga kõrge	9,1	6,5	6,6	6,5	5,6	<i>very high</i>

^a 2011. aasta andmeid on täpsustatud.^a The data for 2011 have been revised.**Tabel 7. Suhtelise vaesuse määr enne sotsiaalseid siirdeid (sh pensionid) vanuse ja soo järgi, 2008–2012***Table 7. At-risk-of-poverty rate before social transfers (incl. pensions) by age and sex, 2008–2012*

(protsenti – percentages)

	2008	2009	2010	2011	2012	
KOKKU	37,5	40,8	41,1	40,1	39,6	<i>TOTAL</i>
mehed	34,1	38,0	38,2	36,8	36,3	<i>males</i>
naised	40,4	43,2	43,5	42,9	42,4	<i>females</i>
0–17	31,1	33,3	32,5	31,4	30,1	<i>0–17</i>
mehed	33,2	33,8	32,5	31,2	31,2	<i>males</i>
naised	30,9	32,7	32,6	31,6	28,9	<i>females</i>
18 ja vanemad	38,8	42,6	43,0	42,0	41,7	<i>18 and older</i>
mehed	34,3	39,1	39,7	38,3	37,6	<i>males</i>
naised	42,3	45,3	45,7	45,1	45,1	<i>females</i>
18–64	27,0	31,3	31,8	30,8	30,1	<i>18–64</i>
mehed	26,0	31,3	31,8	30,1	29,3	<i>males</i>
naised	27,8	31,4	31,8	31,4	30,8	<i>females</i>
65 ja vanemad	83,7	85,7	86,4	84,8	86,2	<i>65 and older</i>
mehed	80,4	83,0	84,2	83,5	84,1	<i>males</i>
naised	85,3	86,9	87,5	85,5	87,2	<i>females</i>

Joonis 1. Suhtelise vaesuse määr Euroopa Liidus, 2011^a
Figure 1. At-risk-of-poverty rate in the European Union, 2011^a

^a Sissetulekuaasta. Iirimaa andmed puuduvad.

^a Income year. No data available for Ireland.

Allikas/Source: Eurostat

Tabel 8. Suhtelise vaesuse süvik vanuse ja soo järgi, 2008–2012

Table 8. Relative median at-risk-of-poverty gap by age and sex, 2008–2012
 (protsenti – percentages)

	2008	2009	2010	2011	2012	
KOKKU	17,0	23,2	26,0	23,8	21,5	TOTAL
mehed	20,7	25,9	27,9	27,6	27,4	males
naised	15,5	20,0	24,0	21,8	16,9	females
0–17	19,7	28,1	26,7	24,6	27,8	0–17
mehed	19,9	25,9	22,9	23,1	27,9	males
naised	19,1	28,2	29,5	24,8	27,8	females
18 ja vanemad	16,7	21,9	25,7	23,8	20,4	18 and older
mehed	20,8	26,1	29,0	29,9	27,2	males
naised	14,7	17,6	22,7	21,0	15,4	females
18–64	23,1	25,9	29,7	29,9	28,3	18–64
mehed	26,7	28,1	31,1	33,2	30,5	males
naised	20,7	24,7	29,0	27,0	27,2	females
65 ja vanemad	11,4	9,0	8,7	8,1	8,1	65 and older
mehed	8,7	8,9	8,2	9,8	11,2	males
naised	11,9	9,0	8,8	7,8	8,1	females

Tabel 9. Leibkonnaliikmete sissetuleku ebavõrdsuse näitajad, 2008–2012*Table 9. Indicators of income inequality of household members, 2008–2012*

	2008	2009	2010	2011	2012	
Gini koefitsient ^a	0,314	0,313	0,319	0,325	0,329	<i>Gini coefficient^a</i>
Kvintiliide suhte kordaja ^b	5,0	5,0	5,3	5,4	5,5	<i>Quintile share ratio^b</i>

^a Näitaja varieerub 0-st 1-ni – mida suurem on selle väärtus, seda ebavõrdsem on tulude jaotus. Kui koefitsient on 1, saab üks inimene kogu sissetuleku, kui 0, jaotuvad tulud ühiskonnas kõigi vahel võrdselt.

^b Kõrgeimasse ja madalaimasse sissetulekukvintili kuuluvate inimeste summaarsete aasta ekvivalentnetosissetulekute jagatis.

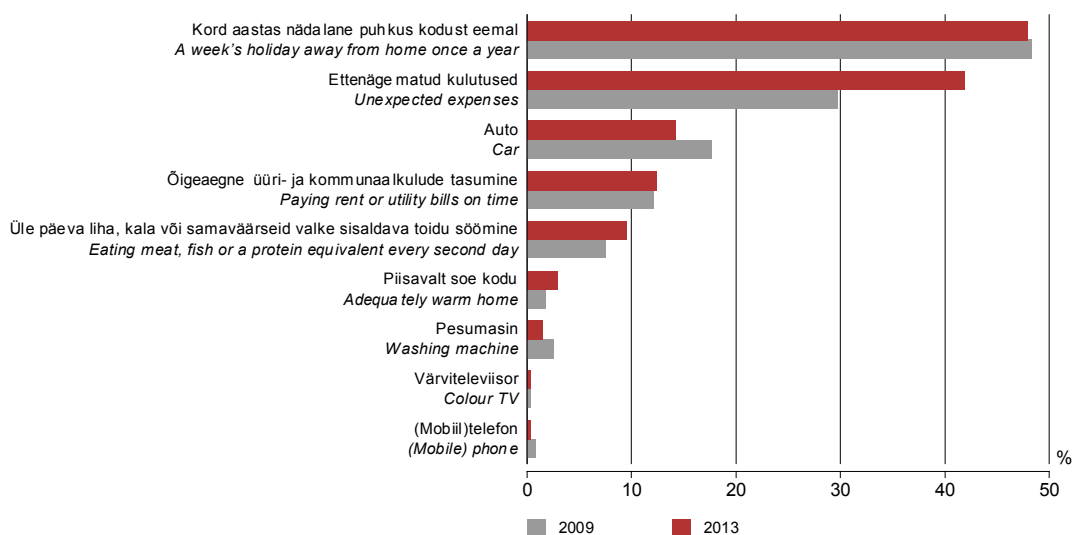
^a The coefficient varies from 0 to 1 – the higher the value of the Gini coefficient, the more unequal the distribution of income. At value 1, one person gets all the income; at value 0, the income of all income recipients in the society is equal.

^b The sum of the equalised yearly disposable incomes of the highest income quintile divided by the sum of the equalised yearly disposable incomes of the lowest income quintile.

Tabel 10. Sügava materiaalse ilmajäetuse määr vanuse ja soo järgi, 2009–2013*Table 10. Severe material deprivation rate by age and sex, 2009–2013*

(protsenti – percentages)

	2009	2010	2011	2012	2013	
KOKKU	6,2	9,0	8,7	9,4	7,6	<i>TOTAL</i>
mehed	6,2	9,3	8,8	9,5	8,1	<i>males</i>
naised	6,3	8,7	8,6	9,3	7,1	<i>females</i>
0–17	7,0	10,7	9,1	9,2	7,0	<i>0–17</i>
mehed	6,9	11,9	9,0	9,6	8,2	<i>males</i>
naised	7,1	9,4	9,1	8,8	5,8	<i>females</i>
18–24	7,4	9,2	11,7	10,9	9,4	<i>18–24</i>
mehed	7,1	9,9	12,7	12,7	10,3	<i>males</i>
naised	7,7	8,5	10,7	9,2	8,4	<i>females</i>
18–64	6,1	9,1	9,3	10,0	8,0	<i>18–64</i>
mehed	6,5	9,5	9,7	10,0	8,5	<i>males</i>
naised	5,8	8,8	8,9	9,9	7,6	<i>females</i>
65 ja vanemad	5,6	6,6	5,8	7,1	6,3	<i>65 and older</i>
mehed	3,1	3,7	3,0	5,9	5,8	<i>males</i>
naised	6,9	8,0	7,1	7,7	6,6	<i>females</i>

Joonis 2. Materiaalne ilmajäetus komponendi järgi, 2009 ja 2013*Figure 2. Material deprivation by item, 2009 and 2013*

Tabel 11. Pikaajalised töötud^a soo järgi, 2009–2013
Table 11. The long-term unemployed^a by sex, 2009–2013
(protsenti töötutest – percentage of the unemployed)

	2009	2010	2011	2012	2013	
KOKKU	27,3	45,3	57,3	54,7	44,5	TOTAL
Mehed	26,6	48,3	60,5	55,5	46,6	Males
Naised	28,6	41,1	53,7	53,6	42,1	Females

^a Vähemalt aasta töötä olnud. Varasemate aastate andmeid on täpsustatud.

^a Unemployed for at least a year. The data for previous years have been revised.

Tabel 12. Pikaajalise töötuse määr^a soo järgi, 2009–2013
Table 12. Long-term unemployment rate^a by sex, 2009–2013
(protsenti – percentages)

	2009	2010	2011	2012	2013	
KOKKU	3,7	7,6	7,1	5,5	3,8	TOTAL
Mehed	4,4	9,3	7,9	6,1	4,2	Males
Naised	2,9	5,8	6,2	4,9	3,4	Females

^a Vähemalt aasta töötä olnute osatähtsus tööjõus. Varasemate aastate andmeid on täpsustatud.

^a The share of people who have been unemployed for at least a year in the total labour force. The data for previous years have been revised.

Tabel 13. Väga pikaajalise töötuse määr^a soo järgi, 2009–2013
Table 13. Very long-term unemployment rate^a by sex, 2009–2013
(protsenti – percentages)

	2009	2010	2011	2012	2013	
KOKKU	1,3	2,8	3,9	3,4	2,3	TOTAL
Mehed	1,6	3,6	4,6	3,6	2,7	Males
Naised	1,0	1,9	3,2	3,1	1,8	Females

^a Vähemalt kaks aastat töötä olnute osatähtsus tööjõus. Varasemate aastate andmeid on täpsustatud.

^a The share of people who have been unemployed for at least two years in the total labour force. The data for previous years have been revised.

Tabel 14. Elanike osatähtsus mittetöötavates leibkondades vanuse ja soo järgi, 2009–2013
Table 14. Share of persons living in non-working households by age and sex, 2009–2013
(protsenti – percentages)

	2009	2010	2011	2012	2013	
0–17	12,0	12,9	8,8	9,4	8,4	0–17
18–59	10,3	12,0	9,5	9,5	8,7	18–59
mehed	11,7	13,3	10,7	10,1	9,2	males
naised	8,9	10,7	8,3	9,0	8,3	females

Tabel 15. Madala haridustasemega^a elanikud vanuse ja soo järgi, 2009–2013*Table 15. Population with a low level of education^a by age and sex, 2009–2013*

(protsenti – percentages)

	2009	2010	2011	2012	2013	
25 ja vanemad	17,0	16,6	16,0	15,4	14,3	25 and older
mehed	16,6	16,2	16,2	15,9	14,8	males
naised	17,4	16,9	15,9	14,9	13,9	females
25–49	9,4	9,7	10,5	9,9	9,8	25–49
mehed	12,8	12,9	13,7	12,9	12,1	males
naised	6,2	6,5	7,3	7,1	7,5	females
50–64	10,8	10,0	8,7	9,1	8,8	50–64
mehed	12,4	11,8	11,0	12,2	11,3	males
naised	9,5	8,6	6,9	6,8	6,8	females
65 ja vanemad	39,5	38,2	36,1	33,7	29,9	65 and older
mehed	34,2	32,7	32,1	31,2	28,2	males
naised	42,1	40,9	38,1	34,9	30,8	females

^a Põhihariduse või sellest madalama haridustasemega vähemalt 25-aastased elanikud.^a Persons aged 25 and older with basic or lower education.**Tabel 16. Halva või väga halva tervisega isikud sissetulekukvintiili, vanuse ja soo järgi, 2013***Table 16. Persons with poor or very poor health by income quintile, age and sex, 2013*

(protsenti – percentages)

	Madalaim kvintiiil Lowest quintile	Kõrgeim kvintiiil Highest quintile	
16 ja vanemad	26,1	2,9	16 and older
mehed	23,9	2,9	males
naised	27,5	2,9	females
16–64	18,4	1,7	16–64
mehed	21,1	1,7	males
naised	16,0	1,6	females
65 ja vanemad	44,8	23,5	65 and older
mehed	41,9	...	males
naised	45,4	...	females

Metoodika

Alates 2004. aastast on vaesuse ja ebavõrdsuse näitajad, madala haridustasemega rahvastiku osatähtsus kogurahvastikus ja tervises seisund sissetuleku järgi leitud Eesti sotsiaaluuringu (ESU) põhjal. Kuni 2003. aastani arvutati vaesuse ja ebavõrdsuse näitajad leibkonna eelarve uuringu (LEU) andmete põhjal. Töötuse näitajad on leitud Eesti tööjõu-uuringu (ETU) andmete põhjal. ETU metoodikat on täpsemalt kirjeldatud peatükis „Tööturg“.

ESU (rahvusvaheline nimetus EU-SILC – European Union Statistics on Income and Living Conditions) on isiku-uuring, mille eesmärk on usaldusväärselt hinnata leibkondade ja isikute sissetulekute jaotust, elamistingimusi ja sotsiaalset tõrjutust. Uuringusse on kaasatud kõik EL-i liikmesriigid ning Norra ja Island. Uuringu aluseks on esinduslikud valimid, mis võimaldavad teha usaldusväärselt analüüsi nii ühe riigi kui ka kogu EL-i tasemel.

Kuigi uuring põhineb ühistel alustel (Euroopa Komisjoni määrused uuringute võrreldavuse tagamiseks), on liikmesriikidel võimalik valida oma uuringule sobiv disain ja korraldus. Eesmärkidest lähtuvalt on analüüsi jaoks vaja andmeid nii hetkeseisu (ristlambilõikelise analüüsi) kui ka aastate jooksul toimunud muutuste kajastamiseks. Seetõttu küsitletakse valimisse kaasatud leibkondi ja nende liikmeid nelja järjestikuse aasta jooksul.

Statistikaamet korraldab sotsiaaluuringut alates 2004. aastast, aastatel 2002–2003 toimusid proovi-uuringud. Kõik hinnangud on arvutatud piirkonna koguelanikkonna kohta. Vastavad mahud isikute üld- ja osakogumite tarvis on leitud arvestusliku rahvaarvu põhjal.

Methodology

From 2004 onwards, the poverty and inequality indicators, the share of population with a low level of education, and health status by income are calculated on the basis of the Estonian Social Survey (ESS). Until 2003 (incl.) the poverty and inequality indicators were calculated on the basis of data drawn from the Household Budget Survey (HBS). The unemployment indicators have been calculated on the basis of the data of the Estonian Labour Force Survey (ELFS). A more detailed description of the ELFS methodology can be found in the “Labour Market” chapter.

The Estonian Social Survey or ESS (a part of EU-SILC – European Union Statistics on Income and Living Conditions) is a sample survey designed to obtain reliable statistics on the income distribution, living conditions and social exclusion of households and individuals. All EU Member States as well as Norway and Iceland participate in the survey. The data are based on nationally representative samples that allow reliable analysis at both the state and the EU level.

Although the survey is based on common guidelines (regulations of the European Commission to ensure overall comparability of national surveys), Member States do have some flexibility in choosing a suitable design and organisation for their national survey. Depending on the objectives, data reflecting changes in both the cross-sectional dimension (pertaining to a given moment in a certain time period) and the longitudinal dimension (pertaining to individual-level changes over years) are required for analysis. Therefore, the households and their members included in the sample are interviewed annually over four consecutive years.

Statistics Estonia has conducted the Estonian Social Survey since 2004; pilot surveys were organised in 2002–2003. All estimates have been calculated for the total population of a region. Sample sizes have been determined on the basis of the estimated total population.

Kirjandust Publications

Vaesus Eestis. Poverty in Estonia. (2010). Tallinn: Statistikaamet.

TERVISHOID

Riina Leinbock, Kalev Noorkõiv

Ülevaade

2012. aasta lõpus oli Eestis 60 statsionaarset arstiabi osutavat haiglat ehk kaks korda vähem kui 20 aastat tagasi. Kolmandik haiglatest olid erahaiglad. Viimastel aastatel on haiglate arv püsinud stabiilsena, muutudes vaid 1–2 võrra aastas.

2012. aasta lõpu seisuga oli haiglates ligi 7400 voodikohta, neist 12% erahaiglates. Ravivoodite arv on võrreldes 1990. aastaga vähenenud 2,6 korda. 10 000 elaniku kohta on Eestis 56 ravivoodit, mis on lähedane Euroopa Liidu (EL) keskmisele (54). 2012. aastal suurenes ravivoodite arv üle 200 võrra, valdavalt on need pikaravivoodid.

Aastatel 1990–2004 lühenes patsiendi keskmine haiglaravi kestus üle kahe korra – 17 päevast 8-ni – ja on sellele tasemele jäänud praeguseni. EL-i keskmine haiglaravi kestus on veidi pikem – 9 päeva.

Eestis on iga arsti kohta 2 õendustöötajat, EL-is keskmiselt 2,4. Kui arstide arv 10 000 elaniku kohta on meil lähedane EL-i keskmisele (Eestis 33 ja EL-is 35 arsti), siis õendustöötajaid on meil oluliselt vähem (Eestis 65 ja EL-is 84 öde 10 000 elaniku kohta). Hambaarste on meil EL-i keskmisega võrreldes rohkem – iga 10 000 elaniku kohta on Eestis 9 hambaarsti, EL-is 6,7.

Viimasel kümnendil ei ole arstide arv olulisel määral muutunud. 2012. aastal oli 25 arsti vähem kui aasta varem. Õendustöötajate arv aga kasvas pärast mitmeaastast kahanemist 42 võrra.

Arsti ambulatoorsete vastuvõttude arv vähenes 2012. aastal ligi 2%, sh perearsti vastuvõttude arv 3%. Ambulatoorsel vastuvõtul käis Eesti elanik aasta jooksul keskmiselt 6,2 korda (EL-is ligi 7 korda), sh perearsti juures keskmiselt 3,1 korda. Hambaarsti vastuvõttude arv on olnud üle 20 aasta langustrendis, kuid 2012. aastal see pisut suurenes (üle 1%).

Pidevalt on vähenenud arsti koduvisiitide arv – kui 1990. aastal tehti üle miljoni koduvisiidi, siis 2012. aastal vaid 70 300 (53 koduvisiiti 1000 elaniku kohta).

Majandusbuumi alguses, 2006. aastal, majutati taastusravikeskustes üle 300 000 inimese ja voodipäevade arv küündis 1,1 miljonini. Pärast seda hakkas majutatute ja voodipäevade arv vähenema, eriti välismaalaste külastatavus ravi eesmärgil. 2013. aastal oli taastusravikeskustes majutatuid 233 000 ja voodipäevi 736 000, mida on veidi rohkem kui 2012. aastal. Märgatavalt (17%) suurenes taas ravi eesmärgil majutatud välismaalaste voodipäevade arv.

Nakkushaigustesse haigestumine aastati erineb. Kõige rohkem haigestutakse ülemiste hingamisteede ägedatesse nakkustesse, mida esines 2012. aastal 13% vähem kui aasta varem. Grippi ja läkaköhasse haigestunuid oli 2012. aastal üle 3 korra ning rotaviirusenteriiti haigestunuid 2,6 korda vähem kui 2011. aastal. Puukentsfaliiti haigestus 29%, puukborrelioosi 33% ja salmonelloosi 25% vähem inimesi kui aasta varem.

HIV-i esinemissagedus on Eestis suur, kuid viimasel kümnendil on see kiiresti vähenenud. Uute HIV-juhtude arv vähenes 2012. aastal varasema aastaga võrreldes 15% ja 100 000 elaniku kohta diagnoositi 23,8 uut nakkusjuhtumit. Aidsi registreeriti 2012. aastal 36 juhul, aasta varem 39 juhul.

Tuberkuloosi haigestunute arv on vähenenud alates 2000. aastast. 2012. aastal vähenes uute aktiivse tuberkuloosi juhtude arv 11%. Registreeriti 234 uut aktiivse tuberkuloosi juhtu, millest 166 meestel ja 68 naistel. Suurimasse riskirühma kuuluvad 45–64-aastased mehed. Hoolimata haigestumuse vähenemisest oli 2012. aastal uute nakkusjuhtude arv 100 000 elaniku kohta EL-i keskmisest märksa suurem – Eestis 17,7, EL-is 11,5 juhtu.

HEALTH

Riina Leinbock, Kalev Noorkõiv

Overview

At the end of 2012, 60 hospitals provided inpatient medical care in Estonia – this number is two times smaller than 20 years ago. A third of the hospitals were private hospitals. In recent years, the number of hospitals has remained stable, rising or falling by only 1–2 hospitals per year.

As at the end of 2012, the total number of hospital beds was nearly 7,400, of which 12% were in private hospitals. Since 1990 the number of hospital beds has decreased 2.6 times. There are 56 hospital beds per 10,000 inhabitants in Estonia which is close to the European Union (EU) average (54). The number of hospital beds increased by more than 200 in 2012, with most of these being long-term care beds.

The average length of stay at a hospital decreased more than two times in the period 1990–2004 (from 17 days to 8) and has remained at this level until today. The EU average is slightly longer – 9 days.

There are two nurses per physician in Estonia, while the EU average is 2.4. The number of physicians per 10,000 inhabitants in Estonia (33) is close to the EU average (35), whereas the number of nursing staff is significantly lower (65 and 84 nurses per 10,000 inhabitants in Estonia and the EU, respectively). Compared to the EU average, Estonia has more dentists per 10,000 inhabitants (9 in Estonia and 6.7 in the EU).

The number of physicians has not changed significantly in the last decade. In 2012 the total number of physicians decreased by 25, while the number of nursing staff grew by 42 after several years of decline.

In 2012 the number of outpatient visits decreased almost 2%, whereas the number of visits to family doctors decreased 3%. During that year, there were on average 6.2 outpatient visits per inhabitant in Estonia (nearly 7 in the EU), 3.1 of which were visits to a family doctor. The number of visits to dentists has been mostly in decline for more than 20 years; in 2012 there was a slight increase (over 1%).

The number of home visits has continuously decreased – in 1990 physicians made over a million home visits, while in 2012 only 70,300 home visits were made (53 home visits per 1,000 inhabitants).

At the beginning of the economic boom in 2006, more than 300,000 persons were accommodated in health resorts and the number of bed days totalled 1.1 million. After that, there was a fall in the number of bed days and number of accommodated persons, especially the number of foreigners accommodated with the aim of getting treatment. In 2013 there were 233,000 persons accommodated in health resorts and 736,000 bed days, which is slightly more than in 2012. There was a significant increase (17%) in the number of bed days of foreigners accommodated with the aim of getting treatment.

The number of cases of infectious diseases differs by year. The most common diseases in Estonia are acute upper respiratory infections which in 2012 had a 13% lower incidence rate than the year before. In 2012 the incidence rate of influenza and whooping cough decreased over 3 times and the incidence rate of rotaviral enteritis decreased 2.6 times compared to 2011. The incidence rate of tick-borne encephalitis decreased 29%, the incidence rate of Lyme disease decreased 33% and the incidence rate of salmonella infections decreased 25% compared to the previous year.

Estonia is characterised by a high HIV prevalence, although it has rapidly declined in the last decade. In 2012 the number of new cases of HIV infections decreased 15% compared to 2011, with 23.8 new cases registered per 100,000 inhabitants. 36 AIDS cases were registered in 2012 (39 cases in 2011).

The incidence of tuberculosis has decreased since 2000. In 2012 the number of new cases of active tuberculosis decreased 11%. 234 new cases of active tuberculosis were diagnosed, of which 166 among males and 68 among females. Males aged 45–64 are at the highest risk. Despite the decrease in the number of new cases, the incidence per 100,000 inhabitants in Estonia was significantly higher than the EU average in 2012 – 17.7 in Estonia and 11.5 in the EU.

Tabel 1. Statsionaarsed tervishoiuasutused, 2008–2012

Table 1. Inpatient health care institutions, 2008–2012

(aasta lõpus – at end-year)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Haiglad	60	59	59	58	60	Hospitals
Ravivoodid	7 660	7 289	7 145	7 165	7 377	Hospital beds
Ravivooideid 10 000 elaniku kohta ^a	57,3	54,7	53,7	54,1	55,9	Hospital beds per 10,000 inhabitants ^a
Ravivoodid päevaravis ^b	458	466	443	478	482	Day-care beds ^b

^a Siin ja edaspidi: aastate 2008–2012 näitajate arvutamisel on kasutatud 17.01.2014 ümber arvutatud rahvaarve.

^b Päevaravi ravivooideid ei ole haiglavoodide üldarvus arvestatud. 2009. ja 2010. aasta andmeid on korrigeeritud.

^a Here and below: the indicators for 2008–2012 are based on the population number revised on 17 January 2014.

^b Day-care beds are excluded from the total number of hospital beds. The data for 2009 and 2010 have been revised.

Tabel 2. Tervishoiutöötajad, 2008–2012

Table 2. Health care personnel, 2008–2012

(aasta lõpus – at end-year)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Arstid	4 460	4 436	4 359	4 369	4 344	Physicians
perearstid	836	852	861	864	858	family doctors
Hambaarstid	1 247	1 222	1 210	1 191	1 187	Dentists
Õendustöötajad ja teised meditsiinikooli lõpetanud	10 656	10 700	10 440	10 318	10 593	Nursing staff and other graduates of medical schools
õendustöötajad	8 878	8 691	8 526	8 510	8 552	nursing staff
Proviisorid	862	857	842	832	847	Pharmacists
Tervishoiutöötajaid 10 000 elaniku kohta						Health care personnel per 10,000 inhabitants
Arstid	33,4	33,3	32,8	33,0	32,9	Physicians
perearstid	6,3	6,4	6,5	6,5	6,5	family doctors
Hambaarstid	9,3	9,2	9,1	9,0	9,0	Dentists
Õendustöötajad ja teised meditsiinikooli lõpetanud	79,8	80,3	78,5	77,9	80,2	Nursing staff and other graduates of medical schools
õendustöötajad	66,5	65,2	64,1	64,2	64,8	nursing staff
Proviisorid	6,5	6,4	6,3	6,3	6,4	Pharmacists

Tabel 3. Elanikke ühe tervishoiutöötaja kohta, 2008–2012*Table 3. Inhabitants per one health care worker, 2008–2012*

(aasta lõpus – at end-year)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Arstid	299	301	305	303	304	Physicians
Perearstid	1 598	1 565	1 544	1 534	1 539	Family doctors
Hambaarstid	1 071	1 091	1 099	1 113	1 112	Dentists
Õendustöötajad ja teised meditsiinikooli lõpetanud	125	125	127	128	125	Nursing staff and other graduates of medical schools

Tabel 4. Ambulatoorne ja statsionaarne arstiabi, 2008–2012*Table 4. Outpatient and inpatient medical care, 2008–2012*

	2008	2009	2010	2011	2012	
Arsti ambulatoorsed vastuvõttud, tuhat	8 659	8 333	7 992	8 355	8 227	Outpatient visits, thousands
elaniku kohta	6,5	6,2	6,0	6,3	6,2	per inhabitant
Perearsti vastuvõttud, tuhat ^a	4 311	4 166	3 892	4 141	4 131	Visits to family doctor, thousands ^a
elaniku kohta	3,2	3,1	2,9	3,1	3,1	per inhabitant
Arsti koduvisiidid, tuhat	106	97	79	76	70	Home visits, thousands
elaniku kohta	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	per inhabitant
Perearsti koduvisiidid, tuhat ^a	96	89	71	69	64	Home visits of family doctor, thousands ^a
elaniku kohta	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	per inhabitant
Hambaarsti vastuvõttud, tuhat	1 610	1 480	1 417	1 427	1 446	Visits to dentist, thousands
elaniku kohta	1,2	1,1	1,1	1,1	1,1	per inhabitant
Hospitaliseeritud haiged, tuhat	254,9	243,2	243,4	242,0	237,3	Inpatients, thousands
1000 elaniku kohta	190,6	182,2	182,8	182,3	179,4	per 1,000 inhabitants
Keskmine ravi kestus statsionaris, päeva ^b	7,8	7,7	7,7	7,8	7,9	Average length of stay at hospitals per inpatient, days ^b
Voodikoormus, päeva ^c	271,5	264,7	269,8	272,0	263,6	Bed occupancy, days ^c
Voodihõive, % ^c	74,2	72,5	73,9	74,5	72,0	Bed occupancy rate, % ^c
Voodikäive ^c	34,6	34,1	35,2	35,0	33,5	Bed turnover ^c

^a 2011. aasta andmeid on korrigeeritud.^b Aruandeaasta keskmine voodipäevade arv kõigi haigla statsionaarist lahkunute kohta (sh teise haiglasse üleviidud ja surnud), olenemata haiglaravi põhjusest.^c 2008.–2011. aasta andmeid on korrigeeritud.^a The data for 2011 have been revised.^b The average number of hospital bed-days per total number of discharged patients (incl. those transferred to another hospital and the dead) within the accounting period, irrespective of the reason for hospital care.^c The data for 2008–2011 have been revised.**Tabel 5. Vereteenistus, 2008–2012***Table 5. Blood service, 2008–2012*

	2008	2009	2010	2011	2012	
Veredoonorid	33 845	35 080	35 719	35 803	35 348	Blood donors
esmakordsed	9 224	9 294	8 669	8 058	7 510	first-time donors
Vereandmise korrad ^a	54 843	57 503	58 729	59 280	60 052	Blood donations ^a

^a 2010. ja 2011. aasta andmeid on korrigeeritud.^a The data for 2010 and 2011 have been revised.

Tabel 6. Kiirabi, 2008–2012*Table 6. Emergency care, 2008–2012*

	2008	2009	2010	2011	2012	
Kiirabiasutused ja -osakonnad	24	24	24	24	24	<i>Emergency aid stations and wards</i>
Kiirabi-töötajad	1 112	1 141	1 144	1 140	1 158	<i>Emergency personnel</i>
arstid	77	76	69	69	63	<i>physicians</i>
õendustöötajad	539	553	556	553	583	<i>nursing staff</i>
Kiirabi väljakutsed	255 289	254 778	258 814	273 258	273 449	<i>Emergency calls</i>
täidetud	247 365	247 185	250 015	263 220	262 765	<i>fulfilled</i>
Abi saanud inimesed	242 026	241 894	244 659	258 123	257 483	<i>Persons who received aid</i>
ambulaatorne abi	7 582	7 815	7 514	6 079	5 826	<i>outpatient aid</i>
Abisaanuid 1000 elaniku kohta	181,0	181,3	183,8	194,5	194,7	<i>Persons who received aid per 1,000 inhabitants</i>

Tabel 7. Taastusravikeskused, 2009–2013*Table 7. Health resorts, 2009–2013*

	2009	2010	2011	2012	2013	
Taastusravi-keskused	15	14	14	12	11	<i>Health resorts</i>
Kohad (aasta keskmine)	3 821	3 531	3 536	3 296	3 183	<i>Beds (yearly average)</i>
Arstid	54	46	49	42	43	<i>Physicians</i>
Majutatud	242 833	214 050	233 183	230 365	233 233	<i>Persons accommodated</i>
Eesti elanikud	121 807	96 958	107 708	96 909	104 039	<i>residents of Estonia</i>
välismaalased	121 026	117 092	125 475	133 456	129 194	<i>foreigners</i>
välismaalaste osatähtsus, %	49,8	54,7	53,8	57,9	55,4	<i>share of foreigners, %</i>
Majutatud ravi eesmärgil	139 810	127 962	134 235	104 701	133 968	<i>Persons accommodated with the aim of getting treatment</i>
Eesti elanikud	61 149	50 732	54 364	40 313	56 659	<i>residents of Estonia</i>
välismaalased	78 661	77 230	79 871	64 388	77 309	<i>foreigners</i>
Majutatud ravi eesmärgita	103 023	86 088	98 948	125 664	99 265	<i>Persons accommodated without the aim of getting treatment</i>
Eesti elanikud	60 658	46 226	53 344	56 596	47 380	<i>residents of Estonia</i>
välismaalased	42 365	39 862	45 604	69 068	51 885	<i>foreigners</i>
Voodipäevad	758 189	677 946	784 239	724 494	736 161	<i>Bed days</i>
ravi eesmärgil	572 898	521 492	576 590	468 030	509 585	<i>with the aim of getting treatment</i>
Eesti elanikud	169 632	123 364	158 733	161 897	151 338	<i>residents of Estonia</i>
välismaalased	403 266	398 128	417 857	306 133	358 247	<i>foreigners</i>
ravi eesmärgita	185 291	156 454	207 649	256 464	226 576	<i>without the aim of getting treatment</i>
Eesti elanikud	82 987	61 288	89 159	95 040	77 359	<i>residents of Estonia</i>
välismaalased	102 304	95 166	118 490	161 424	149 217	<i>foreigners</i>
Voodikoormus, päeva	198	192	222	220	231	<i>Bed occupancy, days</i>

Tabel 8. Esmashaigestumine nakkushaigustesse, 2008–2012
Table 8. New cases of infectious diseases, 2008–2012

	2008	2009	2010	2011	2012	
Vaktsiinvälditavad haigused			Diseases preventable by vaccination			
Teetanus	-	-	-	2	-	Tetanus
Difteeria	-	-	-	-	-	Diphtheria
Läkaköha	485	629	1 295	478	149	Whooping cough
Puukentsefaliit	90	179	201	250	178	Tick-borne encephalitis
Leetrid	-	-	-	7	4	Measles
Punetised	4	1	-	-	-	German measles
Mumps	14	11	13	8	4	Mumps
Gripp	1 127	10 771	1 305	5 488	1 711	Influenza
Viirushepatiitid	292	304	342	407	368	Viral hepatitis
Toidu ja vee kaudu levivad ning keskkonnast tulenevad haigused			Food- and water-borne diseases and diseases of environmental origin			
Salmonelloos	647	261	414	385	287	Salmonella infections
Šigelloos	69	52	46	22	34	Shigellosis
Rotaviirusenteriit	1 309	1 583	1 289	2 287	892	Rotaviral enteritis
Õhu kaudu levivad haigused			Air-borne diseases			
Tuberkuloos ^a	354	329	249	264	234	Tuberculosis ^a
Sarlakid	1 172	284	337	706	740	Scarlatina
Tuulerõuged	7 479	8 556	6 146	8 995	9 070	Chickenpox
Ülemiste hingamisteede ägedad nakkused	216 404	240 897	152 383	178 856	156 025	Acute upper respiratory infections
Muud nakkushaigused			Other infectious diseases			
Puukborrelioos	1 423	1 787	1 721	2 303	1 546	Lyme disease
Sügelised	1 518	1 200	1 072	986	1 013	Scabies
Loomahammustused	2 485	2 332	2 002	1 771	1 608	Bites by animals
Peamiselt sugulisel teel levivad haigused			Predominantly sexually transmitted diseases			
Süüfilis	79	59	69	67	41	Syphilis
Gonokokknakkus	152	127	109	176	217	Gonococcal infection
HIV-nakkus	545	411	372	370	315	HIV infection status
HIV-tõbi (aids)	61	38	25	39	36	HIV disease (AIDS)

^a 2009., 2010. ja 2011. aasta andmeid on korrigeeritud.

^a The data for 2009, 2010 and 2011 have been revised

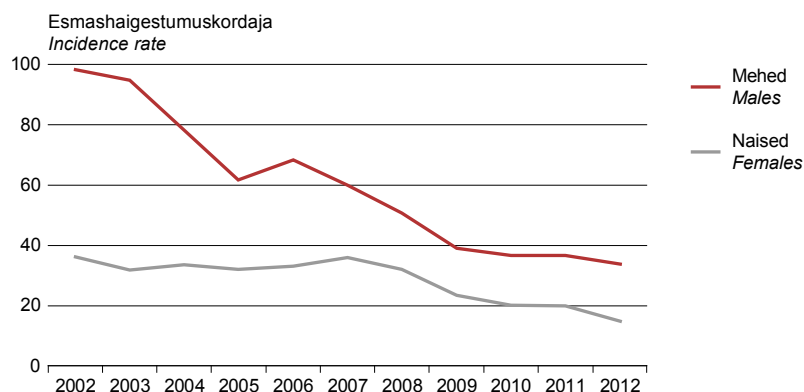
Tabel 9. Uusi nakkushaigusjuhte 100 000 elaniku kohta, 2008–2012

Table 9. New cases of infectious diseases per 100,000 inhabitants, 2008–2012
(esmashaigestumuskordaja – incidence rate)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Vaktsiinvälditavad haigused						Diseases preventable by vaccination
Teetanus	-	-	-	0,2	-	Tetanus
Difteeria	-	-	-	-	-	Diphtheria
Läkaköha	36,3	47,1	97,3	36,0	11,3	Whooping cough
Puukentsfaliit	6,7	13,4	15,1	18,8	13,5	Tick-borne encephalitis
Leetrid	-	-	-	0,5	0,3	Measles
Punetised	0,3	0,1	-	-	-	German measles
Mumps	1,0	0,8	1,0	0,6	0,3	Mumps
Gripp	84,3	807,1	98,0	413,4	129,4	Influenza
Viirushepatiitid	21,8	22,8	25,7	30,7	27,8	Viral hepatitis
Toidu ja vee kaudu levivad ning keskkonnast tulenevad haigused						Food- and water-borne diseases and diseases of environmental origin
Salmonelloos	48,4	19,6	31,1	29,0	21,7	Salmonella infections
Šigelloos	5,2	3,9	3,5	1,7	2,6	Shigellosis
Rotaviirusenteriit	97,9	118,6	96,8	172,3	67,4	Rotaviral enteritis
Õhu kaudu levivad haigused						Air-borne diseases
Tuberkuloos	26,5	24,7	18,7	19,9	17,7	Tuberculosis
Sarlakid	87,7	21,3	25,3	53,2	55,9	Scarlatina
Tuulerõuged	559,3	641,1	461,6	677,6	685,7	Chickenpox
Ülemiste hingamisteede ägedad nakkused	16 184,7	18 051,3	11 444,7	13 473,8	11 796,0	Acute upper respiratory infections
Muud nakkushaigused						Other infectious diseases
Puukborrelioos	106,4	133,9	129,3	173,5	116,9	Lyme disease
Sügelised	113,5	89,9	80,5	74,3	76,6	Scabies
Loomahammustused	185,9	174,7	150,4	133,4	121,6	Bites by animals
Peamiselt sugulisel teel levivad haigused						Predominantly sexually transmitted diseases
Süüfilis	5,9	4,4	5,2	5,0	3,1	Syphilis
Gonokokknakkus	11,4	9,5	8,2	13,3	16,4	Gonococcal infection
HIV-nakkus	40,8	30,8	27,9	27,9	23,8	HIV infection status
HIV-tõbi (aids)	4,6	2,8	1,9	2,9	2,7	HIV disease (AIDS)

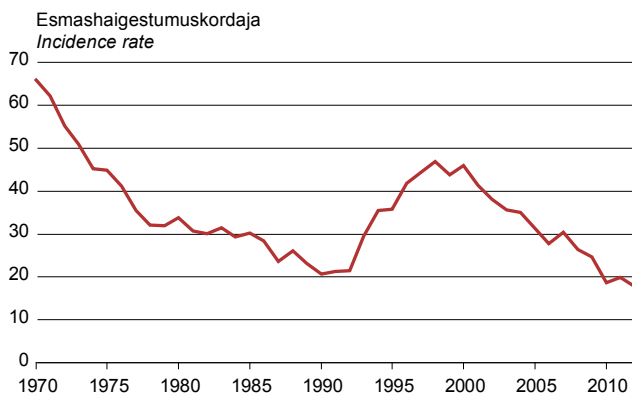
Joonis 1. Uusi HIV-sse nakatunud 100 000 elaniku kohta soo järgi, 2002–2012

Figure 1. New HIV cases per 100,000 inhabitants by sex, 2002–2012

Tabel 10. Aktiivne tuberkuloos soo järgi, 2008–2012*Table 10. Active tuberculosis by sex, 2008–2012*

	2008	2009	2010	2011	2012	
Uued haigusjuhud ^a	354	329	249	264	234	New cases ^a
mehed	253	219	179	182	166	males
naised	101	110	70	82	68	females
Haigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta	26,5	24,7	18,7	19,9	17,7	Incidence rate per 100,000 inhabitants
mehed	40,7	35,3	28,9	29,4	26,9	males
naised	14,1	15,4	9,8	11,6	9,6	females
Levijuhud aasta lõpus	339	345	314	306	236	Persons infected at end-year
mehed	255	254	228	227	165	males
naised	84	91	86	79	71	females
Levimus ^d aasta lõpus 100 000 elaniku kohta	25,4	25,9	23,6	23,1	17,9	Point prevalence rate ^b at end-year per 100,000 inhabitants
mehed	41,0	40,9	36,8	36,7	26,8	males
naised	11,8	12,8	12,1	11,2	10,1	females

^a 2009., 2010. ja 2011. aasta andmeid on korrigeeritud.^b Uute ehk esmasjuhtude ja vanade haigusjuhtude esinemus mingis ajavahemikus.^a The data for 2009, 2010 and 2011 have been revised^b The occurrence of new cases (i.e. incidence) and already existing cases of diseases during a specified period.**Joonis 2. Aktiivsesse tuberkuloosi haigestunuid 100 000 elaniku kohta, 1970–2012***Figure 2. Cases of active tuberculosis per 100,000 inhabitants, 1970–2012*

Tabel 11. Uued aktiivse tuberkuloosi juhud haige soo ja vanuse järgi, 2008–2012^a*Table 11. New cases of active tuberculosis by sex and age of patient, 2008–2012^a*

	Juhtude arv – Number of cases					100 000 elaniku kohta – per 100,000 inhabitants				
	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
Mehed										
Males										
0–4	-	1	-	-	1	-	2,6	-	-	2,5
5–14	2	1	3	1	-	3,1	1,6	4,6	1,5	-
15–19	6	-	5	2	4	12,8	-	12,7	5,5	11,8
20–24	6	13	4	8	8	11,7	25,1	7,7	15,7	16,4
25–34	33	29	29	44	27	34,4	30,1	30,1	45,8	28,1
35–44	62	48	36	33	32	68,5	53,0	39,6	36,1	34,8
45–54	72	60	53	35	39	80,6	67,3	59,9	40,0	45,1
55–64	40	41	28	39	27	58,9	58,6	38,7	52,7	36,0
65–74	24	16	14	11	17	48,2	32,7	29,0	23,1	35,6
75+	8	10	7	9	11	28,9	35,5	24,3	30,3	35,6
KOKKU TOTAL	253	219	179	182	166	40,7	35,3	28,9	29,4	26,9
Naised										
Females										
0–4	-	-	1	-	-	-	-	2,7	-	-
5–14	-	1	2	-	1	-	1,6	3,3	-	1,6
15–19	1	1	1	-	1	2,3	2,5	2,7	-	3,1
20–24	9	9	7	7	7	18,5	18,5	14,4	14,7	15,3
25–34	18	24	12	17	14	19,7	26,2	13,1	18,7	15,4
35–44	15	18	11	23	11	16,4	19,8	12,2	25,5	12,2
45–54	13	21	10	13	10	13,0	21,3	10,3	13,7	10,7
55–64	14	16	12	6	5	15,9	17,7	12,9	6,3	5,3
65–74	15	11	6	9	9	18,2	13,5	7,5	11,5	11,6
75+	16	9	8	7	10	21,9	12,1	10,6	9,0	12,5
KOKKU TOTAL	101	110	70	82	68	14,1	15,4	9,8	11,6	9,6

^a 2009., 2010. ja 2011. aasta andmeid on korrigeeritud.^a The data for 2009, 2010 and 2011 have been revised

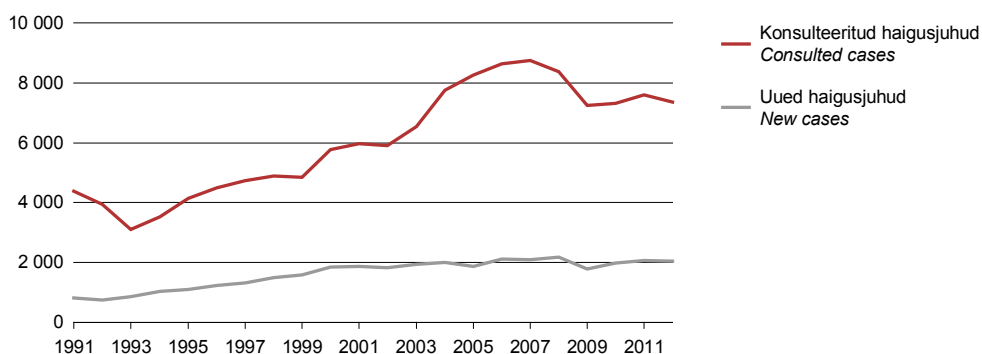
Tabel 12. Psüühika- ja käitumishäired, 2008–2012

Table 12. Mental and behavioural disorders, 2008–2012
(psühhiaatri ambulatoorne vastuvõtt – *outpatient psychiatric care*)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Aasta jooksul konsulteeritud haigusjuhud	112 174	96 584	97 622	101 070	97 441	<i>Cases consulted during the year</i>
100 000 elaniku kohta	8 389,4	7 237,4	7 331,9	7 613,9	7 366,9	<i>per 100,000 inhabitants</i>
Uued haigusjuhud	29 382	23 810	26 573	27 566	27 233	<i>New cases</i>
100 000 elaniku kohta	2 197,5	1 784,2	1 995,8	2 076,6	2 058,9	<i>per 100,000 inhabitants</i>

Joonis 3. Diagnoositud psüühika- ja käitumishäireid 100 000 elaniku kohta, 1991–2012

Figure 3. Diagnosed mental and behavioural disorders per 100,000 inhabitants, 1991–2012

Metoodika

Tervishoiustatistika tegemiseks kogutakse andmeid tervishoiuteenuse osutamise loaga asutustelt ja nimistuga töötavalt perearstidelt tervishoiuteenuse korraldamise seaduse (TTKS) ja selle alusel sotsiaalministri 2007. aasta 20. detsembril kehtestatud määruse nr 92 „Tervishoiustatistika ja tervishoiualase majandustegevuse aruannete koostamise nõuded, andmete koosseis ja esitamise kord“ järgi.

Alates 2008. aastast kogub ja töötleb tervishoiuandmeid Tervise Arengu Instituut. Samuti koondab Tervise Arengu Instituut verekeskuste andmeid.

Oma valdkonna andmeid koguvad ka Tervise Arengu Instituudi koosseisu kuuluvad Eesti vähiregister ja tuberkuloosiandmekogu. Nakkushaiguste ja kiirabiandmeid kogub ja töötleb Terviseamet. Taastusravikeskustelt kogub andmeid Statistikaamet.

Andmete võrdlemisel tuleb silmas pidada, et tervishoiuasutuste ja arstierialade jaotus on aastatega muutunud. Alates 2001. aastast hõlmavad tervishoiutöötajate andmed ka Keskvangla haigla ning alates 2002. aastast taastusravikeskuste ja Eesti Kohtuarstliku Ekspertiisibüroo tervishoiutöötajate omi. Tervishoiupersonali arvestusest on välja jäetud piirivalve- ja kaitsevætetöötajad.

Alates 2001. aastast on haigestumusandmete hulgas ka vanglates registreeritud haigusjuhud. 2002. aastal kehtima hakanud haridusjärgse arstierialade klassifikatsiooni kohaselt ei arvestata arstierialade hulka administratiiv- ega tervisekaitsearste, keda käsitletakse tervishoiupersonali all muude kõrgharidusega tervishoiutöötajatena. Näo- ja lõualuukirurgid on arvestatud hambaarstide, internid ja residendid vastavalt arstide või hambaarstide hulka.

Haigestumus- ja suremusandmete esitamiseks on Eestis alates 1997. aastast kasutusel rahvusvaheline haiguste ja nendega seotud terviseprobleemide statistiline klassifikatsioon (RHK-10).

Andmekogumissüsteemi reorganiseerimise tõttu 2004. aastal esitatakse tervishoiustatistika aastase nihkega – 2012. aasta andmed 2014. aastal.

Rahvaarvuga seotud näitajate puhul on aastatel 2008–2012 kasutatud 17.01.2014 ümber arvatud rahvaarve.

Statistikaamet esitab vaid tervishoiuvaldkonna põhiandmeid. Üksikasjalikumalt infot saab Statistikaameti andmebaasist, Tervise Arengu Instituudi andmebaasist ja Terviseameti veebilehelt.

Methodology

The data for the production of health care statistics are collected from all institutions providing health care services that hold a relevant activity licence, and from family doctors working with practice lists, in accordance with the Health Care Services Organisation Act (HCSOA) and Regulation No. 92 of 20 December 2007 of the Minister of Social Affairs, "Health Care Statistics and the Requirements for Preparation of Economic Activity Reports in the Area of Health Care, the Composition of Data and the Procedure for Submission", issued on the basis of the HCSOA.

Since 2008, health care data are collected and processed by the National Institute for Health Development. The data of Blood Centres also are collected by the National Institute for Health Development.

The Estonian Cancer Register and the Tuberculosis Database – units of the National Institute for Health Development – collect the relevant domain-specific data. The data on infectious diseases and emergency care are collected and processed by the Health Board. Statistics Estonia collects data from health resorts.

When comparing the data, it is important to bear in mind that the structure of health care institutions and the division of physicians' professions have changed over the years. Since 2001, the figures of health care personnel include the staff of the Central Prison Hospital, and since 2002 the figures include the health care staff of health resorts and the Estonian Bureau of Forensic Medicine. The personnel employed by the Border Guard of Estonia and by the Defence Forces of Estonia have been excluded from the health care personnel.

Since 2001, the incidence data include cases registered in prisons. According to the current education-based classification applied since 2002, administrative physicians and physicians for health protection are excluded from the group of physicians and are counted as other health care personnel with higher education. Oral-maxillofacial surgeons are included among dentists. Interns and residents are included among physicians or dentists depending on their specialty.

Starting from 1997, the International Statistical Classification of Diseases and Health Related Problems (ICD-10) is used in Estonia for reporting morbidity and mortality data.

As a result of the reorganisation of the data collection system in 2004, health statistics are presented one year after the reference year – e.g. the data for 2012 are presented in 2014.

Population-related indicators for 2008–2012 are based on the population number revised on 17 January 2014.

Statistics Estonia provides only the basic data on health. More detailed information can be found in the database of Statistics Estonia, in the database of the National Institute for Health Development and on the website of the Health Board.

Kirjandust Publications

Eesti. Arve ja fakte 2014. (2014). Tallinn: Statistikaamet.

Minifacts About Estonia 2014. (2014). Tallinn: Statistikaamet.

Sotsiaaltrendid 6. Social trends 6. (2013). Tallinn: Statistikaamet.

SOTSIAALNE KAITSE

Marianne Leppik

Ülevaade

Sotsiaalne kaitse on ühiskonna tegevus, mille eesmärk on tagada inimeste heaolu sotsiaalsete probleemide ja riskide korral. See hõlmab mitmesuguseid avaliku ja erasektori rakendatavaid abinõusid, mis peaksid kergendama leibkonna või üksikisiku toimetulekut sissetuleku täieliku või osalise kaotuse korral. Sotsiaalse kaitse korraldamiseks on mitu võimalust, neist levinuimad on sotsiaalkindlustus ja -hoolekanne. Esimene on riigi antav garantii, et teatavate sotsiaalsete riskide (nt surm, toitja kaotus, töövõimetus, lapse sünd) ilmnemisel on tagatud sissetulek. Siia kuuluvad nii kindlustusmaksetest saadavad toetused (ravi-, töötus- ja pensionikindlustus) kui ka riigieelarvest finantseeritavad sissetulekut kompenseerivad toetused (toimetuleku- ja töötutoetused, puuetega inimeste sotsiaaltoetused jms). Sotsiaalhoolekande eesmärk on sotsiaaltoetuste ja -teenuste abil suurendada sotsiaalset kaasatust ning hoida ära ja leevendada vaesust ja tõrjutust.

Pensionisaajate arvu kasv aeglustub. 2014. aasta alguses oli ligi 2000 pensionisaajat rohkem kui aasta varem. Protsentides ei ole muutused suured – võrreldes 2013. aasta 1. jaanuariga on pensionäride osatähtsus kogurahvastikus 0,3 protsendipunkti suurem. Kasv on tingitud vanaduspensionäride arvu suurenemisest. Aastatel 2009–2013 on lisandunud üle 24 000 pensionisaaja, seejuures oli kasv suurim kriisijärgsetel aastatel, peamiselt töövõimetute arvu kasvu tõttu. 2013. aastal pöördus töövõimetuspensionäride arv pärast kriisi esimest korda langusesse, ehkki muutused ei olnud suured – töövõimetute hulk vähenes aastaga ligi 100 inimese võrra. Rahva- ja toitjakaotuspensionäri saajate arv on nagu töövõimetuspensionäride omagi kahanenud.

2013. aastal tõusis enim vanaduspension. Kui 2012. aastal sai vanaduspensionär kätte keskmiselt 312,9 eurot, siis 2013. aastal 327,4 eurot kuus. 2013. aastal indekseeriti pensione indeksiga 1,050, mis oli samuti pisut suurem kui aasta varem. Pensionitele kulus kokku ligi 1,45 miljardit eurot, mis on umbes viiendik riigieelarve kuludest.

Aastaga lisandus üle 3000 puudega inimese, ületades 140 000 piiri. 2014. aasta 1. jaanuari seisuga on puuetega inimeste osatähtsus rahvastikus ligikaudu 11%. Enamik puuetega inimestest kuuluvad vanematesse vanuserühmadesse – 70% neist on üle 55-aastased. Suurenenud on puuetega inimeste seas alla 15-aastaste osatähtsus, neid oli 7% rohkem kui 2012. aastal.

Ravikindlustatute arv väheneb järjekindlalt. 2013. aastal oli Eesti alalisest ehk registrijärgsest elanikkonnast ravikindlustus 90,9%-l. See võib olla tingitud kahest asjaolust. Ühelt poolt on endiselt tuntav majanduskriisi mõju, s.t töötutel, kes pole end arvele võtnud, ei ole ka ravikindlustust. Teiselt poolt aga võib oletada, et suurenenud väljarände tingimustes lahkub eelkõige aktiivsem osa elanikkonnast, mistõttu suureneb mitteaktiivsete, sh ravikindlustuseta inimeste osatähtsus. Märgimisväärselt kasvas 2013. aastal ajutise töövõimetuse hüvitiste arv, mis oli 32 400 võrra suurem kui aasta varem. Enim kasvas see haigushüvitiste arvelt – neid maksti välja ligi 10% rohkem kui 2012. aastal. Nii nagu hüvitised kasvasid 2013. aastal ka kulutused ravikindlustusele. Selle väljamaksed ulatusid 103 miljoni euron, mida on ligi 10 miljonit rohkem kui aasta varem.

Toimetulekutoetuse saajate arv väheneb. Toetusesaajate arv oli suurim 2010. aastal ja on järgmiste aastate vältel kahanenud 28%. Kuna toimetulekutoetus ise on aasta-aastalt kasvanud, siis väljamakstud toetuste summa märkimisväärselt kahanenud ei ole. Kui 2012. aastal maksti toimetulekutoetusteks veidi üle 21 miljoni euro, siis 2013. aastal kulus puudust kannatavate inimeste toetusteks 18,9 miljonit eurot.

Peretoetuste väljamaksed püsivad samal tasemel, ehkki toetusesaajate arv vähenes 2012. aastaga võrreldes ligikaudu 4000 võrra. Koos sündimuse vähenemisega on kahanenud ka sünditoetuste väljastamine. 2 miljoni euro võrra suurenesid aastaga väljamaksed lapsetoetustele.

Vanemliku hoolitsuseta ja abi vajavate laste arv on iga aastaga suurenenud. Vanemliku hooleta laste all peetakse silmas lapsi, kelle vanemad on kuulutatud teadmata kadunuks või teovõimetuks,

kelle vanematelt on vanema õigused ära võetud või kes on jäänud vanemliku hoolitsuseta mõnel muul põhjusel. Võrreldes 2012. aastaga oli 2013. aasta alguses arvel ligi 500 last rohkem, seejuures on see arv kasvanud eeskätt 0–2-aastaste väikelaste arvu suurenemise tõttu. Kui 2012. aasta alguses oli arvel 299 0–2-aastast last, siis 2013. aastal oli neid ligi 53% rohkem. Positiivsemalt paistab 2013. aasta silma bioloogilistesse perekondadesse paigutatud laste arvu kasvuga – uue kodu ja perekonna sai omale ligi kaks korda rohkem lapsi kui 2012. aastal.

Töötuskindlustushüvitise saajate arv suurenes 2013. aastal 5%. Hüvitise summa oli keskmiselt 313 eurot ja seda sai kokku ligi 27 000 inimest, neist 45% mehed ja 55% naised. Veidi on suurenenud ka töödandja maksejõuetuse ja koondamishüvitiste arv, seejuures on kasvanud ka väljamakstud summad.

Tööturuteenustes osalemine kahanes. 2013. aastal kasutati tööturuteenuseid ja -programme kokku ligi 82 000 korral (üks töötu võib olla kasutanud ka mitut teenust või programmi), mida on 11% vähem kui 2012. aastal. Kogukulutused aktiivsetele tööturumeetmetele püsisid aastatel 2009–2011 küllaltki stabiilsena, kuid suurenesid 2012. aastal 37%, ulatudes 50 miljoni euron. 2013. aastal olid kogukulutused tööturuteenustele ja -toetustele 43,8 miljonit eurot. Tööalastel koolitustel osalemine kahanes 2013. aastal varasema aastaga võrreldes peaaegu 30%, samal ajal kui teistel koolitustel ja nõustamisteenustel osalenute arv jäi samaks. Märgatavalt vähenes avaliku töö meetmes osalemine, 2012. aastaga võrreldes kahanes selles osalenute arv 60%. Proovitööd aga käis üle kahe korra rohkem inimesi kui aasta varem. Samuti suurenes märkimisväärselt puude või pikaajalise tervisehäirega inimestele mõeldud teenuste kasutamine.

Registreeritud tööõnnetuste arv jäi samale tasemele. 2013. aastal registreeriti Tööinspeksioonis 4180 tööõnnetust, mis on vaid mõnevõrra suurem kui 2012. aastal. 100 000 töötaja kohta registreeriti tööõnnetusi 673. Kõige enam registreeriti õnnetusi töötlevas tööstuses ning avalikus halduses ja riigikaitstes. Pea kaks kolmandikku tööõnnetustest juhtus meestega ja kõige sagedamini 25–34 aasta vanustega, seda nii meeste kui ka naiste seas. Tööõnnetuste statistika puhul tuleb arvestada andmete alahinnatust, kuna kõiki toimunud tööõnnetusi Tööinspeksioonis ei registreerita. Statistikaameti tehtud tööjõu-uuringu andmete põhjal leitud tööõnnetuste hinnanguline arv on peaaegu 2,5 korda suurem.

Sotsiaalkaitse kogukulutused kasvasid. Kui 2010. aastal kulutati Eestis sotsiaalkaitsele 2,6 miljardit eurot, siis 2011. aastal olid kulutused ligikaudu 22 miljoni euro võrra suuremad. Sotsiaalkaitsele tehtavad kulutused näitavad, kui palju on riik sotsiaalkaitse süsteemi panustanud, ja kulutuste suurus võimaldab hinnata riigi suutlikkust kanda hoolt sotsiaalselt tundlike inimrühmade eest. Euroopa Liidu riikidest kulutas enim Luksemburg, kus sotsiaalkaitsekulutused elaniku kohta ulatusid 18 000 euron. Eestis oli 2011. aastal vastav näitaja 1951 eurot.

Sotsiaalhüvitised hõlmasid 2011. aastal SKP-st kokku 16,2% – protsendipunkti võrra vähem kui aasta varem. Üle kolmandiku SKP-st hõlmasid sotsiaalkaitsele tehtud kogukulutused Hollandis, Prantsusmaal ja Taanis.

SOCIAL PROTECTION

Marianne Leppik

Overview

Social protection refers to public measures for ensuring people's welfare in case of social problems or risks. It encompasses all interventions from public or private bodies intended to help households or individuals cope in case of the full or partial loss of income. There are several possibilities to arrange social protection, with social insurance and social care being the most common. The first means a state warranty guaranteeing income in case of certain social risks (e.g. death, loss of a provider, incapacity for work, birth of a child). This type of social protection includes various benefits financed from social contributions (health, unemployment and pension insurance) and compensating benefits financed from the state budget (subsistence and unemployment benefits, benefits for disabled people etc.). The purpose of social care is to increase social inclusion and to prevent and mitigate poverty and exclusion by offering social benefits and facilities.

The growth in the number of pensioners is slowing down. At the beginning of 2014, there were nearly 2,000 pensioners more than at the beginning of the previous year. In percentage terms, the changes are not big – compared to 1 January 2013, the share of pensioners in the total population has grown by 0.3 percentage points. This growth is due to the increase in the number of old-age pensioners. In the period 2009–2013 the number of pensioners increased by more than 24,000, whereas the growth was the biggest in the years after the economic crisis (mainly due to the growth in the number of persons incapacitated for work). In 2013 the number of persons incapacitated for work fell for first time since the crisis, although the change was not huge – it declined by about 100. There has also been a decrease in the number of persons receiving national or survivor's pension.

In 2013 the old-age pension increased the most. In 2012 old-age pensioners received 312.9 euros on average, while in 2013 they received 327.4 euros per month on average. The pensions were indexed with index 1.050, which was a little higher than the year before. In 2013 the state spent 1.45 billion euros on pensions, which is about a fifth of the state budget expenditure.

During the year, the number of disabled persons grew by more than 3,000 and exceeded 140,000. As at 1 January 2014, disabled persons constituted approximately 11% of the total population. Most of the disabled persons are in the older age groups – 70% are aged over 55. There has been an increase in the share of disabled persons aged under 15 – their number was 7% bigger than in 2012.

The number of insured persons decreases steadily. In 2013 only 90.9% of the permanent residents in Estonia had health insurance. This could be the result of two facts. On the one hand, the impact of the economic crisis continues, meaning that the unemployed persons who have not been registered do not have health insurance. On the other hand, out-migration is increasing and most of the leavers are likely to be economically active, which could mean an increase in the share of the inactive (and uninsured) population. In 2013 there was a notable increase in the number of benefits for temporary incapacity for work – there were 32,400 benefits more than the year before. The growth was mostly due to the increased number of sickness benefits which was 10% higher than in 2012. Like the number of benefits, the expenditure on health insurance also grew in 2013: payments totalled 103 million euros, which is 10 million more than the year before.

The number of recipients of the subsistence benefit is in decline. The number of beneficiaries was the biggest in 2010 and has fallen by 28% in the following years. As the subsistence benefit has increased year by year, there has not been any major fall in the sum of benefits paid. In 2012 a little over 21 million euros was spent on subsistence benefits, whereas in 2013 this sum was 18.9 million euros.

The expenditure on family benefits remained at the same level, although the number of recipients decreased by about 4,000 compared to 2012. With the decline in births, the number of childbirth allowances has also decreased. The expenditure on child allowances grew by 2 million euros compared to 2012.

The number of children without parental care and in need of assistance has increased from year to year. Children are considered to be without parental care if their parents are declared to be missing, are deprived of parental rights or are without active legal capacity, or if a child has been left without parental care for any other reason. Compared to 2012, the number of such children increased by nearly 500 (as at the beginning of 2013), whereas the increase has mostly been due to the increased number of 0–2-year-olds without parental care. At the beginning of 2012, 299 0–2-year-olds were registered, while in 2013 their number was 53% bigger. On a positive note, in 2013 there was a growth in the number of children placed in biological families – compared to 2012, almost twice as many children found a new home and family.

The number of unemployment insurance benefit recipients increased 5% in 2013. The average amount of the benefit was 313 euros and it was paid to almost 27,000 persons, 45% of them men and 55% women. The number of insurance benefits upon lay-off and benefits upon insolvency of employer also increased slightly as did the average amount of these benefits.

Participation in labour market measures decreased. In 2013 there were nearly 82,000 participants in active labour market measures (this includes some double counting as one person can benefit from several measures), which is 11% less than in 2012. Total expenditure on labour market measures remained quite stable during 2009–2011, but increased 37% in 2012 amounting to 50 million euros. In 2013 the total expenditure on labour market measures and supports was 43.8 million euros. Compared to 2012, there was an almost 30% decrease in the participation in labour market training, while participation in other training and counselling services remained roughly the same. There was a considerable decrease in the participation in the public work measure, with a 60% decline in participation compared to 2012. At the same time, the number of participants in the work trial measure doubled. Also, there was a significant increase in the use of measures aimed for persons with a disability or a long-term health problem.

The number of registered accidents at work remained stable. In 2013, 4,180 accidents at work were registered with the Labour Inspectorate, which is only slightly more than in 2012. The number of registered accidents at work per 100,000 employees was 673. Accidents occurred the most often in manufacturing and in public administration and defence. Almost two thirds of the accidents at work happened with males and most often in the age group 25–34 (among both males and females). Data on registered accidents at work are underestimated as not all accidents are reported to the Labour Inspectorate. The estimated number of accidents at work, calculated by Statistics Estonia based on the Labour Force Survey, is almost 2.5 times bigger than the reported number.

Total expenditure on social protection grew. In 2010, 2.6 billion euros was spent on social protection in Estonia, while in 2011 the expenditure increased by about 22 million. The level of social protection expenditure indicates the country's contribution to the social protection system as well as its ability to take care of socially sensitive groups and ensure its citizens' subsistence. Among the European Union countries, Luxembourg was the biggest spender with 18,000 euros spent on social protection per inhabitant. In Estonia the corresponding indicator in 2011 was 1,951 euros.

The share of social protection expenditure in the GDP was 16.2% in 2011, which is a percentage point lower than in 2010. In the Netherlands, France and Denmark, social protection expenditure accounted for more than a third of the GDP.

Tabel 1. Pensionärid^a pensioniliigi järgi, 2010–2014*Table 1. Pensioners^a by type of pension, 2010–2014**(aasta alguses – at the beginning of the year)*

	2010	2011	2012	2013	2014	
Vanaduspensionärid	292 343	296 199	297 985	297 413	300 047	<i>Old-age pensioners</i>
ennetähtaegse vanaduspensioni saajad	16 893	19 327	20 602	21 632	22 965	<i>persons receiving early retirement old-age pension</i>
soodustingimustel vanaduspensioni saajad	53 347	54 055	54 948	56 032	560 898	<i>persons receiving old-age pension under favourable conditions</i>
Väljateenitud aastate pensioni saajad	2 632	2 568	2 555	4 021	4 040	<i>Persons receiving pension for full length of service required</i>
Töövõimetuspensioni saajad	76 662	82 590	90 093	94 418	94 325	<i>Persons receiving pension for incapacity for work</i>
töövõime kaotus 100%	9 655	9 661	9 941	9 724	9 280	<i>100% loss of capacity for work</i>
töövõime kaotus 80–90%	27 435	28 425	29 604	29 835	28 960	<i>80–90% loss of capacity for work</i>
töövõime kaotus 40–70%	39 572	44 504	50 548	54 859	56 805	<i>40–70% loss of capacity for work</i>
Toitjakaotuspensioni saajad (perekonnad)	8 539	8 272	7 642	6 972	6 320	<i>Families receiving survivor's pension</i>
pereliikmed, kellele on määratud toitjakaotuspension	11 309	10 828	9 953	9 060	8 214	<i>family members receiving survivor's pension</i>
Rahvapensioni saajad	6 154	6 120	6 250	6 436	6 414	<i>Persons receiving national pension</i>
rahvapensioni saajad (toitjakaotuspensioni saajate puhul pereliikmed)	6 456	6 355	6 428	6 595	6 570	<i>persons receiving national pension (in case of persons receiving survivor's pension – the family members)</i>
KOKKU	386 330	395 749	404 525	409 260	411 146	TOTAL

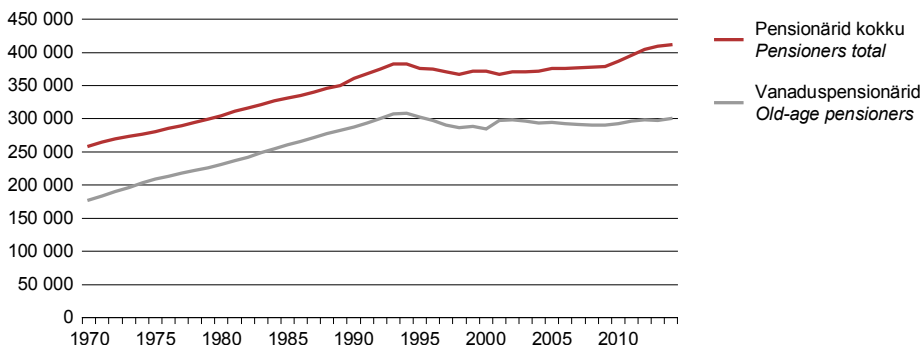
^a Toitjakaotuspensioni (ka toitja kaotuse korral makstava rahvapensioni) puhul loetakse perekond üheks pensionisaajaks. Kui pensionisaajaid on vaja eristada soo või vanuse järgi, loetakse iga pereliige eraldi.

^a In case of the survivor's pension (and national pension paid in case of loss of a provider), the whole family is considered as one pensioner. Family members are counted separately if there is a need to differentiate the pension beneficiaries by age or sex.

Joonis 1. Pensionärid, 1970–2014

Figure 1. Pensioners, 1970–2014

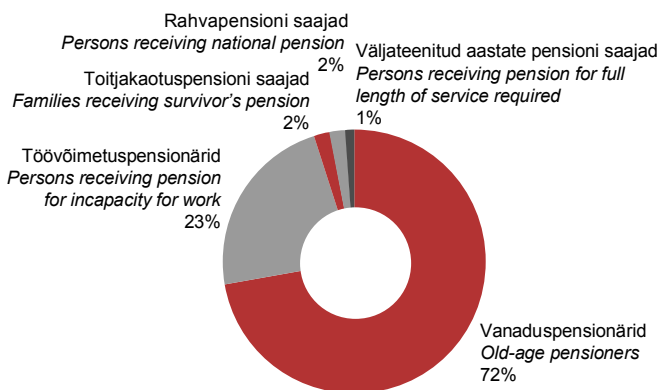
(aasta alguses – at the beginning of the year)

Joonis 2. Pensionärid pensioniliigi järgi, 2014

Figure 2. Pensioners by type of pension, 2014

(aasta alguses – at the beginning of the year)

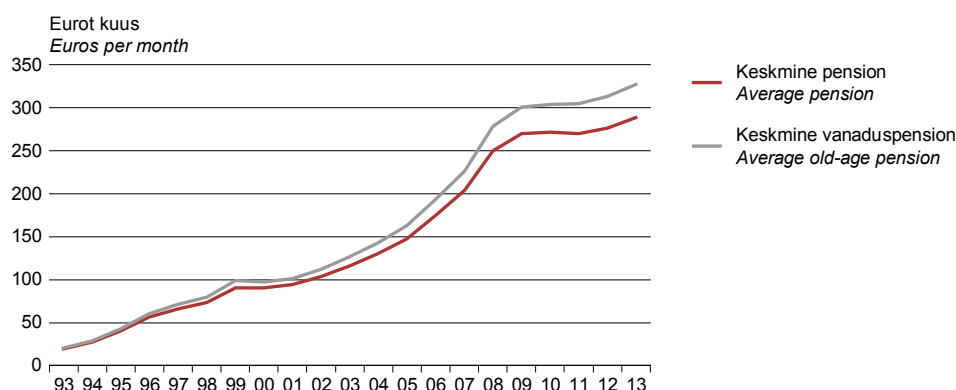

Tabel 2. Riiklikud pensionid, 2009–2013

Table 2. State pensions, 2009–2013

(eurot – euros)

	2009	2010	2011	2012	2013	
Keskmine kuupension	270,4	271,7	270,6	276,6	288,6	Average monthly pension
Keskmine vanaduspension	301,3	304,5	305,1	312,9	327,4	Average old-age pension
Keskmine töövõimetuspension	178,7	178,9	177,1	180,7	187,6	Average pension for incapacity for work
Keskmine toitjakaotuspension	144,9	146,1	149,4	151,0	158,0	Average survivor's pension
Keskmine rahvapension	102,3	103,0	102,7	104,4	107,7	Average national pension

Joonis 3. Keskmine pension ja vanaduspension, 1993–2013*Figure 3. Average pension and average old-age pension, 1993–2013***Tabel 3. Pensionärid ja toitjakaotuspensioni saavad pereliikmed soo ja vanuse järgi, 2010–2014***Table 3. Pensioners and family members receiving survivor's pension by sex and age, 2010–2014 (aasta alguses – at the beginning of the year)*

Vanuserühm, sugu	2010	2011	2012	2013	2014	Age group, sex
Alla 18	7 996	7 376	6 974	6 771	6 495	Under 18
mehed	4 136	3 813	3 616	3 495	3 385	males
naised	3 860	3 563	3 358	3 276	3 110	females
18–39	24 666	26 309	27 278	27 416	26 502	18–39
mehed	13 304	14 334	14 922	15 063	14 551	males
naised	11 362	11 975	12 356	12 353	11 951	females
40–54	35 132	37 263	39 794	40 664	40 177	40–54
mehed	17 836	18 765	19 886	20 174	19 905	males
naised	17 296	18 498	19 908	20 490	20 272	females
55–59	27 964	29 224	29 895	30 034	29 932	55–59
mehed	12 640	13 344	14 000	14 198	14 069	males
naised	15 324	15 880	15 895	15 836	15 863	females
60–62	36 699	37 747	36 208	33 463	32 815	60–62
mehed	12 379	13 269	13 467	13 117	13 034	males
naised	24 320	24 478	22 741	20 346	19 781	females
63–64	25 912	29 753	31 451	33 154	33 050	63–64
mehed	10 578	12 216	13 071	13 823	13 778	males
naised	15 334	17 537	18 380	19 331	19 272	females
65–69	64 251	61 213	59 619	61 556	66 118	65–69
mehed	25 159	24 145	23 833	24 793	26 624	males
naised	39 092	37 068	35 786	36 763	39 494	females
70+	166 782	169 655	175 795	178 449	178 107	70+
mehed	49 563	50 537	53 665	55 090	55 114	males
naised	117 219	119 118	122 130	123 359	122 993	females
KOKKU	389 402	398 540	407 014	411 507	413 196	TOTAL
mehed	145 595	150 423	156 460	159 753	160 460	males
naised	243 807	248 117	250 554	251 754	252 736	females

Tabel 4. Püsiva töövõimetuse ja puude ekspertiis, 2009–2013*Table 4. Assessment of permanent incapacity for work and disability, 2009–2013*

	2009	2010	2011	2012	2013	
Esmakordse püsiva töövõimetuse ekspertiisid	14 364	18 155	18 870	17 581	16 822	<i>First-time examinations for permanent incapacity for work</i>
püsivalt töövõimeetuks tunnistatud	12 973	16 804	17 339	15 885	14 766	<i>declared permanently incapacitated for work</i>
mehed	7 191	8 975	9 021	8 182	7 754	<i>males</i>
naised	5 782	7 829	8 318	7 703	7 012	<i>females</i>
töövõimeetus 100%	1 418	1 219	1 175	908	849	<i>100% incapacity for work</i>
töövõimeetus 80–90%	3 490	3 825	3 780	3 316	2 944	<i>80–90% incapacity for work</i>
töövõimeetus 40–70%	7 402	10 581	10 799	10 013	9 325	<i>40–70% incapacity for work</i>
töövõimeetus 10–30%	663	1 179	1 585	1 648	1 648	<i>10–30% incapacity for work</i>
ajutiselt töövõimeetuks tunnistatud	1 283	1 151	1 280	1 358	1 497	<i>declared temporarily incapacitated for work</i>
Püsiva töövõimetuse korduvekspertisiid	37 983	38 861	38 414	36 613	38 125	<i>Re-examinations for permanent incapacity for work</i>
töövõimeetuks tunnistatud	37 942	38 806	38 370	36 465	37 831	<i>declared incapacitated for work</i>
töövõimeetus 100%	4 423	4 089	3 891	2 541	2 917	<i>100% incapacity for work</i>
töövõimeetus 80–90%	13 609	13 746	13 011	11 296	10 918	<i>80–90% incapacity for work</i>
töövõimeetus 40–70%	19 240	20 307	20 672	21 503	22 732	<i>40–70% incapacity for work</i>
töövõimeetus 10–30%	670	664	796	1 125	1 264	<i>10–30% incapacity for work</i>
tunnistatud töövõimeliseks	41	55	44	148	294	<i>not declared incapacitated for work</i>
Esmakordse puudega inimesed	16 569	20 544	21 869	21 483	21 407	<i>First-time disability</i>
mehed	8 228	9 818	10 315	10 206	9 973	<i>males</i>
naised	8 341	10 726	11 554	11 277	11 434	<i>females</i>
sügav puue	1 620	1 919	2 050	2 208	2 030	<i>profound disability</i>
raske puue	6 835	8 195	9 217	8 987	8 802	<i>severe disability</i>
keskmine puue	8 114	10 430	10 602	10 288	10 575	<i>modest disability</i>
Kehtiva puude raskusastmega inimesed, aasta lõpus	120 432	128 129	133 847	137 710	141 026	<i>Disabled persons, at the end of the year</i>
mehed	48 369	52 036	54 522	56 214	57 799	<i>males</i>
naised	72 063	76 093	79 325	81 496	87 286	<i>females</i>
alla 16-aastased	6 791	7 825	8 645	9 214	9 862	<i>under-16-year-olds</i>
16–24-aastased	3 881	4 124	4 143	4 156	4 135	<i>16–24-year-olds</i>
25–34-aastased	4 732	5 287	5 575	5 815	6 067	<i>25–34-year-olds</i>
35–44-aastased	6 384	7 149	7 506	7 774	7 939	<i>35–44-year-olds</i>
45–54-aastased	11 796	12 737	13 305	13 453	9 630	<i>45–54-year-olds</i>
55–62-aastased	16 471	18 316	19 397	19 681	20 268	<i>55–62-year-olds</i>
vähemalt 63-aastased	70 377	72 691	75 276	77 617	79 066	<i>63 and older</i>

Tabel 5. Ravikindlustus, 2009–2013
Table 5. Health insurance, 2009–2013

	2009	2010	2011	2012	2013	
Ravikindlustus-hüvitiste arv	582 562	394 507	512 650	446 145	476 727	Number of health insurance benefits
Ajutise töövõimetuse hüvitis	426 006	260 693	379 088	307 694	340 094	Benefit for temporary incapacity for work
haigushüvitis	305 476	169 391	274 564	201 753	220 929	sickness benefit
sünnitushüvitis	12 456	11 007	10 012	9 770	9 677	maternity benefit
tööõnnetus-hüvitis	4 191	4 154	4 796	5 026	5 469	benefit for occupational accident
hooldushüvitis	103 883	76 141	89 716	91 145	104 019	care benefit
Hambaravihüvitis	154 726	132 040	131 852	136 717	135 276	Adult dental care benefit
Täiendav ravimihüvitis	1 830	1 774	1 710	1 734	1 357	Additional benefit for medicinal products
Hüvitatud päevade arv	7 379 379	5 453 066	4 937 836	4 954 761	5 228 586	Number of recompensable days
Haigushüvitis	4 708 595	3 185 903	2 698 258	2 742 257	2 915 972	Sickness benefit
Sünnitushüvitis	1 676 535	1 533 010	1 395 109	1 364 348	1 347 845	Maternity benefit
Tööõnnetus-hüvitis	91 474	90 877	101 848	107 547	118 109	Benefit for occupational accident
Hooldushüvitis	902 775	643 276	742 621	740 609	846 660	Care benefit
Väljamaksed, tuhat eurot	151 133,5	90 400,5	89 065,4	93 400,7	103 428,0	Payments, thousand euros
Ajutise töövõimetuse hüvitis	140 867,9	81 436,4	80 770,1	84 264,5	94 100,6	Benefit for temporary incapacity for work
haigushüvitis	76 188,1	33 174,9	35 942,6	37 545,2	42 421,5	sickness benefit
sünnitushüvitis	42 260,4	36 117,8	31 139,8	32 168,0	33 735,6	maternity benefit
tööõnnetus-hüvitis	2 067,1	1 893,5	2 061,8	2 337,2	2 751,7	benefit for occupational accident
hooldushüvitis	20 352,3	10 250,2	11 625,9	12 214,1	15 191,8	care benefit
Hambaravihüvitis	9 834,0	8 540,3	7 854,6	8 715,2	9 140,2	Adult dental care benefit
Täiendav ravimihüvitis	431,7	423,9	440,7	421,0	187,2	Additional benefit for medicinal products
Ravikindlustatute arv	1 276 366	1 256 240	1 245 469	1 237 104	1 231 203	Persons covered by health insurance

Tabel 6. Toimetulekutoetused, 2009–2013
Table 6. Subsistence benefits, 2009–2013

	2009	2010	2011	2012	2013	
Rahuldatud taotlused toimetulekupiiri tagamiseks	106 819	165 119	161 641	137 791	118 492	Applications satisfied to guarantee the minimum subsistence level
eluasemekulude katteks	51 475	96 016	96 858	82 276	70 781	to cover housing expenditure
Toimetulekutoetust saanud leibkonnad	20 149	...	24 332	21 585	19 320	Households receiving subsistence benefit
leibkonnaliikmed	38 122	...	44 647	39 333	...	household members
Leibkonna keskmine toetuskordade arv	5,3	...	6,6	6,4	6,1	Average number of times the benefit was received
Makstud toetused, tuhat eurot	11 995,8	20 604,3	23 900,8	21 018,6	18 879,3	Benefits paid, thousand euros
toimetulekupiiri tagamiseks	11 375,1	20 448,0	23 757,4	20 682,7	18 476,5	to guarantee the minimum subsistence level
eluasemekulude katteks	2 647,9	5 843,9	6 626,1	6 246,6	6 047,1	to cover housing expenditure
täiendav toimetulekutoetus	620,7	156,4	143,5	336,0	403,0	supplementary subsistence benefit

Tabel 7. Sotsiaalkindlustustoetused, 2009–2013*Table 7. Social security benefits, 2009–2013*

	2009	2010	2011	2012	2013	
Toetuse saajad aastas / aasta lõpus						Recipients of benefits in a year / at end-year
Peretoetused	361 073	356 516	351 690	344 963	341 054	Family benefits
lapse sünnitoetus	15 930	15 724	15 361	13 724	13 641	childbirth allowance
lapsetoetus	261 443	258 695	255 522	252 255	250 775	child allowance
vanemahüvitis	19 668	19 768	19 004	17 706	17 345	parental benefit
Puuetega inimeste sotsiaaltoetused	131 546	136 262	136 262	139 679	142 717	Social benefits for disabled persons
puudega lapse toetus	7 262	8 093	8 093	8 625	9 157	disabled child allowance
puudega vähemalt 16-aastase inimese toetus	115 532	120 241	124 181	126 673	128 761	disability allowance for a person of at least 16 years of age
Muud sotsiaaltoetused	95 460	81 295	84 531	84 338	105 927	Other social benefits
Väljamaksed, tuhat eurot						Payments, thousand euros
Peretoetused	254 083,0	274 388,9	272 105,3	256 912,5	256 165,4	Family benefits
lapse sünnitoetus	5 090,6	5 024,7	4 911,8	4 470,0	4 432,3	childbirth allowance
lapsetoetus	70 824,5	70 016,4	68 920,0	68 526,9	70 649,4	child allowance
vanema- hüvitis	152 703,3	174 007,6	173 293,3	159 519,0	157 268,8	parental benefit
Puuetega inimeste sotsiaaltoetused	45 769,6	50 297,8	54 000,7	56 766,1	57 796,2	Social benefits for disabled persons
puudega lapse toetus	5 997,9	6 662,5	7 391,3	7 952,4	8 502,9	disabled child allowance
puudega vähemalt 16-aastase inimese toetus	39 175,5	43 099,2	46 080,0	48 244,3	49 293,3	disability allowance for a person of at least 16 years of age
Muud sotsiaaltoetused	31 944,6	29 995,8	34 193,6	31 920,8	40 156,8	Other social benefits

Tabel 8. Sotsiaalteenused, 2009–2013*Table 8. Social services, 2009–2013**(aasta lõpus – at end-year)*

	2009	2010	2011	2012	2013	
Asenduskoduteenuse osutajad	36	37	33	35	36	Providers of substitute home service
Asenduskoduteenuse kasutajad	1 284	1 214	1 167	1 096	1 071	Users of substitute home service
Täiskasvanute hooldamise teenuse osutajad (v.a erihoolekandeteenused)	122	129	131	138	144	Providers of welfare service to adults (excl. special care services)
Erihoolekandeteenuste osutajad	96	93	99	105	109	Providers of special care services
Hooldamisteenuse kasutajad	9 781	10 151	10 428	10 806	11 369	Users of welfare service to adults
täiskasvanute hooldamise teenus	5 126	5 485	5 769	6 130	6 333	welfare service to adults (excl. special care services)
erihoolekandeteenus	4 655	4 666	4 659	4 676	5 036	special care services

Tabel 9. Varjupaigasteenuse kasutajad varjupaika pöördumise põhjuse järgi, 2009–2013
Table 9. Persons using shelter service by reason for staying at a shelter, 2009–2013

Põhjus	Teenuse kasutajate arv Number of service users					Reason
	2009	2010	2011	2012	2013	
Vägivald	443	636	535	519	523	Violence
Hulkurlus	193	226	215	122	132	Vagrancy
Kodune hoolimatus	142	160	185	139	116	Negligence at home
Alkoholi kuritarvitamine	776	752	794	511	301	Alcohol abuse
Narkootikumide kuritarvitamine	103	103	122	116	84	Drug abuse
Elukoha puudumine	865	830	806	1 045	1 220	Lack of place of residence
Kinnipidamiskohast vabanemine	64	98	62	32	31	Release from prison
Muu/teadmata	400	424	360	278	269	Other/unknown
KOKKU	2 986	3 229	3 079	2 762	2 676	TOTAL

Tabel 10. Vanemliku hoolitsuseta ja abi vajavad lapsed, 2009–2013^a
Table 10. Children without parental care and in need of assistance, 2009–2013^a

	2009	2010	2011	2012	2013	
Aasta alguses arvel	2 738	3 334	3 904	4 751	5 284	Registered at the beginning of the year
poisid	1 507	1 836	2 177	2 662	2 961	boys
tüdrukud	1 231	1 498	1 727	2 089	2 323	girls
0–2-aastased	270	312	317	299	456	0–2-year-olds
poisid	142	154	172	167	243	boys
tüdrukud	128	158	145	132	213	girls
Aasta jooksul arvele võetud	2 184	2 054	2 573	2 808	3 190	Registered during the year
poisid	1 194	1 114	1 455	1 494	1 679	boys
tüdrukud	990	940	1 118	1 314	1 511	girls
0–2-aastased	311	327	324	409	473	0–2-year-olds
poisid	154	181	175	199	251	boys
tüdrukud	157	146	149	210	222	girls
Arvel olevatest paigutatud	664	460	453	410	465	Registered children who were placed into institutional care
poisid	354	232	216	191	236	boys
tüdrukud	310	228	237	219	226	girls
peresisele asendushooldusele ^b	266	210	137	175	174	in foster families ^b
poisid	139	96	61	72	94	boys
tüdrukud	127	114	76	103	80	girls
bioloogilise perekonda	53	57	96	43	91	in biological families
poisid	20	26	49	24	37	boys
tüdrukud	33	31	47	19	54	girls
asenduskodusse	168	139	144	134	130	in a substitute home
poisid	97	85	72	75	68	boys
tüdrukud	71	54	72	59	62	girls
varjupaika	177	54	77	58	70	in a shelter
poisid	98	25	35	20	37	boys
tüdrukud	79	29	42	38	33	girls

^a 2011. ja 2012. aasta andmeid on korrigeeritud

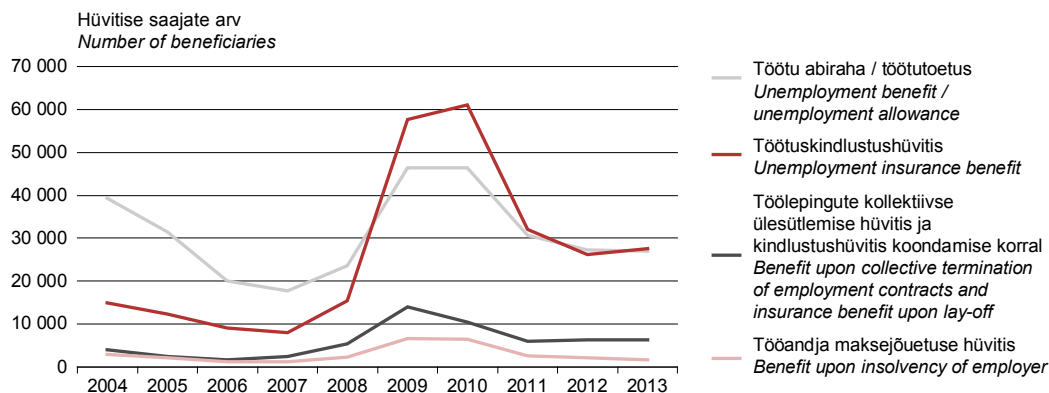
^b Peresise asendushooldus on perekonnas hooldamine, eestkoste või lapsendamine.

^a The data for 2011 and 2012 have been revised.

^b The term "foster families" refers to foster care, guardianship or adoption.

Tabel 11. Töötuskindlustus, 2010–2013^aTable 11. Unemployment insurance, 2010–2013^a

	Saajate arv Number of recipients				Keskmine hüvitis, eurot Average amount of benefit, euros				
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013	
Töötuskindlustus-hüvitis	61 012	32 127	26 191	27 603	265	257	283	313	Unemployment insurance benefit
mehed	32 046	14 370	11 200	12 525	304	299	336	368	males
naised	28 966	17 757	14 991	15 078	221	224	246	267	females
Kindlustushüvitis koondamise korral	10 523	6 040	6 371	6 353	1 130	1 160	1 313	1 470	Insurance benefit upon lay-off
mehed	4 605	2 264	2 272	2 451	1 327	1 357	1 649	1 887	males
naised	5 918	3 776	4 099	3 902	977	1 041	1 126	1 208	females
Tööandja maksejõuetuse hüvitis	6 432	2 600	2 087	1 682	1 709	1 754	1 708	2 104	Benefit upon insolvency of employer
mehed	3 427	1 547	1 136	1 079	1 921	1 909	2 038	2 347	males
naised	3 005	1 053	951	603	1 467	1 526	1 313	1 669	females

^a 2012. aasta andmeid on korrigeeritud.^a The data for 2012 have been revised.Joonis 4. Töötu sotsiaalne kaitse, 2004–2013^aFigure 4. Social protection for the unemployed, 2004–2013^a^a Alates 1. juulist 2009 makstakse töölepingute kollektiivse ülesütlemise hüvitise asemel kindlustushüvitist koondamise korral.^a Since 1 July 2009, the insurance benefit upon lay-off is paid instead of the benefit upon collective termination of employment contracts.

Tabel 12. Tööturumeetmed, 2009–2013^aTable 12. Labour market measures, 2009–2013^a

	2009	2010	2011	2012	2013	
Aasta jooksul arvel olnud töötud	136 112	155 927	122 117	102 653	94 125	Registered unemployed persons during the year
Töötutoetuse saajad	46 376	45 401	30 659	27 307	26 902	Recipients of unemployment allowance
Töötutoetuse saajaid keskmiselt kuus	18 377	15 659	10 334	9 174	9 071	Average number of recipients of unemployment allowance per month
Tööturuteenuste kasutajad			Users of active labour market measures			
Töökoolitus	15 812	9 706	20 958	34 898	24 954	Labour market training
Tööotsingukoolitus	2 403	7 207	11 660	12 854	13 188	Job search training
Karjäärinõustamine	23 916	19 018	19 299	20 702	20 601	Career counselling
Psühholoogiline nõustamine	978	725	1 389	1 583	1 555	Psychological counselling
Palgatoetus	194	10 885	9 835	5 595	4 398	Wage subsidy
Ettevõtluse alustamise toetus	495	678	498	608	506	Business start-up subsidy
Avalik töö	1 561	1 342	1 090	1 006	395	Public work
Tööpraktika	1 722	3 769	2 801	4 265	4 204	Work placement
Tööharjutus	1 528	1 003	1 305	2 696	2 971	Coaching for working life
Tööklubi	225	995	2 716	3 009	3 523	Job club
Teenused puude või pikaajalise tervisehäirega inimestele	30	36	60	98	141	Measures for persons with a disability or a long-term health problem
Täienduskoolitus ettevõtluse alustamise toetuse saajatele	18	9	60	80	166	Training for recipients of business start-up subsidy
Järelnõustamine ettevõtluse alustamise toetuse saajatele	-	-	9	11	9	Counselling for recipients of business start-up subsidy
Vabatahtlik töö ^d	...	...	337	678	945	Voluntary work ^d
Proovitöö ^b	...	...	470	817	1 791	Work trial ^b
Võlanõustamine ^d	...	...	1 155	1 477	1 624	Debt counselling ^d
Mentorlus ^b	...	...	72	241	105	Mentoring ^b
Talgutöö ^d	...	...	33	158	241	Community work ^d
Hooldeteenus ^b	...	...	31	169	221	Care service ^b
Muud teenused	88	312	143	157	149	Other measures
Tööturuteenustele ja -toetustele tehtud kulutused, tuhat eurot			Expenditure on labour market measures and supports, thousand euros			
Tööturuteenustele tehtud kulutused	32 238	32 788	36 631	50 026	43 798	Expenditure on active labour market measures
Töötutoetuse väljamaksed	11 809	10 169	6 513	5 750	8 642	Unemployment allowance payments

^a 2010.–2012. aasta andmeid on korrigeeritud.^b 2009. ja 2010. aasta andmed kajastavad muude teenuste all.^a The data for 2010–2012 have been revised.^b The data for 2009 and 2010 are reflected under other measures.

Tabel 13. Registreeritud tööõnnetused ettevõtte tegevusala järgi, 2009–2013^a
Table 13. Registered accidents at work by economic activity of the enterprise, 2009–2013^a

	2009	2010	2011	2012 ^b	2013	
KOKKU						TOTAL
Tööõnnetused	2 937	3 224	3 744	4 148	4 180	Accidents at work
100 000 töötaja kohta	494,5	567,6	620,7	675,9	672,8	Per 100,000 employees
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük						Agriculture, forestry and fishing
Tööõnnetused	143	150	164	150	163	Accidents at work
100 000 töötaja kohta	595,8	627,6	616,5	543,5	615,1	Per 100,000 employees
Mäetööstus						Mining and quarrying
Tööõnnetused	40	32	37	41	30	Accidents at work
100 000 töötaja kohta	634,9	477,6	637,9	836,7	625,0	Per 100,000 employees
Töötlev tööstus						Manufacturing
Tööõnnetused	926	1 038	1 206	1 318	1 427	Accidents at work
100 000 töötaja kohta	825,3	973,7	101,6	1 141,1	1 225,9	Per 100,000 employees
Elektrienergia-, gaasi- ja veevarustus						Electricity, gas and water supply
Tööõnnetused	47	55	43	44	69	Accidents at work
100 000 töötaja kohta	479,6	504,6	364,4	352,0	683,2	Per 100,000 employees
Ehitus						Construction
Tööõnnetused	262	272	294	353	361	Accidents at work
100 000 töötaja kohta	450,9	570,2	499,1	606,5	637,8	Per 100,000 employees
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite remont						Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles
Tööõnnetused	278	314	360	407	396	Accidents at work
100 000 töötaja kohta	334,9	392,5	443,9	514,5	488,3	Per 100,000 employees
Majutus ja toidlustus						Accommodation and food service activities
Tööõnnetused	116	113	146	165	151	Accidents at work
100 000 töötaja kohta	601,0	597,9	793,5	877,7	645,3	Per 100,000 employees
Veondus ja laondus						Transportation and storage
Tööõnnetused	237	252	319	320	346	Accidents at work
100 000 töötaja kohta	468,4	567,6	660,5	627,5	737,7	Per 100,000 employees
Info ja side						Information and communication
Tööõnnetused	15	11	19	13	13	Accidents at work
100 000 töötaja kohta	102,0	86,6	113,7	70,3	66,0	Per 100,000 employees
Finantsvahendus, kinnisvara						Financial, insurance and real estate activities
Tööõnnetused	27	37	45	44	40	Accidents at work
100 000 töötaja kohta	131,7	189,7	214,3	203,7	182,7	Per 100,000 employees
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus						Professional, scientific and technical activities
Tööõnnetused	27	32	30	30	29	Accidents at work
100 000 töötaja kohta	128,6	152,4	129,9	129,3	110,7	Per 100,000 employees
Haldus- ja abitegevused						Administrative and support service activities
Tööõnnetused	181	209	279	299	289	Accidents at work
100 000 töötaja kohta	1 058,5	1 094,2	1 603,5	1 403,7	1 273,1	Per 100,000 employees
Avalik haldus, riigikaitse ja sotsiaalkindlustus						Public administration, defence and social security
Tööõnnetused	334	373	426	511	448	Accidents at work
100 000 töötaja kohta	900,3	925,6	1 084,0	1 274,3	1 041,9	Per 100,000 employees
Haridus, tervishoid ja sotsiaalhoolekanne						Education, human health and social work activities
Tööõnnetused	216	231	273	377	342	Accidents at work
100 000 töötaja kohta	227,8	256,9	299,7	391,5	369,7	Per 100,000 employees
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg						Arts, entertainment and recreation
Tööõnnetused	73	77	73	68	52	Accidents at work
100 000 töötaja kohta	517,7	527,4	514,1	456,4	304,1	Per 100,000 employees
Muud teenindavad tegevused						Other service activities
Tööõnnetused	15	28	30	16	24	Accidents at work
100 000 töötaja kohta	132,7	239,3	285,7	140,4	193,6	Per 100,000 employees

^a Aastate 2009–2012 tööõnnetuste arvud 100 000 töötaja kohta on korrigeeritud nende aastate rahvaarvude ümberarvutuste tõttu.

^b 2012. aasta andmeid on korrigeeritud.

^a The data on accidents at work per 100,000 employees in 2009–2012 have been revised due to the recalculation of the population figures for 2009–2012.

^b The data for 2012 have been revised.

Tabel 14. Registreeritud tööõnnetustes kannatanud soo ja vanuse järgi, 2011–2013^a
Table 14. Persons injured in registered accidents at work by sex and age, 2011–2013^a

	Tööõnnetused Accidents at work			Surmaga lõppenud tööõnnetused Fatal accidents at work			
	2011	2012	2013	2011	2012	2013	
Kannatanud kokku	3 744	4 156	4 180	19	14	20	TOTAL
Mehed	2 415	2 552	2 634	19	13	19	Males
Naised	1 328	1 604	1 546	0	1	1	Females
Alla 18-aastased	5	7	15	1	0	0	Under-18-year-olds
18–24-aastased	680	760	759	0	3	1	18–24-year-olds
25–34-aastased	930	1 020	1 043	9	3	3	25–34-year-olds
35–44-aastased	771	816	739	5	1	2	35–44-year-olds
45–54-aastased	702	832	821	3	3	7	45–54-year-olds
55–64-aastased	566	622	679	1	4	5	55–64-year-olds
Vähemalt 65-aastased	90	99	124	0	0	2	Over-65-year-olds

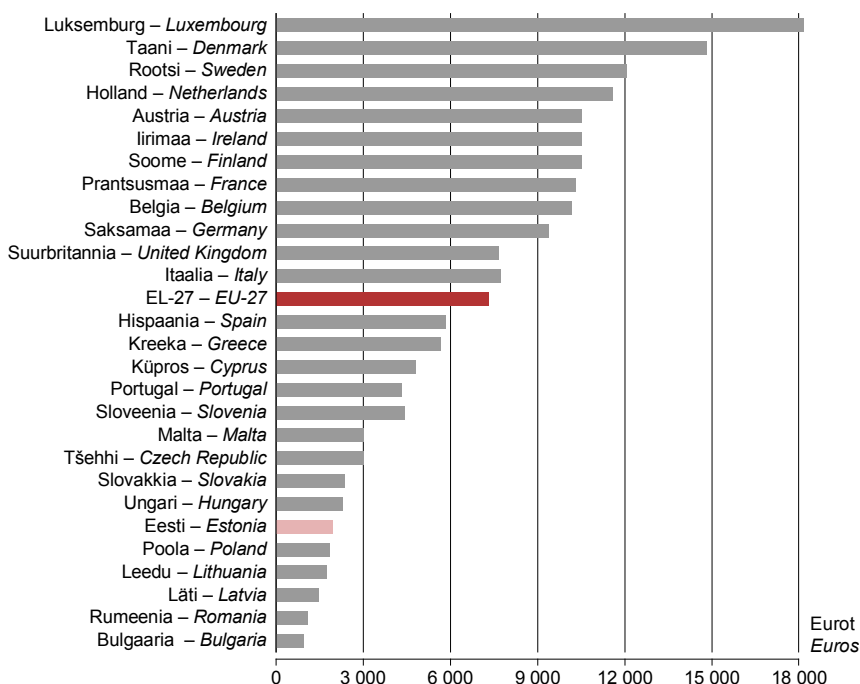
^a 2012. aasta andmeid on korrigeeritud.

^a The data for 2012 have been revised.

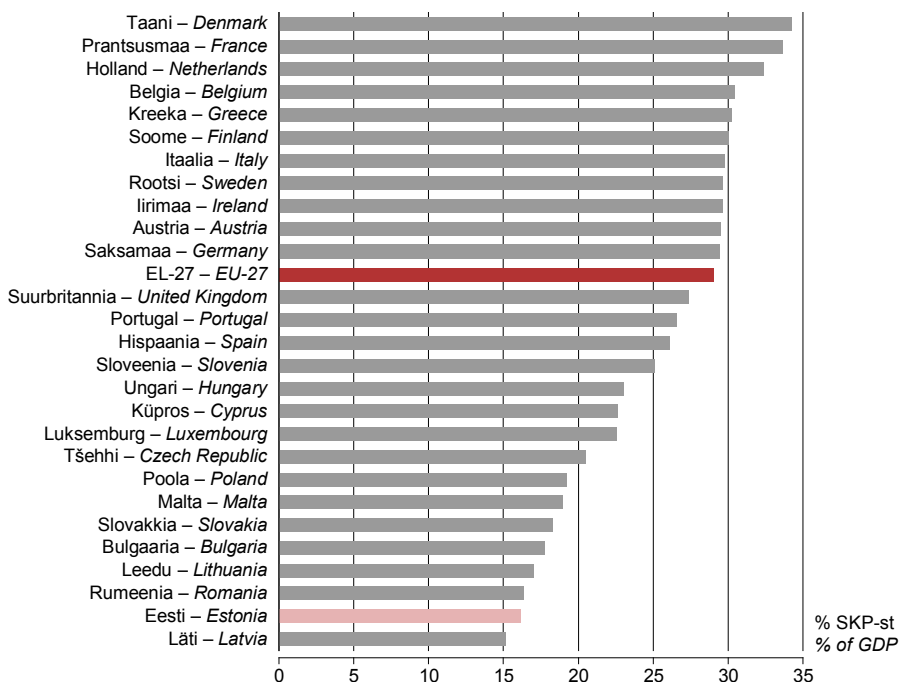
Tabel 15. Sotsiaalkaitse kogukulutused kululiigi järgi, 2007–2011

Table 15. Total expenditure on social protection by type of expenditure, 2007–2011
 (miljonit eurot – million euros)

	2007	2008	2009	2010	2011	
Sotsiaalhüvitised	1 922,47	2 396,37	2 625,89	2 561,52	2 583,14	Social benefits
haigus, tervishoid	642,03	776,02	744,74	686,92	726,75	sickness, health care
puue, töövõimetus	179,33	236,07	260,96	279,24	295,70	disability, incapacity for work
vanadus	826,06	1 013,47	1 099,97	1 116,95	1 119,29	old age
toitja kaotus	15,35	17,89	16,92	15,13	14,08	survivors
pere ja lapsed	222,37	287,87	313,23	326,57	319,29	family, children
töötus	22,22	49,18	169,32	108,47	75,90	unemployment
eluase	3,41	3,64	4,81	7,17	8,10	housing
sotsiaalne tõrjutus	11,71	12,23	15,94	21,06	24,03	social exclusion
Halduskulud	23,41	28,36	30,15	28,04	28,68	Administration costs
KOKKU	1 945,88	2 424,73	2 656,04	2 589,56	2 611,82	TOTAL

Joonis 5. Sotsiaalkaitse kogukulutused elaniku kohta Euroopa Liidus, 2011*Figure 5. Total expenditure on social protection per inhabitant in the European Union, 2011*

Allikas/Source: Eurostat

Joonis 6. Sotsiaalkaitse kogukulutuste osatähtsus SKP-s Euroopa Liidus, 2011*Figure 6. Share of total expenditure on social protection in the GDP in the European Union, 2011*

Allikas/Source: Eurostat

Metoodika

Sotsiaalse kaitse statistika põhineb administratiivsetel andmeallikatel. Andmed töötuskindlustuse, registreeritud töötute ja tööturumeetmete kohta tulevad Statistikaametile Töötukassast, ravikindlustusandmed Haigekassast, sotsiaalteenuste ning vanemliku hoolitsuseta ja abi vajavate laste andmed Sotsiaalministeeriumist, tööõnnetuste andmed Tööinspeksioonilt ning ülejäänud andmed Sotsiaalkindlustusametist. Kasutatud on nii registri- kui ka neid andmeid, mida edastavad kohalikud omavalitsused või sotsiaalteenuste osutajad. Sotsiaalse kaitse statistika on otseselt seotud seadusemuudatustega: näitarvud muutuvad koos seaduste uuendamisega. Seda tuleb statistika analüüsimisel arvesse võtta.

Pensionäride arvu on mõjutanud vanaduspensioniea tõstmine 63. eluaastani 1998. aastal. Eesmärgi saavutamiseks tuli pensioniiga tõsta korraga poole aasta kaupa. Kui mehed said 63-aastaselt pensionile juba 2001. aastal, siis naiste puhul üleminek alles kestab ja 2013. aastal jõudsid pensioni-ikka naised, kel vanuseks 62,5 aastat.

2009. aastal maksti viimast korda töölepingute kollektiivse ülesütleamise hüvitist. Alates 1. juulist 2009 makstakse selle asemel kindlustushüvitist koondamise korral.

Tööõnnetuste statistika puhul tuleb arvestada, et andmed kajastavad vaid registreeritud tööõnnetusi. Tegelik tööõnnetuste arv, eriti kergemate tööõnnetuste oma, on suurem.

Ravikindlustushüvitiste andmed kajastavad vaid Haigekassa makstavaid hüvitisi. Ravikindlustuse näitajaid on mõjutanud seadusemuudatus, mille kohaselt alates 1. juulist 2009 maksab Haigekassa hüvitist alates haigestumise või vigastuse üheksandast päevast (varem alates teisest päevast). Haigestumise neljandast kuni kaheksanda päevani maksab haigushüvitist tööandja; teise ja kolmanda päeva eest hüvitist ei maksta. Alates 1. jaanuarist 2009 ei hüvitata enam hambaravi suurele osale ravikindlustusega täiskasvanutest.

1. aprillil 2010 mindi üle uuele sotsiaaltoetuste ja -teenuste andmeregistrile (STAR). Ülemineku tõttu ei ole toimetulekutoetust saanud leibkondade arv 2010. aasta kohta kättesaadav.

Sotsiaalkaitsele tehtud kogukulutuste arvestamiseks kasutatakse Eurostatis välja töötatud Euroopa ühtse sotsiaalkaitsestatistika süsteemi (ESSPROS). Arvepidamises jagatakse kulutused ühelt poolt kaheksa funktsiooni (haigus ja tervishoid; puue; vanadus; toitja kaotus; perekond ja lapsed; töötus; eluase; mujal liigitamata sotsiaalne tõrjutus), teiselt poolt seitsme skeemi ehk rahastamisallika (Haigekassa; Sotsiaalkindlustusamet; Tööturuamet (kuni 30.04.2009); Töötukassa; Sotsiaalministeerium; kohalik omavalitsus; riik) vahel. Eurostatile andmete edastamise tähtaeg on N+2 aasta 30. juuni.

Methodology

Social protection statistics are based on administrative data sources. The Estonian Unemployment Insurance Fund provides data on unemployment insurance, registered unemployed persons and labour market measures. The Estonian Health Insurance Fund provides data on health insurance. The Ministry of Social Affairs provides data on social services and children without parental care and in need of assistance. The Labour Inspectorate provides data on accidents at work. The rest of the data are provided by the Social Insurance Board. Statistics Estonia uses the data in registers as well as data received from local governments or providers of social services. Social protection statistics are directly influenced by legislative amendments: the statistical indicators change with any new amendments. This should be taken into account when analysing the statistics.

The number of pensioners has been influenced by the fact the pensionable age was raised to 63 in 1998. To achieve this goal, the pensionable age is raised by half a year at a time. Men reached the pensionable age of 63 years already in 2001. The transition is still in progress for women. In 2013 women aged 62.5 reached the pensionable age.

The payment of the benefit upon collective termination of employment contracts was terminated starting from 1 July 2009 and replaced with the insurance benefit upon lay-off.

Data on accidents at work cover only registered accidents. Therefore, the data (especially the data concerning less serious accidents) are underestimated.

Data on health insurance benefits include only benefits paid by the Estonian Health Insurance Fund. The health insurance indicators have been influenced by a legislative amendment whereby, starting 1 July 2009, the Health Insurance Fund pays compensation starting from the ninth day (previously from the second day) of illness or injury. The employer pays a sickness benefit for days 4–8 of the insured person's illness; no benefit is paid for the second and third day. Starting from 1 January 2009, a large share of adults covered by health insurance no longer have a right to the dental care benefit.

The new register for data on social benefits and services (STAR) was adopted on 1 April 2010. Due to the transition, there are no comprehensive data available on the number of households that received subsistence benefits in 2010.

The European System of Integrated Social Protection Statistics (ESSPROS), developed by Eurostat, is used to collect data on total social protection expenditure. In the accounts, the social protection expenditure is broken down into eight functions (sickness/health care; disability; old age; survivors; family/children; unemployment; housing; social exclusion not elsewhere classified) and also into seven schemes or financing sources (Estonian Health Insurance Fund; Social Insurance Board; Labour Market Board (until 30 April 2009); Estonian Unemployment Insurance Fund; Ministry of Social Affairs; local government; the state). The date for the transfer of the data to Eurostat is 30 June of the year N+2.

Kirjandust Publications

Eesti. Arve ja fakte 2014. (2014). Tallinn: Statistikaamet.

Eesti piirkondlik areng. 2013. Regional Development in Estonia. (2013). Tallinn: Statistikaamet.

Minifacts about Estonia 2014. (2014). Tallinn: Statistikaamet.

Kasulikke linke Useful links

Eurostati sotsiaalkaitsestatistika andmebaas

Eurostat social protection statistics

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/social_protection/data/database

ESSPROS-i käsiraamat

ESSPROS manual

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/product_details/publication?p_product_code=KS-RA-11-014

TÖÖTURG

Yngve Rosenblad, Ülle Pettai

Ülevaade

Viimase viie aastaga on tööjõud (s.t tööga hõivatud ja töötud) rahvastiku üldise kahanemise tõttu vähenenud 7000 inimese võrra. Selle taga on nii demograafilised põhjused kui ka välisränne. Vastukaaluks rahvastiku kahanemisele on järjest suurem osa tööealisest elanikkonnast tööturul aktiivsed, s.t tööjõus osalemise määr tõuseb. Rahvastiku majandusliku aktiivsuse kasv on muu hulgas seotud pensioniea tõusu, sündimuse mõningase vähenemise ja tööturu olukorra paranemisega. Kui tööturustatistikas tavapäraselt vaatluse all olev 15–74-aastaste arv on 2009. aastaga võrreldes kahanenud tervenisti 3%, siis samas vanuses tööjõud, s.t tööturul aktiivsete inimeste hulk, vaid 1%. Kogu rahvastikku arvestades oli Eestis töötavate inimeste ja ülalpeetavate suhe 2013. aastal 1:1.

Tööhõive kasv aeglustus. Kui pärast majanduskriisi hakkas tööhõive kiiresti taastuma, siis 2013. aastal oli taastumise tempo märksa aeglasem. Hõivatute arv kasvas aastaga 6000 võrra (aasta varem 12 000 võrra). 15–74-aastaste tööhõive määr oli 2013. aastal 62,1% ja hõivatuid oli 621 000. Sellega on kriisiaastatel langenud hõivemäär jõudnud taas majandusbuumi algusaegsele, 2006. aasta tasemele. Samal ajal on muutunud sellise hõivetaseme saavutamise tingimused – tõusnud on pensioniiga ja kasvanud välismaal töötajate arv.

Välismaal töötas hinnanguliselt 23 000 Eesti elanikku ehk 3,7% kõigist tööga hõivatuid, neist kaks kolmandikku Soomes. Pärast Euroopa Liiduga (EL) ühinemist, s.t kümne aastaga, on välisriigis töölkäijate arv neljakordistunud. 2013. aastal välismaal leiba teenivate Eesti elanike hulk pisut kahanes, ennekõike peamise sihtriigi Soome rangemaks muutunud tööjõuseaduste ja majandusraskuste tõttu. Kõige enam on välismaal töölkäijate seas keskealisi kesk- ja kutseharidusega mehi, kes töötavad ehitus- või transpordisektoris. Möödunud aastal olid üle 40% välismaal töölkäijatest ehitajad.

Peamises töötamisvanuses olijatest ehk 20–64-aastastest töötas 2013. aastal 73%. Nii EL-i kui ka euroala keskmisest hõivemäärast on Eesti näitaja oluliselt kõrgem. Euroopa tööhõivestrateegias on seatud eesmärk tõsta 20–64-aastaste tööhõive määr 2020. aastaks vähemalt 75%-ni. Eesti ületas eesmärgi buumi ajal ehk aastatel 2006–2008, kuid viimased viis aastat on hõivemäär olnud taas madalam. Eesmärgiks seatud hõivemäära saavutamiseks peaks töötute ja praegu tööturul mitteaktiivsete seast tööhõivesse lisanduma 16 000 inimest.

Tööhõive kasvas ennekõike teeninduses, mis suurendas veelgi tertsiaarsektori ülekaalu teiste majandussektorite kahjuks. 2013. aastal töötas teenindussektoris 65,5% ja tööstussektoris 30,2% hõivatutest. Teenindussektori osatähtsuse hüppeline hõivekasv, mis sai alguse majanduskriisist, suurenes 2013. aastal majutuse ja toitlustuse, kutse-, teadus- ja tehnikaalaste tegevuste, kaubanduse ja kultuuri tegevusalade hõive kasvu tõttu veelgi. Tööstussektori suurimal tegevusalal töötlevas tööstuses muutus hõivatute arv vähe, ehituses ja energeetikas aga vähenes. Primaarsektori (põllumajandus, kalandus ja metsandus) osatähtsus tööhõives on pärast eelmise kümnendi langust sel kümnendil stabiliseerunud, püsides 4% juures.

Tööhõive kasvas enim vanemaealiste arvelt, noori töötajaid on jäänud vähemaks. Vähemalt 50-aastaseid töötajaid lisandus 2013. aastal üle 6000, alla 30-aastaste töötajate arv pisut kahanes. Tegemist on pikemaajalise trendiga – kümne aastaga on vanemaealine töötajaskond kasvanud 43 000 võrra, noorte töötajate hulk kahanenud 10 000 võrra. See on muutnud nooremate ja vanemaealiste hõiveproportsioone: 2013. aastal oli alla 30-aastaseid töötajaid 20% ja vähemalt 50-aastaseid 33% hõivatuid, kümme aastat varem vastavalt 22% ja 27%. Noorte töötajate arvu vähenemist on oodata veel vähemalt viis aastat, kuna tööikka jõuab iseseisvusaja algupoole väike põlvkond. Vanemaealiste tööhõivele aga annavad hoogu libisevalt kasvav pensioniiga, ühiskonna soodsamaks muutuvad hoiakud tööelu jätkamise suhtes ka pensioniea saabudes ja paranevad rahvatervise näitajad.

Kuigi naised ja mehed on tööturul peaaegu võrdselt, on Eesti tööturg nii tegevusalade kui ka ametite poolest väga segregeerunud. Naised oli 2013. aastal tervishoiu ja sotsiaalhoolekande valdkonna töötajate seas 91%, haridusvaldkonnas 79%. Mõneti mõistetav on meeste ülisuur osatähtsus (94%) mäetööstuses ja ehituses, kuid üle 75% oli mehi ka energeetika, veevarustuse ning veonduse ja laonduse tegevusalal. Naised oli üle kolmveerandi nii bürooametnike kui ka teenindus- ja müügitöötajate, mehi oskustöölise seas. See seletab osaliselt ka Eesti suurimat palgalõhet EL-is.

Töötuse määr oli 2013. aastal 8,6%, alla EL-i keskmise. Võrreldes kahe varasema aastaga töötuse vähenemine aeglustus. Kui EL-is järgnes tööpuuduse kasvu esimesele, 2008.–2010. aasta lainele 2011. aasta keskpaigas veel teinegi (töötus hakkas pisut kahanema alles 2013. aastal), siis Balti riikides on tööpuudus alates 2010. aastast vähenenud. Eestis langes töötuse määr alla EL-i keskmise 2012. aastal ja oli madalam ka 2013. aastal. Samal ajal on languse tempo aasta-aastalt aeglustunud. 2013. aastal langes Eesti töötuse määr varasema aastaga võrreldes 1,4 protsendipunkti – 10,0%-st 8,6%-ni. Aeglustumine oli pärast majanduse kiiret taastumistempot 2010. ja 2011. aastal ootuspärane, kuid samuti seotud Eesti kiratseva majanduskasvuga ja majandusprobleemidega mitmes Eestile olulises ekspordi sihtriigis.

Töötuid oli kokku 59 000, mida võib suurusjärgult võrrelda Narva elanikkonnaga. Võrreldes 2012. aastaga oli töötute koguarv 10 000 inimese ehk ligi seitsmendiku võrra väiksem. Töötukassas oli 2013. aastal arvele võetud ligi kaks kolmandikku kõigist tööjõu-uuringu järgi hinnatud töötutest ehk samas suurusjärgus nagu kahel varasemal aastalgi. Majanduskriisi algusaastatel oli näitaja märksa kõrgem, sest siis oli hulgaliselt värskest töötuks jäänuid, keda motiveerisid arvele võtma töötushüvitised ja ahtad võimalused kiiresti uut tööd leida.

2013. aastal vähenes tööpuudus ennekõike just pikaajaliste töötute arvelt – aasta või kauem tööd otsinuid oli tunduvalt vähem kui aasta varem. Ülekaalu saavutasid lühiajalised (alla aasta tööd otsinud) töötud, keda oli võrreldes 2012. aastaga ligi 2000 võrra enam ehk 33 000. Pikaajaliste töötute arv vähenes seevastu tervelt 11 000 võrra, neid oli 2013. aastal 26 000. Pikaajaline töötus oli suurem meeste, vanemaeealiste ja mitte-eestlaste seas. Väga pikalt, s.t vähemalt kaks aastat tööd otsinute osatähtsus töötute hulgas vähenes 2012. aastaga võrreldes kolmandikult neljandikule.

Kui sageli arvatakse, et pikaajalist töötust vähendab asjaolu, et pikaajalised töötud langevad lõpuks aktiivsest tööelust välja (jäävad koduseks, vormistatakse töövõimetuspensionile vms), siis tegelikult läks 2013. aastal neli viiendikku pikaajalisest töötusest väljunutest tööle ja vaid viiendik jäi majanduslikult mitteaktiivseks. Enne tööle saamist pikalt töötanud tööhõivajatel on aga mitu erijoonet, näiteks asuvad nad sagedamini tööle välismaale. Leitud töö on neil märksa sagedamini ehk 19%-l ajutine, samal ajal kui kõigist hõivatutest teeb ajutist tööd 3,3%. Võrreldes lühiajaliste töötutega on pikaajalistel ka mõneti suurem tõenäosus asuda leiba teenima ettevõtjana. Endiste pikaajaliste töötute majanduslikult mitteaktiivseks jäämise sagedasemad põhjused olid nii pensioniea saabumine, õppima minek, terviseprobleemid kui ka töö leidmise lootuse kaotus.

Tööpuuduse trendid liikusid soolise tasakaalu poole. 2013. aastal nii naiste kui ka meeste töötuse määr kahanes ja oli võrdlemisi sarnane: meestel 9,1%, naistel 8,2%. Majanduskriisi rängematel aastatel (2009–2010) oli mehi töötute seas ülekaalukalt rohkem, kuna kriis rasis esmajoones just meeste tegevusalasid.

Noorte ehk 15–24-aastaste töötuse määr oli 2013. aastal ülejäänud tööealiste omaga võrreldes 2,5 korda kõrgem ehk 18,7% (2012. aastal 20,9%). EL-i keskmisest on Eesti noorte tööpuuduse näitaja siiski mitu protsendipunkti madalam. Hinnanguliselt oli töötuid noori 2013. aastal kokku 11 000. Töötuse määra arvatakse osatähtsusest tööalaselt aktiivsetest noortest, kuid selles eas paljud alles õpivad ega ole tööle alustanud. Kõikidest 15–24-aastastest olid töötud 7,3%. 15–19-aastased pühenduvad üldjuhul veel täielikult õppimisele ja tööturul aktiivsed on neist alla 10%, 20–24-aastastest aga juba 60%.

Mitte-eestlaste töötuse määr on viimastel aastatel olnud eestlaste omast ligi poole kõrgem, ent pikema aja jooksul on lõhe siiski vähenenud. Mitte-eestlaste suurem töötus tähendab maakondade võrdluses kõrget tööpuuduse näitajat Ida-Virumaal (2013. aastal 15%), kuid seal see ka langes aastaga kõige kiiremini. Ka pikemas plaanis – võrreldes viie kuni kümne aasta taguse ajaga – on rahvastevaheline lõhe tööpuuduses pigem vähenenud.

LABOUR MARKET

Yngve Rosenblad, Ülle Pettai

Overview

Due to population decline, the labour force (i.e. employed and unemployed persons) has diminished by 7,000 in the previous five years. The decline has been caused by demographic trends and external migration. As a counterbalance to population decline, a growing part of the working-age population is economically active, which increases the labour force participation rate. The higher level of economic activity is, among other things, related to the rising retirement age, the slightly declining birth rate and improved labour market conditions. The age group usually monitored in labour market statistics (15–74) has decreased by 3% since 2009, while the labour force of the same age (i.e. number of economically active 15–74-year-olds) has decreased only by 1%. If the whole population is considered, the ratio of the working population to dependents was 1:1 in 2013.

Employment growth slowed down. The employment rate has recovered fast after the economic crisis, but the growth rate was notably slower in 2013. The number of employed persons grew by 6,000 (in 2012 it grew by 12,000). The employment rate of 15–74-year-olds in 2013 was 62.1% (there were 621,000 employed persons). This means that the employment rate, which dropped sharply during the economic crisis, has reached the pre-boom level of 2006. Nevertheless, this employment rate has developed in different conditions – there are more Estonian residents working abroad and the retirement age has been raised gradually.

It is estimated that 23,000 Estonian residents (3.7% of employed persons) worked abroad; two thirds of them worked in Finland. The number of residents working abroad has grown fourfold in the ten years since Estonia joined the European Union (EU). Still, in 2013 the number of those working abroad slightly decreased, primarily due to the adoption of stricter employment laws and economic regression in Finland, the main target country. Middle-aged men with general or vocational secondary education and working in construction and transportation form the majority of cross-border workers. Construction workers made up over 40% of all cross-border workers in 2013.

73% of 20–64-year-olds (i.e. persons in the main working age) were employed in 2013. In Estonia, this share is much higher than the EU and euro-area average employment rate. The European Employment Strategy has set the goal to increase the employment rate of 20–64-year-olds to at least 75% by the year 2020. Estonia achieved this target in the boom years 2006–2008, but in the last five years this employment rate has been below 75%. Approximately 16,000 currently unemployed or inactive persons should enter employment to reach the target employment rate in Estonia.

Employment grew primarily in services, which increased the dominance of the tertiary sector compared to other sectors. In 2013, 65.5% of the employed worked in services and 30.2% in industries. The rapid increase in the share of the services sector in employment (which began during the recession) continued in 2013, supported by increased employment in accommodation and food services, professional, scientific and technical activities, wholesale and retail trade, and arts, entertainment and recreation. Employment in manufacturing, the largest economic activity in the industrial sector, changed marginally; employment in construction and energy production decreased. After the decline in the previous decade, the share of the primary sector (agriculture, fishing and forestry) in employment has stabilised at around 4% of total employment.

Employment grew the most in older age groups, while the number of young employed persons is declining. The number of employed persons aged 50+ grew by more than 6,000 in 2013, but the number of employed persons aged under 30 diminished slightly. This is a long-term trend – in the previous ten years, the number of older employed persons grew by 43,000, while the number of young employed persons decreased by 10,000. This has changed the proportions of the age groups in employment: in 2013 the share of under-30-year-olds was 20% and the share of employees aged 50+ was 33% (the corresponding figures ten years ago were 22% and 27%). The decrease in the number of younger employees is expected to continue for at least five years, as the small generation born in the early 90s enters the labour market. The growing employment rate

of the elderly is supported by the gradual raising of retirement age, changing attitudes towards employment in retirement age and improving health indicators.

Although the number of men and women in employment is almost equal, the labour market in Estonia is heavily gender-segregated in terms of economic activities and occupations. In 2013 female employees constituted 91% of the labour force in health and social work activities and 79% in education. The outstanding majority of men in mining and quarrying and in construction (94% in each) is understandable, but men also constituted more than 75% of employees in energy, water supply and transportation and storage. More than three quarters of clerks, service and sales workers were women, while men accounted for three quarters of skilled workers. That partly explains the big gender pay gap in Estonia, which is the largest in the EU.

The unemployment rate was 8.6% in 2013, which is below the EU average. The decline in unemployment slowed down compared to the two previous years. In the EU, the first wave of increasing unemployment in 2008–2010 was followed by a second growth wave that started in the middle of 2011 (this trend was not reversed until mid-2013). In the Baltic states unemployment has decreased since 2010. In Estonia, the unemployment rate fell below the EU average in 2012 and was below that also in 2013. Still, the rate of decrease has slowed down year to year. In 2013 the unemployment rate in Estonia fell by 1.4 percentage points – from 10.0% to 8.6%. The slow-down was expected after the rapid recovery of the economy in 2010 and 2011, and also considering the modest growth of Estonia's GDP and the economic problems in several destination countries of Estonia's exports.

There were 59,000 unemployed persons, which is roughly the size of the population of Narva, the third-largest city in Estonia. Compared to 2012, the number of the unemployed fell by 10,000, i.e. about a seventh. The number of unemployed persons registered by the Estonian Unemployment Insurance Fund in 2013 was about two thirds of the total number of unemployed persons according to the Labour Force Survey, which is similar to the two previous years. This share was notably higher at the beginning of the economic crisis when many people had recently become unemployed – many of them registered as unemployed since they wanted to receive unemployment allowances and knew that they were unlikely to find a new job soon.

The decrease in unemployment in 2013 was driven by the falling number of the long-term unemployed – the number of people who had been looking for a job for a year or more declined remarkably compared to 2012. The short-term unemployed (i.e. people who had been looking for a job for under a year) held the biggest share among the unemployed, with their number increasing by nearly 2,000 compared to 2012 and totalling 33,000. At the same time, the number of the long-term unemployed decreased by 11,000 and totalled 26,000 in 2013. Long-term unemployment was bigger among men, the elderly and non-Estonians. The share of the very long-term unemployed (unemployed for two years or more) among the unemployed decreased from a third to a quarter, compared to 2012.

It is often supposed that long-term unemployment decreases mainly due to the fact that the long-term unemployed finally get discouraged and become economically inactive (homemakers, disability pensioners, etc.). However, the data for 2013 do not support this – four fifths of those who moved out of long-term unemployment got employed and only a fifth of them remained economically inactive. Their employment does reveal some special traits: for example, the long-term unemployed are more likely to enter employment abroad and more likely to find a temporary job (19% of them found a temporary job, while only 3.3% of all employed persons held a temporary job). The probability of becoming self-employed was also slightly higher for the long-term unemployed than for the short-term unemployed. The main reasons why some of the long-term unemployed became economically inactive were retirement, pursuit of studies, health problems and discouragement (losing hope to find work).

Male and female unemployment indicators became more similar. In 2013 both male and female unemployment rates declined, reaching a relatively similar level (9.1% for men and 8.2% for women). During the most difficult years of the economic crisis (2009–2010) men were the large majority among the unemployed, as the “male” industries were the most affected by the crisis.

In 2013 the youth unemployment rate was 18.7% (20.9% in 2012) or 2.5 times higher compared to the rest of the working-age population. Still, compared to the EU average, the youth unemployment rate (i.e. the share of unemployed persons aged 15–24 among the labour force of the same age) in Estonia was several percentage points lower. It is estimated that the young unemployed numbered 11,000 in 2013. The unemployment rate is calculated as a share of the young people who are economically active, but most members of this age group are still studying. Therefore, the share of the unemployed among all 15–24-year-olds was 7.3%. For example, most 15–19-year-olds are completely focused on studying and less than 10% of them are economically active, but among 20–24-year-olds the share of economically active persons is already 60%.

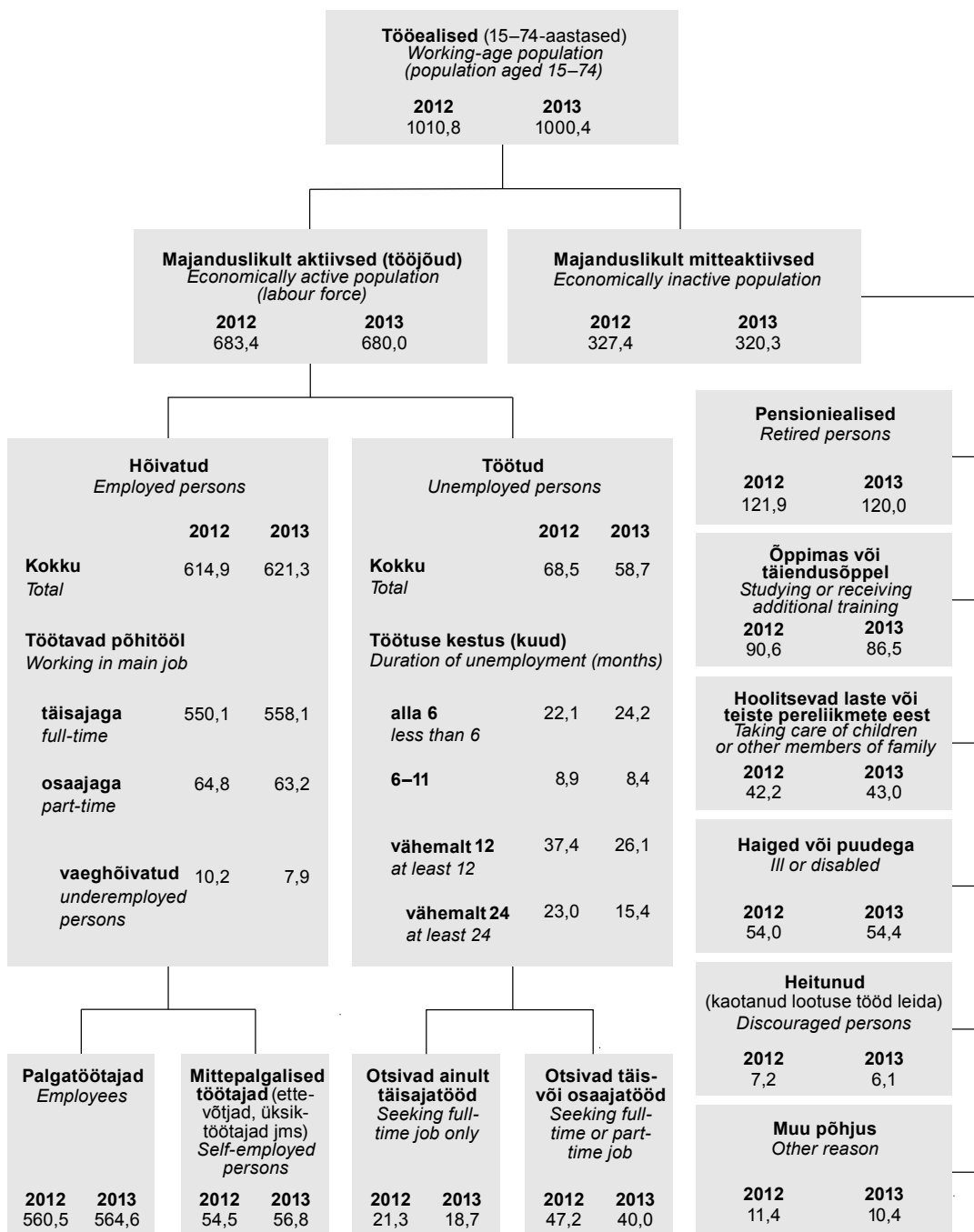
In recent years, the unemployment rate of non-Estonians has been about two times higher compared to Estonians, but the gap has narrowed over the years. Higher unemployment among non-Estonians means that the unemployment rate in Ida-Viru county (15% in 2013) is higher than in most other counties (due to the higher share of non-Estonian residents), but this was also the region that experienced the fastest decline in unemployment. The unemployment gap between Estonians and non-Estonians has also narrowed in the five and ten-year perspective.

Tabel 1. 15–74-aastased soo ja hõiveseisundi järgi, 2009–2013

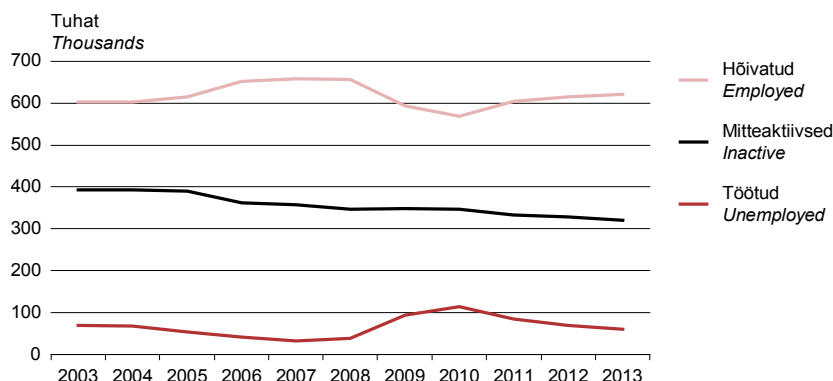
Table 1. Population aged 15–74 by sex and labour status, 2009–2013

	2009	2010	2011	2012	2013	
Mehed						Males
Töõjõud, tuhat	349,6	343,8	348,2	347,3	346,2	Labour force, thousands
hõivatud	291,3	277,6	302,7	309,4	314,7	employed
töötud	58,3	66,3	45,5	37,9	31,5	unemployed
Mitteaktiivsed, tuhat	141,2	144,9	137,4	134,8	132,1	Inactive, thousands
Kokku, tuhat	490,7	488,8	485,6	482,1	478,3	Total, thousands
Töõjõus osalemise määr, %	71,2	70,3	71,7	72,0	72,4	Labour force participation rate, %
Tööhõive määr, %	59,4	56,8	62,3	64,2	65,8	Employment rate, %
Töötuse määr, %	16,7	19,3	13,1	10,9	9,1	Unemployment rate, %
Naised						Females
Töõjõud, tuhat	337,4	338,1	339,8	336,1	333,8	Labour force, thousands
hõivatud	302,6	290,4	300,5	305,5	306,6	employed
töötud	34,8	47,7	39,3	30,6	27,2	unemployed
Mitteaktiivsed, tuhat	206,2	201,6	194,6	192,6	188,2	Inactive, thousands
Kokku, tuhat	543,6	539,7	534,4	528,7	522,1	Total, thousands
Töõjõus osalemise määr, %	62,1	62,6	63,6	63,6	63,9	Labour force participation rate, %
Tööhõive määr, %	55,7	53,8	56,2	57,8	58,7	Employment rate, %
Töötuse määr, %	10,3	14,1	11,6	9,1	8,2	Unemployment rate, %
Kokku						Total
Töõjõud, tuhat	687,0	681,9	688,0	683,4	680,0	Labour force, thousands
hõivatud	593,9	568,0	603,2	614,9	621,3	employed
töötud	93,1	113,9	84,8	68,5	58,7	unemployed
Mitteaktiivsed, tuhat	347,4	346,6	331,9	327,4	320,3	Inactive, thousands
Kokku, tuhat	1 034,4	1 028,4	1 019,9	1 010,8	1 000,4	Total, thousands
Töõjõus osalemise määr, %	66,4	66,3	67,5	67,6	68,0	Labour force participation rate, %
Tööhõive määr, %	57,4	55,2	59,1	60,8	62,1	Employment rate, %
Töötuse määr, %	13,5	16,7	12,3	10,0	8,6	Unemployment rate, %

Joonis 1. 15–74-aastased hõiveseisundi järgi, 2012, 2013

Figure 1. Population aged 15–74 by labour status, 2012, 2013
(tuhat – thousands)

Joonis 2. 15–74-aastased hõiveseisundi järgi, 2003–2013
Figure 2. Population aged 15–74 by labour status, 2003–2013

Tabel 2. 15–74-aastased hariduse^a ja hõiveseisundi järgi, 2009–2013
Table 2. Population aged 15–74 by education^a and labour status, 2009–2013

	2009	2010	2011	2012	2013	
Esimese taseme haridus või madalam						Below upper secondary education
Töõjõud, tuhat	71,4	66,0	70,1	65,1	61,2	Labour force, thousands
hõivatud	51,4	46,0	52,2	50,2	52,1	employed
töötud	20,0	20,0	17,9	15,0	9,1	unemployed
Mitteaktiivsed, tuhat	144,9	135,2	121,8	118,0	107,7	Inactive, thousands
Kokku, tuhat	216,3	201,2	192,0	183,1	168,9	Total, thousands
Töõjõus osalemise määr, %	33,0	32,8	36,5	35,6	36,2	Labour force participation rate, %
Tööhõive määr, %	23,8	22,9	27,2	27,4	30,8	Employment rate, %
Töötuse määr, %	28,0	30,4	25,6	23,0	14,9	Unemployment rate, %
Teise taseme, teise taseme järgne ja kolmanda taseme eelne haridus						Upper secondary education, post-secondary non-tertiary education
Töõjõud, tuhat	368,9	373,6	367,7	360,6	354,2	Labour force, thousands
hõivatud	311,0	302,4	320,9	322,7	319,9	employed
töötud	57,8	71,2	46,8	37,9	34,2	unemployed
Mitteaktiivsed, tuhat	142,7	149,3	144,4	147,4	149,8	Inactive, thousands
Kokku, tuhat	511,6	522,8	512,1	508,0	503,9	Total, thousands
Töõjõus osalemise määr, %	72,1	71,5	71,8	71,0	70,3	Labour force participation rate, %
Tööhõive määr, %	60,8	57,8	62,7	63,5	63,5	Employment rate, %
Töötuse määr, %	15,7	19,1	12,7	10,5	9,7	Unemployment rate, %
Kolmanda taseme haridus						Tertiary education
Töõjõud, tuhat	246,7	242,3	250,2	257,6	264,6	Labour force, thousands
hõivatud	231,4	219,6	230,1	242,0	249,3	employed
töötud	15,3	22,7	20,1	15,6	15,3	unemployed
Mitteaktiivsed, tuhat	59,8	62,1	65,7	62,0	62,9	Inactive, thousands
Kokku, tuhat	306,5	304,4	315,9	319,6	327,5	Total, thousands
Töõjõus osalemise määr, %	80,5	79,6	79,2	80,6	80,8	Labour force participation rate, %
Tööhõive määr, %	75,5	72,1	72,9	75,7	76,1	Employment rate, %
Töötuse määr, %	6,2	9,4	8,0	6,1	5,8	Unemployment rate, %

^a Eesti haridustasemed: esimese taseme haridus või madalam – alghariduseta, algharidus, põhiharidus, kutseharidus põhihariduseta noortele; teise taseme haridus – kutseõpe põhihariduse baasil, üldkeskharidus, kutsekeskharidus põhihariduse baasil, keskeriharidus põhihariduse baasil; teise taseme järgne ja kolmanda taseme eelne haridus – kutsekeskharidus keskhariduse baasil; kolmanda taseme haridus – keskeriharidus keskhariduse baasil, kõrgharidus, magistri- ja doktorikraad.

^a ISCED 97 levels of education: below upper secondary education – less than primary education, primary education, basic education, vocational education for youngsters without basic education; upper secondary education – vocational training based on basic education, general secondary education, vocational secondary education based on basic education, professional secondary education based on basic education; post-secondary non-tertiary education – vocational secondary education based on secondary education; tertiary education – professional secondary education based on secondary education, higher education, Master's and Doctoral degree.

Tabel 3. Tööjõud soo ja vanuse järgi, 2009–2013*Table 3. Labour force by sex and age, 2009–2013*

(tuhat – thousands)

	2009	2010	2011	2012	2013	
Mehed						Males
15–24	41,2	37,3	37,8	36,1	32,2	15–24
25–49	215,6	215,5	216,0	214,1	213,8	25–49
50–74	92,8	91,1	94,4	97,1	100,2	50–74
15–74	349,6	343,8	348,2	347,3	346,2	15–74
16 kuni pensioniiga	335,5	330,8	333,9	331,1	329,6	16 until pension age
15–64	339,9	335,3	340,0	337,3	335,6	15–64
Naised						Females
15–24	30,9	29,9	30,5	29,8	28,8	15–24
25–49	192,9	193,6	191,6	187,5	185,0	25–49
50–74	113,6	114,6	117,8	118,9	120,0	50–74
15–74	337,4	338,1	339,8	336,1	333,8	15–74
16 kuni pensioniiga	309,8	310,8	313,1	307,3	306,3	16 until pension age
15–64	325,8	326,2	325,4	321,2	319,0	15–64
Kokku						Total
15–24	72,1	67,1	68,3	65,9	61,0	15–24
25–49	408,5	409,1	407,6	401,6	398,8	25–49
50–74	206,4	205,7	212,1	215,9	220,2	50–74
15–74	687,0	681,9	688,0	683,4	680,0	15–74
16 kuni pensioniiga	645,3	641,6	647,0	638,4	635,8	16 until pension age
15–64	665,7	661,5	665,4	658,5	654,6	15–64

Tabel 4. Tööjõus osalemise määr soo ja vanuse järgi, 2009–2013*Table 4. Labour force participation rate by sex and age, 2009–2013*

(protsenti – percentages)

	2009	2010	2011	2012	2013	
Mehed						Males
15–24	42,7	40,1	42,4	42,4	40,0	15–24
25–49	92,6	92,7	93,4	92,9	92,8	25–49
50–74	57,4	55,8	57,2	58,3	59,9	50–74
15–74	71,2	70,3	71,7	72,0	72,4	15–74
16 kuni pensioniiga	78,7	78,2	79,5	79,8	80,1	16 until pension age
15–64	77,0	76,2	77,7	77,6	78,0	15–64
15 ja vanemad	67,4	66,5	67,6	67,8	67,9	15 and older
Naised						Females
15–24	34,0	34,1	36,3	37,1	38,1	15–24
25–49	83,1	84,0	84,0	83,0	82,2	25–49
50–74	51,5	51,7	53,0	53,4	54,2	50–74
15–74	62,1	62,6	63,6	63,6	63,9	15–74
16 kuni pensioniiga	73,7	74,3	74,5	74,6	74,6	16 until pension age
15–64	70,5	71,0	71,4	71,3	71,7	15–64
15 ja vanemad	54,6	55,0	55,6	55,3	55,3	15 and older
Kokku						Total
15–24	38,5	37,2	39,4	39,9	39,1	15–24
25–49	87,9	88,4	88,7	88,0	87,6	25–49
50–74	54,0	53,4	54,8	55,5	56,6	50–74
15–74	66,4	66,3	67,5	67,6	68,0	15–74
16 kuni pensioniiga	76,2	76,3	77,0	77,2	77,4	16 until pension age
15–64	73,7	73,6	74,5	74,4	74,8	15–64
15 ja vanemad	60,5	60,3	61,1	61,0	61,1	15 and older

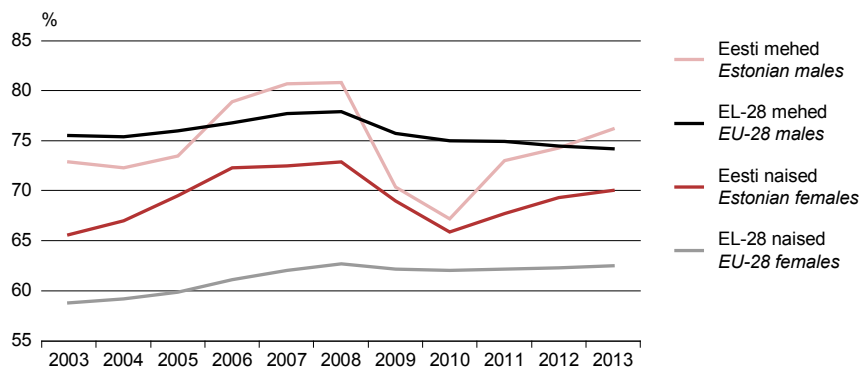
Tabel 5. Hõivatud soo ja vanuse järgi, 2009–2013

Table 5. Employed persons by sex and age, 2009–2013
(thuat – thousands)

	2009	2010	2011	2012	2013	
Mehed						Males
15–24	28,2	24,0	28,8	27,9	26,5	15–24
25–49	182,0	177,6	191,4	193,5	196,5	25–49
50–74	81,1	76,0	82,6	88,0	91,8	50–74
15–74	291,3	277,6	302,7	309,4	314,7	15–74
16 kuni pensioniiga	277,3	265,1	289,2	293,9	299,0	16 until pension age
15–64	281,6	269,3	294,8	299,7	304,7	15–64
20–64	279,0	268,2	292,3	296,7	302,8	20–64
Naised						Females
15–24	24,2	21,1	24,2	24,3	23,2	15–24
25–49	174,1	168,9	168,9	170,3	170,0	25–49
50–74	104,4	100,5	107,4	110,9	113,5	50–74
15–74	302,6	290,4	300,5	305,5	306,6	15–74
16 kuni pensioniiga	276,8	264,7	275,2	277,8	279,5	16 until pension age
15–64	291,9	278,9	286,7	291,3	291,9	15–64
20–64	289,6	277,0	284,5	289,1	289,8	20–64
Kokku						Total
15–24	52,4	45,0	53,0	52,1	49,6	15–24
25–49	356,0	346,5	360,3	363,8	366,4	25–49
50–74	185,5	176,5	189,9	198,9	205,3	50–74
15–74	593,9	568,0	603,2	614,9	621,3	15–74
16 kuni pensioniiga	554,1	529,8	564,4	571,7	578,4	16 until pension age
15–64	573,5	548,2	581,5	591,0	596,6	15–64
20–64	568,6	545,2	576,8	585,8	592,5	20–64

Joonis 3. 20–64-aastaste tööhõive määr soo järgi Eestis ja Euroopa Liidus, 2003–2013

Figure 3. Employment rate of population aged 20–64 in Estonia and in the European Union by sex, 2003–2013

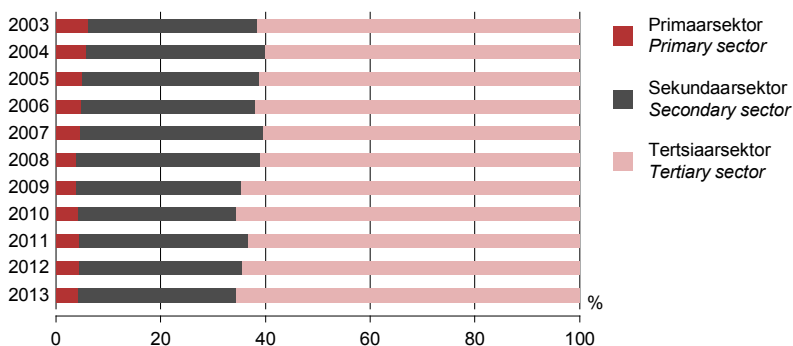

Allikad: Statistikaamet, Eurostat
Sources: Statistics Estonia, Eurostat

Tabel 6. Tööhõive määr soo ja vanuse järgi, 2009–2013*Table 6. Employment rate by sex and age, 2009–2013*

(protsenti – percentages)

	2009	2010	2011	2012	2013	
Mehed						Males
15–24	29,3	25,8	32,3	32,7	32,9	15–24
25–49	78,2	76,4	82,7	83,9	85,3	25–49
50–74	50,2	46,5	50,0	52,9	54,8	50–74
15–74	59,4	56,8	62,3	64,2	65,8	15–74
16 kuni pensioniiga	65,1	62,7	68,9	70,8	72,7	16 until pension age
15–64	63,8	61,2	67,3	69,0	70,8	15–64
20–64	70,4	67,2	73,0	74,3	76,2	20–64
15 ja vanemad	56,2	53,7	58,8	60,4	61,7	15 and older
Naised						Females
15–24	26,6	24,1	28,8	30,3	30,6	15–24
25–49	75,0	73,3	74,0	75,4	75,5	25–49
50–74	47,3	45,3	48,3	49,8	51,3	50–74
15–74	55,7	53,8	56,2	57,8	58,7	15–74
16 kuni pensioniiga	65,8	63,3	65,5	67,4	68,1	16 until pension age
15–64	63,2	60,7	62,9	64,6	65,6	15–64
20–64	69,0	65,9	67,7	69,3	70,0	20–64
15 ja vanemad	49,0	47,3	49,2	50,3	50,8	15 and older
Kokku						Total
15–24	28,0	25,0	30,6	31,5	31,8	15–24
25–49	76,6	74,8	78,4	79,7	80,5	25–49
50–74	48,5	45,8	49,0	51,1	52,8	50–74
15–74	57,4	55,2	59,1	60,8	62,1	15–74
16 kuni pensioniiga	65,4	63,0	67,2	69,1	70,4	16 until pension age
15–64	63,5	61,0	65,1	66,8	68,2	15–64
20–64	69,7	66,5	70,3	71,8	73,0	20–64
15 ja vanemad	52,3	50,2	53,6	54,9	55,8	15 and older

Joonis 4. Hõivatud majandussektori järgi, 2003–2013*Figure 4. Employed persons by sector of economy, 2003–2013*

Tabel 7. Hõivatud tegevusala^a järgi, 2009–2013
Table 7. Employed persons by economic activity^a, 2009–2013
 (tuhat – thousands)

	2009	2010	2011	2012	2013	
Põllumajandus, metsa- majandus ja kalapüük	24,0	23,9	26,6	27,6	26,5	<i>Agriculture, forestry and fishing</i>
Mäetööstus	6,3	6,7	5,8	4,9	4,8	<i>Mining and quarrying</i>
Töötlev tööstus	112,2	106,6	119,1	115,5	116,4	<i>Manufacturing</i>
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	7,5	8,6	8,1	9,2	7,1	<i>Electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	2,3	2,3	3,7	3,3	3,0	<i>Water supply; sewerage; waste management and remediation activities</i>
Ehitus	58,1	47,7	58,9	58,2	56,6	<i>Construction</i>
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	83,0	80,0	81,1	79,1	81,1	<i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
Veondus ja laondus	50,6	44,4	48,3	51,0	46,9	<i>Transportation and storage</i>
Majutus ja toitlustus	19,3	18,9	18,4	18,8	23,4	<i>Accommodation and food service activities</i>
Info ja side	14,7	12,7	16,7	18,5	19,7	<i>Information and communication</i>
Finants- ja kindlustustegevus	11,4	9,4	10,3	10,9	10,2	<i>Financial and insurance activities</i>
Kinnisvaraalne tegevus	9,1	10,1	10,7	10,7	11,7	<i>Real estate activities</i>
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	21,0	21,0	23,1	23,2	26,2	<i>Professional, scientific and technical activities</i>
Haldus- ja abitegevused	17,1	19,1	17,4	21,3	22,7	<i>Administrative and support service activities</i>
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	37,1	40,3	39,3	40,1	43,0	<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>
Haridus	61,9	55,7	56,5	61,8	56,1	<i>Education</i>
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	32,9	34,2	34,6	34,5	36,4	<i>Human health and social work activities</i>
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	14,1	14,6	14,2	14,9	17,1	<i>Arts, entertainment and recreation</i>
Muu tegevusala	11,3	11,7	10,5	11,4	12,4	<i>Other activities</i>
KOKKU	593,9	568,0	603,2	614,9	621,3	TOTAL

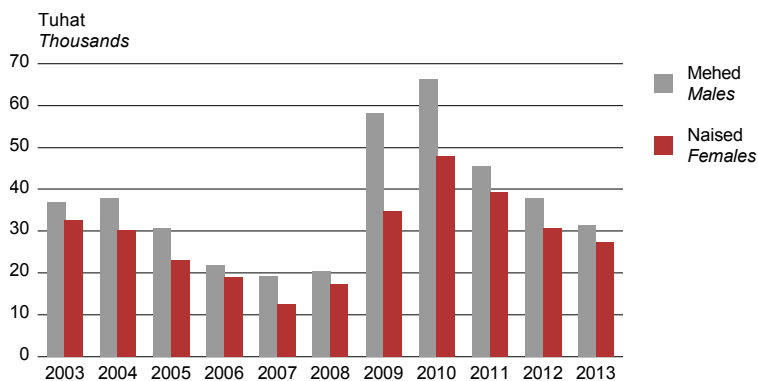
^a Ettevõtte või asutuse allüksuse (toimla) tegevusala klassifikaatori EMTAK 2008 järgi.

^a *Economic activity of the local unit of the enterprise or institution according to EMTAK 2008 (based on NACE Rev. 2).*

Tabel 8. Töötud soo ja vanuse järgi, 2009–2013*Table 8. Unemployed persons by sex and age, 2009–2013*

(tuhat – thousands)

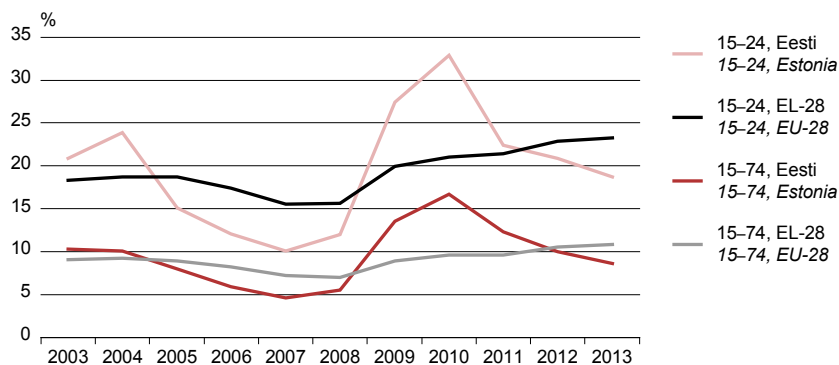
	2009	2010	2011	2012	2013	
Mehed						Males
15–24	13,0	13,3	9,0	8,2	5,7	15–24
25–49	33,6	37,9	24,7	20,6	17,3	25–49
50–74	11,7	15,1	11,8	9,1	8,4	50–74
15–74	58,3	66,3	45,5	37,9	31,5	15–74
16 kuni pensioniiga	58,2	65,7	44,7	37,3	30,6	16 until pension age
15–64	58,3	66,0	45,2	37,5	30,9	15–64
Naised						Females
15–24	6,8	8,8	6,3	5,5	5,7	15–24
25–49	18,8	24,7	22,7	17,2	15,0	25–49
50–74	9,2	14,1	10,4	7,9	6,5	50–74
15–74	34,8	47,7	39,3	30,6	27,2	15–74
16 kuni pensioniiga	33,1	46,1	37,9	29,5	26,8	16 until pension age
15–64	33,9	47,3	38,7	29,9	27,1	15–64
Kokku						Total
15–24	19,8	22,1	15,3	13,7	11,4	15–24
25–49	52,5	62,6	47,3	37,8	32,3	25–49
50–74	20,9	29,2	22,2	17,0	15,0	50–74
15–74	93,1	113,9	84,8	68,5	58,7	15–74
16 kuni pensioniiga	91,2	111,8	82,6	66,7	57,4	16 until pension age
15–64	92,2	113,3	83,9	67,5	58,0	15–64

Joonis 5. Töötud soo järgi, 2003–2013*Figure 5. Unemployed persons by sex, 2003–2013*

Tabel 9. Töötuse määr soo ja vanuse järgi, 2009–2013*Table 9. Unemployment rate by sex and age, 2009–2013*

(protsenti – percentages)

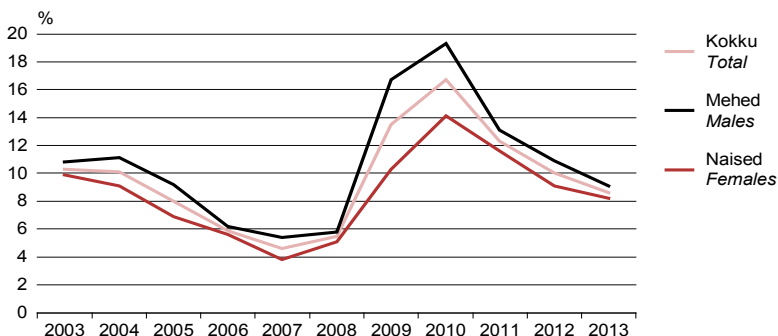
	2009	2010	2011	2012	2013	
Mehed						Males
15–24	31,6	35,7	23,8	22,8	17,8	15–24
25–49	15,6	17,6	11,4	9,6	8,1	25–49
50–74	12,6	16,6	12,5	9,3	8,4	50–74
15–74	16,7	19,3	13,1	10,9	9,1	15–74
16 kuni pensioniiga	17,3	19,9	13,4	11,2	9,3	16 until pension age
15–64	17,2	19,7	13,3	11,1	9,2	15–64
Naised						Females
15–24	21,8	29,5	20,6	18,5	19,7	15–24
25–49	9,8	12,8	11,8	9,2	8,1	25–49
50–74	8,1	12,3	8,8	6,7	5,4	50–74
15–74	10,3	14,1	11,6	9,1	8,2	15–74
16 kuni pensioniiga	10,7	14,8	12,1	9,6	8,8	16 until pension age
15–64	10,4	14,5	11,9	9,3	8,5	15–64
Kokku						Total
15–24	27,4	32,9	22,4	20,9	18,7	15–24
25–49	12,8	15,3	11,6	9,4	8,1	25–49
50–74	10,1	14,2	10,5	7,9	6,8	50–74
15–74	13,5	16,7	12,3	10,0	8,6	15–74
16 kuni pensioniiga	14,1	17,4	12,8	10,4	9,0	16 until pension age
15–64	13,9	17,1	12,6	10,2	8,9	15–64

Joonis 6. Töötuse määr vanuse järgi Eestis ja Euroopa Liidus, 2003–2013*Figure 6. Unemployment rate in Estonia and in the European Union by age, 2003–2013*

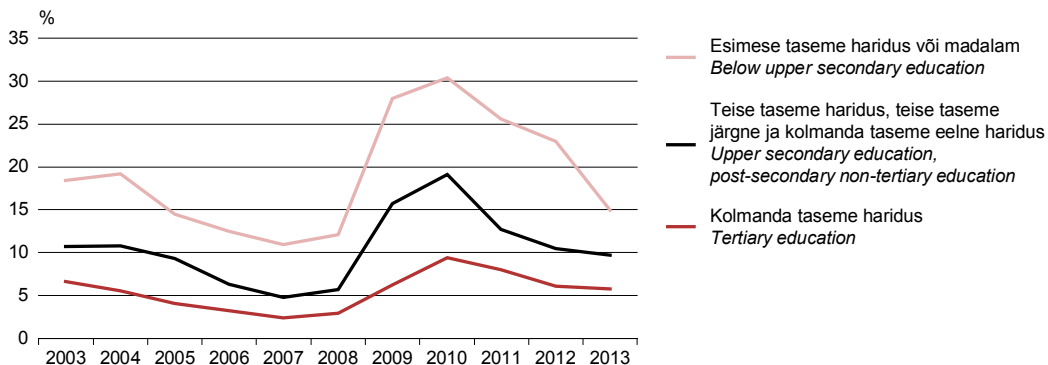
Allikad: Statistikaamet, Eurostat

Sources: Statistics Estonia, Eurostat

Joonis 7. Töötuse määr soo järgi, 2003–2013
Figure 7. Unemployment rate by sex, 2003–2013

Joonis 8. Töötuse määr hariduse järgi, 2003–2013
Figure 8. Unemployment rate by education, 2003–2013

Tabel 10. Töötud soo ja töötuse kestuse järgi, 2009–2013
Table 10. Unemployed persons by sex and duration of unemployment, 2009–2013
 (tuhat – thousands)

	2009	2010	2011	2012	2013	
Mehed						Males
Alla 6 kuu	29,1	20,3	13,3	12,1	12,4	Less than 6 months
6–11 kuud	13,7	14,0	4,7	4,8	4,4	6 to 11 months
Vähemalt 12 kuud	15,5	32,0	27,5	21,0	14,6	At least 12 months
vähemalt 24 kuud	5,5	12,5	16,0	12,6	9,3	at least 24 months
KOKKU	58,3	66,3	45,5	37,9	31,5	TOTAL
Naised						Females
Alla 6 kuu	19,0	17,4	12,4	10,1	11,7	Less than 6 months
6–11 kuud	5,8	10,7	5,8	4,1	4,0	6 to 11 months
Vähemalt 12 kuud	9,9	19,6	21,1	16,4	11,5	At least 12 months
vähemalt 24 kuud	3,2	6,3	10,9	10,4	6,1	at least 24 months
KOKKU	34,8	47,7	39,3	30,6	27,2	TOTAL
Kokku						Total
Alla 6 kuu	48,1	37,7	25,7	22,1	24,2	Less than 6 months
6–11 kuud	19,6	24,7	10,5	8,9	8,4	6 to 11 months
Vähemalt 12 kuud	25,4	51,6	48,6	37,4	26,1	At least 12 months
vähemalt 24 kuud	8,7	18,8	26,9	23,0	15,4	at least 24 months
KOKKU	93,1	113,9	84,8	68,5	58,7	TOTAL

Tabel 11. Töötud soo ja töötuse kestuse järgi, 2009–2013

Table 11. Unemployed persons by sex and duration of unemployment, 2009–2013
(protsenti – percentages)

	2009	2010	2011	2012	2013	
Mehed						Males
Alla 6 kuu	49,9	30,6	29,2	31,8	39,6	Less than 6 months
6–11 kuud	23,5	21,2	10,4	12,7	13,9	6 to 11 months
Vähemalt 12 kuud	26,6	48,3	60,5	55,5	46,6	At least 12 months
vähemalt 24 kuud	9,4	18,9	35,1	33,3	29,4	at least 24 months
KOKKU	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Naised						Females
Alla 6 kuu	54,7	36,5	31,6	32,9	43,1	Less than 6 months
6–11 kuud	16,8	22,4	14,7	13,5	14,8	6 to 11 months
Vähemalt 12 kuud	28,6	41,1	53,7	53,6	42,1	At least 12 months
vähemalt 24 kuud	9,3	13,2	27,8	34,0	22,5	at least 24 months
KOKKU	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Kokku						Total
Alla 6 kuu	51,6	33,1	30,3	32,3	41,2	Less than 6 months
6–11 kuud	21,0	21,7	12,4	13,0	14,3	6 to 11 months
Vähemalt 12 kuud	27,3	45,3	57,3	54,7	44,5	At least 12 months
vähemalt 24 kuud	9,4	16,5	31,7	33,6	26,2	at least 24 months
KOKKU	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL

Tabel 12. Mitteaktiivsed soo ja vanuse järgi, 2009–2013

Table 12. Inactive population by sex and age, 2009–2013
(tuhat – thousands)

	2009	2010	2011	2012	2013	
Mehed						Males
15–24	55,2	55,7	51,4	49,0	48,3	15–24
25–49	17,1	17,0	15,3	16,4	16,6	25–49
50–74	68,8	72,3	70,6	69,3	67,2	50–74
15–74	141,2	144,9	137,4	134,8	132,1	15–74
16 kuni pensioniiga	90,7	92,2	86,0	83,8	81,6	16 until pension age
15–64	101,4	104,8	97,8	97,1	94,8	15–64
15 ja vanemad	169,1	173,3	166,5	165,0	163,6	15 and older
Naised						Females
15–24	60,0	57,7	53,5	50,4	46,9	15–24
25–49	39,3	36,9	36,6	38,4	40,0	25–49
50–74	107,0	107,0	104,5	103,7	101,4	50–74
15–74	206,2	201,6	194,6	192,6	188,2	15–74
16 kuni pensioniiga	110,7	107,4	107,0	104,7	104,4	16 until pension age
15–64	136,0	133,0	130,3	129,4	125,9	15–64
15 ja vanemad	280,0	276,5	271,0	271,2	269,7	15 and older
Kokku						Total
15–24	115,2	113,3	104,9	99,4	95,2	15–24
25–49	56,5	53,9	51,9	54,9	56,6	25–49
50–74	175,8	179,3	175,1	173,1	168,5	50–74
15–74	347,4	346,6	331,9	327,4	320,3	15–74
16 kuni pensioniiga	201,3	199,6	193,0	188,5	186,0	16 until pension age
15–64	237,4	237,7	228,1	226,5	220,7	15–64
15 ja vanemad	449,1	449,8	437,6	436,2	433,3	15 and older

Tabel 13. 15–74-aastased mitteaktiivsed mitteaktiivsuse põhjuse järgi, 2009–2013*Table 13. Inactive population aged 15–74 by reason of inactivity, 2009–2013*

(tuhat – thousands)

	2009	2010	2011	2012	2013	
Õpingud	102,7	103,2	96,8	90,6	86,5	<i>Studies</i>
Haigus või vigastus	50,8	50,4	50,4	54,0	54,4	<i>Illness or disability</i>
Rasedus-, sünnitus- või lapsehoolduspuhkus	33,4	28,7	26,8	27,8	29,6	<i>Pregnancy, maternity or parental leave</i>
Vajadus hoolitseda laste või teiste pereliikmete eest	9,2	11,1	9,9	14,5	13,5	<i>Need to take care of children or other members of the family</i>
Pensioniiga	134,4	135,7	126,8	121,9	120,0	<i>Pension age</i>
Heitunud (kaotanud lootuse tööd leida)	8,6	8,6	9,8	7,2	6,1	<i>Discouraged (have lost hope to find work)</i>
Muu	8,4	8,8	11,5	11,4	10,4	<i>Other</i>
KOKKU	347,4	346,6	331,9	327,4	320,3	<i>TOTAL</i>

Metoodika

Peatükis esitatud tööturustatistika põhineb Eesti tööjõu-uuringu andmetel. Statistikaamet korraldas esimese Eesti tööjõu-uuringu (ETU) 1995. aasta alguses. Aastatel 1997–1999 toimus küsitlus II kvartalis. Alates 2000. aastast on ETU kvartali- ja aastaväljundiga pidevuuring. Valimisse sattunud leibkondade uuringunädalad on jaotatud ühtlaselt üle kogu aasta, s.t iga nädala kohta korraldatakse võrdne arv küsitlusi.

Kuni 2000. aasta II kvartalini koosnes ETU küsimustik kahest osast:

- uuringunädala osaga koguti tööinfot küsitlusele eelnenud nädala kohta;
- tagasivaatelise osaga koguti andmeid töömuutuste kohta uuringule eelnenud aastatel.

Ehkki kvartalitulemusi saadakse pidevuuringuga alates 2000. aasta I kvartalist, koguti I ja II kvartalis veel tagasivaatelisi andmeid 1999. aasta kohta, sest siis toimus küsitlus vaid II kvartalis. Alates 2000. aasta III kvartalist tagasivaatelisi andmeid enam ei koguta, sest küsitlus toimub pidevalt ja kõik andmed saadakse uuringunädala järgi. Aastakeskmised näitajad on kvartalitulemuste aritmeetilised keskmised.

Küsitletavate valiku aluseks on olnud rahvaloenduse andmebaas või AS-i Andmevara rahvastiku andmebaas (rahvastikuregister).

Tööjõu-uuringu valimi alus, 1995–2013

	Valimi alus
1995	1989. aasta rahvaloenduse andmebaas
1997–2001	rahvastikuregister
2002–2004	2000. aasta rahva ja eluruumide loenduse aadressibaas
2005–2012	rahvastikuregister
2013	2011. aasta rahva ja eluruumide loenduse aadressibaas

ETU-ga kogutakse andmeid tööelistelt isikutelt (15–74-aastased). Enne 2002. aastat arvestati küsitletava vanuse määramisel vaid sünniaastat: tööelisteks loeti inimesed, kes uuringuaasta 1. jaanuaril olid 15–74-aastased. Alates 2002. aastast arvestatakse ka sünnikuupäeva: tööelised on need, kes on uuringunädalal 15–74-aastased.

Alates 2002. aastast kasutatakse vanuse arvutamisel sünnikuupäeva, mis võimaldab täpselt arvutada ka vanuserühma „16 kuni pensioniiga“ andmeid. Enne 2002. aastat arvestati ETU-s pensioniiga ainult täisaastates.

Tööjõu-uuringus kasutatud pensioniiga, 1989–2013

	Vanus, aastat	
	mehed	naised
1989–1994	60	55
1995–1996	61	56
1997–1998	62	57
1999–2001	63	58
2002–2003	63	58,5
2004	63	59
2005–2006	63	59,5
2007	63	60
2008–2009	63	60,5
2010	63	61
2011–2012	63	61,5
2013	63	62

ETU andmete laiendamisel kasutatud arvestuslikul rahvaarvul põhinevad laiendustegurid arvutatakse maakonna, soo ja viie aasta vanuserühmade järgi. Käesolevas peatükis on varem 2000.–2012. aasta kohta avaldatud tööjõu-uuringu andmed täpsustatud, kasutades 2011. aasta rahva ja eluruumide loenduse ning registriandmetele tuginedes ümberarvutatud rahvaarvu (vt rahvaarvu ümberarvutuste metoodikat Statistikaameti veebilehelt <http://www.stat.ee/75541> ja tööjõu-uuringu ümberarvutuste metoodikat <http://www.stat.ee/76254>).

Valimi laiendamisel üldkogumi kohta saadud andmed on tegelike parameetrite hinnangud. Alla 20 isikul põhinevaid hinnanguid ei ole avaldatud, sest need ei ole usaldusväärsed.

Methodology

The labour market statistics in this chapter are based on the Estonian Labour Force Survey. Statistics Estonia conducted the first Estonian Labour Force Survey (ELFS) at the beginning of 1995. In 1997–1999 the survey was conducted in the 2nd quarter. Starting from 2000, the ELFS has been a continuous survey providing quarterly and annual results. The reference weeks for households in the sample are spread evenly throughout the whole year, i.e. the same number of interviews is conducted for every week.

Until the 2nd quarter of 2000, the ELFS questionnaire consisted of two parts:

- *questions regarding the reference week (to collect data about work in the week preceding the survey);*
- *retrospective questions (to collect data about changes in work in the years preceding the survey).*

Quarterly results have been available from the continuous survey since the 1st quarter of 2000; however, in the 1st and 2nd quarters of 2000 retrospective data were collected on the year 1999 as in that year the survey was conducted in the 2nd quarter only. Since the 3rd quarter of 2000, retrospective data are no longer collected as the survey is conducted continuously and all data are received by reference week. Annual averages are calculated as an arithmetical mean of quarters.

The population census database or the population database of Andmevara AS (Population Register) has been used as the sample frame.

ELFS sample frame, 1995–2013

Sample frame	
1995	1989 Population Census database
1997–2001	Population Register
2002–2004	2000 Population and Housing Census database
2005–2012	Population Register
2013	2011 Population and Housing Census database

The target population of the ELFS are working-age persons (aged 15–74). Up to 2002, respondents were classified as falling in or out of the working-age population only according to their year of birth: persons between the ages of 15 and 74 on 1 January of the reference year were considered the working-age population. Since 2002, the date of birth is also taken into account: persons between the ages of 15 and 74 in the reference week are considered the working-age population.

As since 2002 the age of the respondent is calculated according to the date of birth, the data for the age group “16 until pension age” are also much more precise. Before 2002 pension age was calculated only in full years for the ELFS.

Pension age used in the ELFS, 1989–2013

	Age, years	
	males	females
1989–1994	60	55
1995–1996	61	56
1997–1998	62	57
1999–2001	63	58
2002–2003	63	58.5
2004	63	59
2005–2006	63	59.5
2007	63	60
2008–2009	63	60.5
2010	63	61
2011–2012	63	61.5
2013	63	62

The expansion coefficients of the ELFS data are based on the estimated population and are calculated by county, sex and five-year age groups. In this chapter, the Labour Force Survey data for 2000–2012, which were published earlier, have been revised using the population figures revised on the basis of the 2011 census and registers.

Data received through the expansion of the sample are estimates of actual parameters. Estimates that are based on fewer than 20 persons have not been published as they are not reliable.

Kirjandust Publications

Sotsiaaltrendid 6. Social Trends 6. (2013). Tallinn: Statistikaamet.

Kasulikke linke Useful links

Eurostati tööturustatistika

Eurostat labour market statistics

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/labour_market/introduction

OECD tööhõivestatistika

OECD employment statistics

<http://www.oecd-ilibrary.org/employment>

PALK

Birgit Hänilane, Mare Kusma

Ülevaade

Pärast Euroopa Liiduga liitumist 2004. aastal kasvasid palgad jõudsalt kuni 2008. aastani, kui saabus majanduskriis, mis tõi järgmisel aastal kaasa palgalanguse. 2008. aasta palgatase ületati uuesti 2011. aastal ja viimasel kolmel aastal on see püsinud tõusvas joones.

2013. aastal tõusis aasta keskmine brutokuupalk 2012. aastaga võrreldes 7,0%. Palgad tõusid peaaegu kõigil tegevusaladel, v.a kunsti, meelelahutuse ja vaba aja tegevusalal ning kutse-, teadus- ja tehnikaalases tegevuses, kus see langes vastavalt 1,9% ja 1,5%.

Kõige enam tõusis keskmine brutokuupalk 2013. aastal varasema aastaga võrreldes põllu- majanduse, metsamajanduse ja kalapüügi (11,0%), mäetööstuse (10,8%) ning veonduse ja laonduse tegevusalal (10,5%).

Võrreldes 2008. aastaga, kui palgatase oli enne majanduslangust kõrgeim, oli 2013. aastal keskmine brutokuupalk kõrgem peaaegu kõikidel tegevusaladel, v.a muude teenindavate tegevuste alal.

Keskmine täistööajale taandatud töötajate arv vähenes 2013. aastal 2012. aastaga võrreldes 0,3%.

Ebaregulaarseid preemiaid ja lisatasusid arvestamata tõusis keskmine brutokuupalk 6,9%. Ebaregulaarsed preemiad ja lisatasud suurenesid 2012. aastaga võrreldes 9,2% palgatöötaja kohta, mõjutades keskmise brutokuupalga tõusu 0,1 protsendipunktiga.

Kõige kõrgem – 1576 eurot – oli keskmine brutokuupalk info ja side tegevusalal, kus see oli 2013. aasta keskmisest 1,7 korda suurem. Järgnes finants- ja kindlustustegevuse valdkond (1552 eurot). Kõige madalam oli keskmine brutokuupalk muude teenindavate tegevuste alal – ligi kolm korda väiksem kui info ja side tegevusalal. Muude teenindavate tegevuste alla kuuluvad pesumajad, keemiline puhastus, iluteenindus, arvutite ja tarbeesemete parandus jms.

Avalikus sektoris oli keskmine brutokuupalk 2013. aastal kõrgem kui erasektoris – avalikus 967 ja erasektoris 942 eurot. 2012. aastaga võrreldes tõusis keskmine brutokuupalk avalikus sektoris kiiremini kui erasektoris, vastavalt 7,9% ja 6,7%. Avalikku sektorisse kuuluvad ka riigi ja kohaliku omavalitsuse omanduses olevad äriühingud.

Aastakeskmine täistööajale taandatud töötajate arv kasvas erasektoris 2012. aastaga võrreldes 0,2%, avalikus sektoris aga kahanes 1,5%.

Brutokuupalk tõusis kõigis maakondades. Kõige suurem oli palgatõus 2013. aastal Võru maakonnas (13,1%) ja kõige väiksem Põlva maakonnas (0,9%). Eesti keskmisest brutokuupalgast kõrgem oli palk ainult Harju maakonnas (1,1 korda kõrgem).

Reaalpalk, milles on arvesse võetud tarbijahinnaindeksi muutuse mõju, tõusis 2013. aastal 4,1%. Pärast 2009. ja 2010. aasta langust tõusis reaalpalk varasema aastaga võrreldes kolmandat aastat järjest.

Majanduskriisi ajal, kui palgad langesid ja hõivatud ametikohtade arv kiiresti vähenes, tegi sama ka vabade ametikohtade arv. Kui 2008. aasta I kvartalis oli vabu ametikohti 17 581, siis 2013. aasta IV kvartalis 6361, mis on püsinud viimastel aastatel stabiilsena.

Kõige kõrgem oli vabade ametikohtade määr 2013. aasta IV kvartalis info ja side tegevusalal (2,3%), mis võib näidata kvalifitseeritud tööjõu puudust selles valdkonnas.

Tööandja keskmine tööjõukulu palgatöötaja kohta kuus suurenes 2013. aastal 6,7%. Kasv toimus peaaegu kõikidel tegevusaladel, v.a kutse-, teadus- ja tehnikaalases tegevuses ning kunsti, meelelahutuse ja vaba aja tegevusalal, kus keskmine tööjõukulu töötaja kohta vähenes vastavalt 2,3% ja 1,4%. Tööjõukulu hõlmab brutopalka ning tööandja sotsiaalmakseid, -hüvitisi ja -toetusi palgatöötajatele. Keskmine tööjõukulu töötaja kohta kasvas 2013. aastal varasema aastaga

võrreldes kõige enam mäetööstuse (10,6%), põllumajanduse, metsamajanduse ja kalapüügi (10,4%) ning veonduse ja laonduse tegevusalal (10,2%).

Tööjõukulud tunnis varieerusid 2013. aastal Euroopa Liidu liikmesriikides märkimisväärselt. Kõige suuremad olid need Rootsis, Taanis ja Belgias (vastavalt 40,1, 38,4 ja 38 eurot). Eestis oli vastav näitaja 9,0, Lätis 6,3 ja Leedus 6,2 eurot. Tunni tööjõukulude muutus oli aga 2013. aasta IV kvartalis 2012. aasta sama ajaga võrreldes kõige suurem Balti riikides – Eestis 7,2%, Lätis 5,9% ja Leedus 5,7%, mis näitab palkade kiiret kasvu.

WAGES AND SALARIES

Birgit Hännilane, Mare Kusma

Overview

After Estonia joined the European Union in 2004, wages rose steadily until 2008 when the recession set in and led to a fall in wages in the following year. In 2011, average wages exceeded the level of 2008. The upward trend in average wages has continued for the last three years.

In 2013 the average monthly gross wages and salaries increased 7.0% compared to 2012. Wages rose in almost all economic activities, except for arts, entertainment and recreation, and professional, scientific and technical activities (where average wages and salaries fell by 1.9% and 1.5%, respectively).

In 2013, compared to 2012, the average monthly gross wages and salaries increased the most in agriculture, forestry and fishing (11.0%), mining and quarrying (10.8%) and transportation and storage (10.5%).

In 2013 the average monthly gross wages and salaries were higher than in 2008 (when wages were at the highest level before the recession) in almost all economic activities, excluding other service activities.

In 2013 the average number of employees in full-time units decreased 0.3% compared to 2012.

The average monthly gross wages and salaries without irregular bonuses and premiums increased 6.9%. Compared to 2012, irregular bonuses and premiums increased 9.2% per employee and influenced the rise in average monthly gross wages by 0.1 percentage points.

The average monthly gross wages and salaries were the highest in information and communication – 1,576 euros, which is 1.7 times higher than the average gross wages and salaries in 2013. This activity was followed by financial and insurance activities (1,552 euros). The average gross wages and salaries were the lowest in other service activities (laundries, dry cleaning, beauty services, repair of computers and household goods etc.) – almost three times lower than in information and communication.

In 2013, the average monthly gross wages and salaries in the public sector (967 euros) were higher than in the private sector (942 euros). Compared to 2012, the average monthly gross wages and salaries in the public sector increased faster than in the private sector – the corresponding growth rates were 7.9% and 6.7%. The public sector includes companies owned by the state and local governments.

Compared to 2012, the average number of employees in full-time units increased 0.2% in the private sector and decreased 1.5% in the public sector.

The average monthly gross wages and salaries increased in all counties. In 2013 the increase in wages was the highest in Võru county (13.1%) and the lowest in Põlva county (0.9%).

Harju county was the only one where the gross wages and salaries were higher than Estonia's average (1.1 times higher than the average gross wages).

Real wages, which take into account the influence of the change in the consumer price index, increased 4.1% in 2013. After the fall in 2009 and 2010, real wages increased for the third year in a row compared to the previous year.

During the economic crisis, wages and salaries decreased and the number of occupied jobs declined rapidly, but there was also a fall in the number of job vacancies. In the 1st quarter of 2008, there were 17,581 vacant posts, whereas in the 4th quarter of 2013 there were 6,361 vacant posts and the number has remained at this level.

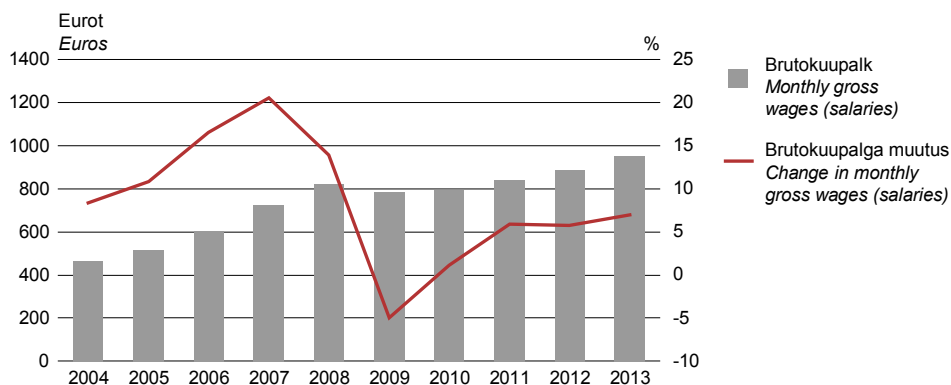
In the 4th quarter of 2013, the rate of job vacancies was the highest in information and communication (2.3%), which may indicate a lack of qualified labour in this sector.

In 2013 the employer's average monthly labour costs per employee increased 6.7%. The increase occurred in almost all economic activities, except for professional, scientific and technical activities and arts, entertainment and recreation (where average labour costs decreased by 2.3% and 1.4%, respectively). Labour costs include gross wages and salaries, employer's contributions and employer's imputed social contributions to employees. In 2013, compared to 2012, the average labour costs per employee increased the most in mining and quarrying (10.6%), agriculture, forestry and fishing (10.4%) and transportation and storage (10.2%).

Labour costs per hour varied significantly among the European Union Member States in 2013. They were the highest in Sweden (40.1 euros), Denmark (38.4 euros) and Belgium (38 euros). The labour costs per hour were 9.0 euros in Estonia, 6.3 euros in Latvia and 6.2 euros in Lithuania. However, the change in the hourly labour costs in the 4th quarter of 2013 (compared to the same period of 2012) was the highest in the Baltic countries – 7.2% in Estonia, 5.9% in Latvia and 5.7% in Lithuania. This shows that the wages and salaries are growing fast.

Joonis 1. Brutokuupalk ja selle muutus võrreldes eelmise aastaga, 2004–2013

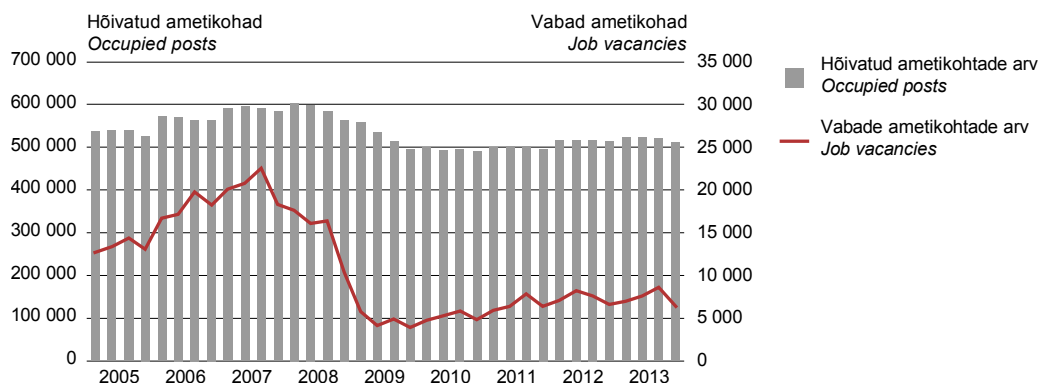
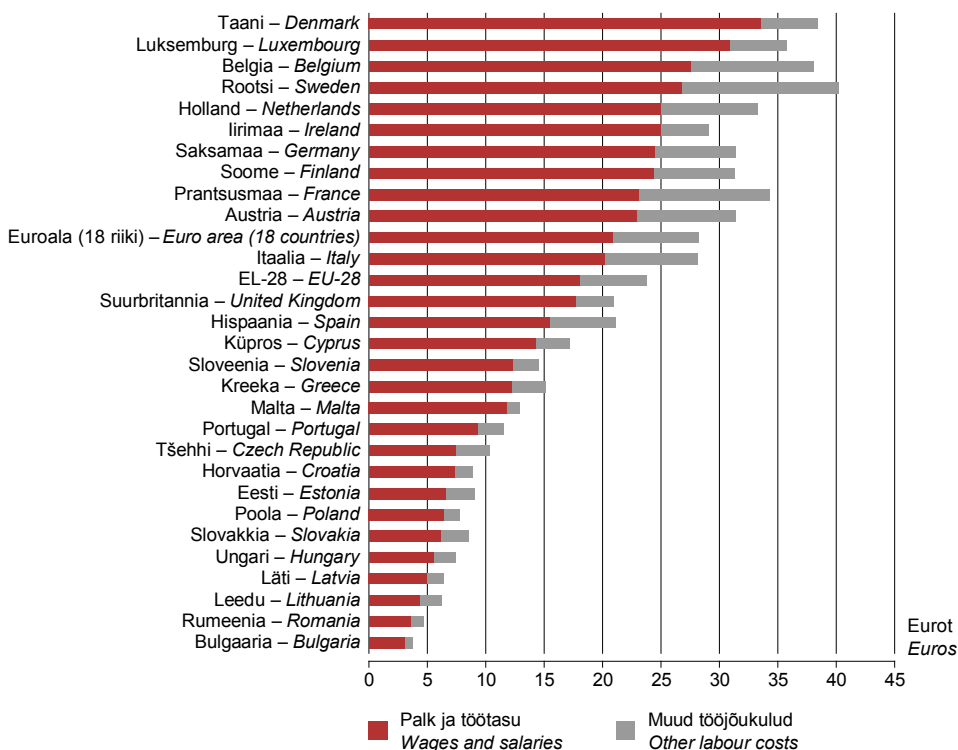
Figure 1. Monthly gross wages (salaries) and change compared to the previous year, 2004–2013

Tabel 1. Palgatöötaja keskmine brutopalk ja tööjõukulu kuus tegevusala järgi, 2013

Table 1. Average monthly gross wages (salaries) and labour costs per employee by economic activity, 2013

	Brutokuupalk, eurot <i>Monthly gross wages (salaries), euros</i>	Tööjõukulu, eurot <i>Labour costs, euros</i>	Muutus võrreldes eelmise aastaga, % <i>Change compared to the previous year, %</i>		
			brutokuupalk monthly gross wages (salaries)	tööjõukulu labour costs	
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	835	1 121	11,0	10,4	<i>Agriculture, forestry and fishing</i>
Mäetööstus	1 259	1 709	10,8	10,6	<i>Mining and quarrying</i>
Töötlev tööstus	926	1 253	7,1	7,0	<i>Manufacturing</i>
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	1 399	1 905	7,9	7,6	<i>Electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>
Veevarustus; kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus	973	1 319	7,8	7,5	<i>Water supply; sewerage; waste management and remediation activities</i>
Ehitus	1 003	1 352	6,9	6,6	<i>Construction</i>
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	874	1 178	4,1	3,3	<i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
Veondus ja laondus	938	1 269	10,5	10,2	<i>Transportation and storage</i>
Majutus ja toidlustus	592	797	6,3	6,1	<i>Accommodation and food service activities</i>
Info ja side	1 576	2 187	8,8	8,9	<i>Information and communication</i>
Finants- ja kindlustustegevus	1 552	2 142	8,3	7,9	<i>Financial and insurance activities</i>
Kinnisvaraalaane tegevus	690	926	5,7	5,7	<i>Real estate activities</i>
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	1 130	1 518	-1,5	-2,3	<i>Professional, scientific and technical activities</i>
Haldus- ja abitegevused	846	1 145	7,8	8,4	<i>Administrative and support service activities</i>
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	1 130	1 526	9,0	8,4	<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>
Haridus	803	1 081	9,2	8,8	<i>Education</i>
Tervishoid ja sotsiaaltoetused	948	1 273	7,5	7,1	<i>Human health and social work activities</i>
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	715	964	-1,9	-1,4	<i>Arts, entertainment and recreation</i>
Muud teenindavad tegevused	540	730	8,5	8,7	<i>Other service activities</i>
Tegevusalade keskmine	949	1 284	7,0	6,7	<i>Average of economic activities</i>

Joonis 2. Vabad ja hõivatud ametikohad, I kvartal 2005 – IV kvartal 2013**Figure 2. Job vacancies and occupied posts, 1st quarter 2005 – 4th quarter 2013****Joonis 3. Tööjõukulud tunnis Euroopa Liidu riikides, 2013^a****Figure 3. Labour costs per hour in the European Union countries, 2013^a**

^a Eurostati avaldatud andmetes ei ole arvestatud alla 10 töötajaga ettevõtete ja asutuste näitajaid, samuti põllumajanduse, metsamajanduse ja kalapüügi ning avaliku halduse ja riigikaitse tegevusalade tööjõukulud.

^a The data published by Eurostat exclude the indicators for enterprises and institutions with fewer than 10 employees as well as the labour costs in agriculture, forestry and fishing and in public administration and defence.

Allikas/Source: Eurostat

Metoodika

Palga lühiajastatistika hõlmab Eestis tegutsevaid ettevõtteid, asutusi ja organisatsioone, v.a osa mittetulundusühinguid. Aastatel 1994–1996 küsitleti kord kvartalis kõiki riigi- ja munitsipaalettevõtteid, -asutusi ja -organisatsioone ning vähemalt 20 töötajaga ettevõtteid. Ülejäänud ettevõtteid uuriti valikuliselt lihtsa juhusliku valiku põhimõttel. 1997. aastal metoodikat muudeti. Nüüd kogutakse palgaandmeid kuu kaupa. Uuritakse kõiki riigi- ja munitsipaalasutusi ja -organisatsioone ning vähemalt 50 töötajaga ettevõtteid. Ülejäänud ettevõtteid uuritakse valikuliselt.

Avaldatavad keskmised brutokuupalgad on arvutatud täistööajaga töötaja kohta, et palka oleks võimalik võrrelda töötaja pikkusest olenemata. Keskmise brutokuupalk ei hõlma töövõtulepinguga töötajate töötasu, sest nende töötunde on raske mõõta. Samuti on nende tööaega raske taandada täistööajale, sest Eesti seadused ei nõua töövõtulepinguga töötajate tööaja arvestuse pidamist.

Vabad ametikohad on kõik kvartali teise kuu 15. kuupäeval olevad vabad ametikohad, s.o vast loodud, vabad või töötaja lahkumise tagajärjel vabaks saavad tasustatavad ametikohad, millele töötaja otsib aktiivselt sobivat kandidaati väljastpoolt ettevõtet, asutust või organisatsiooni. Andmed põhinevad uuringul „Vabad ametikohad ja tööjõu liikumine“, mida Statistikaamet korraldab alates 2005. aastast.

Uuringu üldkogumi moodustavad majanduslikult aktiivsed üksused, välja on jäetud alla 50 töötajaga mittetulundusühingud. Riigi- ja munitsipaalasutustelt ja -organisatsioonidelt ning vähemalt 50 töötajaga ettevõtetelt kogutakse andmeid kõikelt, alla 50 töötajaga ettevõtetest tehakse stratifitseeritud lihtne juhuslik valik tegevusala ja töötajate arvu järgi. Valikuliselt uuritava kihi algandmed laiendatakse, kõikelt uuritavat kihti ei laiendata. Laiendusteguriks võetakse vastava tegevusala valikuliselt uuritava üksuste kogumi mahu ja vastanute suhe ning korrutatakse sellega tegevusala iga valikuliselt uuritava üksuse andmed.

Methodology

The survey population of short-term wages statistics includes all enterprises, institutions and organisations operating in Estonia, except for some non-profit associations. In 1994–1996 the data on wages (salaries) were collected by quarters. All state and municipal enterprises, institutions and organisations as well as enterprises with 20 or more employees were enumerated completely. A simple random sample was drawn from the rest of the enterprises. In 1997 the methodology was changed and the data on wages and salaries are now collected on a monthly basis. All state and municipal institutions and organisations as well as enterprises with 50 or more employees are enumerated completely. The rest of the enterprises are sampled.

The published average monthly gross wages and salaries have been calculated for the number of employees in full-time units, which allows the comparison of average wages regardless of the length of working time. The average gross wages and salaries exclude payments to employees working on the basis of a contract of agreement, as it is difficult to measure their working time. Besides, it is complicated to convert their working time into full-time units as the Estonian legislation does not require the recording of the working time of employees employed on the basis of a contract of agreement.

The number of job vacancies includes all vacant posts as at the 15th day of the second month of the quarter. A job vacancy is a paid post that is newly created, unoccupied or becomes vacant when an employee leaves, and for which the employer is actively trying to find a suitable candidate from outside the enterprise, institution or organisation concerned. The data are based on the job vacancies and labour turnover survey conducted by Statistics Estonia since 2005. The survey population consists of economically active units, excluding non-profit organisations with fewer than 50 employees. All state and municipal institutions and organisations as well as enterprises with 50 or more employees are enumerated completely. A simple random stratified sample is drawn from enterprises with fewer than 50 employees, based on economic activity and number of employees. The primary data of the sample survey are expanded; the completely enumerated stratum is not expanded. In order to estimate population totals, the sample data are grossed up separately in each stratum. The ratio of the population size to the number of respondents in the stratum is the expansion coefficient.

HINNAD

Eveli Šokman

Ülevaade

2013. aastal tõusis hinnaindeksitest enim eluaseme hinnaindeks. Eluaseme hinnaindeksi muutus võrreldes 2012. aastaga oli 10,7%. Enim tõusid korterite hinnad (13,3%), tagasihoidlikumaks jäi majade hinna tõus (4,1%). Tööstustoodangu tootjahinnaindeksi muutus oli 2013. aastal varasema aastaga võrreldes 4,1%. Seejuures oli hinnatõus suurim elektri ja soojusenergia tootmises (31,2%) ja mäetööstuses (16,5%). Väiksemad hinnatõusud olid veemajandussektoris (0,6%) ja töötlevas tööstuses (1,2%). Töötleva tööstuse ühes harus, toiduainetööstuses, mis on üks kaalukamaid tööstusi Eestis, oli hinnatõus 4,2%. Impordihinnaindeks langes 2012. aastaga võrreldes 1,6%, sealhulgas langesid naftasaaduste hinnad 9,0%. Ka ekspordihinnaindeks langes (–1,1%).

Tarbijahinnaindeks tõusis 2013. aastal võrreldes 2012. aasta keskmisega 2,8%. Tarbijahinnaindeksi aastamuutuse suurim mõjutaja oli kodusesse jõudnud elektri 28,7% kallinemine, mis andis kogutõusust kaks kolmandikku. Suuremat mõju avaldasid veel toidu 4,9% kallinemine ja transpordi 3,5% odavnemine. Mootorikütus oli 3,7% odavam kui 2012. aastal. Toidukaupadest kallinesid 2013. aastal 2012. aasta keskmisega võrreldes enim kartul (39%) ja värske köögivilj (16%).

Ehitushinnad jätkavad tõusuteel. Ehitushinnaindeksi aastakeskmine muutus 2013. aastal võrreldes 2012. aastaga oli 5,2%. Sealhulgas kallinesid nii tööjõud (13,4%), ehitusmasinate kasutamine (4,7%) kui ka ehitusmaterjalid (1,2%). Remondi- ja rekonstrueerimistööde hinnaindeksi tõus võrreldes 2012. aastaga oli 6,1%.

Võrreldes 2013. aastat 2009. aasta keskmisega on hinnaindeksitest enim tõusnud eluaseme hinnaindeks (36,1%). Samuti on tõusnud ehitushinnaindeks (10,3%). Impordihinnaindeksi tõus on vaadeldaval ajavahemikul olnud 24,3% ja ekspordihinnaindeksi oma 17,1%. Tööstustoodangu tootjahinnaindeks on tõusnud 15,0% ja tarbijahinnaindeks 15,5%.

Võttes aluseks tarbijahindade harmoneeritud indeksi, mida arvutatakse kogu Euroopa Liidus (EL) ühtsete reeglite järgi, oli EL-i 28 liikmesriigi 2013. aasta keskmine hinnatõus 1,5%. Kõige suurem oli hinnatõus Eestis ja Rumeenias (3,2%), järgnesid Holland ja Suurbritannia (2,6%). Ka EL-i uues liikmesriigis Horvaatias oli suur hinnatõus (2,3%), samuti Soomes (2,2%) ja Austrias (2,1%). Kõigis teistes EL-i riikides oli hinnatõus alla 2,0%. Kreeka on ainuke riik, kus hinnad langesid (–0,9%).

Toiduhinnad tõusid kõigis EL-i riikides juba kolmandat aastat järjest. 2013. aastal oli toit keskmiselt 2,8% kallim kui 2012. aastal. Enim kallines toit Soomes (6,3%), Eestis (4,9%), Maltal (4,9%) ja Tšehhis (4,7%). Kõige vähem tõusid toiduhinnad möödunud aastal Kreekas (0,3%) ja Taanis (0,9%). Liha ja lihatoodete hinnad on tõusnud enamikus EL-i riikides, enim Soomes (7,0%). Ka piim, juust ja munad kokku on enim kallinenud Soomes (6,0%). Kohvi, tee ja kakao hind langes kõige rohkem Soomes (–11,5%), järgnesid Eesti (–9,2%) ja Leedu (–7,3%).

Alkohoolsete jookide hinnad tõusid 2013. aastal kõige rohkem Küprosel (8,8%) ja langesid Kreekas (–0,6%). Tubakatoodete hinnad tõusid EL-is keskmiselt 5,5%, kuid kõige enam Ungaris (18,4%) ja Hollandis (12,2%).

Elekter, gaas, soojusenergia ja küte kokku kallinesid EL-is aastaga keskmiselt 2,8%. Kõige suurem oli hinnatõus Kreekas (15,3%), Eestis (10,6%) ja Rumeenias (8,2%). Suur hinnalangus toimus Ungaris (–10,0%). Elektrienergia 2013. aasta keskmine hinnatõus EL-is 2012. aastaga võrreldes oli 4,9%, sealhulgas Eestis 28,7%.

Mootorikütuste hinnad langesid EL-is 2013. aastal keskmiselt 2,1%. Kütusehinnad tõusid kolmes EL-i riigis: Küprosel (4,4%), Sloveenias (1,2%) ja Hispaanias (0,2%). Ülejäänud riikides hinnad langesid, seejuures enim Belgias (–4,6%) ja Portugalis (–4,1%).

Euroala tarbijahindade harmoneeritud indeks tõusis Eestis aastaga 1,4%. 2012. aastal oli indeks muutus 2,5%.

PRICES

Eveli Šokman

Overview

In 2013 the biggest increase among price indices occurred in the dwelling price index. The annual change in this price index was 10.7% compared to 2012. The prices of apartments increased the most (13.3%), while the prices of houses showed a more moderate growth rate (4.1%). In 2013 the increase in the producer price index of industrial output was 4.1% compared to 2012. The price increase was the biggest in energy and heat supply (31.2%) and in mining and quarrying (16.5%). Price changes remained modest in water supply (0.6%) and manufacturing (1.2%). In manufacturing, a 4.2% price increase was registered in the manufacture of food products, which is one of the major industries in Estonia. The import price index decreased 1.6% compared to 2012, whereas the prices of refined petroleum products decreased 9.0%. The export price index also fell (−1.1%).

The consumer price index increased 2.8% in 2013 compared to the average of 2012. The annual change of the consumer price index was mainly influenced by the 28.7% price increase of electricity that arrived at homes, which accounted for two thirds of the total increase. The 4.9% price increase of food and the 3.5% price decrease of transport also had a bigger impact on the index. Motor fuel was 3.7% cheaper than in 2012. Among food products, the prices of potatoes (39%) and fresh vegetables (16%) increased the most in 2013, compared to the average of 2012.

Construction prices continue to rise. The annual change in the construction price index compared to 2012 was 5.2% in 2013. There was an increase in the cost of labour force (13.4%), the use of building machines (4.7%) as well as building materials (1.2%). The annual change in the repair and reconstruction work price index was 6.1% compared to 2012.

Compared to the average of 2009, the biggest increase in 2013 occurred in the dwelling price index (36.1%). The construction price index also increased (10.3%). During this reference period, the import price index has grown 24.3% and the export price index has grown 17.1%. The consumer price index has risen by 15.5% and the producer price index of industrial output by 15.0%.

On the basis of the harmonised index of consumer prices, which is calculated in the whole European Union (EU) according to uniform rules, the annual average price increase in 2013 was 1.5% in the 28 EU Member States. The price increase was the biggest in Estonia (3.2%) and Romania (3.2%), followed by the Netherlands (2.6%) and United Kingdom (2.6%). The new Member State Croatia also had quite a significant price increase (2.3%), followed by Finland (2.2%) and Austria (2.1%). All other EU countries had a price increase under 2.0%. Greece was the only country where prices fell (−0.9%).

Food prices increased in all EU countries for the third consecutive year. In 2013 the annual average growth in food prices was 2.8%. The increase in food prices was the biggest in Finland (6.3%), Estonia (4.9%), Malta (4.9%) and Czech Republic (4.7%). Last year, the prices of food products increased the least in Greece (0.3%) and Denmark (0.9%). The prices of meat and meat products have increased in most EU countries, with the biggest growth registered in Finland (7.0%). The prices of milk, cheese and eggs as a whole also increased the most in Finland (6.0%). The price decrease of coffee, tea and cocoa was the biggest in Finland (−11.5%), followed by Estonia (−9.2%) and Lithuania (−7.3%).

In 2013, the prices of alcoholic beverages increased the most in Cyprus (8.8%) and decreased in Greece (−0.6%). The prices of tobacco products increased the most in Hungary (18.4%) and the Netherlands (12.2%), with the EU average price increase being 5.5%.

The prices of electricity, gas, heat energy and other fuels as a whole increased by 2.8% on average in the EU in 2013. The price increase was the biggest in Greece (15.3%), Estonia (10.6%) and Romania (8.2%). Hungary had the biggest price decrease (−10.0%). In 2013 compared to 2012, the annual average growth in electricity prices in the EU was 4.9%, including 28.7% in Estonia.

In 2013 the prices of motor fuel decreased by 2.1% in the EU as a whole. There were three EU countries where fuel prices increased: Cyprus (4.4%), Slovenia (1.2%) and Spain (0.2%). There was a price decrease in all other countries, with Belgium (−4.6%) and Portugal (−4.1%) reporting the biggest fall.

The annual growth of the harmonised index of the MUICP (Monetary Union Index of Consumer Prices) was 1.4% in Estonia. In 2012, the growth of the index was 2.5%.

Tabel 1. Hinnaindeksite muutus võrreldes eelmise aastaga, 2009–2013

Table 1. Price indices, change over previous year, 2009–2013

(protsenti – percentages)

	2009	2010	2011	2012	2013	
Tarbijahinnaindeks	−0,1	3,0	5,0	3,9	2,8	Consumer price index
Tööstustoodangu tootjahinnaindeks	−0,5	3,3	4,4	2,3	4,1	Producer price index of industrial output
Ehitushinnaindeks	−8,5	−2,8	3,1	4,6	5,2	Construction price index
Remondi- ja rekonstrueerimistööde hinnaindeks	−8,1	−2,8	3,8	5,2	6,1	Repair and reconstruction work price index
Ekspordihinnaindeks	−3,7	6,0	9,8	1,8	−1,1	Export price index
Impordihinnaindeks	−5,4	9,1	11,2	4,0	−1,6	Import price index
Eluaseme hinnaindeks	−37,2	5,7	8,5	7,3	10,7	Dwelling price index

Tabel 2. Tarbijahinnaindeksi muutus võrreldes eelmise aastaga kaubagrupi järgi, 2009–2013

Table 2. Consumer price index by commodity group, change over previous year, 2009–2013

(protsenti – percentages)

	2009	2010	2011	2012	2013	
Toit ja mittealkohoolsed joogid	−4,0	3,0	9,7	3,8	4,1	Food and non-alcoholic beverages
Alkohoolsed joogid ja tubakatooted	10,7	4,5	6,3	5,4	5,1	Alcoholic beverages and tobacco
Riietus ja jalatsid	0,8	2,5	3,5	5,2	4,3	Clothing and footwear
Eluase	1,0	2,9	5,9	9,0	8,8	Housing
Majapidamine	2,5	−1,1	0,7	2,5	1,0	Household goods
Tervishoid	4,2	0,8	0,4	−0,6	6,0	Health
Transport	−6,5	7,1	5,1	3,7	−3,5	Transport
Side	−0,2	3,7	−4,2	−7,0	−9,8	Communication
Vaba aeg	−0,2	−0,6	0,7	0,9	1,9	Recreation, entertainment
Haridus ja lasteasutused	4,7	1,7	2,2	5,7	−3,2	Education
Söömine väljaspool kodu, majutus	0,5	−1,0	6,0	6,1	6,5	Hotels, cafés, restaurants
Mitmesugused kaubad ja teenused	7,6	1,5	2,8	2,4	2,0	Miscellaneous goods and services
KOKKU	−0,1	3,0	5,0	3,9	2,8	TOTAL

Tabel 3. Tööstustoodangu tootjahinnaindeksi muutus võrreldes eelmise aastaga tegevusala^a järgi, 2009–2013*Table 3. Producer price index of industrial output by economic activity^a, change over previous year, 2009–2013**(protsenti – percentages)*

	2009	2010	2011	2012	2013	
Mäetööstus	9,4	–0,9	–0,2	1,8	16,5	Mining and quarrying
Töötlev tööstus	–2,4	3,6	4,8	2,0	1,2	Manufacturing
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	16,2	1,9	2,5	5,8	31,2	Electricity, gas, steam and air conditioning supply
Veevarustus; kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus	5,9	0,2	3,4	1,8	0,6	Water supply; sewerage; waste management and remediation activities
KOKKU	–0,5	3,3	4,4	2,3	4,1	TOTAL

^a Eesti majanduse tegevusalade klassifikaator (EMTAK 2008).^a Estonian Classification of Economic Activities (EMTAK 2008)**Tabel 4. Remondi- ja rekonstrueerimistööde hinnaindeksi muutus võrreldes eelmise aastaga, 2009–2013***Table 4. Repair and reconstruction work price index, change over previous year, 2009–2013**(protsenti – percentages)*

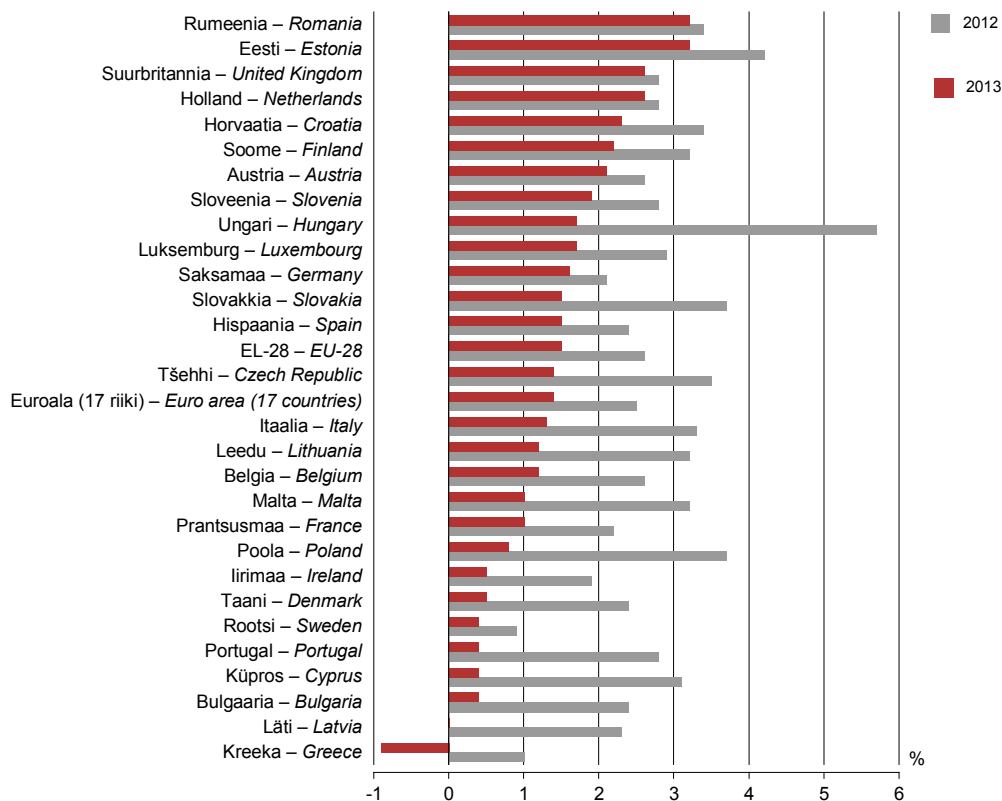
	2009	2010	2011	2012	2013	
Tööjõud	–15,7	–5,3	7,5	5,9	13,3	Labour force
Ehitusmasinad	–0,7	1,4	4,3	9,3	0,2	Building machines
Ehitusmaterjal	–4,3	–2,0	1,9	4,5	–0,2	Building materials
KOKKU	–8,1	–2,8	3,8	5,2	6,1	TOTAL

Tabel 5. Ehitushinnaindeksi muutus võrreldes eelmise aastaga, 2009–2013*Table 5. Construction price index, change over previous year, 2009–2013**(protsenti – percentages)*

	2009	2010	2011	2012	2013	
Koondindeks	–8,5	–2,8	3,1	4,6	5,2	Overall index
tööjõud	–15,9	–5,8	7,6	6,3	13,4	labour force
ehitusmasinad	–3,8	–0,6	2,0	7,2	4,7	building machines
ehitusmaterjal	–5,5	–1,7	1,5	3,7	1,2	building materials
Eramuindeks	–8,2	–2,3	3,5	4,6	5,5	Detached house index
tööjõud	–16,4	–5,2	7,8	6,2	13,1	labour force
ehitusmasinad	–3,3	0,1	2,5	7,2	1,7	building machines
ehitusmaterjal	–4,6	–1,3	1,9	3,7	1,7	building materials
Korruselamuindeks	–8,5	–2,8	3,4	4,3	4,6	Apartment building index
tööjõud	–15,8	–5,8	7,5	6,7	13,2	labour force
ehitusmasinad	–4,4	–0,6	1,7	5,8	3,9	building machines
ehitusmaterjal	–5,6	–1,7	2,0	3,3	1,2	building materials
Tööstushooneindeks	–8,1	–2,6	3,1	5,1	5,0	Industrial building index
tööjõud	–15,5	–5,9	7,6	6,2	13,1	labour force
ehitusmasinad	–3,9	–0,4	2,9	9,9	3,4	building machines
ehitusmaterjal	–5,1	–1,5	1,4	4,3	1,2	building materials
Ametihooneindeks	–8,8	–3,0	2,8	4,3	5,3	Office building index
tööjõud	–16,2	–5,8	7,6	6,1	13,6	labour force
ehitusmasinad	–3,6	–0,8	1,6	6,1	5,8	building machines
ehitusmaterjal	–5,9	–2,0	1,0	3,5	1,1	building materials

Joonis 1. Tarbijahindade harmoneeritud indeksi aastakeskmise muutus Euroopa Liidu riikides, 2012, 2013

Figure 1. Annual average change in the harmonised index of consumer prices in the European Union countries, 2012, 2013

Allikas/Source: Eurostat

Metoodika

Tarbijahinnaindeksi kaalusüsteemi ja arvutuste aluseks olevaid baashindu ajakohastab Statistikaamet igal aastal alates 2001. aastast. 2013. aastal olid tarbijahinnaindeksi arvutuste aluseks olevad baashinnad 2012. aasta detsembri hinnad. Arvutused tehti baasil detsember 2012 = 100. Kaalusüsteem vastas elanikkonna 2012. aasta keskmisele kulutuste struktuurile. Et võimaldada võrdlusi varasemate perioodidega, jätkati tarbijahinnaindeksi avaldamist baasil 1997 = 100. Ühendav kuu on 2012. aasta detsember. Kulutuste rühmitamise aluseks on rahvusvaheline klassifikaator COICOP (Classification of Individual Consumption by Purpose). Kaupade ja teenuste hindu registreeritakse iga kuu kümnes Eesti linnas. Vaatlusperiood on nädal, kuhu jääb 15. kuupäev.

Tarbijahinnaindeks avaldatakse iga kuu vaadeldavale kuule järgneva kuu viiendal tööpäeval.

Aastaindeks on leitud 12 kuu keskmisena.

Tööstustoodangu tootjahinnaindeksi kaalusüsteemi ja arvutuste aluseks olevaid baashindu ajakohastab Statistikaamet igal aastal alates 2002. aastast. 2013. aastal olid tootjahinnaindeksi arvutuste aluseks olevad baashinnad 2012. aasta detsembri hinnad. Kaalusüsteem vastas ettevõtete 2011. aasta tööstustoodangu müügi struktuurile. Andmed avaldatakse baasil 2010 = 100. Ühendav kuu on 2012. aasta detsember.

Tootjahinnaindeks avaldatakse iga kuu vaadeldavale kuule järgneva kuu 20. kuupäeval või sellele järgneval tööpäeval.

Aastaindeks on leitud 12 kuu keskmisena.

Ehitushinnaindeksi kaalusüsteemi ajakohastati 2013. aastal. Indeks arutamisel kaasatakse neli ehitisegruppi – eramud, korruselamud, tööstus- ja ametihooned. Otsekuludes arvestatavad ressursid jaotatakse kolme põhigrupi: tööjõud, ehitusmasinad ja ehitusmaterjal.

Ehitushinnaindeksiga väljendatakse ehitustegevuse maksumuse muutust ehitusplatsi otsekulude tasemel. Alates 2008. aasta I kvartalist vastab ehitushinnaindeksi arutamisel kasutatav ehitusplatsi otsekulude struktuur 2012. aasta kulude struktuurile ja ehitushinnaindeksis arvesse võetavate ehitisegruppide osatähtsus 2012. aastal kasutusse lubatud pindade osatähtsusele. Indeks arvestamata jäetud ehitiste maht on liidetud olemasolevatele ehitistele, arvestades konstruktsiooni eripära.

Et võimaldada võrdlusi varasemate perioodidega, jätkati ehitushinnaindeksi avaldamist baasil 1997 = 100. Ühendav kuu on eelmise aasta detsember.

Hinnainfo kogutakse valikuuringuga, mis hõlmab ehitus- ja hulgimüügifirmasid ning kümne linna jaemüügiettevõtteid.

Ehitushinnaindeks avaldatakse kord kvartalis kvartalile järgneva kuu 20. kuupäeval või sellele järgneval tööpäeval.

Aastaindeks on leitud nelja kvartali keskmisena.

Remondi- ja rekonstrueerimistööde hinnaindeksit on ajakohastatud samamoodi nagu ehitushinnaindeksit.

Remondi- ja rekonstrueerimistööde hinnaindeks avaldatakse kord kvartalis kvartalile järgneva kuu 20. kuupäeval või sellele järgneval tööpäeval.

Aastaindeks on leitud nelja kvartali keskmisena.

Ekspordihinnaindeksit arvutatakse alates 1994. aastast. Baashindadena on kasutusel vaadeldavale aastale eelnenud aasta detsembri hinnad. Indeks arutamise aluseks on suurematelt eksportijatelt saadud hinnaandmed. Kaaludena kasutatakse üle-eelmise aasta ekspordi mahtusid.

Ekspordihinnaindeks avaldatakse iga kuu vaadeldavale kuule järgneva kuu 20. kuupäeval või sellele järgneval tööpäeval.

Aastaindeks on leitud 12 kuu keskmisena.

Impordihinnaindeksit arvutatakse alates 1998. aastast. Baashindadena on kasutusel vaadeldavale aastale eelnenud aasta detsembri hinnad. Indeks arutamise aluseks on suurematelt importijatelt saadud hinnaandmed. Kaaludena kasutatakse üle-eelmise aasta impordi mahtusid.

Impordihinnaindeks avaldatakse iga kuu vaadeldavale kuule järgneva kuu 20. kuupäeval või sellele järgneval tööpäeval.

Aastaindeks on leitud 12 kuu keskmisena.

Eluaseme hinnaindeks on Laspeyresi tüüpi indeks, mille arutamisel kasutatakse nii olemasolevate kui ka uute eluasemete ostu-müügithepingute hindu. Hinnad sisaldavad maa maksumust.

Andmeallikas on Maa-amet. Tehingute infot on täiendatud ehitisregistri andmetega. Arvutustes kasutatakse eluaseme ruutmeetrihindade geomeetrilist keskmist.

Eluaseme hinnaindeks arvutatakse korterite ja majade (ühepereelamud, paarismajad ja ridaelamud) kohta. Indeks arutamisel on Eesti jaotatud kolme ossa: Tallinn; Tallinnaga külgnevad piirkonnad ning Tartu ja Pärnu linn; ülejäänud Eesti (eespool nimetatuteta).

Eluaseme hinnaindeksi kaalusid uuendatakse igal aastal. Eelmise aasta andmetel põhinevaid kaalusid kasutatakse kogu järgmise aasta jooksul.

Jooksval aastal (t) on eluaseme hinnaindeksi arvutuste aluseks olevateks baashindadeks eelmise aasta (t–1) IV kvartali hinnad.

Eluaseme hinnaindeksit avaldatakse baasil 2010 = 100. Aegrida algab 2005. aasta I kvartalist.

Indeksit avaldatakse kvartali kaupa Statistikaameti avaldamiskalendri järgi. Esimest korda avaldati indeks 21.09.2012.

Aastaindeks arvutatakse nelja kvartali keskmisena.

Methodology

*Since 2001 Statistics Estonia has annually updated the weights system of the **consumer price index** and the base prices used for calculation. In 2013 the base prices for the calculation of the consumer price index were the December 2012 prices. The calculations were made on the basis of December 2012 = 100. The weights system corresponded to the average expenditure structure of the population in the year 2012. To allow comparison with previous periods, Statistics Estonia continued to publish the consumer price index using the base 1997 = 100. December 2012 is the linking month. The breakdown into groups of consumption is based on the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP). The prices of goods and services are registered in ten Estonian cities every month. The observation period is the week including the 15th day of the month.*

The consumer price index is published monthly, on the 5th working day of the month following the end of the reference month.

The annual index has been calculated as the average of 12 months.

*Since 2002 Statistics Estonia has annually updated the weights system of the **producer price index of industrial output** and the base prices used for calculation. In 2013 the base prices for the calculation of the producer price index were the December 2012 prices. The weights system corresponded to the industrial sales structure of enterprises in the year 2011. The data are published on the basis of 2010 = 100. December 2012 is the linking month.*

The producer price index of industrial output is published monthly, on the 20th day of the month following the end of the reference month or on the next business day.

The annual index has been calculated as the average of 12 months.

*The weights system of the **construction price index** was updated in 2013. The calculation of the construction price index covers four groups of buildings – detached houses, apartment buildings, industrial buildings and office buildings. Basic inputs are divided into three main groups: labour force, building materials and building machines.*

The construction price index expresses the change in the cost of construction taking into consideration the price changes of basic inputs. Starting from the 1st quarter of 2008, the structure of direct expenses at the building site, used in the calculation of the construction price index, corresponds to the structure of expenses of the year 2012; and the proportions of groups of buildings taken into account in the construction price index correspond to the proportion of buildings completed in 2012. The volume of buildings which have not been taken into account in the index has been added to the existing buildings taking into consideration the specific character of the construction.

To allow comparison with previous periods, Statistics Estonia continued to publish the construction price index with 1997 = 100 as the reference year. December of the previous year is the linking month.

Price information is collected with a sample survey which includes Estonian construction and wholesale enterprises and the retail trade enterprises of ten cities.

The construction price index is published quarterly, on the 20th day of the month following the end of the reference quarter or on the next business day.

The annual index has been calculated as the average of four quarters.

The **repair and reconstruction work price index** has been updated similarly to the construction price index.

The repair and reconstruction work price index is published quarterly, on the 20th day of the month following the end of the reference quarter or on the next business day.

The annual index has been calculated as the average of four quarters.

The **export price index** has been calculated since 1994. The base prices used for calculating the index in the given year are the prices in December of the previous year. The price data are collected directly from main exporters. The weight structure of the export price index is based on the value of exports of the year $t-2$.

The export price index is published monthly, on the 20th day of the month following the end of the reference month or on the next business day.

The annual index has been calculated as the average of 12 months.

The **import price index** has been calculated since 1998. The base prices used for calculating the index in the given year are the prices in December of the previous year. The price data are collected directly from main importers. The weight structure of the import price index is based on the value of imports of the year $t-2$.

The import price index is published monthly, on the 20th day of the month following the end of the reference month or on the next business day.

The annual index has been calculated as the average of 12 months.

The **dwelling price index** is a Laspeyres type index which covers transactions made with already existing dwellings as well as new dwellings. The prices include land value.

The data are obtained from the Estonian Land Board. Transaction data have been combined with data from the State Register of Construction Works. For calculations, the geometric mean of the square metre prices of dwellings is used.

DPIs are compiled for apartments and houses (including detached, semi-detached and terraced houses). To compile these indices, Estonia is geographically divided into three parts: Tallinn; the areas bordering Tallinn, and Tartu and Pärnu cities; and the rest of Estonia (without the aforementioned districts).

The weights of the dwelling price index are updated annually. Weights derived from the data of the previous year are used during the entire following year.

In the current year (t) the base prices for the calculation of the DPI are the prices of the fourth quarter of the previous year ($t-1$). The dwelling price index is published on the base 2010 = 100. The time series starts from the first quarter of 2005.

The dwelling price index is published quarterly in accordance with the release calendar of Statistics Estonia. The DPI was first published on 21 September 2012.

The annual index has been calculated as the average of four quarters.

RAHVAMAJANDUSE ARVEPIDAMINE

Annika Laarmaa

Ülevaade

2013. aastal kasvas Eesti sisemajanduse koguprodukt (SKP) kiiremini kui Euroopa Liidu (EL) keskmine. Samal ajal oli meie lähinaabrite Läti ja Leedu majanduskasv märksa kiirem. Eesti SKP kasv aeglustus möödunud aastal hinnamuutuste mõju arvestades 0,8%-ni, EL-i majandus kokku suurenes aga 0,1%.

Olulise panuse Eesti majanduse kasvu andis kaubanduse lisandväärtuse suurenemine. Kui aasta esimeses kolmes kvartalis toimus see peamiselt tänu hulgikaubanduse lisandväärtuse kasvule, siis IV kvartalis oli suurim mõjutaja jaekaubanduse lisandväärtuse kasv. Peale selle panustasid 2013. aastal SKP kasvu enim töötleva tööstuse ning info ja side tegevusala. Töötleva tööstuse lisandväärtuse suurenemist toetas toodangu ekspordi kasv, samuti suurenes selle tegevusala toodangu müük kodumaisele turule.

2013. aastal pidurdas majanduskasvu enim veonduse ja laonduse tegevusala lisandväärtus. Kui aasta esimeses kvartalis põhjustas seda maismaaveonduse tegevusala lisandväärtuse kahanemine, siis ülejäänud kolmes kvartalis laonduse ja veondust abistavate tegevusalade lisandväärtuse vähenemine. SKP kasvu pidurdasid veel ehitus ning kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus. Kuigi ehitusmahud kohalikul ehitusturul suurenesid 2%, oli ehitustegevuse lisandväärtuse vähenemine tingitud eelkõige langusest hoonete ehituses.

Tootlikkuse kasv hõivatu kohta oli Eestis väiksem kui EL-is keskmiselt. 2013. aastal kasvas hõivatute arv tunduvalt kiiremini kui püsivhindades SKP, ent töötatud tundide arv aeglasemalt (vastavalt 1,8% ja 0,7%). Seega vähenes kogumajanduse tööjõu tootlikkus hõivatu kohta 1% ja tööjõu tootlikkus tunni kohta jäi peaaegu samaks kui 2012. aastal (kasv 0,1%).

Töötajatele makstud hüvitised suurenesid kiiremini kui tootlikkus töötaja kohta, seega kasvasid SKP loomiseks tehtud tööjõukulud. Kuigi EL-i keskmine tööjõu ühikukulu 2013. aastal kahanes, kiirenes Eesti tööjõu ühikukulu kasv 2,7%-ni. Tavaliselt on tööjõu ühikukulu ja hindade tõus omavahel tugevalt seotud, s.t mida kiirem on tööjõu ühikukulu kasv, seda suurem on vajadus kaupade ja teenuste hindade tõusuks ning vastupidi.

2013. aastal aeglustus tarbijahinnaindeksi kasv 2,8%-ni, olles enim mõjutatud elektri ning toidu ja alkoholita jookide hinna tõusust. Suurt mõju avaldas tarbijahinnaindeksi muutusele veel transpordi 3,5% odavnemine. Samal ajal kiirenes tööstustoodete tootjahinnaindeksi muutus 4,1%-ni. SKP deflaatori muutus aga kiirenes 2013. aastal 5,0%-ni. SKP deflaator sisaldab toodangu ja vahetarbimise kõikide hinna- ja mahuindeksite koosmõju. Kuna rahvamajanduse arvepidamise toodangut mõjutab nii sise- kui ka välisturu toodang, sõltub ka toodangu deflaator nii ekspordi- kui ka tootjahinnaindeksist. Vahetarbimise hinnamõju eemaldamiseks kasutatakse nii tarbija-, tootja- kui ka impordihinnaindeksit. Pärast aeglustumist 2012. aastal kahanes 2013. aastal nii impordi- kui ka ekspordihinnaindeks – vastavalt 1,6% ja 1,1%.

Ekspordi ja impordi kasv aeglustusid. Vaatamata langusele 2013. aasta kahes viimases kvartalis suurenes Eesti kogumajanduse kaupade ja teenuste eksport hinnamõju arvestades 2013. aastal 2012. aastaga võrreldes 1,8%, EL-is keskmiselt aga 1,5%. Kaupade ja teenuste sissevedu 2013. aasta viimases kvartalis varasema aasta sama kvartaliga võrreldes kahanes, kuid kasvas 2013. aastal kokku siiski 2,6%. EL-is keskmiselt suurenes see näitaja aga 0,2%. Enim mõjutas Eesti väliskaubandust positiivselt elektroonikaseadmete sisse- ja väljaveo kasv.

Netoekspordi ehk kaupade ja teenuste ekspordi ja impordi vahe oli aasta kokkuvõttes positiivne. Netoekspordi osatähtsus SKP-s oli 0,8%, mis aastaarvestuses oli viimase kahe aasta parim tulemus.

Sisemajanduse nõudluse kasv jätkus. Eesti sisemajanduse nõudlus kasvas möödunud aastal 1,5%, peamiselt kodumajapidamiste lõpptarbimiskulutuste suurenemise tulemusena. Kodumajapidamiste lõpptarbimiskulutused suurenesid eelkõige tänu vaba aja ja kultuuri ning toidukaupade ja alkoholita jookide tarbimise kasvule. Kapitali kogumahutus kasvas hinnamõju arvesse võttes 1%. Kuigi valitsemissektori investeeringud vähenesid kogu 2013. aasta vältel, kasvasid ettevõtete sektori investeeringud 9%. Ehkki sisenõudlus kasvas SKP-st kiiremini, olid lõpptarbimiskulutused, kapitali kogumahutus ja varude muutus kokku toodetud SKP-st siiski väiksemad. Toodetud SKP oli sisenõudlusest suurem viimati 2008. aastal. Ka EL-is keskmiselt oli 2013. aastal sisemajanduse nõudlus toodetud SKP-st väiksem.

Kogusäästu osatähtsus kasutatavas kogutulus oli mullu 26,5%. Ehkki näitaja oli suur, jäi see alla 2011. aasta rekordilisele 27,7%-le, mis on viimase 19 aasta suurim. 2012. aastal oli näitaja 27,4%. EL-is keskmiselt oli kogusäästu osatähtsus kasutatavas kogutulus 19,0%. 2013. aastal oli Eesti SKP jooksevhindades esialgsetel andmetel 18,4 ja kogurahvatulu 17,8 miljardit eurot. Kogurahvatulu osatähtsus SKP-s 2012. aastaga võrreldes suurenes – kui 2012. aastal oli see 95%, siis 2013. aastal juba 97%. Mitteresidentidele makstud esmased tulud olid 600 miljonit eurot suuremad kui mitteresidentidelt saadud esmased tulud. Koos kogurahvatulu kasvuga suurenes ka kasutatav kogutulu. Kasutatava kogutulu ja lõpptarbimiskulutuste vahe on kogumajanduse kogusääst. Kasutatava kogutulu kasv oli möödunud aastal nii nagu ka 2012. aastal lõpptarbimiskulutuste omast aeglasem ja kogusäästu kasv tagasihoidlik (aastaga 2,9%). Kogumajanduse kasutatavasse tulusse andis kõige suurema panuse kodumajapidamiste sektor, kuid suurim sääst tekkis ettevõtete sektoris.

2013. aastal oli Eesti välismaailma suhtes netolaenuandja. Eesti sisemajanduse investeeringuid finantseeritakse peamiselt kogumajanduse säästuga ja välismaailmalt saadud kapitalisiiretega. Kui sääst ja välismaailmalt saadud kapitalisiirded on investeeringutest suuremad, on riik netolaenuandja, kui aga peale säästude ja välismaailmalt saadud kapitalisiirete tuleb välismaailmalt laenata, on riik netolaenuvõtja. Nii nagu varasemal neljal aastal oli ka 2013. aastal säästu ja välismaailmalt saadud kapitalisiirete (peamiselt EL-i tõukefondidest saadud raha) kogusumma kapitali kogumahutusest suurem. Seega oli Eesti endiselt välismaailma suhtes netolaenuandja. Kapitali kogumahutus kasvas aeglasemalt kui säästud ja välismaailmalt saadud kapitalisiirded, seetõttu on Eesti netolaenuandmine veidi suurenenud: kui 2012. aastal oli see 0,7%, siis 2013. aastal 1,2% kasutatud kogutulust.

NATIONAL ACCOUNTS

Annika Laarmaa

Overview

In 2013 Estonia's gross domestic product (GDP) grew faster than the European Union average. At the same time, our close neighbours Latvia and Lithuania reported a much faster economic growth. In Estonia, the real growth of the GDP decelerated to 0.8% last year while the GDP of the European Union (EU) as a whole increased 0.1%.

Estonia's GDP was significantly boosted by the growth of the value added of trade. In the first three quarters the growth was mainly due to the increase in value added in wholesale trade, whereas the growth of the value added in retail trade had the biggest impact in the fourth quarter. In addition to trade, manufacturing and information and communication contributed the most to the GDP growth in 2013. The value added of manufacturing grew mainly due to increased exports of manufacturing production. There was also an increase in the domestic sales of manufacturing production.

In 2013 the growth of the Estonian economy was hindered the most by transportation and storage. In the first quarter this was caused by the decline in the value added of land transportation. In the other three quarters it was due to the decline in the value added of warehousing and support activities for transportation. In addition to this, the GDP was also negatively affected by the decline in construction and in professional, scientific and technical activities. The volumes on the domestic construction market increased 2%, but the decline in the value added of construction was mainly related to the decrease in the construction of buildings.

In Estonia, the growth of labour productivity per person employed was smaller than the EU average. In 2013, compared to the GDP real growth, the rise in the number of persons employed was much faster (1.8%), but the increase in the number of hours worked was slower (0.7%). Thus, the labour productivity of the total economy per person employed decreased 1% and labour productivity per hour worked remained practically the same as in 2012 (the growth was 0.1%).

The compensation paid to employees increased faster than productivity per employee. As a result, the labour costs of the production of the GDP increased. The EU average unit labour cost decreased in 2013, while the growth of the unit labour cost in Estonia accelerated to 2.7%. In general, there is a strong correlation between the growth of unit labour cost and prices – that is, the faster the growth in unit labour cost, the bigger the pressure to increase prices, and vice versa.

In 2013 the annual increase in the consumer price index slowed down to 2.8%. It was mainly influenced by the price increase of electricity, food and non-alcoholic beverages. The 3.5% price decrease in transport also had an important impact on the consumer price index. At the same time, the growth rate of the production price index of industrial output rose to 4.1%. The GDP deflator grew faster in 2013, at 5.0%. The GDP deflator contains the co-effect of all price and volume indices of output and intermediate consumption. In national accounts, output is influenced by the output of both the domestic and the export market. Therefore, the deflator of output is related to the export price index and the producer price index. In order to eliminate the impact of intermediate consumption, consumer, producer and import price indices are used. In 2013, after the deceleration in 2012, the export and import price indices declined – by 1.6% and 1.1%, respectively.

The growth of exports and imports slowed down. In 2013 Estonia's exports of goods and services grew 1.8% in real terms compared to 2012, in spite of the decrease in the last two quarters of 2013. The EU average growth was 1.5%. The import of goods and services decreased in the last quarter of 2013 (compared to the same quarter of 2012), but the total annual growth was 2.6% in 2013. The respective EU indicator rose 0.2%. The increased export and import of computers, electronic and optical products had the biggest positive impact on Estonia's foreign trade.

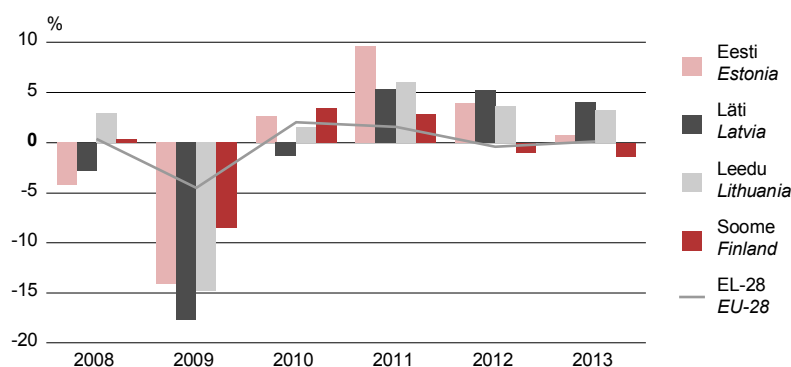
Net export, i.e. the difference between exports and imports, was positive. The share of net export in the GDP was 0.8%, which is higher than in 2012.

Domestic demand continued to increase. Domestic demand in Estonia grew 1.5% in 2013, boosted mainly by the households' final consumption expenditure which increased due to bigger expenditure on recreation, culture, food and non-alcoholic beverages. Gross fixed capital formation grew 1% in real terms. Although investments by the general government decreased throughout 2013, the investments by non-financial corporations rose 9%. Domestic demand grew faster than the GDP, but the final consumption expenditure, gross fixed capital formation and change in inventories combined were still smaller than the GDP by output method. 2008 was the last time that the GDP by output method was bigger than domestic demand. In the EU as a whole, average domestic demand was smaller than the GDP by output method in 2013.

The share of gross saving in disposable income was 26.5% last year. This share is big but remains below the record level of 27.7% in 2011, which is the highest of the last 19 years. In 2012 this indicator was 27.4%. In the EU, the average share of gross saving in disposable income was 19.0%. According to preliminary estimates, Estonia's GDP at current prices was 18.4 billion euros and the gross national income (GNI) was 17.8 billion euros in 2013. The share of the GNI in the GDP increased compared to 2012 – it was 95% in 2012 and 97% in 2013. Primary income payable to the rest of the world was 600 million euros bigger than the primary income receivable from the rest of the world. Together with the increase in the gross national income, the gross disposable income increased as well. Gross saving is the difference between gross disposable income and final consumption expenditure. Similarly to 2012, the growth of the gross disposable income was slower than the growth of final consumption expenditure, and thus the increase in gross saving was modest (2.9% compared to 2012). The households' sector contributed the most to the gross disposable income of the total economy, while the largest saving was generated by the enterprise sector.

In 2013 Estonia was a net lender to the rest of the world. The main sources of financing for domestic investments in Estonia are savings of the total economy and capital transfers receivable from the rest of the world. If savings and capital transfers receivable are bigger than domestic investments, the country is a net lender. If the country has to borrow from the rest of the world in addition to savings and capital transfers receivable from the rest of the world, the country is a net borrower. Similarly to the previous four years, the total of savings and capital transfers from the rest of the world (mainly from the EU structural funds) in 2013 was bigger than the expenditure on gross capital formation. Therefore, Estonia was still a net lender in relation to the rest of the world. Gross capital formation grew at a slower rate than savings and capital transfers receivable, which is why net lending has increased slightly in Estonia – it amounted to 0.7% of gross disposable income in 2012 and 1.2% in 2013.

Joonis 1. SKP muutus võrreldes eelmise aastaga (aheldamise meetodil), 2008–2013
Figure 1. Change in GDP compared to the previous year (chain-linked), 2008–2013

Allikas/Source: Eurostat

Tabel 1. SKP institutsionaalse sektori järgi, 2009–2013

Table 1. GDP by institutional sector, 2009–2013

(miljonit eurot jooksevhindades – million euros at current prices)

	2009	2010	2011	2012	2013	
Kaupu tootvad ja mittefinantsteenuseid pakkuvad ettevõtted	8 169,7	8 674,0	10 061,1	10 895,9	11 525,0	Non-financial corporations
Finantsinstitutsioonid	492,5	484,6	543,3	477,5	508,6	Financial corporations
Valitsemissektor	2 063,8	2 013,9	2 094,4	2 202,7	2 381,7	General government
Kodumajapidamised	1 265,0	1 243,9	1 341,1	1 448,7	1 585,3	Households
Kodumajapidamisi teenindavad kasumi- taotluseta institutsioonid	117,3	118,8	125,1	135,4	146,8	Non-profit institutions serving households
LISANDVÄÄRTUS KOKKU	12 108,2	12 535,1	14 165,0	15 160,2	16 147,4	VALUE ADDED TOTAL
Netoototemaksud	1 861,5	1 836,0	2 051,4	2 254,9	2 287,3	Net taxes on products
SKP turuhindades	13 969,7	14 371,1	16 216,4	17 415,1	18 434,7	GDP at market prices

Tabel 2. SKP tegevusala järgi, 2009–2013*Table 2. GDP by economic activity, 2009–2013*

(miljonit eurot jooksevhindades – million euros at current prices)

	2009	2010	2011	2012	2013	
Põllumajandus, metsa- majandus ja kalapüük	299,7	413,2	566,9	627,4	628,8	<i>Agriculture, forestry and fishing</i>
Mäetööstus	148,5	173,9	187,9	203,1	236,9	<i>Mining and quarrying</i>
Töötlev tööstus	1 719,8	1 995,4	2 325,1	2 328,9	2 480,0	<i>Manufacturing</i>
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	428,6	507,4	498,3	535,6	603,6	<i>Electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>
Veevarustus; kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus	126,2	142,9	131,7	140,1	136,8	<i>Water supply; sewerage; waste management and remediation activities</i>
Ehitus	868,7	739,0	984,2	1 180,9	1 217,6	<i>Construction</i>
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	1 430,5	1 490,7	1 726,1	1 871,2	2 057,6	<i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
Veondus ja laondus	975,3	1 065,6	1 164,8	1 243,9	1 160,3	<i>Transportation and storage</i>
Majutus ja toitlustus	180,8	175,7	220,0	255,9	274,7	<i>Accommodation and food service activities</i>
Info ja side	645,6	620,2	667,2	713,9	776,3	<i>Information and communication</i>
Finants- ja kindlustustegevus	493,4	485,1	545,0	479,3	509,7	<i>Financial and insurance activities</i>
Kinnisvaraalaane tegevus	1 352,4	1 307,9	1 609,7	1 802,1	2 005,0	<i>Real estate activities</i>
Kutse-, teadus- ja tehnikalaane tegevus	605,4	616,2	627,1	661,8	632,6	<i>Professional, scientific and technical activities</i>
Haldus- ja abitegevused	472,4	508,4	524,4	589,6	665,7	<i>Administrative and support service activities</i>
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	935,8	912,6	945,0	993,0	1 067,7	<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>
Haridus	661,3	630,3	646,5	666,0	725,3	<i>Education</i>
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	477,0	468,8	495,2	522,4	598,3	<i>Human health and social work activities</i>
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	173,3	169,8	182,8	211,7	226,0	<i>Arts, entertainment and recreation</i>
Muud teenindavad tegevused	113,6	111,9	117,2	133,5	144,5	<i>Other service activities</i>
LISANDVÄÄRTUS KOKKU	12 108,2	12 535,1	14 165,0	15 160,2	16 147,4	VALUE ADDED TOTAL
Netoototemaksud	1 861,5	1 836,0	2 051,4	2 254,9	2 287,3	<i>Net taxes on products</i>
SKP turuhindades	13 969,7	14 371,1	16 216,4	17 415,1	18 434,7	<i>GDP at market prices</i>

Tabel 3. SKP muutus võrreldes eelmise aastaga tegevusala järgi (aheldamise meetodil), 2009–2013

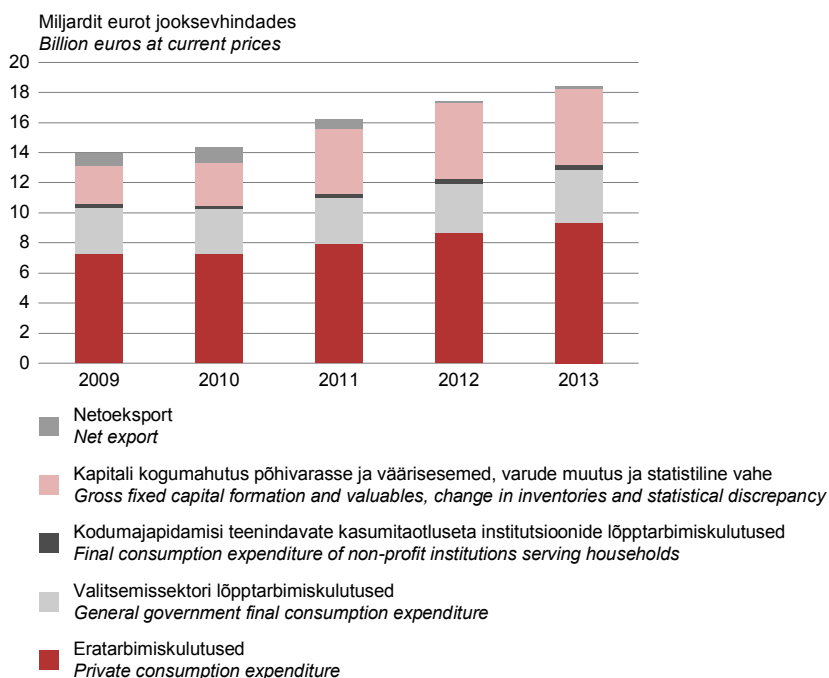
Table 3. Change in GDP compared to the previous year by economic activity (chain-linked), 2009–2013

(protsenti – percentages)

	2009	2010	2011	2012	2013	
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	0,4	–12,5	15,7	12,4	–3,5	<i>Agriculture, forestry and fishing</i>
Mäetööstus	–13,5	24,3	4,7	–2,3	–0,5	<i>Mining and quarrying</i>
Töötlev tööstus	–23,3	26,0	17,8	–1,9	5,2	<i>Manufacturing</i>
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	4,9	8,1	–0,6	3,8	3,7	<i>Electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>
Veevarustus; kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus	–21,9	14,9	–10,8	5,6	–3,7	<i>Water supply; sewerage; waste management and remediation activities</i>
Ehitus	–34,4	–4,4	31,8	12,5	–5,7	<i>Construction</i>
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	–24,0	–2,9	16,6	4,5	10,3	<i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
Veondus ja laondus	–12,5	–4,4	4,9	13,2	–19,3	<i>Transportation and storage</i>
Majutus ja toidlustus	–24,7	1,0	21,2	4,3	–1,2	<i>Accommodation and food service activities</i>
Info ja side	–7,8	–5,1	10,2	10,5	14,9	<i>Information and communication</i>
Finants- ja kindlustustegevus	–3,7	–6,9	–3,4	–11,4	1,8	<i>Financial and insurance activities</i>
Kinnisvaraalne tegevus	–9,1	2,1	10,1	0,3	1,3	<i>Real estate activities</i>
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	–9,0	3,3	–1,0	2,4	–7,1	<i>Professional, scientific and technical activities</i>
Haldus- ja abitegevused	–11,4	6,4	–2,4	12,3	11,6	<i>Administrative and support service activities</i>
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	0,9	–0,8	0,6	1,8	0,4	<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>
Haridus	–2,3	–2,2	0,1	0,7	0,9	<i>Education</i>
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	–2,5	–0,6	1,2	1,3	7,1	<i>Human health and social work activities</i>
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	–16,3	–1,2	4,1	11,2	2,9	<i>Arts, entertainment and recreation</i>
Muud teenindavad tegevused	–10,7	–2,3	0,0	13,6	1,6	<i>Other service activities</i>
LISANDVÄÄRTUS KOKKU	–14,6	3,0	9,3	4,0	1,4	<i>VALUE ADDED TOTAL</i>
Netoototemaksud	–10,1	–0,1	11,5	3,5	–2,9	<i>Net taxes on products</i>
SKP turuhindades	–14,1	2,6	9,6	3,9	0,8	<i>GDP at market prices</i>

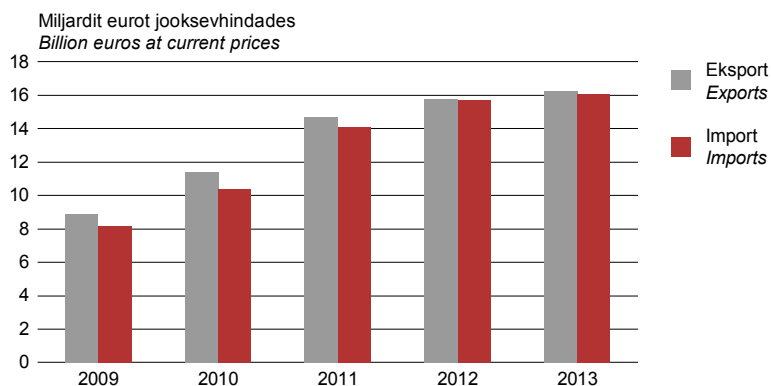
Joonis 2. SKP tarbimismeetodi järgi, 2009–2013

Figure 2. GDP by expenditure approach, 2009–2013

Joonis 3. Kaupade ja teenuste eksport ja import, 2009–2013

Figure 3. Exports and imports of goods and services, 2009–2013

Tabel 4. SKP muutus võrreldes eelmise aastaga tarbimismeetodi järgi (aheldamise meetodil), 2009–2013

Table 4. Change in GDP compared to the previous year by expenditure approach (chain-linked), 2009–2013

(protsenti – percentages)

	2009	2010	2011	2012	2013	
Eratarbimis- kulutused	–15,2	–2,7	3,8	4,9	4,2	Private consumption expenditure
Valitsemissektori lõpptarbimiskulutused	–2,6	–0,8	1,3	3,8	1,3	General government final consumption expenditure
Kodumajapidamisi teenindavate kasumi- taotluseta institutsioonide lõpptarbimiskulutused	1,6	–1,3	3,5	4,6	4,1	Final consumption expenditure of non-profit institutions serving households
Kapitali kogumahutus põhivarasse ja väärisesemed	–39,0	–7,3	37,8	10,8	1,0	Gross fixed capital formation and valuables
Varude muutus	532,9	–129,9	350,6	–14,0	–41,2	Change in inventories
SISEMAJANDUSE NÕUDLUS	–21,4	0,1	13,1	5,5	1,5	DOMESTIC DEMAND
Kaupade ja teenuste eksport (FOB)	–21,3	23,7	23,4	5,6	1,8	Exports of goods and services (f.o.b.)
kaupade eksport	–25,5	33,6	30,0	7,2	3,1	exports of goods
teenuste eksport	–12,4	6,5	8,3	1,4	–1,5	exports of services
Kaupade ja teenuste import (FOB)	–31,1	21,1	28,4	8,8	2,6	Imports of goods and services (f.o.b.)
kaupade import	–33,0	23,7	29,9	8,4	2,0	imports of goods
teenuste import	–23,1	12,2	22,7	10,7	4,9	imports of services
SKP turuhindades	–14,1	2,6	9,6	3,9	0,8	GDP at market prices

Tabel 5. SKP sissetulekumeetodi järgi, 2009–2013

Table 5. GDP by income approach, 2009–2013

(miljonit eurot jooksevhindades – million euros at current prices)

	2009	2010	2011	2012	2013	
Hüvitised töötajatele	7 153,5	6 959,4	7 472,8	8 064,3	8 748,9	Compensation of employees
palk	5 332,2	5 186,0	5 589,7	6 040,2	6 562,5	wages and salaries
tööandja sotsiaalmaksud	1 821,3	1 773,4	1 883,1	2 024,1	2 186,3	employers' social contributions
Põhivara kulum	2 198,9	2 257,3	2 354,5	2 559,9	2 770,4	Consumption of fixed capital
Tootmis- ja impordimaksud	2 071,2	2 033,9	2 257,8	2 475,1	2 528,5	Taxes on production and imports
Subsiidiumid (–)	248,0	315,1	324,9	342,1	341,8	Subsidies (–)
Tegevuse ülejääk ja segatulu	2 794,1	3 435,6	4 456,1	4 657,9	4 728,8	Operating surplus and mixed income
SKP turuhindades	13 969,7	14 371,1	16 216,4	17 415,1	18 434,7	GDP at market prices

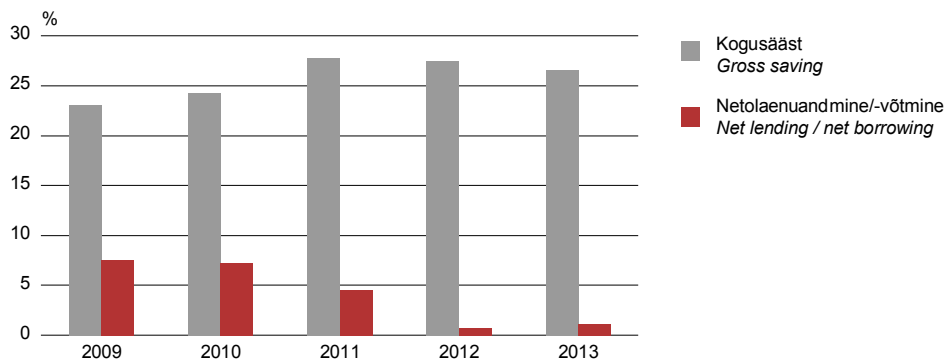
Tabel 6. Kogumajanduse kasutatav tulu, sääst ja netolaenuandmine/-võtmine, 2009–2013

Table 6. Disposable income, saving and net lending / net borrowing of the total economy, 2009–2013
(miljonit eurot – million euros)

	2009	2010	2011	2012	2013	
SKP	13 969,7	14 371,1	16 216,4	17 415,1	18 434,7	GDP
Välismaailmalt saadud esmased tulud	781,7	851,3	1 028,3	974,3	1 034,7	Primary income receivable from the rest of the world
Välismaailmale makstud esmased tulud	1 218,2	1 650,5	1 883,7	1 805,0	1 635,2	Primary income payable to the rest of the world
Kogurahvatulu	13 533,2	13 571,9	15 361,0	16 584,5	17 834,2	Gross national income
Põhivara kulum	2 198,9	2 257,3	2 354,5	2 559,9	2 770,4	Consumption of fixed capital
Netorahvatulu	11 334,3	11 314,5	13 006,5	14 024,5	15 063,8	Net national income
Välismaailmalt saadud jooksvad siirded	431,7	539,6	572,1	606,6	399,2	Current transfers receivable from the rest of the world
Välismaailmale makstud jooksvad siirded	207,8	240,3	273,8	300,4	270,8	Current transfers payable to the rest of the world
Kasutatav kogutulu	13 757,2	13 871,1	15 659,4	16 890,7	17 962,6	Gross national disposable income
Kasutatav netotulu	11 558,3	11 613,8	13 304,9	14 330,7	15 192,2	Net national disposable income
Lõpptarbimiskulutused	10 584,3	10 511,8	11 315,2	12 259,1	13 198,6	Final consumption expenditure
Kogusääst	3 172,8	3 359,4	4 344,2	4 631,6	4 764,0	Saving, gross
Netosääst	973,9	1 102,1	1 989,6	2 071,7	1 993,6	Saving, net
Välismaailmalt saadud kapitalisiirded	482,9	373,1	483,1	586,2	610,1	Capital transfers receivable from the rest of the world
Välismaailmale makstud kapitalisiirded	1,0	6,0	4,3	0,1	3,9	Capital transfers payable to the rest of the world
Kapitali kogumahutus põhivarasse	2 615,8	2 837,3	4 341,3	4 907,9	4 955,7	Gross fixed capital formation
Mittetoodetud mittefinantsvara soetamine miinus realiseerimine	-0,5	-135,2	-189,2	-19,9	70,1	Acquisitions less disposals of non-financial non-produced assets
Netolaenuandmine (+) / netolaenuvõtmine (-)	1 039,4	1 004,4	708,7	121,3	207,3	Net lending (+) / net borrowing (-)

Joonis 4. Kogusäästu ja netolaenuandmise/-võtmise suhe kasutatavas kogutulusse, 2009–2013

Figure 4. The ratio of gross saving and net lending / net borrowing to gross disposable income, 2009–2013

Metoodika

Rahvamajanduse arvepidamise süsteemi peamine eesmärk on hinnata majanduse arengut riigi majandusterritooriumil. Arvestuse põhiline näitaja on sisemajanduse koguprodukt (SKP, ingliskeelne lühend GDP), mis leitakse kolmel viisil:

- tootismetoodil, mille aluseks on turutoodangu puhul toodangu ja vahetarbimise vahena leitud lisandväärtus; turuvälise toodangu puhul leitakse toodang kulude summana;
- tarbimismetoodil, mille aluseks on lõpptarbimine, investeeringud ning ekspordi ja impordi saldo;
- sissetulekumetoodil, mille puhul SKP leitakse järgmiste komponentide summana: hüvitised töötajatele, põhivara kulum, tootmis- ja impordimaksud (neto), tegevuse ülejääk ja segatulu.

SKP arvutamisel võetakse arvesse ka varjatud majandustegevus. Statistikaamet arvestab vari-majandust kõikide institutsionaalsete sektorite (v.a valitsemissektor) ja tegevusalade järgi. Eesti SKP arvutatakse Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori EMTAK 2008 ning toodete ja teenuste klassifikaatori TTK 2008 järgi.

Tootismetoodil arvutatud tegevusalade lisandväärtused ei sisalda netoototemakse. Need arvestatakse kogu rahvamajanduse ulatuses. Lisandväärtusele netoototemaksude lisamisel saadakse SKP turuhindades.

Kaupade ja teenustega tehtavad tehingud kirjendatakse rahvamajanduse arvepidamises üldjuhul tekkepõhiselt. Turutoodangu ja enda lõpptarbeks tootmise puhul hinnatakse toodangut ja lisandväärtust alushindades ning vahetarbimist ostjahindades.

SKP-d ja selle tehinguid arvestatakse eelmise aasta ja jooksevhindades. Selleks et perioode võrrelda, eelmise aasta hindades väärtused aheldatakse. Eelmise aasta hindades arvestused leitakse kahekordse deflateerimisega, mille korral deflateeritakse turutoodang ja vahetarbimine eraldi ning lisandväärtus leitakse nende kahe ümberhinnatud tehingu vahena.

2014. aasta septembris läheb Statistikaamet rahvamajanduse arvepidamises üle uuele metoodikale. Senise metoodika, Euroopa rahvamajanduse arvepidamise süsteemi 1995 ehk ESA 95 vahetab välja uus – ESA 2010.

Rahvamajanduse arvepidamise näitajate aegrea iga-aastase regulaarse revideerimise tõttu on eelmises aastaraamatus avaldatud andmeid aastate 2009–2012 kohta siinses raamatus täpsustatud.

Methodology

The main goal of the System of National Accounts (SNA) is to estimate the economic development in the economic territory of a country. The result of the production activity of resident producer units is represented in the SNA by the gross domestic product (GDP), which is compiled using three methods:

- *the production approach where value added is found as a difference between output and intermediate consumption in case of market output; or as a sum of costs in case of non-market output;*
- *the expenditure approach which is based on final consumption, investments and the net value of exports and imports;*
- *the income approach where the GDP is found as the sum of the following components: compensation of employees, consumption of fixed capital, net taxes on products and imports, operating surplus and mixed income.*

In the GDP calculations, the informal economy is taken into account as well. Statistics Estonia estimates the informal economy in all institutional sectors (except for the general government sector) and economic activities. Estonia's GDP is calculated using the Estonian Classification of Economic

Activities 2008 (EMTAK 2008, based on NACE Rev. 2) and the Statistical Classification of Products by Activity in the European Economic Community (CPA 2008).

In the calculation of the GDP by production approach, the value added created by economic activities does not include net taxes on products. These are included in total national accounts. When net taxes on products are added to the value added, the result is GDP at market prices.

Transactions with goods and services are usually entered into national accounts by the accrual method of accounting. In case of market output and manufacturing for own end use, the output and value added are assessed at basic prices and intermediate consumption is assessed at purchaser's prices.

The GDP and its transactions are estimated at current prices and at previous year's prices. Values at previous year's prices are chain-linked in order to compare the GDP and its components in different periods. Previous year's prices are calculated by double deflation, where market output and intermediate consumption are deflated separately and value added is found as the difference between these two transactions.

In September 2014, Statistics Estonia will start to use a new methodology for national accounts. The current methodology, European System of Accounts 1995 (ESA 95), will be replaced with the new system ESA 2010.

Compared to the data published in the previous yearbook, the data for 2009–2012 have been revised due to the regular annual revision of the time series of national accounts indicators.

FINANTSVAHENDUS

Egle Vesilind, Bogdan Krivenko

Ülevaade

2013. aastal oli finantsvahendajatena vaatluse all 1096 ettevõtet. Finantsvahendajad on finants-teenuste osutajad, krediidasutused, kindlustusettevõtted, investeerimis- ja pensionifondid ning finantsvahenduse abitegevusega ettevõtted. Regulaarselt ja õigel ajal andis oma tegevusest ülevaate 62% ettevõtetest. Enamik neist, tervelt 78%, olid väikeettevõtted ehk alla 50 töötajaga ettevõtted. Suuri, üle 50 töötajaga ettevõtteid oli vaatluse all olevatest üksustest ligi veerand (22%). Eesti finantsettevõtete sektori suurimad ettevõtted olid krediidasutused ja keskpang. 2012. aastaga võrreldes on ettevõtted suurenenud – töötajate arv ettevõtte kohta kasvas aastaga 12%.

Finantssektori populaarseim tegevusala oli investeerimine võlakirjadesse, väärtpaberitesse jms finantsvahenditesse, sellega tegeles 30% vaatluse all olnud ettevõtetest. Teisel kohal oli valdus-firmade tegevus, mida oli 11% ettevõtetest. Üldjuhul on investeerimisega tegelevad ja valdus-ettevõtted alla 10 töötajaga ehk mikroettevõtted. 2013. aasta lõpu seisuga oli valdusfirmade arv 2,4% ja keskmine töötajate arv 16,7% suurem kui 2012. aasta lõpus. Investeerimisettevõtete arv vähenes aastaga 12,3%, kuid keskmine töötajate arv kasvas 7,1%. 2013. aastal läks valdusettevõtetele paremini kui 2012. aastal – nende varad suurenesid ühe ettevõtte kohta keskmiselt 9% ja kasum 30%. Investeerimisettevõtetele läks 2013. aastal varasemast halvemini – varad vähenesid ühe ettevõtte kohta keskmiselt 51% ja kasum 35%.

2014. aasta alguseks oli oma tegevuse finantsvahendajana lõpetanud 2% ja finants-tegevuse teise tegevusala vastu vahetanud 21% ettevõtetest. Kõige rohkem ettevõtteid orienteerus ümber ärinõustamisele või muule juhtimise nõustamisele – tervelt 16% tegevusala vahetanutest.

Kindlustusettevõtteid oli 2013. aastal 18: viis elukindlustusseltsi, 12 kahjukindlustusseltsi ja Eesti Liikluskindlustuse Fond. Kindlustusliike on Eestis kokku 19: seitse elukindlustuse ja 12 kahju-kindlustuse liiki.

Kindlustusettevõtetele oli 2013. aasta majanduslikult hea aasta. Kindlustusettevõtete kogutud brutopreemiate summa oli 6,8% ja rahuldatud nõuete summa 7,3% suurem kui 2012. aastal. Kindlustusettevõtete saadud kindlustuspreemiad on kasvanud alates 2011. aastast. Saadud elukindlustuspreemiate maht ehk klientide makstud tasud teenuse eest kasvasid võrreldes 2012. aastaga 9,3%. Elukindlustusnõuete väljamaksete mahu ehk klientidele väljamakstud hüvitiste muutus oli väga väike – 2012. aastal oli maht 41,0 miljonit eurot ja 2013. aastal 41,6 miljonit eurot. Kõige suurema osatähtsusega nii kogutud preemiate kui ka väljamakstud nõuete hulgas oli endiselt investeerimisriskiga elukindlustus, vastavalt 41% ja 47%. Pensionikindlustus oli kogutud preemiast 19% ja väljamakstud nõuetest 10% (2012. aastal vastavalt 16% ja 8%).

Finants- ja kindlustustegevuse panus SKP-sse oli Eestis 2013. aastal 2,8% – ligi kaks protsendipunkti väiksem kui Euroopa Liidus keskmiselt (4,9%). Lähiriikidest olid Eestist tagapool Soome ja Leedu, kelle finants- ja kindlustustegevuse osatähtsus SKP-s oli kummalgi 2,2%. Lätil ja Rootsil oli see näitaja vastavalt 0,5 ja 1,5 protsendipunkti suurem kui Eestil. Finantssektori panus SKP-sse oli Euroopa Liidus kõige suurem Luksemburgil (22,7%), mis on tingitud sellest, et riigi majandus põhineb peamiselt pangandustegevusel.

FINANCIAL INTERMEDIATION

Egle Vesilind, Bogdan Krivenko

Overview

1,096 financial enterprises were surveyed in 2013. Financial enterprises include enterprises providing financial services, credit institutions, insurance enterprises, investment and pension funds, and enterprises engaged in activities auxiliary to financial services. 62% of them reported their activities regularly on time. Most (78%) of the surveyed enterprises were small with fewer than 50 employees. Nearly a quarter (22%) of the surveyed units were large (i.e. had more than 50 employees). The biggest enterprises in the Estonian financial sector were credit institutions and the central bank. Compared to 2012, the size of enterprises increased – the number of employees per enterprise rose by 12%.

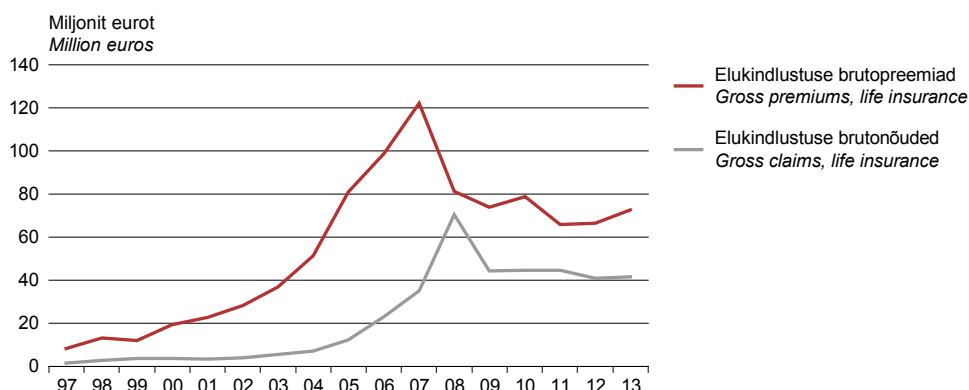
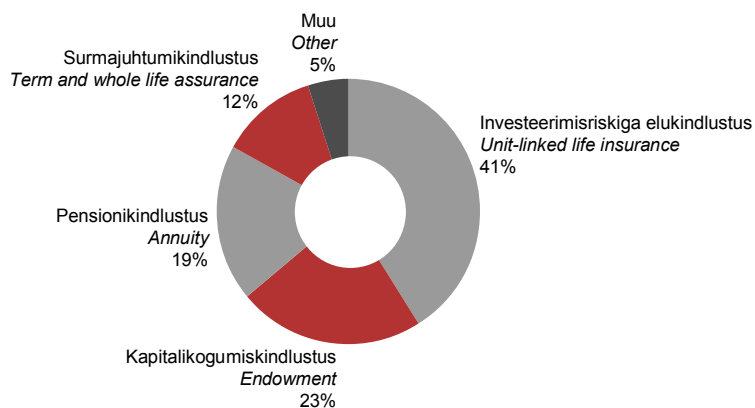
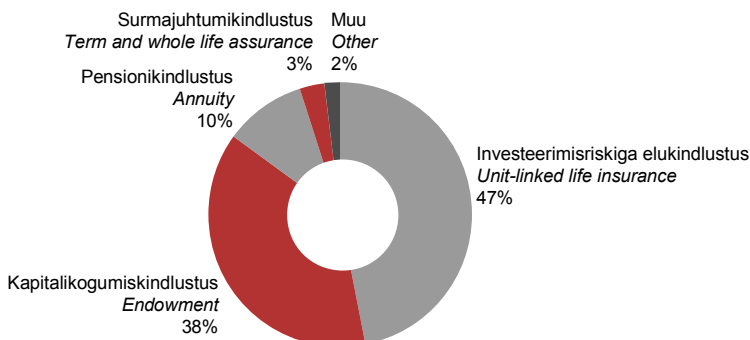
The most popular economic activity among financial enterprises was trusts, funds and similar financial entities, accounting for 30% of all surveyed enterprises. The second position was held by activities of holding companies (11% of enterprises). As a rule, investment and holding companies are small with under 10 employees (also called micro-enterprises). As at the end of 2013, the number of holding companies had risen 2.4% and their average number of employees had risen 16.7% compared to the end of 2012. The number of investment companies fell by 12.3%, but the average number of employees increased 7.1%. 2013 was a more successful year for holding companies than 2012 – on average, their assets increased by 9% and profit by 30% per enterprise. For investment companies, 2013 was a worse year than 2012 – their assets decreased by 51% and profit by 35% per enterprise.

By the beginning of 2014, 2% of financial enterprises had terminated their financial activities and 21% had switched to another economic activity. The biggest share (16%) of the latter changed their activity to business and other management consultancy activities.

There were 18 insurance companies in 2013: five life insurance companies, 12 non-life insurance companies and the Estonian Traffic Insurance Fund. Estonia has 19 types of insurance: seven types of life insurance and 12 types of non-life insurance.

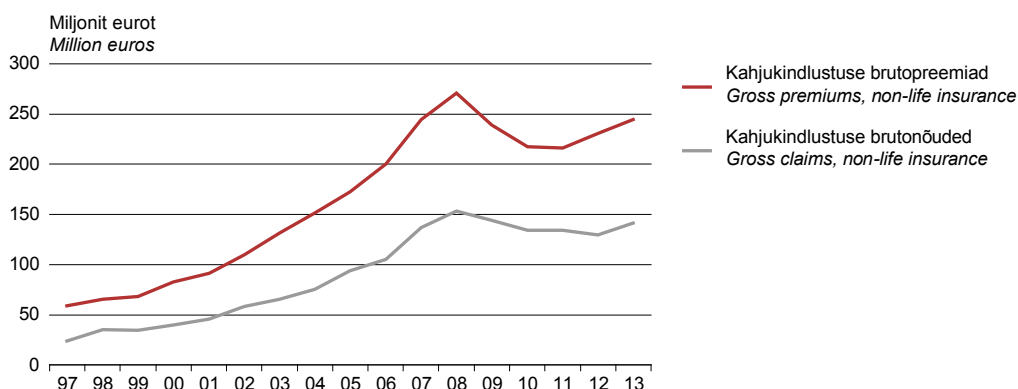
2013 was a good year for insurance companies, based on financial performance. The amount of gross premiums collected increased 6.8% and the amount of claims paid increased 7.3% compared to 2012. The amount of premiums collected by insurance companies has grown since 2011. The volume of gross premiums collected by life insurance companies (i.e. fees paid by customers for services) increased 9.3% compared to 2012. The amount of life insurance claims paid (i.e. benefits paid out to customers) did not change much – 41.0 million euros in 2012 and 41.6 million euros in 2013. Among all premiums collected and all claims paid, the largest share was held by unit-linked life insurance (41% and 47%, respectively). Pension insurance accounted for 19% of premiums collected and 10% of claims paid (in 2012 the corresponding shares were 16% and 8%).

The contribution of financial and insurance activities to Estonia's GDP in 2013 was 2.8% – nearly two percentage points lower than the European Union average (4.9%). In two nearby countries – Finland and Lithuania – the contribution of financial and insurance activities to the GDP was lower than in Estonia at 2.2% in both. In Latvia and Sweden, the value of this indicator was higher than in Estonia (3.3% and 4.3%, respectively). In the European Union, the financial sector's contribution to the GDP was the highest in Luxembourg (22.7%), which is due to the fact that banking is a major cornerstone of the country's economy.

Joonis 1. Elukindlustuse brutopreemiad ja -nõuded, 1997–2013*Figure 1. Life insurance gross premiums and gross claims, 1997–2013***Joonis 2. Elukindlustuse brutopreemiate jagunemine, 2013***Figure 2. Distribution of life insurance gross premiums, 2013***Joonis 3. Elukindlustuse bruto nõuete jagunemine, 2013***Figure 3. Distribution of life insurance gross claims, 2013*

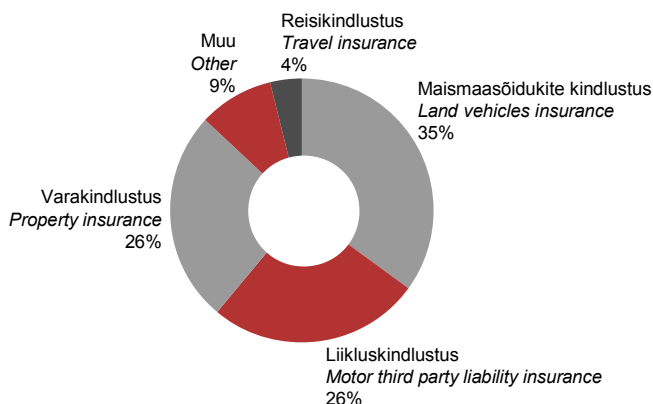
Joonis 4. Kahjukindlustuse brutopreemiad ja -nõuded, 1997–2013

Figure 4. Non-life insurance gross premiums and gross claims, 1997–2013

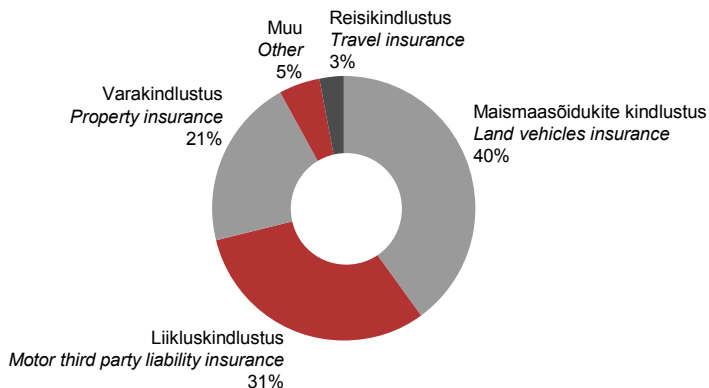
Joonis 5. Kahjukindlustuse brutopreemiate jagunemine, 2013

Figure 5. Distribution of non-life insurance gross premiums, 2013

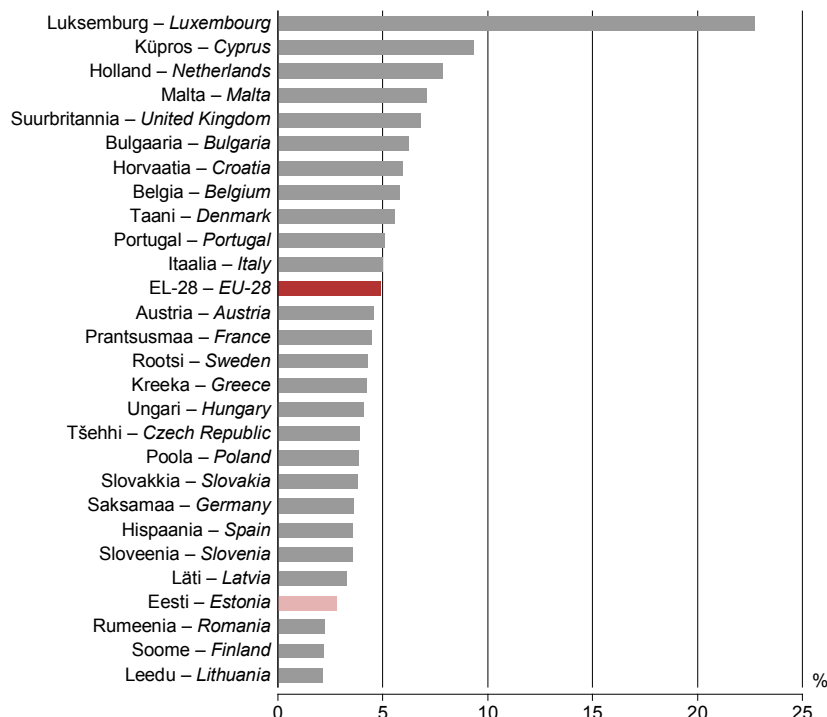

Joonis 6. Kahjukindlustuse bruto nõuete jagunemine, 2013

Figure 6. Distribution of non-life insurance gross claims, 2013

Joonis 7. Finants- ja kindlustustegevuse panus riigi SKP-sse Euroopa Liidu riikides, 2013^a
Figure 7. The contribution of financial and insurance activities to the GDP in the European Union countries, 2013^a

^a Iirimaa andmed ei ole kättesaadavad.

^a No data available for Ireland.

Allikas/Source: Eurostat

Metoodika

Finantsvahendusstatistika kajastab finants- ja kindlustusettevõtete majanduslikku tegevust. Vaadeldud on kõiki ettevõtteid, mille põhitegevusala on finants- ja kindlustustegevus, s.t ettevõtteid, mille tegevusala kood Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK 2008) järgi on 64–66. Füüsilisest isikust ettevõtjate andmeid ei koguta ega kajastata. Vaadeldakse ainult tegutsevaid äriühinguid. Statistikaamet koostab ja avaldab Eestis finantssektoris kuuluvate üksuste ajakohastatud nimekirja kaks korda aastas – detsembris ja juunis – aadressil <http://www.stat.ee/finantssektori-institutsionaalsed-yksused>.

Finants- ja kindlustusettevõtete kohta saadakse andmed kõiksete vaatlustega ja neid täiendatakse finantssektori üksuste majandusaasta aruannete andmetega. Samuti kasutatakse Eesti Panga ja Finantsinspeksiooni kogutud andmeid krediitdiasutuste, hoiu-laenuühistute ja liisinguühingute kohta.

Finantssektori statistika tegemiseks on siiani kasutatud ESA95 (Euroopa rahvamajanduse arvepidamise süsteem 1995. aasta) arvestusmetoodikat. Alates 2014. aasta septembrist tehakse arvestusi uue, ESA 2010 metoodika järgi. Metoodikamuutus toob endaga kaasa ka muutusi kindlustuse toodangu arvutamisel ja finantsinstitutsioonide sektori allsektorite jagunemisel ja arvestustel. Senise viie allsektori asemel on ESA 2010 järgi üheksa. Enim puudutavad muutused muid finantsvahendusettevõtteid, mis jagunevad uue ESA järgi investeerimisfondideks, muudeks finantsvahendusettevõteteks, finantsvahenduse abiettevõteteks ning varasid hoidvateks finants-asutusteks ja laenuandjateks.

Methodology

Financial intermediation statistics describe the economic activity of financial and insurance enterprises. The population of the survey includes all financial and insurance enterprises whose activity code according to the Estonian Classification of Economic Activities (EMTAK 2008) is 64–66. Data on sole proprietors are neither collected nor used. The survey covers only economically active enterprises. Twice a year, in December and in June, Statistics Estonia compiles and publishes an updated list of units belonging to the financial sector in Estonia. The list is available at <http://www.stat.ee/institutional-units-of-financial-sector>.

Information about financial and insurance enterprises is collected by means of a comprehensive survey and supplemented with information from the annual financial statements of the financial sector enterprises. Statistics Estonia also uses data collected by Eesti Pank and the Financial Supervision Authority on credit institutions, savings and loan associations and leasing companies.

ESA 95 (the European System of National and Regional Accounts, 1995 version) has been used as the methodology for financial sector statistics. Starting September 2014, the statistics will be based on the new methodology ESA 2010. The change of methodology will lead to changes in the calculation of the output of insurance enterprises and in the division and accounts of the sub-sectors of the financial institutions sector. Instead of the current five sub-sectors, ESA 2010 uses nine sub-sectors. The biggest changes concern the provision of other financial services which according to ESA 2010 are divided into investment funds, other financial services, activities auxiliary to financial services and captive financial institutions and money lenders.

Kasulikke linke Useful links

Eesti majanduse tegevusalade klassifikaator 2008 (EMTAK 2008)
<http://metaweb.stat.ee/?siteLanguage=ee>

Estonian Classification of Economic Activities (EMTAK 2008)
http://metaweb.stat.ee/classificator_publish_list.htm?&siteLanguage=en

Eurostati andmebaas
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database

Eurostat database
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database

VALITSEMISSEKTORI RAHANDUS

Agnes Naarits

Ülevaade

2014. aasta alguse seisuga oli valitsemissektori nimekirja kuuluvaid asutusi, avalik-õiguslikke juriidilisi isikuid, sihtasutusi ja mitteturutootjatest ettevõtteid, mille majandustegevuse tulemusi valitsemissektori arvepidamises kajastati, kokku 2990. Neist 324 kuulusid keskvalitsuse, 2664 kohalike omavalitsuste ja 2 sotsiaalkindlustusfondide sektorisse.

42% valitsemissektori üksustest tegutsesid hariduse valdkonnas, suuruselt järgmine tegevusala oli kunst, meelelahutus ja vaba aeg, kus tegutses ligi kolmandik kõigist üksustest. Tervishoiu ja sotsiaalhoolekandega olid hõivatud 8% valitsemissektori üksustest, kusjuures kõigi eespool nimetatud tegevusalade puhul kuulus lõviosa (~93%) tegutsejatest kohalikele omavalitsustele. Avalikus halduses, riigikaitstes ja kohustuslikus sotsiaalkindlustuses olid tegevad 16% valitsemissektoris registreeritud üksustest, keskvalitsusse kuulus veerand tegevusalal tegutsejatest.

Jätкус riigieelarve tulude ja kulude mahu kasv. Möödunud aasta lõpuks oli riigieelarvesse laekunud 7,6 miljardit eurot ehk 102% kavandatust, millest 81% olid maksutulud ja 19% muud tulud. Toetusi arvestamata laekus 2013. aastal riigieelarvesse tulusid aasta varasemaga võrreldes 2% rohkem. Maksutulude laekumine kasvas 6%, ent erinevalt 2012. aastast mittemaksulistele tulude laekumine kahanes 13%. Väljamakseid tehti 7,7 miljardi euro eest ehk 99% planeeritud mahust. 2012. aastaga võrreldes kulutati riigieelarvelisi vahendeid 3% rohkem. Suuremateks sotsiaalkuludeks määrati ligi 3 miljardit eurot. Riigieelarvest finantseeritud tööjõu- ja majandamiskulud kasvasid 7%, peamiselt tööjõukulude arvelt.

Valitsemissektori rahandusstatistika tegemisel kassapõhiseid riigieelarve andmeid ei kasutata, sest järgitakse Euroopa rahvamajanduse arvepidamise süsteemi (ESA95) metoodikat, mille aluseks on tekkepõhised andmed. Kõik ülejäänud peatükis kajastatud valitsemissektori rahandusnäitajad põhinevad tekkepõhise riigiraamatupidamise andmestikul.

Eesti valitsemissektori eelarve puudujääk oli 2013. aastal esialgsetel andmetel 0,2% ja võlatase 10% sisemajanduse koguproduktist ehk samal tasemel mis aasta varem. 2013. aasta lõpus ületasid valitsemissektori koondeelarve kulud tulusid Maastrichti defitsiidikriteeriumi arvestuses 34 miljoni euroga. Keskvalitsuse puudujääk vähenes 2012. aasta 123 miljonist eurost 2013. aasta lõpuks 14 miljoni euroni. Kohalike omavalitsuste sektori defitsiit suurenes aastaga ligi kolm korda ja oli 83 miljonit eurot. Sotsiaalkindlustusfondide sektori eelarve oli ka seekord 63 miljoni euroga ülejäägis, ent oli kasinam kui kolmel varasemal aastal.

Nii valitsemissektori kogukulude kui ka -tulude maht oli 2013. aastal 3% suurem kui aasta varem. Otseseid makse laekus valitsemissektori koondeelarvesse 15% enam; sotsiaalmaksete laekumine kasvas 4%. Olulisel määral vähenesid omanditulud (–16%), peamiselt vähenenud dividendide tõttu. Aastaga vähenesid oluliselt ka välisabitulud, kuid selle muutuse juures tuleb arvestada 2012. aasta suuremat tulubaasi – 2013. aastal olid välisabitulud 405 miljonit eurot, 2012. ja 2011. aastal vastavalt 506 ja 432 miljonit eurot. Üsna suur oli muutus investeringukuludes – 2013. aastal kulutas valitsemissektor investeringuteks 154 miljonit eurot vähem kui 2012. aastal.

Valitsemissektori konsolideeritud võlg (nn Maastrichti võlg) kasvas 133 miljoni euro võrra, jõudes 2013. aasta lõpuks 1,8 miljardi euroni. Võla kasvu andsid oma osa nii kohalikud omavalitsused kui ka keskvalitsus. Keskvalitsuse väljaantud pikaajaliste võlakirjade maht vähenes 4% ja laenukohustused kasvasid 8%. Ligi 80% keskvalitsuse võlakohustustest olid võetud välismaistelt võlausaldajatelt.

Eesti osalus Euroopa ajutises päästemehhanismis EFSF (European Financial Stability Facility) suurenes 2013. aastal 104 miljoni euro võrra. Eesti valitsemissektori EFSF-iga seotud kohustused olid 2013. aasta lõpus kokku 458 miljonit eurot, millest 80% läks Kreeka, 11% Portugali ja 9% lirimaa abipaketites osalemisel.

Kohalike omavalitsuste üldine võlatase kasvas 2012. aastaga võrreldes 12%, jõudes 2013. aasta lõpuks 636 miljoni euron. Kasvas nii lühi- kui ka pikaajaliste laenude maht (kokku 15%). Ligi 20% kohalike omavalitsuste võlakohustustest olid finantseeritud väliskapitali arvelt. Veidi kasvas ka väljaantud võlakirjade maht (7%). Sotsiaalkindlustusfondidel ei olnud nii nagu 2012. aastal võlga ka 2013. aastal.

Valitsemissektorile tuludena tekkepõhiselt arvestatud maksudest ja sotsiaalmaksetest saadud kogutulu suurenes 2013. aastal varasema aastaga võrreldes 5,4%, tuues riigile sisse ligi 6 miljardit eurot. 65% maksutuludest olid sotsiaalmaksed, mille summa kasvas aastaga ligi 4%. Kokku kogunes riigikassasse pensioni-, ravi- ja töötuskindlustusmaksed 2,1 miljardit eurot. Suurima osa tootmis- ja impordimaksudest hõlmas käibemaks, mida laekus kokku 1,6 miljardit eurot. Aastaga käibemaksulaekumise kasv aga pidurdus ja 2013. aastal laekus riigile seda maksu vaid 3,3% rohkem kui aasta varem.

Aktiisimaksude laekumine jäi varasema aastaga võrreldes samale tasemele, seejuures vähenes kütuseaktsiisi laekumine 3% ja ka elektriaktsiisi kogunes 1% vähem kui 2012. aastal. Kokku laekus riigile aktsiisidest 0,8 miljardit eurot. Tulu- ja omandimaksu laekus 1,4 miljardit eurot (15% rohkem kui 2012. aastal), millest põhiosa hõlmas füüsilise isiku tulumaks (1 miljard eurot). Hoogsalt kasvas 2013. aastal ettevõtete makstav tulumaks kapitalikasumilt (35%). Eesti maksukoormus püsis 2013. aastal stabiilsena, olles 33% SKP-st.

Euroopa Liidu (EL) liikmesriikides on valitsemissektori sissetulekute jaotus üsna erinev. Maksutulude osatähtsus riigi tuludes on konkurentsitu suurim Taanis, kus maksud andsid 2013. aastal 86% valitsemissektori kogutulust, ülejäänud 14% kogunes sotsiaalkindlustusmaksetest, müügituludest ning muudest jooksvatest ja kapitalituludest. Slovakkia on seevastu kõige suurema sotsiaalkindlustusmaksete osatähtsusega riik (38,3%), kus maksutulud hõlmasid vaid 46,6% kogu valitsemissektori tuludest. Kapitalitulude osatähtsus oli suurim Kreekas (7,4%), Ungaris (6,9%) ja Bulgaarias (5,2%). Eestis on see näitaja 3,8% ja kõige väiksem on kapitalitulude osatähtsus riigi tuludes Küprosel (0,1%).

Sotsiaalne kaitse on kõige tähtsam valitsemisfunktsioon nii kogu EL-is kui ka igas liikmesriigis eraldi. Tavapärastelt eraldatakse sellele suurim osa valitsemissektori kuludest. 2012. aastal, mille kohta on viimased EL-i võrreldavad andmed, kulus sellele valdkonnale EL-is keskmiselt ligi 40% kogukuludest. Eestis kulus sotsiaalsele kaitsele 32% kogukuludest. Meie lähinaabritest kulutab selles valdkonnas enim Soome (44%), Lätis kulutati 31% ja Leedus 34%. Tervishoiule läheb EL-is keskmiselt 15%, Leedus ligi 17%, Soomes 14%, Eestis 13% ja Lätis 11% valitsemissektori kuludest. Haridusele kulutavad nii Eesti kui ka meie lähinaabrid üle EL-i keskmise (11%): Eestis ja Leedus 16%, Lätis 15% ning Soomes 11% kogukuludest.

2013. aastal nii nagu aasta varemgi valitsemissektori koondelarve puudujääk nii euroalas kui ka EL-i riikides kokku vähenes, kuid valitsemissektori võlg kasvas mõlemas. Euroalas vähenes puudujääk 2013. aastal 3,7%-st 3,0%-ni ja EL-is 3,9%-st 3,3%-ni SKP-st. Valitsemissektori võlg suurenes euroalas 90,7%-st 92,6%-ni ja EL-is 85,2%-st 87,1%-ni SKP-st. Ainukese riigina saavutas eelarveülejäägi Luksemburg (0,1%) ja 2012. aastal ainsana plusspoolele jõudnud Saksamaa eelarve oli tasakaalu ligidal (0%). Väikseima eelarvedefitsiidiga riigid olid Eesti (−0,2%), Taani (−0,8%), Läti (−1%) ja Rootsi (−1,1%).

EL-i riikides kokkulepitud piirist (−3% riigi SKP-st) suurema defitsiidiga lõpetas majandusaasta sel korral 10 riiki (aasta varem 17): Sloveenia (−14,7%), Kreeka (−12,7%), Iirimaa (−7,2%), Hispaania (−7,1%), Suurbritannia (−5,8%), Küpros (−5,4%), Horvaatia ja Portugal (mõlemas −4,9%) ning Prantsusmaa ja Poola (mõlemas −4,3%). Defitsiit süvenes 2013. aastal kolmandikus riikides, sealhulgas Soomes ja Rootsis. Hüppeline langus toimus Sloveenias, kus kulude ülekaal tuludest suurenes 10,7 protsendipunkti, kuid selle peamine põhjus oli raudtee-ettevõtte arvamine valitsemissektoris.

2013. aasta lõpu seisuga oli valitsemissektori võlatase madalaim Eestis (10% SKP-st), Bulgaarias (18,9%), Luksemburgis (23,1%), Lätis (38,1%), Rumeenias (38,4%) ja Leedus (39,4%). EL-i riikides lubatud valitsemissektori võlataseme piir (60% SKP-st) ületati 2013. aastal 16 riigis (aasta varem 14-s). Kõrgeima võlatasemega riikide nimekiri olulisel määral muutunud ei ole ja kõigis

neis võlatase aasta jooksul kasvas. Suurima võlakoormusega olid taas Kreeka (175,1%), kelle kannul veidi väiksema koormusega Itaalia (132,6%), Portugal (129,0%), Iirimaa (123,7%), Küpros (111,7%) ja Belgia (101,5%). Vaid kuus liikmesriiki suutsid oma võlataset 2012. aastaga võrreldes vähendada.

Peale liikmesriikide võlanäitajate avaldab Eurostat andmeid ka valitsustevaheliste laenu- tehingute kohta. Sealhulgas kajastatakse ka kõikide euroala riikide osalusi EFSF-i abipakettides. 2013. aasta lõpu seisuga oli EFSF-i ees kohustusi kolmel riigil: Kreekal (134 miljardit eurot), Portugalil (26 miljardit eurot) ja Iirimaal (18 miljardit eurot).

Finantskriisiaastatel sekkusid mitme liikmesriigi valitsused pankade majandustegevusse, seetõttu kogub Euroopa Komisjon liikmesriikidelt eraldi informatsiooni valitsemissektorilt finants-institutsioonidele suunatud toetustegevuse kohta. Andmeid kogutakse nii pankadele suunatud kulutuste kui ka garanteerimistasude ning dividendi- ja intressitulude kohta. 2013. aastal vähenesid nii euroala riikides kui ka kogu EL-is finantsstabiilsuse tagamiseks tehtud valitsemissektori netokulud ligi kaks korda.

Teravdatud tähelepanu alla on võetud ka riikide varade ning tegelike ja tinglike kohustuste seis. See tähendab, et liikmesriigid avaldavad peale valitsemissektori varade ja kohustuste seisu ka teabe potentsiaalsete bilansiväliste kohustuste, s.o peamiselt garanteerimistegevusest tulenevate kohustuste ning eriotstarbelisena loodud varahaldusüksustesse ja likvideerimisskeemidesse paigutatud vahendite kohta. Bilansiväliste kohustuste maht nii euroala kui ka EL-i riikides näitab selget vähenemistendentsi: 2010. aastal oli see euroala riikides 6,3% ja 2013. aasta lõpus 5,2% SKP-st; kogu EL-is aga oli vähenemine veelgi järsem: 8,5%-st 2010. aastal 3,9%-ni 2013. aastal. Siiski ületavad euroala riikides tingimuslikud kohustused endiselt valitsemissektori bilansiliste kohustuste mahtu, kogu EL-is aga olid need teist aastat järjest väiksema mahuga.

GOVERNMENT FINANCE

Agnes Naarits

Overview

As at the beginning of 2014, the list of general government units included a total of 2,990 establishments, public-legal units, foundations, and enterprises acting as non-market producers whose economic activities were included in government finance accounting. This number included 324 central government units, 2,664 local government units and 2 social security funds.

42% of the general government units operated in the field of education. The second most popular activity was arts, entertainment and recreation, accounting for almost a third of all units. 8% of the general government units were engaged in human health and social work activities, whereas in all of the aforementioned activities the lion's share of the units (~93%) belonged to local governments. 16% of the units in the general government sector were engaged in public administration, defence and compulsory social security – a fourth of these belonged to the central government.

The volume of state revenue and expenditure continued to increase. By the end of last year, the state budget return was 7.6 billion euros or 102% of the planned budget, out of which 81% was tax revenue and 19% was other revenue. The state budget return, excluding benefits, was 2% bigger in 2013 than the year before. There was a 6% increase in tax revenue but, unlike in 2012, non-tax revenue decreased 13%. The outgoings totalled 7.7 billion euros or 99% of the planned amount. Compared to 2012, 3% more state budgetary funds were spent. Nearly 3 billion euros were allocated for the largest social costs. Labour and administration expenditure financed from the state budget rose by 7%, mainly due to increased labour costs.

Government finance statistics are not based on cash-based accounting. Instead, the accrual method prescribed by the European System of Accounts (ESA95) is used. All other financial indicators of the general government discussed in this chapter are based on accrual-basis accounting data.

According to preliminary data, the Estonian general government deficit in 2013 was 0.2% and the gross debt level was 10% of the gross domestic product (GDP), which is similar to 2012. At the end of 2013, the total expenditure of the general government exceeded the revenue by 34 million euros, according to the Maastricht deficit criteria. The central government deficit decreased from 123 million euros in 2012 to 14 million euros at the end of 2013. The deficit of the local government sector increased almost three times over the year, amounting to 83 million euros. The budget of social security funds was again in surplus by 63 million euros, but it was tighter than in the previous three years.

In 2013, the volumes of the general government's total expenditure and revenue were both 3% higher than the year before. Returns from direct taxes to the general government budget were 15% higher; the revenue from social security contributions rose 4%. Property income underwent a significant fall (–16%), mostly due to a decrease in dividends. Foreign aid revenue fell significantly over the year, but in this case it is important to consider the high level of income in 2012 – foreign aid revenue amounted to 405 million euros in 2013, 506 million euros in 2012 and 432 million euros in 2011. There was a considerable change in investments: in 2013 the general government sector spent 154 million euros less on investments than in 2012.

The consolidated debt of the general government (so-called Maastricht debt) rose by 133 million euros, totalling 1.8 billion euros at the end of 2013. The local governments as well as the central government contributed to the growth of the debt level. The volume of long-term securities issued by the central government decreased 4% and loan liabilities increased 8%. Nearly 80% of the central government's debt liabilities were payable to foreign debt holders.

Estonia's contribution to the European temporary rescue mechanism EFSF (European Financial Stability Facility) increased by 104 million euros in 2013. At the end of 2013, the liabilities towards the EFSF totalled 458 million euros and Estonia's participation in the rescue package was distributed between Greece (80%), Portugal (11%) and Ireland (9%).

The overall debt level of local governments grew 12% compared to 2012, amounting to 636 million euros by the end of 2013. The volume of both short-term and long-term loans increased (15% in total). Nearly 20% of the debt liabilities of local governments were financed with foreign capital. The volume of securities other than shares also increased slightly (7%). Similarly to 2012, social security funds did not contribute to the general government's debt as at the end of 2013.

In 2013 the total accrual revenue from taxes and social contributions received by the general government increased 5.4% compared to the previous year, bringing in nearly 6 billion euros. The revenue from social security contributions comprised 65% of total tax revenue and increased nearly 4% in 2013. The amount of contributions for pensions, health insurance and unemployment insurance collected by the state was 2.1 billion euros. The biggest share of taxes on production and imports was received from value added tax with 1.6 billion euros of total receipts. The increase in the receipts of value added tax slowed down: in 2013 the amount was only 3.3% bigger than the year before.

The revenue from excise duties remained on the same level as in 2012, whereas receipts of fuel excise duty decreased 3% and receipts of electricity excise duty decreased 1% compared to 2012. The revenue from excise duties totalled 0.8 billion euros. The receipts of property and income taxes were 1.4 billion euros (15% more than in 2012), with personal income tax constituting the biggest share (1 billion euros). The receipts of corporate income tax on holding gains showed a dramatic increase in 2013 (+35%). The tax burden of Estonia remained stable at 33% of the GDP in 2013.

The structure of general government income varies greatly among the European Union (EU) countries. The share of tax receipts in government revenue is by far the highest in Denmark where in 2013 tax revenue accounted for 86% of the government's total income, with the remaining 14% received from social security contributions, income from sales and other current and capital income. Slovakia, on the other hand, is the country where social contributions hold the biggest share (38.3%) and tax revenue made up only 46.6% of total general government revenue. The share of capital income was the highest in Greece (7.4%), Hungary (6.9%) and Bulgaria (5.2%). In Estonia, its share was 3.8%. The share of capital income in government revenue was the smallest in Cyprus (0.1%).

In the EU as a whole as well as in all the Member States, social protection is the most important function of government. The biggest share of general government expenditure is usually allotted to this function. In 2012 (the latest period for which comparable data within the EU are available) an average of almost 40% of total expenditure was spent on this function in the EU. In Estonia, 32% of total expenditure was spent on social protection. Among our nearest neighbours, Finland spends the most in this area (44%), while the share of social protection expenditure was 31% in Latvia and 34% in Lithuania. The EU average spending on health is 15% of general government expenditure. This indicator was nearly 17% in Lithuania, 14% in Finland, 13% in Estonia and 11% in Latvia. In Estonia as well as in the nearby countries, the share of education expenditure in total government expenditure is above the EU average (11%): 16% in Estonia and Lithuania, 15% in Latvia and 11% in Finland.

In 2013, as in the previous year, the consolidated general government deficit decreased in the euro area as well as in the EU countries, while the consolidated general government debt increased in both regions. In 2013 the government deficit decreased from 3.7% to 3.0% of the GDP in the euro area and from 3.9% to 3.3% in the EU. Government debt rose from 90.7% to 92.6% of the GDP in the euro area and from 85.2% to 87.1% in the EU. The only country with a registered government surplus was Luxembourg (0.1%) and Germany, being the only country with a surplus in 2012, had a balanced budget (0% deficit). The lowest government deficits were recorded in Estonia (−0.2%), Denmark (−0.8%), Latvia (−1.0%) and Sweden (−1.1%).

10 Member States (17 in 2012) finished the economic year with a bigger deficit than the limit agreed in the EU (−3% of the GDP). These countries were Slovenia (−14.7%), Greece (−12.7%), Ireland (−7.2%), Spain (−7.1%), the United Kingdom (−5.8%), Cyprus (−5.4%), Croatia (−4.9%), Portugal (−4.9%), France (−4.3%) and Poland (−4.3%). In 2013, the deficit widened in one third of EU countries, including Finland and Sweden. Slovenia had a sudden fall as the excess of expenditure

over revenue grew by 10.7 percentage points – the main reason for this was the reclassification of the railway company as part of the government sector.

At the end of 2013, the lowest ratios of government debt to the GDP were recorded in Estonia (10%), Bulgaria (18.9%), Luxembourg (23.1%), Latvia (38.1%), Romania (38.4%) and Lithuania (39.4%). In 2013, 16 Member States (14 in 2012) had a government debt ratio higher than allowed within the EU (60% of the GDP). The group of countries with the highest debt ratios has not changed much and the debt level increased in all those countries. The highest debt level was once again registered in Greece (175.1%), followed by Italy (132.6%), Portugal (129.0%), Ireland (123.7%), Cyprus (111.7%) and Belgium (101.5%). Only six Member States managed to decrease the debt level compared to 2012.

In addition to debt indicators, Eurostat also publishes data on intergovernmental lending. These data reflect, among other things, the Member States' contributions to EFSF rescue packages. As at the end of 2013, three countries had liabilities towards the EFSF: Greece (134 billion euros), Portugal (26 billion euros) and Ireland (18 billion euros).

During the years of the financial crisis, many Member States intervened in the economic activities of banks. Therefore, the European Commission collects specific information from the Member States regarding the activities undertaken by governments to support financial institutions. This information covers expenditure allocated to banks as well as fees on guarantees and revenue from dividends and interest. In 2013 the general government's net expenditure on ensuring financial stability decreased two times both in the euro area and in the EU as a whole.

The stocks of countries' assets and their actual and contingent liabilities are also observed closely. This means that, besides information on general government assets and liabilities, the Member States are obliged to publish information on potential off-balance-sheet liabilities, such as any liabilities arising from guarantees and resources invested through special purpose entities and liquidity schemes. The volume of off-balance-sheet liabilities shows a clear downtrend both in the euro area and the EU – it was 6.3% of the GDP in the euro area countries in 2010 and 5.2% at the end of 2013; in the EU as a whole, there has been an even more rapid decrease from 8.5% in 2010 to 3.9% in 2013. However, the contingent liabilities of the euro area countries still exceed the volume of on-balance-sheet liabilities of the general government, while in the EU as a whole their volume decreased for the second year in a row.

Tabel 1. Valitsemissektorisse kuuluvad üksused tegevusala järgi, 2013^a
Table 1. Units in the general government sector by economic activity, 2013^a

	Valitsemis- sektor <i>General government</i>	Keskvalitsus <i>Central Government</i>	Kohalik omavalitsus <i>Local government</i>	Sotsiaal- kindlustus- fondid <i>Social security funds</i>
Veevarustus; kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus	11	1	10	- <i>Water supply; sewerage; waste management and remediation activities</i>
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	890	59	831	- <i>Arts, entertainment and recreation</i>
Kinnisvaraalaane tegevus	29	5	24	- <i>Real estate activities</i>
Haridus	1 266	81	1 185	- <i>Education</i>
Mäetööstus	1	-	1	- <i>Mining and quarrying</i>
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	4	-	4	- <i>Electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	1	1	-	- <i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
Veondus ja laondus	5	1	4	- <i>Transportation and storage</i>
Majutus ja tootlustus	2	-	2	- <i>Accommodation and food service activities</i>
Info ja side	9	5	4	- <i>Information and communication</i>
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	61	46	15	- <i>Professional, scientific and technical activities</i>
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	471	108	361	2 <i>Public administration and defence; compulsory social security</i>
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	234	17	217	- <i>Human health and social work activities</i>
Muud teenindavad tegevused	6	-	6	- <i>Other service activities</i>
KOKKU	2 990	324	2 664	2 TOTAL

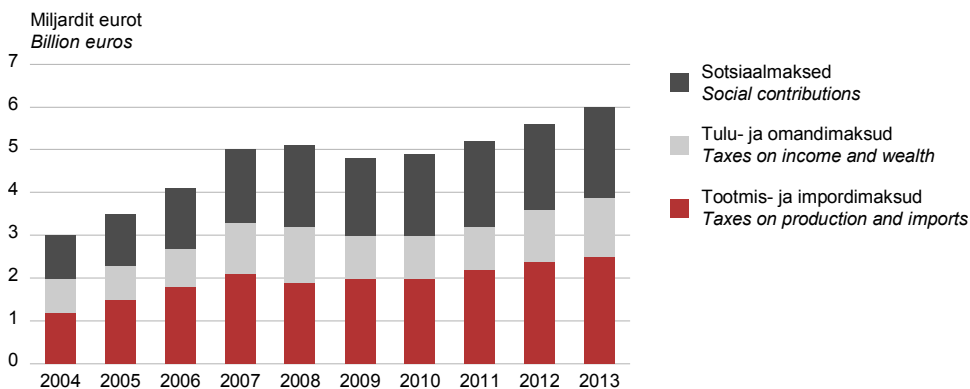
^a Seisuga 01.01.2013.

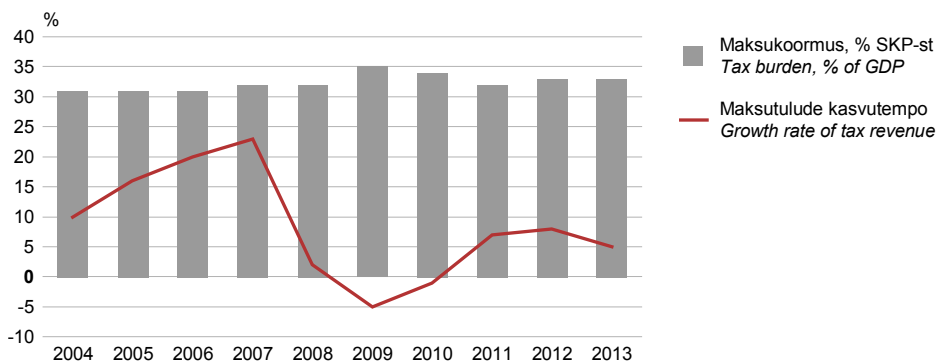
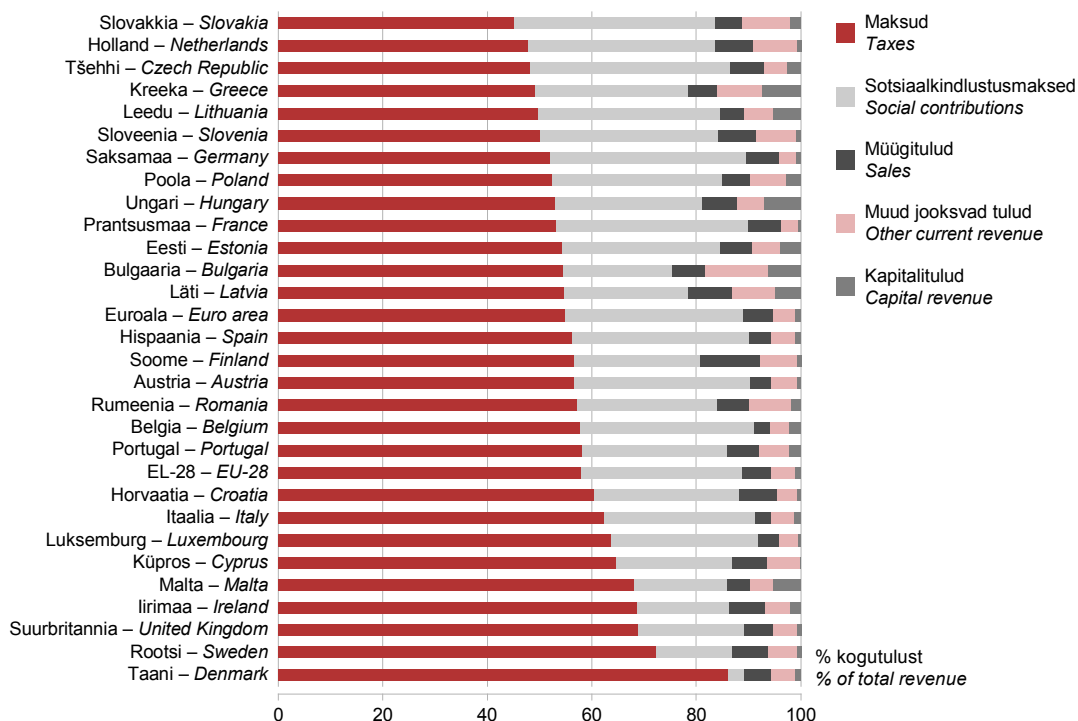
^a As at 1 January 2013.

Tabel 2. Valitsemissektori tulud ja kulud, 2009–2013*Table 2. Revenue and expenditure of the general government sector, 2009–2013*

(miljonit eurot – million euros)

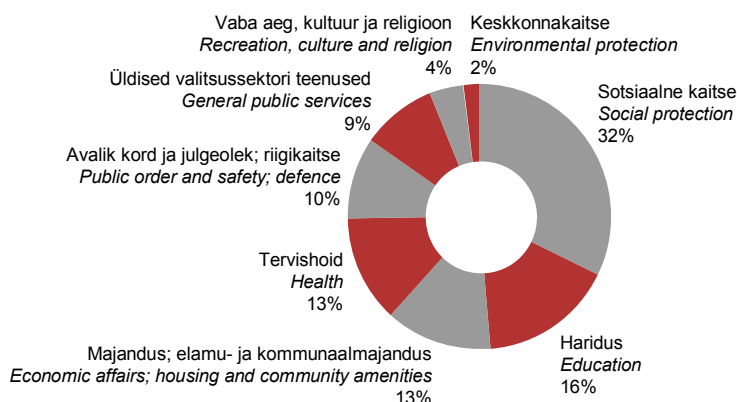
	2009	2010	2011	2012	2013 ^a	
Tulud kokku	5 978,7	5 842,2	6 270,6	6 832,7	7 031,1	Total revenue
Maksud	3 073,6	2 960,6	3 248,5	3 606,4	3 834,8	Taxes
kaudsed maksud	2 028,7	1 990,4	2 201,6	2 422,7	2 477,6	indirect taxes
otsesed maksud	1 044,9	970,2	1 046,9	1 183,7	1 357,2	direct taxes
Sotsiaalkindlustusmaksed	1 842,4	1 903,9	1 960,7	2 028,3	2 109,0	Social contributions
Müügitulud	352,5	365,3	388,3	409,2	435,4	Sales
Muud jooksvad tulud	477,6	415,4	444,5	457,6	384,5	Other current revenue
Kapitalitulud	232,6	197,0	228,6	331,2	267,4	Capital revenue
Kulud kokku	6 251,5	5 815,0	6 090,2	6 873,7	7 064,7	Total expenditure
Hüvitised	1 774,5	1 707,4	1 771,3	1 837,1	1 972,8	Compensation of employees
töötajatele						
Muud kaupade ja teenuste ostud	1 054,8	1 073,3	1 131,3	1 241,3	1 319,1	Other purchase of goods and services
Subsiidiumid	133,6	160,9	178,4	159,7	182,3	Subsidies
Sotsiaaltoetused	2 209,4	2 132,4	2 141,5	2 227,3	2 338,0	Social benefits
Muud siirded	259,7	235,9	257,2	273,8	300,0	Other transfers
Kapitali kogumahutus	677,9	340,1	453,2	937,7	765,7	Gross capital formation
Kapitalisiirded	106,7	139,1	126,3	157,9	151,2	Capital transfers
Muud kulud	34,9	25,9	31,0	38,9	35,6	Other expenditure
Ülejääk (+) / puudujääk (–)	–272,8	27,2	180,4	–41,0	–33,6	Surplus (+) / deficit (–)

^a Esialgsed andmed.^a Preliminary data.**Joonis 1. Valitsemissektori maksutulud, 2004–2013***Figure 1. General government tax revenue, 2004–2013*

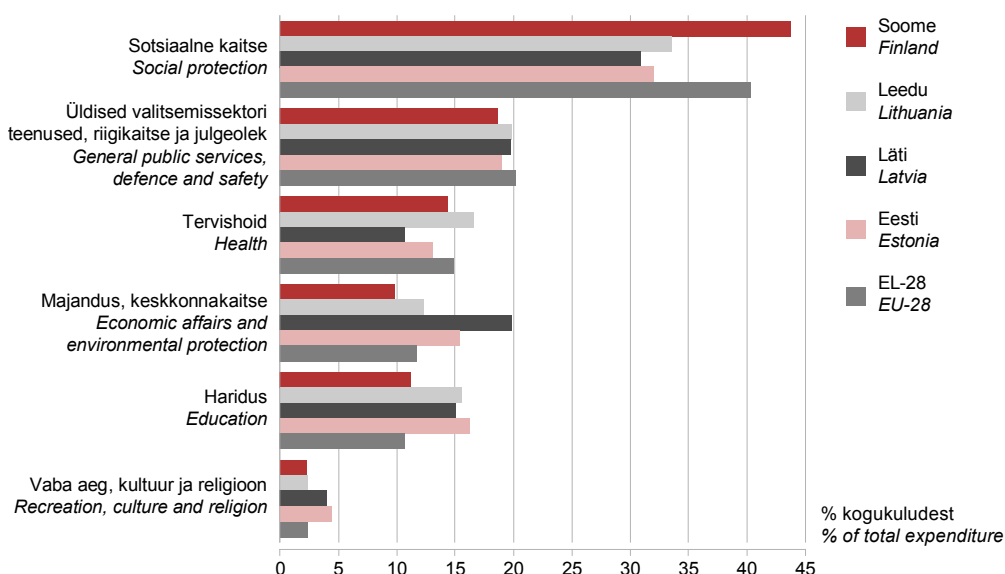
Joonis 2. Maksukoormus ja maksutulude kasvutempo, 2004–2013*Figure 2. Tax burden and the growth rate of tax revenue, 2004–2013***Joonis 3. Valitsemissektori tulude jagunemine tululiigi järgi Euroopa Liidu riikides, 2013***Figure 3. Breakdown of general government revenue by type of revenue in the European Union countries, 2013*

Allikas/Source: Eurostat

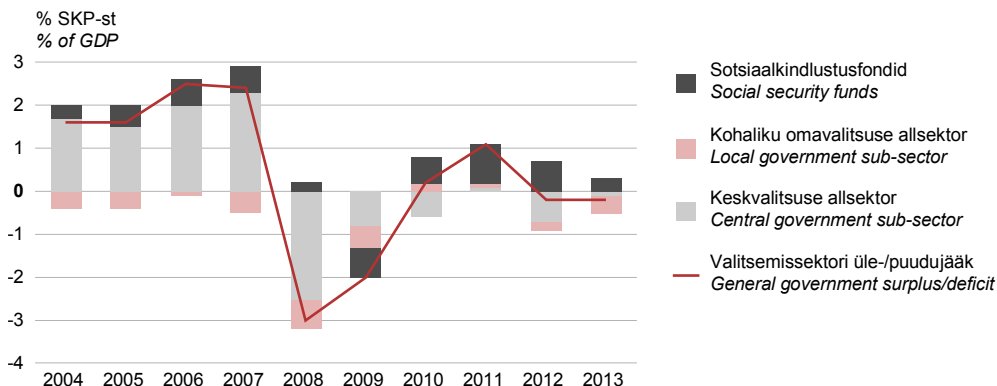
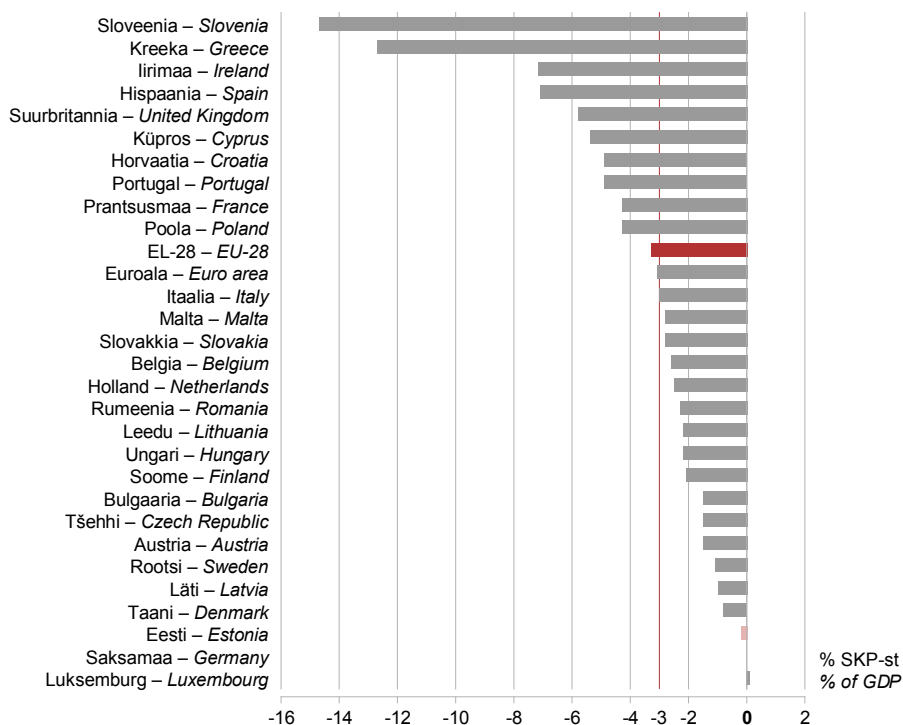
Joonis 4. Valitsemissektori kulude jagunemine, 2012
Figure 4. Structure of general government expenditure, 2012

Joonis 5. Valitsemissektori kulud valitsemisfunktsiooni järgi, 2012
Figure 5. Expenditure of the general government sector by government function, 2012

Allikas/Source: Eurostat

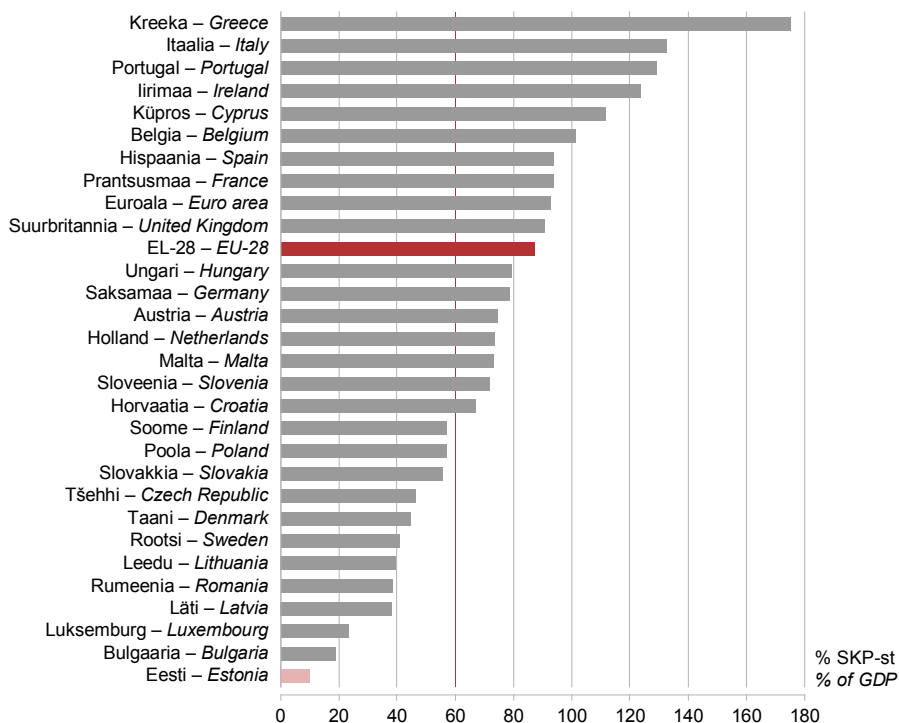
Joonis 6. Valitsemissektori eelarve üle-/puudujääk allsektori järgi, 2004–2013**Figure 6. Surplus/deficit of the general government budget by sub-sector, 2004–2013****Joonis 7. Valitsemissektori koondeelarve üle-/puudujääk Euroopa Liidu riikides, 2013****Figure 7. Surplus/deficit of the general government consolidated budget in the European Union countries, 2013**

Allikas/Source: Eurostat

Tabel 3. Valitsemissektori võlg, 2009–2013*Table 3. General government debt, 2009–2013*

(miljonit eurot – million euros)

	2009	2010	2011	2012	2013 ^a	
Keskvalitsuse allsektor	492,0	477,9	507,0	1 228,2	1 310,5	Central government sub-sector
välisvõlg	291,9	214,0	245,3	974,9	1 074,2	foreign debt
Kohalike omavalitsuste allsektor	553,8	540,1	538,7	566,2	636,1	Local government sub-sector
välisvõlg	167,4	151,0	134,3	117,9	128,1	foreign debt
Valitsemissektor (konsolideeritud)	991,3	961,3	982,4	1 712,1	1 844,8	General government (consolidated)
välisvõlg	459,3	365,0	379,6	1 092,8	1 202,3	foreign debt
Valitsemissektor, % SKP-st	7,1	6,7	6,1	9,8	10,0	General government, % of GDP
välisvõlg	3,3	2,5	2,3	6,3	6,5	foreign debt

^a Esialgsed andmed.^a Preliminary data.**Joonis 8. Valitsemissektori võlatase Euroopa Liidu riikides, 2013***Figure 8. General government debt level in the European Union countries, 2013*

Allikas/Source: Eurostat

Tabel 4. Avalik sektor, valitsemissektor ja selle allsektorid, 2013^a

Table 4. The public sector, the general government sector and its sub-sectors, 2013^a
 (üksuste arv – number of units)

			ESA95 metoodika ESA95 methodology	ESA2010 metoodika ESA2010 methodology	Muutus Change
Ettevõtted ja sihtasutused (turutootjad)			285	276	-9
<i>Enterprises and foundations (market producers)</i>					
Valitsemissektor <i>General government sector</i>	Keskvalitsuse sektor <i>Central government sector</i>	Riigieelarvelised üksused <i>State budgetary units</i>	229	229	0
		Avalik-õiguslikud juriidilised isikud <i>Public-legal institutions</i>	30	30	0
		Sihtasutused <i>Foundations</i>	57	58	1
		Tervishoiuasutused <i>Health-care institutions</i>	7	7	0
		Ettevõtted <i>Enterprises</i>	6	8	2
	Kohaliku omavalitsuse sektor <i>Local government sector</i>	Kohalikud omavalitsused <i>Local governments</i>	2 430	2 430	0
		Sihtasutused <i>Foundations</i>	183	190	7
		Tervishoiuasutused <i>Health-care institutions</i>	31	31	0
		Ettevõtted <i>Enterprises</i>	14	19	5
	Sotsiaalkindlustusfondid <i>Social security funds</i>		2	2	0
	Sihtasutused ja mittetulundusühingud (mitteturutootjad) <i>Foundations and non-profit institutions (non-market producers)</i>		6	0	-6
	KOKKU TOTAL		3 280	3 280	0

^a Tabel näitab metoodikamuudatuse mõju. Andmed on seisuga 01.01.2013.

^a The table reflects the impact of changes in methodology. Data as at 1 January 2013 are shown.

Metoodika

Valitsemissektori rahandusstatistika on koostatud kooskõlas Euroopa rahvamajanduse arvepidamise süsteemi (ESA95) metoodikaga, tulude ja kulude ning institutsiooniliste sektorite klassifikatsiooniga ning valitsemisfunktsioonide klassifikaatoriga (COFOG). Valitsemisfunktsioonide klassifikaatori põhi-kasutusala on teha kindlaks need tarbimiskulutused, mis toovad tulu kodumajapidamistele. See võimaldab saada ka ajalise ülevaate valitsuse funktsioonide kulude suundumustest ning võrrelda riigiti valitsuste kulutusi majanduslikele ja sotsiaalsetele funktsioonidele.

ESA95 metoodika järgi jaotatakse Eestis valitsemissektor kolmeks allsektoriks:

- keskvalitsuse sektor, kuhu kuuluvad riigieelarvelised asutused ja valitsuse loodud eelarvelised fondid, sihtasutused, avalik-õiguslikud juriidilised isikud, samuti riigile kuuluvad ettevõtted, mis ei tegele turutootmisega;
- kohalike omavalitsuste sektor, mis hõlmab linna- ja vallavalitsusasutusi koos allasutustega ning kohalike omavalitsuste loodud sihtasutusi ja ettevõtteid, mis ei tegele turutootmisega;
- sotsiaalkindlustusfondide sektor, kuhu kuuluvad Haigekassa ja Töötukassa.

Alates 2014. aasta septembrist hakatakse riigi rahandusstatistikat koostatakse Euroopa rahvamajanduse arvepidamise uuendatud metoodika, ESA2010 alusel. Uues metoodikas on täpsustatud juhiseid avaliku, era- ja valitsemissektori piiritlemiseks. Seni puudus ESA95-s avaliku sektori määratlus; ESA2010 kohaselt koosneb avalik sektor valitsemissektorist ja avaliku sektori ettevõtetest. Avaliku sektori ettevõtted on residendist üksused, mida valitsemissektor kontrollib kas otseselt või kaudselt. Kui seni võis avaliku sektori mitteturutootjaid paigutada ka kodumajapidamisi teenindavate kasumitaotluseta institutsioonide hulka, siis uue metoodika kohaselt kuuluvad nad ainult valitsemissektorisse.

Olulisim muudatus on kvalitatiivsete juhiste lisandumine üksuste klassifitseerimise juurde, kuigi valitsemissektori üksuste klassifitseerimisel lähtutakse endiselt turutootja/mitteturutootja testist. Täpsustatud on ka majanduslikult olulise hinna määratlust. Kuigi nii ESA95 kui ka ESA2010 kohaselt peab majanduslikult oluline hind katma tooteühiku tootmiskulud, siis ESA2010 lisab tootmiskulude hulka ka kapitali maksumuse ehk netointressid.

ESA2010 klassifitseerimiskriteeriumite rakendamise tulemusena muutub mittefinantsettevõtete sektoris ja valitsemissektoris kajastatud üksuste arv ning selle tagajärjel muutuvad ka vastavate sektorite statistilised näitajad.

Eesti kogumajanduse üldist maksukoormust väljendatakse maksutulude osatähtsusega sise-majanduse koguproduktis (SKP). Selle näitaja abil on võimalik võrrelda Eestit teiste Euroopa Liidu (EL) liikmesriikidega. EL-is kasutatakse maksukoormuse arvutamisel kahte meetodit. Esimesel juhul võetakse maksudena arvesse kõik rahvamajanduse arvepidamise reeglustiku järgi maksudena kirjeldatud toote- ja tootmismaksud, tulu- ja omandimaksud ning sotsiaalmaksud. Maksukoormus leitakse maksude kogusumma osatähtsusega sama perioodi (sesoonselt ja tööpäevade arvuga korrigeeritud) SKP-s jooksevhinnas. Teisel juhul jäetakse maksude hulgast välja vabatahtlikkuse alusel makstavad sotsiaalmaksud ja ka arvestuslikud sotsiaalmaksud.

Eestis ei ole olulist vahet, kumma meetodi järgi maksukoormust arvutada, kuna vabatahtlikke sotsiaalmakseid Eestis ei eksisteeri ning arvestuslikud sotsiaalmaksud, mida riik maksab sotsiaaltoetusena endistele valitsemissektori töötajatele, on maksude kogusummas väga väikese osatähtsusega. Aastaraamatus avaldatud maksukoormus on arvutatud esimese meetodi järgi.

Riigi rahandusstatistika koostamise aluseks on Rahandusministeeriumi riigiraamatupidamis-kohustuslaste saldoandmike infosüsteemi andmestik, mis põhineb tekkepõhisel raamatupidamisel. Lisainfona kasutatakse riigi- ja kohalike omavalitsuste kassapõhiste eelarvete täitmise ning muude valitsemissektori üksuste majandusaasta aruannete andmeid. Vaadeldud on kõiki valitsemissektori üksusi jagatuna ülalkirjeldatud allsektoritesse. Rahandusstatistikat koostatakse tekkepõhiselt.

Rahvamajanduse arvepidamise näitajate aegrea iga-aastase regulaarse revideerimise tõttu on eelmises aastaraamatus avaldatud 2009.–2012. aasta andmeid siinses raamatus täpsustatud.

Methodology

The general government finance statistics have been compiled in accordance with the methodology of the European System of Accounts (ESA95), the classification of revenue and expenditure and institutional sectors, and the Classification of the Functions of Government (COFOG). The Classification of the Functions of Government is mainly used to identify the consumption expenditure that benefits individual households. COFOG also helps to examine over-time trends in government outlays on particular functions and to make international comparisons of the extent to which governments are involved in economic and social functions.

Based on the ESA95 methodology, the general government sector in Estonia consists of three sub-sectors:

- the central government sub-sector which includes state budgetary units and the extra-budgetary funds, foundations, public-legal institutions and also non-market producer enterprises founded by the government;
- the local government sub-sector which includes city and rural municipality administrations with their subsidiary units, and the foundations and non-market producer enterprises founded by local governments;
- the social security funds sub-sector which includes the Estonian Health Insurance Fund and the Estonian Unemployment Insurance Fund.

From September 2014 the government finance statistics will be compiled on the basis of the updated European System of Accounts methodology ESA2010. The new methodology provides more detailed guidelines for the delimitation of the public, private and government sectors. ESA95 lacked the definition of the public sector; according to ESA2010, the public sector consists of the general government and public corporations. Public sector corporations are resident units controlled by the government, either directly or indirectly. With ESA95, the non-market producers in the public sector could also be classified as non-profit institutions serving households, while according to ESA2010 they belong only to the government sector.

The most important change to the classification of units is the addition of qualitative rules, although the classification of general government units is still based on the market/non-market producer test. The definition of the economically significant price has been improved. According to both ESA95 and ESA2010, the economically significant price has to cover the production costs of the unit, but ESA2010 adds the cost of capital (net interest) to the production costs.

Due to the implementation of the ESA2010 classification criteria, the number of units included in the non-financial corporations sector and the general government sector will change; as a result, the statistical indicators of the respective sectors will change as well.

The overall tax burden of Estonia is expressed as the share of tax revenue in the gross domestic product (GDP). This indicator allows a comparison of Estonia and other European Union (EU) Member States. There are two methods used in the EU for the calculation of the tax burden. With the first method, all taxes on products, production and wealth as well as social contributions, defined as taxes according to the rules of national accounts, are taken into account. The tax burden is the share of the total amount of taxes in the GDP (seasonally and working-day adjusted) at current prices in the same period. In case of the second method, the voluntary social contributions and imputed social contributions are excluded from the total amount of taxes.

In case of Estonia, there is no significant difference as to which method is used for the calculation of the tax burden, as there are no voluntary social contributions in Estonia and imputed social contributions paid by the state to former employees of general government as social benefits hold a marginal share in the total amount of taxes. The tax burden indicator published in the yearbook is calculated using the first method.

Government finance statistics are based on detailed data from the Ministry of Finance's information system on governmental accounts containing accrual-basis accounting data. The budget execution data of central and local governments and the annual financial statements of other general government units are used as supplementary information sources. All units belonging to the general government sector, divided into the sub-sectors described above, are surveyed. Finance statistics are compiled on the accrual basis.

Compared to the data published in the previous yearbook, the data for 2009–2012 have been revised due to the regular annual revision of the time series of national accounts indicators.

Kirjandust Publications

Eesti. Arve ja fakte 2014. (2014). Tallinn: Statistikaamet.

Minifacts about Estonia 2014. (2014). Tallinn: Statistikaamet.

ETTEVÖTETE MAJANDUSNÄITAJAD

Reet Nestor

Ülevaade

Pärast kahte majanduskriisijärgset kiire majanduskasvu aastat 2012. aastal ettevõtete sektori areng stabiliseerus. Ettevõtete majandusnäitajad paranesid, kuigi nende kasv aeglustus. Ettevõtlusaktiivsus on pärast 2009. aasta seisakut pidevalt kasvanud. 2012. aastal tegutses Eestis 66 000 mittefinantsäriühingut (edaspidi „ettevõtted“) – 4000 võrra ehk 7% enam kui aasta varem. Tegevust alustasid peamiselt alla 10 hõivatuga ehk mikroettevõtted, mida on 90% Eesti ettevõtetest. Iga neljas uus ettevõtte loodi 2012. aastal kaubanduse tegevusalal. Varasema aastaga võrreldes kasvas kiiremini posti või interneti teel kauplevate ettevõtete, samuti arvutite ja telekommunikatsiooniseadmete ning kasutatud kaupade jaemüügiga tegelevate ettevõtete arv. Iga teine uus ettevõtte alustas tegevust teeninduse valdkonnas. Seal olid populaarsemad tegevusalad juhtimisnõustamine ja raamatupidamine, aga ka programmeerimine. Iga kaheksas 2012. aastal loodud ettevõtte tegutses ehituses, mis on pärast kriisi taastumas.

Tööhõive kasv on pärast majanduskriisi kulgenud mõõdukas tempos. Ettevõtetes töötas 2012. aastal 430 000 inimest. Pärast 2011. aastani kestnud langust suurenes tööhõive ettevõtetes varasema aastaga võrreldes teist aastat järjest 4%. Järjepidevalt on viiendik töökohtadest olnud suurtes, vähemalt 250 hõivatuga ettevõtetes. Valdavalt mikroettevõtete loomise tulemusena suureneb nende osatähtsus ettevõtete tööhõives pidevalt, lähenedes kolmandikule. Viie aasta taguse, edukaima ettevõtlusaastaga võrreldes töötas 2012. aastal ettevõtetes ligi 55 000 inimest vähem. Selle aja jooksul on hõivatute arv kasvanud üksnes mikroettevõtetes. Teistes ettevõtete suurusrühmades on majanduslangus teinud korrektiivid ja sundinud tööjõuressurssi vähendama.

Tegevusaladest oli kriisiaastatel suurim langus tööstussektori tööhõives. Eriti valusalt puudutas see rõiva- ja tekstiilitootmist ning puidutööstust. Aastatel 2011–2012 tööstuse tööhõive küll kasvas, kuid siiski töötas seal 2012. aastal ligi 25 000 ehk viiendiku võrra vähem inimesi kui 2007. aastal. Hõivatute arvu kasvu on rohkem panustanud eelkõige puidutööstus, samuti metalltoodete ja elektriseadmete tootmise haru. Tööstussektor on endiselt suurim tööandja – seal töötab üle 100 000 inimese ehk neljandik kõigist ettevõtetes hõivatuid. Suuruselt teine kriisi ajal töökohti kaotanud tegevusala oli ehitus. 2012. aastal oli ehitustegevus tänu üldisele majanduskasvule küll aktiivsem, kuid ehitusmahud on veel neljandiku võrra väiksemad kui edukaimal ehitusaastal 2007. Seetõttu on ka tööhõive kasv jäänud ehituses pigem tagasihoidlikuks. 2012. aastal oli ehituses üle 18 000 töökoha vähem kui viis aastat varem. Ehituses saab tööd kümnendik ettevõtetes hõivatuid, olles tööhõive poolest suuruselt kolmas tegevusala. Siiski on hõivatute arv ehituses poole väiksem kui teisel suurel tegevusalal kaubanduses. 2012. aastal suurenes kaubanduse tööhõive pärast 2008. aastal alanud langust taas, jõudes peaaegu 86 000-ni. Tänu majandusolukorra paranemisele kaubandustegevus elavnes, loodi juurde uusi ettevõtteid ja tööhõive kasvas. 2007. aastaga võrreldes oli kaubanduses siiski ligi 15 000 töökohta vähem, eelkõige hulgikaubanduse tööhõive languse tõttu. 2012. aastal loodi töökohti juurde eeskätt jaekaubanduses. Vastukaaluks tööhõive olulisele vähenemisele tööstuses, ehituses ja kaubanduses 2007. aastaga võrreldes on suurenenud teenindussektori tööhõive. Viie aasta jooksul on rohkem töökohti loodud haldus- ja abitegevuste ning info ja side tegevusalal. Neis on enim levinud tegevusalad programmeerimine ja arvuti-konsultatsioonid, büroohaldus, büroode ja muu äritegevuse abitegevused, laienenud on tööjõurendi-firmad. Siiski ei korva töökohtade arvu kasv teenindusettevõtetes ettevõtete sektori üldist tööhõive vähenemist viie aasta jooksul.

Ka lähiriikide Soome, Rootsi ja Leedu ettevõtetes on tööhõive kasv takerdunud. Üksnes Lätis, kus tööhõive 2011. aastal pärast majanduslangust veel ei suurenenud, oli 2012. aastal ettevõtetes esialgsetel andmetel 6% rohkem hõivatuid kui aasta varem. Töökohti loodi Lätis enamasti teenindussektoris, kuid tööhõive kasv oli kiireim ehitussektoris. Eesti ja Leedu 4% tööhõive kasvu kõrval suurenes Rootsi ettevõtetes hõivatute arv 1% ja Soomes hoopis vähenes. Rootsis oli tööhõive langus suurim tööstusettevõtetes, millele vastukaaluks kasvas hõivatute arv nii teeninduses, ehituses

kui ka kaubanduses. Soomes oli samuti suurim langus tööstusettevõtete tööhõives. Ühena vähestest suurenes tööhõive seal info ja side ning tervishoiu ja sotsiaallabi tegevusalal.

Ettevõtete sektori kui suurima lisandväärtuse tootja panus sisemajanduse koguprodukti loomisse 2012. aastal suurenes, kuid lisandväärtuse kasv aeglustus. Ettevõtete sektori lisandväärtus jooksevhindades oli üle 10 miljardi euro – 7% suurem kui aasta varem. Kriisijärgne majanduse kiire kasv asendus 2012. aastal stabiliseerumisega. Ettevõtete sektori lisandväärtusse andsid suurima panuse nii tööhõivelt, müügitulult kui ka lisandväärtuselt suurimad majandusharud – töötlev tööstus, kaubandus, veondus ja laondus ning ehitus. Lisandväärtuse kasvutempo oli enamikul tegevusaladel aeglasem kui 2011. aastal. Töötlev tööstus kui suurim lisandväärtuse tootja ja aastatel 2010–2011 tänu välisnõudlusele majanduskasvu vedaja osutus 2012. aastal majanduskasvu piduriks. Lisandväärtuse kasvu panustasid enim põhiliselt sisetarbimisele orienteeritud ehitus ja kaubandus.

Ettevõtete müügitulu kasv jätkus kolmandat aastat järjest, kuigi aeglasemas tempos kui kahel varasemal aastal. Ettevõtted müüsid kaupu, tooteid ja teenuseid üle 50 miljardi euro eest – 8% rohkem kui 2011. aastal. Müügitulu kasv aeglustus paljudel tegevusaladel. Suurima panuse müügitulu kasvu andis kaubandus tänu hulgi- ja jaekaubandusettevõtete müügitulu kasvule. Kaubandusettevõtete müügitulu oli 2012. aastal üle 20 miljardi euro, 7% suurem kui aasta varem. Jaekaubandusettevõtete müügitulu 10% aastakasv säilis. Nii hulgi- ja kaubanduses kui ka mootorsõidukite müügi ettevõtetes kasvas müügitulu märksa aeglasemalt kui aasta varem. Mootorsõidukite müügi tegelevate ettevõtete müügitulu oli 2012. aastal 11% suurem kui 2011. aastal, kuid kogu kaubanduse müügitulust hõlmas see vaid kümnendiku. Kasvu kinnitab ka esmaselt registreeritud mootorsõidukite arv ja ettevõtete suurenenud investeeringud transpordivahenditesse. Kaubanduse müügitulu mõjutavate tarbijahindade tõus pisut aeglustus. Hinnad olid 2012. aastal varasema aasta keskmistega võrreldes 3,9% kõrgemad. Tänu paranenud majandusolukorrale elavnes ka ehitustegevus, kuigi see sõltus suure osas avaliku sektori tellimustest ja Euroopa Liidu abirahadest. Ehitusettevõtete müügitulu oli 2012. aastal 3,9 miljardit eurot – neljandiku võrra suurem kui 2011. aastal. Ehitusmahtude kasvutempo oli pisut aeglasem kui aasta varem, kuid ehitushinnad jätkasid ka 2012. aastal tõusu. Töötleva tööstuse müügitulu suurenes aastaga vaid 4% (2011. aastal oli kasv 28%) ja oli 10,5 miljardit eurot. Müügitulu kasvutempo aeglustumine tulenes ekspordi kasvu pidurdumisest välisurgude ebakindla majandusolukorra tõttu. Mitteresidentidele müügist saadud tulu kasvas varasema aastaga võrreldes vaid 3%, seevastu 2011. aastal oli kasv 33%. Müügitulu kahanes võrreldes 2011. aastaga enim metallitööstusettevõtetes ning mootorsõidukite osade ja lisaseadmete tootmises, põhjuseks ekspordi vähenemine. Eksporditulu vähenemise tõttu aeglustus oluliselt müügitulu kasvutempo arvutite ning elektroonika- ja optikaseadmete tootmises. Müügitulu kasvu toetas peamiselt kohalikule turule tootav toiduainetööstus. Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine on üks vähestest tegevusaladest, kus müügitulu kasv varasema aastaga võrreldes kiirenes. Selle taga oli elektri, soojusenergia ja kütte 11,4% hinnatõus, mis oli 2012. aastal tarbijahindade suurim mõjutaja. Ettevõtete müügitulu kasv jätkus 2013. aastal mõõdukas tempos. Esialgsel andmel müüsid ettevõtted kaupu ja teenuseid 9% rohkem kui 2012. aastal.

Lähiriikidega võrreldes oli müügitulu kasv 2012. aastal esialgsel andmel kiireim Lätis – 13% peamiselt tänu kaubandus- ja tööstusettevõtete panusele. Ka Rootsis toetasid müügitulu kasvu enim kaubandus ja tööstus – kaks müügitulult suurimat tegevusala. Rootsi ettevõtete müügitulu oli 2012. aasta esialgsel andmel 7% suurem kui aasta varem. Leedus müüsid ettevõtted varasema aastaga võrreldes 6% rohkem kaupu, tooteid ja teenuseid, peamiselt tänu kaubandusettevõtete müügitulu kasvule. Tööhõive vähenemine Soome ettevõtetes ei takistanud müügitulu suurenemist, kuigi see oli vaadeldud riikidest väikseim ehk 3%. Soomes oli müügitulu kasv kiirem ehituses, kuid ka kaubandus andis oma osa. Siiski oli kõigis riikides 2012. aastal müügitulu kasv aeglasem kui aasta varem.

Ettevõtete tööjõukulud suurenesid kiiremini kui müügitulu ja tootlikkuse näitajad. Ettevõtete tootmis- ja tegevuskulude kasv oli 2012. aastal müügitulu omast protsendipunkti võrra kiirem, sealhulgas suurenesid müügitulust kiiremini ka tööjõukulud. Seetõttu vähenesid töökulude tootlikkuse näitajad, kuid tööviljakus ja tunnitootlikkus kasvasid viimaste aastate kõrgeimale

tasemele. Keskmine tööviltjakus ehk lisandväärtus hõivatu kohta oli 23 500 eurot, s.o 4% suurem kui 2011. aastal. Ettevõtete keskmisest üle nelja korra suurem oli tööviltjakus elektrienergia-, gaasi- ja soojusenergiavarustuses. See oli ka üks vähestest tegevusaladest, kus peale tööviltjakuse 15% aastakasvu selle kasvutempo ka kiirenes. Ettevõtete keskmine tööviltjakus kasvas siiski tööjõukuludest aeglasemalt. Keskmine tööjõukulu hõivatu kohta oli 2012. aastal 12 500 eurot, 6% suurem kui aasta varem. Kolm suurima keskmise tööjõukuluga tegevusala olid elektrienergia-, gaasi- ja soojusenergiavarustus, info ja side ning mäetööstus. Energeetikas oli keskmine tööjõukulu üle kahe kolmandiku võrra suurem kui ettevõtetes keskmiselt. Ettevõtete keskmisest poole väiksem oli tööjõukulu hõivatu kohta isikuteeninduse tegevusalal.

Puhaskasumi kasv on pärast 2010. aasta hüppelist kiirenemist järgmistel aastatel aeglustunud. Ettevõtete 2012. aasta puhaskasum oli 3,6 miljardit eurot, s.o poole miljardi euro võrra suurem kui aasta varem. Kahjumiga lõpetas aasta 28% ettevõtetest ja nende kahjum oli 107 miljoni euro võrra väiksem kui 2011. aastal kahjumis olnutel. Kasumiga töötas 9% rohkem ettevõtteid kui 2011. aastal ja nende puhaskasum oli kümnendiku võrra suurem kui 2011. aasta kasumiga lõpetanute oma. Kasumiga lõpetasid 2012. aasta kõik tegevusalad, neist suurimaga kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus. Kaks kolmandikku selle tegevusala 620 miljoni eurosest puhaskasumist andsid peakontorid, mille puhaskasum oli kaks korda suurem kui 2011. aastal. Kaubanduse 611 miljoni eurosest puhaskasumist kaks kolmandikku tuli hulgikaubandusest. Kaubandusettevõtete kasumi kasvu toetas rohkem jaekaubandus kahekordse kasumikasvuga. Mootorikütuse jaemüüjate puhaskasum suurenes aastaga peaaegu kolm korda ja spetsialiseerimata jaekaupluste oma kaks korda. Töötleva tööstuse 541 miljoni eurone puhaskasum oli 14% väiksem kui aasta varem. Töötleva tööstuse kasum vähenes kõige rohkem arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete ning kemikaalide ja keemiatoodete tootmises, kuid suurenes toiduainete tootmises. Puidutöötlemise ja puittoodete tootmise puhaskasum oli tööstusharude suurim. Veevarustus- ja kanalisatsiooniettevõtete puhaskasum kasvas aastaga üle kolme korra, põhjuseks muudatus põhivara soetamiseks saadud sihtfinantseeringute kajastamisel tuluna.

Ettevõtete kasumlikkuse näitajad on viimastel aastatel pidevalt paranenud. Siiski ei ole müügitulu ega varade puhasrentaabluse keskmine näitaja veel kriisieelsele tasemele jõudnud. Tegevusaladest oli müügitulu puhasrentaablus suurim kutse-, teadus- ja tehnikaalal tänu peakontorite suurele kasumlikkusele – peakontorite puhaskasum ületas müügitulu peaaegu kolm korda. 2012. aastal oli ka veevarustus- ja kanalisatsiooniettevõtetel suurem kasumlikkus suurema nn raamatupidamisliku kasumi tõttu. Vara puhasrentaabluse näitajad on mitmel tegevusalal tänu kasumi kiirele kasvule oluliselt paranenud.

2011. ja 2012. aasta kiire kasumikasv on mõjutanud ka dividendide väljamakseid omanikele. 2012. aastal oli deklareeritud dividendide summa üle miljardi euro, 29% suurem kui 2011. aastal. Viieendik väljakuulutatud dividendidest olid veonduse ja laonduse tegevusalal, kus suurimad väljamaksete tegijad olid transpordi abitegevusalade ettevõtted – 174 miljonit eurot ehk üle kolme korra enam kui aasta varem. Suuremad dividendide väljavõtjad olid veel hulgikaubandus, energeetika ja peakontorid.

Ettevõtete investeeringute kiire kasv 2012. aastal taandus. Ettevõtted investeerisid põhivarasse 3,5 miljardit eurot, s.o kümnendiku võrra enam kui 2011. aastal. 38% investeeringutest tehti masinatesse, seadmetesse ja inventari, 33% ehitistesse ja 18% transpordivahenditesse. Ehitistesse investeerisid ettevõtted sama palju kui aasta varem. Kiiremini kasvasid investeeringud maasse, transpordivahenditesse, masinatesse ja seadmetesse. Maasse investeeriti 38% rohkem kui aasta varem ja selle osatähtsus koguinvesteeringutes oli 5%. Investeeringute kasvu panustasid enim elektri ja soojusenergia tootmisega tegelevad ettevõtted, kes tegid viiendiku ettevõtlussektori koguinvesteeringutest. Rohkem investeerisid need ettevõtted ehitistesse ning seadmetesse ja masinatesse. Suuremad investeerijad olid veel puhastatud naftatoodete tootmise ja puidutööstusettevõtted töötlevas tööstuses ning veondust abistavatel tegevusaladel tegutsevad ja kauba maismaaveoettevõtted veonduse ja laonduse tegevusalal.

FINANCIAL STATISTICS OF ENTERPRISES

Reet Nestor

Overview

In 2012 the development of the enterprise sector stabilised, after two good years of recovery following the economic crisis. The economic indicators of the business sector improved, but the growth rate slowed down. After the stagnation in 2009, business activity has steadily increased. There were 66,000 non-financial corporations (hereinafter enterprises) operating in Estonia in 2012 – 4,000 or 7% more than the year before. The growth in the number of enterprises was the result of the creation of micro-enterprises (with fewer than 10 persons employed), which accounted for 90% of the total number of enterprises. Every fourth enterprise created in 2012 was engaged in trade. Compared to the previous year, the number of enterprises engaged in retail sale via mail order or the Internet increased quicker, as did the number of enterprises selling computers and telecommunications equipment and second-hand goods in specialised stores. Every second newly created enterprise started to operate in the service sector, where the more popular activities were management consultancy, accounting and bookkeeping, but also programming. Every eighth enterprise created in 2012 specialised in construction, which is still recovering from the recession.

Employment in enterprises has increased moderately after the crisis. There were 430,000 persons employed in the enterprises of Estonia in 2012. After the decline that lasted until 2011, employment in enterprises increased for the second year in a row by 4% compared to the previous year. A fifth of the jobs were still in large enterprises with 250 or more persons employed. As a result of the creation of micro-enterprises, their share in employment has consistently increased and is nearly a third of the business sector's employment. In comparison with 2007 (the business boom year), there were 55,000 fewer persons employed in enterprises in 2012. Over this period, employment has increased only in micro-enterprises. As for the other size classes of enterprises, the recession has made some corrections and enterprises have had to reduce their workforce.

Among economic activities, the biggest decline in employment during the recession occurred in manufacturing. The decrease was especially dramatic in the manufacture of wearing apparel and textiles and the manufacture of wood and wood products. In 2011–2012, the number of persons employed in manufacturing enterprises increased, but in comparison with 2007 there were almost 25,000 (i.e. 19%) fewer persons employed in 2012. The manufacture of wood and wood products and the manufacture of metal products and electrical equipment have contributed the most to the increase in employment. Manufacturing continues to be the biggest employer, employing over 100,000 persons, i.e. a fourth of total employment in enterprises. Construction suffered the second-biggest decline in employment during the crisis. In 2012 there was an upturn in construction thanks to general economic growth, but construction volumes are still a fourth smaller than in 2007, the best year for construction. For that reason, the increase in employment in construction has been moderate. In 2012 there were over 18,000 fewer persons employed in construction than five years before. Construction accounts for a tenth of the business sector's employment, which makes it the third-largest activity based on employment. However, employment in construction is two times smaller than employment in trade, the second-largest activity. In 2012 employment in trade increased again after the decline that started in 2008, and amounted to nearly 86,000. Thanks to the improved economic situation, there was more trade and the number of trade enterprises as well as employment in trade increased. In comparison with 2007, there were about 15,000 fewer persons employed, mainly due to the decrease in employment in wholesale enterprises. In 2012 most of the new jobs were created in retail trade. Contrary to the considerable decline in the employment of manufacturing, construction and trade enterprises compared to 2007, the employment in the service sector has increased. Over the five years more jobs were created in administrative and support service activities and in information and communication – the most popular activities have been computer programming and consultancy, office administrative, office support and other business support activities and also employment agencies. However, the increased number of jobs in the service sector does not fully cover the decline in employment in the enterprise sector in the five-year period.

The growth in employment has also been moderate in the nearby countries Finland, Sweden and Lithuania. The only exception is Latvia where there was no post-recession increase in employment in 2011 and where the number of persons employed in enterprises increased 6% in 2012 (according to preliminary data). In Latvia, the growth of employment was the fastest in construction, but most of the jobs were created in the service sector. The growth of employment was 4% in Estonia and Lithuania and only 1% in Sweden, while employment decreased in Finnish enterprises. In Sweden, the decrease in employment was the largest in manufacturing enterprises, but at the same time employment increased in the service sector, construction and trade. In Finland, the decline in employment was also the biggest in manufacturing; employment increased only in information and communication and in human health and social work activities.

The enterprise sector creates the most value added and its share in the formation of the gross domestic product (GDP) of Estonia increased in 2012, but the growth in value added slowed down. The value added at factor cost created by enterprises was over 10 billion euros – 7% more than in 2011. The quick growth after the recession was replaced with stabilisation in 2012. The biggest contribution to the value added created by the enterprise sector was made by manufacturing, trade, transportation and storage, and construction – these are the biggest economic activities in terms of employment, turnover and value added. The growth rate of value added was slower than in 2011 in most economic activities. Manufacturing – which is the creator of the biggest value added and drove economic growth in 2010–2011 thanks to external demand – actually inhibited economic growth in 2012. The growth of the value added of the enterprise sector was positively influenced by construction and trade enterprises which are mostly oriented to domestic consumption.

The increase in enterprises' turnover continued for the third year in a row, but the growth was slower than in the previous two years. In 2012 enterprises sold goods, products and services for over 50 billion euros, which is 8% more than the year earlier. The growth in turnover slowed down in many economic activities. Trade contributed the most to the growth in turnover, mainly driven by an increase in the turnover of wholesale and retail trade enterprises. The turnover of trade enterprises amounted to over 20 billion euros – 7% more than in 2011. The growth rate of the turnover of retail trade enterprises remained the same as the year before at 10%. In wholesale trade as well as in motor trade the growth in turnover was considerably slower than in 2011. The turnover of motor trade enterprises increased 11% in 2012 compared to 2011, but their share in the total turnover of trade was only a tenth. The growth is confirmed by the number of new vehicles registered for the first time and by the increase in enterprises' investments in vehicles. The rise in consumer prices, which has an impact on trade turnover, slowed down slightly. The annual increase in consumer prices was 3.9% in 2012 compared to 2011. Thanks to the improved economic climate there was a rise in construction volumes, although it was largely due to the orders of the public sector and EU structural assistance. The turnover of construction enterprises in 2012 was a fourth bigger than in 2011 and amounted to 3.9 billion euros. The growth in construction volumes was slightly smaller than the year before, while construction prices continued the upward trend. The turnover of manufacturing increased only 4% (in 2011 the growth was 28%) and totalled 10.5 billion euros. The growth of turnover was inhibited by the slowdown in the growth of exports due to the uncertain economic situation in foreign markets. The revenue from sales to non-residents increased just 3% compared to the previous year (in 2011 the growth rate was 33%). The annual decline in turnover was the biggest in the manufacture of fabricated metal products and the manufacture of parts and accessories for motor vehicles, due to decreased sales to non-residents. The growth of turnover in the manufacture of computer, electronic and optical products decelerated remarkably due to the decrease in exports. The increase in turnover was mainly supported by the manufacture of food products which is oriented to the domestic market. Electricity, gas, steam and air conditioning supply is one of the few economic activities where the growth of turnover accelerated compared to 2011. It was influenced by the 11.4% price increase of electricity, heat energy and fuels, which had the biggest impact on consumer prices in 2012. The growth of the turnover of the enterprise sector continued in 2013 at a moderate rate. According to preliminary data, enterprises sold 9% more goods and services than in 2012.

In comparison with nearby countries, the growth rate of turnover (according to preliminary data for 2012) was the highest in Latvia – 13%, boosted mainly by trade and manufacturing enterprises. Similarly to Latvia, the growth of turnover in Sweden was also mainly supported by trade and manufacturing, the two largest economic activities based on turnover. The turnover of Swedish enterprises in 2012 was 7% bigger than the year before, according to preliminary data. In Lithuania, enterprises' revenue from the sale of goods and services was 6% bigger than in 2011 (according to preliminary data), mainly supported by the increased turnover in trade. The decline in employment in Finnish enterprises did not inhibit the growth of turnover, although the growth rate was the lowest (3%) among the countries considered. In Finland the growth of turnover was the quickest in construction, with trade enterprises also supporting the increase. However, in all these countries, the growth of turnover was slower in 2012 than the year before.

Enterprises' personnel expenses grew faster than turnover and productivity indicators.

In 2012 the increase in enterprises' production and operating costs, including personnel costs, was one percentage point bigger than the increase in turnover. For that reason, the productivity indicators of personnel costs decreased compared to the previous year, while labour and hour productivity improved and achieved the highest level of recent years. The average labour productivity (value added per person employed) was 23,500 euros, i.e. 4% more than in 2011. In electricity, gas, steam and air conditioning supply, labour productivity was over four times bigger than the enterprises' average labour productivity. It was one of the few activities where the growth rate of labour productivity increased, in addition to the 15% annual growth in labour productivity. The average growth rate of labour productivity in the enterprise sector was smaller than the growth rate of average personnel costs. The average personnel costs per person employed were 12,500 euros in 2012, which is 6% bigger than the year before. The three economic activities with the highest average personnel expenses were electricity, gas, steam and air conditioning supply, information and communication, and mining. The average personnel costs in electricity, gas, steam and air conditioning supply were over two thirds bigger than the enterprise sector's average. Average personnel expenses in personal service activities were two times smaller than the enterprise sector's average.

The growth of enterprises' net profit has slowed down after the sharp increase in 2010.

The enterprises' net profit in 2012 was 3.6 billion euros – a half billion euros more than in the previous year. 28% of enterprises finished the year at a loss and the total loss was 107 million euros smaller than in 2011. The number of enterprises who made a profit increased 9% compared to the previous year and their net profit was a tenth bigger than the net profit of enterprises who finished 2011 at a profit. All economic activities finished the year 2012 with a profit. The economic activity with the largest profit in 2012 was professional, scientific and technical activities with 620 million euros. Two thirds of this profit was contributed by head offices whose net profit was two times bigger than in 2011. Wholesale trade contributed two thirds of the net profit of trade which amounted to 611 million euros. The growth of the net profit of trade enterprises was mainly supported by retail trade enterprises where net profit doubled. Compared to 2011, the net profit of the retail trade of automotive fuel increased almost three times and the net profit of non-specialised retail stores increased two times. The net profit of manufacturing enterprises amounted to 541 million euros – 14% less than in 2011. Profit decreased the most in the manufacture of computer, electronic and optical products and in the manufacture of chemicals and chemical products, while there was an increase in net profit in the manufacture of food products. The enterprises manufacturing wood and wood products earned the largest net profit compared to other manufacturing activities. The net profit of water collection, treatment and supply enterprises increased over three times compared to the previous year – this was related to the change in the reporting of government grants received for the acquisition of fixed assets.

The profitability indicators of enterprises have steadily improved in recent years. However, the average values of the profit margin and the return on assets have still not reached the pre-crisis level. Among economic activities, the profit margin was the highest in professional, scientific and technical activities thanks to the high profitability of head offices. The net profit of head offices exceeded turnover by almost 3 times. In 2012 the profitability of water collection, treatment and

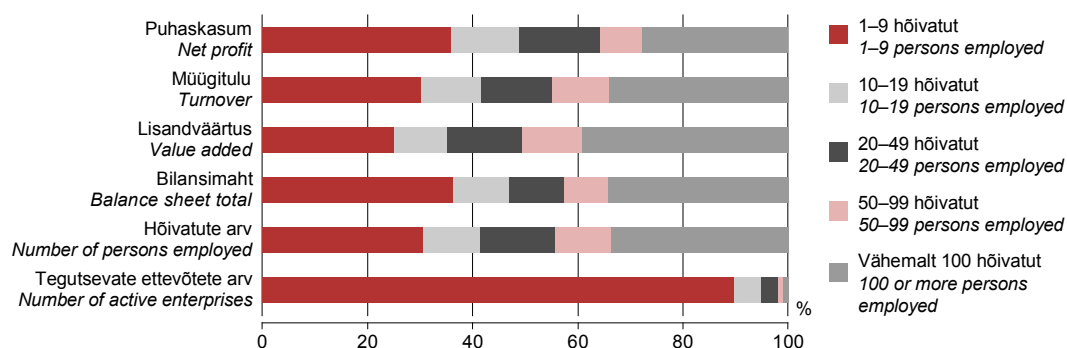
supply enterprises was also higher, due to a bigger accounting profit. The return on assets has improved significantly in several economic activities thanks to the fast growth in profit.

The sharp increase in net profit in 2011 and 2012 has had an impact on the payment of dividends. In 2012 the sum of declared dividends exceeded one billion euros – this is 29% more than in 2011. A fifth of the dividends were paid in transportation and storage, where the biggest payments were made by enterprises engaged in support activities for transportation: in the amount of 174 million euros (over three times more than in 2011). Bigger dividend payments were also made in wholesale trade, energy and head offices.

The growth in enterprises' investments slowed down in 2012. Enterprises invested 3.5 billion euros in fixed assets – a tenth more than in 2011. 38% of the total investments were made in equipment, machinery and inventory, 33% in buildings and structures and 18% in vehicles. The investments in buildings remained at the level of the previous year. The investments in land, vehicles, machinery and equipment grew more quickly. The investments in land were 38% bigger than the year before, but their share in total investments was 5%. The growth in investments was driven by enterprises specialising in electricity, steam and air conditioning supply – they made a fifth of all investments in the enterprise sector. These enterprises invested mostly in buildings, machinery and equipment. Major investments were also made by manufacturing enterprises who manufacture refined petroleum products and wood and wood products, and by transportation and storage enterprises who provide support activities for transportation and freight transport by road.

Joonis 1. Ettevõtete põhinäitajate jagunemine ettevõtte suuruse järgi, 2012

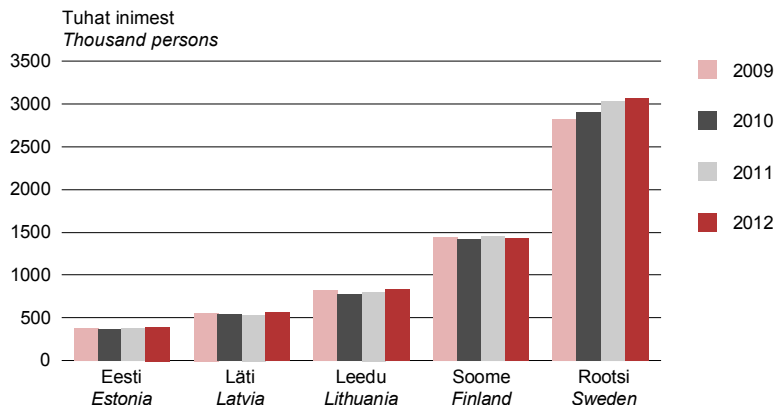
Figure 1. Structure of the main indicators of enterprises by employment size class, 2012

Tabel 1. Ettevõtete tööhõive, lisandväärtus, müügitulu, kulud ja kasum, 2008–2012*Table 1. Employment, value added, turnover, costs and profit of enterprises, 2008–2012*

(miljonit eurot jooksevhindades – million euros at current prices)

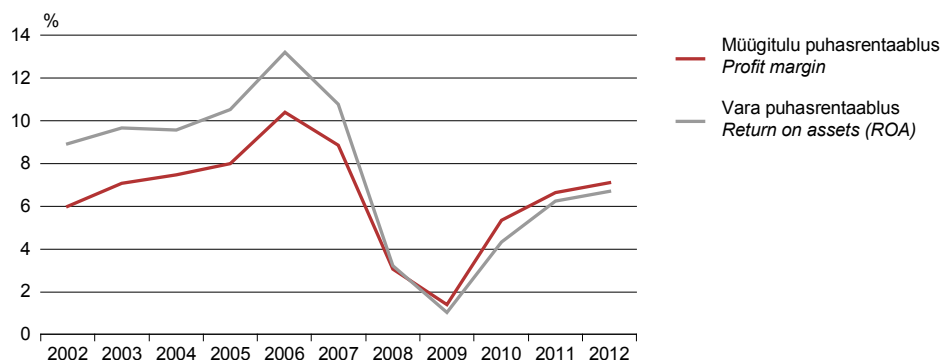
	2008	2009	2010	2011	2012	
Ettevõtete arv	55 653	56 095	58 347	61 983	66 063	Number of enterprises
Tööga hõivatute arv	476 885	417 281	400 127	414 456	430 104	Number of persons employed
Töötajate arv	461 750	400 644	382 215	395 839	410 572	Number of employees
Lisandväärtus tegurikuludes	8 897	7 264	7 832	9 428	10 097	Value added at factor cost
Müügitulu	44 464	33 718	37 988	46 227	50 151	Turnover
Kulud	43 090	32 884	36 413	43 831	47 792	Costs
kaubad	17 785	12 868	14 370	18 049	19 372	merchandise
materjal	7 305	5 259	6 650	8 510	8 964	materials
tööjõukulud	5 618	4 577	4 410	4 904	5 382	personnel expenses
kulum	1 514	1 542	1 490	1 494	1 643	depreciation
Ärikasum (-kahjum)	1 765	900	2 099	3 080	3 441	Operating profit (loss)
Finantstulud ja -kulud	-191	-223	102	169	362	Financial income and costs
Kasum (kahjum) enne maksustamist	1 574	676	2 201	3 250	3 803	Profit (loss) before taxes
Puhaskasum (-kahjum)	1 366	475	2 045	3 082	3 583	Net profit (loss)
Dividendid	988	899	804	818	1 055	Dividends

Joonis 2. Ettevõtete tööhõive Eestis ja lähiriikides, 2009–2012^a*Figure 2. Employment in enterprises in Estonia and nearby countries, 2009–2012^a*^a Lähiriikide 2012. aasta andmed on esialgsed.^a The 2012 data for nearby countries are preliminary.

Allikas/Source: Eurostat

Tabel 2. Ettevõtete arv ja kasumiaruande põhinäitajad tegevusala järgi, 2012
Table 2. Number of enterprises and main indicators of income statement by economic activity, 2012

	Ettevõtete arv <i>Number of enter- prises</i>	Müügitulu, miljonit eurot <i>Turnover, million euros</i>	Osatähtsus müügitulus, % <i>Share in turnover, %</i>		Puhas- kasum (-kahjum), miljonit eurot <i>Net profit (loss), mil- lion euros</i>	
			kulud kokku <i>costs total</i>	tööjõu- kulud <i>personnel expenses</i>		
Põllumajandus, metsa- majandus ja kalapüük	2 702	1 196	99,2	14,5	171	<i>Agriculture, forestry and fishing</i>
Mäetööstus	128	384	100,1	24,7	15	<i>Mining and quarrying</i>
Töötlev tööstus	5 927	10 457	95,0	13,3	542	<i>Manufacturing</i>
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	231	2 067	94,3	5,6	237	<i>Electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>
Veevarustus; kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus	281	346	94,5	13,9	124	<i>Water supply; sewerage; waste management and remediation activities</i>
Ehitus	8 375	3 899	95,2	15,2	266	<i>Construction</i>
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	14 186	20 185	97,3	4,9	611	<i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
Veondus ja laondus	4 479	5 324	97,2	9,9	254	<i>Transportation and storage</i>
Majutus ja toitlustus	2 160	612	95,8	24,9	36	<i>Accommodation and food service activities</i>
Info ja side	3 400	1 510	90,4	22,6	173	<i>Information and communication</i>
Kinnisvaraalne tegevus	4 919	1 040	69,9	7,8	318	<i>Real estate activities</i>
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	10 067	1 136	90,5	28,2	620	<i>Professional, scientific and technical activities</i>
Haldus- ja abitegevused	3 979	1 306	87,9	26,3	160	<i>Administrative and support service activities</i>
Haridus	887	79	93,3	34,7	10	<i>Education</i>
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	1 222	262	90,9	46,5	21	<i>Human health and social work activities</i>
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	1 262	235	93,6	14,8	16	<i>Arts, entertainment and recreation</i>
Muud teenindavad tegevused	1 858	112	90,5	31,9	10	<i>Other service activities</i>
KOKKU	66 063	50 151	95,3	10,7	3 583	TOTAL

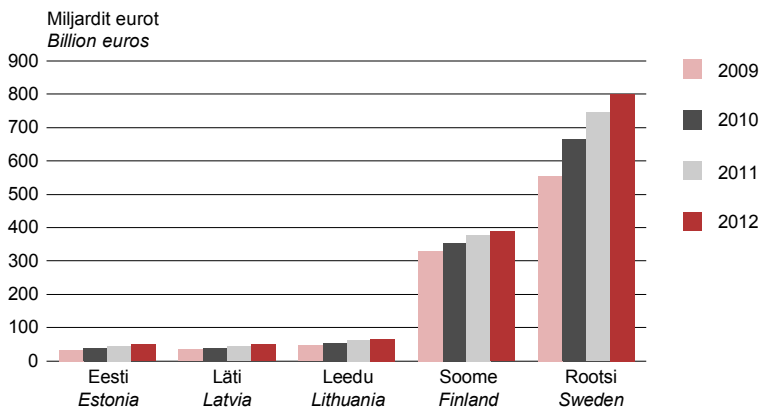
Joonis 3. Ettevõtete müügitulu ja vara puhasrentaablus, 2002–2012
Figure 3. Enterprises' profit margin and return on assets (ROA), 2002–2012

Tabel 3. Ettevõtete tööhõive jaotus tegevusala järgi Eestis ja lähiriikides, 2012
Table 3. Distribution of employment in enterprises by economic activity in Estonia and nearby countries, 2012
 (protsenti – percentages)

	Eesti Estonia	Läti Latvia	Leedu Lithuania	Soome Finland	Rootsi Sweden	
Mäe- ja töötlev tööstus; elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine; veevarustus; kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus	30	25	27	28	23	Mining and quarrying; manufacturing; electricity, gas, steam and air conditioning supply; water supply, sewerage, waste management and remediation activities
Ehitus	11	10	11	12	12	Construction
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	22	26	29	20	21	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Veondus ja laondus	10	13	13	10	9	Transportation and storage
Majutus ja toitlustus	5	5	4	5	6	Accommodation and food service activities
Info ja side	5	4	3	6	7	Information and communication
Kinnisvaraalaane tegevus	3	5	2	1	3	Real estate activities
Kutse-, teadus- ja tehnikalaane tegevus	6	6	6	8	9	Professional, scientific and technical activity
Haldus- ja abitegevused; arvutite ning tarbeesemete ja kodutarvete parandus	8	6	5	10	10	Administrative and support service activities; repair of computers and personal and household goods
KOKKU	100	100	100	100	100	TOTAL

Allikas/Source: Eurostat

Joonis 4. Ettevõtete müügitulu Eestis ja lähiriikides, 2009–2012^a
Figure 4. Enterprises' turnover in Estonia and nearby countries, 2009–2012^a

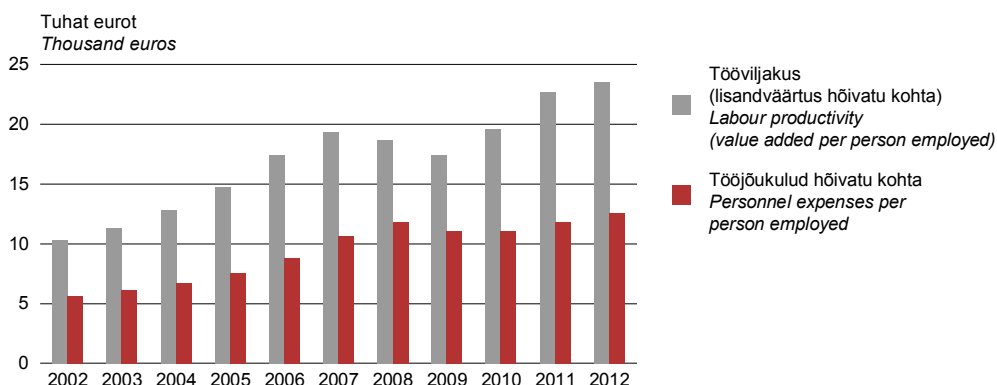
^a Lähiriikide 2012. aasta andmed on esialgsed.

^a The 2012 data for nearby countries are preliminary.

Allikas/Source: Eurostat

Joonis 5. Töövõiljakus ja keskmine tööjõukulu, 2002–2012

Figure 5. Labour productivity and average personnel expenses, 2002–2012

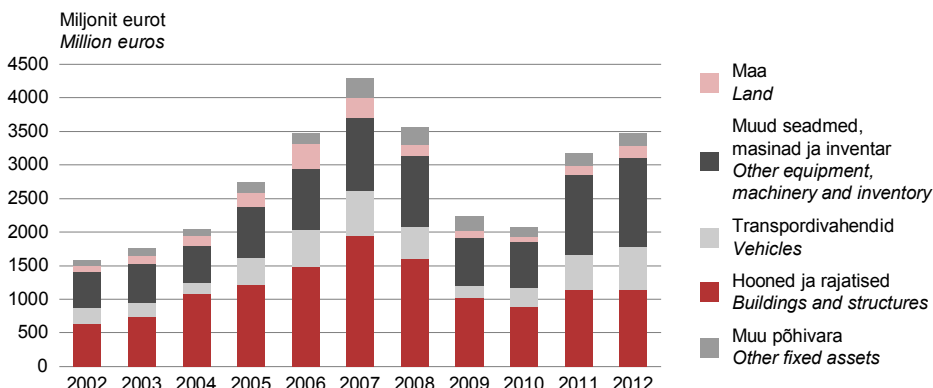
Tabel 4. Ettevõtete investeeringud põhivarasse (k.a kapitalirent) tegevusala järgi, 2008–2012

Table 4. Enterprises' investments in fixed assets (incl. financial leasing) by economic activity, 2008–2012

(miljonit eurot jooksevhindades – million euros at current prices)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Põllumajandus, metsa- majandus ja kalapüük	264	115	159	335	324	Agriculture, forestry and fishing
Mäetööstus	42	34	34	55	73	Mining and quarrying
Töötlev tööstus	602	319	368	563	586	Manufacturing
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	331	414	277	475	689	Electricity, gas, steam and air conditioning supply
Veevarustus; kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus	140	124	104	136	165	Water supply; sewerage; waste management and remediation activities
Ehitus	261	129	111	96	96	Construction
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	392	211	195	243	291	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Veondus ja laondus	584	301	283	462	483	Transportation and storage
Majutus ja toidlustus	57	19	36	29	34	Accommodation and food service activities
Info ja side	146	147	106	127	168	Information and communication
Kinnisvaraala tegevus	458	241	220	371	210	Real estate activities
Kutse-, teadus- ja tehnikalaala tegevus	154	114	81	139	94	Professional, scientific and technical activities
Haldus- ja abitegevused	81	34	72	116	165	Administrative and support service activities
Haridus	4	4	5	2	7	Education
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	19	9	9	11	16	Human health and social work activities
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	20	22	10	12	20	Arts, entertainment and recreation
Muud teenindavad tegevused	9	5	5	4	9	Other service activities
KOKKU	3 564	2 240	2 073	3 176	3 475	TOTAL

Joonis 6. Ettevõtete investeeringud (k.a kapitalirent) põhivara liigi järgi, 2002–2012
Figure 6. Enterprises' investments (incl. financial leasing) by type of fixed assets, 2002–2012

Metoodika

Majandusnäitajate statistika kajastab äriühingute finantsmajanduslikku tegevust. Eelarveliste asutuste ja organisatsioonide, füüsilisest isikust ettevõtjate ja talude ning finantsvahenduse äriühingute andmeid ei kajastata. Vaadeldakse tegutsevaid äriühinguid. Küsitletakse kõiki riigi ja kohaliku omavalitsuse äriühinguid ning erasektori vähemalt 20 hõivatuga äriühinguid. Ülejäänud Eesti ja välismaa eraõiguslikele isikutele kuuluvatest äriühingutest tehakse küsitlemiseks lihtne juhuslik valik. Valikuuringuga kogutud andmete põhjal hinnatakse üldkogumi näitajaid.

Äriühingud on jaotatud peamiste tegevusalade järgi Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK 2008) alusel. EMTAK on Euroopa Ühenduse majandustegevusalade statistilise klassifikaatori NACE Eesti versioon.

Methodology

Financial statistics of enterprises characterise the financial performance of non-financial corporations. Financial statistics do not include the data on budgetary institutions and organisations, sole proprietors, farms and financial intermediation enterprises. The survey population consists of economically active enterprises. All state and local government enterprises as well as private sector enterprises with at least 20 persons employed are completely enumerated. A simple random sample is drawn from the rest of the enterprises owned by Estonian or foreign persons in private law. The data collected by sample survey are expanded to the whole population.

Enterprises have been divided into groups by main economic activity according to the Estonian Classification of Economic Activities (EMTAK 2008), which is based on the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community (NACE).

MAJANDUSÜKSUSED

Katrin Aasmäe, Marielle Borthwick

Ülevaade

Tegutsevaid majandusüksusi oli 2013. aastal üle 144 000 – ligi 4000 võrra enam kui aasta varem. Kui majanduskriisi ajal, 2010. aastal kahanes tegutsevate üksuste arv 132 000-ni, siis viimased kolm aastat on see taas kasvanud ligi 4000–5000 üksuse võrra aastas. Tavapäraselt on kõikidest juriidilistes registrites olevatest üksustest majanduslikult aktiivsed kaks kolmandikku. Neist üle poole (59%) olid äriühingud ja ligi viiendik FIE-d (19%). Ka mittetulundusühinguid ja sihtasutusi oli viiendik (20%). Riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutusi oli veidi alla 2%.

Äriühinguid lisandus ligi 4000. Nagu ka 2012. aastal, olid peaaegu kõik neist osaühingud – nende arv suurenes nii 2012. kui ka 2013. aastal üle 5000 võrra. Osaühingute registreerimine on lihtsustunud kohese osakapitali sissemakse nõude kaotamise tõttu. 2013. aastal lisandus ka ligi paarkümmend uut välismaa äriühingu filiaali. Teiste äriühingute arv kahanes.

FIE-de arv on viimased seitse aastat pidevalt vähenenud. 2013. aastal kahanes nende hulk 4% ehk üle 1000 võrra, 2012. ja 2011. aastal vastavalt 3% ja 6%.

Kasumitaotluseta üksuste koguarvus 2012. aastaga võrreldes märkimisväärseid muutusi ei olnud – see on jäänud pidama 32 000 üksuse juurde. Mittetulundusühinguid lisandus ligi 200, sihtasutusi jäi 80 võrra vähemaks. Nii riiklike kui ka kohaliku omavalitsuse üksuste arv kahanes kumbki üle kümne, vastavalt 15 ja 12 võrra. Mitu suuremat riiklikku kultuuriasutust (muuseumid, teatrid) registreeriti ümber sihtasutuseks. Aasta lõpus ühines mitu linna- ja vallavalitsust ning kooli ja lasteaeda.

Ettevõtteid ehk äriühinguid ja FIE-sid oli üle 112 000, nende arv kasvas aastaga 3% (2012. aastal 5%). Tavapäraselt asub üle poole ehk 54% kõikidest ettevõtetest Harjumaal. Seal oli ettevõtteid ligi 61 000, järgnes Tartumaa üle 12 000 ettevõttega. Kõige enam ehk 5% suurenes ettevõtete hulk Harjumaal (2012. aastal 6%). Tartumaal kasvas ettevõtete arv 4%, s.o 450 ettevõtte võrra (2012. aastal 5%). Kõige vähem suurenes ettevõtete arv aastaga Valgamaal, kus neid lisandus vaid 9.

Vähemalt 250 töötajaga ehk suurettevõtete arv kasvas 9 võrra. Ida-Virumaale ja Tartumaale tuli juurde 3, Harjumaale 2 suurettevõtet. Tegevusalati lisandus 4 suurt kaubandusettevõtet ning 3 suurt info- ja sideettevõtet. Kõik need kuulusid varem väiksema töötajate arvu suurusrühma, ent värbasid töötajaid juurde. Üks neist asub Lääne-Virumaal, teised Harjumaal. Üle poole suurettevõtetest asub Tallinnas, kogu Harjumaal aga ligi 70% kõikidest suurettevõtetest. Mikroettevõtete ehk alla 10 töötajaga ettevõtete arv suurenes Harjumaal 5% ja Tartumaal 4%, vastavalt üle 2700 ja 430 võrra. Tallinnas asub mikroettevõtetest veidi alla poole (43%), kogu Harjumaal veidi üle poole (54%).

Tavapäraselt kõige enam oli 2013. aastal hulgi- ja jaemüügiga tegelejaid – viiendik kõigist tegutsevatest ettevõtetest. Kutse-, teadus- ja tehnikaalase tegevusega oli 13% ettevõtetest, neile järgnesid põllumajandusettevõtted 11%-ga. Viimased neli aastat on 9% kõigist tegutsevatest ettevõtetest olnud ehitusettevõtted ja 7% töötleva tööstuse ettevõtted. Ainsana vähenes ettevõtete arv finantsvaldkonnas. Kui 2012. aastal tuli kõige enam juurde just finantsettevõtteid (35%), siis möödunud aastal nende hulk kahanes 41%. 2012. aasta kasvu põhjus oli suure hulga finantstegevusega riilifirmade registreerimine, ent pärast omaniku vahetust muutsid firmad tavaliselt ka tegevusala. 2013. aastal riilifirmade loomine pidurdus ja selle tagajärjel finantsettevõtete arv ka järsult vähenes. Kõikides teistes valdkondades ettevõtete arv möödunud aastal kasvas. Kõige enam ehk 8% suurenes info- ja sideettevõtete (2012. aastal 11%) ning 7% kaubandusettevõtete arv (2012. aastal 6%).

Et uurida ettevõtluse üleilmastumise taset Eestis ja ettevõttegruppide, eriti rahvusvaheliste kontsernide rolli majanduses, kogub Statistikaamet alates 2005. aastast regulaarselt andmeid Eestis tegutsevate ettevõttegruppide kohta.

2013. aastal oli kontsernidel Eesti majanduses endiselt oluline roll. Eestis tegutses 5815 kontserni, millest 3860 ehk 66% olid Eesti kapitali kontrolli all. Enamik neist olid sisemaised ettevõttegrupid; hargmaiseid Eesti kontserne, millel on tütarettevõtteid ka välisriikides, oli 375. Väliskapitali kontrolli all oli 1955 ettevõttegruppi.

Ettevõttegrupi koosseisus tegutses 2013. aastal 10 596 üksust ehk nii nagu 2012. aastalgi 9% majanduslikult aktiivsete üksuste populatsioonist. Kontserni kuuluvate ettevõtete arv kasvas 2013. aastal 6%, samas tempos kasvas ka aktiivsete äriühingute üldkogum.

Vaatamata väikesele arvule oli kontsernide panus Eesti tööhõivesse märkimisväärt – 34% kõigist hõivatuid leidis rakendust kontsernidesse kuuluvates üksustes. Pärast suurt langust aastatel 2009–2010 hõivasid ettevõttegrupid 2013. aastal 2,5% enam töötajaid kui aasta varem, ent kriisieelne tase siiski taastunud veel ei ole. Eriti oluline roll tööandjana oli kontserniüksustel mätetööstuses, kus kontsernides oli 87% kõigist töötajast. Finantsvahenduses ja energeetikas hõivatuid töötas kontsernides kolmveerand. See oli tingitud asjaolust, et nimetatud tegevusaladel domineerisid üksikud suuremad kontsernide koosseisus tegutsevad ettevõtted. Eesti ettevõtete müügitulust^a andsid kontserniettevõtted 2013. aastal 63%.

Väliskapitali kontrolli all olevate ettevõttegruppide roll on viimase kolme aasta jooksul vähehaaval kahanenud. 2013. aastal tegutses väliskontsernide koosseisus 25% kõigist kontserniüksustest (2011. aastal 27%) ja neis töötas 45% (2011. aastal 47%) kõigist kontsernides hõivatud isikutest. Kontsernide kogumüügitulus oli väliskontsernide osatähtsus 48% (2011. aastal 50%).

Kontsernide peamised tegutsemisvaldkonnad ei ole oluliselt muutunud. Eesti kontsernides oli kõige arvukamalt kinnisvara ning kutse- ja teadustegevuse vallas tegutsevaid ettevõtteid. Väliskontsernid on oma koosseisu haaranud enim kaubandus- ja tööstusettevõtteid.

Suurimad majandushuvid Eestis on meie põhjanaabritel. Soome ettevõtete kontrolli all tegutses 2013. aastal 609, Rootsi kontsernide koosseisus 303 ja Ameerika Ühendriikide kontsernides 170 Eesti ettevõtet. Oma tegevust Eestis on laiendanud Läti ettevõtjad, kellele 2013. aastal kuulus Eestis juba 165 tütarettevõtet.

Eesti hargmaised kontsernid on kõige aktiivsemalt kanda kinnitanud lähiriikides – kõige enam on Eesti ettevõtted loonud tütarettevõtteid Lätis, Leedus, Soomes ja Venemaal.

ECONOMIC UNITS

Katrin Aasmäe, Marielle Borthwick

Overview

There were over 144,000 active economic units in 2013 – nearly 4,000 units more than the year before. In 2010, during the economic crisis, the number of active units decreased to 132,000, whereas their number has grown by 4,000–5,000 units per year for the last three years. As a rule, two thirds of all legally registered units are economically active. More than a half of them (59%) were companies and nearly one fifth (19%) were sole proprietors. Non-profit associations and foundations made up another fifth (20%) of economically active units. Government and local government institutions constituted a little under 2%.

There were nearly 4,000 companies more than the year before. Similarly to 2012, almost all of them were private limited companies – their number increased by over 5,000 in both 2012 and 2013. The registration of private limited companies has become easier, as the requirement for the

^a Müügitulus ei ole finantsvahendusettevõtete andmeid, sest nende kasumiaruande skeem on teiste ettevõtete omast erinev.

immediate down payment of share capital was abolished. About twenty new branches of foreign companies were registered in 2013. The numbers of other types of companies decreased.

The number of sole proprietors has declined steadily for the last seven years. The year 2013 saw a decline of 4% (i.e. by more than 1,000). In 2012 and 2011 the number of sole proprietors fell by 3% and 6%, respectively.

There were no significant changes in the total number of non-profit institutions compared to 2012 – their number stabilised at 32,000. The number of non-profit associations grew by 200, while the number of foundations decreased by nearly 80. The number of government and local government institutions decreased by 15 and 12, respectively. Several large state cultural institutions (museums, theatres) were re-registered as foundations. Towards the end of the year, a number of local municipalities merged as did some schools and kindergartens.

There were over 112,000 enterprises (companies and sole proprietors) and their population increased by 3% (by 5% in 2012). As usual, more than a half (54%) of all enterprises are located in Harju county. There were nearly 61,000 enterprises in Harju county, followed by Tartu county with more than 12,000 enterprises. The number of enterprises increased the most (5%) in Harju county (6% in 2012). The number of enterprises in Tartu county increased by 4%, or by 450 enterprises (5% in 2012). The smallest growth in the number of enterprises was recorded in Valga county – only 9 enterprises more than the year before.

The number of large enterprises with 250 and more employees increased by 9. The number of large enterprises increased by 3 in both Ida-Viru and Tartu counties and by 2 in Harju county. In terms of economic activity, 4 large trade enterprises and 3 large information and communication enterprises were added. All of them used to belong to a lower size class, but are now employing more people. One of them is based in Lääne-Viru county and the others in Harju county. Over a half of all large enterprises are located in Tallinn city. A distribution by county shows that about 70% of all large enterprises are situated in Harju county. The number of micro-enterprises (with fewer than 10 employees) increased by 5% in Harju county (i.e. by 2,700) and by 4% in Tartu county (i.e. by 430). A little less than a half of all micro-enterprises reside in Tallinn (43%), and over a half (54%) are in Harju county (incl. Tallinn).

As usual, wholesale and retail trade was the most common economic activity in 2013, accounting for a fifth of all active enterprises. 13% of enterprises were engaged in professional, scientific and technical activities, followed by agricultural enterprises with 11%. In the last four years construction enterprises have made up 9% and manufacturing enterprises have made up 7% of all economically active enterprises. The number of enterprises decreased only in financial activities – the number of financial enterprises showed the largest growth (35%) in 2012, but in 2013 their population fell by 41%. The reason for the growth in 2012 was the registration of a large number of shelf companies engaged in financial activities which, after changing their owner, usually changed their economic activity as well. The registration of shelf companies slowed down in 2013 and as a result the number of financial enterprises underwent a sharp decline. In all other economic activities, the number of enterprises increased in 2013. Proportionally, the biggest growth occurred in the number of information and communication enterprises (8%; 11% in 2012) and the number of trade enterprises (7%; 6% in 2012).

In order to monitor the globalisation of business in Estonia and the role of enterprise groups (especially multinational groups) in the economy, Statistics Estonia has been collecting data on enterprise groups operating in Estonia on a regular basis since 2005.

Enterprise groups play an important role in the Estonian economy. In 2013, there were 5,815 enterprise groups in Estonia. 3,860 (66%) of these were under the control of an Estonian group head – most of these groups were all-resident groups and 375 also had foreign subsidiaries. 1,955 enterprise groups were foreign-controlled.

In 2013, 10,596 units operated in the structure of an enterprise group – 9% of all economically active units, just as in 2012. The number of enterprises belonging to enterprise groups grew 6% in 2013; the total population of active companies grew at the same rate.

Despite their small number, enterprise groups played a considerable role in employment in Estonia, engaging 34% of all employed persons. After the significant decline in 2009–2010, employment in enterprise groups increased by 2.5% in 2013. However, the pre-crisis level has not been reached yet. The biggest contributor in terms of employment was the mining industry where 87% of all employed persons worked in an enterprise belonging to an enterprise group. Three quarters of persons engaged in financial intermediation and in energy were employed by groups. This is related to the fact that these areas of activity were dominated by a few large enterprises that belonged to an enterprise group. Enterprise groups contributed 63% of the net turnover^a of Estonian enterprises in 2013.

Over the last three years, the share of foreign-controlled enterprise groups has decreased gradually. 25% of members of groups operated under the structure of foreign-controlled groups in 2013 (27% in 2011). Foreign-controlled groups accounted for 48% of the total turnover of enterprise groups (50% in 2011) and employed 45% of all people working for enterprise groups (47% in 2011).

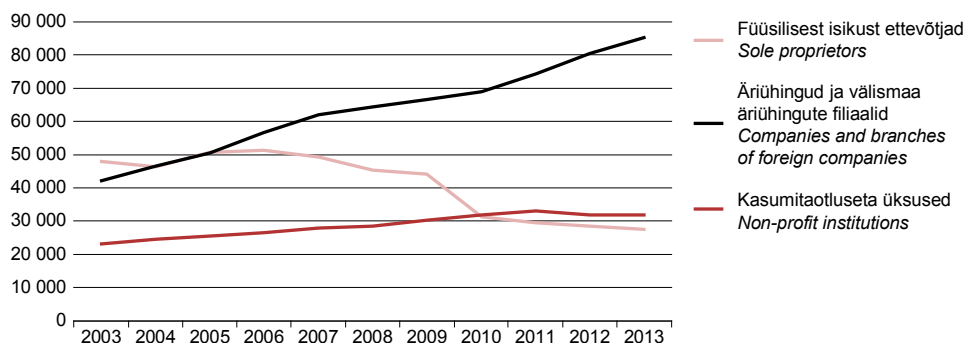
The main economic activities of enterprise groups have not changed much. Among domestically controlled groups, the biggest number of enterprises were engaged in real estate and professional, scientific and technical activities. Among foreign-controlled groups, enterprises engaged in trade and manufacturing held the biggest share.

Our Northern neighbours have the biggest economic interests in Estonia. In 2013, 609 Estonian enterprises operated under the control of Finnish enterprises, 303 enterprises were part of Swedish groups and 170 Estonian enterprises belonged to US groups. Latvian entrepreneurs have expanded their business in Estonia and controlled 165 subsidiaries in Estonia in 2013.

Estonian multinational groups have been the most active in the neighbouring countries – the biggest number of subsidiaries has been set up in Latvia, Lithuania, Finland and Russia.

Joonis 1. Statistilise profiili kuuluvad üksused õigusliku vormi järgi, 2003–2013

Figure 1. Units in the Statistical Profile by legal form, 2003–2013

^a Excluding the turnover of financial intermediation enterprises, as the form of their income statement differs from that of other enterprises.

Tabel 1. Statistilisse profiili kuuluvad üksused õigusliku vormi ja tegevusala järgi, 2013
Table 1. Units in the Statistical Profile by legal form and economic activity, 2013

	Füüsilisest isikust ettevõtjad	Äriühingud ja välismaa äriühingute filiaalid	Mitte- tulundus- ühingud	Sihtasu- tused	Riigi- asutused	Kohaliku oma- valitsuse asutused	Kõik üksused	
	<i>Sole proprietors</i>	<i>Companies and branches of foreign companies</i>	<i>Non-profit associa- tions</i>	<i>Founda- tions</i>	<i>Govern- ment institu- tions</i>	<i>Local government institu- tions</i>	<i>Total</i>	
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	8 820	3 902	253	-	1	-	12 976	<i>Agriculture, forestry and fishing</i>
Mäetööstus	6	152	-	-	-	1	159	<i>Mining and quarrying</i>
Töötlev tööstus	1 108	7 041	3	-	-	-	8 152	<i>Manufacturing</i>
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	4	249	-	-	-	2	255	<i>Electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	21	330	17	-	-	6	374	<i>Water supply; sewerage; waste management and remediation activities</i>
Ehitus	757	9 749	17	-	-	-	10 523	<i>Construction</i>
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	3 150	18 589	12	1	-	1	21 753	<i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
Veondus ja laondus	2 683	5 113	23	5	-	2	7 826	<i>Transportation and storage</i>
Majutus ja toitlustus	424	2 699	17	-	-	2	3 142	<i>Accommodation and food service activities</i>
Info ja side	454	4 672	145	13	4	1	5 289	<i>Information and communication</i>
Finants- ja kindlustustegevus	91	1 614	7	6	2	-	1 720	<i>Financial and insurance activities</i>
Kinnisvaraalse tegevus	716	5 876	11 347	21	-	10	17 970	<i>Real estate activities</i>
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	2 251	12 335	156	41	45	1	14 829	<i>Professional, scientific and technical activities</i>
Haldus- ja abitegevused	515	5 786	67	5	-	-	6 373	<i>Administrative and support service activities</i>
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	-	-	161	78	88	288	615	<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>
Haridus	742	1 119	623	38	80	1 183	3 785	<i>Education</i>
Tervishoid ja sotsiaaltoetused	603	1 440	617	112	9	148	2 929	<i>Human health and social work activities</i>
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	1 758	1 847	4 479	133	43	808	9 068	<i>Arts, entertainment and recreation</i>
Muud teenindavad tegevused	3 399	2 745	10 432	304	1	4	16 885	<i>Other service activities</i>
Kodumajapidamiste kui tööandjate tegevus; kodumajapidamiste oma tarbeks mõeldud eristamata kaupade tootmine ja teenuste osutamine	-	-	-	-	-	-	-	<i>Activities of households as employers; undifferentiated goods- and services-producing activities of households for own use</i>
Tegevusala täpsustamata	-	-	-	-	-	-	-	<i>Economic activity unknown</i>
KOKKU	27 502	85 258	28 376	757	273	2 457	144 623	TOTAL

Tabel 2. Statistilisse profiili kuuluvad ettevõtted tegevusala järgi, 2010–2013
Table 2. Enterprises in the Statistical Profile by economic activity, 2010–2013

	2010	2011	2012	2013	
Põllumajandus, metsa- majandus ja kalapüük	12 561	12 773	12 688	12 722	<i>Agriculture, forestry and fishing</i>
Mäetööstus	152	143	150	158	<i>Mining and quarrying</i>
Töötlev tööstus	7 433	7 591	7 914	8 149	<i>Manufacturing</i>
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	239	243	253	253	<i>Electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	334	334	343	351	<i>Water supply; sewerage; waste management and remediation activities</i>
Ehitus	9 154	9 664	10 220	10 506	<i>Construction</i>
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	18 537	19 079	20 207	21 739	<i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
Veondus ja laondus	7 233	7 292	7 527	7 796	<i>Transportation and storage</i>
Majutus ja toitlustus	2 786	2 845	2 961	3 123	<i>Accommodation and food service activities</i>
Info ja side	3 698	4 206	4 702	5 126	<i>Information and communication</i>
Finants- ja kindlustustegevus	1 415	1 567	2 412	1 705	<i>Financial and insurance activities</i>
Kinnisvaraalaane tegevus	5 926	6 066	6 275	6 592	<i>Real estate activities</i>
Kutse-, teadus- ja tehnikaalaane tegevus	12 107	13 203	13 864	14 586	<i>Professional, scientific and technical activities</i>
Haldus- ja abi-tegevused	6 114	6 017	6 197	6 301	<i>Administrative and support service activities</i>
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	-	-	-	-	<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>
Haridus	1 741	1 836	1 857	1 861	<i>Education</i>
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	1 925	1 951	1 983	2 043	<i>Human health and social work activities</i>
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	3 093	3 294	3 431	3 605	<i>Arts, entertainment and recreation</i>
Muud teenindavad tegevused	5 768	5 729	5 900	6 144	<i>Other service activities</i>
Kodumajapidamiste kui tööandjate tegevus; kodumajapidamiste oma tarbeks mõeldud eristamata kaupade tootmine ja teenuste osutamine	-	-	-	-	<i>Activities of households as employers; undifferentiated goods- and services- producing activities of households for own use</i>
KOKKU	100 216	103 833	108 884	112 760	TOTAL

Tabel 3. Statistilisse profiili kuuluvad ettevõtted omaniku liigi järgi, 2010–2013*Table 3. Enterprises in the Statistical Profile by type of owner, 2010–2013*

	2010	2011	2012	2013	
Riik	69	73	72	65	State
Kohalik omavalitsus	225	223	213	211	Local government
Eesti eraomanik	93 849	96 758	100 973	105 026	Estonian private owner
Välisomanik	6 073	6 779	7 626	7 458	Foreign owner
KOKKU	100 216	103 833	108 884	112 760	TOTAL

Tabel 4. Statistilisse profiili kuuluvad kasumitaotluseta üksused õigusliku vormi järgi, 2010–2013*Table 4. Non-profit institutions in the Statistical Profile by legal form, 2010–2013*

	2010	2011	2012	2013	
Mittetulundus-ühingud	28 303	29 507	28 183	28 376	Non-profit associations
Sihtasutused	783	791	833	757	Foundations
Riigiasutused	298	293	288	273	Government institutions
Kohaliku omavalitsuse asutused	2 513	2 497	2 469	2 457	Local government institutions
KOKKU	31 897	33 088	31 773	31 863	TOTAL

Tabel 5. Statistilisse profiili kuuluvad ettevõtted töötajate arvu ja tegevusala järgi, 2013
Table 5. Enterprises in the Statistical Profile by number of employees and economic activity, 2013

	Vähemalt 250 töötajaga ettevõtted <i>Enterprises with 250 and more employees</i>	50–249 töötajaga ettevõtted <i>Enterprises with 50–249 employees</i>	10–49 töötajaga ettevõtted <i>Enterprises with 10–49 employees</i>	Alla 10 töötajaga ettevõtted <i>Enterprises with fewer than 10 employees</i>	Kõik ettevõtted <i>Total</i>	
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	1	37	268	12 416	12 722	<i>Agriculture, forestry and fishing</i>
Mäetööstus	2	11	35	110	158	<i>Mining and quarrying</i>
Töötlev tööstus	58	410	1 180	6 501	8 149	<i>Manufacturing</i>
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	3	15	46	189	253	<i>Electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	3	9	67	272	351	<i>Water supply; sewerage; waste management and remediation activities</i>
Ehitus	9	85	797	9 615	10 506	<i>Construction</i>
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	33	177	1 110	20 419	21 739	<i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
Veondus ja laondus	15	92	523	7 166	7 796	<i>Transportation and storage</i>
Majutus ja toitlustus	7	51	406	2 659	3 123	<i>Accommodation and food service activities</i>
Info ja side	13	45	202	4 866	5 126	<i>Information and communication</i>
Finants- ja kindlustustegevus	7	18	60	1 620	1 705	<i>Financial and insurance activities</i>
Kinnisvaraalaane tegevus	-	7	146	6 439	6 592	<i>Real estate activities</i>
Kutse-, teadus- ja tehnikaalaane tegevus	1	46	328	14 211	14 586	<i>Professional, scientific and technical activities</i>
Haldus- ja abitegevused	19	64	281	5 937	6 301	<i>Administrative and support service activities</i>
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	-	-	-	-	-	<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>
Haridus	-	7	54	1 800	1 861	<i>Education</i>
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	10	35	176	1 822	2 043	<i>Human health and social work activities</i>
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	1	10	41	3 553	3 605	<i>Arts, entertainment and recreation</i>
Muud teenindavad tegevused	-	7	73	6 064	6 144	<i>Other service activities</i>
Kodumajapidamiste kui tööandjate tegevus; kodumajapidamiste oma tarbeks mõeldud eristamata kaupade tootmine ja teenuste osutamine	-	-	-	-	-	<i>Activities of households as employers; undifferentiated goods- and services-producing activities of households for own use</i>
KOKKU	182	1 126	5 793	105 659	112 760	<i>TOTAL</i>

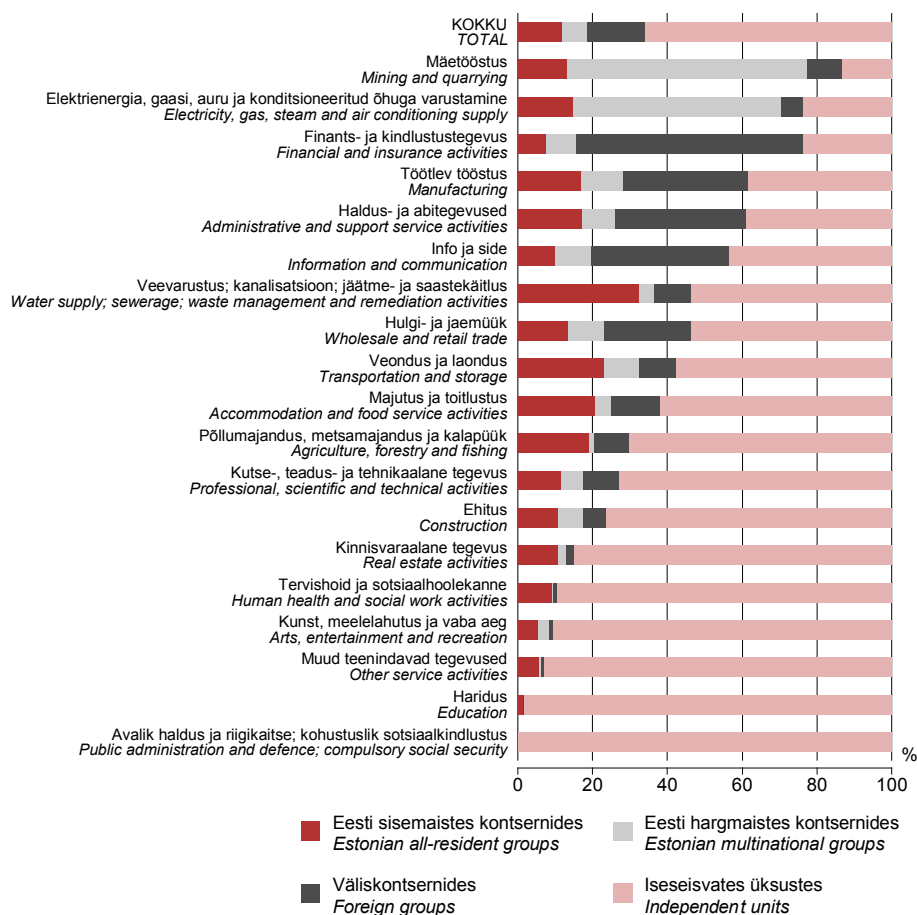
Tabel 6. Statistilisse profiili kuuluvad ettevõtted omaniku liigi ja tegevusala järgi, 2013
Table 6. Enterprises in the Statistical Profile by type of owner and economic activity, 2013

	Riik <i>State</i>	Kohalik oma- valitsus <i>Local government</i>	Eesti era- omanik <i>Estonian private owner</i>	Välis- omanik <i>Foreign owner</i>	Kõik ette- võtted <i>Total</i>	
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	2	1	12 589	130	12 722	<i>Agriculture, forestry and fishing</i>
Mäetööstus	1	-	135	22	158	<i>Mining and quarrying</i>
Töötlev tööstus	6	-	7 418	725	8 149	<i>Manufacturing</i>
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	8	59	153	33	253	<i>Electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saaste-käitlus	3	60	272	16	351	<i>Water supply; sewerage; waste management and remediation activities</i>
Ehitus	2	6	10 194	304	10 506	<i>Construction</i>
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	3	1	19 339	2 396	21 739	<i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
Veondus ja laondus	13	6	7 347	430	7 796	<i>Transportation and storage</i>
Majutus ja tootlustus	2	2	3 000	119	3 123	<i>Accommodation and food service activities</i>
Info ja side	7	1	4 624	494	5 126	<i>Information and communication</i>
Finants- ja kindlustustegevus	3	-	1 400	302	1 705	<i>Financial and insurance activities</i>
Kinnisvaraala tegevus	3	36	5 886	667	6 592	<i>Real estate activities</i>
Kutse-, teadus- ja tehnikaala tegevus	7	2	13 694	883	14 586	<i>Professional, scientific and technical activities</i>
Haldus- ja abitegevused	2	4	5 586	709	6 301	<i>Administrative and support service activities</i>
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	-	-	-	-	-	<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>
Haridus		1	1 827	33	1 861	<i>Education</i>
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	1	22	1 997	23	2 043	<i>Human health and social work activities</i>
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	2	7	3 520	76	3 605	<i>Arts, entertainment and recreation</i>
Muud teenindavad tegevused	-	3	6 045	96	6 144	<i>Other service activities</i>
Kodumajapidamiste kui tööandjate tegevus; kodumajapidamiste oma tarbeks mõeldud eristamata kaupade tootmine ja teenuste osutamine	-	-	-	-	-	<i>Activities of households as employers; undifferentiated goods- and services-producing activities of households for own use</i>
KOKKU	65	211	105 026	7 458	112 760	TOTAL

Tabel 7. Statistilisse profiili kuuluvad mittetulundusühingud ja sihtasutused tegevusala järgi, 2010–2013*Table 7. Non-profit associations and foundations in the Statistical Profile by economic activity, 2010–2013*

	2010	2011	2012	2013	
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	263	269	245	253	<i>Agriculture, forestry and fishing</i>
Mäetööstus	-	-	-	-	<i>Mining and quarrying</i>
Töötlev tööstus	2	2	2	3	<i>Manufacturing</i>
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	1	1	1	-	<i>Electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	15	19	13	17	<i>Water supply; sewerage; waste management and remediation activities</i>
Ehitus	13	20	17	17	<i>Construction</i>
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	6	6	5	13	<i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
Veondus ja laondus	25	28	27	28	<i>Transportation and storage</i>
Majutus ja toidlustus	13	12	15	17	<i>Accommodation and food service activities</i>
Info ja side	174	181	146	158	<i>Information and communication</i>
Finants- ja kindlustustegevus	10	12	10	13	<i>Financial and insurance activities</i>
Kinnisvaraala tegevus	11 407	11 524	11 410	11 368	<i>Real estate activities</i>
Kutse-, teadus- ja tehnikala tegevus	163	177	167	197	<i>Professional, scientific and technical activities</i>
Haldus- ja abitegevused	73	85	68	72	<i>Administrative and support service activities</i>
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	197	215	219	239	<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>
Haridus	586	610	589	661	<i>Education</i>
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	764	827	731	729	<i>Human health and social work activities</i>
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	4 461	4 745	4 468	4 612	<i>Arts, entertainment and recreation</i>
Muud teenindavad tegevused	10 913	11 565	10 883	10 736	<i>Other service activities</i>
Kodumajapidamiste kui tööandjate tegevus; kodumajapidamiste oma tarbeks mõeldud eristamata kaupade tootmine ja teenuste osutamine	-	-	-	-	<i>Activities of households as employers; undifferentiated goods- and services-producing activities of households for own use</i>
KOKKU	29 086	30 298	29 016	29 133	<i>TOTAL</i>

Joonis 2. Üksustes hõivatute jagunemine üksuse tegevusala ja kontrollitüübi järgi, 2013
Figure 2. Distribution of persons employed in economic units by economic activity and type of control of the unit, 2013

Tabel 8. Kontsernidesse kuuluvad üksused kontserni tegevusala ja kontrollitüübi järgi, 2010–2013
Table 8. Units belonging to enterprise groups by economic activity and type of control of the enterprise group, 2010–2013

	2010		2011	
	Eesti sisemaised kontsernid <i>Estonian all-resident groups</i>	Välis- kontsernid <i>Foreign groups</i>	Eesti sisemaised kontsernid <i>Estonian all-resident groups</i>	Välis- kontsernid <i>Foreign groups</i>
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	216	52	245	56
Mäetööstus	33	16	29	18
Töötlev tööstus	628	388	618	400
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	68	18	69	18
Veevarustus; kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus	43	13	49	10
Ehitus	517	89	477	85
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	1 133	674	1 121	707
Veondus ja laondus	298	138	304	139
Majutus ja toitlustus	196	42	194	39
Info ja side	301	174	313	165
Finants- ja kindlustustegevus	317	119	322	107
Kinnisvaraalaane tegevus	1 168	268	1 184	279
Kutse-, teadus- ja tehnikalaane tegevus	1 067	235	1 074	254
Haldus- ja abitegevused	453	191	501	175
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	-	-	-	-
Haridus	64	8	57	9
Tervishoid ja sotsiaal- hoolekanne	69	4	64	6
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	104	12	94	14
Muud teenindavad tegevused	157	17	147	20
KOKKU	6 832	2 458	6 862	2 501

2012		2013			
Eesti sisemaised kontsernid <i>Estonian all-resident groups</i>	Välis- kontsernid <i>Foreign groups</i>	Eesti sisemaised kontsernid <i>Estonian all-resident groups</i>	Eesti hargmaised kontsernid <i>Estonian multinational groups</i>	Välis- kontsernid <i>Foreign groups</i>	
271	56	269	24	56	<i>Agriculture, forestry and fishing</i>
33	21	27	7	20	<i>Mining and quarrying</i>
668	407	581	114	398	<i>Manufacturing</i>
72	21	55	23	23	<i>Electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>
57	10	52	5	10	<i>Water supply; sewerage; waste management and remediation activities</i>
504	94	483	61	67	<i>Construction</i>
1 188	705	1 076	220	707	<i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
333	146	280	85	159	<i>Transportation and storage</i>
214	47	223	14	42	<i>Accommodation and food service activities</i>
361	183	389	53	179	<i>Information and communication</i>
329	113	295	65	131	<i>Financial and insurance activities</i>
1 271	287	1 186	179	317	<i>Real estate activities</i>
1 203	273	1 119	161	280	<i>Professional, scientific and technical activities</i>
485	193	433	62	189	<i>Administrative and support service activities</i>
-	-	-	-	-	<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>
69	8	72	3	7	<i>Education</i>
71	6	65	5	7	<i>Human health and social work activities</i>
127	13	115	8	12	<i>Arts, entertainment and recreation</i>
172	12	167	5	11	<i>Other service activities</i>
7 428	2 595	6 887	1 094	2 615	TOTAL

Metoodika

Statistiline profiil on majanduslikult aktiivsete üksuste kogum, mida Statistikaamet kasutab majandusstatistika üldkogumina alates 1994. aastast ja mis moodustatakse majandusüksuste statistilise registri andmete põhjal.

Majandusüksuste statistiline register on loodud järgmiste juriidiliste registrite andmete alusel: äriregister, mittetulundusühingute ja sihtasutuste register, maksukohustuslaste register ning riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste riiklik register (RKOARR). Majandusüksuste statistilisse registrisse on kantud kõik registreeritud üksused. Erinevalt juriidilistest registritest määratakse majandusüksuste statistilises registris iga aasta lõpus kindlaks aasta jooksul tegutsenud üksuste populatsioon ehk statistiline profiil.

Statistilist registrit uuendatakse aasta jooksul juriidiliste registrite andmete ning ettevõtetele ja teistele üksustele saadetavate küsimustike põhjal. Kasutatakse ka muid andmeallikaid, nt statistilisi ja raamatupidamisaruandeid. Uuendatud statistiline profiil valmib novembriks. Seda kasutatakse sama aasta aastastatistika ja järgmise aasta lühiajastatistika valimi koostamisel. Sinna kuuluvad kõik vaatlusperioodil tegutsenud üksused, k.a need, mis tegutsesid vaatlusperioodil vaid osa ajast. Ettevõtete hulka on arvatud äriühingud ja FIE-d.

Kuni 2013. aastani oli majandusüksuste statistilises registris info kaht tüüpi kontsernide kohta: Eesti territooriumil tegutsevad väliskontsernid, mille peategevõtted asuvad väljaspool Eestit, ja Eesti sisemaised kontsernid, mille kõik liikmed on registreeritud Eestis. Alates 2013. aastast hõlmab statistiline register infot ka Eesti hargmaiste kontsernide kohta. Need on Eesti kapitali kontrolli all olevad ettevõttegrupid, mille koosseisu kuulub vähemalt üks välismaal registreeritud tütarettevõte. Andmeallikana kasutatakse eelkõige riiklike ja teiste andmekogude andmeid.

Kontsernide moodustamise aluseks olevad ettevõtetevahelised omandisuhted on esitatud 31. detsembri seisuga.

Methodology

The Statistical Profile is a database of economically active units. Since 1994 Statistics Estonia uses this database as a sampling frame for economic statistics. It is based on the Business Register for Statistical Purposes.

The Business Register for Statistical Purposes is based on the data of the following legal registers: the Commercial Register, the Non-Profit Associations and Foundations Register, the Register of Taxable Persons and the State Register of State and Local Government Agencies. The Business Register for Statistical Purposes includes all registered units. However, unlike legal registers, the Business Register for Statistical Purposes compiles (at the end of each year) a frozen frame of units that were economically active in the corresponding year, called the Statistical Profile.

During the year, the Business Register for Statistical Purposes is updated on the basis of the data contained in legal registers and on the basis of an annual survey of enterprises and other units. In addition, other data sources, such as statistical questionnaires and annual reports, are used. The updated Statistical Profile is compiled by the month of November every year and is used for drawing samples for annual statistics of the same year and for short-term statistics of the following year. All units economically active during the reference period and all units active for at least a part of the reference period are included in the Statistical Profile. Enterprises include companies and sole proprietors.

Until 2013 the Business Register for Statistical Purposes contained information on two types of enterprise groups: foreign-controlled enterprise groups (group head located outside Estonia) and all-resident enterprise groups. Since 2013 the statistical register also includes information on Estonian multinational groups – these are domestically controlled groups with at least one foreign subsidiary. State registers and other databases are used as the main data sources.

The ownership links between enterprises, which are the basis for the formation of enterprise groups, have been established as at 31 December.

VÄLISKAUBANDUS

Mirgit Silla, Evelin Puura

Ülevaade

2013. aastal eksporditi Eestist kaupu jooksevhindades 12,3 miljardi ja imporditi Eestisse 13,6 miljardi euro eest. Kaubavahetuse käive kahanes (2012. aastal oli eksport 12,5 ja import 13,9 miljardit eurot).

Võrreldes 2012. aastaga vähenes 2013. aastal kaupade eksport ja import jooksevhindades 2%. Kui üleilmsele majanduskriisile järgnenud aastatel kasvasid eksport ja import märkimisväärselt, siis 2013. aastal asendus väliskaubanduse juurdekasv langusega. Kaubavahetus vähenes 2013. aasta teisel poolel, põhjuseks majanduslik ebakindlus peamistes ekspordi sihtriikides.

Kaubavahetuse puudujääk oli 2013. aastal 1,4 miljardit eurot – sama suur kui 2012. aastal. Majanduskriisile järgnenud aastatel on kaubavahetuse puudujääk suurenenud. Suurim puudujääk oli 2013. aastal transpordivahendite kaubavahetuses, suurim ülejääk puidu ja puittoodete ning mitmesuguste tööstustoodete, sh mööbli kaubavahetuses.

2013. aastal eksporditi Eestist enim masinaid ja seadmeid – 28% Eesti koguekspordist. Järgmisel kohal olid mineraalsed tooted (sh bensiin, põlevkiviõli ja elektrienergia) 11%-ga koguekspordist ning põllumajandussaadused ja toidukaubad 10%-ga. Ekspordi vähenemine 2013. aastal võrreldes 2012. aastaga oli peamiselt tingitud mineraalsete toodete (31%), metalli ja metalltoodete (14%) ning masinate ja seadmete (12%) väljaveo kahanemisest. Enim suurenes transpordivahendite (32%), puidu ja puittoodete (14%) ning tekstiili ja tekstiiltoodete (17%) eksport.

Kõige rohkem imporditi Eestisse samuti masinaid ja seadmeid – 28% Eesti koguimpordist. Teisel ja kolmandal kohal olid nii nagu ekspordiski mineraalsed tooted (13%) ning põllumajandussaadused ja toidukaubad (11%). Suurim langus oli mineraalsete toodete (20%) ning masinate ja seadmete sisseveos (4%). Impordis suurenes 2012. aastaga võrreldes enim transpordivahendite, sh sõidukite, laevade ja raudteeveeremi sissevedu (11%). Samuti kasvas põllumajandussaaduste ja toidukaupade sissevedu (9%).

Enim kasvas tarbekaupade eksport. Lõpptarbimise järgi saab kaubad jagada kapitalikaupadeks, vahetoodeteks ja tarbekaupadeks (vt metoodika). Sellise jaotuse järgi eksporditi 2013. aastal Eestist kõige rohkem vahetooted ehk tootmiseks mõeldud tooteid – 54% Eesti koguekspordist. Võrreldes 2012. aastaga vähenes vahetoodete eksport 5%, mõjutades oluliselt ka koguekspordi vähenemist.

Kapitalikaupade osatähtsus Eesti koguekspordis oli 2013. aastal 21% – protsendipunkti võrra suurem kui 2012. aastal (2010. aastal 15% ja 2011. aastal 20%). Ekspordi kvaliteedi paranemist näitab muu hulgas see, kui vahetoodete asemel eksporditakse pigem kapitali- ja tarbekaupu ehk lõpptooted.

Tarbekaupade ekspordi osatähtsus Eesti koguekspordis oli 2013. aastal 20%. Samal ajal kasvas tarbekaupade eksport kapitali- ja vahetoodetega võrreldes kõige enam ehk 7%. Teiste kaupade, sh mootoribensiini ja sõiduautode eksport vähenes 22%.

Ka impordis olid suurima osatähtsusega vahetooted – 54% koguimpordist. Teisel kohal olid tarbekaubad (21%) ja kolmandal kapitalikaubad (18%). Vahetoodete suur osatähtsus impordis näitab, et Eesti tööstus on tugevasti seotud sisseveetavate tootekomponentidega.

Tarbekaupade import kajastab hästi sisemaise nõudluse olukorda. 2013. aastal imporditi tarbekaupu 7% enam kui 2012. aastal – kasv näitab, et Eesti sisetarbimine on heas seisus. Vahetoodete import vähenes 5% (Eesti koguimport vähenes 2%). Enim kasvas 2013. aastal kapitalikaupade import (9%), peamiselt tööstuslike sisseseadete sisseveo suurenemise tõttu. Samuti kasvas kapitalikaupade osatähtsus koguimpordis 2 protsendipunkti, jõudes 2013. aastal 18%-ni. Suurim langus toimus muude kaupade impordis (–19%).

2013. aastal oli Eesti olulisim ekspordipartner Rootsi. Eestist eksporditi mullu kaupu 177 riiki ja imporditi Eestisse 122 riigist. Väliskaubanduse bilanss oli positiivne 133 riigiga. Suurim kaubavahetuse ülejääk – 679 miljonit eurot – tekkis Rootsiga peetud kaubavahetuses, järgnesid Venemaa (617 miljonit eurot) ja Norra (347 miljonit eurot). Suurim puudujääk aga oli Saksamaa ja Poolaga peetud kaubavahetuses (vastavalt 883 ja 877 miljonit eurot). Suur puudujääk tekkis ka Leedu (503 miljonit eurot) ja Hiinaga (360 miljonit eurot).

Eestist eksporditi kaupu enim Rootsi – 17% Eesti koguekspordist. Eksport Soome oli 16% ja Venemaale 11% koguekspordist. Mitmesse olulisse sihtriiki eksporditi 2013. aastal rohkem kaupa kui aasta varem. Enim suurenes eksport Lähti (170 miljonit euro võrra ehk 15%) ja Soome (162 miljonit euro võrra ehk 9%). Kõige enam vähenes eksport USA-sse, Nigeeriasse ja Venemaale.

Eestisse imporditi enim kaupu Soomest – 15% Eesti koguimpordist. Järgnesid import Saksamaalt (11%), Rootsist ja Lätist (kumbki 10%). Võrreldes 2012. aastaga suurenes 2013. aastal enim kaupade sissevedu Poolast (202 miljonit euro võrra ehk 23%) ja Leedust (61 miljonit euro võrra ehk 5%). Kõige rohkem vähenes import Venemaalt, Valgevenest ja Ukrainast.

Euroopa Liidu riikide osatähtsus Eesti koguekspordis oli 2013. aastal 71% ja -impordis 83%.

EL-i riikidega peetud kaubavahetuse puudujääk oli 2013. aastal 2,7 miljardit eurot – 119 miljonit euro võrra väiksem kui 2012. aastal. Kaubavahetus EL-i riikidega suurenes – eksport 5% ja import 3%. Kaubavahetus EL-i väliste riikidega oli 2013. aastal aga ülejäägis – eksport nendesse riikidesse oli 1,3 miljardi euro võrra suurem kui import nendest riikidest. Kogu kaubavahetus EL-i väliste riikidega vähenes, eksport 692 miljonit ja import 556 miljonit eurot. Eksport euroala riikidesse oli 2013. aastal 30% Eesti koguekspordist, import neist riikidest aga 38% Eesti koguimpordist – samuti suuremad kui 2012. aastal.

Eesti ekspordi areng oli sarnane EL-i riikide keskmisega. Eurostati andmetel vähenes ekspordi kasvutempo 2013. aastal märgatavalt kõikides EL-i liikmesriikides, liidu keskmine ekspordi kasv oli 1%. Ekspordi kasvu aeglustumine algas juba 2012. aastal, kui eksport EL-i riikides kasvas vaid 3%. Viimati kasvas eksport kiiresti 2011. aastal – keskmiselt 12% (Eestis 37%). Enim suurenes Eurostati andmetel eksport euroalavälistes riikides: Suurbritannias ja Rumeenias (vastavalt 11% ja 10%). Euroala suurim ekspordi langus oli Maltal, Luksemburgis ja Lirimaa. Kogu euroala ja EL-i ekspordi kasvu aeglustumist mõjutas suurriikide majanduse madalseis. Saksamaal ja Itaalias jäi eksport 2012. aasta tasemele, Hollandis ja Prantsusmaal seevastu kahanen vastavalt 2% ja 1%. Tööstuse suurriikidest kasvas eksport vaid Belgias 2% ja Hispaanias 4%.

Import kahanen 2013. aastal võrreldes 2012. aastaga EL-i riikides keskmiselt 3%, Eestis 2%.

Import kahanen enamikus EL-i liikmesriikides. Suurim impordi kasv oli Leedus (7%). Euroala riikidest kasvas import vaid Lirimaa ja Portugalis 1% ning Sloveenias ja Slovakkias 2%. Euroala suurema osatähtsusega riikidest kahanen import Saksamaal ja Belgias 1%, Hispaanias ja Hollandis 3%, Itaalias 5% ning Prantsusmaal 2%. Suurim langus oli Küprosel ja Maltal (vastavalt –18% ja –14%). Euroalavälistest riikidest vähenen sissevedu enim Suurbritannias ja Rootsis (vastavalt –8% ja –6%).

Eksport elaniku kohta oli Eestis 2013. aastal 9261 ja import 10 318 eurot, ületades ka EL-i riikide keskmisi näitajaid, mis olid vastavalt 9037 ja 8787 eurot. Kõige väiksem oli eksport elaniku kohta Küprosel, Horvaatias ja Rumeenias. Ekspordis aga ei kajastu ainult riigi omatoodang, vaid ka teiste liikmesriikide kaupade vahendamine selle riigi kaudu ehk re-eksport. Enim mõjutab see Belgia ja Hollandi väliskaubandust. Nende riikide ekspordinäitajad olid ka ühed EL-i parimatest – Belgias 31 668 ja Hollandis 29 798 eurot elaniku kohta. Kaupu imporditi ühe elaniku kohta enim Luksemburgis, Belgias ja Hollandis, vähim aga Rumeenias, Bulgaarias ja Horvaatias.

FOREIGN TRADE

Mirgit Silla, Evelin Puura

Overview

In 2013 exports of goods from Estonia totalled 12.3 billion euros and imports to Estonia totalled 13.6 billion euros at current prices. Annual turnover of trade in 2013 decreased (in 2012 exports were 12.5 billion euros and imports were 13.9 billion euros).

Compared to 2012, exports and imports decreased by 2% (at current prices) in 2013. In the years following the world-wide economic crisis, both exports and imports grew significantly, but in 2013 the growth was replaced with a downward trend. The decrease in trade started in the second half of 2013 and was caused by economic uncertainty in the main countries of destination.

The annual trade deficit in 2013 was 1.4 billion euros, which is almost the same as in 2012. *The annual deficit has increased in the years after the economic crisis. The biggest deficit in 2013 was registered in trade with transport equipment and the biggest surplus in trade with wood and products of wood and in trade with miscellaneous products (incl. furniture).*

In 2013 machinery and equipment were the most frequently exported commodities, comprising 28% of Estonia's total exports. *They were followed by mineral products, including motor spirits, oil shale and electrical energy (11% of total exports) and agricultural products and food preparations (10%). The decreased exports in 2013 compared to 2012 were mostly caused by the fall in the exports of mineral products (–31%), metals and products thereof (–14%) and machinery and mechanical appliances (–12%). The biggest increase was recorded in the dispatches of transport equipment (32%), wood and products thereof (14%) and textiles and products thereof (17%).*

The biggest share in imports was also held by machinery and equipment – 28% of Estonia's total imports. *Similarly to exports, they were followed by mineral products (13%) and agricultural products and food preparations (11%). The biggest decrease was registered in the arrivals of mineral products (–20%) and machinery and equipment (–4%). The biggest increase in imports compared to 2012 was registered in the arrivals of transport equipment, including vehicles, ships and railway rolling stock (11%). There was also an increase in the arrivals of agricultural products and food preparations (9%).*

Exports of consumption goods increased the most. *Based on end-use, goods can be classified as capital goods, intermediate goods and consumption goods (see Methodology). By this classification, the biggest share in Estonia's total exports in 2013 was held by intermediates (i.e. inputs for the production of other goods) with 54% of total exports. Compared to 2012, exports of intermediate goods decreased by 5%, which had a significant impact on the fall in total exports.*

In 2013 capital goods accounted for 21% of Estonia's total exports – this is one percentage point more than in 2012 (their share was 15% in 2010 and 20% in 2011). An improvement in the quality of exports is indicated by the fact that, instead of intermediate goods, exports include a bigger share of capital goods and consumption goods (i.e. final-use products).

Consumption goods accounted for 20% of Estonia's total exports in 2013. At the same time, dispatches of consumption goods increased the most (7%), compared to capital goods and intermediates. Exports of other goods (incl. motor spirits, motor cars) decreased by 22%.

Intermediates also held the biggest share (54%) in total imports, followed by consumption goods (21%) and capital goods (18%). The large share of intermediate goods in imports shows that Estonia's manufacturing industry is strongly dependent on imported components.

Imports of consumption goods are a good indicator of internal demand. In 2013 imports of consumption goods increased by 7% compared to 2012, which means that internal demand in Estonia is showing a good trend. Imports of intermediates decreased by 5% (for comparison, Estonia's total imports decreased by 2%). Imports of capital goods grew the most in 2013 (9%),

largely due to increased arrivals of industrial equipment. The share of capital goods in total imports grew by two percentage points and was 18% in 2013. The biggest decrease occurred in the imports of other goods (–19%).

Estonia's most important trading partner in 2013 was Sweden. In 2013 Estonia exported goods to 177 countries and imported goods from 122 countries. A positive foreign trade balance was recorded in case of 133 countries. The biggest surplus was recorded in trade with Sweden (679 million euros), followed by Russia (617 million euros) and Norway (347 million euros). The biggest deficit was recorded in trade with Germany and Poland (883 and 877 million euros, respectively). A large deficit was also registered in trade with Lithuania (503 million euros) and China (360 million euros).

Sweden accounted for the biggest share of Estonia's total exports (17%). Exports to Finland accounted for 16% and exports to Russia for 11% of total exports. Compared to 2012, there was an increase in exports to several important partner countries. The largest increase was recorded in exports to Latvia (up 170 million euros or 15%) and Finland (up 162 million euros or 9%). The largest decrease was recorded in exports to the USA, Nigeria and Russia.

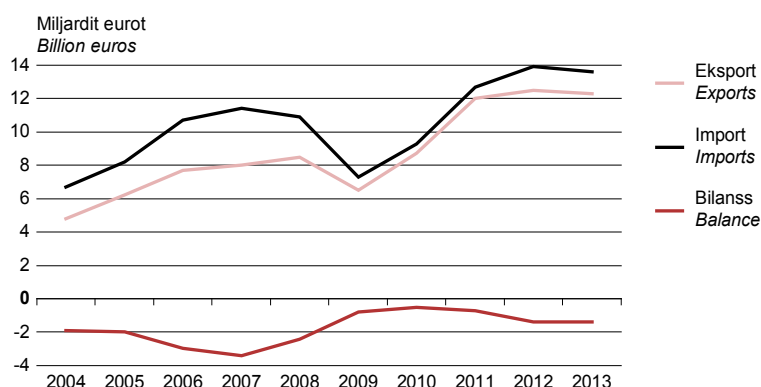
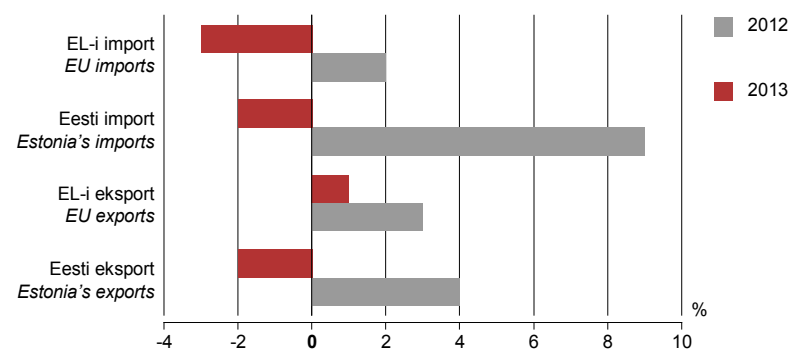
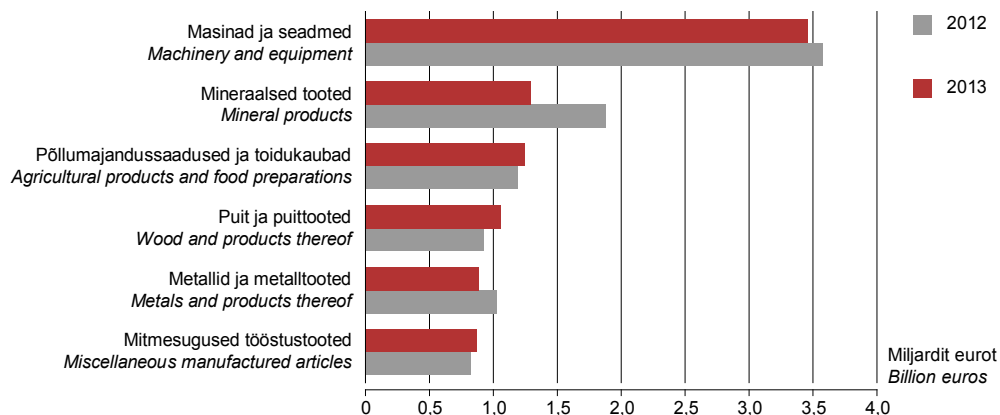
The biggest share of goods imported to Estonia came from Finland which accounted for 15% of Estonia's total imports. Finland was followed by Germany (11%), Sweden (10%) and Latvia (10%). Compared to 2012, the biggest increase in 2013 was recorded in arrivals from Poland (up 202 million euros or 23%) and Lithuania (up 61 million euros or 5%). The largest decrease occurred in imports from Russia, Belarus and Ukraine.

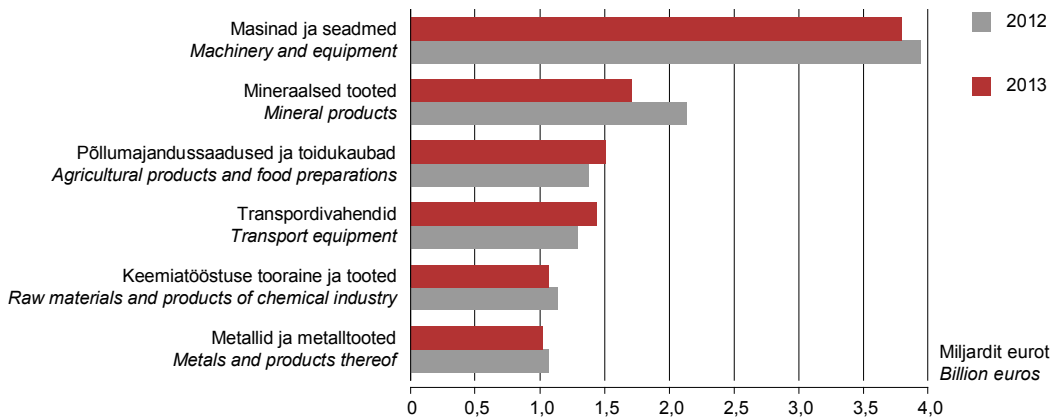
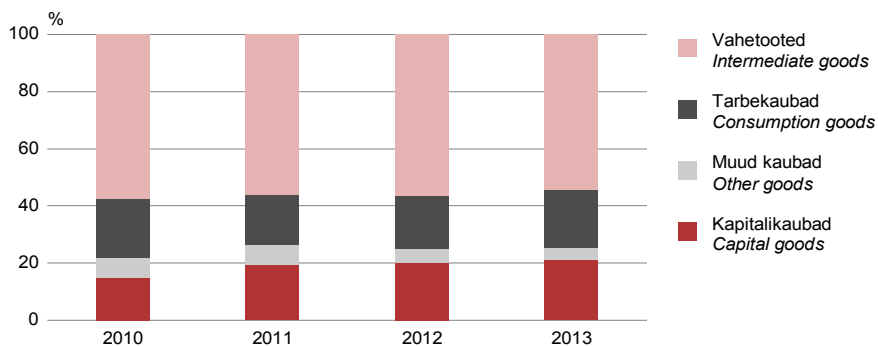
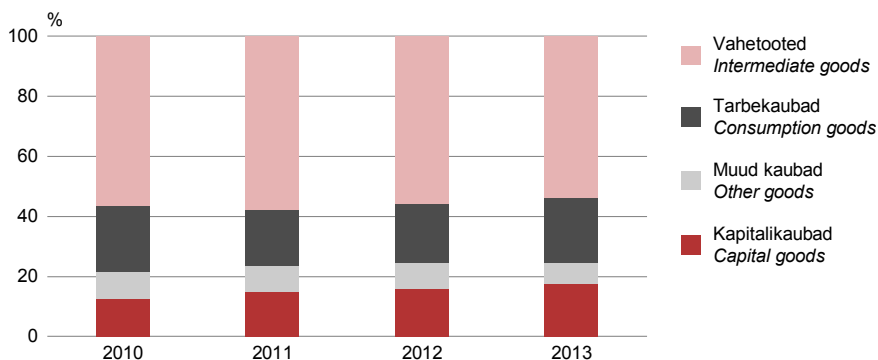
In 2013 European Union (EU) countries accounted for 71% of Estonia's exports and for 83% of Estonia's imports. The trade deficit with EU countries totalled 2.7 billion euros – compared to 2012 the deficit decreased by 119 million euros. The trade with EU countries increased: exports by 5% and imports by 3%. The trade balance with non-EU countries was in surplus in 2013 – exports to those countries exceeded imports by 1.3 billion euros. The trade with non-EU countries decreased – exports by 692 million euros and imports by 556 million euros. Exports to the euro-area countries accounted for 30% of Estonia's total exports in 2013, while imports from these countries made up 38% of Estonia's total imports – these figures are bigger than in 2012.

The trend of exports in Estonia was similar to the EU average. According to Eurostat, the growth rate of exports fell in all EU countries in 2013 and the average growth rate was 1%. Export growth started to slow down in 2012, when the exports in EU countries grew only 3%. 2011 was the last time that there was a big increase in exports – 12% on average in EU countries (37% in Estonia). According to Eurostat, the biggest increase in exports occurred in non-euro-area countries: the United Kingdom (11%) and Romania (10%). In the euro area, the decrease in exports was the biggest in Malta, Luxembourg and Ireland. The slower growth rate of exports in the euro area and EU as a whole was related to the economic slump in big countries. In Germany and Italy, exports remained at the level of 2012. Exports decreased in the Netherlands (–2%) and France (–1%). Belgium (2%) and Spain (4%) were the only industrial superpowers where exports increased.

The average decrease in imports compared to 2012 was –3% in EU countries (–2% in Estonia). Imports decreased in most EU countries. The biggest increase was in Lithuania (7%). Among euro-area countries, imports increased only in Ireland (1%), Portugal (1%), Slovenia (2%) and Slovakia (2%). Among the most important euro-area countries, imports decreased in Germany (–1%), Belgium (–1%), France (–2%), Spain (–3%), the Netherlands (–3%) and Italy (–5%). The biggest decrease occurred in Cyprus (–18%) and Malta (–14%). Among non-euro-area countries, imports decreased the most in the United Kingdom (–8%) and Sweden (–6%).

In Estonia, exports amounted to 9,261 euros and imports to 10,318 euros per capita in 2013. These values are higher than the EU average (9,037 and 8,787 euros per capita, respectively). Exports per capita were the smallest in Cyprus, Croatia and Romania. Exports include not only the country's own output but also the mediation of goods produced in other Member States through the given country (i.e. re-exports). This has the biggest impact on trade in Belgium and the Netherlands, where exports per capita were among the highest in the EU (31,668 and 29,798 euros, respectively). Imports per capita were the biggest in Luxembourg, Belgium and the Netherlands, and the smallest in Romania, Bulgaria and Croatia.

Joonis 1. Eesti väliskaubandus, 2004–2013*Figure 1. Foreign trade of Estonia, 2004–2013***Joonis 2. Eksporti ja impordi aastamuutus Eestis ja Euroopa Liidus keskmiselt, 2012, 2013***Figure 2. Annual change in exports and imports in Estonia and in the European Union on average, 2012, 2013***Joonis 3. Eksport peamiste kaubajaotiste järgi, 2012, 2013***Figure 3. Exports by main commodity sections, 2012, 2013*

Joonis 4. Import peamiste kaubajaotiste järgi, 2012, 2013
Figure 4. Imports by main commodity sections, 2012, 2013

Joonis 5. Kaupade eksport majanduse põhikategooria järgi, 2010–2013
Figure 5. Exports of goods by Broad Economic Categories, 2010–2013

Joonis 6. Kaupade import majanduse põhikategooria järgi, 2010–2013
Figure 6. Imports of goods by Broad Economic Categories, 2010–2013

Tabel 1. Eksport kaubagrupi järgi, 2010–2013

Table 1. Exports by commodity chapters, 2010–2013

(miljonit eurot – million euros)

Kaubajaotis ja -grupp kombineeritud nomenklatuuri (KN) järgi	2010	2011	2012	2013	Commodity section and chapter by Combined Nomenclature (CN)
KOKKU	8 743,0	12 003,4	12 520,5	12 274,6	TOTAL
I JAOTIS	318,9	388,7	426,5	473,4	SECTION I
01 Elusloomad	30,3	45,4	35,0	35,0	Live animals
02 Liha ja söödav rups	38,3	50,1	57,6	60,4	Meat and edible meat offal
03 Kalad ja vähid, limused ja muud veeselgrootud	104,2	127,9	162,6	166,6	Fish and crustaceans, molluscs
04 Piim ja piimatooted; linnumunad; naturaalne mesi	145,2	164,0	170,0	209,9	Dairy products; bird's eggs; natural honey
05 Mujal nimetamata loomseid tooted	0,9	1,3	1,3	1,4	Products of animal origin, not elsewhere specified or included
II JAOTIS	121,9	173,4	209,7	199,7	SECTION II
06 Eluspuud jm taimed; taimesibulad, -juured jms; õikelilled ja dekoratiivne taimmaterjal	3,6	3,5	5,6	5,7	Live trees and other plants; cut flowers and ornamental foliage
07 Köögivili ning söödavad juured ja mugulad	7,0	8,4	7,2	11,1	Edible vegetables and certain roots and tubers
08 Söödavad puuviljad, marjad ja pähklid; tsitrusviljade ja melonite koor	18,0	22,7	23,1	25,2	Edible fruit and nuts; peel of citrus fruit or melons
09 Kohv, tee, mate ja maitseained	17,6	16,2	18,3	14,7	Coffee, tea, mate, spices
10 Teravili	34,7	59,5	93,4	93,2	Cereals
11 Jahvatustööstuse tooted; linnased; tärklis; inuliin; nisugluteen	11,0	13,1	17,8	16,2	Products of the milling industry; malt; starches
12 Õliseemned ja -viljad; muud seemned ja viljad	26,3	48,4	43,0	32,4	Oil seeds and oleaginous fruits; miscellaneous grains, seeds and fruit
13 Sellak; kummivaigud, vaigud	1,2	1,6	1,3	1,1	Shellac; gums, resins
14 Taimne punumismaterjal; mujal nimetamata taimsed tooted	2,5	0,0	0,0	0,1	Vegetable plaiting materials; vegetable products not elsewhere specified or included
III JAOTIS	42,9	36,0	46,1	51,5	SECTION III
15 Loomsed ja taimsed rasvad ning õlid; loomsed ja taimsed vahad	42,9	36,0	46,1	51,5	Animal or vegetable fats and oils; animal or vegetable waxes
IV JAOTIS	349,1	409,9	507,7	520,4	SECTION IV
16 Lihast, kalast, vähkidest, limustest või muudest veeselgrootutest tooted	62,9	62,6	66,4	65,9	Preparations of meat, of fish, or of crustaceans
17 Suhkur ja suhkrukondiitritooted	11,8	15,2	22,2	27,2	Sugar and sugar confectionery
18 Kakao ja kakaotooted	15,4	8,2	30,1	12,7	Cocoa and cocoa preparations
19 Teravilja-, jahu-, tärklise- või piimatooted; valikpagaritooted	23,2	32,8	48,5	60,1	Preparations of cereals, flour, starch or milk; pastrycooks' products
20 Köögi- ja puuviljadest, marjadest, pähklitest või muudest taimeosadest tooted	8,1	9,5	11,0	10,8	Preparations of vegetables, fruit, nuts or other parts of plants
21 Mitmesugused toiduained	71,1	86,4	91,6	96,9	Miscellaneous edible preparations
22 Joogid, alkohol ja äädikas	138,9	175,4	216,4	223,6	Beverages, spirits and vinegar
23 Toiduainetööstuse jäägid ja jäätmed; tööstuslikult toodetud loomasöödad	10,2	9,9	9,9	16,0	Residues and waste from the food industries; prepared animal fodder
24 Tubakas ja tööstuslikud tubakaasendajad	7,5	9,9	11,6	7,2	Tobacco and manufactured tobacco substitutes
V JAOTIS	1 375,9	2 061,6	1 874,4	1 287,9	SECTION V
25 Sool; väävel; mullad ja kivimid, krovismaterjalid, lubi ja tsement	24,6	40,0	43,3	46,7	Salt; sulphur; earths and stone, plastering materials, lime and cement
26 Maagid, räbu ja tuhk	1,1	2,7	2,9	5,7	Ores, slag and ash
27 Mineraalkütused; mineraalõlid ja nende destilleerimisaadused	1 350,2	2 018,9	1 828,2	1 235,5	Mineral fuels, mineral oils and products of their distillation

Tabel 1. Eksport kaubagrupi järgi, 2010–2013

Table 1. Exports by commodity chapters, 2010–2013

(miljonit eurot – million euros)

Järg – Cont.

Kaubajaotis ja -grupp KN-i järgi	2010	2011	2012	2013	Commodity section and chapter by CN
VI JAOTIS	395,3	564,8	645,1	702,9	SECTION VI
28 Anorgaanilised kemikaalid; väärismetallide, haruldaste muldmetallide, radioaktiivsete elementide ja isotoopide orgaanilised või anorgaanilised ühendid	20,2	71,4	66,9	123,7	Inorganic chemicals; organic or inorganic compounds of precious metals, of rare-earth metals, of radioactive elements or of isotopes
29 Orgaanilised kemikaalid	65,0	109,7	120,9	63,3	Organic chemicals
30 Farmaatsiatooted	49,1	50,5	57,0	60,0	Pharmaceutical products
31 Väetised	12,9	20,6	43,5	81,3	Fertilizers
32 Park- ja värvainekstraktid; tanniinid ja nende derivaadid; värvained ja pigmendid; värvid ja lakid; kitt jm mastiksid, tint	150,5	168,9	194,5	202,1	Tanning or dyeing extracts; tannins and their derivatives; dyes, pigments and other colouring matter; paints and varnishes; putty and other mastics; inks
33 Eeterlikud õlid; parfümeeria- ja kosmeetikatooted ning hügieenivahendid	24,9	32,5	34,0	46,3	Essential oils and resinoids; perfumery, cosmetic or toilet preparations
34 Seep, orgaanilised pindaktiivsed ained, pesemisvahendid, määrdeained, tehisvahad ja vahavalmistised, puhastus- ja poleerimisvahendid, küünlad	27,2	34,5	42,9	43,1	Soap, organic surface-active agents, washing and lubricating preparations, prepared waxes, polishing preparations, candles
35 Valkained; modifitseeritud tärklis; liimid; ensüümid	8,3	10,8	11,1	12,1	Albuminoidal substances; modified starches; glues; enzymes
36 Lõhkeained; pürotehnilised tooted; tuletikud	3,0	3,3	3,6	3,6	Explosives; pyrotechnic products; matches
37 Foto- ja kinokaubad	1,0	1,2	2,5	2,9	Photographic or cinematographic goods
38 Mitmesugused keemiatooted	33,2	61,4	68,2	64,5	Miscellaneous chemical products
VII JAOTIS	279,6	349,5	382,1	394,7	SECTION VII
39 Plastid ja plasttooted	226,8	277,3	295,3	307,0	Plastics and articles thereof
40 Kummi ja kummitooted	52,8	72,2	86,8	87,7	Rubber and articles thereof
VIII JAOTIS	38,3	43,8	63,8	75,1	SECTION VIII
41 Toornahk (v.a karusnahk) ja nahk	6,9	9,0	9,8	9,7	Raw hides and skins (other than furskins) and leather
42 Nahktooted; sadulsepatooted ja rakmed; reisitarbed, käekotid jms tooted	12,3	15,1	20,6	18,0	Articles of leather; saddlery and harness; travel goods, handbags and similar containers
43 Karusnahk ja tehiskarusnahk; nendest valmistatud tooted	19,1	19,7	33,4	47,4	Furskins and artificial fur; manufactures thereof
IX JAOTIS	792,7	925,3	922,4	1 054,9	SECTION IX
44 Puit ja puittooted; puusüsi	791,7	923,9	921,3	1 054,2	Wood and articles of wood; wood charcoal
45 Kork ja korgist tooted	0,7	1,1	0,7	0,5	Cork and articles of cork
46 Õlgedest, espartost jm-dest punumismaterjalidest tooted; korv- ja vitspunutised	0,3	0,3	0,4	0,2	Manufactures of straw and of other plaiting materials; basketware and wickerwork
X JAOTIS	277,7	314,4	316,0	310,9	SECTION X
47 Puidust vm kiulisest tselluloosmaterjalist kiumass; ringlusse võetud paberi- või papijäätmed ja -jäägid	74,6	74,7	74,9	72,5	Pulp of wood or of other fibrous cellulosic material; recovered (waste and scrap) paper or paperboard
48 Paber ja papp; paberimassist, paberist või papist tooted	121,3	151,6	144,8	141,2	Paper and paperboard; articles of paper pulp, of paper or of paperboard
49 Raamatud, ajalehed, pildid jm trükitooted; käsikirjad	81,8	88,1	96,3	97,2	Printed books, newspapers, pictures and other products of the printing industry; manuscripts

Tabel 1. Eksport kaubagrupi järgi, 2010–2013

Table 1. Exports by commodity chapters, 2010–2013

(miljonit eurot – million euros)

Järg – Cont.

Kaubajaotis ja -grupp KN-i järgi		2010	2011	2012	2013	Commodity section and chapter by CN
XI JAOTIS		300,1	349,7	361,8	422,5	SECTION XI
50	Siid	0,0	0,1	4,7	27,7	Silk
51	Lamba- jt loomade vill ning loomakarvad; hobusejõhvist lõng ja riie	2,3	3,2	4,4	25,0	Wool, fine or coarse animal hair
52	Puuvill	8,1	9,7	7,0	6,5	Cotton and articles thereof
53	Muud taimsed tekstiilkiud; paberlõng ja paberlõngast riie	1,3	2,3	3,2	4,0	Other vegetable fibres; paper yarn and woven fabrics of paper yarn
54	Keemilised filamentkiud	6,5	8,8	7,7	9,2	Man-made filaments
55	Keemilised staapelkiud	3,2	2,7	3,4	4,4	Man-made staple fibres
56	Vatt, vilt ja lausriie; erilõngad; nõõrid, paelad ja köied	10,6	12,8	12,8	16,9	Wadding, felt and nonwovens; special yarns; twine, cordage, ropes and cables
57	Vaibad jm tekstiilpõrandakatted	13,6	16,0	16,9	15,9	Carpets and other textile floor coverings
58	Eririie; taftingriie; pits; seinavaibad; posamendid; tikandid	5,8	6,7	9,1	7,3	Special woven fabrics; tufted textile fabrics; lace; tapestries; trimmings; embroidery
59	Impregneeritud, pealistatud, kaetud või lamineeritud riie; tekstiiltooted tööstuslikuks otstarbeks	7,6	8,8	9,8	10,6	Impregnated, coated, covered or laminated textile fabrics; textile articles of a kind suitable for industrial use
60	Silmkoelised ja heegeldatud kangad (trikookangad)	2,7	2,8	3,3	3,8	Knitted or crocheted fabrics
61	Silmkoelised ja heegeldatud rõivad ning rõivamanused (trikootooted)	59,9	64,6	71,8	74,4	Articles of apparel and clothing accessories, knitted or crocheted
62	Rõivad ja rõivamanused, v.a silmkoelised või heegeldatud	140,6	174,6	169,6	173,0	Articles of apparel and clothing accessories, not knitted or crocheted
63	Muud tekstiilist valmistatud; kantud rõivad ja kasutatud tekstiiltooted, kaltsud	37,9	36,6	38,1	43,8	Other made-up textile articles; sets; worn clothing and worn textile articles; rags
XII JAOTIS		53,4	66,6	77,6	62,5	SECTION XII
64	Jalanõud, kedrid jms tooted; nende osad	48,6	60,2	70,3	55,5	Footwear, gaiters and the like; parts of such articles
65	Peakatted ja nende osad	4,6	6,1	7,0	6,5	Headgear and parts thereof
66	Vihma- ja päevavarjud, jalutuskepid, piitsad	0,1	0,1	0,1	0,2	Umbrellas, sun umbrellas, walking-sticks, seat-sticks, whips, riding-crops and parts thereof
67	Töödeldud suled ja udusuled ning nendest valmistatud tooted; tehislilled; juustest tooted	0,1	0,2	0,2	0,3	Prepared feathers and down and articles made of feathers or of down; artificial flowers; articles of human hair
XIII JAOTIS		147,5	163,3	157,1	178,2	SECTION XIII
68	Kivist, kipsist, tsemendist, asbestist, vilgust jms-st materjalist tooted	28,5	38,8	40,1	56,2	Articles of stone, plaster, cement, asbestos, mica or similar materials
69	Keraamikatooted	23,2	20,0	18,0	17,2	Ceramic products
70	Klaas ja klaastooted	95,8	104,5	99,0	104,8	Glass and glassware
XIV JAOTIS		44,2	166,4	186,1	204,7	SECTION XIV
71	Looduslikud ja kultiveeritud pärlid, väärismetallid, juveeltoodete imitatsioonid; mündid	44,2	166,4	186,1	204,7	Natural or cultured pearls, precious or semi-precious stones, precious metals, metals clad with precious metal, and articles thereof; imitation jewellery; coins
XV JAOTIS		793,9	1 032,6	1 023,5	884,0	SECTION XV
72	Raud ja teras	315,4	428,3	399,2	274,5	Iron and steel
73	Raud- ja terastooted	260,2	332,2	360,2	367,7	Articles of iron or steel

Tabel 1. Eksport kaubagrupi järgi, 2010–2013

Table 1. Exports by commodity chapters, 2010–2013

(miljonit eurot – million euros)

Järg – Cont.

Kaubajaotis ja -grupp KN-i järgi	2010	2011	2012	2013	Commodity section and chapter by CN
74 Vask ja vasktooted	51,6	45,1	45,4	45,2	Copper and articles thereof
75 Nikkel ja nikkeltooted	0,5	4,1	10,2	2,8	Nickel and articles thereof
76 Alumiinium ja alumiiniumtooted	85,3	99,2	87,1	94,4	Aluminium and articles thereof
78 Plii ja pliitooted	18,8	21,9	21,0	18,2	Lead and articles thereof
79 Tsink ja tsinktooted	1,3	1,7	2,8	0,9	Zinc and articles thereof
80 Tina ja tinatooted	0,2	0,2	1,0	0,6	Tin and articles thereof
81 Muud mitteväärismetallid; metallkeraamika; nendest materjalidest tooted	19,7	43,9	42,7	25,8	Other base metals; cermets; articles thereof
82 Mitteväärismetallist tööriistad, terariistad, lusikad ja kahvlid	21,5	27,5	24,9	27,7	Tools, implements, cutlery, spoons and forks of base metal; parts thereof
83 Mitmesugused mitteväärismetallist tooted	19,4	28,5	29,0	26,2	Miscellaneous articles of base metal
XVI JAOTIS	1 978,1	3 291,5	3 579,3	3 458,8	SECTION XVI
84 Tuumareaktorid, katlad, masinad ja mehaanilised seadmed; nende osad	529,0	874,6	1 089,4	960,0	Nuclear reactors, boilers, machinery and mechanical appliances; parts thereof
85 Elektrimasinad ja -seadmed; telepildi ja heli salvestuse ning taasesituse seadmed jms	1 449,1	2 416,8	2 489,9	2 498,8	Electrical machinery and equipment and parts thereof; sound recorders and reproducers, etc.
XVII JAOTIS	570,9	591,4	612,5	809,4	SECTION XVII
86 Raudtee- või trammivedurid, -veerem ja nende osad jms	84,7	25,8	32,8	40,4	Railway and tramway locomotives, rolling stock and parts thereof etc.
87 Sõidukid (v.a raudtee- ja trammiteeveerem) ning nende osad ja tarvikud	406,1	503,6	514,6	538,2	Vehicles other than railway or tramway rolling stock, and parts and accessories thereof
88 Õhusõidukid, kosmose-aparaadid ja nende osad	0,6	5,4	8,5	5,8	Aircraft, spacecraft and parts thereof
89 Laevad, paadid ja ujukonstruksioonid	79,5	56,6	56,6	224,9	Ships, boats and floating structures
XVIII JAOTIS	165,6	250,5	257,2	270,5	SECTION XVIII
90 Optika-, foto-, kino-, mõõte- jms instrumendid ning aparatuur	159,1	244,9	249,4	256,3	Optical, photographic, cinematographic, measuring, etc. instruments and apparatus
91 Kellad ja nende osad	4,7	3,6	5,6	12,1	Clocks and watches and parts thereof
92 Muusikariistad; nende osad ja tarvikud	1,8	2,0	2,3	2,1	Musical instruments; parts and accessories of such articles
XIX JAOTIS	1,3	1,5	2,5	1,9	SECTION XIX
93 Relvad ja laskemoon; nende osad ja tarvikud	1,3	1,5	2,5	1,9	Arms and ammunition; parts and accessories thereof
XX JAOTIS	667,1	787,3	827,0	869,7	SECTION XX
94 Mööbel; madratsid jm täidetud mööblilisandid; mujal nimetatata lambid ja valgustid; sisevalgustusega sildid, valgustablood jms; kokkupandavad ehitised	591,4	702,9	739,9	781,0	Furniture; bedding, mattresses; lamps and lighting fittings not elsewhere specified or included; illuminated signs, illuminated nameplates and the like; prefabricated buildings
95 Mänguasjad, mängud ja spordiinventar; nende osad ja tarvikud	53,5	63,1	65,2	68,7	Toys, games and sports requisites; parts and accessories thereof
96 Mitmesugused tööstustooted	22,2	21,3	21,8	20,0	Miscellaneous manufactured articles
XXI JAOTIS	0,4	0,5	0,8	0,6	SECTION XXI
97 Kunstiteosed, kollektsiooniobjektid ja antiikesemed	0,4	0,5	0,8	0,6	Works of art, collectors' pieces and antiques
XXII JAOTIS	28,2	34,7	41,3	40,4	SECTION XXII
98 Tööstuslik sisseseade	-	-	-	-	Industrial plant
99 Tärned välisriikide laevadele jm määramata kaubad	28,2	34,7	41,3	40,4	Supplies for foreign vessels and other unspecified goods

Tabel 2. Import kaubagrupi järgi, 2010–2013

Table 2. Imports by commodity chapters, 2010–2013

(miljonit eurot – million euros)

Kaubajaotis ja -grupp kombineeritud nomenklatuuri (KN) järgi	2010	2011	2012	2013	Commodity section and chapter by Combined Nomenclature (CN)
KOKKU	9 268,3	12 726,8	13 877,9	13 648,6	TOTAL
I JAOTIS	198,2	247,8	299,8	337,6	SECTION I
01 Elusloomad	1,2	2,1	2,7	2,5	Live animals
02 Liha ja söödav rups	82,8	103,0	108,8	107,7	Meat and edible meat offal
03 Kalad ja vähid, limused jm veeseligrootud	55,7	83,5	121,5	144,0	Fish and crustaceans, molluscs
04 Piim ja piimatooted; linnunad; naturaalne mesi	55,2	55,5	63,6	79,9	Dairy products; bird's eggs; natural honey
05 Mujal nimetamata loomseid tooteid	3,3	3,7	3,2	3,5	Products of animal origin, not elsewhere specified or included
II JAOTIS	215,9	273,7	256,7	285,1	SECTION II
06 Eluspuud jm taimed; taimesibulad, -juured jms; lõikelilled ja dekoratiivne taimmaterjal	17,3	18,6	19,4	31,6	Live trees and other plants; cut flowers and ornamental foliage
07 Köögiviljad ning söödavad juured ja mugulad	40,9	42,5	42,8	46,8	Edible vegetables and certain roots and tubers
08 Söödavad puuviljad, marjad ja pähklid; tsitrusviljade ja melonite koor	68,6	81,4	84,8	82,1	Edible fruit and nuts; peel of citrus fruit or melons
09 Kohv, tee, mate ja maitseained	40,6	50,1	49,3	50,4	Coffee, tea, mate, spices
10 Teravili	14,5	39,0	18,7	28,8	Cereals
11 Jahvatustööstuse tooted; linnased; tärklis; inuliin; nisugluteen	17,4	24,4	25,8	23,7	Products of the milling industry; malt; starches
12 Õliseemned ja -viljad; muud seemned ja viljad	13,9	14,8	13,6	19,9	Oil seeds and oleaginous fruits; miscellaneous grains, seeds and fruit
13 Šellak; kummivaigud, vaigud	2,6	2,9	2,3	1,8	Shellac; gums, resins
14 Taimne punumismaterjal; mujal nimetamata taimsed tooted	0,1	0,0	0,0	0,0	Vegetable plaiting materials; vegetable products not elsewhere specified or included
III JAOTIS	26,8	34,2	40,0	41,2	SECTION III
15 Loomsed ja taimsed rasvad ning õlid; loomsed ja taimsed vahad	26,8	34,2	40,0	41,2	Animal or vegetable fats and oil and their cleavage products; prepared edible fats; animal or vegetable waxes
IV JAOTIS	581,8	707,9	779,5	837,8	SECTION IV
16 Lihast, kalast, vähkidest, limustest või muudest veeseligrootutest tooted	38,6	40,9	43,4	48,5	Preparations of meat, of fish, or of crustaceans
17 Suhkur ja suhkru- kondiitritooted	39,7	44,2	41,1	50,0	Sugar and sugar confectionery
18 Kakao ja kakaotooted	39,8	44,2	48,6	49,0	Cocoa and cocoa preparations
19 Teravilja-, jahu-, tärklise- või piimatooted; valikpagaritooted	50,5	59,1	67,5	76,2	Preparations of cereals, flour, starch or milk; pastrycooks' products
20 Köögi- ja puuviljadest, marjadest, pähklitest või muudest taimeosadest tooted	40,9	47,6	53,5	57,7	Preparations of vegetables, fruit, nuts or other parts of plants
21 Mitmesugused toiduained	83,6	89,1	91,4	109,6	Miscellaneous edible preparations

Tabel 2. Import kaubagrupi järgi, 2010–2013

Table 2. Imports by commodity chapters, 2010–2013

(miljonit eurot – million euros)

Järg – Cont.

Kaubajaotis ja -grupp KN-i järgi	2010	2011	2012	2013	Commodity section and chapter by CN
22 Joogid, alkohol ja äädikas	217,9	281,9	322,4	330,8	Beverages, spirits and vinegar
23 Toiduainetööstuse jäägid ja jäätmad; tööstuslikult toodetud loomasöödad	53,3	71,5	77,7	83,4	Residues and waste from the food industries; prepared animal fodder
24 Tubakas ja tööstuslikud tubakaasendajad	17,5	29,4	33,9	32,6	Tobacco and manufactured tobacco substitutes
V JAOTIS	1 614,5	2 276,3	2 137,4	1 708,6	SECTION V
25 Sool; väävel; mullad ja kivimid, krohvismaterjalid, lubi ja tsement	29,9	35,8	36,5	38,5	Salt; sulphur; earths and stone, lime and cement
26 Maagid, räbu ja tuhk	4,0	9,4	20,1	3,1	Ores, slag and ash
27 Mineraalkütused; mineraalõlid ja nende destilleerimissaadused	1 580,6	2 231,1	2 080,8	1 667,0	Mineral fuels, mineral oils and products of their distillation
VI JAOTIS	734,9	963,9	1 134,8	1 065,3	SECTION VI
28 Anorgaanilised kemikaalid; väärismetallide, haruldaste muldmetallide, radioaktiivsete elementide ja isotoopide orgaanilised või anorgaanilised ühendid	34,5	95,5	70,2	55,2	Inorganic chemicals; organic or inorganic compounds of precious metals, of rare-earth metals, of radioactive elements or of isotopes
29 Orgaanilised kemikaalid	96,8	155,0	251,2	139,7	Organic chemicals
30 Farmaatsiatooted	241,6	273,9	299,0	310,4	Pharmaceutical products
31 Väetised	55,6	82,8	98,2	104,8	Fertilizers
32 Park- ja värvainekstraktid; tanniinid ja nende derivaadid; värvained ja pigmendid; värvid ja lakid; kitt jm mastiksid, tint	84,2	103,8	110,9	120,3	Tanning or dyeing extracts; dyes, pigments and other colouring matter; paints and varnishes; putty and other mastics, etc.
33 Eeterlikud õlid; parfümeeria- ja kosmeetikatooted ning hügieenivahendid	72,1	78,9	100,9	117,6	Essential oils and resinoids; perfumery, cosmetic or toilet preparations
34 Seep, orgaanilised pindaktiivsed ained, pesemisvahendid, määrdeained, tehisevahad ja vahavalmistised, puhastus- ja poleerimisvahendid, küünlad	45,7	59,0	64,8	69,6	Soap, organic surface-active agents, washing and lubricating preparations, polishing preparations, candles
35 Valkained; modifitseeritud tärklis; liimid; ensüümid	15,4	16,8	20,2	21,7	Albuminoidal substances; modified starches; glues; enzymes
36 Lõhkeained; pürotehnilised tooted; tuletikud	5,3	5,5	5,7	6,3	Explosives; pyrotechnic products; matches
37 Foto- ja kinokaubad	4,4	4,7	5,1	4,8	Photographic or cinematographic goods
38 Mitmesugused keemiatooted	79,3	88,0	108,6	114,9	Miscellaneous chemical products
VII JAOTIS	521,0	612,1	669,8	693,9	SECTION VII
39 Plastid ja plasttooted	423,3	487,4	521,6	545,5	Plastics and articles thereof
40 Kummi ja kummitooted	97,7	124,7	148,2	148,4	Rubber and articles thereof
VIII JAOTIS	56,8	69,6	81,6	100,7	SECTION VIII
41 Toornahk (v.a karusnahk) ja nahk	18,8	25,1	27,6	25,5	Raw hides and skins (other than furskins) and leather
42 Nahktooted; sadulsepatooted ja rakmed; reisitarbed, käekotid jms tooted	22,0	27,3	34,1	36,8	Articles of leather; saddlery and harness; travel goods, handbags and similar containers
43 Karusnahk ja tehiskarusnahk; nendest valmistatud tooted	16,0	17,2	19,9	38,4	Furskins and artificial fur; manufactures thereof

Tabel 2. Import kaubagrupi järgi, 2010–2013

Table 2. Imports by commodity chapters, 2010–2013

(miljonit eurot – million euros)

Järg – Cont.

Kaubajaotis ja -grupp KN-i järgi	2010	2011	2012	2013	Commodity section and chapter by CN
IX JAOTIS	257,8	298,0	324,8	365,6	SECTION IX
44 Puit ja puittooted; puusüsi	256,2	296,8	323,3	364,0	Wood and articles of wood; wood charcoal
45 Kork ja korkist tooted	0,3	0,3	0,4	0,4	Cork and articles of cork
46 Õlgedest, espartost jm-dest punumismaterjalidest tooted; korv- ja vitspunutised	1,3	0,9	1,1	1,2	Manufactures of straw and of other plaiting materials; basketware and wickerwork
X JAOTIS	222,8	226,3	246,1	254,2	SECTION X
47 Puidust vm-st kiulisest tselluloosmaterjalist kiumass; ringlusse võetud paberi- või papijäätmelised ja -jäägid	1,0	1,9	6,3	11,6	Pulp of wood or of other fibrous cellulosic material; recovered (waste and scrap) paper or paperboard
48 Paber ja papp; paberimassist, paberist või papist tooted	205,6	206,8	220,7	222,7	Paper and paperboard; articles of paper pulp, of paper or of paperboard
49 Raamatud, ajalehed, pildid jm trükitooted; käsikirjad	16,2	17,6	19,1	19,9	Printed books, newspapers, pictures and other products of the printing industry; manuscripts
XI JAOTIS	461,7	536,0	564,2	594,1	SECTION XI
50 Siid	0,3	0,4	0,2	0,2	Silk
51 Lamba- jt loomade vill ning loomakarvad; hobusejõhvist lõng ja riie	4,9	6,3	10,1	27,1	Wool, fine or coarse animal hair
52 Puuvill	30,8	34,5	28,1	29,5	Cotton and articles thereof
53 Muud taimsed tekstiilkiud; paberlõng ja paberlõngast riie	2,4	3,2	4,0	4,9	Other vegetable fibres; paper yarn and woven fabrics of paper yarn
54 Keemilised filamentkiud	28,9	36,7	31,9	32,5	Man-made filaments
55 Keemilised staapelkiud	55,8	75,4	73,6	61,8	Man-made staple fibres
56 Vatt, vilt ja lausriie; erilõngad; nõõrid, paelad ja köied	16,2	18,1	18,0	21,2	Wadding, felt and nonwovens; special yarns; twine, cordage, ropes and cables
57 Vaibad jm tekstiil-põrandakatted	5,7	5,7	7,0	8,4	Carpets and other textile floor coverings
58 Eriiride, taftingriie; pits; seinavaibad; posamendid; tikandid	25,7	25,3	24,0	22,0	Special woven fabrics; tufted textile fabrics; lace; tapestries; trimmings; embroidery
59 Impregneeritud, pealistatud, kaetud või lamineeritud riie; tekstiiltooted tööstuslikuks otstarbeks	18,8	21,5	24,1	25,9	Impregnated, coated, covered or laminated textile fabrics; textile articles of a kind suitable for industrial use
60 Silmkoelised ja heegeldatud kangad (trikookangad)	16,0	18,9	19,5	21,2	Knitted or crocheted fabrics
61 Silmkoelised ja heegeldatud rõivad ning rõivamanused (trikootooted)	104,3	114,4	127,0	134,1	Articles of apparel and clothing accessories, knitted or crocheted
62 Rõivad ja rõivamanused, v.a silmkoelised või heegeldatud	119,9	137,7	149,6	155,7	Articles of apparel and clothing accessories, not knitted or crocheted
63 Muud tekstiilist valmistatud; kantud rõivad ja kasutatud tekstiiltooted, kaltsud	31,9	37,9	47,1	49,6	Other made-up textile articles; sets; worn clothing and worn textile articles; rags
XII JAOTIS	70,0	83,9	105,5	116,9	SECTION XII
64 Jalanõud, kedrid jms tooted; nende osad	64,0	76,1	95,9	104,6	Footwear, gaiters and the like; parts of such articles
65 Peakatted ja nende osad	4,7	6,1	6,9	9,2	Headgear and parts thereof

Tabel 2. Import kaubagrupi järgi, 2010–2013

Table 2. Imports by commodity chapters, 2010–2013

(miljonit eurot – million euros)

Järg – Cont.

Kaubajaotis ja -grupp KN-i järgi	2010	2011	2012	2013	Commodity section and chapter by CN
66 Vihma- ja päevavarjud, jalutuskepid, piitsad	0,6	0,7	1,1	1,4	<i>Umbrellas, sun umbrellas, walking-sticks, seat-sticks, whips, riding-crops and parts thereof</i>
67 Töödeldud suled ja udusuled ning nendest valmistatud tooted; tehislilled; juustest tooted	0,7	1,0	1,6	1,7	<i>Prepared feathers and down and articles made of feathers or of down; artificial flowers; articles of human hair</i>
XIII JAOTIS	147,9	179,9	183,7	189,0	SECTION XIII
68 Kivist, kipsist, tsemendist, asbestist, vilgust jms-st materjalist tooted	51,0	64,3	68,3	69,1	<i>Articles of stone, plaster, cement, asbestos, mica or similar materials</i>
69 Keraamikatooted	41,0	52,4	47,8	45,8	<i>Ceramic products</i>
70 Klaas ja klaastooted	55,9	63,2	67,6	74,1	<i>Glass and glassware</i>
XIV JAOTIS	51,1	123,7	117,6	177,4	SECTION XIV
71 Looduslikud ja kultiveeritud pärlid, vääris- ja poolvääriskivid, väärismetallid, juveeltoodete imitatsioonid; mündid	51,1	123,7	117,6	177,4	<i>Natural or cultured pearls, precious or semi-precious stones, precious metals, metals clad with precious metal, and articles thereof; imitation jewellery; coins</i>
XV JAOTIS	825,0	1 111,3	1 073,1	1 023,3	SECTION XV
72 Raud ja teras	321,6	484,3	408,9	350,7	<i>Iron and steel</i>
73 Raud- ja terastooted	253,5	326,8	343,5	350,3	<i>Articles of iron or steel</i>
74 Vask ja vasktooted	34,0	45,9	59,8	52,4	<i>Copper and articles thereof</i>
75 Nikkel ja nikkeltooted	2,6	3,0	1,2	5,2	<i>Nickel and articles thereof</i>
76 Alumiinium ja alumiiniumtooted	86,2	103,6	111,0	115,7	<i>Aluminium and articles thereof</i>
78 Plii ja pliitooted	0,2	0,5	1,2	0,7	<i>Lead and articles thereof</i>
79 Tsink ja tsinktooted	14,3	19,6	12,9	4,7	<i>Zinc and articles thereof</i>
80 Tina ja tinatooted	0,9	1,4	1,4	1,3	<i>Tin and articles thereof</i>
81 Muud mitteväärismetallid; metallkeraamika; nendest valmistatud tooted	9,4	10,1	5,3	8,5	<i>Other base metals; cermets; articles thereof</i>
82 Mitteväärismetallist tööriistad, terariistad, lusikad ja kahvlid	42,2	49,7	55,0	59,7	<i>Tools, implements, cutlery, spoons and forks of base metal; parts thereof</i>
83 Mitmesugused mitteväärismetallist tooted	60,1	66,4	72,9	74,1	<i>Miscellaneous articles of base metal</i>
XVI JAOTIS	2 199,2	3 505,4	3 946,6	3 798,5	SECTION XVI
84 Tuumareaktorid, katlad, masinad ja mehaanilised seadmed; nende osad	725,4	1 209,5	1 415,7	1 403,6	<i>Nuclear reactors, boilers, machinery and mechanical appliances; parts thereof</i>
85 Elektrimasinad ja -seadmed, nende osad; heli salvestuse ja taasesituse seadmed, telepildi ja -heli salvestuse ja taasesituse seadmed, nende osad ja tarvikud	1 473,8	2 295,9	2 530,9	2 394,9	<i>Electrical machinery and equipment and parts thereof; sound recorders and reproducers, television image and sound recorders and reproducers, and parts and accessories of such articles</i>
XVII JAOTIS	656,1	1 032,0	1 295,2	1 436,9	SECTION XVII
86 Raudtee- või trammivedurid, -veerem ja nende osad; raudtee- või trammiteeseadmed ja -tarvikud jms	28,5	34,8	168,5	207,3	<i>Railway and tramway locomotives, rolling stock and parts thereof; railway or tramway track fixtures, etc.</i>

Tabel 2. Import kaubagrupi järgi, 2010–2013

Table 2. Imports by commodity chapters, 2010–2013

(miljonit eurot – million euros)

Järg – Cont.

	Kaubajaotis ja -grupp KN-i järgi	2010	2011	2012	2013	Commodity section and chapter by CN
87	Sõidukid, v.a raudtee- ja trammiteeveerem, ning nende osad ja tarvikud	549,0	884,5	997,4	1 086,7	Vehicles other than railway or tramway rolling stock, and parts and accessories thereof
88	Õhusõidukid, kosmoseaparaadid ja nende osad	16,9	64,6	29,3	6,3	Aircraft, spacecraft and parts thereof
89	Laevad, paadid ja ujukonstruktsioonid	61,7	48,1	100,0	136,6	Ships, boats and floating structures
	XVIII JAOTIS	180,4	201,1	224,5	269,1	SECTION XVIII
90	Optika-, foto-, kino-, mõõte-, kontroll-, täppis-, meditsiini- ja kirurgiainstrumendid ning -aparatuur, nende osad ja tarvikud	171,0	190,9	212,8	252,9	Optical, photographic, cinematographic, measuring, checking, precision, medical or surgical instruments and apparatus
91	Kellad ja nende osad	6,7	6,8	7,7	11,8	Clocks and watches and parts thereof
92	Muusikariistad; nende osad ja tarvikud	2,7	3,4	4,0	4,4	Musical instruments; parts and accessories of such articles
	XIX JAOTIS	37,1	11,5	29,5	24,0	SECTION XIX
93	Relvad ja laskemoon; nende osad ja tarvikud	37,1	11,5	29,5	24,0	Arms and ammunition; parts and accessories thereof
	XX JAOTIS	206,8	230,7	287,2	311,0	SECTION XX
94	Mööbel; madratsid, madratsialused, padjad jm täidetud mööblilisandid; mujal nimetatata lambid ja valgustid; sisevalgustusega sildid, valgustablood jms; kokkupanemise ehitised	133,9	145,1	175,5	193,3	Furniture; bedding, mattresses, mattress supports, cushions and similar stuffed furnishings; lamps and lighting fittings not elsewhere specified or included; illuminated signs, illuminated nameplates and the like; prefabricated buildings
95	Mänguasjad, mängud ja spordiinventar; nende osad ja tarvikud	51,8	63,5	69,4	74,2	Toys, games and sports requisites; parts and accessories thereof
96	Mitmesugused tööstustooted	21,1	22,1	42,3	43,5	Miscellaneous manufactured articles
	XXI JAOTIS	0,3	0,4	1,0	1,2	SECTION XXI
97	Kunstiteosed, kollektsiooniobjektid ja antiikesemed	0,3	0,4	1,0	1,2	Works of art, collectors' pieces and antiques
	XXII JAOTIS	2,2	1,1	79,3	17,2	SECTION XXII
98	Tööstuslik sisseseade	-	-	77,7	14,4	Industrial plant
99	Muud määramata kaubad	2,2	1,1	1,6	2,8	Other unspecified goods

Tabel 3. Eksport suurematesse partnerriikidesse, 2009–2013*Table 3. Exports to main partner countries, 2009–2013*

(miljonit eurot – million euros)

	2009	2010	2011	2012	2013	
Rootsi	816,5	1 364,8	1 875,2	1 997,6	2 060,9	Sweden
Soome	1 201,4	1 487,6	1 807,8	1 817,7	1 979,6	Finland
Venemaa	601,1	844,4	1 312,3	1 511,5	1 404,1	Russia
Läti	613,3	776,8	954,1	1 103,0	1 273,3	Latvia
Leedu	308,4	437,1	553,1	657,6	717,4	Lithuania
Saksamaa	395,4	454,6	550,1	562,4	560,2	Germany
Norra	205,8	299,8	360,8	419,7	447,5	Norway
Ameerika Ühendriigid	274,0	330,9	749,8	584,0	358,3	United States of America
Suurbritannia	131,2	171,9	241,2	262,3	294,7	United Kingdom
Taani	225,4	217,7	308,1	297,4	283,2	Denmark
Holland	160,5	203,1	319,4	306,3	281,3	Netherlands
Belgia	123,0	112,3	144,2	230,9	275,4	Belgium
Poola	113,4	142,6	182,2	176,5	207,1	Poland
Prantsusmaa	149,5	214,7	315,5	168,4	194,9	France
Türgi	58,4	99,8	148,2	160,7	161,9	Turkey
Itaalia	73,5	80,6	193,3	179,3	146,3	Italy
Hispaania	41,5	64,7	163,5	137,6	108,0	Spain
Ukraina	72,3	88,4	105,6	118,5	101,4	Ukraine
Hiina	54,8	112,2	203,1	101,2	99,0	China
Mehhiko	3,9	4,5	6,4	110,5	78,8	Mexico
Lõuna-Korea	18,6	21,2	19,9	48,4	69,2	South Korea
Jaapan	39,4	47,7	60,8	66,1	64,9	Japan
Küpros	3,9	10,4	9,3	9,1	52,6	Cyprus
Valgevene	37,8	63,3	81,6	57,2	51,5	Belarus
Slovakkia	11,0	14,8	19,7	57,0	51,3	Slovakia
Saudi Araabia	6,7	7,6	15,7	22,7	49,2	Saudi Arabia
Kasahstan	21,6	95,6	48,3	85,5	47,9	Kazakhstan
Tšehhi	31,1	51,7	47,0	61,6	47,8	Czech Republic
Šveits	21,2	30,9	35,4	36,0	45,7	Switzerland
India	13,6	18,5	34,8	54,4	38,0	India
Austria	25,6	33,6	47,2	41,8	35,3	Austria
Brasiilia	14,9	28,6	48,8	37,3	32,0	Brazil
Angola	0,5	0,3	13,1	12,9	28,4	Angola
Ungari	16,3	17,3	26,8	22,1	27,9	Hungary
Iirimaa	9,5	14,2	7,9	17,3	26,3	Ireland
Bulgaaria	3,6	12,8	15,2	16,8	25,9	Bulgaria
Kanada	128,2	82,5	53,5	77,6	24,9	Canada
Nigeeria	188,8	165,0	391,4	177,0	23,4	Nigeria
Austraalia	8,7	24,3	24,2	22,4	23,1	Australia
Island	8,7	21,8	19,3	21,4	19,3	Iceland
Hongkong	7,6	5,7	7,6	12,2	19,2	Hong Kong
Ghana	0,5	0,8	0,9	0,9	17,8	Ghana
Iraak	0,4	0,2	0,2	0,3	16,1	Iraq
Vietnam	1,6	2,0	4,1	4,9	15,0	Vietnam
Lõuna-Aafrika Vabariik	2,2	2,6	4,8	7,2	13,8	South Africa
Egiptus	9,1	46,7	16,8	17,2	13,1	Egypt
Alžeeria	2,4	4,9	6,3	9,1	12,7	Algeria
Rumeenia	7,0	7,8	11,1	10,8	11,1	Romania
Israël	5,8	12,0	12,1	12,7	10,7	Israel
Singapur	2,7	3,0	23,7	33,8	10,4	Singapore
Riik määramata	72,0	167,4	221,8	271,8	148,8	Country unspecified
Muud riigid	142,6	219,3	180,2	291,9	168,0	Other countries
KOKKU	6 486,9	8 743,0	12 003,4	12 520,5	12 274,6	TOTAL

Tabel 4. Import suurematest partnerriikidest, 2009–2013*Table 4. Imports from main partner countries, 2009–2013*

(miljonit eurot – million euros)

	2009	2010	2011	2012	2013	
Soome	1 047,2	1 378,1	1 604,5	1 998,5	2 034,2	<i>Finland</i>
Saksamaa	774,3	1 046,3	1 304,3	1 436,0	1 443,6	<i>Germany</i>
Rootsi	610,7	1 007,5	1 331,1	1 421,4	1 381,8	<i>Sweden</i>
Läti	764,7	1 012,2	1 137,8	1 272,1	1 298,7	<i>Latvia</i>
Leedu	792,9	725,0	1 041,0	1 159,1	1 220,0	<i>Lithuania</i>
Poola	410,5	586,7	852,2	882,0	1 084,2	<i>Poland</i>
Venemaa	597,4	762,8	1 264,6	1 003,7	787,3	<i>Russia</i>
Suurbritannia	162,4	199,2	438,7	531,4	571,1	<i>United Kingdom</i>
Hiina	145,4	281,6	455,7	480,6	458,9	<i>China</i>
Holland	257,4	308,5	465,2	526,4	449,5	<i>Netherlands</i>
Itaalia	163,9	221,5	277,6	308,8	322,8	<i>Italy</i>
Prantsusmaa	186,8	164,4	210,1	247,0	264,9	<i>France</i>
Belgia	153,0	155,0	234,7	269,8	251,5	<i>Belgium</i>
Taani	172,0	174,9	200,0	221,2	236,3	<i>Denmark</i>
Tšehhi	85,0	104,3	161,2	183,7	175,7	<i>Czech Republic</i>
Ungari	38,2	54,9	156,7	163,6	175,5	<i>Hungary</i>
Ameerika Ühendriigid	100,7	92,8	141,1	116,9	139,7	<i>United States of America</i>
Hispaania	71,1	69,2	80,2	103,2	131,0	<i>Spain</i>
Šveits	35,0	58,0	99,8	102,7	123,7	<i>Switzerland</i>
Austria	55,1	70,9	101,6	117,7	116,3	<i>Austria</i>
Hongkong	42,7	64,8	107,0	101,4	103,0	<i>Hong Kong</i>
Norra	94,4	128,5	141,9	182,5	100,2	<i>Norway</i>
Ukraina	45,5	71,7	108,4	197,0	87,3	<i>Ukraine</i>
Valgevene	118,1	118,4	147,2	210,9	87,2	<i>Belarus</i>
Slovakkia	16,2	17,8	49,7	61,8	61,6	<i>Slovakia</i>
Taiwan	21,8	26,5	49,6	47,2	54,9	<i>Taiwan</i>
Türgi	24,2	32,6	45,0	42,5	45,1	<i>Turkey</i>
Lõuna-Korea	16,1	15,5	27,0	33,7	40,6	<i>South Korea</i>
Rumeenia	6,2	11,3	19,9	23,8	38,5	<i>Romania</i>
Iirimaa	23,7	31,4	32,5	37,3	37,3	<i>Ireland</i>
Sloveenia	23,5	24,3	27,9	32,7	27,5	<i>Slovenia</i>
India	11,7	15,6	26,8	31,8	26,9	<i>India</i>
Jaapan	17,4	27,1	24,9	36,7	25,9	<i>Japan</i>
Brasiilia	9,1	16,1	17,7	37,5	22,1	<i>Brazil</i>
Tai	6,9	10,5	13,9	14,0	18,8	<i>Thailand</i>
Bulgaaria	3,1	5,3	7,2	15,1	14,4	<i>Bulgaria</i>
Singapur	5,1	5,7	5,6	6,8	12,4	<i>Singapore</i>
Luksemburg	7,9	7,5	8,1	9,6	11,6	<i>Luxembourg</i>
Malaisia	7,4	8,6	17,5	11,1	10,4	<i>Malaysia</i>
Portugal	6,0	6,3	9,4	10,1	10,0	<i>Portugal</i>
Pakistan	8,4	8,2	7,3	7,1	9,8	<i>Pakistan</i>
Israël	3,6	5,2	8,0	7,2	9,5	<i>Israel</i>
Kanada	10,6	12,9	75,1	10,4	8,9	<i>Canada</i>
Indoneesia	5,5	7,4	7,5	8,2	8,3	<i>Indonesia</i>
Kasahstan	13,6	50,4	77,5	47,7	8,3	<i>Kazakhstan</i>
Küpros	3,1	3,5	7,6	7,8	7,9	<i>Cyprus</i>
Austraalia	1,8	1,0	14,2	10,5	7,7	<i>Australia</i>
Türkmenistan	-	0,0	0,0	-	7,4	<i>Turkmenistan</i>
Kreeka	6,0	7,0	6,6	5,9	6,6	<i>Greece</i>
Vietnam	3,7	4,1	5,7	5,4	6,5	<i>Vietnam</i>
Muud riigid	82,9	49,3	72,0	78,4	65,3	<i>Other countries</i>
KOKKU	7 269,9	9 268,3	12 726,8	13 877,9	13 648,6	TOTAL

Tabel 5. Eksport ja import riikide ühenduse järgi, 2012, 2013*Table 5. Exports and imports by groups of countries, 2012, 2013*

(miljonit eurot – million euros)

	2012			2013			
	Eksport Exports	Import Imports	Bilanss Trade balance	Eksport Exports	Import Imports	Bilanss Trade balance	
Euroopa Liit	8 266,7	11 051,2	–2 784,5	8 712,4	11 377,9	–2 665,5	European Union
Euroala	3 558,8	5 172,8	–1 614,0	3 741,7	5 178,1	–1 436,5	Euro area
OECD	7 923,3	9 124,2	–1 200,9	7 911,7	9 308,0	–1 396,4	OECD
SRÜ	1 819,4	1 462,9	356,5	1 641,6	980,4	661,3	CIS

Tabel 6. Eksport maailmajao järgi, 2009–2013*Table 6. Exports by continents, 2009–2013*

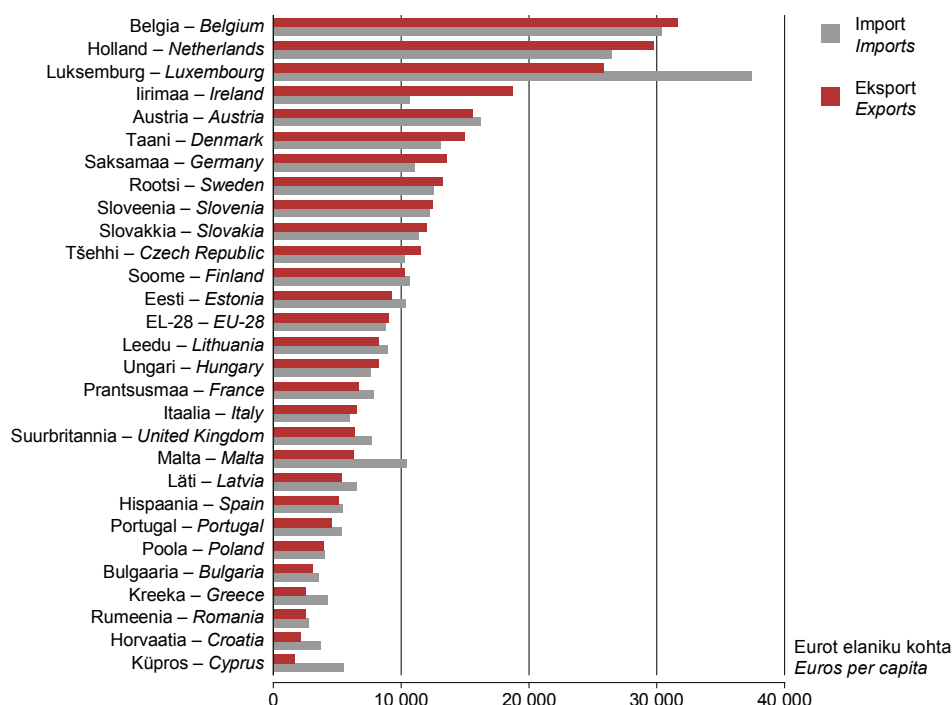
(miljonit eurot – million euros)

	2009	2010	2011	2012	2013	
Euroopa	5 503,8	7 377,0	9 898,4	10 513,4	10 943,6	Europe
Aasia	259,8	431,7	501,8	600,2	520,9	Asia
Aafrika	214,9	233,0	467,9	281,6	128,1	Africa
Ameerika	427,1	507,9	888,0	829,1	507,1	America
Austraalia ja Okeaania	9,3	25,6	24,6	23,1	24,4	Australia and Oceania
Antarktika	0,1	0,5	0,8	1,3	1,6	Antarctica
Maailmajagu määramata	72,0	167,3	221,9	271,8	148,9	Continent unspecified
KOKKU	6 487,0	8 743,0	12 003,4	12 520,5	12 274,6	TOTAL

Tabel 7. Import maailmajao järgi, 2009–2013*Table 7. Imports by continents, 2009–2013*

(miljonit eurot – million euros)

	2009	2010	2011	2012	2013	
Euroopa	6 762,6	8 572,2	11 582,5	12 798,6	12 616,7	Europe
Aasia	318,9	539,7	855,6	855,2	816,7	Asia
Aafrika	12,2	15,0	21,9	29,4	14,4	Africa
Ameerika	173,8	139,3	251,2	182,2	190,8	America
Austraalia ja Okeaania	2,4	2,14	15,6	12,5	10,0	Australia and Oceania
Antarktika	-	-	-	-	-	Antarctica
Maailmajagu määramata	-	-	-	-	-	Continent unspecified
KOKKU	7 269,9	9 268,3	12 721,2	13 877,9	13 648,6	TOTAL

Joonis 7. Kaupade eksport ja import elaniku kohta Euroopa Liidu riikides, 2013*Figure 7. Exports and imports of goods per capita in the European Union countries, 2013*

Allikas/Source: Eurostat

Metoodika

Väliskaubandusstatistika tegemisel kasutatakse EL-i väliste riikidega peetavas kaubavahetuses andmekogumissüsteemi Extrastat. Tollideklaratsioonidelt kogub andmed Maksu- ja Tolliamet. EL-i riikide vahelises kaubavahetuses on kasutusel andmekogumissüsteem Intrastat. Statistilise kuu-aruandega „Intrastat“ kogub ettevõtetelt andmed Statistikaamet. Aruandeid peavad esitama ainult need ettevõtted, kelle lähetamise või saabumise käive EL-i riikidega peetud kaubavahetuses oli aruandeperioodile eelnenud aastal ületanud aruandeaastaks kehtestatud statistilise läve. 2013. aastal oli see kaupade lähetamise puhul 120 000 eurot ja saabumise puhul 190 000 eurot. Uuringust välja jääv osa lisatakse hinnangute põhjal. Aruannete esitamata jätmisest, puudulikust täitmisest või hilinenud esitamisest tekkinud andmekadu asendatakse samuti hinnangutega. Kaupade väärtuse kohta antakse hinnanguid kahekohaliste kaubakoodide ja riikide tasemel.

Impordiandmed on avaldatud saatjariigi ja ekspordiandmed sihtriigi järgi. Ekspordinäitajate puhul võib sihtriik olla määramata, kuna välismaa laevadele ja lennukitele tarnitud kaupade puhul ei ole sihtriigi märkimine kohustuslik. Välismaa laevadele ja lennukitele tarnitud kaupu (toidukaubad, kütus jms) võib märkida ka lihtsustatud kaubakoodiga (grupp 99).

Andmed on esitatud jooksevhindades. Kaupade klassifitseerimise aluseks on kombineeritud nomenklatuur (KN), mis on kasutusel alates 2004. aasta maist ja mida uuendatakse igal aastal.

Väliskaubandusandmete konverteerimiseks lõppkasutamise põhiklassidesse, mis on olulised rahvamajanduse arvepidamise süsteemis (RAS), töötas ÜRO 1971. aastal välja majanduslike põhikategooriate klassifikaatori (MPK). Põhikategooriad jaotatakse RAS-i järgi kolme kaupade põhiklassi: kapitalikaubad, vahetooted ja tarbekaubad.

Methodology

To compile foreign trade statistics, the data collection system Extrastat is used for data on the exchange of goods with non-EU countries. The Estonian Tax and Customs Board collects data from customs declarations. For data on the exchange of goods between EU Member States, the data collection system Intrastat is used. Statistics Estonia collects data from enterprises with the monthly statistical questionnaire "Intrastat". Monthly Intrastat forms have to be submitted only by those enterprises whose value of dispatches or arrivals in the trade with EU countries has, in the year preceding the reference year, exceeded the statistical threshold set for foreign trade for the reference year. In 2013 the statistical threshold was 120,000 euros for dispatches of goods and 190,000 euros for arrivals of goods. The data for the remaining enterprises are added on the basis of estimates. The data missing due to non-response, insufficient completion of questionnaires and delays in data submission are also replaced with estimates. Estimates of the value of goods are made at the level of double-digit commodity codes and by countries.

Imports data are presented by the country of consignment. Exports data are presented by the country of destination. In exports, the country of destination can be unspecified as it is not mandatory to specify the country of destination in case of deliveries of goods to foreign vessels and aircraft. Goods delivered to foreign vessels and aircraft (provisions, fuel etc.) can also be declared with a simplified commodity code (chapter 99).

The data are presented at current prices. Commodities are classified according to the Combined Nomenclature (CN) introduced in May 2004 and updated every year.

For the purpose of converting foreign trade data into classes of goods by end-use (which are required for the System of National Accounts (SNA)), the classification of Broad Economic Categories (BEC) was defined by the United Nations in 1971. The basic categories are divided into three classes according to SNA: capital goods, intermediate goods and consumption goods.

Kirjandust Publications

Eesti. Arve ja fakte 2014. (2014). Tallinn: Statistikaamet.

Eesti Statistika Kvartalikirj. 1–4/2014. Quarterly Bulletin of Statistics Estonia. Tallinn: Statistikaamet.

Minifacts about Estonia 2014. (2014). Tallinn: Statistikaamet.

SISEKAUBANDUS

Tatjana Semjonova

Ülevaade

2012. aasta oli kaubanduses küllaltki edukas. Kaubandusettevõtete müügitulu, lisandväärtuse ja puhaskasumi kasv jätkus juba kolmandat aastat järjest, ehkki aeglasemas tempos kui aasta varem. Kaubanduse hõive kasvas pärast nelja-aastast vähenemist 5%. Tegutsevate ettevõtete arvu ja müügitulu põhjal on kaubandus endiselt majanduse suurim tegevusala, hõivatute arvu ja lisandväärtuse poolest aga töötleva tööstuse järel teisel kohal.

Viiendik ettevõtetest olid kaubandusettevõtted ja neis töötas iga viies ettevõttes hõivatu. 2012. aastal tegutses Eestis ligi 14 200 hulgi- või jaekaubandusega või mootorsõidukite ja mootorataste remondiga tegelevat ettevõtet 85 700 hõivatuga. Ettevõtete arv kasvas aastaga üle 1000, hõivatute arv üle 4000 võrra. Kriisi ajal kaotatud töökohtade arv ei ole kasvust hoolimata veel taastunud. Tööhõive jäi kriisieelsele tasemele alla rohkem kui kümnendikuga, peamiselt hulgi-kaubanduse tööhõive vähenemise tõttu. Kuigi kaubandusettevõtete arv on kriisieelse taseme ületanud, on nende osatähtsus kõigi ettevõtete hulgas kahanenud kaheksa aastaga 10 protsendipunkti teenindusvaldkonna kiire kasvu tõttu. Samal ajal on kaubanduse osatähtsus tööhõives püsinud viimased kaheksa aastat suhteliselt stabiilsena, andes tööd viiendikule kogu ettevõtete sektori hõivatuid. Majanduskriisi järel on vähenenud hulgikaubanduse ja suurenenud jaekaubanduse osatähtsus kaubandusettevõtete hulgas ja tööhõives. Üle poole kaubanduses hõivatuid töötas jaekaubanduses ja kolmandik hulgikaubanduses (2007. aastal vastavalt 49% ja 40%).

Lisandväärtus kasvas 2012. aastal kaubanduses kiiremini kui ettevõtluses keskmiselt. Kaubanduses loodud lisandväärtus oli 1,8 miljardit eurot – 12% suurem kui aasta varem ja ka sama palju väiksem kui 2007. aastal, kui kaubandusettevõtete lisandväärtus oli suurim – ligi 2 miljardit eurot. Kaubanduse osatähtsus lisandväärtuse loomisel on viimase nelja aasta jooksul olnud 16–17%, vähenedes majanduslangusele eelnenud aastatega võrreldes 4 protsendipunkti. Eestis luuakse kaubanduses umbes sama suur osa ettevõtluse lisandväärtusest kui näiteks Soomes või Rootsis. 2011. aastaga võrreldes kasvas lisandväärtus kiiremini jaekaubanduses (16%), kus luuakse üle kolmandiku kogu kaubanduse lisandväärtusest. Üle poole kaubanduse lisandväärtusest loodi nagu varemgi hulgikaubanduses. Hulgikaubandusettevõtted suurendasid lisandväärtust üle kümnendiku võrra. Sõidukikaubandusettevõtete lisandväärtuse kasv oli tagasihoidlikum – 8% –, mis oli ligilähedane ettevõtete keskmisele.

Lisandväärtus hõivatu kohta ehk tööviljakus oli 20 500 eurot, kasvades aastaga 7% ja ületades kriisieelse taseme. See oli 13% väiksem kui ettevõtete keskmine tööviljakus. Kui võrrelda Eesti kaubanduse tööviljakust lähiriikide omaga, siis 2011. aastal oli Eesti kaubanduse tööviljakus poole suurem kui Lätis ja Leedus ning üle 2,5 korda väiksem kui Soomes ja Rootsis.

Vaatamata kiirele kasvule pole kaubandusettevõtetel õnnestunud taastada kriisieelset kasumit. 2012. aastal teenisid kaubandusettevõtted puhaskasumit 611 miljonit eurot – 29% rohkem kui aasta varem. Võrreldes 2007. aastaga oli puhaskasum aga neljandiku võrra väiksem. Puhaskasumi poolest on kaubandus kutse-, teadus- ja tehnikaalase tegevuse järel teisel kohal. Jaekaubanduses puhaskasum aastaga küll kahekordistus, kuid selle osatähtsus kaubanduse puhaskasumis oli vaid neljandik. Kaubanduse puhaskasumis suurima osatähtsusega (66%) hulgikaubanduse puhaskasum suurenes aastaga 16%. Suurima languse üle elanud sõidukikaubanduses kasvas puhaskasum aastaga ligi kümnendiku võrra.

Investeeringud põhivarasse on võrreldes kriisieelsete aastatega tunduvalt vähenenud. 2012. aastal investeerisid kaubandusettevõtted põhivarasse 291 miljonit eurot – viiendiku võrra rohkem kui aasta varem, kuid kaks korda vähem kui 2007. aastal, kui kaubanduses tehti suurimad investeeringud. Kaubanduse osatähtsus ettevõtete koguinvesteeringutes vähenes 14%-st aastatel 2005–2007 8%-ni 2012. aastal. Muutunud on ka investeeringute struktuur. Buumiaastatel investeerisid kaubandusettevõtted rohkem kinnisvara soetamisse ning ehitamisse ja

rekonstrueerimisse. Võrreldes 2007. aastaga vähenesid investeeringud kinnisvaraobjektidesse üle kolme korra. Siiski tuleb arvestada, et kaubanduses kasutatakse sageli renditud pindu. Investeeringud transpordivahenditesse, masinatesse ja seadmetesse on alates 2007. aastast vähenenud neljandiku võrra.

Kaubandusettevõtete müügitulu oli 2012. aastal kõigi aastate suurim – üle 20 miljardi euro. Võrreldes 2011. aastaga kasvas müügitulu 7%. Nii nagu kolmel varasemal aastal hõlmas kaubandusettevõtete müügitulu ka 2012. aastal 40% kõigi ettevõtete müügitulust ja oli kolm protsendipunkti väiksem kui enne kriisi. Traditsiooniliselt oli kaubanduse müügitulus suurim osatähtsus hulgikaubandusettevõtetele – 62%. Jaekaubandusettevõtete osatähtsus oli 28% ja sõidukikaubandusettevõtete oma 10%. Kriisieelsele tasemele jäi mõnevõrra alla vaid sõidukikaubandus.

Sõidukikaubandusettevõtete müügitulu oli 2012. aastal 2,1 miljardit eurot. Võrreldes 2007. aastaga oli see neljandiku võrra väiksem. 2012. aastal müüsid sõidukikaubandusettevõtted ehk mootorsõidukite ja mootorrataste hulgi- ja jaemüügi ning remondiga tegelevad ettevõtted kaupu hulgi ja jae 1,8 miljardi euro eest ja tegid mootorsõidukite hooldust ja remonti 208 miljoni euro eest ehk 11% rohkem kui aasta varem. Pärast sügavat kriisi kiiresti kasvanud mootorsõidukite müük 2012. aastal veidi aeglustus. Kui aastatel 2010 ja 2011 oli mootorsõidukite müügiga tegelevate ettevõtete müügitulu kasv varasema aastaga võrreldes vastavalt 21% ja 45%, siis 2012. aastal ainult 11%. Kriisijärgne kiire kasv oli osaliselt tingitud 2009. aasta madalamast võrdlusbaasist.

Hulgikaubandusettevõtete müügitulu oli 2012. aastal 12,5 miljardit eurot, suurenedes aastaga 5%. Müügitulu kasvas enamikul hulgikaubanduse tegevusaladel. Kiireim kasv oli põllumajandustoorme ja elusloomade hulgimüügis, kus tulu suurenes 1,8 korda. Samal ajal see tegevusala oma väikese osatähtsuse (3%) tõttu hulgikaubanduse müügitulu kasvu olulisel määral ei mõjuta. Müügitulu kasvule aitasid enim kaasa toidukaupade, jookide ja tubakatoodete hulgimüügi ettevõtted, kes suurendasid oma müügitulu aastaga 38%. Nende ettevõtete müügitulu osatähtsus kogu hulgikaubandusettevõtete müügitulus oli 16%. Kodutarvete hulgimüügiga tegelevate ettevõtete müügitulu, mis oli 12% kogu hulgikaubandusettevõtete müügitulust, suurenes aastaga viiendiku võrra. Hulgikaubandusettevõtetest olulisima osa ehk ligi poole kogu müügitulust hõlmasid muu spetsialiseeritud hulgimüügi ettevõtted, mis tegelevad näiteks tahke, vedel- ja gaaskütuse, metallide ja metallimaakide ning jäätmete ja jääkide hulgimüügiga. Erinevalt kahest varasemast aastast vähenes nende müügitulu 2012. aastal ligi kümnendiku võrra.

Jaekaubandusettevõtete müügitulu oli 2012. aastal 5,5 miljardit eurot, millest 84% oli kaupade jaemüük. 2011. aastaga võrreldes oli müügitulu kümnendiku võrra suurem. Müügitulu ühe elaniku kohta oli keskmiselt 4200 eurot. Kümne aasta jooksul on see näitaja kahekordistunud ja jõudnud kõigi aegade rekordtasemeni. 2011. aastal oli müügitulu elaniku kohta Eestis 29% väiksem kui EL-is keskmiselt. Selle näitajaga oli Eesti 2011. aastal EL-is endiselt 17. kohal.

Spetsialiseerimata kauplustes, kus müüakse peamiselt toidukaupu ja jooke ning mille osatähtsus kogu jaekaubanduse müügitulus on kõige suurem (36%), vähenes müügitulu 3%. Toidukaupade, jookide ja tubakatoodete jaemüügile spetsialiseerunud kauplustes aga kasvas müügitulu aastaga 13%. Muudes spetsialiseerimata kauplustes suurenes müügitulu kümnendiku võrra. Mööbli, valgustite ja muude kodutarvete jaemüük pöördus 2012. aastal pärast nelja-aastast langust tõusule. Nende ettevõtete müügitulu kasvas aastaga viiendiku võrra, kuid kriisieelse tasemeni pole veel jõudnud. 2011. aastaga võrreldes kiirenes tunduvalt motorikütuse, info- ja sidetehnika ning rõivaste jaemüügiga tegelevate ettevõtete müügitulu kasv. Kiiresti areneb jaemüük posti ja interneti teel. Raamatute, ajalehtede ja kirjatavete jaemüük vähenes.

Teist aastat järjest jätkus jaekaubanduse müügi mahu kasv. 2012. aastal oli jaekaubandusettevõtete jaemüügi maht püsivhindades 8% suurem kui aasta varem. Jaemüügi kasvutempo püsivhindades varasema aastaga võrreldes tänu tarbimise kasvule ja kaupade hinnatõusu mõningase aeglustumise tõttu mõnevõrra kiirenes. Kui 2011. aastal oli kaupade aastane hinnatõus 6%, siis 2012. aastal 3,3%. Toidukaupade jaemüük suurenes aastaga püsivhindades 5%. Kasv oli kiireim nii nagu aasta varemgi tööstuskaupade jaemüügis. Valmisrõivaste, jalatsite ja tekstiili

jaemüügi maht kasvas 8%, muude kaupade oma 10%. Mootorikütuse jaemüügi maht oli püsivhindades 10% suurem kui aasta varem.

2012. aastal tegutses üle 6700 kaupluse – ligi 300 võrra rohkem kui kaks aastat varem. Viimase kahekümne aasta jooksul on jaemüügikaupluste arv kahekordistunud ja nende müügi pind suurenenud üle viie korra. Kui 1990. aastatel oli ühe elaniku kohta arvestuslikku müügi pinda keskmiselt alla 0,5 ruutmeetrit, siis 2008. aastal ruutmeeter. 2012. aastal oli elaniku kohta juba 1,2 ruutmeetrit müügi pinda.

INTERNAL TRADE

Tatjana Semjonova

Overview

2012 was quite a successful year in trade. Trade enterprises' turnover, value added and net profit continued to increase for the third year in a row, although at a slower rate than in the previous year. The four-year decline in employment in trade was followed by a 5% increase. Trade continues to be the largest economic activity based on the number of active enterprises as well as turnover. Trade remained in the second place after manufacturing in terms of value added and the number of persons employed.

A fifth of all enterprises operated in trade and every fifth person employed in the enterprise sector worked in trade. In 2012 there were almost 14,200 enterprises engaged in wholesale or retail trade or repair of motor vehicles and motorcycles, with 85,700 persons employed. Compared to 2011, the number of enterprises increased by more than 1,000 and the number of persons employed increased by 4,000. Despite the growth, the number of jobs lost during the crisis has not yet been restored. Employment was more than a tenth below the pre-crisis level, mainly due to the decrease in employment in wholesale trade. Although the number of trade enterprises has surpassed the pre-crisis level, the share of trade enterprises among all enterprises has decreased by 10 percentage points over eight years due to the rapid growth of the service sector. The share of trade in the total number of persons employed has remained relatively stable for the last eight years, accounting for a fifth of total employment in the enterprise sector. Following the economic crisis, there has been a decrease in the share of wholesale trade and an increase in the share of retail trade in the number of trade enterprises and the number of persons employed. More than a half of all persons employed in trade enterprises were employed in retail trade and a third in wholesale trade (in 2007 the corresponding shares were 49% and 40%).

In 2012 the value added of trade enterprises grew faster than in the enterprise sector as a whole. The value added generated by trade enterprises was 1.8 billion euros – 12% more than the year before and also 12% less than in 2007, when the value added of trade enterprises reached its maximum value (nearly 2 billion euros). In the last four years, trade has contributed 16–17% of the value added of the enterprise sector, which means that its share has decreased by 4 percentage points compared to the years before the recession. The share of value added generated by trade in Estonia is approximately the same as in Finland or Sweden. Compared to 2011, the value added grew faster in retail trade (16%), which contributes more than a third of all the value added in trade. As usual, more than a half of the value added of trade was created in wholesale trade. The value added of wholesale enterprises increased by more than a tenth. The value added of motor trade enterprises grew slower – by 8%, which is close to the average growth rate in the enterprise sector.

The value added per person employed (i.e. labour productivity) in trade was 20,500 euros – 7% more than in 2011 and higher than before the crisis. It was 13% lower than the enterprise sector's average. Compared to nearby countries, the labour productivity in trade in Estonia was two times bigger than in Latvia and Lithuania and more than 2.5 times smaller than in Finland and Sweden in 2011.

Despite the rapid growth, trade enterprises have not been able to restore their earnings to pre-crisis levels. The net profit of trade enterprises in 2012 amounted to 611 million euros – 29% more compared to 2011. Compared to 2007, however, the net profit was almost a fourth smaller. Based on net profit, trade was in the second position after professional, scientific and technical activities. The net profit of retail trade enterprises doubled compared to the previous year, but its share in the total net profit of trade was only a fourth. The net profit of wholesale trade holds the largest share (66%) in the net profit of trade and increased 16% compared to 2011. The net profit of motor trade, which had suffered the biggest decline, increased by almost a tenth.

Compared to the pre-crisis years, investments in fixed assets have decreased considerably. In 2012 trade enterprises invested 291 million euros in fixed assets, which is a fifth more than the year before, but two times less than in 2007, when trade enterprises made the largest investments. The share of trade in enterprises' total investments decreased from 14% in 2005–2007 to 8% in 2012. The structure of investments has also changed. During the boom years, trade enterprises made more investments in the acquisition of property and construction and alteration. Compared to 2007, investments in the acquisition of property and construction and alteration decreased more than three times. Nevertheless, it should be noted that trade enterprises often lease premises. Investments in vehicles and other equipment and machinery have fallen by a fourth since 2007.

The turnover of trade enterprises was record-high in 2012, exceeding 20 billion euros. Their turnover grew 7% compared to 2011. Like in the previous three years, trade enterprises accounted for 40% of the total turnover of the enterprise sector in 2012, which is three percentage points lower than before the recession. The largest share (62%) in the turnover of trade was traditionally held by wholesale trade enterprises. The contribution of retail trade enterprises was 28% and the share of motor trade enterprises was 10%. Only motor trade remained slightly below the pre-crisis level.

In 2012 the turnover of motor trade enterprises was 2.1 billion euros. This is a fourth smaller than in 2007. In 2012 motor trade enterprises (enterprises engaged in the wholesale and retail trade and repair of motor vehicles and motorcycles) sold goods wholesale and retail for almost 1.8 billion euros, and offered maintenance and repair works of motor vehicles for 208 million euros, which is 11% more than in 2011. The sale of motor vehicles, which showed rapid growth after the recession, slowed down slightly in 2012. The turnover of motor trade enterprises increased 21% in 2010 and 45% in 2011, but only 11% in 2012 compared to the year before. The rapid growth after the recession can partly be explained by the low reference base of 2009.

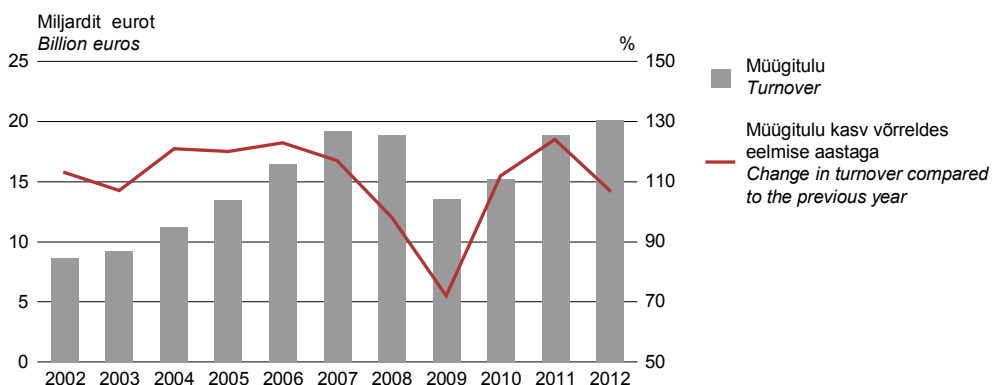
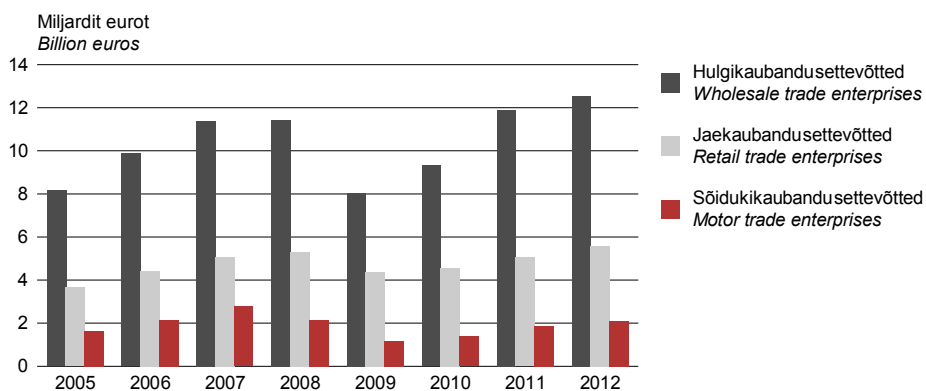
In 2012 the turnover of wholesale trade enterprises was 12.5 billion euros, which is 5% more than in 2011. The turnover increased in most wholesale activities. The growth was the fastest in the wholesale of agricultural raw materials and live animals, where turnover increased 1.8 times. However, this economic activity holds a small share (3%) and thus does not significantly influence the total growth in the turnover of wholesale trade. The growth was mainly driven by wholesale trade enterprises selling food, beverages and tobacco – their turnover increased 38% compared to the previous year. These enterprises contributed 16% of the total turnover of wholesale trade. The turnover of wholesale trade enterprises selling household goods, which accounted for 12% of wholesale trade turnover, increased by a fifth. The biggest share (i.e. about a half) of the wholesale trade turnover was contributed by enterprises engaged in other specialised wholesale, including enterprises that sell, for example, solid, liquid and gaseous fuels, metals and metal ores, waste and scrap, etc. Unlike in the two previous years, the turnover of these enterprises decreased by a tenth in 2012.

The turnover of retail trade enterprises in 2012 amounted to 5.5 billion euros, with the retail sales of goods accounting for 84% of the turnover. Compared to 2011, the turnover increased by a tenth. The average turnover per inhabitant was 4,200 euros. Over the last ten years, this indicator has doubled and reached the highest level in history. In 2011 the turnover per inhabitant in Estonia was 29% below the EU average. Based on this indicator, Estonia was still in the 17th place among EU countries in 2011.

Non-specialised stores (selling predominantly food and beverages) contribute the greatest part (36%) of retail trade turnover. Their turnover decreased by 3%. The turnover of specialised stores selling food, beverages and tobacco grew 13% compared to 2011. Turnover increased by a tenth in other non-specialised stores. In 2012, after four years of decline, the retail sale of furniture, lighting equipment and other household goods took an upturn. The turnover of these enterprises was a fifth bigger than in 2011, but still below the pre-crisis level. Compared to 2011, the growth of turnover accelerated in retail trade enterprises selling automotive fuel, information and communication equipment and clothing in specialised stores. Retail sale via mail order or the Internet is developing fast. The retail sale of books, newspapers and stationery decreased.

The increase in retail sales continued for the second year in a row. In 2012 the retail sales of goods of retail trade enterprises increased 8% at constant prices. Compared to 2011, the growth of retail sales (at constant prices) accelerated somewhat, thanks to increased consumption and the slower growth in prices. In 2011 the annual price increase of goods was 6%, whereas in 2012 it was 3.3%. The retail sales of food increased 5% at constant prices. Like in 2011, the growth was the fastest in the retail sales of manufactured goods. The sales of clothing, footwear and woven materials increased by 8% and the sales of other manufactured goods by 10%. The retail sales of automotive fuel grew 10% at constant prices compared to 2011.

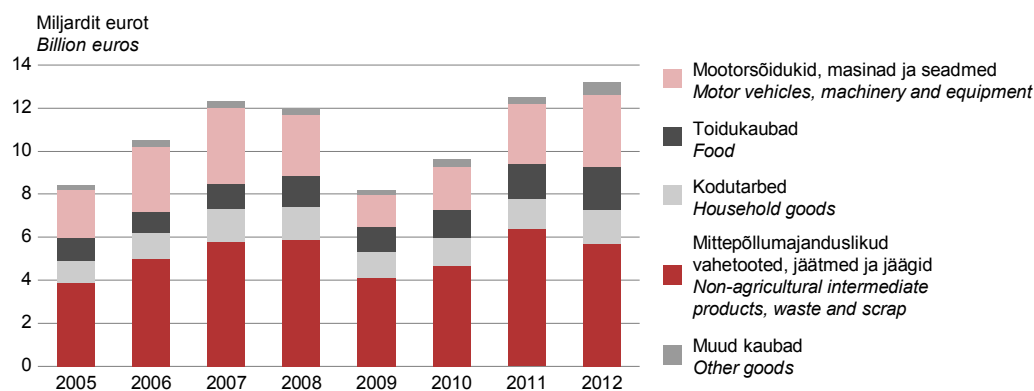
In 2012 there were more than 6,700 retail stores in Estonia – about 300 more than in 2010. Over the last 20 years, the number of retail stores has doubled and their area has increased more than five times. In the 1990s there was less than 0.5 square metres of sales area per inhabitant, whereas in 2008 this indicator reached 1 square metre. On average, there was 1.2 square metres of sales area per inhabitant in 2012.

Joonis 1. Kaubandusettevõtete müügitulu, 2002–2012
Figure 1. Turnover of trade enterprises, 2002–2012

Joonis 2. Kaubandusettevõtted müügitulu suuruse järgi, 2005–2012
Figure 2. Trade enterprises by turnover, 2005–2012

Tabel 1. Kaupade hulgemüük ettevõtte tegevusala järgi, 2008–2012*Table 1. Wholesale sales by economic activity of enterprise, 2008–2012*

(miljonit eurot jooksevhindades – million euros at current prices)

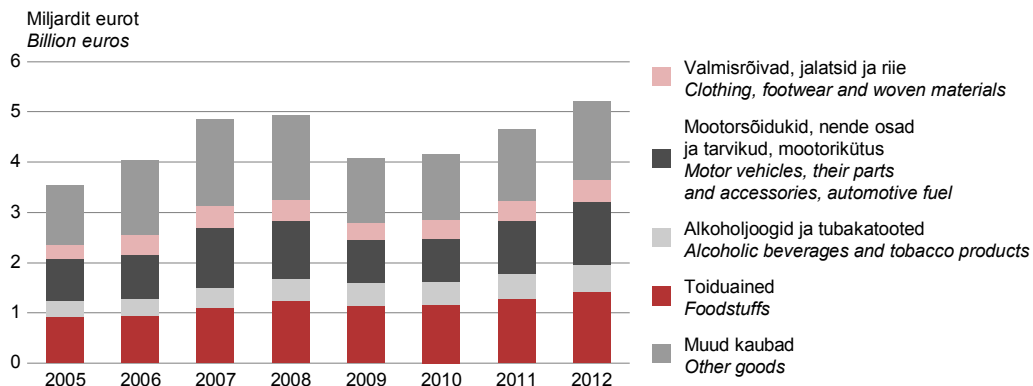
	2008	2009	2010	2011	2012	
Hulgemüük hulgi-kaubandusettevõtetes (k.a mootorsõidukite ja mootorrataste müügi ettevõtted)	12 009	8 116	9 642	12 550	13 273	Wholesale trade in wholesale trade enterprises (incl. enterprises selling motor vehicles and motorcycles)
Mootorsõidukite ja mootorrataste hulgi- ja jaemüük ning remont	1 298	600	793	1 197	1 316	Wholesale and retail trade and repair of motor vehicles and motorcycles
Hulgikaubandus, v.a mootorsõidukid ja mootorrattad	10 711	7 516	8 850	11 353	11 957	Wholesale trade, except of motor vehicles and motorcycles
hulgemüük vahendustasu või lepingu alusel	365	410	493	725	601	wholesale on a fee or contract basis
põllumajandustoorme ja elusloomade hulgemüük	241	160	148	207	391	wholesale of agricultural raw materials and live animals
toidukaupade, jookide ja tubakatoodete hulgemüük	1 337	1 117	1 285	1 383	1 895	wholesale of food, beverages and tobacco
kodutarvete hulgemüük	1 392	1 116	1 118	1 189	1 426	wholesale of household goods
info- ja sidetehnika hulgemüük	400	240	306	426	486	wholesale of information and communication equipment
muude masinate, seadmete ja lisa-seadmete hulgemüük	1 037	645	806	1 079	1 223	wholesale of other machinery, equipment and supplies
muu spetsialiseeritud hulgemüük	5 721	3 654	4 444	5 881	5 445	other specialised wholesale
spetsialiseerimata hulgikaubandus	218	173	250	463	491	non-specialised wholesale trade

Joonis 3. Kaupade hulgemüük^a kaubagrupi järgi, 2005–2012*Figure 3. Wholesale sales^a by commodity group, 2005–2012*^a K.a sõidukikaubandusettevõtete hulgemüük.^a Incl. enterprises engaged in the wholesale of motor vehicles and motorcycles.

Tabel 2. Kaupade jaemüük ettevõtte tegevusala järgi, 2008–2012*Table 2. Retail sales by economic activity of enterprise, 2008–2012*

(miljonit eurot jooksevhindades – million euros at current prices)

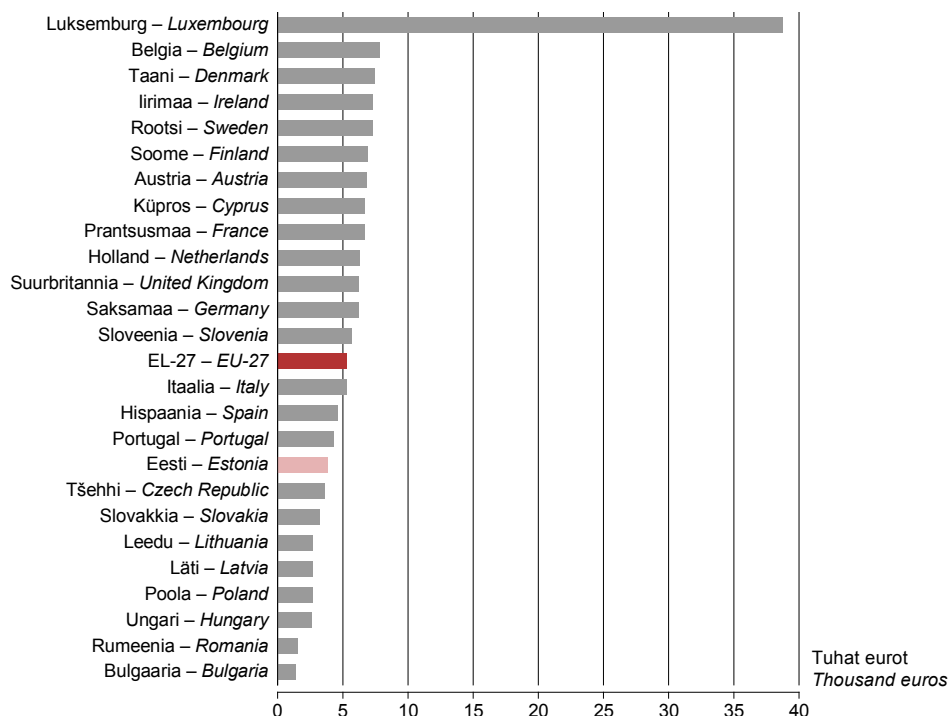
	2008	2009	2010	2011	2012	
Jaemüük jaekaubandus-ettevõtetes (k.a mootorsõidukite ja mootorrataste müügi ettevõtted)	4 941	4 082	4 160	4 645	5 208	Retail sale in retail trade enterprises (incl. enterprises selling motor vehicles and motorcycles)
Mootorsõidukite ja mootorrataste hulgi- ja jaemüük ning remont	549	352	351	454	523	Wholesale and retail trade and repair of motor vehicles and motorcycles
Jaekaubandus, v.a mootorsõidukid ja mootorrattad	4 392	3 730	3 809	4 191	4 684	Retail trade, except of motor vehicles and motorcycles
jaemüük spetsialiseerimata kauplustes (domineerivad toidukaubad ja joogid)	1 815	1 677	1 660	1 796	1 934	retail sale in non-specialised stores (food or beverages predominating)
jaemüük muudes spetsialiseerimata kauplustes	223	201	186	210	225	other retail sale in non-specialised stores
toidukaupade, jookide ja tubakatoodete jaemüük spetsialiseeritud kauplustes	69	100	111	129	152	retail sale of food, beverages and tobacco in specialised stores
mootorikütuse jaemüük	684	578	581	682	807	retail sale of automotive fuel in specialised stores
info- ja sidetehnika jaemüük	163	x	77	90	114	retail sale of information and communication equipment in specialised stores
muude kodutarvete jaemüük spetsialiseeritud kauplustes	611	417	426	437	491	retail sale of other household equipment in specialised stores
kultuuri- ja vaba aja kaupade jaemüük spetsialiseeritud kauplustes	133	115	136	137	139	retail sale of cultural and recreation goods in specialised stores
muude kaupade jaemüük spetsialiseeritud kauplustes	569	473	515	560	624	retail sale of other goods in specialised stores
jaemüük kioskites ja turgudel	27	x	19	22	55	retail sale via stalls and markets
jaemüük väljaspool kauplusi, kioskeid ja turge	98	73	98	127	143	retail trade not in stores, stalls or markets

Joonis 4. Kaupade jaemüük^a kaubagrupi järgi, 2005–2012*Figure 4. Retail sales^a by commodity group, 2005–2012*^a K.a sõidukikaubandusettevõtete jaemüük.^a Incl. enterprises engaged in the retail sale of motor vehicles and motorcycles.

Tabel 3. Kaupade jaemüügi^a mahuindeks, 2008–2012*Table 3. Retail sales^a volume index, 2008–2012*

(püsivhinnad, eelmine aasta = 100 – constant prices, previous year = 100)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Toidukaubad	96	96	97	102	105	<i>Food</i>
toiduained	98	97	98	100	107	<i>foodstuffs</i>
alkoholjoogid ja tubakatooted	92	92	93	106	102	<i>alcoholic beverages and tobacco products</i>
Tööstuskaubad	94	79	99	109	111	<i>Manufactured goods</i>
valmisrõivad, jalatsid ja riie	95	78	103	104	108	<i>clothing, footwear and woven materials</i>
mootorsõidukid, nende osad ja tarvikud	81	69	102	129	120	<i>motor vehicles, their parts and accessories</i>
mootorikütus	96	97	87	104	110	<i>automotive fuel</i>
muud kaubad	97	76	103	108	110	<i>other goods</i>
KOKKU	95	85	98	106	109	<i>TOTAL</i>

^a K.a sõidukikaubandusettevõtete jaemüük.^a Incl. enterprises engaged in the retail sale of motor vehicles and motorcycles.**Joonis 5. Jaekaubandusettevõtete müügitulu elaniku kohta Euroopa Liidu riikides, 2011^a***Figure 5. Turnover of retail trade enterprises per inhabitant in the European Union countries, 2011^a*^a Jooniselt puuduvad Kreeka ja Malta andmed.^a The figure does not include the data for Greece and Malta.

Allikas/Source: Eurostat

Metoodika

Kaubandusstatistika iseloomustab Eestis tegutsevaid kaubandusettevõtteid, s.t ettevõtteid, mille tegevusala kood Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK) järgi on 45–47.

Vaadeldakse äriühinguid, mille põhitegevusala on kaubandus. Küsitletakse kõiki riigi ja kohaliku omavalitsuse äriühinguid ning vähemalt 20 hõivatuga erasektori äriühinguid. Erasektoris kuuluvate väikeste äriühingute (1–19 hõivatut) hulgast tehakse küsitlemiseks lihtne juhuslik valik. Valikuuringuga kogutud andmete põhjal hinnatakse üldkogumi näitajaid.

Rahalisel näitajal on avaldatud vastaval aastal kehtinud hindades (jooksevhinnad) ilma käibemaksuta, jaemüügi võrdlusandmed püsivhindades.

Methodology

Trade statistics cover all trade enterprises in Estonia, i.e. the enterprises whose activity code is 45–47 according to the Estonian Classification of Economic Activities (EMTAK).

The survey population consists of economically active trade enterprises. All state and municipal enterprises as well as private enterprises with at least 20 persons employed are completely surveyed. A simple random sample is drawn from small private enterprises (1–19 persons employed). The data collected by sample survey are expanded to the whole population.

All financial indicators are expressed at current prices of the reference year with value added tax excluded. Comparative data on retail sales have been presented at constant prices.

TEENINDUS

Hille Vares

Ülevaade

2012. aastal loodi neljandik Eesti ettevõtete lisandväärtusest teenindusettevõtetes. Teenindussektori loodud lisandväärtus oli 2,5 miljardit eurot – 4% suurem kui 2011. aastal. Veidi üle veerandi lisandväärtusest andsid info- ja sideettevõtted. 2008. aastaga võrreldes oli teenindussektori lisandväärtus 2012. aastal 15% suurem.

Teenindussektoris tegutses 2012. aastal 42% Eesti ettevõtetest. Sektoris oli 27 594 ettevõtet ehk 6% rohkem kui 2011. aastal. Võrreldes 2008. aastaga on teenindusettevõtete arv kasvanud 36%, tol aastal oli tegutsevaid ettevõtteid 20 237. Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus on ettevõtete arvu poolest olnud teenindussektori suurim tegevusala – 2008. aastal oli nende osa 39% ja 2012. aastal 36%. Nimetatud valdkond hõlmab juriidilist nõustamist ja arvepidamist ning peakontorite tegevust, juhtimisenõustamist, arhitekti- ja inseneritegevusi, teimimist ja analüüsi, teadus- ja arendustegevust, reklaamindust ja turu-uuringuid, disainerite tegevust, fotograafiat, tõlketeenust ning veterinaariat. 18% teenindusettevõtetest tegutses kinnisvara ning 14% haldus- ja abitegevuste valdkonnas. Enamik teenindussektoris tegutsevatest ettevõtetest on alla kümne töötajaga ehk mikroettevõtted – 2012. aastal 95% kogu sektorist.

Teenindussektoris töötas 2012. aastal pisut üle veerandi kõigist hõivatuid. Sektori hõivatute arv oli 4% suurem kui aasta varem, ulatudes 110 400-ni. Võrreldes 2008. aastaga oli hõivatute arv ligi 4200 võrra suurem. Enim kasvas tööhõive aastaga haldus- ja abitegevuste alal, kus tegutseb kõige rohkem suuri teenindusettevõtteid, mis pakuvad rendi-, tööhõive-, reisi-, turvatöö-, hoonete ja maastike hoolduse ning büroohaldustegevusi. Neis ettevõtetes töötas kolmandik teenindussektoris hõivatuid. 2012. aastal töötas ühes teenindusettevõttes keskmiselt 4 inimest, sealhulgas kinnisvararing kutse-, teadus- ja tehnikaalase tegevusega ettevõttes keskmiselt 2 ning haldus- ja abitegevus- ning tervishoiuettevõttes keskmiselt 8 inimest. Eesti ettevõtetes kokku oli 2012. aastal keskmiselt 7 hõivatut. Info ja side tegevusalal hõivatute osatähtsus teenindussektoris oli Eestis ja lähiriikides 2012. aastal samas suurusjärgus, jäädes 20–25% juurde. Kinnisvaras hõivatud hõlmasid Lätis neljandiku ning Eestis ja Leedus vastavalt 12% ja 14% sektorist. Soomes ja Rootsis oli kinnisvara alal hõivatute näitaja vastavalt 6% ja 9%. Haldus- ja abitegevusega oli Eestis ja Soomes hõivatud ligi 40%, Lätis veidi alla kolmandiku ning Leedus ja Rootsis veidi üle kolmandiku teenindussektorist. Kutse-, teadus- ja tehnikaalase tegevusega hõivatuid oli Eestis, Lätis ja Soomes kolmandik, Leedus ja Rootsis aga vastavalt 36% ja 34% kogu teenindussektorist.

Teenindussektori ettevõtete müügitulu oli 2012. aastal 5,7 miljardit eurot – veidi üle kümnendiku kogu ettevõtete müügitulust. Aastaga oli müügitulu kasvanud 8% ja 2008. aastaga võrreldes 15%. Müügitulu kasvas 2012. aastal kõigil teenindustegevusalaadel, v.a kutse-, teadus- ja tehnikaalases tegevuses, kus see oli 2% väiksem kui 2011. aastal. Veidi üle kolmandiku võrra suurenes müügitulu kunsti-, meelelahutus- ja vaba aja ettevõtetes ning ligi neljandiku võrra haridusettevõtetes. Teenindusettevõtted müüsid kaupu ja teenuseid keskmiselt 205 870 euro eest ettevõtte kohta. Müük oli suurim telekommunikatsiooniettevõtetel – keskmiselt 4,6 miljonit eurot ettevõtte kohta. Teenindustegevusalaade müügitulu jaotus oli sarnane lähiriikide omaga. Info- ja sideettevõtted andsid 2012. aastal kolmandiku müügitulust nii Eestis, Lätis, Leedus kui ka Rootsis. Soomes oli vastav näitaja 35%. Kinnisvaraettevõtete müügitulu osatähtsus teenindussektoris oli Eestis, Lätis ja Rootsis veidi üle viiendiku ning Leedus ja Soomes veidi alla viiendiku, haldus- ja abitegevuse müügitulu Eestis neljandik, Lätis, Leedus ja Soomes viiendik ning Rootsis veidi alla viiendiku kogu sektori müügitulust. Kutse-, teadus- ja tehnikaalase tegevusega ettevõtete müügitulu hõlmas Eestis neljandiku ning Lätis, Leedus, Rootsis ja Soomes ligi kolmandiku kogu teenindussektori müügitulust.

Teenuste müük väljapoole Eestit on aastast aastasse kasvanud ja 2011. aastaga võrreldes suurenes see 3%. 2012. aastal oli teenindussektori eksport 1,2 miljardit eurot – 1,4 korda suurem kui 2008. aastal. Teenindusettevõtete ekspordist 36% andsid info- ja side-, 31% haldus- ja abitegevus- ning 25% kutse-, teadus- ja tehnikaalase tegevusega ettevõtted. Teenindussektori kogueksport oli 21% sektori müügitulust.

Tööviljakus ehk lisandväärtus hõivatu kohta oli teenindussektoris 22 700 eurot, samal tasemel nagu aasta varemgi. 2008. aastaga võrreldes on tööviljakus suurenenud kümnen dikuvõrra. Eesti ettevõtete keskmine tööviljakus oli 2012. aastal 23 500 eurot – teenindussektori omast suurem. Teenindussektori suurim tööviljakus oli 2012. aastal kinnisvaras, kus lisandväärtus hõivatu kohta ulatus 44 100 euronit.

Teenindussektori puhaskasum oli 2012. aastal 1,33 miljardit eurot, kasvades aastaga 24%. 2008. aastaga võrreldes oli puhaskasum üle kolme korra suurem. Ligi poole teenindussektori puhaskasumist andsid kutse-, teadus- ja tehnikategevusega ettevõtted, kelle puhaskasum kasvas aastaga 77% – veterinaariaettevõtetel 92% ning peakontorite tegevusega ja juhtimisinõustamisega tegelevatel ettevõtetel 88%. Viimatimainitute puhaskasum andis 82% kogu kutse-, teadus- ja tehnikaalase tegevusega ettevõtete puhaskasumist. Kinnisvaraettevõtete puhaskasum vähenes aastaga 17%, hõlmates samal ajal neljandiku kogu teenindussektori puhaskasumist. Teenindussektori kõige kasumlikumad ettevõtted on kutse-, teadus- ja tehnikaalase tegevusega ettevõtted – 55% nende müügitulust oli puhaskasum. Kogu teenindussektoris oli puhaskasum keskmiselt 23% müügitulust.

Teenindusettevõtted investeerisid põhivarasse 12% vähem kui 2011. aastal. Kui 2009. ja 2010. aasta investeeringute maht 2012. aastal ületati, siis 2008. aasta investeeringutele jääd i alla ligi neljandikuga. Kokku investeeriti teenindussektori ettevõtetesse 689 miljonit eurot – viiendik kogu ettevõtete sektori investeeringutest. Teenindussektori suurimad investee rija d on kinnisvara-ettevõtted. 2012. aastal hõlmasid nende investeeringud sektori koguinvesteeringutest kolmandiku, kuid olid siiski 43% väiksemad kui aasta varem. Ligi kolmandik teenindussektori investeeringutest tehti ehitamisse ja rekonstrueerimisse, 26% muudesse masinatesse ja seadmetesse, 24% transpordivahenditesse, 13% ehitiste soetamisse, 6% maasse ning 3% arvutitesse. Maasse investeeriti 38%, transpordivahenditesse 36% ning muudesse masinatesse ja seadmetesse 8% rohkem kui 2011. aastal. Arvutitesse investeeriti sama palju kui aasta varem. Vähenesid investeeringud ehitiste soetamisse (–60%) ning ehitamisse ja rekonstrueerimisse (–4%). Võrreldes 2008. aastaga on suurenenud ainult investeeringud transpordivahenditesse (üle kolme korra). Muudes investeeringuliikides on investeeringud sama ajaga aga vähenenud, sealhulgas investeeringud ehitiste soetamisse ligi 3 korda ning ehitamisse ja rekonstrueerimisse ligi 1,5 korda. Immateriaalsesse põhivarasse investeeriti 2012. aastal 38 miljonit eurot ehk 19 miljoni euro võrra vähem kui 2011. aastal. 2008. aasta investeeringute mahule jääd i alla 5 miljoni euroga.

SERVICE ACTIVITIES

Hille Vares

Overview

In 2012, a quarter of the value added of Estonian enterprises was created in the service sector. The value added created by service enterprises amounted to 2.5 billion euros – 4% more than in 2011. Slightly more than a quarter of this value added was created by information and communication enterprises. In 2012 the value added of the service sector increased 15% compared to 2008.

In 2012, 42% of Estonian enterprises operated in the service sector. The number of service enterprises increased 6% compared to 2011 and totalled 27,594. The number of service enterprises has increased 36% compared to 2008 when their number was 20,237. Professional, scientific and technical activities has been the service activity with the largest number of enterprises – it accounted for 36% of all service sector enterprises in 2012 (39% in 2008). Professional, scientific and technical activities include legal and accounting activities, activities of head offices, management consultancy activities, architectural and engineering activities, technical testing and analysis, scientific research and development, advertising and market research, specialised design activities, photographic activities, translation and interpretation activities and veterinary activities. 18% of service enterprises were engaged in real estate activities and 14% in administrative and support service activities. Most of the service enterprises are micro-enterprises, i.e. enterprises with fewer than 10 persons employed – in 2012 their share was 95%.

Slightly more than a quarter of all persons employed worked in the service sector in 2012. Their number totalled 110,400, which is 4% more than in 2011. The number of persons employed in service enterprises was about 4,200 more than in 2008. Compared to 2011, employment increased the most in administrative and support service activities which has the biggest number of large service enterprises (offering rental, employment, travel agency and security services, services to buildings and landscape activities, and office administrative services). These enterprises employed a third of all persons employed in the service sector. In 2012 the average number of persons employed in service enterprises was 4. Enterprises engaged in real estate activities and professional, scientific and technical activities are the smallest (2 persons employed, on average). The number of persons employed was the biggest in administrative and support services and in human health and social work (8 persons employed per enterprise, on average). In 2012 the average number of persons employed in all Estonian enterprises was 7. The share of persons employed in information and communication was quite similar in Estonia and its nearby countries in 2012, ranging from 20% to 25% of total employment in services. In Latvia, real estate activities accounted for a fourth of employment in services – this share was 12% in Estonia, 14% in Lithuania, 9% in Sweden and 6% in Finland. The share of administrative and support service activities in employment was nearly 40% in Estonia and Finland, less than a third in Latvia and slightly more than a third of the service sector in Lithuania and Sweden. Persons employed in professional, scientific and technical activities made up a third of the service sector in Estonia, Latvia and Finland, 36% in Lithuania and 34% in Sweden.

In 2012 the turnover of service enterprises totalled 5.7 billion euros, which is slightly more than a tenth of the total turnover of enterprises. The turnover of service enterprises increased 8% compared to 2011 and 15% compared to 2008. Turnover increased in all service activities, except for professional, scientific and technical activities where turnover was 2% smaller than in 2011. Turnover increased by a third in enterprises engaged in arts, entertainment and recreation and by nearly a fourth in education enterprises. The average sales in the service sector were 205,870 euros per enterprise. Telecommunications enterprises had the biggest sales, with 4.6 million euros per enterprise on average. The distribution of turnover in the service sector in Estonia and nearby countries was similar. In 2012 information and communication enterprises contributed a third of the turnover in Estonia, Latvia, Lithuania and Sweden. In Finland their share was 35%. The share of real

estate activities in the turnover of the service sector was more than a fifth in Estonia, Latvia and Sweden and less than a fifth in Finland and Lithuania. Administrative and support service activities contributed a fourth of the turnover in Estonia, a fifth of the turnover in Latvia, Lithuania and Finland, and slightly less than a fifth in Sweden. The share of professional, scientific and technical activities in the service sector's turnover was a fourth in Estonia and about a third in Latvia, Lithuania, Sweden and Finland.

The export of services has grown from year to year and increased 3% compared to 2011. In 2012 exports of services amounted to 1.2 billion euros, which is 1.4 times more than in 2008. The biggest exporters were information and communication enterprises with 36%, administrative and support service enterprises with 31% and enterprises engaged in professional, scientific and technical activities with 25% of the service sector's total exports. The share of exports in turnover was 21% for the service sector as a whole.

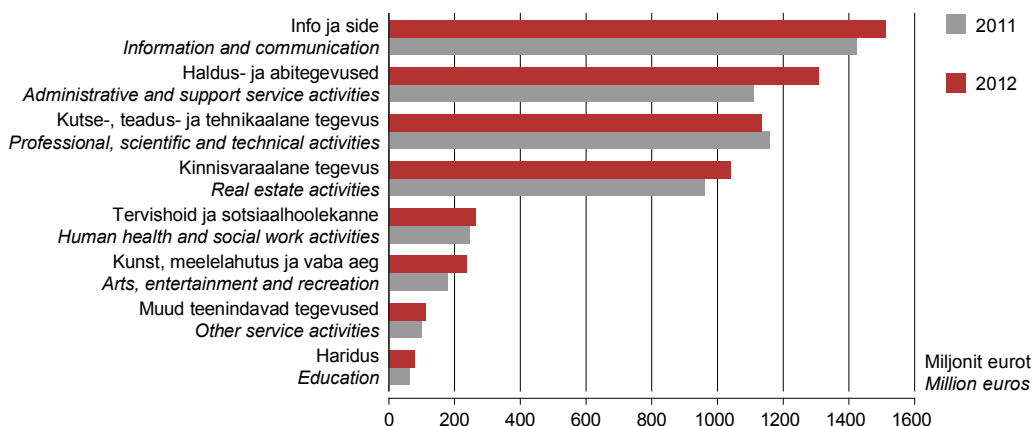
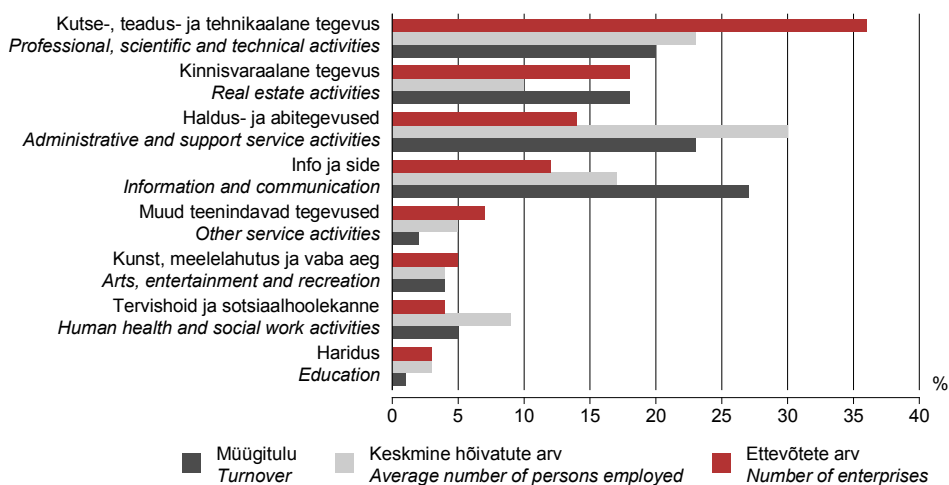
Labour productivity (i.e. value added per person employed) in the service sector was 22,700 euros, which is almost the same as the year before. Compared to 2008, labour productivity has increased by a tenth. In 2012 the average labour productivity of Estonian enterprises was 23,500 euros, which is higher than in services. In the service sector, real estate enterprises had the highest labour productivity in 2012 with 44,100 euros of value added per person employed.

The net profit of the service sector was 1.33 billion euros in 2012, which is 24% higher than in 2011. Net profit increased more than three times compared to 2008. A half of the service sector's total net profit was generated by enterprises engaged in professional, scientific and technical activities, as their net profit increased 77% – 92% in veterinary enterprises and 88% in enterprises engaged in management consultancy and activities of head offices (the latter group of enterprises contributed 82% of the total net profit of professional, scientific and technical activities). Real estate enterprises, whose net profit decreased 17% compared to 2011, contributed a fourth of the total net profit of service enterprises. Enterprises engaged in professional, scientific and technical activities were the most profitable in the service sector – their net profit amounted to 55% of turnover. In the service sector as a whole, the average volume of net profit was 23% of turnover.

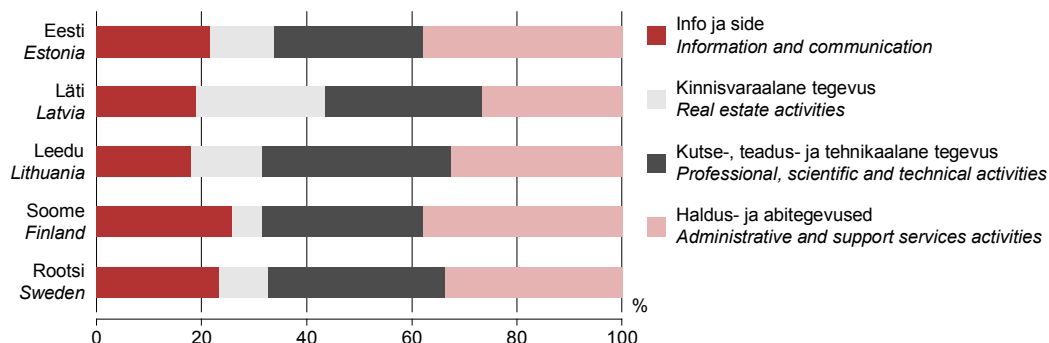
Investments in fixed assets in service enterprises decreased 12% compared to 2011. The total of investments made in 2012 was bigger than in 2009 and 2010, but a fourth smaller than in 2008. Investments in service sector enterprises totalled 689 million euros, which was a fifth of total investments in the enterprise sector. Almost a third of the investments in the service sector in 2012 were made by real estate enterprises, although their investments decreased 43% compared to 2011. A third of the investments in the service sector were made in the construction and alteration of buildings and structures, 26% in other equipment, machinery and inventory, 24% in vehicles, 13% in the acquisition of buildings and structures, 6% in land and 3% in computers. Compared to 2011, investments in land grew 38%, investments in vehicles grew 36% and investments in other equipment, machinery and inventory grew 8%. Investments in computers stayed the same as the year before. Investments in the acquisition of buildings and structures decreased 60% and investments in the construction and alteration of buildings and structures decreased 4%. Compared to 2008, only investments in vehicles have increased (more than three times). Other types of investments have decreased in that period – investments in the acquisition of buildings and structures have fallen about three times and investments in the construction and alteration of buildings and structures have fallen about 1.5 times. Investments in intangible assets were 38 million euros in 2012, which is 19 million euros less than in 2011. Compared to 2008, investments in intangible assets were 5 million euros smaller.

Tabel 1. Teenindusettevõtete majandusnäitajad tegevusala järgi, 2008–2012
Table 1. Financial indicators of service enterprises by economic activity, 2008–2012

	Ettevõtete arv	Keskmine hõivatute arv	Müügitulu, miljonit eurot	Müük mitte-residentidele, miljonit eurot	Puhaskasum, (-kahjum), miljonit eurot	Lisandväärtus, miljonit eurot	Investeeringud põhivarasse, miljonit eurot
	<i>Number of enterprises</i>	<i>Average number of persons employed</i>	<i>Turnover, million euros</i>	<i>Sales to non-residents, million euros</i>	<i>Net profit (loss), million euros</i>	<i>Value added, million euros</i>	<i>Investments in fixed assets, million euros</i>
<i>Info ja side – Information and communication</i>							
2008	2 055	16 379	1 372	273	171	607	146
2009	2 106	16 323	1 294	272	145	565	147
2010	2 588	16 557	1 314	321	160	563	106
2011	3 066	17 798	1 421	376	160	612	127
2012	3 400	19 025	1 510	417	173	647	168
<i>Kinnisvaraalse tegevus – Real estate activities</i>							
2008	4 206	12 081	805	36	–25	344	458
2009	4 271	11 285	745	23	–54	351	241
2010	4 634	10 699	735	18	296	327	220
2011	4 771	10 504	960	21	382	561	371
2012	4 919	10 687	1 040	42	318	472	210
<i>Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus – Professional, scientific and technical activities</i>							
2008	7 856	24 570	1 078	201	190	477	154
2009	8 348	23 891	984	195	28	451	114
2010	8 502	22 570	952	256	177	389	81
2011	9 309	24 186	1 159	321	350	453	139
2012	10 067	24 977	1 136	287	620	504	94
<i>Haldus- ja abitegevused – Administrative and support service activities</i>							
2008	2 580	30 281	1 039	251	66	445	81
2009	2 805	28 454	900	304	57	374	34
2010	3 739	29 466	1 009	355	100	470	72
2011	3 888	31 890	1 109	370	148	513	116
2012	3 979	33 066	1 306	366	160	566	165
<i>Haridus – Education</i>							
2008	635	3 394	74	7	4	41	4
2009	666	3 233	69	7	2	37	4
2010	792	2 918	70	6	6	36	5
2011	856	3 117	64	4	4	35	2
2012	887	2 999	79	9	10	44	7
<i>Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne – Human health and social work activities</i>							
2008	1 003	10 151	253	21	17	154	19
2009	1 050	10 152	232	19	9	139	9
2010	1 137	9 943	238	17	13	138	9
2011	1 177	10 001	247	14	13	146	11
2012	1 222	10 099	262	15	21	157	16
<i>Kunst, meelelahutus ja vaba aeg – Arts, entertainment and recreation</i>							
2008	728	4 587	205	8	1	73	20
2009	821	3 915	157	10	–21	39	22
2010	1 016	3 671	166	7	–3	44	10
2011	1 126	3 631	177	7	14	57	12
2012	1 262	3 956	235	12	16	65	20
<i>Muud teenindavad tegevused – Other service activities</i>							
2008	1 174	4 782	99	15	5	43	9
2009	1 350	4 799	96	18	–2	35	5
2010	1 500	4 747	87	13	2	35	5
2011	1 720	4 892	99	18	4	39	4
2012	1 858	5 624	112	21	10	50	9
<i>Teenindusettevõtted kokku – Service enterprises total</i>							
2008	20 237	106 225	4 926	812	427	2 183	891
2009	21 417	102 052	4 477	847	165	1 991	574
2010	23 908	100 571	4 572	993	749	2 003	506
2011	25 913	106 019	5 237	1 130	1 075	2 415	782
2012	27 594	110 433	5 681	1 168	1 328	2 504	689
<i>Teenindusettevõtete osatähtsus kõigi ettevõtete hulgas, % – Share of service enterprises among all enterprises, %</i>							
2008	36	22	11	7	31	25	25
2009	38	24	13	8	35	27	26
2010	41	25	12	8	37	26	24
2011	42	26	11	7	35	26	25
2012	42	26	11	7	37	25	20

Joonis 1. Teenindusettevõtete müügitulu ettevõtte tegevusala järgi, 2011, 2012*Figure 1. Turnover of service enterprises by economic activity of the enterprise, 2011, 2012***Joonis 2. Teenindussektori ettevõtete ja hõivatute arvu ning müügitulu jagunemine tegevusala järgi, 2012***Figure 2. Distribution of service enterprises and the number of persons employed and turnover of service enterprises by economic activity, 2012*

Joonis 3. Teenindusettevõtete tööhõive tegevusala järgi Eestis ja lähiriikides^a, 2012
Figure 3. Employment in service enterprises by economic activity in Estonia and nearby countries^a, 2012

^a Lähiriikide andmed on esialgsed.

^a The data for nearby countries are preliminary.

Metoodika

Teenindusstatistika iseloomustab neid Eestis tegutsevaid ettevõtteid, kes tegutsevad järgmistel tegevusaladel: info ja side; kinnisvaraala tegevus; kutse-, teadus- ja tehnikaalne tegevus; haldus- ja abitegevused; haridus; tervishoid ja sotsiaaltoetused; kunst, meelelahutus ja vaba aeg; muud teenindavad tegevused. Nende tegevusalade kood Eestis majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK 2008) järgi on J, L, M, N, P, Q, R või S. Võrdlus lähiriikidega hõlmab ka tegevusalasid koodidega J, L, M ja N. Vaadeldakse tegutsevaid ettevõtteid ja küsitatakse kõiki riigi- ja kohaliku omavalitsuse ettevõtteid ning vähemalt 20 hõivatuga eraettevõtteid. Teistele Eesti ja välismaa eraõiguslikele isikutele kuuluvatest ettevõtetest tehakse küsitlemiseks lihtne juhuslik valik. Kogutud andmed laiendatakse ettevõtete üldkogumile, s.t arvutatakse üldkogumi näitajate hinnanguline suurus. Kõik rahalised näitajad on avaldatud vastaval aastal kehtinud hindades (jooksevhinnad) ilma käibemaksuta.

Methodology

Service statistics cover all enterprises operating in Estonia in the following fields of activity: information and communication; real estate activities; professional, scientific and technical activities; administrative and support service activities; education; human health and social work activities; arts, entertainment and recreation; other service activities. The activity codes of these economic activities are J, L, M, N, P, Q, R and S according to the Estonian Classification of Economic Activities (EMTAK 2008). Comparisons with nearby countries include the economic activities J, L, M and N. The survey population consists of economically active enterprises. All state and municipal enterprises as well as private enterprises with at least 20 persons employed are completely enumerated. A simple random sample is drawn from the rest of enterprises owned by Estonian and foreign persons in private law. The data collected by sample survey are expanded to the whole population, i.e. the population totals are estimated. All financial indicators are expressed at current prices of the reference year with value added tax excluded.

PÕLLUMAJANDUS

Aili Maanso

Ülevaade

2013. aastal oli teravilja kogusaak väiksem kui 2012. aastal, piimatoodangu suurenemine jätkus ja lihatoodang oluliselt ei muutunud. Kasutatava põllumajandusmaa pindala suurenes 2012. aastaga võrreldes 1%. Põllumajandustootmises kasutatava maa pindala suurenes aastaga 5%, heades põllumajandus- ja keskkonnatingimustes hoitava maa pindala aga vähenes 21% ja selle osatähtsus kasutatavas põllumajandusmaas oli 2013. aastal 11%.

Põllukultuure kasvatati 2013. aastal 590 200 hektaril ehk 4% suuremal alal kui 2012. aastal.

Teravilja kasvupind suurenes aastaga 7%. 2013. aastal kasvatati teravilja kokku 311 100 hektaril. Taliteravilja osatähtsus teravilja kasvupinnas oli 19% – märksa väiksem kui varasematel aastatel. Põhjus oli 2012. aasta vihmane sügis, mis takistas taliviljade külvi, ja paiguti ka ebasoodsad talvitumistingimused. Hävinenud või halvas olukorras taliviljapõldudele külvati kevadel suvivili. 14% teravilja kasvupinnast võttis enda alla talinisu ja 4% rukis, 43% suvioder ja 25% suvinisu. Talinisu kasvupind vähenes 2012. aastaga võrreldes 29% ja suvinisu oma suurenes 31%. Rukki kasvupind vähenes aastaga 32%.

2013. aastal valmisid tali- ja suviviljad peaaegu ühel ajal, mistõttu viljakoristus algas varem ja ka ilmastik oli selleks soodsam. Teravilja kogusaak oli 2013. aastal 975 500 tonni, mis on 2% väiksem kui aasta varem. 42% teravilja kogusaagist oli nisu, 45% oder, 9% kaer ja 2% rukis.

Teravilja keskmine saagikus oli 2012. aasta rekordtulemusest väiksem, kuid tänu heale suvivilja-saagile saadi teist aastat järjest hea teraviljasaak – 3136 kilogrammi hektari kohta –, mis oli 8% väiksem kui 2012. aastal. Taliteravilja saagikus vähenes 2012. aastaga võrreldes üle kolmandiku võrra, seejuures rukki saagikus vähenes 44% ja seda saadi vaid 1906 kilogrammi hektarilt.

Rapsi ja rüpsi kasvupind vähenes 2012. aastaga võrreldes 1%, talirapsi ja -rüpsi kasvupind aga suurenes üle 13%. Erinevalt taliteraviljast talvitus taliraps hästi. 2013. aastal saadi 86 100 hektarilt 174 000 tonni rapsi- ja rüpsiseemet. Keskmine saagikus oli möödunud aastal läbi aegade suurim – 2021 kilogrammi hektari kohta (12% suurem kui 2012. aastal). Suvirapsi ja -rüpsi saagikus aastaga suurenes, talirapsi oma vähenes.

Kartuli kasvupind vähenes aastaga 13%. 2013. aastal saadi 6600 hektarilt 127 700 tonni kartulit. Saagikus oli 19 245 kilogrammi hektari kohta ehk 6% suurem kui aasta varem. Elaniku kohta toodeti 2013. aastal 97 kilogrammi kartulit, 8 kilogrammi vähem kui aasta varem.

Avamaaköögivilja kasvupind ei ole viimastel aastatel oluliselt muutunud ja oli 2013. aastal 2800 hektarit. Köögiviljasaak aga suurenes aastaga 19% ja oli 78 900 tonni. Sellest 67 400 tonni oli avamaaköögivilja. Elaniku kohta kasvatati 2013. aastal 60 kilogrammi köögivilja (2012. aastal 50 kilogrammi).

Ühe- ja mitmeaastaste söödakultuuride kasvupind oli peaaegu sama suur nagu aasta varem, kuid saadud haljasmassisaak vähenes 14%. Kasutatava püsirohumaa pind suurenes 14% ja saadud haljasmassisaak 13%.

Viljapuu- ja marjaistandike pindala vähenes 2012. aastaga võrreldes 3%, ent saak oli 49% suurem. Peaaegu poole viljapuu- ja marjaistandike pindalast hõlmasid endiselt õunaaiad. Puuvilja- ja marjasaak elaniku kohta oli 2013. aastal 6 kilogrammi, aasta varem 4 kilogrammi.

Piimalehmade arv on viimastel aastatel veidi suurenenud ja ka keskmine piimatoodang lehma kohta suureneb aasta-aastalt. 2013. aasta lõpus oli Eestis 261 400 veist, sh 97 900 piimalehma. Veiseid oli 6% rohkem, piimalehmi 1% rohkem kui aasta varem. Osalt on veiste arvu kasv tingitud lihaveiste arvukuse suurenemisest.

Sigade arv vähenes aastaga 4% ja 2013. aasta lõpus oli neid 358 700. Lammaste ja kitsede arv suurenes 7% ja neid oli kokku 86 800. Lindude arv vähenes aastaga 1% ja neid oli üle 2,1 miljoni.

Eesti veiste osatähtsus Euroopa Liidu (EL) riikide veiste hulgas oli 2012. aasta lõpus 0,3%, piimalehmade oma 0,4% ja sigade oma 0,2%. Eestis, Lätis ja Soomes 2013. aastal veiste, sealhulgas piimalehmade arv suurenes, Leedus mõlemad näitajad vähenesid. Sigade arv Eestis, Leedus ja Soomes vähenes, Lätis suurenes.

Piimatoodang oli Eestis 2013. aastal 772 000 tonni – 7% suurem kui 2012. aastal. 6% suurenes ka keskmine piimatoodang lehma kohta, mis oli 7990 kilogrammi. Elaniku kohta toodeti 580 kilogrammi piima ehk 35 kilogrammi võrra enam kui aasta varem.

Liha toodeti 2013. aastal 79 800 tonni, millest 62% oli sealiha. Lihatoodang oli 2% suurem kui aasta varem. Sea-, lamba- ja kitse- ning linnulihatoodang suurenes, veiselihatoodang vähenes. Elaniku kohta toodeti mullu 61 kilogrammi liha – kahe kilogrammi võrra rohkem kui 2012. aastal.

Munatoodang suurenes aastaga 6% – 2013. aastal toodeti mune 189,9 miljonit. Keskmine muna- toodang kana kohta juriidiliste isikute põllumajanduslikes majapidamistes oli 288. Elaniku kohta toodeti mullu 144 muna, 2012. aastal 136.

Meetoodang oli 979 tonni ehk 2% suurem kui aasta varem.

AGRICULTURE

Aili Maanso

Overview

The total production of cereals in 2013 was smaller than in 2012, milk production continued to increase and meat production did not change significantly. The size of utilised agricultural area increased 1% compared to 2012. The size of land used for agricultural production increased 5% compared to 2012. The size of land maintained in good agricultural and environmental condition decreased 21% and made up 11% of total utilised agricultural land in 2013.

In 2013 field crops were grown on 590,200 hectares. This area was 4% bigger than in 2012.

The sown area of cereals increased 7% compared to 2012. In 2013 cereals were grown on 311,100 hectares in total. The share of winter crops in the sown area of cereals was 19% – much smaller than in the previous years. This was caused by the rainy autumn in 2012 which hindered the sowing of winter crops, and partially by the unfavourable weather conditions during the winter. In spring, spring crops were sown on the fields where winter crops had perished or deteriorated. Winter wheat accounted for 14%, rye for 4%, spring barley for 43% and spring wheat for 25% of the total sown area of cereals. Compared to 2012, the sown area of winter wheat decreased 29% and the sown area of spring wheat increased 31%. The sown area of rye decreased by 32% compared to 2012.

In 2013, winter and spring crops were ripe for harvesting almost at the same time, which meant that harvesting began earlier when weather conditions were more favourable. The total production of cereals amounted to 975,500 tons in 2013, which is 2% less than the year before. Wheat accounted for 42%, barley for 45%, oats for 9% and rye for 2% of the total production of cereals.

The average yield of cereals was below the record level of 2012, but the good harvest of spring crops ensured a good yield of cereals for the second year in a row – 3,136 kilograms per hectare, which is 8% smaller than in 2012. The average yield of winter cereals decreased by more than a third compared to 2012, whereas the average yield of rye decreased 44% and amounted to just 1,906 kilograms per hectare.

The sown area of rape and turnip rape decreased 1% compared to 2012, while the sown area of winter rape and winter turnip rape was more than 13% bigger. Unlike winter cereals, winter rape wintered well. In 2013 the production of rape and turnip rape seed amounted to 174,000 tons collected from 86,100 hectares. The average yield in 2013 was the highest ever – 2,021 kilograms per hectare (12% more than in 2012). The average yield of spring rape and spring turnip rape increased, but the average yield of winter rape decreased compared to the previous year.

The sown area of potatoes decreased 13% in 2013. 127,700 tons of potatoes were collected from 6,600 hectares. The yield amounted to 19,245 kilograms per hectare, which is 6% more than in the previous year. 97 kilograms of potatoes were produced per inhabitant in 2013, which is 8 kilograms less than in 2012.

The sown area of open-field vegetables has not changed much in recent years and totalled 2,800 hectares in 2013. The production of vegetables increased 19% compared to 2012 and amounted to 78,900 tons, of which 67,400 tons were open-field vegetables. In 2013, 60 kilograms of vegetables were produced per inhabitant (50 kilograms in 2012).

The area of annual and multiannual forage crops remained more or less the same as in 2012, but the production of green fodder decreased 14%. The area of used permanent grassland grew 14% and 13% more green fodder was produced.

The area of orchards and berry plantations decreased 3% compared to 2012, but the production increased 49%. As before, apple plantations accounted for almost a half of the total area of plantations. In 2013 the production of fruits and berries per inhabitant was 6 kilograms (in 2012 it was 4 kilograms).

The number of dairy cows has increased a little in recent years and average milk yield per cow also shows steady growth. At the end of 2013, the number of cattle in Estonia was 261,400, including 97,900 dairy cows. The number of cattle increased 6% compared to 2012 and the number of dairy cows increased 1%. The increase in the number of cattle was partly caused by a rise in the number of beef cattle.

The number of pigs decreased 4% over the year and totalled 358,700 at the end of 2013. The number of sheep and goats increased 7%. At the end of 2013, the number of sheep and goats was 86,800. The number of poultry decreased 1% and was more than 2.1 million.

At the end of 2012, the share of Estonian cattle in the total number of cattle of the European Union (EU) countries was 0.3%, the share of dairy cows was 0.4% and the share of pigs was 0.2%. In 2013 the number of cattle, incl. dairy cows, increased in Estonia, Latvia and Finland, while in Lithuania both numbers decreased. The number of pigs decreased in Estonia, Lithuania and Finland, and increased in Latvia.

In 2013, 772,000 tons of milk was produced in Estonia – 7% more than in 2012. *The average milk production per cow increased 6% and amounted to 7,990 kilograms. 580 kilograms of milk was produced per inhabitant, which is 35 kilograms more than the year before.*

Meat production amounted to 79,800 tons in 2013 – 2% more than the year before. *Pork accounted for 62% of the meat produced. The production of pork, lamb, goat and poultry meat increased, while the production of beef decreased. 61 kilograms of meat was produced per inhabitant last year – two kilograms more than in 2012.*

Egg production increased 6% over the year – 189.9 million eggs were produced in Estonia in 2013. The average egg production per hen in the agricultural holdings of legal persons was 288. 144 eggs were produced per inhabitant in 2013 (136 eggs in 2012).

Honey production amounted to 979 tons, which is 2% more than in 2012.

Tabel 1. Kasutatav põllumajandusmaa, 2009–2013*Table 1. Utilised agricultural land, 2009–2013*

(tuhat hektarit – thousand hectares)

	2009	2010	2011	2012	2013	
Kasutatav põllumajandusmaa kokku ^a	931,8	948,8	946,0	955,9	965,9	Utilised agricultural land total ^a
põllumajandustootmises kasutatav maa	799,9	839,4	802,2	818,8	857,0	area of agricultural production
põllumaa (k.a maasikas)	596,4	645,1	632,4	620,5	632,1	arable land (incl. strawberries)
viljapuude ja marja-kultuuride istandikud (v.a maasikas), puukoolid	8,1	7,1	7,0	6,8	6,3	orchards and berry plantations (excl. strawberries), nurseries
püsirohuma ^b	195,4	187,2	162,8	191,5	218,6	permanent grassland ^b
maa, mida ei kasutata põllumajandustootmises, kuid mida hoitakse heades põllumajandus- ja keskkonnatingimustes	131,9	109,4	143,8	137,1	108,4	land not used for agricultural production but maintained in good agricultural and environmental condition

^a Põllumajandustootmises kasutatav ning heades põllumajandus- ja keskkonnatingimustes hoitav maa. 2013. aasta näitaja hõlmab ka jõulukuusekasvatust.

^b Alates 2003. aastast arvestatakse haritavale maale rajatud üle viie aasta vanune pikaajaline rohumaa püsirohuma hulk.

^a Land used for agricultural production and land maintained in good agricultural and environmental condition. The figure for 2013 includes Christmas tree plantations.

^b Since 2003, over five-year-old seeded grassland is considered permanent grassland.

Tabel 2. Põllukultuuride kasvupind, 2009–2013*Table 2. Sown area of field crops, 2009–2013*

(tuhat hektarit – thousand hectares)

	2009	2010	2011	2012	2013	
Teravili	316,4	275,3	297,0	290,5	311,1	Cereals
taliteravili	69,7	68,2	70,9	86,3	59,7	winter crops
rukis	15,3	12,6	13,3	16,9	11,5	rye
nisu	45,0	50,6	52,8	63,5	44,9	wheat
oder	1,4	1,0	0,3	0,3	0,1	barley
tritikale	8,0	4,0	4,5	5,6	3,2	triticale
suviteravili	246,7	207,1	226,1	204,2	251,4	spring crops
nisu	68,6	68,8	75,6	60,8	79,3	wheat
oder	139,3	103,8	118,0	108,7	133,0	barley
kaer	36,1	30,4	28,4	31,8	34,8	oats
segavili	2,6	3,8	3,8	2,4	3,7	mixed grain
tatar	0,1	0,3	0,3	0,5	0,6	buckwheat
Kaunvili	4,9	7,3	8,5	11,0	13,6	Legumes
Tehnilised kultuurid	83,4	99,3	90,0	87,9	87,2	Industrial crops
õilina	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	oil flax
raps ja rüps	82,1	98,2	89,0	87,1	86,1	rape and turnip rape
Avamaaköögilvili	2,8	2,8	3,0	2,9	2,8	Open-field vegetables
Kartul	9,1	9,4	9,2	7,6	6,6	Potatoes
Söödakultuurid	150,0	207,9	177,6	168,9	168,9	Forage crops
söödajuurvili	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	fodder roots
ühe- ja mitmeaastased söödakultuurid ^a	149,9	207,8	177,5	168,9	168,9	annual and multiannual forage crops ^a
seemnekasvatus	3,9	3,3	2,4	1,1	2,4	seeds
KOKKU	566,6	602,0	585,3	568,8	590,2	TOTAL

^a Alates 2003. aastast arvestatakse haritavale maale rajatud üle viie aasta vanune pikaajaline rohumaa püsirohuma hulk.

^a Since 2003, over five-year-old seeded grassland is considered permanent grassland.

Tabel 3. Põllukultuuride kogusaak, 2009–2013*Table 3. Total production of field crops, 2009–2013*

(tuhat tonni – thousand tons)

	2009	2010	2011	2012	2013	
Teravili	873,5	678,4	771,6	991,2	975,5	Cereals
taliteravili	209,7	184,6	204,3	379,1	168,8	winter crops
rukis	39,1	25,0	31,0	57,1	21,9	rye
nisu	144,6	148,5	159,0	296,2	137,8	wheat
oder	3,4	2,1	0,7	1,0	0,3	barley
tritikale	22,6	9,0	13,6	24,8	8,8	triticale
suviteravili	663,8	493,8	567,3	612,1	806,7	spring crops
nisu	197,9	179,1	201,2	188,5	269,0	wheat
oder	373,6	252,7	294,3	340,3	440,7	barley
kaer	86,5	54,5	62,8	78,4	85,3	oats
segavili	5,7	7,4	8,8	4,7	11,3	mixed grain
tatar	0,1	0,1	0,2	0,2	0,4	buckwheat
Kaunvili	7,6	12,6	15,5	12,9	31,4	Legumes
Õililina	0,2	0,2	0,1	0,0	0,1	Oil flax
Raps ja rüps	136,0	131,0	144,2	157,8	174,0	Rape and turnip rape
Köögivili	70,6	73,9	88,1	66,1	78,9	Vegetables and greens
avamaaköögivili	59,1	59,2	74,1	53,8	67,4	open-field vegetables
Kartul	139,1	163,4	164,7	138,9	127,7	Potatoes
Söödajuurvili	0,7	0,3	0,5	0,2	0,2	Fodder roots
Ühe- ja mitmeaastaste söödakultuuride haljasmassisaak ^a	1 917,2	2 338,5	2 152,0	2 600,9	2 245,4	Green fodder from annual and multiannual forage crops ^a

^a Alates 2003. aastast arvestatakse haritavale maale rajatud üle viie aasta vanune pikaajaline rohumaa püsirohumaa hulka.^a Since 2003, over five-year-old seeded grassland is considered permanent grassland.**Tabel 4. Põllukultuuride saagikus, 2009–2013***Table 4. Yield of field crops, 2009–2013*

(kilogrammi hektari kohta – kilograms per hectare)

	2009	2010	2011	2012	2013	
Teravili	2 761	2 464	2 598	3 412	3 136	Cereals
taliteravili	3 010	2 707	2 883	4 392	2 829	winter crops
rukis	2 555	1 983	2 325	3 381	1 906	rye
nisu	3 216	2 934	3 013	4 662	3 073	wheat
oder	2 371	2 210	2 286	3 389	3 214	barley
tritikale	2 834	2 234	3 050	4 433	2 715	triticale
suviteravili	2 690	2 384	2 509	2 998	3 209	spring crops
nisu	2 883	2 604	2 659	3 102	3 392	wheat
oder	2 683	2 433	2 494	3 130	3 314	barley
kaer	2 394	1 790	2 211	2 471	2 453	oats
segavili	2 234	1 964	2 345	1 952	3 053	mixed grain
tatar	615	452	732	424	718	buckwheat
Kaunvili	1 547	1 713	1 811	1 179	2 315	Legumes
Õililina	742	908	878	513	1 338	Oil flax
Raps ja rüps	1 657	1 334	1 620	1 811	2 021	Rape and turnip rape
Avamaaköögivili	21 446	21 166	24 865	18 389	23 951	Open-field vegetables
Kartul	15 275	17 456	17 836	18 217	19 245	Potatoes
Söödajuurvili	19 917	5 460	13 939	17 000	13 294	Fodder roots
Ühe- ja mitmeaastaste söödakultuuride haljasmassisaak ^a	13 126	11 430	12 286	15 501	13 483	Green fodder from annual and multiannual forage crops ^a

^a Alates 2003. aastast arvestatakse haritavale maale rajatud üle viie aasta vanune pikaajaline rohumaa püsirohumaa hulka.^a Since 2003, over five-year-old seeded grassland is considered permanent grassland.

Tabel 5. Viljapuu- ja marjakultuuriistandike pindala, 2009–2013*Table 5. Area of orchards and berry plantations, 2009–2013*

(tuhat hektarit – thousand hectares)

	2009	2010	2011	2012	2013	
Õuna- ja pirnipuud	4,2	3,3	3,3	3,1	3,0	Apple and pear trees
Kirsi- ja ploomipuud	0,9	0,7	0,7	0,6	0,6	Cherry and plum trees
Marjad (k.a maasikas)	3,2	3,1	3,0	3,1	3,1	Berries (incl. strawberries)
KOKKU	8,3	7,1	7,0	6,8	6,7	TOTAL

Tabel 6. Puuvilja- ja marjasaak, 2009–2013*Table 6. Production of fruits and berries, 2009–2013*

(tuhat tonni – thousand tons)

	2009	2010	2011	2012	2013	
Õunad ja pirnid	5,5	2,0	2,7	1,9	4,4	Apples and pears
Kirsid ja ploomid	0,8	0,4	0,4	0,3	0,4	Cherries and plums
Marjad (k.a maasikas)	3,5	2,7	2,8	3,0	2,9	Berries (incl. strawberries)
KOKKU	9,8	5,1	5,9	5,2	7,7	TOTAL

Tabel 7. Viljapuude ja marjakultuuride saagikus, 2009–2013*Table 7. Yield of fruits and berries, 2009–2013*

(kilogrammi kandeealise istandiku hektari kohta – kilograms per one plantation hectare of carrying age)

	2009	2010	2011	2012	2013	
Õunad ja pirnid	1 333	615	840	633	1 526	Apples and pears
Kirsid ja ploomid	924	531	532	504	640	Cherries and plums
Marjad (k.a maasikas)	1 328	1 003	1 028	1 184	1 213	Berries (incl. strawberries)
KOKKU	1 285	764	884	848	1 313	TOTAL

Tabel 8. Loomad ja linnud, 2009–2013*Table 8. Livestock and poultry, 2009–2013*

(aasta lõpus, tuhat – at end-year, thousands)

	2009	2010	2011	2012	2013	
Veised	234,7	236,3	238,3	246,0	261,4	Cattle
piimalehmad	96,7	96,5	96,2	96,8	97,9	dairy cows
Sead	365,1	371,7	365,7	375,1	358,7	Pigs
Lambad ja kitsed	80,4	82,7	88,2	81,4	86,8	Sheep and goats
Hobused ^a	5,4	6,8	6,5	6,2	6,3	Horses ^a
Linnud	1 792,2	2 046,4	2 032,9	2 170,9	2 139,2	Poultry

^a Põllumajanduslikes majapidamistes^a In agricultural holdings.

Tabel 9. Loomakasvatustoodang, 2009–2013*Table 9. Livestock production, 2009–2013*

	2009	2010	2011	2012	2013	
Liha (tapakaalus), tuhat tonni	76,0	75,4	80,6	78,4	79,8	<i>Meat (slaughter weight), thousand tons</i>
veiseliha	14,2	12,9	12,2	12,3	11,5	<i>beef</i>
sealiha	46,1	45,8	50,2	48,8	49,5	<i>pork</i>
lamba- ja kitseliha	0,8	0,7	0,6	0,7	0,7	<i>lamb and goat meat</i>
linnuliha	14,9	16,0	17,5	16,5	18,1	<i>poultry meat</i>
küüliku- ja nutrialiha	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	<i>rabbit and coypu meat</i>
Piim, tuhat tonni	671,0	676,0	693,0	721,2	772,0	<i>Milk, thousand tons</i>
Munad, miljonit tükki	173,3	181,9	183,8	179,5	189,9	<i>Eggs, million pieces</i>
Vill (füüsilises kaalus), tonni	134	154	126	138	167	<i>Wool, tons</i>
Mesi, tonni	575	682	694	957	979	<i>Honey, tons</i>

Tabel 10. Veised, piimalehmad ja sead, 2012–2013*Table 10. Cattle, dairy cows and pigs, 2012–2013*

	Veiste arv (k.a piimalehmad), tuhat <i>Cattle (incl. dairy cows), thousands</i>	Piimalehmade arv, tuhat <i>Dairy cows, thousands</i>	Sigade arv, tuhat <i>Pigs, thousands</i>	
2012				
EL-28	87 106,5	23 206,9	146 981,6	<i>EU-28</i>
Eesti	246,0	96,8	375,1	<i>Estonia</i>
Läti	393,1	164,6	355,2	<i>Latvia</i>
Leedu	729,2	331,0	807,5	<i>Lithuania</i>
Soome	901,4	279,9	1 270,5	<i>Finland</i>
2013				
EL-28	...	...	...	<i>EU-28</i>
Eesti	261,4	97,9	358,7	<i>Estonia</i>
Läti	406,5	165,0	367,5	<i>Latvia</i>
Leedu	713,5	315,7	754,6	<i>Lithuania</i>
Soome	903,4	282,0	1 258,3	<i>Finland</i>

Allikas/Source: Eurostat

Tabel 11. Loomade ja lindude produktiivsus, 2009–2013*Table 11. Livestock and poultry productivity, 2009–2013*

	2009	2010	2011	2012	2013	
Keskmine piimatoodang lehma kohta, kilogrammi	6 838	7 021	7 168	7 526	7 990	<i>Average milk yield per cow, kilograms</i>
Keskmine villatoodang lamba kohta (füüsilises kaalus), kilogrammi	1,7	2,0	1,5	1,9	2,1	<i>Average wool yield per sheep, kilograms</i>
Keskmine munatoodang kana kohta ^a	281	283	288	279	288	<i>Average egg yield per hen^a</i>

^a Juriidiliste isikute põllumajanduslikes majapidamistes.^a In the agricultural holdings of legal persons.

Tabel 12. Põllumajandustoodang elaniku kohta, 2009–2013^a

Table 12. Agricultural production per inhabitant, 2009–2013^a
(kilogrammi – kilograms)

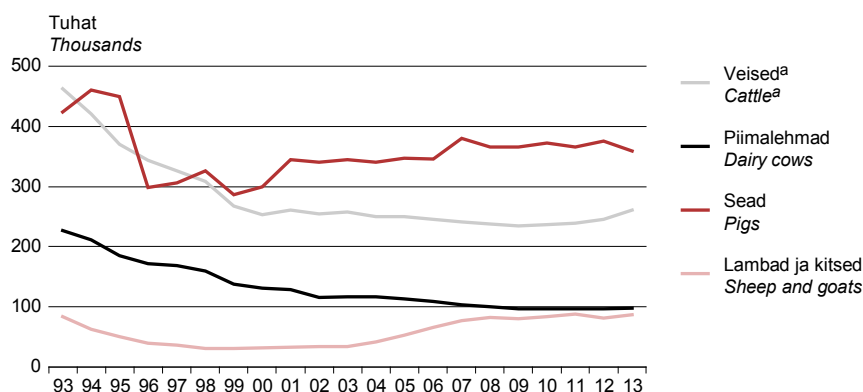
	2009	2010	2011	2012	2013	
Teravili	655	509	581	749	740	Cereals
Kartul	104	123	124	105	97	Potatoes
Köögivili	53	55	66	50	60	Vegetables
Puuviljad ja marjad	7	4	4	4	6	Fruits and berries
Liha	57	57	61	59	61	Meat
Piim	503	508	522	545	580	Milk
Munad, tükki	130	137	138	136	144	Eggs, pieces

^a Aastate 2009–2012 andmed on korrigeeritud 15. mail 2014 tehtud rahvaarvu ümberarvutuste tõttu.

^a The data for 2009–2012 have been revised due to the adjustment of the population figure on 15 May 2014.

Joonis 1. Loomad, 1993–2013

Figure 1. Livestock, 1993–2013

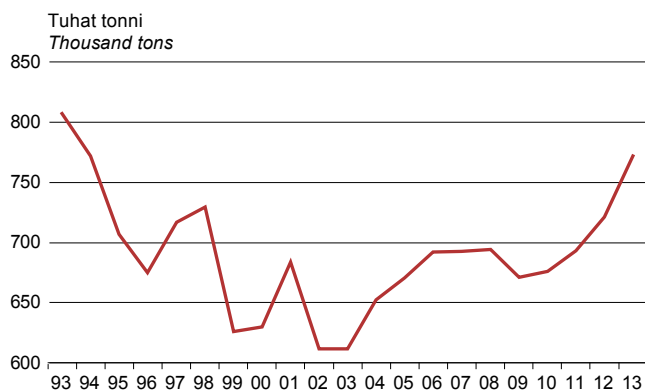

^a Sh piimalehmad.

^a Incl. dairy cows.

Joonis 2. Piimatoodang, 1993–2013

Figure 2. Production of milk, 1993–2013

Metoodika

Põllumajandusstatistika on tehtud kõikide põllumajandustootjate kohta.

Põllumajanduslikelt majapidamistelt koguti andmed valikvaatlustega. Nende andmete alusel arvutati kõigi majapidamiste koondnäitajad.

Põllumajanduslike kodumajapidamiste andmed on hinnangulised ja lähtuvad põllumajandusloenduse, põllumajanduslike kodumajapidamiste uuringu ja põllumajanduslike majapidamiste andmetest.

Methodology

Agricultural statistics refer to all agricultural producers.

The data on agricultural holdings are collected by sample surveys. These data serve as the basis for the calculation of aggregate indicators for all holdings.

The data on agricultural household plots have been estimated on the basis of the Agricultural Census, the agricultural household plot survey and the data on agricultural holdings.

Kirjandust

Publications

Põllumajandus arvudes. 2013. Agriculture in Figures. (2014). Tallinn: Statistikaamet.

JAHINDUS, KALANDUS JA METSAMAJANDUS

Evelin Enno, Mati Valgepea

Ülevaade

Mets katab peaaegu poole ehk 48,2% Eesti maismaa territooriumist. Viimasel kümnendil on metsade üldnäitajad püsunud stabiilsena. 2012. aastal oli Eesti metsamaa pindala 2,2 miljonit hektarit ja metsade puidutagavara 468 miljonit tihumeetrit. Levinuimad puistud on männikud (32,9% puistute kogupindalast), kaasikud (31,6%), kuusikud (16,2%) ja hall-lepikud (8,8%). ÜRO toidu- ja põllumajandusorganisatsiooni ülemaailmse metsavarude hindamise kohaselt on Eesti oma territooriumi metsasuse (metsamaa osatähtsus maismaas) poolest Euroopas Soome, Rootsi, Sloveenia ja Läti järel viiendal kohal.

Eesti metsad on mitmekesised, pakkudes elupaika ja kasvukohta väga paljudele liikidele. Samuti on mets väärtuslik tooraineallikas – puit on hinnatud ehitusmaterjal, paljude tööstus- ja tarbeesemete algmaterjal ning kasvava tähtsusega taastuvenergiaallikas. Metsad on olulised ka süsinikuringes, sidudes atmosfäärist süsinikku puittaimedes ja metsamullas. Puittoodete tootmise abil hoitakse oma süsinikku aineringest ajutiselt väljas ja vähendatakse kasvuhuonegaaside teket. Metsa jätkusuutlikul majandamisel peab arvestama ka elurikkuse, mullastiku, vee ja atmosfääri kaitse vajadusi. Metsadega on otseselt seotud 35 000 töökohta metsasektoris ning kaudselt paljud turismi-, spordi-, transpordi- jt sektorite töökohad. Metsad on asendamatud aktiivse puhkuse ja sportimise kohad ning lahutamatu seotud jahindusega. Metsadega seotud huvide vahelise tasakaalu leidmine on valdkonna suurim proovikivi. Käesoleval kümnendil on metsanduse arengu raamdokument „Eesti metsanduse arengukava aastani 2020“, milles on metsanduse põhieesmärgiks seatud metsade tootlikkuse ja elujõulisuse ning mitmekesise ja tõhusa kasutuse tagamine. Eesmärkide saavutamiseks tuleb muu hulgas varuda puitu juurdekasvu ulatuses, suurendada metsauuendustööde mahtu, hoida range kaitse all vähemalt 10% metsamaa pindalast ja parandada kaitstavate metsade esinduslikkust. Kui rangelt kaitstava metsa osatähtsus metsamaa kogupindalal oli 10% juba 2010. aastal, siis eri tüüpi metsade esinduslikkuse tagamiseks range kaitsega aladel tuleb veel vaeva näha.

Metsamajanduse jätkusuutlikkuse hindamisel võrreldakse raiemahtu puidu aastase juurdekasvuga. Kui raiemaht ületab pikema aja jooksul juurdekasvu, peetakse seda ohuks elurikkusele ja metsasektori toorainega varustatuse jätkusuutlikkusele. Raiemahu väike osatähtsus juurdekasvus aga viitab kogunenud puiduvaru ebatõhusale kasutamisele. Aastail 2000–2007 vähenes raiemaht ligikaudu 60% – 12,7 miljonist ruutmeetrist 5,3 miljonini. Riikliku metsainventeerimise (RMI) andmetel hakkas raiemaht tasapisi suurenema 2008. aastal. Kui 2008. aastal raiuti metsa 5,9 miljonit, siis 2010. aastal juba 8,5 miljonit kuupmeetrit. 2011. aastal oli raiemaht 8,2 miljonit kuupmeetrit. Kui 2007. aastal oli metsaraie osatähtsus juurdekasvus 44%, siis 2012. aastal 75%. Kõrgete puistute suhteliselt suur osatähtsus Eesti metsades võimaldaks metsa raiuda rohkem. Möödunud kümnendil kehtinud arengukava kohaselt oli puiduvarumise optimaalne tase 13,1 miljonit tihumeetrit, käesoleval kümnendil peetakse optimaalseks 12–15 miljonit tihumeetrit aastas. Metsakasutuse määr ja raieandmed on olnud üks huvirühmade peamisi vaidlusobjekte. Metsaraiedokumentide põhjal saab kiiresti hinnata raie trende ja struktuuri, kuid allika puudus on see, et erametsaomanike puhul esitatakse raiekavatsusi (metsateatiste andmed), mitte tehtud raieid. RMI raiehindangute puudus on metoodikast tulenev pikk avaldamisperiood (andmed avaldatakse 1,5–2 aastat pärast raie), kuid eelis veahinnangutega andmed. Siiski on ka RMI statistilisel valikmeetodil põhinevad hinnangud raie puhul küllalt suure suhtelise veaga (nt raie kogumahu puhul viimasel kümnendil 20–28%). Raieandmete käsitlemisel tuleks vaadelda eri allikaid ja alati viidata algallikale.

Pärast uuendusraieid ja metsakahjustusi on metsa kasvatamisel tähtis osa uue metsapõlve rajamisel. 2012. aastal istutati riigimetsas ja plaaniti erametsas metsateatiste alusel istutada 8957 ja külvata 1242 hektarit ehk kokku 10 199 hektarit metsa. Metsa looduslikule uuenemisele kaasaaitamiseks tehti töid 1305 hektaril. Suurenenud on ka noore metsa hooldamise mahud: 2009. aastal tehti riigimetsas ja kavandati erametsas valgustusraieid kokku 22 251 hektaril, 2012. aastal aga 33 192 hektaril.

Kalandus on Eestis olnud ajalooliselt tähtis majandusharu. Kalavarude majandamise aluseks on rahvusvahelised ja riiklikud meetmed, mis peaksid aitama säilitada kalapopulatsioonide arvukust ja piisavat juurdekasvu. Kalapüük on vähenenud peamiselt Läänemere püügi languse tõttu – 2008. aastal püüti Läänemerest 83 575 tonni, 2013. aastal aga 54 558 tonni kala. Aastatel 2012–2013 muutus Läänemere kogupüük väga vähe, kasvades 4,5%. Traditsiooniliselt on Eestis püütud räime ja kilu, aastati ongi just nende kahe kalaliigi püügikogused olnud kõige suuremad. 2013. aastal räime- ja kilupüük võrreldes 2012. aastaga oluliselt ei muutunud. Kui 2012. aastal püüti räime 22 047, siis 2013. aastal 21 940 tonni. Kilupüük veidi suurenes – 27 697 tonnist 2012. aastal 29 805 tonnini 2013. aastal. Suure hüppe tegi ahvenapüük, mis oli 2013. aastal 1217 tonni, viimati oli see nii suur 2006. aastal (1117 tonni). Läänemerest püütud tursa kogus on endiselt languses – 2013. aastal püüti turska 248,6 tonni, 64% vähem kui 2012. aastal.

Väljapüük sisevetest 2012. aastaga võrreldes märkimisväärselt ei muutunud. Kui 2012. aastal oli sisevete kogupüük 2968, siis 2013. aastal 2850 tonni. Ülekaalukalt enim püüti Peipsi, Pihkva ja Lämmijärvest – 87% kogu sisevete püügist. Sisevete koguväljapüügist 32% oli ahven, järgnesid latikas 24% ja koha 23%-ga.

Eesti kalalaevastike peamised kaugpüügipiirkonnad on Atlandi ookeani loode-, edela- ja kirdeosa. 2013. aastal oli kogupüük ookeanil 11 955 tonni, vaid 35 tonni võrra väiksem kui aasta varem. Peamine püügiobjekt on endiselt harilik süvameregarneel ehk krevett – 2013. aastal oli selle kogus 6653 tonni ehk 55% kogu ookeanipüügist. Suures koguses püüti ka meriahvenat (1573 tonni), Atlandi turska (730 tonni) ja süvalesta (727 tonni). Märkimist väärib ka see, et kui viimased kümme aastat ei olnud makrelli püütud, siis 2013. aastal püüti seda 1367 tonni.

Kalakasvatus on Eestis võrreldes teiste Euroopa riikidega väike, kuid siiski oluline majandusharu. Peale kalade kasvatatakse Eestis ka jõevähki. Kõige rohkem kasvatati ja müüdi 2012. aastal vikerforelli, mille müük oli 455,3 tonni ehk 78% kogu kalakasvanduses müüdnud toodangust. Väiksemas mahu müüdi karpkala – 38,2 tonni ehk 6,5% müüdnud kogutoodangust. Jõevähi müük 2012. aastal oli väike, vaid 0,1 tonni. Angerja kasvatamises ja müügis on toimunud suhteliselt järsud muutused. 2004. aastal kasvatati ja müüdi 7 tonni, 2005. aastal juba 39,8 tonni angerjat. Pärast seda püsis angerjatoodang stabiilne, kahanedes uuesti järsult 2011. aastal, kui kasvatati 12 ja müüdi vaid 2 tonni angerjat.

Kalakasvatuse seisukohalt on oluline ohustatud kalaliikide elujõulisuse säilitamine ja taastootmine veekogude rikastamise kaudu. Nii nagu varasematel aastatel olid ka 2013. aastal tähtsaimad asustatud kalaliigid angerjas (veidi üle miljoni isendi), lõhe (240 620 isendit) ja meriforell (33 303 isendit), vähesel määral ka ahven, haug ja linask.

2013. aastal suurenes märkimisväärselt põtrade küttimine, põhjuseks vajadus vähendada nende arvukust 10–15%. 2013. aastal kütitati 1406 põtra rohkem kui 2012. aastal. Metskitse küttimise maht suurenes samuti – 2013. aastal kütitati 2884 isendit. Ka metskitse puhul on suurema küttimise põhjus nende arvukus, mis on pärast 2010. aasta rasket talve kasvanud. Rebase ja ilvese küttimine aga vähenes. Ka metssea ja kähriku küttimine 2013. aastal vähenes, kütitati vastavalt 20 885 ja 11 043 isendit. 2013. aastal vähenes ka hanede küttimine, sest rände ajal valitsenud ilmastik soodustas nende kiiret ülelendu Eestist. Hanelistest enim suurenes valgepösk-lagle küttimine – 2012. aastal kütitati 1112 ja 2013. aastal 1710 isendit.

HUNTING, FISHING AND FORESTRY

Evelin Enno, Mati Valgepea

Overview

Forests cover nearly a half (48.2%) of the Estonian mainland territory. The general characteristics of forests have remained stable throughout the last decade. In 2012 the total forest area was 2.2 million hectares and total growing stock was 468 million cubic metres. The most common stands are pine (32.9% of the total area of stands), birch (31.6%), spruce (16.2%) and grey alder stands (8.8%). According to the UN FAO Global Forest Resources Assessment (FRA), Estonia is in the fifth position in Europe based on forest coverage (share of forestland area in mainland territory) after Finland, Sweden, Slovenia and Latvia.

The diversity of forests in Estonia provides habitats for a large number of species. Forests are also a source of valuable raw material – wood, which is an important building material, the basis for a wide variety of industrial and consumer goods as well as a renewable energy source of increasing importance. Forests play an important role in the carbon cycle, through the sequestration of carbon from the atmosphere into soil and woody biomass. Wood products act as temporary carbon sinks and reduce greenhouse gas emissions. Sustainable management of forests has to consider the needs related to the protection of biological diversity, soil, water and air. Forests provide 35,000 jobs in the forestry sector and also many jobs indirectly (in transport, tourism, sports and other sectors). Forests are invaluable as recreation and sports sites and vital for hunting. Finding a balance between the different interests in forests is the biggest challenge in forestry. “Estonian Forestry Development Program until 2020” is the framework document for the development of forestry in the current decade. The principal goals are to safeguard the productivity and viability of forests and ensure the varied and effective use of forests. In order to achieve these aims, it is important to procure wood in the amount of the increment, to increase the volume of reforestation, to keep at least 10% of forestland area under strict protection and to enhance the variety of protected forests. The share of strictly protected forests in the total area of forests was 10% already in 2010, but further efforts are required to ensure that a variety of forests are represented in the strictly protected areas.

In order to assess the sustainability of forestry, the felling volume is compared against the annual increment. If the felling volume exceeds the increment over a longer period, it is considered a threat to biodiversity and the sustainability of raw material supply in the forestry sector. On the other hand, a low share of the felling volume indicates the inefficient use of forest resources. In 2000–2007 the felling volume decreased by about 60% from 12.7 million cubic metres to 5.3 million cubic metres. According to the National Forest Inventory (NFI), the felling volume started to increase in 2008 – the total felling volume was 5.9 million m³ in 2008, 8.5 million m³ in 2010 and 8.2 million m³ in 2011. The share of felling in the increment was 44% in 2007, but rose to 75% in 2012. The relatively large share of mature stands in Estonian forests would allow higher felling volumes. The “Estonian Forestry Development Program until 2010” specified 13.1 million m³ as the optimum forest harvesting level, while the optimum sustainable harvesting level for this decade is 12–15 million m³ per year. The usage ratio of forests and felling data have been the main matters of dispute between interest groups. The data based on felling documents show the trends and structure of felling, but the main shortcoming of this data source is that private forest owners declare only the planned felling volume (according to forest notifications) and do not provide data about actual felling volume. The shortcoming of the NFI's estimates is the long release period due to the methodology used (data are released 1.5 to 2 years after felling). The advantage of the NFI's data is that they specify errors of estimation. However, it is important to point out that the NFI's estimates (which are based on the statistical sampling method) contain quite a significant relative error (for example, 20–28% for total felling volume in the last decade). In case of felling data, it is important to consider different sources and always specify the source used.

Reforestation has an important part in the establishment of the new forest generation after regeneration felling and forest damage. The total area of reforestation in state forests and private forests (planned volume based on forest notifications) in 2012 was 10,199 hectares, including planting on 8,957 hectares and sowing on 1,242 hectares. Works for the enhancement of natural regeneration were carried out on 1,305 hectares. The area of maintenance of young stands has increased as well: the total area of cleaning in state and private forests was 22,251 hectares in 2009, but already 33,192 hectares in 2012.

Fishing has traditionally been an important economic sector in Estonia. Various international and national measures help to guarantee that sufficient fish populations are maintained and reproduction volumes are adequate. Fish catch has decreased mainly due to decreased catch from the Baltic Sea. The total catch from the Baltic Sea was 83,575 tons in 2008, but only 54,558 tons in 2013. The change between 2012 and 2013 was marginal, only +4.5%. Traditionally, Baltic herring and sprat have been the main species caught in Estonia – the catch of these two species has been the highest over the years. In 2013 the catch of Baltic herring and sprat remained almost the same as in 2012. The catch of Baltic herring was 22,047 tons in 2012 and 21,940 tons in 2013. The catch of sprat increased slightly, from 27,697 tons in 2012 to 29,805 tons in 2013. There was a big increase in the catch of perch (1,217 tons in 2013) – it has not been this high since 2006 (1,117 tons). The catch of cod from the Baltic Sea is still in decline: 248.6 tons in 2013, which is 64% less than in 2012.

Catch from inland waters did not change remarkably compared to 2012: the total catch was 2,968 tons in 2012 and 2,850 tons in 2013. The highest amount of fish was caught from Lake Peipus – 87% of the entire inland water catch. The main species caught from inland waters were perch (32%), freshwater bream (24%) and pike-perch (23%).

The north-western, south-western and north-eastern parts of the Atlantic Ocean are the main areas of distant-water fishing for Estonian fishing fleets. In 2013 the total catch from oceans was 11,955 tons, which is only 35 tons less than in 2012. Northern prawn is still the main item caught, accounting for 55% (6,653 tons) of the total ocean catch in 2013. Other popular species were rose fish (1,573 tons), cod (730 tons) and Greenland halibut (727 tons). It is notable that mackerel was not caught for ten years, but in 2013 the catch of mackerel was 1,367 tons.

Fish farming in Estonia is a small-scale activity compared to other European countries, but it is still important. Besides fish, crayfish are bred in Estonian fish farms. Rainbow trout was the most popular species for aquaculture in 2012 – it made up 78% (455.3 tons) of the total realisation of commercial catch from aquaculture. Carp held a smaller share with 6.5% (38.2 tons). A small amount of crayfish was realised in 2012 – 0.1 tons. There have been sharp changes in the breeding and realisation of European eel. Its realisation was 7 tons in 2004, but rose to 39.8 tons in 2005. After that, the volume of eel realisation remained stable until 2011 when there was a sharp decrease and 12 tons were bred and only 2 tons were realised.

It is important for fish farms to maintain the viability of endangered fish species through replenishment of fish stock. As in previous years, the main species bred for the reproduction of fish stock in 2013 were eel (over one million fish), salmon (240,620 fish) and sea trout (33,303 fish). Smaller quantities of perch, pike and tench were bred for replenishment.

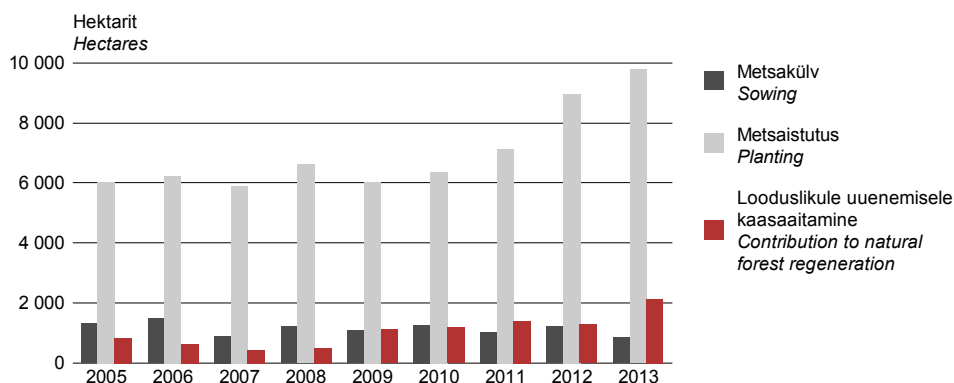
In 2013 the hunting of elks increased remarkably, due to the need to decrease the elk population by 10 to 15%. Consequently, 1,406 elks more were hunted than in 2012. The hunting of roe deer also increased (2,884 in 2013). Again, the purpose was to reduce the population which has increased after the hard winter of 2010. The hunting of fox and lynx decreased in 2013. Wild boar and raccoon dog hunting also decreased in 2013: 20,885 and 11,043 animals, respectively, were hunted. Compared to 2012, fewer geese were hunted: the reason is that the warm weather shortened their stay in Estonia during migration. Among geese, the hunting of barnacle geese increased the most: 1,112 were hunted in 2012 and 1,710 in 2013.

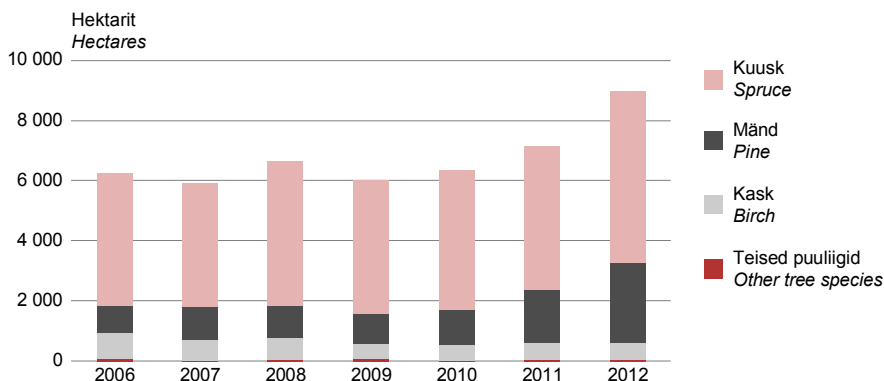
Tabel 1. Metsavaru^a, 2008–2012*Table 1. Growing stock^a, 2008–2012**(aasta alguses – at the beginning of the year)*

	2008	2009	2010	2011	2012	
Metsamaa pindala, 1000 ha	2 197	2 205	2 246	2 222	2 233	Area of forest and other wooded land, 1,000 ha
Puistute pindala, 1000 ha	2 063	2 074	2 086	2 097	2 107	Area of stands, 1,000 ha
Puistute üldvaru, mln tm	440	452	456	466	468	Growing stock, million m ³
Puistute keskmine hektarivaru, m ³	213	218	219	222	222	Average growing stock per hectare, m ³
Territooriumi metsasus, %	47,2	47,5	47,7	48,0	48,2	Area covered with forest, %

^a Metsade inventeerimise statistilise valikmeetodi (SMI) alusel.^a Based on the National Forest Inventory (NFI).**Tabel 2. Metsaraie^a, 2007–2011***Table 2. Gross felling^a, 2007–2011**(tuhat tihumeetrit – thousand cubic metres of solid volume)*

	2007	2008	2009	2010	2011	
Uuendusraie	4 199	4 719	5 043	6 822	6 069	Regeneration felling
Hooldusraie	815	952	1 334	1 331	1 752	Maintenance felling
Muu raie	254	232	222	338	332	Other felling
Koguraie	5 268	5 904	6 599	8 491	8 153	Total felling

^a Metsade inventeerimise statistilise valikmeetodi (SMI) alusel.^a Based on the National Forest Inventory (NFI).**Joonis 1. Metsa uuendamine, 2005–2013***Figure 1. Reforestation, 2005–2013*

Joonis 2. Metsaistutus puuliigi järgi, 2006–2012*Figure 2. Forest planting by species of tree, 2006–2012***Tabel 3. Kalapüük, 2009–2013***Table 3. Nominal catch, 2009–2013*

(tonni toorkala – live weight, tons)

	2009	2010	2011	2012	2013	
Merepiirkond	94 429	92 416	77 942	64 202	66 513	Marine areas
Atlandi ookean	94 429	92 416	77 942	64 202	66 513	Atlantic Ocean
loodeosa	5 978	4 329	7 146	3 444	4 533	north-west Atlantic
edelaosa	-	1 609	2 126	3 206	-	south-west Atlantic
kirdeosa	88 451	86 479	68 670	5 340	7 422	north-east Atlantic
Läänemeri	83 549	79 572	63 352	52 213	54 558	Baltic Sea
keskvööndi idaosa	-	-	-	-	-	eastern central Atlantic
kaguosa	-	-	-	-	-	south-east Atlantic
Siseveed ^a	2 830	2 769	2 650	2 968	2 850	Inland waters ^a
KOKKU	97 259	95 184	80 592	55 181	69 363	TOTAL

^a V.a kalakasvandustest püütud kaubakala.^a Excluding commercial catch from aquaculture.**Tabel 4. Kalakasvatustes kasvatatud kaubakala müük kalaliigi järgi, 2010–2012***Table 4. Realisation of commercial catch from aquaculture by species of fish, 2010–2012*

	Müük, tonni toorkala <i>Realisation, live weight, tons</i>			Müük, tuhat eurot <i>Realisation, thousand euros</i>			
	2010	2011	2012	2010	2011	2012	
Angerjas	20,0	2,0	x ^a	153,0	16,0	x ^a	European eel
Haug	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	Pike
Jõevähk	0,4	0,6	0,1	6,0	23,5	6,0	Crayfish
Karpkala	39,0	38,0	38,2	113,0	102,2	114,8	Carp
Vikerforell	488,0	334,0	455,3	1 568,0	1 316,0	1 792,0	Rainbow trout
Muu	51,0	18,0	87,1	188,0	57,6	494,1	Other
KOKKU	598,5	392,7	580,7	2 244,0	1 715,3	2 407,2	TOTAL
Toidukalamari	5,0	0,1	4,1	103,0	2,4	96,7	Caviar

^a Arvestatud muude kalade hulka.^a Included under other fish.

Tabel 5. Kalavarude taastootmine, 2012, 2013*Table 5. Reproduction of fish stock, 2012, 2013*

(tuhat tükki – thousand pieces)

	Maimud <i>Fry</i>		Samasuvised <i>Same-summer-old fish</i>		Üheaastased <i>One-year-old fish</i>		Kaheaastased <i>Two-year-old fish</i>		
	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	
Angerjas	867,0	871,0	-	-	-	-	100,8	140,8	<i>European eel</i>
Jõevähk	-	-	-	-	-	-	-	-	<i>Crayfish</i>
Lõhe	-	-	99,5	30,1	80,6	68,2	53,2	30,0	<i>Salmon</i>
Meriforell	-	-	26,8	-	38,2	5,5	12,4	27,8	<i>Sea trout</i>
Muu	-	-	-	-	-	-	-	-	<i>Other</i>
KOKKU	867,0	871,0	126,3	30,1	118,8	73,6	166,4	198,6	<i>TOTAL</i>

Tabel 6. Jahiulukite küttimine, 2009–2013^a*Table 6. Hunted wild game, 2009–2013^a*

	2009	2010	2011	2012	2013	
Hunt	103	130	151	80	78	<i>Wolf</i>
Ilves	184	181	100	87	17	<i>Lynx</i>
Jänes	825	769	520	615	516	<i>Hare</i>
Kobras	6 657	6 592	6 210	5 700	5 572	<i>European beaver</i>
Kährik	9 495	12 600	12 577	13 111	11 043	<i>Raccoon dog</i>
Metskits	15 716	5 075	1 211	1 548	2 884	<i>Roe deer</i>
Metsnugis	1 022	1 520	2 023	3 276	3 830	<i>Pine marten</i>
Metssiga	20 072	17 028	18 159	24 042	20 885	<i>Wild boar</i>
Mink	186	185	190	137	239	<i>American mink</i>
Mäger	168	189	166	169	236	<i>Eurasian badger</i>
Ondatra	0	1	20	1	0	<i>Muskrat</i>
Punahirv	403	497	693	829	1 047	<i>Red deer</i>
Pruunkaru	42	57	53	55	38	<i>Brown bear</i>
Pöder	4 031	4 255	4 730	5 126	6 532	<i>Elk</i>
Rebane	7 472	9 656	7 144	6 474	4 154	<i>Red fox</i>
Tuhkur	136	153	198	252	755	<i>Western polecat</i>
Hani	4 153	5 170	3 716	5 319	3 141	<i>Goose</i>
Jahifaasan	127	112	54	14	1	<i>Pheasant</i>
Kaelustuvi	426	802	824	812	765	<i>Woodpigeon</i>
Laanepüü	20	37	63	49	28	<i>Hazel grouse</i>
Lauk	50	93	76	33	38	<i>Coot</i>
Metskurviits	976	1 475	990	827	817	<i>Woodcock</i>
Nurmkana	13	45	6	12	46	<i>Partridge</i>
Part	12 042	14 158	11 905	12 565	9 576	<i>Duck</i>

^a Jahiaasta algab 1. märtsil ja lõpeb järgmise aasta 28. veebruaril.^a The hunting year begins on 1 March and ends on 28 February the following year.

Metoodika

Jahindus-, kalandus- ja metsamajandusstatistika tegemiseks kasutatakse nii teiste riigiasutuste kui ka Statistikaameti kogutud andmeid. Jahindusandmed tulevad Keskkonnaagentuurilt. Ka metsamajandusandmeid koondab ja analüüsib Eestis Keskkonnaagentuur. Kalapüügiandmed edastab Statistikaametile Põllumajandusministeerium. Kalakasvatuse sektori andmeid kogub Statistikaamet kalakasvandustelt kõikse uuringuga.

Methodology

For the production of statistics on hunting, fishing and forestry, data received from other state institutions and data collected by Statistics Estonia are used. Data on hunting are collected by the Estonian Environment Agency. The Agency also collects and analyses the data on forestry. The Ministry of Agriculture compiles the data on fish catch. Fish-farming data are collected by Statistics Estonia with a total survey of fish farms.

Kirjandust Publications

Keskkond arvudes. 2009. Environment in Figures. (2010). Tallinn: Statistikaamet.

Säästva arengu näitajad. Indicators of Sustainable Development. (2011). Tallinn: Statistikaamet.

TÖÖSTUS

Ruth Renter

Ülevaade

2012. aastal oli tööstustoodang jooksevhindades 10,4 miljardit eurot. Kui 2011. aastaga võrreldes oli kasv vaid 1%, siis 2009. aastaga võrreldes 50%. Eksporditi 62% toodangust.

Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustuse tootmismahd vähenes 2011. aastaga võrreldes 3%. Elektritootmise vähenemise peamised põhjused olid nii elektri ekspordi kahanemine kui ka impordi kasv, mis oli tingitud Põhjamaades ja Lätis toodetud soodsa hinnaga hüdroenergiast.

Mäetööstuses vähenes tootmismahd 4%. Kui põlevkivi kaevandamine jäi sisuliselt muutumatuks, siis turbatootmises oli 21% langus.

Töötleva tööstuse ettevõtete toodangu müügi kasv, mis aastatel 2005–2007 oli ligi 15% aastas, peatus 2008. aastal. Üleilmne majanduskriis andis eriti valusa tagasilöögi 2009. aastal, kui töötleva tööstuse toodangu müügitulu vähenes varasema aastaga võrreldes 26%. 2010. aastal töötlev tööstus taastus kriisist, jõudes aasta lõpuks peaaegu kriisieelsele tasemele. 2012. aastal oli töötleva tööstuse toodangu müük üle 9 miljardi euro – 3% suurem kui 2011. aastal ja 66% suurem kui 2009. aastal. Tootmismahd kasvas aastaga 2%.

Töötleva tööstuse müük mitteresidentidele, mis oli rekordiliselt suur juba 2011. aastal, kasvas 2012. aastaks 6,4 miljardi euron. See on peaaegu 70% kogu tööstustoodangu müügist ehk 93% enam kui majanduskriisi ajal, 2009. aastal. Suurim eksportija oli nii nagu ka 2011. aastal arvutite ning elektroonika- ja optikaseadmete tootmise haru, kus veeti välja 98% toodangust. Peamiselt eksporditi Rootsi ja Soome.

2012. aastal tegutses Eestis 6233 tööstusettevõtet 112 300 hõivatuga. Neist 95% olid töötleva tööstuse ettevõtted. Ettevõtete arv kasvas varasema aastaga võrreldes 377 ja hõivatute arv ligi 3000 võrra. Ettevõtete arvu kasv oli 4,5 korda suurem, hõivatute arvu kasv aga ligi 1000 võrra väiksem kui 2011. aastal. Ettevõtete arvu poolest suurim tegevusala oli metalltoodete tootmine, järgnes puidu töötlemine ja puittoodete tootmine – kummaski oli veidi üle 1000 ettevõtte. Ka hõivatute arv oli suurim neil kahel ja toiduainete tootmise tegevusalal. Kõige suurem oli hõivatute arv puidu töötlemise ja puittoodete tootmise harus – 15 400. Ka kasv võrreldes 2011. aastaga oli selles harus suurim – ligi 1000 hõivatut.

Üks töötleva tööstuse olulisimaid tootmisharusid on toiduainetööstus. 2012. aastal oli toiduainetööstuse toodangu osatähtsus kogu tööstustoodangus 11%. Haru tootmismahd kahanes 2012. aastal 1,4%. Võrreldes tööstuse teiste allharudega on toiduainetööstus olnud üks stabiilsemaid. Ka majanduskriis mõjus toiduainetööstusele mõneti kergemalt kui teistele allharudele, sest toiduained on esmatarbekaup. 2012. aastal eksporditi 36% toodangust. Et toiduainete tootmine Eestis on võrdlemisi konkurentsitihe, on paljud ettevõtted võtnud suuna välisturgudele – edasine laienemine võib toimuda suuresti just välisturgude arvelt.

Toiduainetööstuses tegutses 2012. aastal 405 ettevõtet – 23 võrra enam kui aasta varem. Hõivatuid oli harus 12 700, ligi 100 võrra enam 2011. aastal. Hõivatute arvu poolest oli toiduainetööstus puidutööstuse järel teisel kohal, kuigi ettevõtete arv oli puidutööstuse omast 2,5 korda väiksem.

Toiduainetööstuse suurimat allharu – piimatööstust – iseloomustas 2012. aastal peamiselt toodangu vähenemine. Tootmismahd kahanes 6,5%. Toiduaineid müüdi kokku 1,1 miljardi euro eest, millest üle veerandi olid piimatooted. Kuigi piimatööstuse toodang läheb peamiselt kohalikule turule, on ekspordi osatähtsus siiski suur – 2012. aastal 32%. Suurim osatähtsus ekspordis oli juustul, kuid suurenes ka piima ja rõõsa koore eksport. Peamine sihtriik oli Leedu. Piimatoodang, mis varasematel aastatel oli stabiilselt umbes 90 000 tonni, vähenes 2012. aastal 86 600 tonnini. Piimatoodetest kasvas vaid juustutoodang – 2500 tonni võrra 25 600 tonnini.

Kalatööstuse toodangust läheb endiselt kolmveerand välisturule. 2012. aastal oli müük mitteresidentidele 98,5 miljonit eurot ehk 74% kogu toodangu müügist. Peamised välisturud olid Soome, Saksamaa, Venemaa ja Ukraina. Kalatoodete tootmine kasvas aastaga 12 000 tonni võrra 68 900 tonnini. Kalakonservide tootmine taandus 2009. aasta tasemele – 2012. aastal toodeti konserve 3700 tonni.

Joogitööstus kasvas peamiselt tänu ekspordile. Tootmismahd kasvas 13%, jookke müüdi 183 miljoni euro eest. Haru eksport kasvas 36% ja eksporditi neljandik toodangust. Kasvas nii lahja kui ka kange alkoholi toodang. 2012. aastal toodeti 182 000 hektoliitrit viina ja teisi piiritusjooke – 12 800 hektoliitrit enam kui 2011. aastal. Õlletootmine suurenes 101 200 hektoliitri võrra 1,5 miljoni hektoliitriini. Seejuures oli õlu ka oluline ekspordiaartikkel. Kogu ekspordikasv tuligi peamiselt lahja alkoholi arvelt. Suurenes ka karastusjookide tootmine, kuigi võrreldes kriisieelse, 2008. aastaga oli toodang peaaegu poole väiksem. Gaseeritud ja gaseerimata vee tootmine on püsinud stabiilsena.

Tekstiilitööstus on samuti peamiselt välisturule orienteeritud tööstusharu – 2012. aastal eksporditi 86% toodangust. Tekstiilitööstuse kasv, mis 2000. aastate alguses elavnes, aeglustus mõnevõrra aastatel 2004 ja 2005. Suuresti mõjutas seda Aasia riikides valmistatud tekstiiltoodete lihtsustatud juurdepääs Euroopa turule. 2006. aastal jõustus kvootide süsteem, mis piiras Hiina ja paljude teiste riikide tekstiiltoodete sissevedu Euroopa Liitu. Eesti tekstiilitööstuse konkurentsivõime välisurgudel on kasvanud. Tõenäoliselt jätkub hõive kokkutõmbamine ning liikumine efektiivsema ja vähem tööjõumahuka tootmise poole. Euroopa-lähedus aitab kokku hoida transpordikulusid ja aega. Peamised ekspordi sihtriigid olid ka 2012. aastal Rootsi ja Soome. Nüüdseks on tekstiilitööstus kriisiaegsest mõhnast taastunud ja tootmismahd on jälle kasvama hakanud, olles 2012. aastal 5% suurem kui 2011. aastal.

Võrreldes 2000. aastate algusega on oluliselt muutunud ka toodang tooterühmiti. Lõpetatud on paljude toodete, nagu villase, laus- ja siidriide ning puuvillase lõnga tootmine. Vähenenud on villase lõnga ja märkimisväärselt vähenenud puuvillase riide tootmine. Kasvanud on õmmeldud tekstiiltoodete ja rõivaste valmistamine. 2012. aastal olid nii nagu varemgi tootmises olulisel kohal tekid ja padjad, mida ka eksporditakse.

Tekstiilitööstuses tegutses 2012. aastal 17 ettevõtet enam kui aasta varem, s.o 209 ettevõtet ja peaaegu 4000 hõivatut. Võrdluseks võib tuua 2005. aasta, kui tööstuses tegutses 144 ettevõtet ja 9300 hõivatut, toodangu müük aga oli umbes sama suur nagu 2012. aastal.

Puidutööstus on olnud läbi aegade toiduainetööstuse kõrval üks tööstuse suurimaid allharusid. 2000. aastate alguses kasvas puidutööstuse toodang jõudsalt. Aastail 2005–2007 oli puidutööstus toodangu osatähtsusest töötleva tööstuse suurim allharu. 2006. aasta teisel poolel tekkisid probleemid toormega, kuna raie mahud, peamiselt erametsades, vähenesid. Toorpuitu hakati importima Venemaalt, kuid see ei aidanud olukorda lahendada, sest 2007. aastal otsustas Venemaa hakata toorpuidu väljavedu piirama ja see tõi kaasa toormaterjali mitmekordse hinnatõusu. 2008. aastal hinnatõus küll peatus, kuid majanduskriisi tõttu vähenes nõudlus nii kodumaisel kui ka välisurul. Nüüd aga suudetakse üha rohkem toorpuitu vääristada ka kodumaal ja 2012. aastaks olid puiduhinnad langenud. Põhjuseks see, et kütteks kasutatava puidu hinna languse tõttu nõudlus vähenes, kuna kütteks kasutati ka paberipuiduks sobivat puitu. Põhiline hinnalangus tuli paberipuu liikide arvelt. 2012. aastal kasvas tootmismahd puidutööstuses 1,4% ja eksporditi 64% toodangust. Eesti puidutööstus on muutunud järjest mitmetahulisemaks: kui varem toodeti rohkem palki ja toorpuitu, siis nüüd juba suurema väärtusega tooteid. 2012. aastal suurenes kokkupandavate puitehitiste tootmine. Neil on oluline osa ka ekspordis – peamine sihtturg on Skandinaavia maad.

Ehitusmaterjalitööstus, kus 2009. aastal oli tööstuse suurim langus, on võrreldes kriisieelse aastatega endiselt madalseisus, kuid on näha paranemise märke. Eesti ehitussektor on olnud orienteeritud suurel määral siseturule ja selle areng on seetõttu väga tugevasti seotud Eesti üldise majandusarenguga. 2012. aastal kasvas tootmismahd 2011. aastaga võrreldes 3%. Suurenes nii ehitustelliste, tsemendi-, betooni-, mördi- kui ka lubjatoodang. Kui kriisiaegsed tootekogused on enamasti ületatud, siis kriisieelse koguse ületas 2012. aastal vaid lubjatoodang – 72 000 tonni aasta kohta. Ehitusmaterjalitööstuse toodangust eksporditi 45%.

Metallitööstuses oli 2012. aastal ehitussektori kehva olukorra tõttu üks tööstuse suurimaid tootmismahu langusi. 2012. aastal vähenes tootmismaht metallitööstuse peamises allharus – metalltoodete tootmises – 6%, metallitootmises aga 12%. Metalltoodete müük kahanes 5% ja metallimüük 4%. Kasvas metalluste ja -akende tootmine. Ekspordiks läks 55% metalltoodetest, peamiseks ekspordiar artiklaks said lehtterase asemel metallkonstruktsioonid.

Metallitööstuses tegutses 2012. aastal 1104 ettevõtet kokku 12 400 hõivatuga – 115 ettevõtet ja ligi 300 hõivatut enam kui 2011. aastal.

Eesti üks kiiremini arenevaid tööstusharusid on olnud arvutite ning elektroonika- ja optika-seadmete tootmine. Tootmismahud on kasvanud tänu sellele, et turule on tulnud uued, suurema lisandväärtusega tooted ja tootlikkus on suurenenud. 2011. aastal haru tootmismaht sisuliselt kahekordistus. 2012. aasta oli stabiilne ja kasv väike – 4,4%. Tootmismahude kasvule aitas eelkõige kaasa tugeva välisnõudluse püsimine. Enamik elektroonikatööstuse toodangust läheb välisturule – 2012. aastal eksporditi 97,5% toodangust. Põhiline sihtriik oli Rootsi.

Elektroonikatööstuse ettevõtete arv oli 2011. aastaga samal tasemel – ettevõtteid oli kokku 101, hõivatuid neis 5700.

INDUSTRY

Ruth Renter

Overview

In 2012 industrial production at current prices was 10.4 billion euros. The growth was only 1% compared to 2011, but 50% compared to 2009. 62% of the production was exported.

Compared to 2011, the volume of output in electricity, steam and hot water supply diminished 3%. The main reasons behind the decline in electricity production were decreased export and increased import, which was caused by the good prices of hydro energy produced in the Nordic countries and in Latvia.

The volume of output in mining decreased 4%. There was almost no change in the mining and agglomeration of oil shale, while the extraction of peat fell 21%.

The increase in the sold production of manufacturing enterprises, which had been 15% per year in 2005–2007, stopped in 2008. The impact of the global economic crisis was the most devastating in 2009, when the turnover from the sales of manufacturing production decreased 26% compared to 2008. In 2010 manufacturing recovered from the recession and by the end of the year the situation was almost the same as before the crisis. In 2012 the sold production in manufacturing exceeded 9 billion euros – 3% more than in 2011 and 66% more than in 2009. The volume of output rose 2% compared to 2011.

Manufacturing sales to non-residents, which were record-high already in 2011, rose to 6.4 billion euros in 2012. *This is almost 70% of total industrial sales and 93% more than during the economic crisis in 2009. Similarly to 2011, the biggest exporters were enterprises manufacturing computers, electronic and optical products – they exported about 98% of the production. The main foreign markets were Sweden and Finland.*

In 2012 there were 6,233 industrial enterprises in Estonia with 112,300 persons employed. 95% of these were manufacturing enterprises. Compared to 2011, the number of industrial enterprises increased by 377 and the number of persons employed by nearly 3,000 – compared to the previous year, the number of enterprises grew 4.5 times more while the growth in the number of persons employed was about 1,000 less. Based on the number of enterprises, the manufacture of metal and fabricated metal products held the leading position, followed by the manufacture of wood and wood products – both had a little over 1,000 enterprises. The number of persons employed was the highest in the same two activities and in the manufacture of food products. The manufacture of wood and wood products had the biggest number of persons employed – 15,400. This activity also had the biggest increase in employment – there were about 1,000 more persons employed than in 2011.

The manufacture of food products is one of the most important branches of manufacturing. *In 2012 the share of food products in total industrial production was 11%. The volume of output of this branch diminished 1.4% in 2012. Compared to other branches of industry, the manufacture of food products has been one of the most stable. The impact of the economic crisis on the manufacture of food products was somewhat smaller than on other branches, because food products are basic commodities. 36% of the production was exported in 2012. Food production in Estonia is relatively competitive, which has caused many enterprises to turn to foreign markets – further enlargement may largely be driven by foreign markets.*

405 enterprises operated in the manufacture of food products in 2012, which is 23 enterprises more than the year before. In 2012 nearly 12,700 people worked in the manufacture of food products, which is about 100 more than in 2011. Based on the number of persons employed, the manufacture of food products was second after the manufacture of wood and wood products, even though the number of enterprises in the manufacture of food products was 2.5 times smaller.

In 2012 there was a drop in production in the manufacture of dairy products, which is the biggest branch of the manufacture of food products. The volume of output decreased 6.5%. The sales of food products totalled 1.1 billion euros, whereas dairy products made up more than a quarter of this. Although the manufactured dairy products are mainly sold on the domestic market, export plays an important role – 32% of the production was exported in 2012. The most important export article in the manufacture of dairy products was cheese, although the export of milk and cream also increased. The most important foreign market was Lithuania. Milk production, which in previous years had steadily been around 90,000 tons per year, dropped to 86,600 tons in 2012. Among dairy products, only the production of cheese increased – by 2,500 tons, totalling 25,600 tons.

As in the previous years, about three quarters of the fishing industry's output was sold on foreign markets. In 2012 sales to non-residents amounted to 98.5 million euros, i.e. 74% of sold production. The main foreign markets were Finland, Germany, Russia and Ukraine. The production of fish products increased by 12,000 tons and totalled 68,900 tons. The production of canned fish fell to the level of 2009 – 3,700 tons of canned fish was produced in 2012.

The manufacture of beverages increased mainly due to exports. The volume of output grew 13%, with 183 million euros' worth of beverages sold. Exports increased 36% and one fourth of the production was exported. The production of both light alcohol and spirits increased. 182,000 hectolitres of vodka and other spirits were produced in 2012 – it is about 12,800 hectolitres more than in 2011. Beer production grew by 101,200 hectolitres totalling 1.5 million hectolitres. Beer was also an important export article. The growth in exports was principally caused by increased export of light alcohol. The production of soft drinks also increased, although the production was almost two times smaller compared to the pre-crisis level (2008). The production of aerated and non-aerated water has been stable.

The manufacture of textiles is mainly orientated to the foreign market – in 2012, about 86% of the production was exported. The growth in the manufacture of textiles, which perked up at the beginning of the 2000s, slowed down a little in 2004 and 2005. It was greatly influenced by the easy access of Asian production to the European market. In 2006 the quota system came into force, restricting the import of textile products from China and many other countries to the European Union. The competitiveness of Estonian textile production on foreign markets is steadily improving. The decline in workforce will probably continue simultaneously with a transition towards more efficient and less labour-intensive production. The proximity to Europe helps to cut transport costs and save time. In 2012 the most important foreign markets for textile products were Sweden and Finland. The textile industry has recovered from the crisis and the volume of output has started to grow again – it grew 5% in 2012 compared to 2011.

Compared to the early 2000s, there have been significant changes in production by groups of production. Some products are not produced anymore – such as woollen, nonwoven and silk fabric and cotton yarn. The production of woollen yarn and especially the production of cotton fabric have decreased. At the same time, the production of sewn textile articles and clothes has increased. In 2012 blankets and pillows continued to hold an important share in production as well as in exports.

In 2012 there were 17 textile manufacturing enterprises more than in 2011, i.e. 209 enterprises with almost 4,000 persons employed. For example, in 2005 there were 144 enterprises with 9,300 persons employed, but sales were more or less on the same level as in 2012.

Besides the manufacture of food products, the manufacture of wood and wood products has been one of the largest branches of industry through the years. The output of this branch grew rapidly at the beginning of the 2000s. In 2005–2007, the manufacture of wood was the largest branch of manufacturing in terms of its share in total production. In the second half of 2006, there were problems with raw material due to decreasing felling volumes, mainly in privately owned forests. Raw wood imports from Russia did not solve the situation, as in 2007 Russia decided to limit its export of raw timber. As a result, the price of raw material increased several times. In 2008 the price rise stopped, but demand fell both on the domestic and the foreign market due to the economic

crisis. More and more raw timber is processed further here in Estonia and by 2012 the prices had dropped – the reason was that the price of wood used for heating decreased causing a decline in demand, as the wood suitable for paper production (pulpwood) was also used for heating. The drop in prices was mainly related to different sorts of pulpwood. In 2012 the volume of output in the manufacture of wood and wood products rose 1.4% and 64% of the production was exported. The manufacture of wood in Estonia has diversified: the share of timber and raw wood production has decreased, while the share of processed wood products has increased. In 2012 the production of prefabricated buildings of wood grew – these products also play an important role in exports, with the most important foreign market being Scandinavia.

The manufacture of building materials, which suffered the biggest decrease in 2009, is still in a slump compared to the pre-crisis years but there are signs of recovery. The construction sector in Estonia is largely oriented to the domestic market and is thus greatly influenced by the general economic conditions in Estonia. The volume of output grew 3% in 2012 compared to 2011. The production of building bricks, cement, concrete, mortar and lime increased. In 2012 the production of most products exceeded the volumes produced during the economic crisis, but only the production of lime was higher than before the crisis – 72,000 tons in 2012. About 45% of the manufactured building materials were exported.

In 2012 the manufacture of fabricated metal products experienced one of the biggest decreases in output, affected by the poor prospects of the construction sector. The volume of output in the manufacture of fabricated metal products, the main branch of the metal industry, declined 6% in 2012. The decline in the manufacture of basic metals was 12%. The sales of metal products and basic metals decreased 5% and 4%, respectively. The production of metal doors and windows grew. 55% of the production was exported. Instead of sheet metal, metal structures were the most frequently exported products.

In 2012 there were 1,104 active enterprises with about 12,400 persons employed specialising in the manufacture of metal – this is 115 enterprises and about 300 persons employed more than in 2011.

The manufacture of computers, electronic and optical products has been one of the most rapidly growing branches of industry in Estonia. The growth in the volume of output is mainly driven by rising productivity and by the introduction of new products with a higher value added. The volume of output in this branch practically doubled in 2011. The year 2012 was stable with a small growth (4.4%). The growth in the volume of output was, above all, based on steady external demand. Most of the production of the electronics industry is exported – in 2012, 97.5% of the production was exported. The most important foreign market was Sweden.

In 2012 the number of enterprises specialising in the manufacture of electronics was similar to 2011 – there were 101 enterprises with 5,700 persons employed.

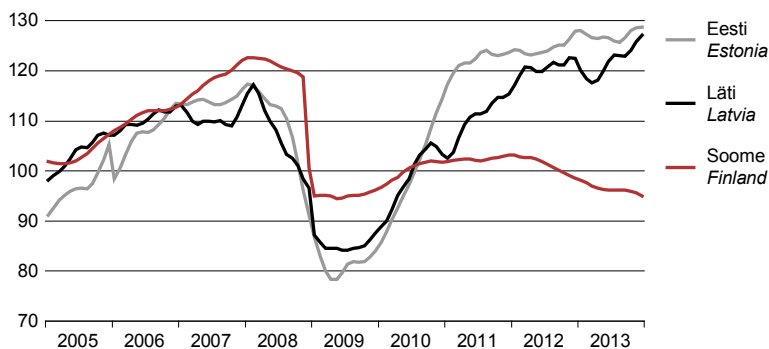
Tabel 1. Tööstustoodang, 2009–2012*Table 1. Industrial production, 2009–2012*

(jooksevhinnad, miljonit eurot – current prices, million euros)

Tegevusala	2009	2010	2011	2012	Economic activity
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	502,0	710,3	694,6	709,7	Electricity, steam and hot water supply
Mäetööstus	258,1	304,7	345,6	362,4	Mining
põlevkivi kaevandamine	x	x	x	x	mining and agglomeration of oil shale
turbatootmine	55,4	68,3	83,4	75,2	extraction of peat
Töötlev tööstus	5 470,6	7 053,6	9 064,4	9 342,9	Manufacturing
toiduainete tootmine	912,9	955,6	1 083,5	1 117,2	manufacture of food products
liha töötlemine ja säilitamine ning lihatoodete tootmine	217,2	211,6	223,4	239,8	processing and preserving of meat and meat products
kala töötlemine ja säilitamine	95,6	110,0	129,8	133,4	processing and preserving of fish
puu- ja köögivilja töötlemine ja säilitamine	40,9	45,3	55,6	55,5	processing and preserving of fruit and vegetables
piimatoodete tootmine	257,5	296,4	331,4	314,0	manufacture of dairy products
pagari- ja makaronitoodete tootmine	117,2	109,0	116,0	124,9	manufacture of bakery and farinaceous products
muude toiduainete tootmine	111,7	103,5	135,4	163,9	manufacture of other food products
valmis loomasööda tootmine	26,3	29,9	36,1	38,7	manufacture of prepared animal feeds
joogitootmine	180,0	158,9	167,4	184,3	manufacture of beverages
tekstiilitootmine	195,3	209,4	228,9	249,3	manufacture of textiles
rõivatootmine	112,8	115,9	136,3	147,8	manufacture of wearing apparel
naha töötlemine ja nahktoodete tootmine	23,2	25,3	32,8	31,1	manufacture of leather and related products
puidu töötlemine ja puittoodete tootmine	731,5	1 046,8	1 227,1	1 250,9	manufacture of wood and wood products
paberi ja pabertoodete tootmine	144,5	180,7	197,2	200,5	manufacture of paper and paper products
trükindus ja salvestiste paljundus	155,0	189,8	194,6	206,8	printing and reproduction of recorded media
kütteõlide tootmine	150,6	180,2	245,3	292,4	manufacture of refined petroleum products
kemikaalide ja keemiatoodete tootmine	261,2	323,0	453,8	482,8	manufacture of chemicals and chemical products
põhifarmaatsiatoodete ja ravimpreparaatide tootmine	23,6	30,5	35,4	34,9	manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations
kummi- ja plasttoodete tootmine	189,0	240,9	299,4	311,1	manufacture of rubber and plastic products
muude mittemetallsetest mineraalidest toodete tootmine	253,5	278,2	335,2	349,6	manufacture of other non-metallic mineral products
metallitootmine	22,6	38,0	42,8	39,2	manufacture of basic metals
metalltoodete tootmine	602,4	759,4	948,3	864,8	manufacture of fabricated metal products
arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	353,2	874,3	1 625,1	1 698,7	manufacture of computer, electronic and optical products
elektriseadmete tootmine	310,3	362,0	462,7	487,3	manufacture of electrical equipment
masinate ja seadmete tootmine	164,3	189,6	281,5	309,5	manufacture of machinery and equipment
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	127,4	249,7	312,8	293,2	manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
muude transpordivahendite tootmine	39,9	47,9	56,4	60,7	manufacture of other transport equipment
mööblitootmine	262,8	323,1	364,3	383,9	manufacture of furniture
muu tootmine	82,5	96,4	108,2	112,2	other manufacturing
masinate ja seadmete remont ja paigaldus	172,1	178,0	225,4	234,9	repair and installation of machinery and equipment
KOKKU	6 230,7	8 068,6	10 104,6	10 415,0	TOTAL

Joonis 1. Eesti, Läti ja Soome töötleva tööstuse toodangu trend, 2005–2013

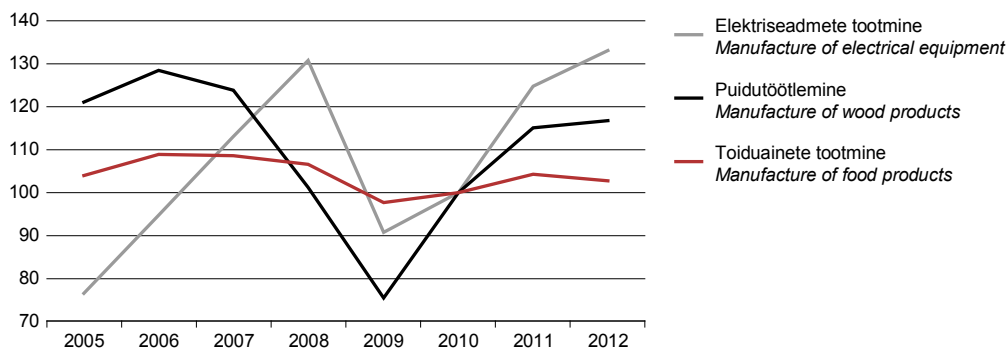
Figure 1. Trend of manufacturing production in Estonia, Latvia and Finland, 2005–2013
(2010 = 100)

Allikas/Source: Eurostat

Joonis 2. Töötleva tööstuse toodangu mahuindeksid, 2005–2012

Figure 2. Volume indices of manufacturing production, 2005–2012
(2010 = 100)

Tabel 2. Tööstustoodangu mahuindeksid, 2009–2012*Table 2. Volume indices of industrial production, 2009–2012*

(eelmine aasta = 100 – previous year = 100)

Tegevusala	2009	2010	2011	2012	Economic activity
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	87,9	131,7	97,5	96,9	Electricity, steam and hot water supply
Mäetööstus	89,7	113,2	108,5	95,8	Mining
põlevkivi kaevandamine	92,7	120,0	104,5	100,3	mining and agglomeration of oil shale
turbatootmine	104,7	106,9	106,2	79,2	extraction of peat
Töötlev tööstus	74,5	123,2	122,6	101,7	Manufacturing
toiduainete tootmine	91,7	102,4	104,2	98,6	manufacture of food products
liha töötlemine ja säilitamine ning lihatoodete tootmine	88,2	97,6	102,3	98,4	processing and preserving of meat and meat products
kala töötlemine ja säilitamine	88,8	107,7	98,7	94,6	processing and preserving of fish
puu- ja köögivilja töötlemine ja säilitamine	81,6	119,7	122,8	94,8	processing and preserving of fruit and vegetables
piimatoodete tootmine	102,0	103,4	101,7	93,5	manufacture of dairy products
pagari- ja makaronitoodete tootmine	93,5	107,4	97,7	106,0	manufacture of bakery and farinaceous products
muude toiduainete tootmine	91,2	91,7	122,9	114,5	manufacture of other food products
valmis loomasööda tootmine	63,3	111,6	116,8	107,3	manufacture of prepared animal feeds
joogitootmine	90,1	86,3	101,0	112,8	manufacture of beverages
tekstiilitootmine	83,7	107,5	108,9	104,7	manufacture of textiles
rõivatootmine	69,3	106,5	117,4	103,6	manufacture of wearing apparel
naha töötlemine ja nahktoodete tootmine	73,4	113,6	132,7	93,3	manufacture of leather and related products
puidu töötlemine ja puittoodete tootmine	74,5	132,6	115,1	101,4	manufacture of wood and wood products
paberi ja pabertoodete tootmine	78,3	122,9	107,6	103,1	manufacture of paper and paper products
trükindus ja salvestiste paljundus	87,8	118,8	106,7	108,0	printing and reproduction of recorded media
kütteõlide tootmine	80,2	107,7	100,2	108,0	manufacture of refined petroleum products
kemikaalide ja keemia- toodete tootmine	55,6	116,6	128,2	99,4	manufacture of chemicals and chemical products
põhifarmaatsiatoodete ja ravimpreparaatide tootmine	88,5	125,1	118,4	98,9	manufacture of basic pharmaceutical products and preparations
kummi- ja plasttoodete tootmine	67,7	123,4	108,8	99,6	manufacture of rubber and plastic products
muude mittemetallsetest mineraalidest toodete tootmine	63,3	112,9	110,9	103,0	manufacture of other non-metallic mineral products
metallitootmine	52,6	149,3	95,7	88,4	manufacture of basic metals
metalltoodete tootmine	68,8	107,6	118,3	94,0	manufacture of fabricated metal products
arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	91,8	246,2	191,2	104,4	manufacture of computer, electronic and optical products
elektriseadmete tootmine	69,4	110,2	124,8	106,6	manufacture of electrical equipment
masinate ja seadmete tootmine	56,8	133,2	144,6	106,0	manufacture of machinery and equipment
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	64,1	202,3	117,5	94,1	manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
muude transpordivahendite tootmine	79,8	111,7	119,7	99,1	manufacture of other transport equipment
mööblitootmine	73,8	114,5	112,3	101,8	manufacture of furniture
muu tootmine	69,9	111,4	102,1	106,2	other manufacturing
masinate ja seadmete remont ja paigaldus	69,9	97,9	114,9	108,0	repair and installation of machinery and equipment
KOKKU	76,0	123,5	119,9	101,1	TOTAL

Tabel 3. Tööstustoodangu mahuindeksid, 2009–2012*Table 3. Volume indices of industrial production, 2009–2012*

(2010 = 100)

Tegevusala	2009	2010	2011	2012	Economic activity
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	75,9	100,0	97,5	94,5	Electricity, steam and hot water supply
Mäetööstus	88,3	100,0	108,5	103,9	Mining
põlevkivi kaevandamine	83,3	100,0	104,5	104,8	mining and agglomeration of oil shale
turbatootmine	93,5	100,0	106,2	84,1	extraction of peat
Töötlev tööstus	81,2	100,0	122,6	124,7	Manufacturing
toiduainete tootmine	97,7	100,0	104,2	102,7	manufacture of food products
liha töötlemine ja säilitamine ning lihatoodete tootmine	102,5	100,0	102,3	100,7	processing and preserving of meat and meat products
kala töötlemine ja säilitamine	92,9	100,0	98,7	93,4	processing and preserving of fish
puu- ja köögivilja töötlemine ja säilitamine	83,5	100,0	122,8	116,4	processing and preserving of fruit and vegetables
piimatoodete tootmine	96,7	100,0	101,7	95,1	manufacture of dairy products
pagari- ja makarontoodete tootmine	93,1	100,0	97,7	103,6	manufacture of bakery and farinaceous products
muude toiduainete tootmine	109,1	100,0	122,9	140,7	manufacture of other food products
valmis loomasööda tootmine	89,6	100,0	116,8	125,3	manufacture of prepared animal feeds
joogitootmine	115,9	100,0	101,0	113,9	manufacture of beverages
tekstiilitootmine	93,0	100,0	108,9	114,0	manufacture of textiles
rõivatootmine	93,9	100,0	117,4	121,6	manufacture of wearing apparel
naha töötlemine ja nahktoodete tootmine	88,0	100,0	132,7	123,8	manufacture of leather and related products
puidu töötlemine ja puittoodete tootmine	75,4	100,0	115,1	116,7	manufacture of wood and wood products
paberi ja pabertoodete tootmine	81,4	100,0	107,6	110,9	manufacture of paper and paper products
trükindus ja salvestiste paljundus	84,2	100,0	106,7	115,2	printing and reproduction of recorded media
kütteõlide tootmine	92,9	100,0	100,2	108,2	manufacture of refined petroleum products
kemikaalide ja keemia- toodete tootmine	85,8	100,0	128,2	127,4	manufacture of chemicals and chemical products
põhifarmaatsiatoodete ja ravimpreparaatide tootmine	79,9	100,0	118,4	117,1	manufacture of basic pharmaceutical products and preparations
kummi- ja plasttoodete tootmine	81,0	100,0	108,8	108,4	manufacture of rubber and plastic products
muude mittemetallsetest mineraalidest toodete tootmine	88,6	100,0	110,9	114,2	manufacture of other non-metallic mineral products
metallitootmine	67,0	100,0	95,7	84,6	manufacture of basic metals
metalltoodete tootmine	92,9	100,0	118,3	111,2	manufacture of fabricated metal products
arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	40,6	100,0	191,2	199,6	manufacture of computer, electronic and optical products
elektriseadmete tootmine	90,7	100,0	124,8	133,0	manufacture of electrical equipment
masinate ja seadmete tootmine	75,1	100,0	144,6	153,3	manufacture of machinery and equipment
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	49,4	100,0	117,5	110,6	manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
muude transpordivahendite tootmine	89,5	100,0	119,7	118,6	manufacture of other transport equipment
mööblitootmine	87,3	100,0	112,3	114,3	manufacture of furniture
muu tootmine	89,8	100,0	102,1	108,4	other manufacturing
masinate ja seadmete remont ja paigaldus	102,1	100,0	114,9	124,1	repair and installation of machinery and equipment
KOKKU	81,0	100,0	119,9	121,2	TOTAL

Tabel 4. Tööstustoodang töötaja kohta, 2009–2012
Table 4. Industrial production per employee, 2009–2012
 (jooksevhinnad, tuhat eurot – current prices, thousand euros)

Tegevusala	2009	2010	2011	2012	Economic activity
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	115,6	177,8	177,1	193,6	Electricity, steam and hot water supply
Mäetööstus	49,7	62,4	69,9	68,7	Mining
põlevkivi kaevandamine	x	x	x	x	mining and agglomeration of oil shale
turbatootmine	49,8	60,3	77,3	72,2	extraction of peat
Töötlev tööstus	57,4	76,0	93,2	93,0	Manufacturing
toiduainete tootmine	73,3	78,8	87,9	90,1	manufacture of food products
liha töötlemine ja säilitamine ning lihatoodete tootmine	77,8	77,8	81,4	89,9	processing and preserving of meat and meat products
kala töötlemine ja säilitamine	55,3	63,2	69,4	69,8	processing and preserving of fish
puu- ja köögivilja töötlemine ja säilitamine	63,3	80,7	85,9	90,0	processing and preserving of fruit and vegetables
piimatoodete tootmine	119,1	137,8	146,8	149,4	manufacture of dairy products
pagari- ja makarontoodete tootmine	35,5	35,0	40,8	45,3	manufacture of bakery and farinaceous products
muude toiduainete tootmine	72,7	67,1	81,4	80,3	manufacture of other food products
valmis loomasööda tootmine	183,7	192,9	234,5	222,1	manufacture of prepared animal feeds
joogitootmine	108,5	104,5	126,5	131,1	manufacture of beverages
tekstiilitootmine	45,0	48,5	60,6	64,2	manufacture of textiles
rõivatootmine	15,8	18,1	21,5	24,1	manufacture of wearing apparel
naha töötlemine ja nahktoodete tootmine	18,0	21,5	24,9	25,8	manufacture of leather and related products
puidu töötlemine ja puittoodete tootmine	59,9	83,6	88,7	83,4	manufacture of wood and wood products
paberi ja paber- toodete tootmine	97,0	137,4	148,2	141,7	manufacture of paper and paper products
trükindus ja salvestiste paljundus	61,2	72,1	72,7	75,1	printing and reproduction of recorded media
kütteõlide tootmine	108,4	128,4	165,4	185,4	manufacture of refined petroleum products
kemikaalide ja keemia- toodete tootmine	112,5	144,5	194,7	200,1	manufacture of chemicals and chemical products
põhifarmaatsiatoodete ja ravimpreparaatide tootmine	106,9	113,2	143,5	127,4	manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations
kummi- ja plast- toodete tootmine	55,5	72,0	78,4	78,4	manufacture of rubber and plastic products
muude mittemetallsetest mineraalidest toodete tootmine	58,6	72,3	85,6	86,4	manufacture of other non-metallic mineral products
metallitootmine	61,3	100,7	113,2	120,7	manufacture of basic metals
metalltoodete tootmine	53,3	72,2	84,8	74,0	manufacture of fabricated metal products
arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	68,4	160,8	285,0	303,4	manufacture of computer, electronic and optical products
elektriseadmete tootmine	72,0	85,5	98,1	96,4	manufacture of electrical equipment
masinate ja seadmete tootmine	46,2	64,1	83,4	86,2	manufacture of machinery and equipment
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	44,2	83,7	91,7	85,1	manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
muude transpordi- vahendite tootmine	70,4	79,9	84,7	86,7	manufacture of other transport equipment
mööblitootmine	38,8	45,8	50,6	52,6	manufacture of furniture
muu tootmine	40,4	49,2	50,9	53,1	other manufacturing
masinate ja seadmete remont ja paigaldus	47,7	50,3	59,0	55,9	repair and installation of machinery and equipment
KOKKU	59,4	79,4	95,2	95,2	TOTAL

Tabel 5. Tööstustoodang töötaja kohta, 2009–2012*Table 5. Industrial production per employee, 2009–2012*

(püsivhinnad, eelmine aasta = 100 – constant prices, previous year = 100)

Tegevusala	2009	2010	2011	2012	Economic activity
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	94,3	137,9	98,7	103,7	Electricity, steam and hot water supply
Mäetööstus	92,1	119,0	108,2	89,6	Mining
põlevkivi kaevandamine	89,3	127,5	100,7	91,1	mining and agglomeration of oil shale
turbatootmine	118,6	103,7	112,5	97,3	extraction of peat
Töötlev tööstus	92,1	127,6	117,1	98,6	Manufacturing
toiduainete tootmine	102,2	105,9	102,7	97,9	manufacture of food products
liha töötlemine ja säilitamine ning lihatoodete tootmine	98,0	100,2	101,1	101,2	processing and preserving of meat and meat products
kala töötlemine ja säilitamine	106,4	110,8	92,1	92,4	processing and preserving of fish
puu- ja köögivilja töötlemine ja säilitamine	90,1	130,8	106,5	99,7	processing and preserving of fruit and vegetables
piimatoodete tootmine	109,9	103,8	97,0	100,3	manufacture of dairy products
pagari- ja makaronitoodete tootmine	104,2	113,2	107,3	108,2	manufacture of bakery and farinaceous products
muude toiduainete tootmine	99,4	94,8	113,8	93,3	manufacture of other food products
valmis loomasööda tootmine	77,0	113,0	122,1	95,0	manufacture of prepared animal feeds
joogitootmine	105,7	94,2	114,2	106,3	manufacture of beverages
tekstiilitootmine	116,2	112,9	120,2	103,0	manufacture of textiles
rõivatootmine	85,9	117,4	117,6	110,2	manufacture of wearing apparel
naha töötlemine ja nahktoodete tootmine	86,1	116,7	117,8	101,5	manufacture of leather and related products
puidu töötlemine ja puittoodete tootmine	99,7	132,3	104,1	93,5	manufacture of wood and wood products
paberi ja pabertoodete tootmine	92,3	134,9	111,5	97,3	manufacture of paper and paper products
trükindus ja salvestiste paljundus	97,5	116,4	104,7	105,8	printing and reproduction of recorded media
kütteõlide tootmine	76,1	100,3	94,7	101,6	manufacture of refined petroleum products
kemikaalide ja keemiatoodete tootmine	62,2	124,3	124,3	96,1	manufacture of chemicals and chemical products
põhifarmaatsiatoodete ja ravimpreparaatide tootmine	93,3	102,7	123,7	89,2	manufacture of basic pharmaceutical products and preparations
kummi- ja plasttoodete tootmine	90,6	124,2	101,6	96,2	manufacture of rubber and plastic products
muude mittemetallsetest mineraalidest toodete tootmine	84,8	124,4	111,3	98,5	manufacture of other non-metallic mineral products
metallitootmine	62,4	148,9	110,4	95,8	manufacture of basic metals
metalltoodete tootmine	82,7	119,1	108,2	87,7	manufacture of fabricated metal products
arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	114,5	251,2	182,9	107,2	manufacture of computer, electronic and optical products
elektriseadmete tootmine	85,0	108,4	112,9	99,4	manufacture of electrical equipment
masinate ja seadmete tootmine	76,5	137,6	128,8	102,8	manufacture of machinery and equipment
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	86,5	192,6	107,0	93,0	manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
muude transpordivahendite tootmine	103,3	89,2	112,7	110,9	manufacture of other transport equipment
mööblitootmine	93,5	117,6	109,1	100,5	manufacture of furniture
muu tootmine	79,6	120,5	96,8	105,6	other manufacturing
masinate ja seadmete remont ja paigaldus	79,9	98,4	106,6	97,9	repair and installation of machinery and equipment
KOKKU	92,6	128,0	115,1	98,2	TOTAL

Tabel 6. Tööstustoodangu müük, 2009–2012*Table 6. Industrial sales, 2009–2012*(jooksevhinnad, miljonit eurot – *current prices, million euros*)

Tegevusala	2009	2010	2011	2012	Economic activity
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	501,8	709,9	694,4	708,9	Electricity, steam and hot water supply
Mäetööstus	242,7	311,1	342,3	351,4	Mining
põlevkivi kaevandamine	x	x	x	x	mining and agglomeration of oil shale
turbatootmine	50,6	67,7	84,4	76,2	extraction of peat
Töötlev tööstus	5 531,0	7 034,6	9 029,8	9 310,7	Manufacturing
toiduainete tootmine	925,8	955,9	1 078,8	1 116,1	manufacture of food products
liha töötlemine ja säilitamine ning lihatoodete tootmine	217,1	211,6	223,5	239,2	processing and preserving of meat and meat products
kala töötlemine ja säilitamine	97,1	111,0	128,9	133,2	processing and preserving of fish
puu- ja kõõgivilja töötlemine ja säilitamine	41,0	45,5	55,1	55,3	processing and preserving of fruit and vegetables
piimatoodete tootmine	264,3	294,6	330,0	314,7	manufacture of dairy products
pagari- ja makaronitoodete tootmine	117,1	108,9	115,9	124,9	manufacture of bakery and farinaceous products
muude toiduainete tootmine	113,6	103,3	133,5	163,0	manufacture of other food products
valmis loomasööda tootmine	28,7	31,0	36,5	38,9	manufacture of prepared animal feeds
joogitootmine	181,1	160,6	167,0	183,2	manufacture of beverages
tekstiilitootmine	198,8	209,8	227,7	247,2	manufacture of textiles
rõivatootmine	114,1	116,1	134,7	147,3	manufacture of wearing apparel
naha töötlemine ja nahktoodete tootmine	23,6	25,7	32,6	31,0	manufacture of leather and related products
puidu töötlemine ja puittoodete tootmine	744,9	1 041,9	1 221,1	1 242,0	manufacture of wood and wood products
paberi ja pabertoodete tootmine	148,5	178,0	199,1	199,6	manufacture of paper and paper products
trükindus ja salvestiste paljundus	155,0	190,0	194,5	206,8	printing and reproduction of recorded media
kütteõlide tootmine	148,3	175,7	244,4	288,0	manufacture of refined petroleum products
kemikaalide ja keemiatoodete tootmine	267,2	317,4	439,6	475,4	manufacture of chemicals and chemical products
põhifarmaatsiatoodete ja ravimpreparaatide tootmine	23,1	30,8	35,2	34,7	manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations
kummi- ja plasttoodete tootmine	192,2	240,8	298,2	309,7	manufacture of rubber and plastic products
muude mittemetallsetest mineraalidest toodete tootmine	256,2	282,2	335,1	347,8	manufacture of other non-metallic mineral products
metallitootmine	22,5	38,9	43,1	39,1	manufacture of basic metals
metalltoodete tootmine	608,9	756,3	945,6	864,8	manufacture of fabricated metal products
arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	355,5	873,1	1 624,5	1 699,2	manufacture of computer, electronic and optical products
elektriseadmete tootmine	313,3	359,1	462,6	486,9	manufacture of electrical equipment
masinate ja seadmete tootmine	162,8	189,7	280,8	308,5	manufacture of machinery and equipment
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	127,3	248,7	312,5	293,1	manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
muude transpordivahendite tootmine	40,1	46,8	54,7	60,6	manufacture of other transport equipment
mööblitootmine	265,7	322,8	364,5	383,1	manufacture of furniture
muu tootmine	83,6	96,5	108,1	111,8	other manufacturing
masinate ja seadmete remont ja paigaldus	172,5	177,8	225,4	234,9	repair and installation of machinery and equipment
KOKKU	6 275,5	8 055,6	10 066,5	10 370,9	TOTAL

Tabel 7. Tööstustoodangu müügiindeksid, 2009–2012

Table 7. Indices of industrial sales, 2009–2012

(eelmine aasta = 100 – previous year = 100)

Tegevusala	2009	2010	2011	2012	Economic activity
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	94,9	139,5	98,1	102,1	Electricity, steam and hot water supply
Mäetööstus	87,2	129,1	108,5	103,0	Mining
põlevkivi kaevandamine	100,5	137,2	99,2	105,3	mining and agglomeration of oil shale
turbatootmine	77,7	135,9	118,8	90,3	extraction of peat
Töötlev tööstus	73,7	125,5	127,8	103,3	Manufacturing
toiduainete tootmine	89,0	102,7	111,6	104,4	manufacture of food products
liha töötlemine ja säilitamine ning lihatoodete tootmine	92,2	97,4	105,7	107,0	processing and preserving of meat and meat products
kala töötlemine ja säilitamine	92,5	110,4	107,4	111,1	processing and preserving of fish
puu- ja köögivilja töötlemine ja säilitamine	84,5	118,4	120,9	100,4	processing and preserving of fruit and vegetables
piimatoodete tootmine	86,2	111,5	112,0	95,4	manufacture of dairy products
pagari- ja makaronitoodete tootmine	91,5	92,9	106,2	108,6	manufacture of bakery and farinaceous products
muude toiduainete tootmine	99,4	88,6	129,2	122,0	manufacture of other food products
valmis loomasööda tootmine	71,9	106,2	117,4	106,8	manufacture of prepared animal feeds
joogitootmine	88,3	88,7	105,0	109,7	manufacture of beverages
tekstiilitootmine	83,4	105,8	111,6	106,8	manufacture of textiles
rõivatootmine	71,7	101,4	117,6	107,9	manufacture of wearing apparel
naha töötlemine ja nahktoodete tootmine	74,3	111,2	127,7	95,0	manufacture of leather and related products
puidu töötlemine ja puittoodete tootmine	74,4	135,6	117,6	101,7	manufacture of wood and wood products
paberi ja pabertoodete tootmine	78,3	121,6	110,4	100,1	manufacture of paper and paper products
trükindus ja salvestiste paljundus	86,8	116,2	102,4	105,5	printing and reproduction of recorded media
kütteõlide tootmine	84,4	131,8	139,1	117,8	manufacture of refined petroleum products
kemikaalide ja keemiatoodete tootmine	61,0	113,5	137,8	108,1	manufacture of chemicals and chemical products
põhifarmaatsiatoodete ja ravimpreparaatide tootmine	89,6	133,0	116,1	98,7	manufacture of basic pharmaceutical products and preparations
kummi- ja plasttoodete tootmine	66,5	124,5	115,4	102,8	manufacture of rubber and plastic products
muude mittemetallsetest mineraalidest toodete tootmine	60,3	113,0	116,3	104,9	manufacture of other non-metallic mineral products
metallitootmine	50,3	170,6	104,6	96,0	manufacture of basic metals
metalltoodete tootmine	62,7	118,7	128,1	95,3	manufacture of fabricated metal products
arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	91,0	239,0	186,0	102,4	manufacture of computer, electronic and optical products
elektriseadmete tootmine	73,7	114,9	128,7	106,1	manufacture of electrical equipment
masinate ja seadmete tootmine	55,8	132,2	147,5	106,3	manufacture of machinery and equipment
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	63,0	202,0	118,9	93,8	manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
muude transpordivahendite tootmine	79,2	112,7	124,8	103,9	manufacture of other transport equipment
mööblitootmine	73,4	111,2	113,2	105,1	manufacture of furniture
muu tootmine	73,5	111,9	108,1	108,3	other manufacturing
masinate ja seadmete remont ja paigaldus	68,6	101,4	120,6	110,1	repair and installation of machinery and equipment
KOKKU	75,5	126,8	124,4	103,2	TOTAL

Tabel 8. Tööstustoodangu müük mitteresidentidele, 2009–2012*Table 8. Industrial sales to non-residents, 2009–2012*(jooksevhinnad, miljonit eurot – *current prices, million euros*)

Tegevusala	2009	2010	2011	2012	Economic activity
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	0,7	1,2	3,6	4,0	Electricity, steam and hot water supply
Mäetööstus	37,0	51,8	66,6	63,7	Mining
põlevkivi kaevandamine	x	x	x	x	mining and agglomeration of oil shale
turbatootmine	29,0	41,4	53,4	47,8	extraction of peat
Töötlev tööstus	3 274,8	4 621,3	6 203,0	6 400,3	Manufacturing
toiduainete tootmine	279,0	331,4	387,4	396,7	manufacture of food products
liha töötlemine ja säilitamine ning lihatoodete tootmine	32,3	38,9	40,3	44,0	processing and preserving of meat and meat products
kala töötlemine ja säilitamine	72,2	80,9	98,5	98,5	processing and preserving of fish
puu- ja köögivilja töötlemine ja säilitamine	13,9	18,1	21,3	22,5	processing and preserving of fruit and vegetables
piimatoodete tootmine	79,4	110,7	120,5	100,6	manufacture of dairy products
pagari- ja makaronitoodete tootmine	7,9	8,0	15,1	22,4	manufacture of bakery and farinaceous products
muude toiduainete tootmine	52,0	51,1	67,2	88,2	manufacture of other food products
valmis loomasööda tootmine	0,3	0,7	0,5	0,9	manufacture of prepared animal feeds
joogitootmine	33,0	33,1	32,8	44,5	manufacture of beverages
tekstilitootmine	164,6	177,9	201,3	211,4	manufacture of textiles
rõivatootmine	75,4	76,2	91,5	99,9	manufacture of wearing apparel
naha töötlemine ja nahktoodete tootmine	16,3	20,7	27,7	23,8	manufacture of leather and related products
puidu töötlemine ja puittoodete tootmine	457,7	651,9	799,7	794,3	manufacture of wood and wood products
paberi ja pabertoodete tootmine	106,2	144,5	164,1	164,0	manufacture of paper and paper products
trükindus ja salvestiste paljundus	55,7	72,8	81,6	92,0	printing and reproduction of recorded media
kütetööstus	81,6	101,3	164,2	207,3	manufacture of refined petroleum products
kemikaalide ja keemiatoodete tootmine	220,2	274,5	385,6	418,1	manufacture of chemicals and chemical products
põhifarmaatsiatoodete ja ravimpreparaatide tootmine	16,9	23,2	28,0	30,2	manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations
kummi- ja plasttoodete tootmine	104,4	147,0	177,9	182,7	manufacture of rubber and plastic products
muude mittemetallsetest mineraalidest toodete tootmine	106,3	137,4	146,7	155,1	manufacture of other non-metallic mineral products
metallitootmine	17,8	33,4	35,6	34,5	manufacture of basic metals
metalltoodete tootmine	365,9	446,4	526,0	476,5	manufacture of fabricated metal products
arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	330,8	842,6	1 589,3	1 656,4	manufacture of computer, electronic and optical products
elektriseadmete tootmine	255,6	309,7	375,7	404,7	manufacture of electrical equipment
masinate ja seadmete tootmine	119,8	150,1	216,2	239,0	manufacture of machinery and equipment
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	113,3	232,2	294,1	270,3	manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
muude transpordivahendite tootmine	31,5	40,9	45,7	44,9	manufacture of other transport equipment
mööblitootmine	174,1	230,1	259,0	264,7	manufacture of furniture
muu tootmine	67,7	81,1	86,7	90,9	other manufacturing
masinate ja seadmete remont ja paigaldus	81,0	62,9	86,2	98,1	repair and installation of machinery and equipment
KOKKU	3 312,5	4 674,3	6 273,2	6 468,0	TOTAL

Tabel 9. Mitteresidentidele müügi osatähtsus tööstustoodangu müügis, 2009–2012*Table 9. Share of sales to non-residents in industrial sales, 2009–2012*

(protsenti – percentages)

Tegevusala	2009	2010	2011	2012	Economic activity
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	0,1	0,2	0,5	0,6	Electricity, steam and hot water supply
Mäetööstus	15,3	16,7	19,5	18,1	Mining
põlevkivi kaevandamine	x	x	x	x	mining and agglomeration of oil shale
turbatootmine	57,4	61,1	63,2	62,7	extraction of peat
Töötlev tööstus	59,2	65,7	68,7	68,7	Manufacturing
toiduainete tootmine	30,1	34,7	35,9	35,5	manufacture of food products
liha töötlemine ja säilitamine ning lihatoodete tootmine	14,9	18,4	18,0	18,4	processing and preserving of meat and meat products
kala töötlemine ja säilitamine	74,4	72,9	76,4	73,9	processing and preserving of fish
puu- ja köögivilja töötlemine ja säilitamine	33,9	39,8	38,7	40,7	processing and preserving of fruit and vegetables
piimatoodete tootmine	30,1	37,6	36,5	32,0	manufacture of dairy products
pagari- ja makaronitoodete tootmine	6,7	7,4	13,0	17,9	manufacture of bakery and farinaceous products
muude toiduainete tootmine	45,8	49,4	50,3	54,1	manufacture of other food products
valmis loomasööda tootmine	0,9	2,3	1,3	2,3	manufacture of prepared animal feeds
joogitootmine	18,2	20,6	19,7	24,3	manufacture of beverages
tekstiilitootmine	82,8	84,8	88,4	85,5	manufacture of textiles
rõivatootmine	66,1	65,6	67,9	67,8	manufacture of wearing apparel
naha töötlemine ja nahktoodete tootmine	69,1	80,2	84,7	76,8	manufacture of leather and related products
puidu töötlemine ja puittoodete tootmine	61,4	62,6	65,5	64,0	manufacture of wood and wood products
paberi ja pabertoodete tootmine	71,5	81,2	82,4	82,2	manufacture of paper and paper products
trükindus ja salvestiste paljundus	35,9	38,3	42,0	44,5	printing and reproduction of recorded media
kütteõlide tootmine	55,0	57,7	67,2	72,0	manufacture of refined petroleum products
kemikaalide ja keemiatoodete tootmine	82,4	86,5	87,7	87,9	manufacture of chemicals and chemical products
põhifarmaatsiatoodete ja ravimpreparaatide tootmine	73,3	75,3	79,7	87,0	manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations
kummi- ja plasttoodete tootmine	54,3	61,1	59,6	59,0	manufacture of rubber and plastic products
muude mittemetallsetest mineraalidest toodete tootmine	41,5	48,7	43,8	44,6	manufacture of other non-metallic mineral products
metallitootmine	79,4	86,0	82,7	88,2	manufacture of basic metals
metalltoodete tootmine	60,1	59,0	55,6	55,1	manufacture of fabricated metal products
arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	93,1	96,5	97,8	97,5	manufacture of computer, electronic and optical products
elektriseadmete tootmine	81,6	86,2	81,2	83,1	manufacture of electrical equipment
masinate ja seadmete tootmine	73,6	79,1	77,0	77,5	manufacture of machinery and equipment
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	89,0	93,4	94,1	92,2	manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
muude transpordivahendite tootmine	78,5	87,3	83,5	74,1	manufacture of other transport equipment
mööblitootmine	65,5	71,3	71,1	69,1	manufacture of furniture
muu tootmine	81,0	84,0	80,2	81,3	other manufacturing
masinate ja seadmete remont ja paigaldus	47,0	35,4	38,3	41,8	repair and installation of machinery and equipment
KOKKU	52,8	58,0	62,3	62,4	TOTAL

Tabel 10. Toiduainete tootmine, 2008–2012*Table 10. Manufacture of food products, 2008–2012*

	2008	2009	2010	2011	2012	
Vorsttooted, tuhat t	33,6	35,5	36,7	36,5	34,2	Sausages, thousand t
Suitsuliha tooted, tuhat t	9,0	9,6	9,9	10,3	9,7	Smoked meat products, thousand t
Kalatooted (v.a konservid), tuhat t	60,0	73,3	62,1	56,8	68,9	Fish products (excl. canned fish), thousand t
Piim, tuhat t	86,6	90,3	92,2	89,3	86,6	Milk, thousand t
Või, tuhat t	6,7	8,0	6,1	6,9	3,9	Butter, thousand t
Lõssi- ja vadakupulber, täispiima asendaja, tuhat t	15,8	14,7	10,4	11,0	2,7	Skim milk and whey powder, whole milk replacer, thousand t
Täispiima- ja koorepulber, tuhat t	3,1	4,1	1,3	1,3	0,2	Milk and cream powder, thousand t
Juust, tuhat t	19,8	22,1	23,1	23,1	25,6	Cheese, thousand t
Jäätis, tuhat t	10,0	9,9	10,8	10,4	9,4	Ice-cream, thousand t
Kalakonservid, tuhat t	7,1	3,7	5,1	3,8	3,7	Canned fish, thousand t
Mahl, tuhat hl	228,5	273,4	267,1	202,9 ^a	181,6	Juices, thousand hl
Pagaritooted, tuhat t	77,3	74,1	75,5	77,0	76,7	Bread and pastry, thousand t
Suhkrukondiitritooted, tuhat t	2,9	1,6	1,1	1,8	2,5	Sugar confectionery, thousand t
Jahu, tuhat t	73,5	74,4	78,7	81,2	89,4	Flour, thousand t
nisujahu, tuhat t	52,4	51,6	51,8	55,4	63,5	wheat flour, thousand t
rukkijahu, tuhat t	20,9	22,3	25,8	25,7	25,8	rye flour, thousand t
Tangained, tuhat t	2,8	3,2	7,5	2,5	2,5	Groats, thousand t
Segasööt, tuhat t	229,5	201,3	204,5	216,2	210,1	Concentrated feeding stuffs, thousand t
Makarontooted, tuhat t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	Pasta products, thousand t
Siirup, tuhat dal	177,8	192,5	171,5	141,6	111,6	Syrup, thousand dal
Majonees ja emulgeeritud kastmed, tuhat t	9,5	7,4	8,4	8,3	7,9	Mayonnaise and emulsified sauces, thousand t
Karastusjoogid, tuhat hl	1 094,5	903,6	505,6	315,2	493,4	Soft drinks, thousand hl
Mineraalvesi, tuhat hl	203,3	161,5	145,6	166,4	103,6	Mineral water, thousand hl
Gaseeritud ja gaseerimata vesi, tuhat hl	347,4	377,9	376,2	327,5	356,3	Aerated and non-aerated water, thousand hl
Viin ja teised piiritusjoogid, tuhat hl	202,8	186,6	150,7	169,2	182,0	Distilled spirits, thousand hl
Puuvilja- ja marjavein, tuhat hl	38,8	40,2	64,7	73,3	96,3	Wine of fruits and berries, thousand hl
Õlu, tuhat hl	1 281,8	1 223,0	1 292,9	1 358,8	1 460,0	Beer, thousand hl
Lahjad alkoholjoogid, tuhat hl	247,9	167,2	177,6	166,3	208,0	Light alcoholic drinks, thousand hl

^a Andmeid on korrigeeritud.^a The data have been revised.

Tabel 11. Arvutite, elektriseadmete ja täppisinstrumentide tootmine, 2008–2012*Table 11. Manufacture of computers, electrical equipment and precision instruments, 2008–2012*

	2008	2009	2010	2011	2012	
Arvutid, tuhat tk	46,7	25,6	22,3	24,9	19,2	Computers, thousand units
Trafod, induktiivpoolid jm elektriseadmed, mln tk	19,0	9,9	20,0	16,4	16,4	Transformers, inductors and other electrical equipment, million units
Elektrijaotusseadmed ja juhtaparatuur, mln tk	6,6	5,3	9,4	11,0	15,3	Electricity distribution and control apparatus, million units
Elektronkomponendid, mln tk	5,7	4,1	4,3	4,4	5,8	Electronic components, million units
Mõõte-, kontroll-, katse-, navigatsiooni- jms instrumendid ja seadmed, mln eurot ^a	82,9	61,8	89,6	133,8	115,5	Instruments and appliances for measuring, checking, testing, navigating and other purposes, million euros ^a

^a Müügihinnas ilma käibe- ja aktsiisimaksuta.^a At selling price without VAT and excise duty.**Tabel 12. Kütusetootmine, 2008–2012***Table 12. Manufacture of fuels, 2008–2012*

	2008	2009	2010	2011	2012	
Põlevkivi, mln t	16,1	14,9	17,9	18,7	18,8	Oil shale, million t
Põlevkivi- jm kütteõli, tuhat t	444,8	489,3	524,3	559,9	598,9	Fuel oil, thousand t
Turvas, tuhat t	732,7	859,7	965,0	926,7	670,8	Peat, thousand t
Turbabrikett, tuhat t	67,5	45,3	83,6	74,8	52,1	Peat briquette, thousand t
Koks energeetiliseks ja mitteenergeetiliseks otstarbeks, tuhat t	34,6	21,4	22,4	24,4	26,3	Coke for energy-related and non-energy-related purposes, thousand t

Tabel 13. Metsa-, puit-, tselluloos- ja pabertoodete tootmine, 2008–2012*Table 13. Manufacture of timber, wood, pulp and paper products, 2008–2012*

	2008	2009	2010	2011	2012	
Saematerjal, tuhat m ³	1 132,9	1 127,7	1 448,8	1 503,5	1 490,6	Sawn timber, thousand m ³
Puitkiudplaat, mln m ²	5,5	2,7	3,6	8,1	7,8	Fibreboard, million m ²
Puitlaastplaat, tuhat m ³	251,0	133,5	204,3	206,9	157,1	Particle board, thousand m ³
Tselluloos, tuhat t	61,6	60,5	72,8	70,6	74,4	Pulp, thousand t
Paber, tuhat t	60,5	57,9	69,5	67,6	72,1	Paper, thousand t
Paberist kantseleitarbed, mln eurot ^a	20,1	18,6	17,8	17,7	18,8	Paper office supplies, million euros ^a

^a Müügihinnas ilma käibe- ja aktsiisimaksuta.^a At selling price without VAT and excise duty.**Tabel 14. Plasttoodete tootmine, 2008–2012***Table 14. Manufacture of plastic products, 2008–2012*

	2008	2009	2010	2011	2012	
Plastist torud, voolikud ja liitmikud, tuhat t	12,4	10,9	36,5	17,3	18,0	Plastic tubes, hoses and fittings, thousand t
Kile ja plastist ribad, tuhat t	6,2	4,2	4,2	9,6	10,7	Film, strips of plastic, thousand t
Soojusisolatsioonimaterjal, tuhat t	7,7	4,1	5,3	5,5	7,5	Thermal insulation materials, thousand t
Plastuksed, -aknad ja -raamid, tuhat tk	299,8	156,8	140,2	109,1	117,8	Plastic doors, windows and frames, thousand units

Tabel 15. Metalltoodete ja masinate tootmine, 2008–2012*Table 15. Manufacture of fabricated metal products and machinery, 2008–2012*

	2008	2009	2010	2011	2012	
Malmivalu, tuhat t	1,7	1,2	1,0	0,0	0,4	Casting of iron, thousand t
Terasevalu, tuhat t	1,0	0,5	0,3	0,3	0,2	Casting of steel, thousand t
Metallist kokkupandavad ehitised, mln eurot ^a	33,6	16,9	7,2	13,4	14,0	Dismountable metal constructions, million euros ^a
Konstruksioonilised metalltooted ja nende osad, tuhat t	227,0	114,9	103,4	164,9	145,0	Metal structures and parts thereof, thousand t
Metalluksed, -aknad ja -raamid, tuhat t	7,8	5,2	4,3	..	..	Metal doors, windows and frames, thousand t
Metalluksed, -aknad ja -raamid, tk	..	..	..	77 857	78 326	Metal doors, windows and frames, units

^a Müügihinnas ilma käibe- ja aktsiisimaksuta.^a At selling price without VAT and excise duty.**Tabel 16. Kergetööstustoodete tootmine, 2008–2012***Table 16. Manufacture of light industry products, 2008–2012*

	2008	2009	2010	2011	2012	
Puuvillane lõng, tuhat t	2	0	0	0	0	Cotton yarn, thousand t
Villane lõng, t	773	595	101	38	41	Woollen yarn, t
Puuvillane riie, tuhat m ²	32 638	16 174	10 427	476	67	Cotton fabrics, thousand m ²
Mittekootud materjal, t	1 762	2 543	3 802	3 057	1 786	Nonwovens, t
Trikootooted, tuhat tk	4 575	2 671	3 147	3 045	3 055	Knitwear, thousand units
Õmmeldud rõivad, miljonit eurot ^a	134,5	91,1	91,8	112,0	117,0	Sewn clothes, million euros ^a
Õmmeldud tekstiiltooted, miljonit eurot ^a	163,9	149,9	150,5	175,0	175,0	Sewn textile articles, million euros ^a
Mantlid jm sarnased tooted, tuhat tk	980	893	900	381	417	Overcoats and other similar products, thousand units
Kleidid, tuhat tk	281	233	184	314	228	Dresses, thousand units
Suka- ja sokitooted, tuhat paari	6 401	5 326	6 369	5 048	3 879	Hosiery, thousand pairs
Jalatsid, tuhat paari	1 167	1 016	1 462	1 553	952	Footwear, thousand pairs
nahkjalsid	889	677	1 044	996	706	leather footwear
Galanteriitooted, miljonit eurot ^a	5,9	6,3	3,7	4,0	5,0	Leather articles, million euros ^a
Vaibad ja vaiptooted, tuhat m ²	2 296	1 813	2 411	3 065	3 276	Carpets, thousand m ²

^a Müügihinnas ilma käibe- ja aktsiisimaksuta.^a At selling price without VAT and excise duty.**Tabel 17. Kultuuri- ja olmekaupade tootmine, 2008–2012***Table 17. Manufacture of articles of cultural need and household appliances, 2008–2012*

	2008	2009	2010	2011	2012	
Elektriradiaatorid, tuhat tk	3,0	0,0	0,1	0,0	0,0	Electric radiators, thousand units
Lambid ja valgustid, tuhat tk	2 267,5	1 539,1	1 872,2	1 847,7	1 652,6	Lamps and light fittings, thousand units
Harja- ja pintslitooted, tuhat tk	2 626,5	1 456,6	1 327,4	1 550,5	2 551,6	Brooms and brushes, thousands units

Tabel 18. Ehitusmaterjalide tootmine, 2008–2012*Table 18. Manufacture of building materials, 2008–2012*

	2008	2009	2010	2011	2012	
Elamu- ja tsiviilehituse ehitusdetailid, tuhat m ³	250,7	153,8	137,2	186,9	166,9	<i>Prefabricated structural components for civil engineering, thousand m³</i>
Seinamaterjal, mln tingelist ^a	594,5	173,5	186,7	256,7	181,0	<i>Wall materials, million conventional bricks^a</i>
ehitustellised	42,4	14,6	21,2	31,7	40,2	<i>building bricks</i>
Tsement, tuhat t	808,0	326,2	375,0	451,0	481,5	<i>Cement, thousand t</i>
Klinker (kaubaks), tuhat t	324,0	314,0	209,0	381,0	343,8	<i>Clinker (for sale), thousand t</i>
Betoon ja mört, tuhat m ³	576,3	362,9	372,1	442,5	502,1	<i>Concrete and mortar, thousand m³</i>
Lubi, tuhat t	59,4	30,2	27,2	36,1	72,0	<i>Lime, thousand t</i>

^a 1 m³ plokke = 500–1000 tellist.^a 1 m³ of blocks = 500–1,000 bricks.**Tabel 19. Kemikaalide ja keemiatoodete tootmine, 2008–2012***Table 19. Manufacture of chemicals and chemical products, 2008–2012*

	2008	2009	2010	2011	2012	
Väetisesead (sisaldavad fosforit, kaaliumi ja lämmastikku), tuhat t	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	<i>Fertilizers (containing nitrogen, phosphorus and potassium), thousand t</i>
Formaliin (37%), tuhat t	19,2	0,1	0,0	0,0	0,0	<i>Formalin (37%), thousand t</i>
Laki- ja värvitooted, tuhat t	24,6	21,3	20,1	19,9	19,4	<i>Paints and varnishes, thousand t</i>
Seep, pesemis-, puhastus- ja poleerimisvahendid, tuhat t	6,5	8,9	6,2	10,5	10,9	<i>Soap, detergents, cleaning and polishing preparations, thousand t</i>
Pesupulber, tuhat t	0,7	0,6	2,8	3,4	0,7	<i>Washing powders, thousand t</i>

Metoodika

Tööstusstatistika kajastab Eestis tegutsevate tööstusettevõtete, samuti elektri- ja soojusenergiat tootvate ettevõtete tegevust. Küsitletakse kõiki riigi- ja munitsipaalettevõtteid ning vähemalt 20 hõivatuga eraettevõtteid. Ülejäänute hulgast tehakse lihtne juhuslik valik.

Valikuuringut tehakse alates 1992. aastast. Toodetud ja müüdud tööstustoodang on esitatud müügihindades ilma käibe- ja aktsiisimaksuta. Alates 1994. aastast tehakse tööstustoodangu mahuindeksite leidmiseks püsivhindades andmed võrreldavaks tootjahinnaindeksi abil. Varem küsiti andmeid püsivhindades toodangu kohta ettevõtetelt endilt.

Methodology

Industrial statistics cover all manufacturing enterprises operating in Estonia as well as the enterprises producing electricity and heat. All state and municipal enterprises and private enterprises with at least 20 persons employed are surveyed. A simple random sample is drawn from the rest of the enterprises.

The method of sample survey has been used since 1992. The data on industrial production and sales are presented at selling value without value added tax and excise duty. Since 1994, in order to find the volume index of industrial production at constant prices, the data are deflated by the producer price index. Before that, production data at constant prices were collected from enterprises.

ENERGEETIKA

Helle Truuts

Ülevaade

Eesti energiaressurssides on kodumaiste energiaallikate osatähtsus suur, põhinedes enamasti põlevkivil. Kui aastatel 2009–2012 põlevkivitoodangu maht oluliselt ei muutunud, siis 2013. aastal kasvas see varasema aastaga võrreldes üle 9% ja oli 20,5 miljonit tonni. Põhiline osa põlevkivist tarbitakse elektrijaamades ja põlevkiviõli toorainena. 2013. aastal kasvas elektrijaamade tarbimine 2012. aastaga võrreldes 16,4%, seejuures 85% elektrist toodeti põlevkivist. Aasta-aastalt on koos põlevkiviõlitoodangu kasvuga suurenenud ka põlevkivi tarbimine õlitööstuses. Kütteõli tootmine suurenes aastaga üle 4%, seejuures üle 85% toodangust eksporditi. Ligi pool (40%) eksporditud põlevkiviõlist läheb Belgiasse, järgneb eksport Hollandisse (20%) ja Rootsi (18%).

Viimase viie aastaga on energiaturul oluliseks kütuseliigiks saanud puidugraanulid. Selle aja jooksul on nende toodang suurenenud üle 1,5 korra ja võrreldes 2012. aastaga ligi 15%. Üle 90% toodetud puidugraanulitest eksporditi, sellest kaks kolmandikku (61%) Taani ja viies (20%) Rootsi.

Kui turbakütuste toodang oli 2012. aastal ebasoodsate ilmastikuolude tõttu madalseisus, siis 2013. aastal kasvas toodang varasema aastaga võrreldes olulisel määral. Küteturvast toodeti 58% rohkem kui 2012. aastal, turbabriketitoodang kasvas 8%.

Viimastel aastatel on jõudsalt kasvanud elektri tootmine taastuvatest allikatest. Kui 2009. aastal oli taastuvelektri osatähtsus elektrienergia kogutarbimises 6,2%, siis 2013. aastal üle kahe korra suurem – 13,6%. Aastatel 2009–2012 kasvas koostootmisjaamades suurenenud puidutarbimise tulemusena biomassist toodetud elektri osatähtsus taastuvelektri kogutoodangus kahe kolmandikuni. 2013. aastal vähenes puitkütuste tarbimine elektri tootmiseks järsult. Samal ajal on keskkonnaprojektide elluviimine elavdanud jäätmekäitlust ja olulisel määral on suurenenud jäätmekütuse ja prügilates tekkiva biogaasi tarbimine elektri tootmiseks.

Aasta-aastalt on suurenenud ka tuule- ja vee-energia tootmine. 2013. aastal kasvas see 2012. aastaga võrreldes kokku 16%, millest ligi neljandik oli tuuleenergia toodangu kasv.

2013. aastal toodeti Eestis 13 teravatt-tundi elektrit – ligi 12% rohkem kui aasta varem. Tootmine suurenes elektriekspordi ligi 27% aastakasvu tõttu. Üle 90% koguekspordist hõlmas eksport Lätti, mis kasvas 2012. aastaga võrreldes neljandiku võrra. Samal ajal vähenes elektri-tarbimine Eestis tavapärasest soojema talve tõttu 1%.

Soojustoodang vähenes 2013. aastal varasema aastaga võrreldes üle 8% – samuti soojema ilma tõttu. Üle poole soojusest (55%) toodeti katlamajades ja sealne toodetud soojuse kogus oli üle 10% väiksem kui 2012. aastal. Elektrijaamades toodeti ligi 45% soojusest ja toodang suurenes seal aastaga üle 6%. 49% katlamajades toodetud soojusest saadi maagaasist, 38% puidust ja 6% põlevkiviõlist. Puidust toodetud soojuse hulk kasvas 2012. aastaga võrreldes 9%, maagaasist saadud soojuse hulk aga vähenes 7%.

Sisemaiseks vajaduseks imporditi 2013. aastal maagaasi, vedelkütuseid, kivisütt ja koksi. Maagaasi import suurenes aastaga ligi 3% peamiselt keemiatööstuse tarbeks sissetoodud gaasi tõttu. Maagaasi tarbimine kodumajapidamistes hõlmas kogutarbimisest kümnendiku, vähenedes aastaga ligi 8%.

Mootorikütustest tarbiti autobensiini ligi 7% ja diislikütust 1% vähem kui aasta varem.

Kodumaistest energiatoodetest eksporditi 2013. aastal põlevkiviõli, elektrienergiat ning turba- ja puidutooteid.

ENERGY

Helle Truuts

Overview

Domestic fuels hold a large share in Estonia's total energy resources, mainly based on oil shale. In 2009–2012 the volume of oil shale production did not change much, but in 2013 the production increased more than 9% compared to the previous year and totalled 20.5 million tons. The majority of oil shale is consumed in power plants and as raw material for shale oil. In 2013, compared to 2012, the consumption by power plants increased 16.4%, whereas 85% of electricity was produced from oil shale. The consumption of oil shale in the oil industry has increased year by year, simultaneously with a growth in shale oil production. The production of shale oil increased more than 4% compared to 2012. About 85% of the production was exported. Nearly a half (40%) of this amount was exported to Belgium, followed by the Netherlands (20%) and Sweden (18%).

Over the last five years, wood pellets have become an important fuel on the energy market. In that period, the production of pellets has increased more than 1.5 times. Compared to 2012, the production of pellets grew nearly 15%. Over 90% of the wood pellets produced were exported: two thirds (61%) to Denmark and a fifth (20%) to Sweden.

The production of peat fuels decreased significantly in 2012 due to bad weather conditions, while in 2013 the production increased considerably. Compared to 2012, the production of peat increased 58.4% and the production of peat briquettes increased 8%.

In recent years, there has been a significant increase in the production of electricity from renewable sources. In 2009 the share of electricity generated from renewable sources was 6.2% in total electricity consumption, whereas in 2013 this share was more than two times bigger (13.6%). In 2009–2012 the share of electricity produced from biomass grew and made up two thirds of total renewable electricity production – this growth was related to increased consumption of wood in combined heat and power (CHP) plants. In 2013 the consumption of wood fuels for electricity generation decreased sharply. At the same time, the implementation of environmental projects has boosted waste treatment and has greatly increased the consumption of waste fuel and biogas for electricity generation.

The production of wind and hydro energy has also increased year by year. In 2013 the production of wind and hydro energy increased 16% compared to 2012, whereas increased wind energy production accounted for nearly a fourth of this growth.

In 2013 the production of electricity in Estonia totalled 13 terawatt-hours which is nearly 12% more than the year before. The growth in electricity production was caused by the 27% increase in exports in 2013. Exports to Latvia accounted for over 90% of total electricity exports and increased a fourth compared to 2012. At the same time, inland consumption of electricity decreased 1% due to the warm winter.

In 2013 heat production decreased more than 8% compared to 2012, which was also related to warmer weather conditions. More than a half of heat (55%) was produced by heating plants – their total heat production was more than 10% smaller than in 2012. About 45% of heat was produced by power plants, where heat production increased over 6% compared to 2012. 49% of the heat produced by heating plants was generated from natural gas, 38% was generated from wood fuels and 6% from shale oil. The production of heat from wood fuels grew 9% compared to 2012, while the production of heat from natural gas decreased 7%.

In 2013 Estonia imported natural gas, liquid fuels, coal and coke for domestic consumption. Imports of natural gas increased nearly 3% compared to 2012, mainly due to increased consumption by the chemical industry. Natural gas consumption by households made up about a tenth of total consumption and decreased nearly 8%.

The consumption of motor gasoline decreased 7% and the consumption of diesel oil decreased 1% compared to 2012.

The domestic energy products exported in 2013 were shale oil, electricity, peat and wood products.

Tabel 1. Elektrienergia bilanss, 2009–2013
Table 1. Electricity balance sheet, 2009–2013
 (gigavatt-tundi – gigawatt-hours)

	2009	2010	2011	2012	2013	
Tootmine						Production
bruto ^a	8 779	12 964	12 893	11 966	13 275	gross ^a
neto ^b	7 884	11 732	11 356	10 526	11 823	net ^b
Import	3 025	1 100	1 690	2 710	2 712	Imports
Läti	2 890	836	1 189	1 099	335	Latvia
Soome	135	264	501	1 611	2 377	Finland
Tarbimine	7 080	7 431	6 845	7 407	7 332	Consumption
tööstus ^c	2 469	2 556	2 501	2 520	2 593	industry ^c
ehitus	78	62	71	82	84	construction
põllumajandus	176	189	191	220	215	agriculture
transport	60	57	52	56	55	transport
kodumajapidamine	1 884	2 023	1 934	1 956	1 865	households
muu	2 413	2 543	2 097	2 573	2 520	other
Elektrijaamade omatarve	895	1 232	1 537	1 440	1 452	Own use by power plants
Kadu elektrivõrkudes ja ettevõtete seadmetes	886	1 047	949	879	903	Losses in power networks and in the equipment of enterprises
Eksport	2 943	4 354	5 252	4 950	6 300	Exports
Läti	1 724	2 695	3 566	4 522	5 739	Latvia
Soome	1 219	1 659	1 686	428	561	Finland

^a K.a elektrijaamade omatarve.

^b Kogutoodang (brutotootmine), v.a elektrijaamade omatarve.

^c K.a mäetööstus, v.a elektrijaamade omatarve.

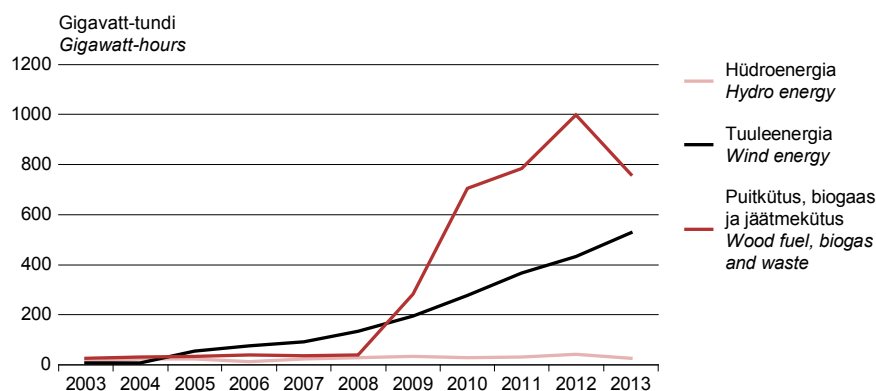
^a Incl. own use by power plants.

^b Gross production, excl. own use by power plants.

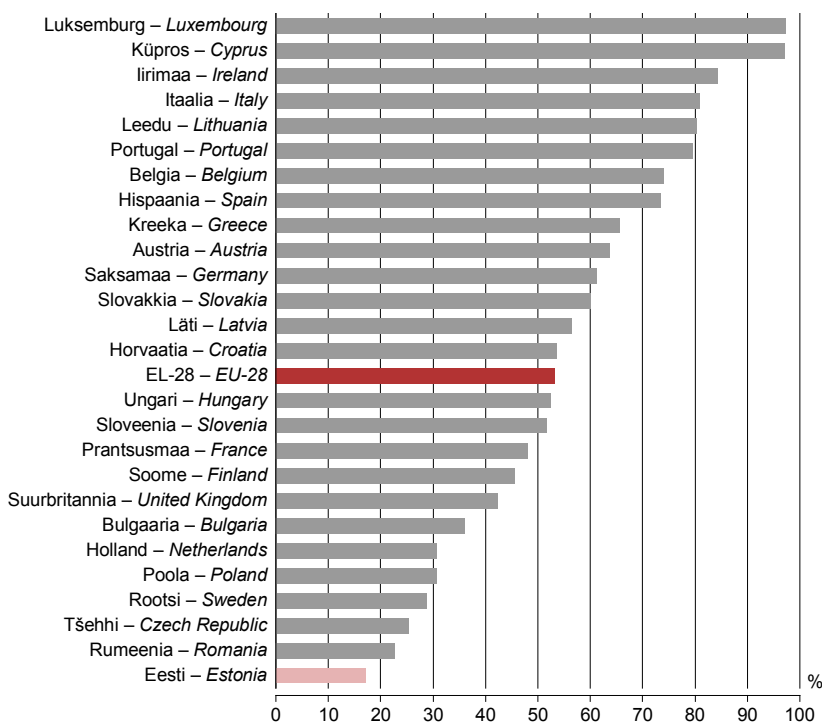
^c Incl. mining, excl. own use by power plants.

Joonis 1. Elektrienergia tootmine taastuvatest allikatest, 2003–2013

Figure 1. Production of electricity from renewable sources, 2003–2013

Joonis 2. Energiasõltuvusmäär^a Euroopa Liidu riikides, 2012
Figure 2. Energy dependency^a in the European Union countries, 2012

Allikas/Source: Eurostat

^a Energiasõltuvusmäär näitab imporditud energia osatähtsust energiavajaduse rahuldamisel. Arvutatakse imporditud ja eksporditud energia vahe suhtena kogutarbimisse.

^a Energy dependency shows the extent to which an economy relies upon imports in order to meet its energy needs. The indicator is calculated as net imports divided by the sum of gross inland energy consumption.

Tabel 2. Soojuse bilanss, 2009–2013
Table 2. Heat balance sheet, 2009–2013
 (gigavatt-tundi – gigawatt-hours)

	2009	2010	2011	2012	2013	
Tootmine	9 062	9 795	9 134	9 580	8 788	Production
elektrijaamad ^a	3 499	4 022	3 497	3 752	3 982	power plants ^a
katlamajad	5 563	5 772	5 637	5 828	4 806	heating plants
Kaugküte ^b	6 868	7 097	6 357	6 798	6 240	District heating ^b
Tarbimine	8 064	8 752	8 168	8 598	7 880	Consumption
tööstus ^c	2 332	2 577	2 414	2 589	2 329	industry ^c
ehitus	61	47	36	37	33	construction
põllumajandus	119	124	113	114	112	agriculture
kodumajapidamine	3 845	4 159	3 869	3 953	3 676	households
muu	1 707	1 845	1 736	1 905	1 730	other
Kadu soojus- võrgus	998	1 042	966	982	908	Losses in transmission networks

^a V.a omatarve elektrienergia tootmiseks.

^b Toodangu üldkogusest tarbijatele müüüdud soojus.

^c K.a mäetööstus ja energeetika.

^a Excl. own use for electricity generation.

^b Heat sold to consumers out of total production.

^c Incl. mining and energy.

Tabel 3. Kütusetarbimine^a, 2009–2013
Table 3. Consumption of fuels^a, 2009–2013
 (tuhat tonni – thousand tons)

	2009	2010	2011	2012	2013	
Kivisüsi	87	60	69	64	61	Coal
Põlevkivi	13 768	17 888	18 739	17 527	20 487	Oil shale
Turvas	264	353	304	264	242	Peat
Turbabrikett	10	11	12	14	12	Peat briquettes
Küttepuit, tuhat tm ^b	3 774	4 415	4 348	4 495	4 333	Firewood, thousand m ³ of solid volume ^b
Puidubrikett	31	46	45	21	31	Wood briquettes
Puidugraanulid	4	4	11	11	12	Pellets
Maagaas, mln m ³	653	701	632	657	678	Natural gas, million m ³
Vedelgaas	6	8	7	9	8	Liquefied gas
Raske kütteõli	5	5	2	1	1	Heavy fuel oil
Põlevkiviõli	70	81	65	67	50	Shale oil
Kerge kütteõli	76	85	74	67	41	Light fuel oil
Diislikütus	466	520	572	600	594	Diesel oil
Autobensiin	293	276	261	252	234	Motor gasoline
Lennukikütus	33	37	34	37	28	Aviation fuels

^a Elektrienergia ja soojuste tootmiseks, teisteks kütuseliikideks muundamiseks, tooraineks, vahetuks tootmistarbeks, ettevõtete transpordivajaduseks, ka elanikele tarbimiseks. Naturaalühikutes arvestatud kütusetarbimine ei hõlma kadu.

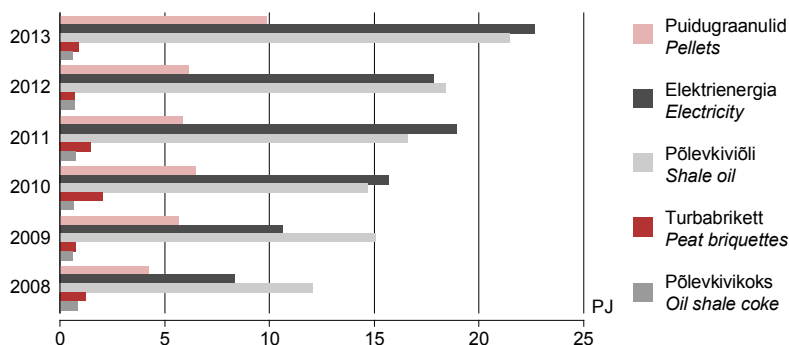
^b K.a puiduhake ja -jätmed.

^a For electricity and heat generation, for conversion to other forms of fuels, for non-energy purposes (raw material), for direct production needs, for transport in enterprises and for private consumption in households. Consumption of fuels in natural units does not include losses.

^b Incl. wood chips and wood waste.

Joonis 3. Energiatoodete eksport, 2008–2013

Figure 3. Exports of energy products, 2008–2013

Metoodika

Energiaandmete saamiseks küsitletakse kõiki kütuse, elektri ja soojuse tootjaid, müüjaid ja ladustajaid. Kõikseft vaadeldakse ka kõiki raudtee-, vee- ja õhustranspordiettevõtteid. Teiste energia-tarbijate puhul kasutatakse valikuuringut. Uuringu üldkogumisse kuuluvad majanduslikult aktiivsed üksused. Kõikseft küsitletakse vähemalt 50 töötajaga üksusi, teistest tehakse lihtne juhuslik valik.

Valitsemissektori energiatarbimise näitajad on arvutatud Rahandusministeeriumi saldoandmike info-süsteemi andmete põhjal. Kodumajapidamiste energiatarbimise andmete saamiseks tehakse eba-regulaarseid uuringuid üle mitme aasta. Vahepealsetel aastatel, kui uuringut ei toimu, saadakse hinnangulised andmed eelmise uuringu andmete struktuuri, kütust müüvate ettevõtete ja leibkonna eelarve uuringust saadud andmete alusel. Viimane kodumajapidamiste energiatarbimise uuring toimus 2011. aastal.

Kütuse ja energia impordi ning ekspordi andmed on saadud väliskaubandusstatistikast ja vedel-kütuse andmed on täpsustatud Maksu- ja Tolliameti andmete põhjal. Naturaalkütuse kogused on teradžaulidesse ümber arvutatud kütust tootvatelt ja sissevedavatelt ettevõtetelt saadud keskmiste kütteväärtuste alusel.

Methodology

Data on energy are collected from all enterprises that produce, sell or store fuels, electricity or heat. Also, all rail, water and air transport enterprises are surveyed. Data on other energy consumers are collected with a sample survey. The survey population includes all economically active units. Units with at least 50 persons employed are enumerated completely. A simple random sample is drawn from the rest of enterprises.

The energy consumption indicators of the public sector have been calculated using the data obtained from the Ministry of Finance's information system on governmental accounts. To obtain data on household energy consumption, irregular surveys are conducted at an interval of several years. In the intermediate years (when the survey is not conducted), estimated data are provided on the basis of the previous survey, data on enterprises selling fuels and the data of the Household Budget Survey. The last survey on household energy consumption was conducted in 2011.

The data on the imports and exports of fuels and energy are based on foreign trade statistics. The data on liquid fuels have been revised on the basis of the data of the Estonian Tax and Customs Board. The quantities of fuels in natural units have been recalculated into terajoules based on average calorific values obtained from the producers and importers of fuels.

Kirjandust Publications

Eesti Statistika Kvartalikirj. 4/2011. Quarterly Bulletin of Statistics Estonia. Tallinn: Statistikaamet.

Eesti Statistika Kvartalikirj. 1/2013. Quarterly Bulletin of Statistics Estonia. Tallinn: Statistikaamet.

EHITUS

Reet Nestor, Merike Sinisaar

Ülevaade

Ehitusturgu iseloomustas 2012. aastal majanduslanguse järgne stabiliseerumine. Ehitustegevus on küll hoogustunud, kuid seda peamiselt avaliku sektori tellimuste ja Euroopa Liidu (EL) abirahade toel. Tegutsevaid ehitusettevõtteid oli 2012. aastal rohkem kui kunagi varem – 8375. 2011. aastaga võrreldes oli ettevõtete arv ligi 500 võrra suurem. Ettevõtete loomise aktiivsus aastatel 2011–2012 on kompenseerinud kriisiaegse ehitusettevõtete arvu kahanemise. Majanduslanguse järgse ehitusettevõtete struktuuri muutusega suurenes hoonestusprojektide arenduse ja hoonete üldehituse vähenemise tõttu eriehitustöödele spetsialiseerunud ettevõtete arv. 2012. aastal olid 53% ehitusettevõtetest eriehitustööde tegijad ja nende arv on aastatega pidevalt kasvanud. 39% ehitusettevõtetest tegutsesid peamiselt hoonete ehituses. Rajatiste ehitusele spetsialiseerunud ettevõtteid tuli majanduslanguse ajal juurde tänu riigi tellitud infrastruktuuriobjektide ehitusele. Varasema 5–6% asemel on rajatiste ehitusele spetsialiseerunud ettevõtete osatähtsus alates 2009. aastast olnud 7–9%.

Pärast tööhõive olulist vähenemist majanduslanguse ajal on selle kasv ehitustegevuse hoogustumisel olnud pigem tagasihoidlik. 2012. aastal sai ehitusettevõtetes tööd 43 500 inimest – 1500 võrra enam kui aasta varem. Kui 2011. aastal suurenes tööhõive tänu ehitusmahtude kiirele kasvule 9%, siis 2012. aastal oli tööhõive kasv 5 protsendipunkti väiksem. Ehitustegevuse poolest edukaima, 2007. aastaga võrreldes töötas 2012. aastal ehitusettevõtetes üle 18 000 töötaja vähem. Ehitusettevõtete keskmine hõivatute arv on selle aja jooksul vähenenud 8-st 5-ni.

Ehitustegevus kasvas 2012. aastal teist aastat järjest oluliselt. Ehitustöid müüdi enam kui 3,6 miljardi euro eest, s.o 27% rohkem kui aasta varem. Kohaliku turu piiratus on sundinud ettevõtteid otsima tööd välismaal. 2012. aastal saadi 12% tuludest ehitustöödelt väljaspool Eestit. Välismaal tehti ehitustöid 447 miljoni euro eest – 5% enam kui 2011. aastal. Ehitustegevuse aktiveerudes ja nõudluse kasvades on kiirenud ehitushindade tõus. Ehitushinnaindeksi aastakeskmine muutus võrreldes 2011. aasta keskmisega oli 4,6% – 1,5 protsendipunkti suurem kui aasta varem. Ehitushindu mõjutasid rohkem ehitusmasinate ja tööjõu kallinemine, ehitusmaterjalide hinna kasv oli aeglasem. Ehitushindade tõus jätkus ka 2013. aastal, kui hinnad kallinesid 5,2% just tööjõukulude kiire kasvu tõttu.

Ehitusettevõtted ehitasid 2012. aastal Eestis omal jõul 2 miljardi euro eest – püsivhindades 18% rohkem kui 2011. aastal. Ehitusmahu kasv tulenes peamiselt hoonete remondi- ja rekonstrueerimistöödest. Majandusolukorra paranedes hakkasid avaliku sektori kõrval ehitusmahtude kasvu panustama ka eratellijad. Hooneid ehitati 1,2 miljardi euro eest, püsivhindades 22% enam kui 2011. aastal. 76% hoonete ehitustöödest tehti mitteeluhoonete ehitamisel, kus kiiremini kasvas remonditööde maht. Sellele aitas kaasa heitmekvoodiprojekt, mille raames kvoodimüügist saadud raha läks avaliku sektori hoonete energiasäästlikkuse parandamisele. Suurenema hakkasid ka erasektori investeeringud ärikinnisvarasse. Rohkem ehitati tööstus- ja laohoonetes, meelelahutus-, haridus-, tervishoiu- jm ühiskasutatavates hoonetes. Teiste mitte-eluhoonete omast kiiremini kasvas kaubanduspindade ehitusmaht. Tänu kindlustunde paranemisele hakkas elamuehitus pärast vahepealset mõõnaperioodi taas elavnema. 2012. aastal algatati uusi elamuarendusprojekte. Eluhoonete remonditöodes andsid oma osa toetusmeetmed elamute energiatõhusamaks muutmisele. Eluhooneid ehitati 297 miljoni euro eest – 2011. aastaga võrreldes püsivhindades 18% rohkem. Pooled ehitustööd tehti korterelamutes, kuid nende osatähtsus eluhoonete ehituses vähenes. Olulisel määral suurenes sotsiaalhoolekandeasutuste ehitus avaliku sektori tellimusel. Rajatise ehitati 824 miljoni euro eest – püsivhindades 12% rohkem kui 2011. aastal. Rajatiste osatähtsus ehitustöös varasema aastaga võrreldes aga vähenes, sest hoonete ehitus kasvas. Rajatiste ehitustöös oli suur osa EL-i tõukefondide toetuste abil finantseeritud vee- ja kanalisatsioonisüsteemide ehitusel, samuti side- ja elektriliinide, teede ja liiklussõlmede ehitustööl. 2013. aastal ehitustegevuse kasv aeglustus ja ehitusmaht suurenes Eesti ehitusturul esialgsel andmetel vaid 2%.

Uued, hea asukohaga ja kvaliteetsed elamispinnad on endiselt nõutud. 2010. aastal taas suureneva hakanud nõudlus uute eluruumide järele jätkus ka 2013. aastal, ehkki kasv on aeglustunud. Elamuehitusturu nõudlust iseloomustab uute eluruumide rajamiseks antud ehituslubade arv. 2013. aastal väljastati ehitusluba 3049 eluruumi ehitamiseks – vaid veidi enam kui aasta varem.

Enamikus EL-i riikides on elamuehitusturg endiselt languses. Kogu EL-is oli ehitusloa saanud eluruumide arv 2013. aastal 7% väiksem kui aasta varem. Nõudlus uute eluruumide järele suurenes üheteistkümnes riigis. Peale Balti riikide, Belgia ja Saksamaa, kes suutsid elamuehitust elavdada juba 2012. aastal, lisandusid 2013. aastal veel Bulgaaria, Iirimaa, Austria, Slovakkia, Rootsi ja Suurbritannia.

2013. aastal valmis rohkem suuri eluruume. Teist aastat järjest kasvas uute eluruumide arv. Ehitisregistri andmetel lubati 2013. aastal kasutusse 2079 uut eluruumi, s.o 90 võrra rohkem kui aasta varem. Nii nagu 2012. aastalgi asus suurem osa valminud eluruumidest ühepere-, kahepere- või ridaelamutes ja iga teine eluruum oli vähemalt neljatoaline. Ka 2013. aastal valminud eluruumi keskmine pind – 120 ruutmeetrit – on üks suurimaid näitajaid viimase kahekümne aasta jooksul. Enim valmis 2013. aastal uusi eluruume Tallinnas, järgnesid Tallinna lähiümbruse vallad ja Tartu. Mullu valminud eluruumide keskmine pind oli suurim Võru ja Järva maakonnas, väikseim aga Tartu ja Saare maakonnas.

Mitteeluhoonetest valmis 2013. aastal kõige rohkem uusi põllumajandus- ja tööstushooneid. Võrreldes 2012. aastaga oli suurem nii kasutusse lubatud mitteeluhoonete pind kui ka kubatuur. Buumijärgsetel aastatel on enim lisandunud uut kaubandus-, büroo- ja tööstuspinda.

Baltimaade elamuehitusturg on elavnemas. Läti ja Leedu uute eluruumide turg oli suurimas mädalseisus 2010., Eesti oma 2011. aastal. Elamuehitusturu taastumine on kõige stabiilsem olnud Leedus, kus uute kasutusse lubatud eluruumide arv kasvas juba kolmandat aastat järjest. Eesti on suutnud uute eluruumide arvu kasvatada kaks viimast aastat. Läti, kes oli Baltikumi edukaim uute eluruumide ehitaja 2011. aastal ja kõige suurem alamineja 2012. aastal, suutis mullu samuti uute eluruumide arvu varasema aastaga võrreldes kasvatada. Baltikumi suurimad eluruumid valmisid juba teist aastat järjest Lätis – 2013. aastal olid sealsed eluruumid naabrite omadest keskmiselt 15 ruutmeetri võrra suuremad. 1000 elaniku kohta valmis Lätis 2013. aastal 1,1, Eestis 1,6 ja Leedus 2,0 uut eluruumi.

CONSTRUCTION

Reet Nestor, Merike Sinisaar

Overview

In 2012 the construction market was characterised by stabilisation following the recession. Construction has increased, but mainly thanks to orders of the public sector and assistance from the European Union (EU). In 2012 the number of active construction enterprises was bigger than ever – 8,375. Compared to 2011, their number increased by 500. The active creation of new enterprises in 2011–2012 has compensated for the fall in the number of construction enterprises caused by the economic crisis. The structure of construction enterprises has changed since the recession: the number of enterprises engaged in specialised construction activities has increased due to the decline in the development of new building projects and the general construction of buildings. In 2012, 53% of construction enterprises were classified as enterprises engaged in specialised construction activities – their number has continuously increased in the last years. 39% of construction enterprises were engaged in the general construction of buildings. During the recession, the share of enterprises specialising in civil engineering works increased thanks to the public sector orders for construction of infrastructure objects. The share of these enterprises used to be 5–6%, but has been 7–9% since 2009.

Employment decreased significantly during the recession and the growth of employment in construction enterprises has been moderate since then. 43,500 persons were employed in construction in 2012, which is 1,500 more than in 2011. In 2011 employment increased 9% thanks to the rapid growth of construction volumes. In 2012 the growth rate slowed down and was 5 percentage points lower than in 2011. Compared to 2007, which was the best year in construction, the number of persons employed in construction enterprises was smaller by more than 18,000. Meanwhile, the average size of construction enterprises has decreased from 8 to 5 persons employed.

Construction increased significantly for the second year in a row. Sales of construction activities amounted to over 3.6 billion euros in 2012, which is 27% more than in 2011. Due to the small domestic market, many enterprises have looked for work abroad. Construction activities carried out in foreign countries contributed 12% of total income from construction activities in 2012. Sales of construction activities in foreign countries totalled 447 million euros – 5% more than in 2011. The increase in construction volumes and bigger demand have accelerated the rise in construction prices. The construction price index increased 4.6% compared to the average of 2011, which is 1.5 percentage points more than in the previous year. The main factor causing the rise in construction prices was the increase in the prices of building machines and labour costs, while the prices of building materials did not increase as much. The upward trend of construction prices continued in 2013 – average prices were 5.2% higher, mostly due to the rapid growth of labour costs.

Construction production in Estonia amounted to 2 billion euros in 2012 – this is 18% more than in 2011 (at constant prices). The increase in construction volumes was mainly related to repair and reconstruction works in buildings. As economic conditions improved, the private sector also started to contribute to the growth of construction volumes. The value of the construction of buildings amounted to 1.2 billion euros, which at constant prices is 22% more than in 2011. 76% of these works were done in non-residential buildings, where the volume of repair work showed more rapid growth. This was supported by funds received from emissions trading which were used to improve the energy efficiency of public buildings. Also, the investments in business real estate made by the private sector started to increase. There was an increase in the construction volumes of industrial buildings and warehouses and of public entertainment, educational, hospital and institutional care buildings. The growth of the construction volumes of commercial buildings was more rapid than in case of other non-residential buildings. Thanks to an improved sense of security, the construction of residential buildings also started to increase after the slump. In 2012 several new development projects were launched. In the repair of residential buildings, an important share was financed with state grants for the improvement of energy efficiency in residential buildings. The value of the construction of residential buildings amounted to 297 million euros, increasing by 18% at constant prices compared to 2011. Blocks of flats accounted for a half of residential construction, but their share decreased. There was a significant increase in the construction of social welfare institutions for the public sector. The construction of civil engineering objects amounted to 824 million euros – 12% more at constant prices than in 2011. The share of civil engineering objects in total construction production decreased compared to the previous year, due to the growth in the construction of buildings. In case of civil engineering works, the largest share was contributed by the construction of public water supply and sewerage systems (mainly funded by EU structural assistance) and also the installation of communication and electricity lines and the construction and repair of roads. In 2013 the growth of construction slowed down and the construction volumes in the Estonian construction market increased only 2% according to preliminary data.

There is steady demand for new high-quality dwellings in a good location. The demand for new dwellings, which took an upturn in 2010, continued in 2013 but the growth has slowed down. The number of building permits granted for the construction of dwellings reflects the demand on the residential construction market. In 2013, 3,049 building permits were granted for the construction of dwellings – this is only a little more than the year before.

In most EU countries, the dwelling construction market is still in decline. The number of building permits granted for dwelling construction decreased 7% in the EU as a whole in 2013. The demand for new dwellings increased in eleven EU countries – in the Baltic countries, Belgium and Germany

(where the volume of dwelling construction improved already in 2012) and also in Bulgaria, Ireland, Austria, Slovakia, Sweden and the United Kingdom.

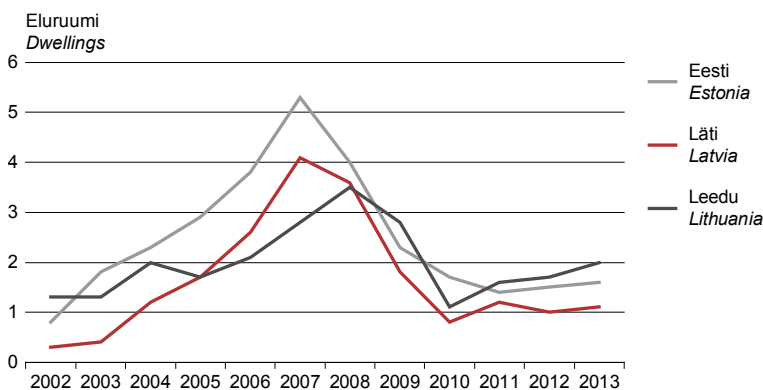
More large dwellings were completed in 2013. The number of dwelling completions increased for the second year in a row. According to the data of the Register of Construction Works, the number of dwelling completions in 2013 was 2,079, which is 90 dwellings more than in 2012. Similarly to 2012, the largest share of completed dwellings were situated in one-family, two-family or terraced houses and every second dwelling had four or more rooms. In 2013 the average floor area of a completed dwelling was 120 square metres, which is one of the biggest in the last twenty years. In 2013 the majority of completed dwellings were situated in Tallinn, in the neighbouring rural municipalities of Tallinn and in Tartu city. The average floor area of a dwelling completed in 2013 was the biggest in Võru and Järva counties and the smallest in Tartu and Saare counties.

In case of non-residential buildings completed in 2013, the biggest share was held by agricultural and industrial buildings. Compared to 2012, there was an increase in both the useful floor area and the cubic capacity of completed non-residential buildings. After the boom, the floor area of commercial, office and industrial premises has increased the most.

The residential construction market in the Baltic countries took an upturn. In Latvia and Lithuania, dwelling completion was in the deepest decline in 2010, and in Estonia in 2011. The recovery of the residential construction market has been the most steady in Lithuania where the number of dwelling completions increased for the third year in a row. In Estonia, dwelling completions have now increased for the last two years. Latvia, who had the biggest number of dwelling completions in the Baltic countries in 2011 and then reported the smallest figure in 2012, also experienced an upturn last year. In terms of the average size of completed dwellings, the biggest dwellings were completed in Latvia for the second year running – in 2013 the average floor area of completed dwellings in Latvia was 15 square meters bigger than in the two other Baltic countries. In 2013 the number of new dwellings completed per 1,000 inhabitants was 1.1 in Latvia, 1.6 in Estonia and 2.0 in Lithuania.

Joonis 1. Uusi eluruume 1000 elaniku kohta Balti riikides, 2002–2013

Figure 1. Dwelling completions per 1,000 inhabitants in the Baltic countries, 2002–2013

Allikad: Statistikaamet, Läti Statistika Keskbüroo ja Leedu statistikaamet
Sources: Statistics Estonia, Central Statistical Bureau of Latvia and Statistics Lithuania

Tabel 1. Ehitustööd, 2008–2012*Table 1. Construction activities, 2008–2012*

(miljonit eurot jooksevhindades – million euros at current prices)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Ehitusettevõtete ehitustööd	4 101,8	2 565,5	2 273,3	2 867,6	3 637,8	Construction activities of construction enterprises
Eestis	3 757,2	2 325,6	2 003,9	2 442,3	3 190,7	in Estonia
välisriikides	344,7	239,9	269,4	425,3	447,1	in foreign countries
Ehitustoimlate ehitustööd	24,6	5,6	5,6	8,6	7,1	Construction activities of construction establishments
Ehitusmahuindeks (2010 = 100), %	167	116	100	126	149	Construction volume index (2010 = 100), %
Ehitusmahuindeksi muutus eelmise aastaga võrreldes, %	–16	–31	–13	26	18	Change in construction volume index over the previous year, %

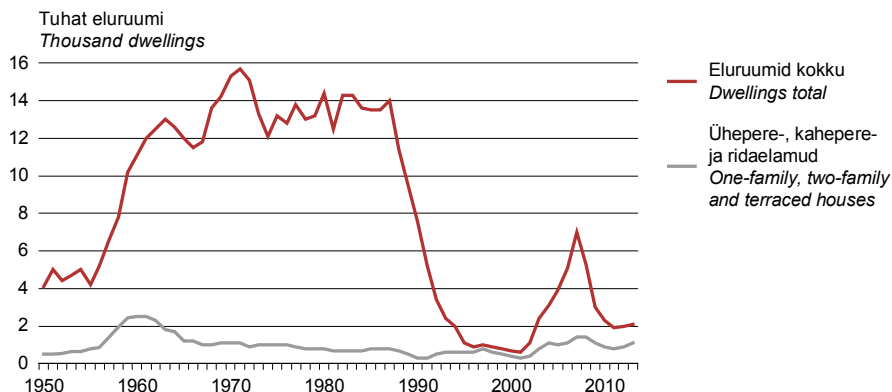
Tabel 2. Omal jõul Eestis tehtud ehitustööd ehitise tüübi järgi, 2008–2012*Table 2. Construction production in Estonia by type of construction, 2008–2012*

(miljonit eurot jooksevhindades – million euros at current prices)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Kõik ehitustööd	2 397,4	1 514,6	1 275,4	1 660,1	2 046,0	Construction production total
remont	1 227,6	905,0	800,6	1 079,2	1 323,1	repair work
Eluhooned						Residential buildings
Ühe- ja kahepereelamud	112,9	80,4	72,8	75,3	90,9	One- and two-family houses
Ridaelamud	28,0	15,9	14,2	21,4	28,8	Terraced houses
Korterelamud	192,8	122,8	110,3	135,0	150,0	Blocks of flats
Sotsiaaltoetuskand- asutused ja majad ajutiseks elamiseks	25,4	10,7	3,3	9,5	27,1	Social welfare institutions and premises for temporary accommodation
KOKKU	359,1	229,8	200,5	241,2	296,9	TOTAL
remont	177,8	134,1	106,5	137,9	168,4	repair work
Mitteeluhooned						Non-residential buildings
Hotellid ning samalaadsed majutus- ja toitlustus- hooned	51,4	23,0	22,9	19,7	25,9	Hotels and similar buildings for accommodation and catering services
Büroohooned	227,3	141,2	90,0	111,4	142,6	Office buildings
Kaubandus- ja teenindushooned	212,6	116,0	64,3	90,4	128,0	Commercial and service buildings
Transpordi- ja sidehooned	32,7	16,7	13,7	16,9	15,8	Transport and communication buildings
Tööstus- ja laohooned	294,8	143,7	146,1	222,3	291,9	Industrial buildings and warehouses
Meelelahutus-, haridus-, tervishoiu- jm ühis- kasutatavad hooned	234,3	156,1	107,9	161,0	207,1	Public entertainment, educational, hospital and institutional care buildings
Muud mitteelu- hooned	167,0	75,4	72,9	95,2	113,8	Other non-residential buildings
KOKKU	1 220,0	672,1	517,9	716,9	925,1	TOTAL
remont	551,3	377,5	310,9	451,4	637,9	repair work
Rajatised						Civil engineering works
Torujuhtmed, side- ja elektriliinid	303,1	216,8	224,4	302,7	358,1	Pipelines, communication and electricity lines
Heitvee- ja jäätmekäitlus- rajatised	50,4	30,7	14,6	24,0	35,5	Constructions for sewerage and waste treatment
Transpordi- rajatised	353,7	291,0	257,3	289,8	321,9	Roads, streets and other constructions for transport
Muud rajatised	111,1	74,2	60,8	85,5	108,4	Other civil engineering works
KOKKU	818,3	612,7	557,0	702,0	824,0	TOTAL
remont	498,4	393,3	383,2	489,9	516,7	repair work

Tabel 3. Kasutusse lubatud eluruumid, 2009–2013*Table 3. Dwelling completions, 2009–2013*

	2009	2010	2011	2012	2013	
Eluruumid 1000 inimese kohta	2,3	1,7	1,4	1,5	1,6	<i>Dwellings per 1,000 inhabitants</i>
Pinda 1000 inimese kohta, m ²	227,6	178,6	155,1	176,5	189,7	<i>Floor area per 1,000 inhabitants, m²</i>
Keskmine suurus, m ²	100,7	102,3	107,4	117,3	120,4	<i>Average floor area, m²</i>

Joonis 2. Ehitatud eluruumid, 1950–2013*Figure 2. Constructed dwellings, 1950–2013***Tabel 4. Kasutusse lubatud eluruumid elamu tüübi järgi, 2009–2013***Table 4. Dwelling completions by type of residential building, 2009–2013*

	2009	2010	2011	2012	2013	
Ühepereelamud	850	691	632	766	808	<i>One-family houses</i>
Kahepereelamud	176	130	78	104	158	<i>Two-family houses</i>
Ridaelamud	96	100	119	80	146	<i>Terraced houses</i>
Korterelamud						<i>Blocks of flats</i>
1–2-korruselised	165	52	61	68	143	<i>1–2-storeyed</i>
3–5-korruselised	575	387	589	711	656	<i>3–5-storeyed</i>
6–8-korruselised	1 096	652	439	168	168	<i>6–8-storeyed</i>
vähemalt 9-korruselised	68	312	-	93	-	<i>At least 9-storeyed</i>
KOKKU	3 026	2 324	1 918	1 990	2 079	<i>TOTAL</i>

Tabel 5. Kasutusse lubatud eluruumide pind elamu tüübi järgi, 2009–2013*Table 5. Floor area of completed dwellings by type of residential building, 2009–2013**(tuhat ruutmeetrit – thousand square metres)*

	2009	2010	2011	2012	2013	
Ühepereelamud	149,2	120,3	111,6	141,7	148,9	<i>One-family houses</i>
Kahepereelamud	25,7	18,6	11,2	15,4	22,5	<i>Two-family houses</i>
Ridaelamud	12,5	11,9	13,2	9,5	15,4	<i>Terraced houses</i>
Korterelamud						<i>Blocks of flats</i>
1–2-korruselised	9,8	3,3	4,8	4,5	9,8	<i>1–2-storeyed</i>
3–5-korruselised	37,6	24,1	37,0	47,0	44,9	<i>3–5-storeyed</i>
6–8-korruselised	65,4	40,0	28,1	9,4	8,9	<i>6–8-storeyed</i>
vähemalt 9-korruselised	4,8	19,6	-	5,9	-	<i>At least 9-storeyed</i>
KOKKU	305,0	237,8	205,9	233,4	250,4	<i>TOTAL</i>

Tabel 6. Kasutusse lubatud eluruumid tubade arvu, asukoha, omaniku ja tehnavarustuse järgi, 2009–2013

Table 6. Dwelling completions by number of rooms, location, owner and facilities, 2009–2013
(protsenti – percentages)

	2009	2010	2011	2012	2013	
Tubade arv						Number of rooms
1 tuba	11	9	6	5	4	1 room and kitchen
2 tuba	28	26	24	22	18	2 rooms and kitchen
3 tuba	23	26	26	24	24	3 rooms and kitchen
4 tuba	19	19	23	24	30	4 rooms and kitchen
5 tuba	12	13	14	16	17	5 rooms and kitchen
Vähemalt 6 tuba	7	7	7	9	7	6 or more rooms and kitchen
Asukoht						Location
Linn ja vallasisene linn	64	70	64	57	52	Urban area
Alev, alevik ja küla	36	30	36	43	48	Rural area
Omanik						Owner
Kohalik omavalitsus	4	0	0	1	0	Local government
Eraisik	47	43	43	45	54	Private person
Muu	49	57	57	54	46	Other
Tehnavarustus						Facilities
Veevärk	99	99	99	100	100	Water supply system
Keskkuüte	96	96	97	96	97	Central heating
Vann (dušš) ja/või saun	98	99	99	98	100	Fixed bath, shower and/or sauna
Kasutusse lubatud eluruumide arv	3 026	2 324	1 918	1 990	2 079	Number of dwelling completions

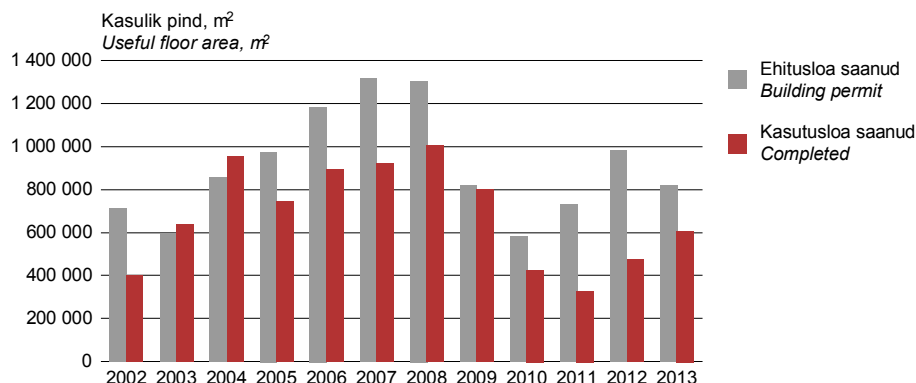
Tabel 7. Ehitusloa saanud eluruumid, 2009–2013

Table 7. Building permits granted for construction of dwellings, 2009–2013

	2009	2010	2011	2012	2013	
Arv	2 081	2 581	2 830	3 035	3 049	Number
Pind, tuhat m ²	273,8	285,9	310,0	325,6	360,6	Floor area, thousand m ²
Keskmine suurus, m ²	131,6	110,8	109,5	107,3	118,3	Average floor area, m ²

Joonis 3. Ehitusloa saanud ja kasutusse lubatud mitteeluhoonete kasulik pind, 2002–2013

Figure 3. Useful floor area of non-residential buildings for which building permits were granted, and of completed non-residential buildings, 2002–2013

Metoodika

Ehitusstatistika iseloomustab kõiki Eestis tegutsevaid ehitusettevõtteid. Vaadeldakse äriühinguid, mille põhitegevusala Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori EMTAK 2008 järgi on ehitus (jagu F). Küsitletakse kõiki riigi ja kohaliku omavalitsuse äriühinguid ning vähemalt 20 hõivatuga erasektori äriühinguid. Erasektoris kuuluvate väikeste äriühingute (1–19 hõivatut) hulgast tehakse käsitlemiseks lihtne juhuslik valik. Valikuuringuga kogutud andmete põhjal hinnatakse üldkogumi näitajaid.

Rahalisel näitajal on esitatud jooksevhindades. Eri aastatel Eestis omal jõul tehtud ehitustööde maksumust aitab võrrelda ehitusmahuindeks.

Eluruumide ja mitteeluhoonete arvu ning jaotuse andmed saadi aastatel 1995–2002 ehitusregistrist, alates 2003. aastast saadakse need ehitus- ja hooneregistri alusel loodud ehitisregistrist.

Ehitusstatistika ja ehitisregistrist saadud andmete võrdlemisel tuleb arvestada järgmist:

- ehitisregistri andmed kajastavad peale ehitusettevõtete ehitatud hoonete ka eraisikute ehitatud hooneid;
- ligi 50% ehitusettevõtete tehtud ehitustöödest on remonttööd. Ehitisregistri andmed hõlmavad ainult uusehitust.

Methodology

Construction statistics cover all construction enterprises operating in Estonia. The survey population consists of economically active enterprises whose main economic activity according to the Estonian Classification of Economic Activities (EMTAK 2008) is construction (section F). All state and municipal enterprises as well as private enterprises with at least 20 persons employed are surveyed. A simple random sample is drawn from small private enterprises (1–19 persons employed). The data collected by sample survey are expanded to the whole population.

The financial data in the tables are given at current prices. To compare the sales of construction activities in Estonia in different years, the construction volume index is used.

The data on the number and structure of building completions in 1995–2002 were received from the Construction Register. Starting 2003, the data are received from the Register of Construction Works established on the basis of the Construction Register and the Building Register.

When comparing construction statistics with the data of the Register of Construction Works, the following should be taken into account:

- *the data of the Register of Construction Works include, in addition to buildings built by construction enterprises, also those built by private persons;*
- *repair work accounts for around 50% of the construction undertaken by construction enterprises. The data received from the Register of Construction Works represent only new construction.*

Kirjandust Publications

Eesti Statistika Kvartalikirj. 4/2013. Quarterly Bulletin of Statistics Estonia. Tallinn: Statistikaamet.

KINNISVARA

Jaanika Tiido

Ülevaade

Eesti kinnisvaraturg jätkas 2013. aastal tõusu ja tehingute hulk saavutas majandussurutisjärgse rekordi. Selle taga on nii Eesti majanduse positiivne areng, elanikkonna kindlustunde kasv, soodne intressimäär kui ka tasapisi lisanduvad uusarendused.

2013. aastal tehti 41 676 kinnisvara ostu-müügitehingut koguväärtusega 2 miljardit eurot. Varasema aastaga võrreldes kasvas tehingute koguarv 15% ja koguväärtus 18%. Tehingute hulk on siiski veel kolmandiku võrra väiksem kui kinnisvaraturu kõrgajal 2006. aastal, kuid tehinguaktiivsus 58% suurem kui turu madalseisu ajal 2009. aastal. Kinnisvara ostu-müügitehingu keskmine väärtus oli 2013. aastal 48 900 eurot, mida on 2% enam kui aasta varem.

Pooled kinnisvara ostu-müügitehingutest olid tehingud korteriomandiga. Kortritehingute arv kasvas 2012. aastaga võrreldes 15% ja väärtus neljandiku võrra.

31% kinnisvara ostu-müügitehingutest tehti hoonestamata ja 19% hoonestatud maaga. Hoonestamata kinnisasja tehingu keskmine väärtus jäi samaks nagu 2012. aastal, hoonestatud kinnisasja oma aga vähenes 5%.

Korteriomandi ostu-müügitehingu keskmine väärtus suurenes aastaga kõige enam Lõuna- ja Kirde-Eestis (kummaski 16%). Põhja-Eestis olid tehingud keskmiselt 10% kallimad ja Kesk-Eestis samal tasemel nagu 2012. aastal. Tehingute keskmine väärtus vähenes vaid Lääne-Eestis ja seda üle kümnendiku võrra.

Kõige aktiivsem oli kinnisvaraturg Harju ja Tartu maakonnas, kus tehti vastavalt 40% ja 10% kõigist tehingutest. Neljandik kõigist kinnisvara ostu-müügitehingutest tehti Tallinnas (11 187 tehingut), Pärnus tehti 997 ja Tartus 2202 tehingut. Võrreldes 2012. aastaga kasvas tehingute arv neis linnades 13%.

Korteriturg on kinnisvaraturu aktiivseim sektor, kuid vähenenud pakkumine ja suur tehingute arv on korterite hinnataset kergitanud.

2013. aastal oli korteriomandi ostu-müügitehingute Eesti keskmine ruutmeetri hind 840 eurot ja Eesti keskmine ilma Tallinnata 525 eurot – kümnendiku võrra kõrgemad kui 2012. aastal. Võrreldes majanduse madalseisu aja, 2009. aastaga on Eesti keskmine ruutmeetri hind tõusnud kolmandiku võrra. Tallinnas tõusis ruutmeetri keskmine hind 2013. aastal 14%, Tartus 13% ja Pärnus veidi tagasihoidlikumalt ehk 5%.

Tehingute arv on oluliselt kasvanud tänu endiselt madalale eluasemelaenude intressimääradele, mis on hoidnud kinnisvara kättesaadavust heal tasemel.

2001. aastal oli eluasemelaenude kuukeskmise intressimäär Eesti Panga andmetel 9%. Järgmistel aastatel intressimäär langes ja kinnisvarabuumi ajaks, 2006. aastaks, jõudis eluasemelaenude kuukeskmise intressimäär 4%-ni. Majanduse madalseisu aastaks tõusis intressimäär uuesti 6%-ni, hakates seejärel taas kahanema. Viimastel aastatel on eluasemelaenude kuukeskmise intressimäär olnud stabiilselt 3%.

REAL ESTATE

Jaanika Tiido

Overview

The rise of the Estonian real estate market continued in 2013 and the number of transactions was the highest since the recession. The rise has been due to positive developments in the Estonian economy, people's growing confidence, low interest rates and the gradual addition of new developments.

41,676 purchase-sale transactions of real estate with the total value of 2 billion euros were notarised in 2013. The number of transactions increased by 15% compared to 2012 and the total value of transactions increased by 18%. Transaction activity was still a third lower than in the boom year 2006, but 58% higher than during the real estate slump in 2009. In 2013 the average value of a purchase-sale transaction was 48,900 euros, which is 2% more than in 2012.

Transactions with apartments accounted for a half of all purchase-sale transactions of real estate. The number of transactions with apartments increased 15% compared to 2012, while the total value of transactions with apartments increased by a quarter.

Transactions with unimproved registered immovables accounted for 31% and transactions with registered immovables with buildings for 19% of all purchase-sale transactions of real estate. Compared to 2012, the average value of a transaction with an unimproved registered immovable remained at the same level, while the average value of a transaction with a registered immovable with buildings decreased 5%.

Compared to 2012, the average value of purchase-sale transactions with apartments increased the most in Southern Estonia and in North-Eastern Estonia (16% in each). In Northern Estonia these transactions were 10% more expensive, on average, and in Central Estonia average transaction value remained at the level of 2012. The average value of a transaction decreased only in Western Estonia, by more than a tenth.

The real estate market was the most active in Harju and Tartu counties which accounted for 40% and 10% of all transactions, respectively. A quarter of all purchase-sale transactions of real estate were notarised in Tallinn (11,187 transactions). The number of transactions was 997 in Pärnu and 2,202 in Tartu. Compared to 2012 the number of transactions in these cities increased by 13%.

The apartment market is the most active sector of the real estate market, although decreased offering and the big number of transactions have raised the prices of apartments.

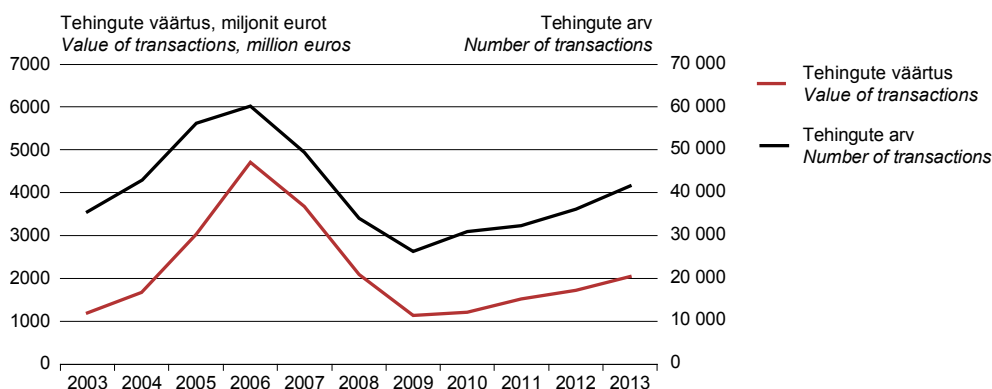
In 2013 the average price per square metre of an apartment in a purchase-sale transaction was 840 euros in Estonia. The Estonian average without Tallinn was 525 euros per square metre. Both average values were 10% higher than in 2012. Compared to the depth of the recession (2009), the average price per square metre has increased by a third. In 2013 the price per square metre increased 14% in Tallinn and 13% in Tartu, with a more modest growth (5%) in Pärnu.

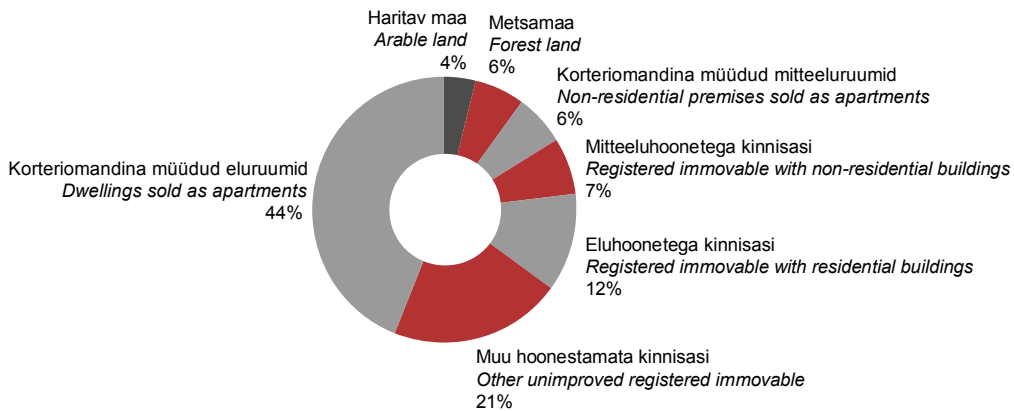
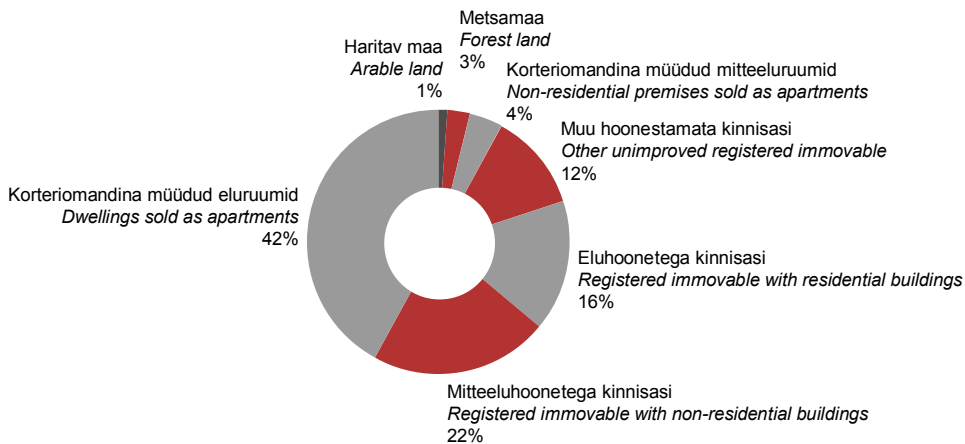
An important contributor to the growing number of transactions has been the low interest rate of housing loans, which has kept the real estate market accessible to many buyers.

According to Eesti Pank (the central bank of Estonia), the monthly average interest rate of housing loans was 9% in 2001. In the following years, the monthly average interest rate fell and reached 4% in 2006 during the real estate boom. During the depth of the recession the interest rate rose again to 6%, but then started another downward trend. In recent years the monthly average interest rate of housing loans has steadily been about 3%.

Tabel 1. Notariaalselt tõestatud kinnisvara ostu-müügitehingud, 2009–2013*Table 1. Notarised purchase-sale transactions of real estate, 2009–2013*

	2009	2010	2011	2012 ^a	2013	
Tehingute arv						Number of transactions
Kõik kinnisvaraobjektid	26 278	30 979	32 264	36 177	41 676	All real estate objects
Hoonestamata kinnisasi ^b	8 559	9 935	10 450	11 289	12 902	Unimproved registered immovable ^b
Eluhoonetega kinnisasi	3 138	3 642	3 931	4 356	5 052	Registered immovable with residential buildings
Mitteeluhoonetega kinnisasi	2 013	2 106	2 317	2 280	2 728	Registered immovable with non-residential buildings
Korteriomand ^c	12 568	15 296	15 566	18 252	20 994	Apartment ^c
Tehingute väärtus, miljonit eurot						Value of transactions, million euros
Kõik kinnisvaraobjektid	1 133	1 204	1 522	1 727	2 040	All real estate objects
Hoonestamata kinnisasi ^b	225	202	250	289	333	Unimproved registered immovable ^b
Eluhoonetega kinnisasi	185	217	243	261	317	Registered immovable with residential buildings
Mitteeluhoonetega kinnisasi	297	272	438	427	449	Registered immovable with non-residential buildings
Korteriomand ^c	427	512	592	749	941	Apartment ^c

^a 2012. aasta andmeid on täpsustatud.^b Hoonestamata kinnisasi: metsamaa + haritav maa + muu hoonestamata kinnisasi.^c Korteriomand: korteriomandina müüdud eluruumid + korteriomandina müüdud mitteeluruumid.^a The data for 2012 have been revised.^b Unimproved registered immovable: forest land + arable land + other unimproved registered immovable.^c Apartment: dwellings sold as apartments + non-residential premises sold as apartments.**Joonis 1. Notariaalselt tõestatud kinnisvara ostu-müügitehingute arv ja väärtus, 2003–2013***Figure 1. Number and value of notarised purchase-sale transactions of real estate, 2003–2013*

Joonis 2. Kinnisvara ostu-müügitehingud objekti järgi, 2013
Figure 2. Purchase-sale transactions of real estate by object, 2013

Joonis 3. Kinnisvara ostu-müügitehingute väärtus objekti järgi, 2013
Figure 3. Value of purchase-sale transactions of real estate by object, 2013

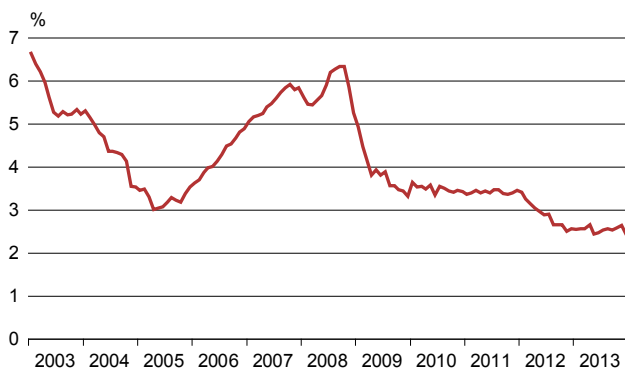
Tabel 2. Korteriomandina ostetud-müüdnud kinnisvara keskmine ruutmeetri hind korteri suuruse järgi, 2009–2013

Table 2. Average price per square metre of purchase-sale transactions with apartments by size of apartment, 2009–2013
(eurot – euros)

	2009	2010	2011	2012	2013	
Kõik korteriomandid						All apartments
Kogu Eesti	635	640	706	760	843	Estonia, total
Tallinn	871	918	1 035	1 103	1 256	Tallinn
Tartu	746	776	839	908	1 025	Tartu
Pärnu	745	687	728	746	782	Pärnu
10–29 m²						10–29 m²
Kogu Eesti	554	583	626	719	817	Estonia, total
Tallinn	720	746	844	963	1 101	Tallinn
Tartu	668	743	823	882	989	Tartu
Pärnu	609	624	604	597	687	Pärnu
30–40 m²						30–40 m²
Kogu Eesti	538	551	607	659	744	Estonia, total
Tallinn	802	862	941	1 027	1 212	Tallinn
Tartu	716	741	847	944	1 042	Tartu
Pärnu	684	631	652	693	740	Pärnu
41–54 m²						41–54 m²
Kogu Eesti	584	599	646	706	776	Estonia, total
Tallinn	841	909	991	1 074	1 236	Tallinn
Tartu	737	765	820	876	1 030	Tartu
Pärnu	817	689	795	800	777	Pärnu
55–69 m²						55–69 m²
Kogu Eesti	674	672	722	771	845	Estonia, total
Tallinn	864	928	1 046	1 091	1 206	Tallinn
Tartu	789	804	826	888	1 013	Tartu
Pärnu	828	770	792	777	837	Pärnu
70–249 m²						70–249 m²
Kogu Eesti	838	829	969	1 001	1 107	Estonia, total
Tallinn	1 089	1 120	1 304	1 347	1 514	Tallinn
Tartu	848	832	889	974	1 049	Tartu
Pärnu	649	729	750	778	880	Pärnu

Joonis 4. Kodumajapidamistele antud eluasemelaenude kuukeskmise intressimäär, 2003–2013

Figure 4. Monthly average interest rate of housing loans granted to households, 2003–2013

Metoodika

Kinnisvarastatistika põhineb kõikidelt notaritelt kogutud kinnistu võõrandamise tehingute andmetel. Kinnisvara ostu-müügitehingute riikliku statistika tegemise aluseks on Maa-ameti tehingute andmebaasi andmed. Statistikaameti andmebaasi ja Maa-ameti tehingute andmebaasi andmed võivad andmete täpsustamise põhimõtete tõttu vähesel määral erineda. Eraisikutele antud eluaseme-laenu intressimäär põhineb Eesti Panga andmetel.

Peatükis nimetatud piirkonnad hõlmavad järgmisi maakondi:

- Põhja-Eesti: Harju maakond (sh Tallinn);
- Kesk-Eesti: Järva, Lääne-Viru ja Rapla maakond;
- Kirde-Eesti: Ida-Viru maakond;
- Lääne-Eesti: Hiiu, Lääne, Pärnu ja Saare maakond;
- Lõuna-Eesti: Jõgeva, Põlva, Tartu, Valga, Viljandi ja Võru maakond.

Methodology

Real estate statistics are based on data about the transfer of registered immovables that are collected from all notaries. The data of the Estonian Land Board's transactions database serve as the basis for the production of official statistics on the purchase-sale transactions of real estate. The data in Statistics Estonia's database may be slightly different from the data in the Estonian Land Board's transactions database due to different principles of data adjustment. The average annual interest rate of housing loans granted to individuals is based on the data of Eesti Pank (the central bank of Estonia).

The regions mentioned in this chapter include the following counties:

- *Northern Estonia: Harju county (incl. Tallinn);*
- *Central Estonia: Järva, Lääne-Viru and Rapla counties;*
- *North-Eastern Estonia: Ida-Viru county;*
- *Western Estonia: Hiiu, Lääne, Pärnu and Saare counties;*
- *Southern Estonia: Jõgeva, Põlva, Tartu, Valga, Viljandi and Võru counties.*

Kasulikke linke

Useful links

Maa-ameti tehingute andmebaas
Estonian Land Board's transactions database
<http://www.maaamet.ee/kinnisvara/htraru/>

Eesti Panga veebileht
Eesti Pank (central bank of Estonia)
www.eestipank.ee

TRANSPORT

Piret Pukk

Ülevaade

2013. aastal kasvas sõitjateveo maht linnatranspordis. Eesti veondusettevõtete teenindatud sõitjate arv ja sõitjakäive kasvas varasema aastaga võrreldes vastavalt 8% ja 2%. Eesti veondusettevõtete teenuseid kasutas 2013. aastal maanteel, merel, raudteel ja õhus kokku 216 miljonit sõitjat, neist linnaliine (linnaliinibusse, tramme ja trolle) ligi 175,8 miljonit. Sõitjate arv linnaliinidel kasvas 2012. aastaga võrreldes kümnendiku võrra. Linnaliinide sõitjate arvu ja sõitjakäibe kasvu mõjutas ka 2013. aasta I kvartalis jõustunud Tallinna sõitjateveo arvestuse muudatus. Linnatranspordi arvestamata oli riigisisestel vedudel sõitjaid 6% vähem kui aasta varem. Riigisisestel vedudel (v.a linnatranspordil) oli 31,5 miljonit sõitjat ja sõidu pikkus keskmiselt 46 km. Sõitjate arv riigisisel bussiveol oli 25,2, raudteeveol 4,1, mereveol 2,1 miljonit ja õhuvool 19 200. Riigisisestel bussivedudel oli 7%, raudteevedudel 6% ja õhuvõludel 20% vähem sõitjaid kui 2012. aastal. Riigisisestel merevedudel kasvas sõitjate arv 5%. Rahvusvahelistel vedudel oli sõitjaid 8,8 miljonit ehk sama palju kui 2012. aastal ja keskmine sõidu pikkus 341 km. Rahvusvahelistel merevedudel oli sõitjaid 6,6, bussivedudel 1,3 ja õhuvõludel 0,7 miljonit ning raudteevedudel 122 400. Sõitjate arv rahvusvahelistel raudteevedudel kasvas aastaga 26%, bussivedudel 13% ja merevedudel 1%. Rahvusvahelistel õhuvõludel vähenes sõitjate arv üle neljandiku võrra.

Veondusettevõtete sõitjakäive kokku oli 2013. aastal 5,2 miljardit sõitjakilomeetrit. Riigisisene vedu oli sellest 2,2 miljardit sõitjakilomeetrit, jäädes varasema aastaga samale tasemele. Sõitjakäive rahvusvahelistel vedudel kasvas aastaga 3%, ulatudes 3 miljardi sõitjakilomeetritini.

Kaubaveoteenuste maht varasema aastaga võrreldes vähenes. Kaubaveo maht tonnides kasvas 1%, kuid tonnkilomeetrites vähenes 10%. Eesti veondusettevõtted vedasid 2013. aastal 78,7 miljonit tonni kaupa, sellest enamiku raudteel ja maanteel. Riigisisestel vedudel veeti 44,4 ja rahvusvahelistel vedudel 34,3 miljonit tonni kaupa. Rahvusvaheliste vedude kaubaveo 2% kasvu mõjutasid maantee- ja mereveoettevõtted, samal ajal kui kaubavedu raudteel vähenes aastaga 6%. Raudteetranspordiettevõtted vedasid 2013. aastal 43,7 miljonit tonni kaupa, sellest avalikul raudteel 24,4 miljonit tonni. Transiitkaubana veeti raudteel 18,7 miljonit tonni kaupa, sellest enim ehk 14 miljonit tonni vedelaid rafineeritud naftatooteid, 3 miljonit tonni lämmastikuühendeid ja väetisi (v.a looduslikud väetised) ja 0,5 miljonit tonni orgaanilisi põhikemikaale. Maanteetranspordiettevõtted vedasid 33,1 miljonit tonni kaupa ehk 4% enam kui 2012. aastal. Riigisisene vedu vähenes 2%, kuid rahvusvaheline vedu kasvas 20%. Meretranspordiettevõtete kaubavedu ulatus 1,9 miljoni tonnini, õhutranspordiettevõtete osatähtsus kaubaveos on väga väike.

Veondusettevõtete veosekäive vähenes aastaga kümnendiku võrra ja oli 12,4 miljardit tonnkilomeetrit. Veosekäive vähenes nii maantee-, raudtee- kui ka meretranspordiettevõtetel, vastavalt 9%, 8% ja 23%. Riigisisestel vedudel oli veosekäive 2,1 ja rahvusvahelistel vedudel 10,3 miljardit tonnkilomeetrit – vastavalt 7% enam ja 13% vähem kui 2012. aastal. Seega 2013. aastal rahvusvaheliste kaubavedude teekonna pikkus lühenes. Veosekäive Euroopa Liidu (EL) raudteevedudel oli 2012. aastal kokku hinnanguliselt 408 miljardit tonnkilomeetrit, vähenedes 2011. aastaga võrreldes 4%. Eestis vähenes see 18%, mis näitab, kui raske on raudteekaubaveo taastamine pärast majanduskriisi. Veosekäive EL-i maanteevedudel kahanes 2012. aastal 4%, ulatudes 1675 miljardi tonnkilomeetritini. Veosekäive vähenes enamikus liikmesriikides.

Lennureisijaid oli möödunud aastal vähem. Eesti lennujaamades teenindati 2013. aastal ligi 2 miljonit lennureisijat – 12% vähem kui 2012. aastal. Tallinna lennujaama reisijate arv vähenes 11%, enamikku sõitjatest teenindati regulaarlendudel. Rahvusvahelistel lendudel oli üle 1,9 miljoni sõitja, 11% vähem kui aasta varem, ja riigisisestel lendudel üle 42 000 sõitja ehk 22% vähem. Nädalas toimus vähem regulaarlende kui 2012. aastal. Ka kauba- ja postivedu lennujaamade kaudu vähenes varasema aastaga võrreldes 12%, ulatudes kokku ligi 21 000 tonnini. 2012. aastal oli EL-is kokku 832 miljonit lennureisijat – veidi rohkem (0,7%) kui 2011. aastal. Eestis oli tol aastal lennureisijaid varasema aastaga võrreldes koguni 15% enam.

Reisilaevadega saabus välismaalt Eesti sadamatesse rekordarv inimesi. 2013. aastal läbis rahvusvahelistel vedudel Eesti sadamaid 9,6 miljonit sõitjat, varasemast aastast 4% enam. Seda mõjutas Eesti ja Soome vaheliste sõitjate arvu kasv. Ristluslaevadega saabus 509 300 merereisijat – viiendiku võrra rohkem kui 2012. aastal. Ristlusreisilaevu käis sadamates 39 võrra enam. Eesti meretranspordiettevõtted vedasid peamistel rahvusvahelistel liinidel 5,8 miljonit sõitjat ja peamistel Eesti-sisestel laevaliinidel 2,1 miljonit sõitjat. EL-i sadamaid läbinud reisijate koguarv oli 2012. aastal hinnanguliselt 398 miljonit, vähenedes aastaga 4%. Languse põhjustasid peamiselt Itaalia ja Kreeka, kaks EL-i juhtivat mereriiki reisijate veos. Eesti sadamates kasvas reisijate arv varasema aastaga võrreldes ka 2012. aastal 4%.

Kaubavedu sadamate kaudu mullu vähenes. Eesti sadamatesse saabus 2013. aastal välismaalt 11 185 laeva – 287 võrra vähem kui aasta varem. Kaubalaevu oli 297 võrra rohkem kui 2012. aastal, sadamaid läbinud üldotstarbeliste laevade arv kasvas, kuid konteineri- ja puistlastilaevade arv vähenes. Kaubalaevade keskmine kogumahutavus kasvas. 2013. aastal käideldi Eesti sadamates 42,9 miljonit tonni kaupa ehk 1% vähem kui 2012. aastal. Laevade lastimine hõlmas möödunud aasta kaubamahust 31,8 ja lossimine 11,1 miljonit tonni. Kaupu lastiti 1% rohkem ja lossiti 6% vähem kui 2012. aastal. Välismaale veeti sadamate kaudu 8,9 miljonit tonni kaupa ehk 12% rohkem ja välismaalt saabus 5,6 miljonit tonni kaupa ehk 1% vähem kui 2012. aastal. Lastitud ja lossitud transiitkaupa oli 28,4 miljonit tonni – 5% vähem kui 2012. aastal. Transiitkauba lastimine vähenes aastaga 3% ja lossimine 11%.

Eesti sadamates käideldi endiselt enim vedelaid rafineeritud naftatooteid – ligi 24,1 miljonit tonni –, kuid nende vedu vähenes aastaga 5%. Suurematest kaubagruppidest kasvas ligi kolmandiku võrra metsandus- ja metsavarumistoodete väljavedu ning kümnendiku võrra koos transporditavate kaupade vedu. Lämmastikuühendite ja väetiste (v.a looduslike väetiste) vedu vähenes 4% ja kaevandussaaduste vedu 10%. Merekonteinerite vedu sadamate kaudu TEU-des^a kasvas aastaga 11% ja transiitkonteinerite vedu 1%. Konteineritega veeti tonnides 9% rohkem kaupa kui 2012. aastal. EL-i liikmesriikide sadamates vähenes lasti käitlemine 2012. aastal varasema aastaga võrreldes 1%. Käideldud kaupade kogumaht oli hinnanguliselt 3,7 miljardit tonni. Eesti sadamates vähenes kaubamaht 2012. aastal kümnendiku võrra.

Mootorsõidukite arv liiklusregistris kasvas taas. Maanteeameti hallatavas liiklusregistris oli möödunud aasta lõpus arvel 628 565 sõiduauto, 92 182 veoauto, 4496 bussi, 24 828 mootorratast ja 13 904 mopeedi. Kasvas ka traktorite ja liikurmasinade arv. 2013. aastal registreeriti esmaselt 49 484 sõiduauto, ligikaudu sama palju kui 2012. aastal. Ka uusi sõidukeid registreeriti mullu rohkem kui aasta varem.

Pärast mitu aastat kestnud raudteede rekonstrueerimist hakkasid 2013. aastal Eesti raudteedel liiklema uued rongid. Riiklikus raudteeliiklusregistris oli 2013. aasta lõpus kirjas 294 vedurit, 19 elektri- ja 46 diiselmootorvagunit, 267 sõitjateveo- ja 22 285 kaubavagunit. Eesti laevaregistris oli möödunud aasta lõpus 106 merelaeva (kogumahutavusega vähemalt 100) ja 29 siseveelaeva. Laevapereta prahitud laevade registris oli 14 laeva (kogumahutavusega vähemalt 100). Aastavahetuse seisuga oli Eesti tsiviilõhusõidukite registris arvel 150 õhusõidukit.

Liiklusohvrite arv Eesti teedel vähenes ka mullu. Eestis on 16 576 km riigimaanteed. Maanteeameti liiklusõnnetuste andmekogus registreeriti 2013. aastal Eestis 1381 inimkannatanuga liiklusõnnetust, milles hukkus 81 ja sai vigastada 1727 inimest. Aastaga vähenes veidi liiklusõnnetuste ja hukkunute, kuid kasvas vigastatute arv. Euroopa Komisjoni andmetel oli EL-i maanteedel 2013. aastal liiklusõnnetustes hukkunuid ligi 26 000 ehk miljoni elaniku kohta 52. Eestis hukkus liiklusõnnetustes miljoni elaniku kohta 61 inimest. Lätis ja Leedus oli see näitaja vastavalt 86 ja 85, Soomes 48 ja Rootsis vaid 28.

Eesti raudteedel juhtus mullu 9 õnnetust, otsasõidu tagajärjel hukkus 3 inimest. Laevaõnnetusi registreeriti Eesti territoriaalmerel ja sisevetes 2013. aastal 10, õnnetustes hukkunuid ei olnud. Lennuõnnetusi Eesti territooriumil möödunud aastal ei olnud.

^a TEU (*Twenty-foot Equivalent Unit*) – standardühik erimahuliste konteinerite loendamiseks ja konteinerilaevade või konteineriterminalide mahutavuse väljendamiseks. Üks 20-jalane ISO konteiner võrdub ühe TEU-ga.

TRANSPORT

Piret Pukk

Overview

In 2013 the carriage of passengers increased mostly in urban transport. The number of passengers served by Estonian transport enterprises and passenger turnover increased by 8% and 2%, respectively. In 2013 the number of passengers carried by Estonian transport enterprises by road, rail, sea and air transport amounted to 216 million. About 175.8 million of these passengers used urban transport (i.e. buses, trams and trolleybuses), which is a tenth more than in 2012. The increase in the number of passengers in urban transport was influenced by the adoption of a modified calculation system in Tallinn starting the 1st quarter of 2013. Excluding urban transport, the domestic transport of passengers decreased 6% compared to 2012. The number of passengers in domestic traffic (excl. urban transport) was 31.5 million and the average journey distance was 46 kilometres. The number of passengers in domestic road transport amounted to 25.2 million. The corresponding figure was 4.1 million in rail traffic, 2.1 million in sea traffic and 19,200 in air transport. Compared to 2012, the number of passengers decreased by 7% in domestic road traffic, by 6% in rail traffic and by 20% in air transport, but the number of passengers in domestic sea traffic increased by 5%. The number of passengers in international traffic was 8.8 million, or approximately as much as in 2012, and the average journey distance was 341 kilometres. The number of passengers was 6.6 million in international sea transport, 1.3 million in road transport, 0.7 million in air transport and 122,400 in rail transport. The number of passengers in international traffic increased by 26% in rail traffic, by 13% in road traffic and by 1% in sea transport, while the number of passengers in international air traffic decreased by more than a fourth.

The passenger traffic volume of transport enterprises was 5.2 billion passenger-kilometres in 2013. Domestic traffic amounted to 2.2 billion passenger-kilometres, remaining at the same level as in the previous year. International passenger traffic volume grew 3% compared to 2012, totalling 3 billion passenger-kilometres.

The carriage of goods decreased compared to the previous year. Freight volume increased 1% in tonnes, but fell 10% in tonne-kilometres. 78.7 million tonnes of goods were carried by Estonian transport enterprises in 2013. Most of these goods were carried by rail and road. 44.4 million tonnes of goods were transported in domestic traffic and 34.3 million tonnes in international traffic. International goods transport increased 2%, mainly due to the increase in goods carried by road and sea transport enterprises. International transport of goods by rail decreased 6%. Rail transport enterprises carried 43.7 million tonnes of goods in 2013. The amount of freight carried on public railways was 24.4 million tonnes. 18.7 million tonnes of transit goods were carried by rail – of these, 14 million tonnes were refined oil products, 3 million tonnes were nitrogen compounds and fertilizers (except natural fertilizers) and 0.5 million tonnes were basic organic chemical products. Road transport enterprises carried 33.1 million tonnes of goods, which is 4% more than in 2012. Domestic carriage of goods fell 2%, but international goods transport rose 20%. The freight volume of sea transport enterprises was 1.9 million tonnes. The share of air transport in the carriage of goods is marginal.

The freight turnover of transport enterprises decreased by a tenth compared to 2012, amounting to 12.4 billion tonne-kilometres. Freight turnover decreased similarly in road, rail and sea transport (by 9%, 8% and 23%, respectively). Freight turnover was 2.1 billion tonne-kilometres in domestic transport and 10.3 billion tonne-kilometres in international transport. Compared to 2012, freight turnover increased 7% in domestic transport and decreased 13% in international transport. Thus, in 2013, international freight routes were shorter. The estimated total rail freight turnover in the European Union (EU) countries was 408 billion tonne-kilometres in 2012, which means a 4% decrease compared to 2011. The decrease in Estonia was 18%, indicating that the recovery of rail freight transport has been difficult following the economic crisis. Road freight turnover in the EU fell

by 4% in 2012 and totalled 1,675 billion tonne-kilometres. Most of the EU Member States reported a decrease in their road freight transport compared to 2011.

Fewer passengers passed through airports last year. In 2013 the passenger traffic volume of Estonian airports was around 2 million persons, which is 12% less than in 2012. Tallinn Airport had 11% fewer passengers in 2013, and most of the passengers were serviced on scheduled flights. Over 1.9 million passengers were transported on international flights (11% less than in 2012) and over 42,000 passengers were transported on domestic flights (22% less than in 2012). There were fewer scheduled flights per week than the year before. Compared to 2012, cargo and mail services through airports also decreased 12%, amounting to about 21,000 tonnes. Some 832 million passengers were carried by air in the EU in 2012 – this represents a small increase (0.7%) compared to 2011. The passenger traffic volume of Estonian airports increased 15% in 2012.

A record number of passengers arrived at Estonian ports by passenger ships. In 2013, 9.6 million passengers visited Estonian ports by international transport. This is 4% more than in 2012. The growth was influenced by the increased number of passengers travelling between Estonia and Finland. 509,300 cruise passengers arrived by sea, which is a fifth more than in 2012. 39 cruise ships more called at Estonian ports. Estonian sea transport enterprises transported 5.8 million passengers on the main international routes and 2.1 million passengers on the main domestic ship routes. The estimated number of passengers passing through EU ports was 398 million in 2012, which is 4% less compared to 2011. This fall in EU passenger transport was mainly caused by the lower number of passengers embarking and disembarking in Italy and Greece, the two leading EU countries in seaborne passenger transport. In 2012 passenger transport through Estonian ports increased 4%.

The cargo volume in Estonian ports decreased in 2013. The number of ships calling at Estonian ports in 2013 was 11,185 – 287 fewer than the year before. The number of cargo ships calling at ports increased by 297 compared to 2012. More general cargo ships called at ports in 2013, but there were fewer container ships and bulk carriers. The average gross tonnage of cargo vessels grew. In 2013 Estonian ports handled 42.9 million tonnes of cargo (1% less compared to 2012). Loading of ships accounted for 31.8 million tonnes and unloading for 11.1 million tonnes of last year's cargo volume. Compared to 2012, 1% more goods were loaded, but cargo unloading decreased 6%. 8.9 million tonnes of goods were transported abroad through ports, which is 12% more than in 2012. 5.6 million tonnes of goods arrived at Estonian ports – 1% less than in 2012. Transit goods were loaded and unloaded in the amount of 28.4 million tonnes, which is 5% less than in 2012. Compared to 2012, transit cargo loading decreased by 3% and transit cargo unloading fell by 11%.

The most frequently handled group of goods in Estonian ports was still refined petroleum products (about 24.1 million tonnes), although the transport of these products decreased 5%. Among the largest groups of goods handled, the export of forestry and logging products increased by a third and the transport of grouped goods increased by a tenth. The handling of nitrogen compounds and fertilizers (except natural fertilizers) fell 4% and the transport of quarrying products fell 10%. Sea container transportation through ports in TEUs^a increased 11%; transit container shipment increased 1%. The amount of goods transported in containers (in tonnes) increased 9% compared to 2012. The total gross weight of goods handled in EU ports in 2012 was estimated at 3.7 billion tonnes, representing a 1% decrease compared to 2011. In 2012 cargo volumes in Estonian ports were a tenth lower than the year before.

The number of registered motor vehicles in the traffic register increased again. At the end of 2013, there were 628,565 passenger cars, 92,182 lorries, 4,496 buses, 24,828 motorcycles and 13,904 mopeds registered in the traffic register of the Estonian Road Administration. The number of tractors and mobile machinery grew as well. In 2013 the number of first registrations of passenger cars in Estonia was 49,484 – almost the same as in 2012. The number of new motor vehicle registrations also increased.

^a TEU (twenty-foot equivalent unit) – the standard unit for counting containers of various capacities and for describing the capacities of container ships or terminals. One twenty-foot ISO container equals 1 TEU.

New trains started to run on Estonian railways in 2013 after several years of railway reconstruction. There were 294 locomotives, 19 electric railcars, 46 diesel railcars, 267 passenger wagons and 22,285 freight wagons registered in the State Railway Traffic Register at the end of 2013. The Estonian Register of Ships listed 106 sea craft (gross tonnage 100 or more) and 29 inland waterway vessels at the end of 2013. 14 ships (gross tonnage 100 or more) were listed in the register of bareboat chartered ships. At the end of 2013, the Register of Estonian Civil Aircraft included 150 units of aircraft.

The number of casualties on Estonian roads decreased again in 2013. Estonia has 16,576 kilometres of national roads. According to the database of traffic accidents of the Estonian Road Administration, there were 1,381 road traffic accidents with casualties in 2013, in which 81 persons were killed and 1,727 injured. Compared to 2012, the number of traffic accidents and the number of persons killed decreased, but the number of persons injured increased. According to the European Commission, nearly 26,000 people were killed in road traffic accidents in the EU in 2013, which is 52 persons per million inhabitants. In Estonia, 61 persons per million inhabitants were killed in traffic accidents. This figure was 86 in Latvia and 85 in Lithuania, 48 in Finland and only 28 in Sweden.

In 2013 there were 9 rail traffic accidents in Estonia, with 3 persons killed (all were hit by a train). 10 ship accidents were registered in the territorial and inland waters of Estonia; no one was killed in these accidents. There were no aircraft accidents on the territory of Estonia in 2013.

Tabel 1. Veondusettevõtete sõitjatevedu, 2010–2013

Table 1. Passenger transport by transport enterprises, 2010–2013
(miljonit sõitjat – million passengers)

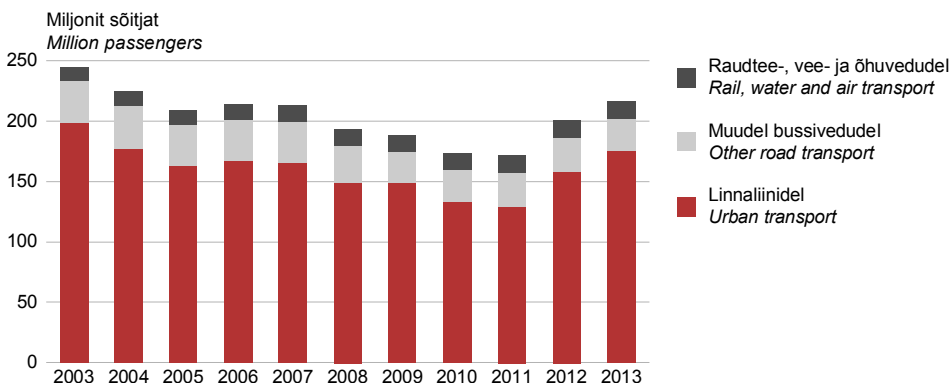
	2010	2011	2012	2013	
Maismaatransport	165,3	162,3	191,1	206,5	Land transport
raudteetransport	4,8	4,8	4,4	4,2	rail transport
maanteetransport	160,5	157,6	186,7	202,3	road transport
linnaliinivedu ^a	133,8	129,1	158,5	175,8	urban transport ^a
Meretransport	7,7	8,2	8,6	8,8	Sea transport
Siseveetransport	0,0	0,0	0,0	0,0	Inland waterways transport
Õhutransport	0,7	0,8	1,0	0,8	Air transport

^a Linnaliinivedu hõlmab sõitjatevedu busside, trammide ja trollidega. Linnaliinide sõitjate arvu kasvu on mõjutanud 2012. ja 2013. aasta I kvartalis kehtima hakanud sõitjate arvestuse muudatus.

^a Urban transport includes passenger transport by bus, tram and trolleybus. The increase in the number of passengers in urban transport has been influenced by the adoption of a modified calculation system since the 1st quarter of 2012 and 2013.

Joonis 1. Veondusettevõtete sõitjatevedu, 2003–2013

Figure 1. Passenger transport by transport enterprises, 2003–2013

Tabel 2. Veondusettevõtete sõitjakäive, 2010–2013*Table 2. Passenger traffic volume of transport enterprises, 2010–2013*(miljonit sõitjakilomeetrit – *million passenger-kilometres*)

	2010	2011	2012	2013	
Maismaatransport	2 513,6	2 503,3	2 725,2	2 841,8	<i>Land transport</i>
raudteetransport	247,4	242,9	235,5	222,9	<i>rail transport</i>
maanteetransport ^a	2 266,2	2 260,4	2 489,7	2 619,0	<i>road transport^a</i>
linnaliinivedu ^b	605,5	592	706,7	795,4	<i>urban transport^b</i>
Meretransport	1 113,7	1 216,3	1 248,6	1 261,7	<i>Sea transport</i>
Siseveetransport	0,2	0,2	0,1	0,3	<i>Inland waterways transport</i>
Õhutransport	874,1	1 051,5	1 143,5	1 122,1	<i>Air transport</i>

^a Maanteetransport hõlmab sõitjatevedu busside, trollide ja trammidega.^b Linnaliinivedu hõlmab sõitjatevedu busside, trammide ja trollidega. Linnaliinide sõitjakäibe kasvu on mõjutanud 2012. aasta ja 2013. aasta I kvartalis kehtima hakanud sõitjate arvestuse muudatus.^a Road transport includes passenger transport by bus, tram and trolleybus.^b Urban transport includes passenger transport by bus, tram and trolleybus. The increase in the passenger traffic volume in urban transport has been influenced by the adoption of a modified calculation system since the 1st quarter of 2012 and 2013.**Tabel 3. Veondusettevõtete kaubavedu, 2010–2013***Table 3. Transport of goods by transport enterprises, 2010–2013*(miljonit tonni – *million tonnes*)

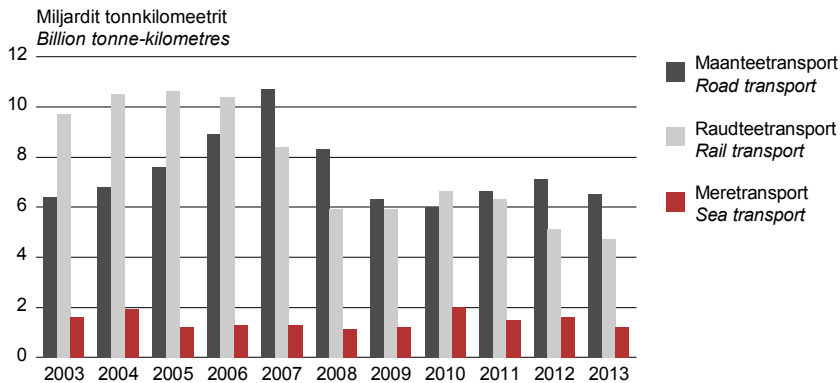
	2010	2011	2012	2013	
Maanteetransport	30,3	31,0	31,7	33,1	<i>Road transport</i>
Raudteetransport ^a	46,7	48,4	44,7	43,7	<i>Rail transport^a</i>
avalik raudtee	29,7	30,5	26,2	24,4	<i>public railway</i>
Meretransport	2,1	1,7	1,7	1,9	<i>Sea transport</i>

^a Raudteeveoste kogus tonnides võib olla topelt, sest riigisestel vedudel võib ühte ja sama kaubakogust sihtpunkti vedada mitu raudtee-ettevõtet, juhul kui üks transpordib kaupa avalikul ja teine mitteavalikul raudteel.^a The quantity of freight in tonnes may be double as in case of domestic carriage the same quantity of freight may be carried to the destination by several railway enterprises if one of them carries the freight on public railway and the other on non-public railway.**Tabel 4. Veondusettevõtete veosekäive, 2010–2013***Table 4. Freight turnover of transport enterprises, 2010–2013*(miljonit tonnkilomeetrit – *million tonne-kilometres*)

	2010	2011	2012	2013	
Maanteetransport	6 026,9	6 567,8	7 098,0	6 474,4	<i>Road transport</i>
Raudteetransport	6 637,9	6 270,8	5 129,4	4 722,0	<i>Rail transport</i>
avalik raudtee	6 217,2	5 827,9	4 661,7	4 255,7	<i>public railway</i>
Meretransport	2 024,9	1 459,9	1 573,5	1 208,5	<i>Sea transport</i>

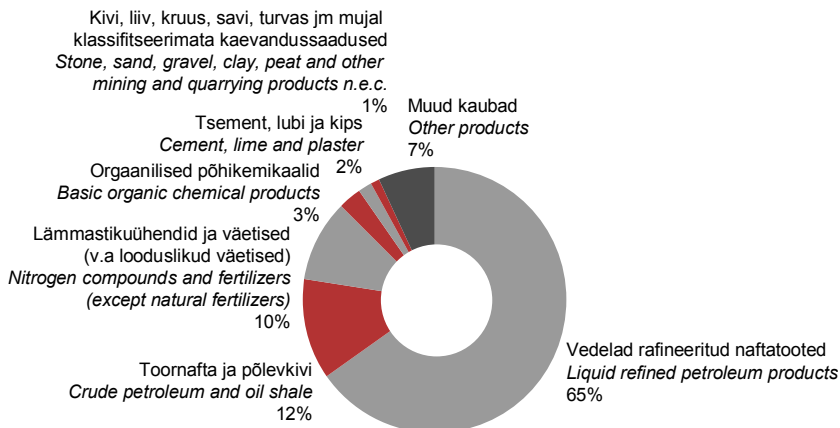
Joonis 2. Veondusettevõtete veosekäive, 2003–2013

Figure 2. Freight turnover of transport enterprises, 2003–2013

Joonis 3. Veosekäive raudteel, 2013

Figure 3. Rail freight turnover, 2013

Tabel 5. Lennuliiklus, 2010–2013

Table 5. Air traffic, 2010–2013

	2010	2011	2012	2013	
Lennuoperatsioonid ^a	43 342	50 825	61 056	47 774	Aircraft movements ^a
Regulaarlennud nädalas	274	352	438	295	Regular flights per week
Regulaarlennuliinid	35	38	42	30	Regular routes
Sõitjad	1 439 810	1 960 437	2 252 735	1 991 661	Passengers
riigisisestel lendudel	55 171	61 704	53 822	42 070	on domestic flights
Veosed (k.a postivedu), tonni	12 053	18 436	23 934	20 976	Freight (incl. mail), tonnes

^a Maandumised ja õhukutõusmised.

^a Arrivals and departures.

Tabel 6. Laevaliiklus sadamates ja laevade kogumahutavus^a, 2010–2013*Table 6. Shipping traffic through ports and gross tonnage^a of ships, 2010–2013*

	2010	2011	2012	2013	
Välismaalt saabunud laevad	10 883	11 340	11 472	11 185	<i>Vessels coming from abroad</i>
kaubalaevad	4 650	5 069	4 975	5 299	<i>cargo vessels</i>
reisilaevad	5 916	5 954	6 172	5 542	<i>passenger vessels</i>
ristluslaevad	285	297	297	336	<i>cruise vessels</i>
Laevade keskmine kogumahutavus	19 470	20 376	20 537	23 244	<i>Average gross tonnage of vessels</i>
kaubalaevad	10 130	12 240	11 473	12 713	<i>cargo vessels</i>
reisilaevad	25 277	25 619	26 188	31 067	<i>passenger vessels</i>
ristluslaevad	53 302	55 425	56 741	58 830	<i>cruise vessels</i>

^a Laeva kogumahutavus on laeva kogusuurus mõõdetuna 1969. aasta rahvusvahelise laevade mõõtmise konventsiooni sätete kohaselt; ühikuta suurus.

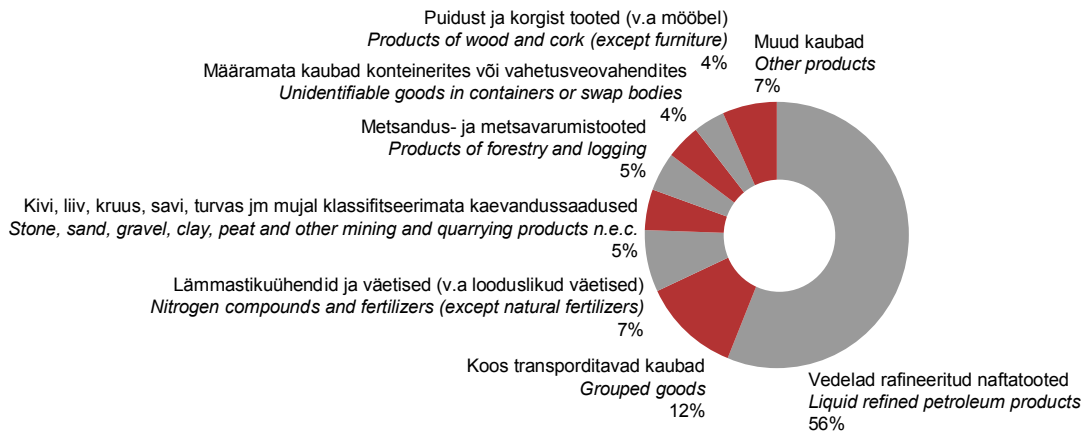
^a The gross tonnage of ships is a measure of the size of a ship determined in accordance with the provisions of the International Convention on Tonnage Measurement of Ships, 1969. A unitless entity.

Tabel 7. Rahvusvaheline reisiliiklus sadamate kaudu, 2010–2013*Table 7. International passenger traffic through ports, 2010–2013*

	2010	2011	2012	2013	
Välismaalt saabunud	4 288 747	4 633 965	4 783 259	5 030 984	<i>Passengers coming from foreign countries</i>
Soomest	3 463 940	3 657 791	3 765 031	3 946 314	<i>from Finland</i>
Rootsist	546 827	584 611	683 493	683 772	<i>from Sweden</i>
Välismaalt ristluslaevaga saabunud	391 645	436 181	424 906	509 307	<i>Cruise passengers coming from foreign countries</i>
Välismaale sõitnud	3 941 826	4 228 137	4 425 283	4 568 651	<i>Passengers going to foreign countries</i>
Soome	3 500 004	3 685 429	3 822 928	3 953 610	<i>to Finland</i>
Rootsi	441 631	487 143	498 140	509 302	<i>to Sweden</i>
KOKKU	8 230 573	8 862 102	9 208 542	9 599 635	<i>TOTAL</i>

Tabel 8. Kaubavedu sadamate kaudu, 2010–2013*Table 8. Transport of goods through ports, 2010–2013*(miljonit tonni – *million tonnes*)

	2010	2011	2012	2013	
Väljaveetud kaup	7,3	8,2	8,0	8,9	<i>Outgoing goods</i>
Sissetoodud kaup	5,6	5,5	5,7	5,6	<i>Incoming goods</i>
Väljaveetud transiitkaup	27,2	27,0	23,5	22,9	<i>Outgoing transit goods</i>
Sissetoodud transiitkaup	6,0	7,6	6,2	5,5	<i>Incoming transit goods</i>
KOKKU	46,1	48,5	43,5	42,9	<i>TOTAL</i>

Joonis 4. Eesti sadamates käideldud kaubad, 2013*Figure 4. Goods handled in Estonian ports, 2013***Tabel 9. Sõidukid, 2010–2013^a***Table 9. Vehicles, 2010–2013^a*

(aasta lõpus – at end-year)

	2010	2011	2012	2013	
Sõiduautod	552 684	574 015	602 133	628 565	Passenger cars
eravalduses	412 349	432 252	455 958	477 645	privately owned
Veoautod	81 204	84 337	88 045	92 182	Lorries
eravalduses	26 107	26 894	27 842	28 922	privately owned
Bussid	4 167	4 156	4 311	4 496	Buses
eravalduses	579	576	577	573	privately owned
Mootorrattad	19 671	21 113	22 842	24 828	Motorcycles
Mopeedid	..	2 104	12 431	13 904	Mopeds
Haagised	65 465	69 949	75 157	80 083	Trailers
Jetid	492	566	626	688	Personal watercraft
Väikelaevad ja alla 12-meetrised laevad	22 459	23 562	24 726	25 988	Recreational craft and ships with a length under 12 metres

^a Alates 2011. aastast arvestatakse mootorrattaid ja mopeede liiklusregistris eraldi.^a Since 2011, motorcycles and mopeds are separately registered in the Traffic Register.**Tabel 10. Traktorid ja liikurmasinad, 2010–2013***Table 10. Tractors and mobile machinery, 2010–2013*

(aasta lõpus – at end-year)

	2010	2011	2012	2013	
Traktorid	24 171	25 365	26 286	27 227	Tractors
Ekskavaatorid	2 101	2 149	2 239	2 331	Excavators
Traktorihaagised	6 684	7 096	7 459	7 824	Tractor (semi-)trailers
Kombainid	986	1 025	1 132	1 241	Combines
Laadurid	1 803	1 966	2 144	2 359	Loaders
Metsatöömasinad	501	537	555	558	Forestry vehicles
Teetöömasinad	388	389	403	404	Roadwork machinery

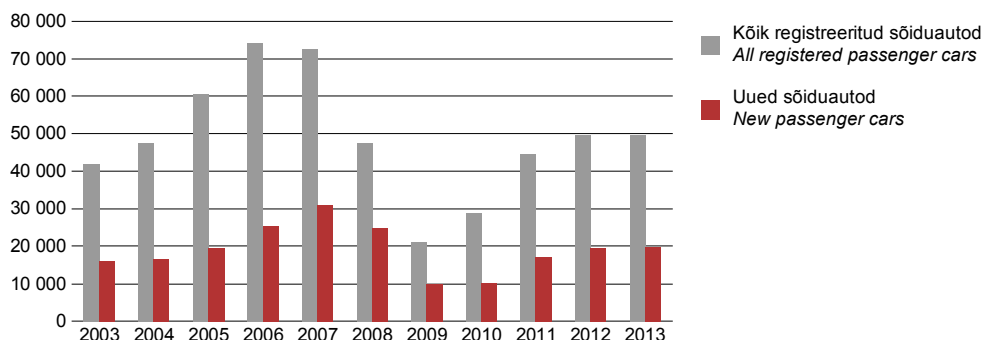
Tabel 11. Esmaselt registreeritud sõidukid, 2010–2013
Table 11. Vehicles registered for the first time, 2010–2013

	2010	2011	2012	2013	
Sõiduautod	28 845	44 412	49 634	49 484	Passenger cars
Veoautod	3 716	6 317	7 137	7 483	Lorries
Bussid	405	377	471	478	Buses
Mootorrattad ^a	1 347	1 806	1 985	2 207	Motorcycles ^a
Mopeedid	..	..	10 368	1 554	Mopeds
Haagised	3 863	5 067	5 452	5 635	Trailers
Maastikusõidukid	522	506	365	389	Off-road vehicles
Traktorid	430	761	772	884	Tractors
Traktorihaagised	210	292	318	362	Tractor (semi-)trailers
Liikurmasinad	231	512	601	599	Mobile machinery
Väikelaevad ja alla 12-meetrised laevad	916	1 140	1 199	1 304	Recreational craft and ships with a length under 12 metres
Jetid	63	75	67	66	Personal watercraft

^a 2010. ja 2011. aastal koos mopeedidega.

^a In 2010 and 2011 motorcycles and mopeds.

Joonis 5. Esmaselt registreeritud sõiduautod, 2003–2013
Figure 5. Passenger cars registered for the first time, 2003–2013

Tabel 12. Raudteeveerem, 2010–2013
Table 12. Railway vehicles, 2010–2013

	2010	2011	2012	2013	
Vedurid	319	304	292	294	Locomotives
Mootorvagunid	55	55	55	65	Railcars
Vagunid	17 575	19 212	21 915	22 552	Wagons
Kaubavagunid	17 358	18 995	21 662	22 285	Freight wagons
Sõitjateveo vagunid	217	217	253	267	Passenger wagons
Reisivagunid	67	67	109	139	Coaches
Mootorvaguni haakevagunid	95	95	89	63	Railcar trailers

Tabel 13. Merelaevad, 2010–2013^a*Table 13. Sea ships, 2010–2013^a*

(aasta lõpus – at end-year)

	2010	2011	2012	2013	
Laevaregistrisse kantud merelaevad	110	107	105	106	<i>Sea ships entered in the Register of Ships</i>
reisilaevad	14	14	13	14	<i>passenger vessels</i>
kaubalaevad	15	15	14	14	<i>cargo vessels</i>
kalalaevad	47	45	43	42	<i>fishing vessels</i>
tehnilised ja abilaevad	34	33	35	36	<i>technical and auxiliary ships</i>
Laevapereta prahitud laevade ^b registrisse kantud merelaevad	16	15	14	14	<i>Sea ships entered in the register of bareboat chartered ships^b</i>
reisilaevad	11	10	9	9	<i>passenger vessels</i>
kaubalaevad	2	2	2	2	<i>cargo vessels</i>
kalalaevad	-	-	-	-	<i>fishing vessels</i>
tehnilised ja abilaevad	3	3	3	3	<i>technical and auxiliary ships</i>

^a Laevad, mille kogumahutavus oli vähemalt 100.^b Laeva prahtimise leping on leping, millega üks isik (prahileandja) kohustub andma laeva lepingujärgseks kasutamiseks teisele isikule (prahtija), osutamata seejuures prahtijale veoteenust.^a Ships with a gross tonnage of at least 100.^b A charter agreement is an operating agreement whereby one person (the ship-owner) undertakes to provide the contractual use of the vessel to the other party (the charterer) without providing any transport services to the charterer.**Tabel 14. Õhusõidukid, 2010–2013***Table 14. Aircraft, 2010–2013*

	2010	2011	2012	2013	
Lennukid	23	24	28	30	<i>Aircraft</i>
Väikelennukid	72	73	76	70	<i>Small aircraft</i>
Kopterid	10	11	11	9	<i>Helicopters</i>
Muud õhusõidukid ^a	42	42	44	41	<i>Other aircraft^a</i>
KOKKU	147	150	159	150	<i>TOTAL</i>

^a K.a õhupallid, purilennukid ja motodeltaplaanid.^a Incl. balloons, sailplanes and powered hang-gliders.**Tabel 15. Gaasijaotustorustike pikkus torustiku liigi^a järgi, 2010–2013***Table 15. Length of gas pipelines by pipeline category^a, 2010–2013*

(kilomeetrit – kilometres)

	2010	2011	2012	2013	
A	551	555	559	566	<i>A</i>
B	686	688	680	683	<i>B</i>
C	199	199	209	209	<i>C</i>
D	877	877	878	885	<i>D</i>
KOKKU	2 313	2 319	2 326	2 343	<i>TOTAL</i>

^a A-kategooria: töö rõhk kuni 0,01 baari; B-kategooria: töö rõhk 0,01–5 baari; C-kategooria: töö rõhk 5–16 baari; D-kategooria: töö rõhk üle 16 baari.^a Category A: the working pressure is up to 0.01 bars. Category B: the working pressure is 0.01–5 bars. Category C: the working pressure is 5–16 bars. Category D: the working pressure is more than 16 bars.

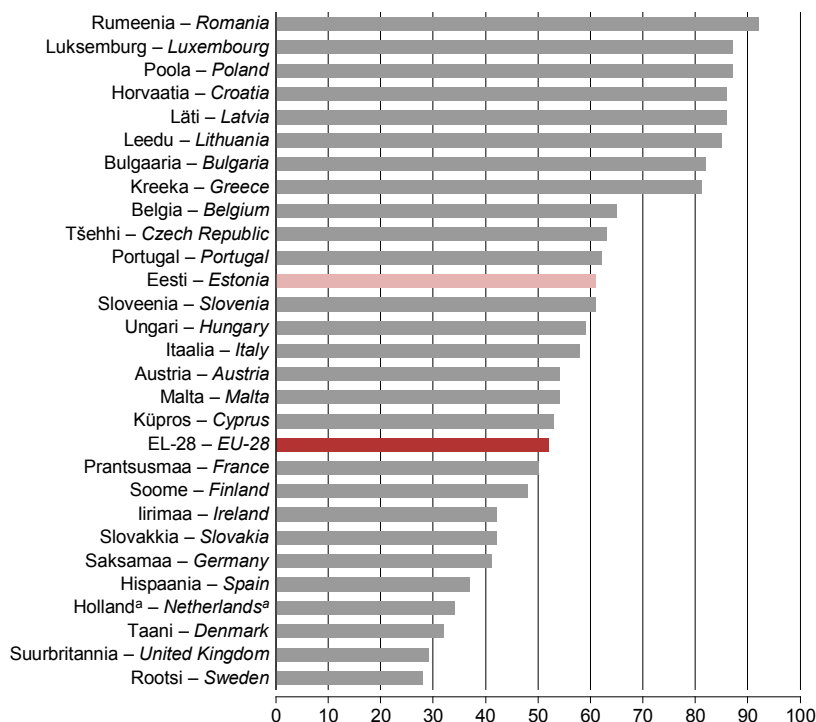
Tabel 16. Liiklusteede pikkus, 2010–2013*Table 16. Length of transport routes, 2010–2013*

(aasta lõpus, kilomeetrit – at end-year, kilometres)

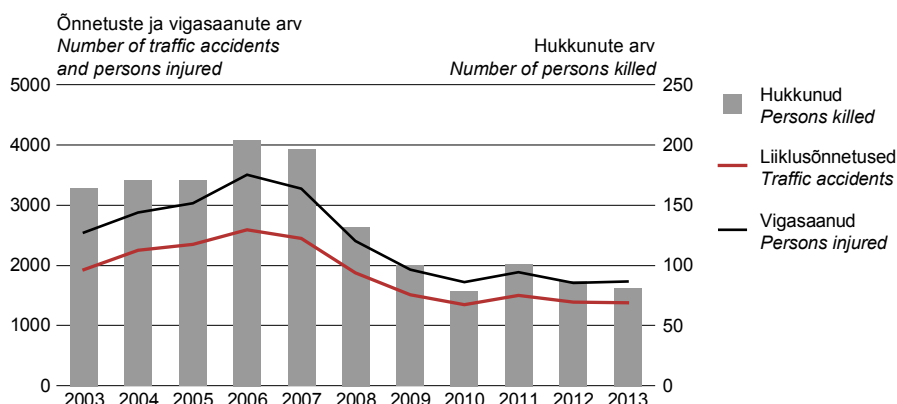
	2010	2011	2012	2013	
Riigimaanteed	16 500	16 512	16 542	16 576	National roads
kattega riigimaanteed	10 492	10 657	10 849	11 078	paved national roads
Avalik raudtee	919	918	918	918	Public railway
elektrifitseeritud	131	132	132	132	electrified
Laevateed sisevetel	335	335	335	399	Navigable inland waterways
Lennumarsruudid	8 852	8 852	9 702	11 595	Air routes

Tabel 17. Inimkannatanutega liiklusõnnetused teedel, 2010–2013^a*Table 17. Road traffic accidents with casualties, 2010–2013^a*

	2010	2011	2012	2013	
Liiklusõnnetused	1 347	1 494	1 383	1 381	Road traffic accidents
Hukkunud	79	101	87	81	Persons killed
Vigasaanud	1 720	1 879	1 707	1 727	Persons injured

^a 2013. aasta andmed on seisuga 20.03.2014.^a The data for 2013 are correct as at 20 March 2014.**Joonis 6. Liiklusõnnetustes hukkunuid miljoni elaniku kohta Euroopa Liidu riikides, 2013***Figure 6. Persons killed in road traffic accidents per million inhabitants in the European Union countries, 2013*^a Hollandil on 2012. aasta andmed.^a 2012 data for the Netherlands.Allikas: Euroopa Komisjon
Source: European Commission

Joonis 7. Inimkannatanutega liiklusõnnetused teedel, 2003–2013^a
Figure 7. Road traffic accidents with casualties, 2003–2013^a

^a 2013. aasta andmed on seisuga 20.03.2014.

^a The data for 2013 are correct as at 20 March 2014.

Metoodika

Üldkogumisse kuuluvad tegutsevad ettevõtted, mis on kantud äriregistri põhjal loodud majanduslikult aktiivsete üksuste statistilisse registrisse. Transpordistatistikas vaadeldakse kõikselt raudtee-, vee- ja õhutranspordi ning sõitjate maismaaliini- ja taksoveoga tegelevaid ettevõtteid, sadamaid ja lennujaamu, vähemalt 10 hõivatuga muu sõitjate maismaaveoga ning vähemalt 20 hõivatuga maanteekaubaveoga tegelevaid ettevõtteid. Ülejäänud ettevõtetest tehakse stratifitseeritud lihtne juhuslik valik hõivatute arvu ja tegevusala järgi. Valikuliselt kogutud andmete põhjal arvutatakse üldkogumi näitajate hinnanguline suurus.

Liiklusregistri andmed kuni 2009. aasta 1. juulini pärinevad Eesti Riiklikust Autoregistrikeskusest (ARK), alates sama aasta 1. juulist on kasutusel Maanteeameti liiklusregistri andmed. Tsiviilõhusõidukite registri ja lennuõnnetuste andmed on saadud Lennuametist ja Eesti laevaregistri ja laevaõnnetuste andmed Veeteede Ametist. Liiklusõnnetuste andmed on saadud Maanteeameti liiklusohutusosakonnalt, raudteeõnnetuste ja raudtee ning veeremi olemi andmed Tehnilise Järelevalve Ametilt. EL-i liiklusõnnetuste andmed on saadud Euroopa Komisjoni liiklusohutuse veebilehelt http://ec.europa.eu/transport/road_safety/index_en.htm.

Kaubad on liigitatud transpordistatistika kaubagruppide klassifikaatori TSK järgi. Klassifikaatorid asuvad Statistikaameti veebilehel aadressil www.stat.ee/metaandmed rubriigis „Klassifikaatorid“.

Merel veetud kauba kaal sisaldab pakendi kaalu, kuid mitte konteinerite ja veeremiühikute omakaalu. Raudteel veetavate kaupade kogukaal hõlmab veoühiku (nt kaupade pakendamiseks kasutatud konteinerid, vahetatavad kaubakorpused ja kaubaalused, samuti raudteel veetavad koormaga kaubaveosõidukid) kaalu.

Raudteeveoste kogus tonnides võib olla kirjeldatud topelt, sest riigisisestel vedudel võib ühte ja sama kaubakogust sihtpunkti vedada mitu raudtee-ettevõtet, juhul kui üks veab kaupa avalikul ja teine mitteavalikul raudteel. Seepärast on veetud kauba mahu väljendamiseks soovitatav kasutada veosekäivet, mis näitab kaubaveol tehtud tööde mahtu ja mida mõõdetakse tonnkilomeetrites.

Methodology

The survey population consists of economically active enterprises that have been entered in the Business Register for Statistical Purposes, which is based on the Commercial Register. Complete enumeration is applied in case of enterprises whose main activity is rail transport, water and air transport services or passenger transport on road routes and by taxi services. Seaports and airports are also included. In the transport of passengers by road, all enterprises with at least 10 employees are included. In the transport of goods by road, all enterprises with at least 20 employees are included. Simple random stratified sampling by number of employees and economic activity is used for the rest of the enterprises. The population totals are estimated on the basis of the sample data.

Up to 1 July 2009, the data of the traffic register were obtained from the Estonian Motor Vehicle Registration Centre; starting from 1 July 2009, the data of the traffic register are reported by the Estonian Road Administration. The data about civil aircraft and aircraft accidents are reported by the Estonian Civil Aviation Administration. The data of the Estonian Ship Register and data about ship accidents are received from the Estonian Maritime Administration. The data on road traffic accidents are reported by the Traffic Safety Department of the Estonian Road Administration, and the data about railway accidents and rail infrastructure and vehicles by the Estonian Technical Surveillance Authority. EU data on road accidents are taken from the European Commission's road safety website at http://ec.europa.eu/transport/road_safety/index_en.htm.

Goods have been classified according to the Standard Goods Classification for Transport Statistics. The classifications are available on the website of Statistics Estonia at <http://www.stat.ee/metadata> under "Classifications".

The tonnage of goods carried by sea includes packaging but excludes the tare weight of containers and ro-ro units. The total weight of goods carried by rail includes all packaging and the weight of the transport unit (e.g. containers, swap bodies and pallets used for packaging the goods; also road goods vehicles carrying goods and transported by rail).

The quantity of rail freight in tonnes may be double, as in case of domestic carriage the same quantity of freight may be carried to the destination by several railway enterprises if one of them carries the freight on public railway and the other on non-public railway. For that reason, it is recommended to use the indicator "freight turnover" in order to characterise the quantity of goods carried, as this indicator shows the volume of work done in the carriage of freight. It is measured in tonne-kilometres.

Kirjandust Publications

Eesti Statistika Kvartalikirj. 2/2011. Quarterly Bulletin of Statistics Estonia. Tallinn: Statistikaamet.
Eesti Statistika Kvartalikirj. 2/2012. Quarterly Bulletin of Statistics Estonia. Tallinn: Statistikaamet.
Eesti Statistika Kvartalikirj. 2/2013. Quarterly Bulletin of Statistics Estonia. Tallinn: Statistikaamet.
Ettevõtlus Eestis. Business in Estonia. (2012). Tallinn: Statistikaamet.

Kasulikke linke Useful links

Eurostati transpordistatistika / Eurostat transport statistics
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/transport/introduction>

OECD transpordistatistika / OECD transport statistics
<http://www.oecd.org/statistics/>

UNECE transpordistatistika / UNECE transport statistics
<http://www.unece.org/trans/main/wp6/wp6.html>

Euroopa Komisjoni transpordistatistika / European Commission's transport statistics
http://ec.europa.eu/transport/facts-fundings/statistics/index_en.htm

SIDE

Ruth Renter

Ülevaade

Elektroonilise side valdkond areneb pidevalt ja kiiresti ning uuem mobiiltehnoloogia vahetab välja iganenud lahendused. Kui varem oli sideoperaatorite peamine eesmärk pakkuda telefoniteenust, siis praegu pakutakse eri kliendirühmi rahuldavaid teenusepakette. Oluliseks on muutunud interneti kättesaadavuse tagamine, mis annab võimaluse kasutada paljusid teenuseid internetis. Inimesed eelistavad püsivõrguteenustele järjest enam mobiilsideteenuseid.

Sissehelistamisteenusega interneti asemele on tulnud lairibateenus. Kui kümmekond aastat tagasi olid ligi 40% internetikasutajatest sissehelistamisteenuse kliendid, siis praegu on nende osatähtsus väga väike. 2013. aastal kasutas sissehelistamisteenust u 320 inimest. Ligi 25% lairibateenuste klientidest eelistas kasutada xDSL-i, kuid üha jõulisemalt konkureerib lairibateenusega mobiilne lairibatehnoloogia. 2013. aastal kasutas mobiilset lairibateenust üle 220 000 inimese ehk poole rohkem kui paar aastat varem, 2011. aastal. Kõige enam ehk 38% kõigist lairibateenuse kasutajatest ongi mobiilse lairibaühenduse ehk *data card*'i kliendid. Mobiilse interneti kasutajate hulga suurenemisele on kaasa aidanud tehnoloogia areng, näiteks tahvelarvutite üha suurem populaarsus, samuti 2011. aastal alustatud, kiiremat interneti võimaldava 4G-võrgu ehitamine ja levik.

Valguskaablit kasutavate klientide arv kasvas varasemaga võrreldes veelgi. Neid oli üle 115 000 ehk 9% rohkem kui 2012. aastal. Valguskaabel on tunduvalt töökindlam kui metallkaabel ja võimaldab internetiühendust kiirusega 10 Gbit/s.

Euroopa Liidu (EL) riikidest on internetikasutajate osatähtsus kõige suurem Rootsis – 2012. aasta seisuga 94%. Üle 90% oli internetikasutajaid veel Taanis, Hollandis, Luksemburgis ja Soomes. Eesti jäi koos Lirimaa üheteistkümnendale kohale – interneti kasutas 79% rahvastikust. Võrdluseks võib tuua 2000. aasta, kui internetikasutajate osatähtsus Eestis oli alla 30%. EL-i riikide madalaim näitaja on Rumeenias, kus interneti kasutab 50% elanikest.

Populaarsust koguvad kaabellevivõrgu kaudu telepildi edastamine ja IP-TV. 2013. aastal suurenes kaabeltelevisiooni kasutajate arv varasema aastaga võrreldes koguni 80% ja IP-TV klientide arv 6%. IP-TV eelis on võimalus kasutada paljusid lisateenuseid, näiteks videolaenutust või saadete kordusvaatamist. Satelliittelevisiooni ja tasulise ringhäälingu klientide arv vähenes aastaga vastavalt 1% ja 2%.

Fikseeritud kõneteenuste turg on olnud pikka aega languses. 2013. aastal vähenes püsivõrgus algatatud riigisiseste kõnede kestus 16% ja rahvusvaheliste kõnede kestus 12%. Telefoniteenuse kasutamise vähenemise kõrval on märgata VoIP-teenuse kasutamise kasvu, mis 2013. aastal oli 11%. VoIP-teenuse populaarsus tuleneb peamiselt sellest, et kõned maksavad väga vähe või on tasuta.

Riigisiseste kõnede jaotus on viimase kümne aastaga oluliselt muutunud. Kolm korda on suurenenud riigisiseste mobiilikõnede kestus, püsivõrgus tehtud kõnede oma aga vähenenud ligi 30%. 2013. aastal oli riigisiseste kõnede kestus mobiilivõrgus kokku 3,4 miljardit minutit, püsivõrgus 0,8 miljardit minutit. Mobiiltelefoniteenuste turg on jõudnud staadiumisse, kus toimub olemasoleva kliendibaasi ümberjagunemine teenuseosutajate vahel. Riigisiseste mobiilikõnede kestus kasvas 2013. aastal 8%. Tänu 2010. aastal alandatud lühisõnumite hinnale on suurenenud saadetavate sõnumite hulk, mis kasvas 2013. aastaks 2011. aastaga võrreldes ligi 54%. 2013. aastal saadeti üle 422 000 lühisõnumi.

Posti teel saadetakse kirju üha vähem. Ka siin on põhjus elektroonilise side levikus, sest postiga saadetavatele kirjadele eelistatakse elektroonset kirjavahetust ja tekstisõnumeid. Kui 2008. aastal saadeti 51 miljonit kirja, siis 2012. aastal 32 miljonit. Võrreldes 2011. aastaga oli 2012. aastal saadetud kirjade arv ligi 9% väiksem.

Tehnoloogia arengu ja interneti hea kättesaadavuse tõttu on vähenenud ka perioodikaväljaannete edastamine. Aastatel 2008–2012 vähenes see 23%.

Kullerpostisaadetiste maht suurenes 2012. aastal varasema aastaga võrreldes ligi 40%. Riigisiseste saadetiste arv kasvas ligi 48%, välisriigist saabunud ja välisriiki lähetatud kullerpostisaadetiste arv vastavalt 23% ja 22%.

COMMUNICATIONS

Ruth Renter

Overview

The field of telecommunications develops constantly and fast, and newer mobile technologies replace outdated solutions. In the past, the main aim of communications operators was to provide telephone services, whereas now they offer service packages tailored to the needs of different customer groups. It is now important to ensure the availability of the Internet, which gives the opportunity to use many services online. Customers increasingly prefer mobile services to services in the fixed-line network.

Dial-up Internet access has been replaced by broadband. *About ten years ago nearly 40% of all Internet users had a dial-up connection, but today their share is marginal. In 2013 there were about 320 dial-up users. 25% of broadband customers preferred to use xDSL, but mobile broadband is gaining popularity over the ordinary broadband service. In 2013 more than 220,000 customers used a mobile broadband service, which is two times more than a few years ago in 2011. The biggest share (38%) of broadband customers use mobile broadband (i.e. data card). The number of mobile Internet users is boosted by technological advances, such as the growing popularity of tablet PCs, and by the construction and spread of the 4G network that offers faster Internet connection since 2011.*

The number of customers using fibre-optic communications continued to grow and totalled more than 115,000, which is 9% more than in 2012. Fibre-optic communications are much more reliable than metal cables and allow an Internet connection speed of 10 Gb/s.

Among the European Union (EU) countries, Sweden had the biggest share of Internet users – 94% in 2012. This share was above 90% also in Denmark, the Netherlands, Luxembourg and Finland. Estonia and Ireland shared the eleventh place with 79%. There has been a big growth compared to 2000 when the share of Internet users in Estonia was below 30%. Romania has the smallest share of Internet users (about 50% of the population).

Television transmission by cable network and IP-TV are getting more popular. *Compared to 2012, the number of cable network customers increased as much as 80% in 2013, and the number of IP-TV customers increased 6%. IP-TV has the advantage of a wide range of additional services, such as video on demand and digital video recording (to watch replays). The number of SAT-TV and subscription broadcasting customers decreased by 1% and 2%, respectively.*

The fixed voice services market continued a steady downward trend. *In 2013 the duration of domestic fixed-line calls decreased by 16% and the duration of international fixed-line calls fell by 12%. In contrast to the dwindling use of fixed-line phone services, there has been a clear growth in the use of VoIP service, which grew by 11% in 2013. The popularity of the VoIP service is mainly due to the fact that calls cost very little or are free of charge.*

The division of domestic calls has changed significantly in the last ten years. The duration of domestic mobile network calls has increased three times, while the duration of fixed-line calls has declined by nearly 30%. The total duration of domestic mobile phone calls in 2013 was 3.4 billion minutes, while fixed network calls totalled 0.8 billion minutes. The mobile phone services market is

going through a period of re-distribution as customers switch from one service provider to another. The duration of domestic mobile phone calls grew 8% in 2013. The prices of text messages were lowered in 2010, which has increased the number of messages sent – the growth in 2013 compared to 2011 was about 54%. The total number of short messages sent in 2013 was more than 422,000.

Each year people send fewer letters. Again, the main reason is the increasing use of electronic communication. Customers prefer e-mail and text messages to sending letters by post. 51 million letters were sent in 2008, whereas in 2012 the number of letters sent was 32 million. Compared to 2011, the number of letters sent was about 9% lower in 2012.

Technological developments and the widespread availability of the Internet have also reduced the delivery of periodicals. In the period 2008–2012, the delivery of periodicals fell by 23%.

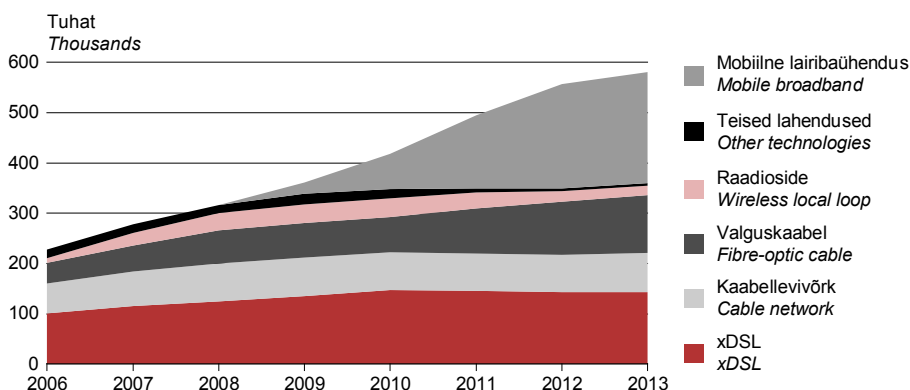
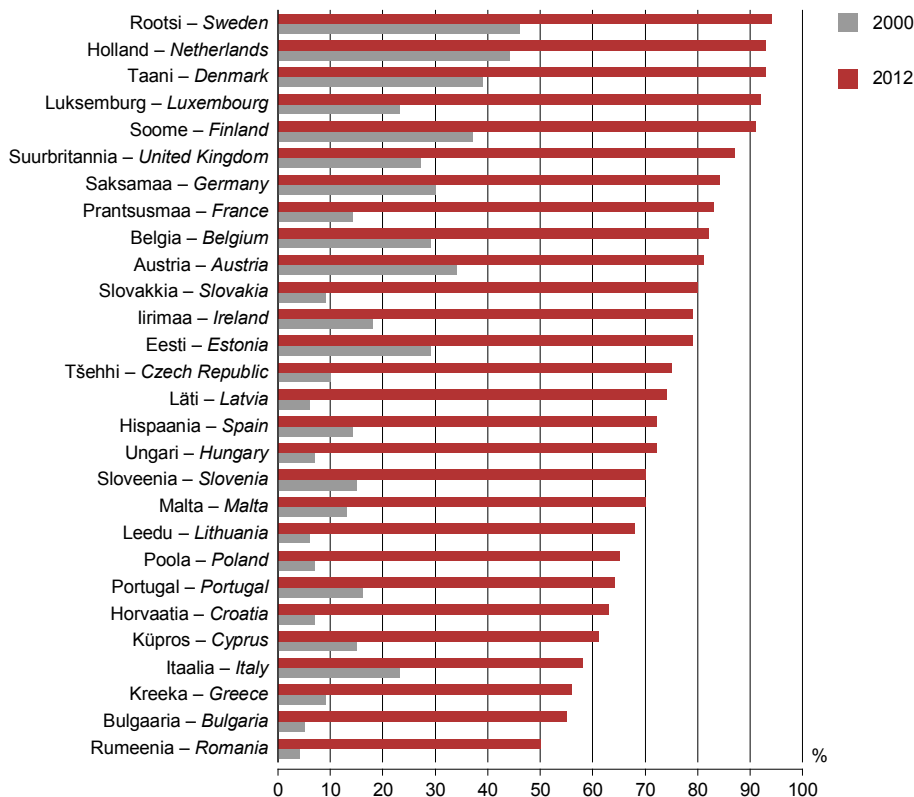
Compared to 2011, the number of courier packages increased nearly 40% in 2012 – the number of domestic courier packages grew 48%, the number of courier packages received from foreign countries grew 23% and the number of courier packages sent abroad grew 22%.

Tabel 1. Kõnede kestus ja lühisõnumite arv mobiiltelefonivõrgus, 2009–2013

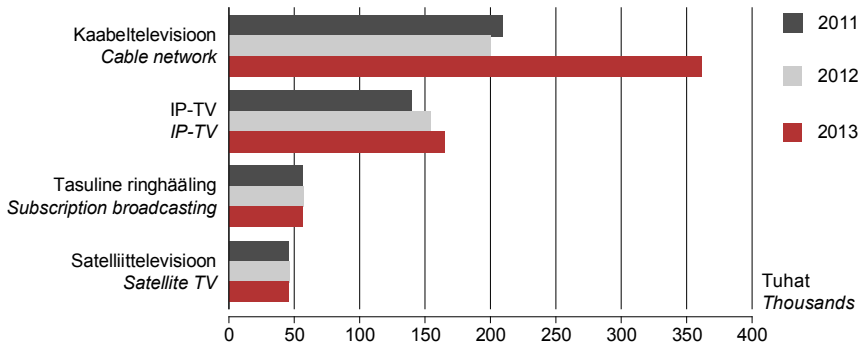
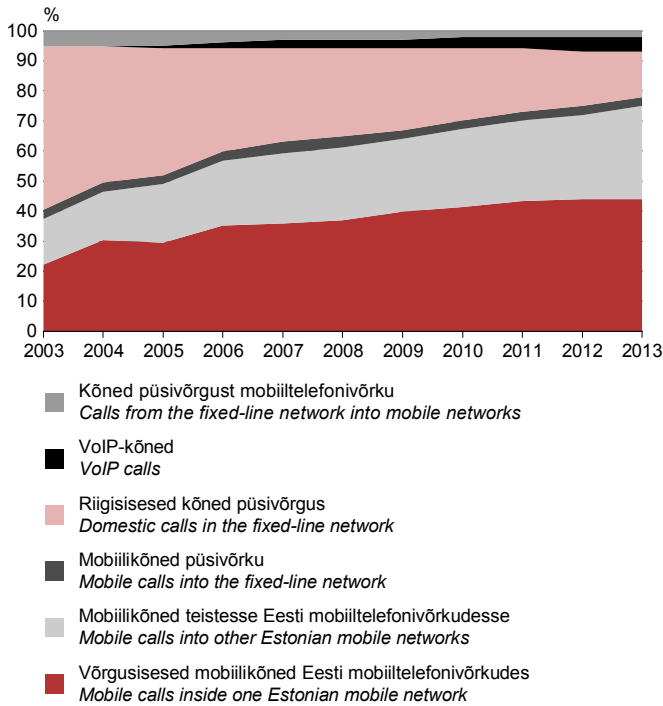
Table 1. Duration of calls and number of short messages in the mobile network, 2009–2013

(miljonit minutit – million minutes)

	2009	2010	2011	2012	2013	
Riigisisest mobiiltelefonivõrkudes algatatud kõned	2 260	2 476	2 388	2 655	2 880	Outgoing domestic calls in mobile networks
kõned fikseeritud võrkudesse	...	...	96	100	108	calls into fixed-line networks
kõned Eesti mobiiltelefonivõrkudes	1 951	2 127	2 292	2 555	2 772	calls in Estonian mobile networks
võrgusisesed kõned mobiiltelefonivõrkudes	1 201	1 312	1 416	1 573	1 641	calls inside one mobile network
kõned teistesse mobiiltelefonivõrkudesse	750	815	876	982	1 132	calls into other mobile networks
Rahvusvahelised kõned mobiiltelefonivõrkudes	...	...	153	165	182	International calls in mobile networks
algatatud rahvusvahelised kõned	...	...	72	80	85	outgoing international calls
vastuvõetud rahvusvahelised kõned	...	...	81	85	97	incoming international calls
Võrgukülastusteenuse kõned	...	...	274	310	322	Roaming calls
Eesti klientide kõned välismaal	...	...	179	201	201	calls made by Estonian customers abroad
välismaiste klientide kõned Eestis	...	...	95	110	121	calls made by foreign customers in Estonia
Saadetud lühisõnumite arv, miljonit	219,2	218,7	274,7	368,0	422,1	Number of short messages sent, millions
SMS	217,8	216,6	271,9	365,6	419,4	SMS
MMS	1,3	2,1	2,8	2,4	2,7	MMS

Joonis 1. Interneti püsiühenduse kasutajad ühenduse tehnoloogia järgi, 2006–2013*Figure 1. Broadband Internet users by connection technology, 2006–2013***Joonis 2. Internetikasutajad Euroopa Liidu riikides, 2000 ja 2012***Figure 2. Internet users in the European Union countries, 2000 and 2012*

Allikas: Rahvusvaheline Telekommunikatsiooni Liit
 Source: International Telecommunication Union

Joonis 3. Tasulise televisiooni kasutajad ühenduse tehnoloogia järgi, 2011–2013*Figure 3. Pay TV users by connection technology, 2011–2013***Joonis 4. Riigisiseste kõnede kestuse jagunemine kõneliigi järgi, 2003–2013***Figure 4. Division of domestic call duration by type of call, 2003–2013*

Tabel 2. Edastatud kirjad ja pakid, 2008–2012*Table 2. Number of delivered letters and packages, 2008–2012*

	2008	2009	2010	2011	2012	
Edastatud kirisaadetised, miljonit	51	43	38	35	32	<i>Delivered letters, millions</i>
Edastatud postipakid, miljonit	...	...	...	737	779	<i>Delivered postal packages, millions</i>
Edastatud kullerpostisaadetised, tuhat	3 261	2 916	3 823	4 010	5 609	<i>Delivered courier packages, thousands</i>
riigisisesed kullerpostisaadetised, tuhat	2 195	1 942	2 366	2 663	3 958	<i>domestic courier packages, thousands</i>
välisriiki lähetatud kullerpostisaadetised, tuhat	259	238	442	338	413	<i>courier packages sent to foreign countries, thousands</i>
välisriigist saabunud kullerpostisaadetised, tuhat	807	736	1 015	1 008	1 238	<i>courier packages received from foreign countries, thousands</i>
Edastatud perioodika-väljaanded, tuhat	79 610	67 703	64 576	62 880	60 978	<i>Delivered periodicals, thousands</i>
Edastatud otseposti-saadetised, tuhat	21 382	18 542	13 239	15 240	13 499	<i>Delivered direct mail letters, thousands</i>

Metoodika

Sidestatistika iseloomustab kõiki ettevõtteid, mille põhitegevusala on posti- ja kulleriteenistus või telekommunikatsioon ja kaugside. Alates 2012. aastast kasutatakse Konkurentsiameti andmeid, mis on saadud kõikide posti- ja telekommunikatsiooniteenuseid pakkuvate ettevõtete küsitlemisega.

Methodology

Communications statistics cover all enterprises whose main activity is postal and courier activities or telecommunications. Since 2012, data received from the Estonian Competition Authority are used; these data are based on a comprehensive survey of enterprises offering telecommunications and postal services.

INFOTEHNOLOOGIA

Tiina Pärson

Ülevaade

2013. aasta I kvartalis kasutas 16–74-aastastest Eesti elanikest internetti 80%. Euroopa Liidu (EL) keskmisest näitajast on see viis protsendipunkti kõrgem. Kõige aktiivsemalt kasutavad internetti nooremad ehk 16–34 aasta vanused. Nende näitaja on 98%, mis on kõrgem kui sama vanuserühma EL-i keskmise. Vähem kasutavad internetti vanemad inimesed – 55–64-aastastest kasutas internetti 63% ja 65–74-aastastest 31%. Samal ajal on internetikasutajate osatähtsus nendes vanuserühmades igal aastal kasvanud. Võrreldes 2012. aastaga oli mõlema vanuserühma osatähtsus möödunud aastal neli protsendipunkti suurem. Mehed ja naised kasutavad internetti enam-vähem võrdselt, ent võrreldes EL-i keskmisega on Eesti naised selles aktiivsemad kui EL-i omad (vastavalt 79% ja 73%). Linnalistes asulates oli internetikasutajaid neli protsendipunkti enam kui maa-asulates (vastavalt 81% ja 77%). Eesti inimene kasutab internetti enamasti kodus olles – 96% internetikasutajast –, tööl 42,4%. Arvuti- ja internetikasutus on levinum kõrgema haridustasemega inimeste hulgas. Kuigi interneti kasutamise ja haridustaseme vahel võib seoseid leida, ei ole Eestis erinevused siiski nii suured kui EL-is keskmiselt. EL-i liikmesriikides kasutas internetti 95% kõrg-, 80% kesk- ja 52% põhi- või madalama haridusega elanikest, Eestis vastavalt 91%, 77% ja 67%.

Põhiliselt kasutavad Eesti elanikud internetti veebiväljaannete lugemiseks (91%). Sama olulisel kohal on ka internetipanga teenuste ja e-posti kasutamine. Eesti inimesed kasutavad aktiivselt ka internetitelefonid, seda pea poole rohkem kui EL-is keskmiselt (vastavalt 60% ja 33%). Kuna igapäevane suhtlus liigub üha enam sotsiaalmeediasse ja sellele aitab kaasa hoogne tehnika areng, eriti nutitelefonid, kasutatakse internetti üha enam sotsiaalkõrgustikes suhtlemiseks. Foorumitesse ja jututubadesse on teateid postitanud pea pooled internetikasutajad, enim on see levinud 16–24-aastaste internetikasutajate seas. Failivahetusprogramme on kasutanud iga kolmas ja veebilehte koostanud iga viies internetikasutaja.

Üle poole (59%) 16–74-aastastest internetikasutajatest tarvitab internetti avaliku sektoriga suhtlemiseks. Enim kasutatav e-teenus on tulumaksu deklareerimine (68%). Hästi on vastu võetud ka patsiendile mõeldud digiresept, mida on kasutanud 62% e-teenuste kasutajast. Kõige vähem on e-teenust kasutatud ehituslubade ja sünni- või abielutunnistuste taotlemisel. Üldiselt on Eesti inimesed e-teenuste kvaliteediga pigem rahul. Kui linnalistes asulates on e-sektori pakutavate e-teenustega väga rahul 7% internetikasutajast, siis maa-asulates on väga rahul olevaid pea poole rohkem. Vaid 1,6% neist, kes on avaliku sektori e-teenusest teadlikud, on e-teenuste kasutamisega pigem rahulolematud.

Koduse internetiühendusega leibkondade arv on viimase kolme aastaga stabiilselt kasvanud. 2013. aasta I kvartali seisuga on kodune internetiühendus olemas 80%-l leibkondadest ja valdavalt on tegemist püsühendusega. Leibkonnatüübi on internetiühendusega peresid kõige rohkem lastega perede seas – internet on olemas pea kõigil neist. Kasvanud on ka interneti kättesaadavus maa-asulates, kus 2013. aastal oli internetiühendus kättesaadav 75% leibkondadele.

Arvuteid ja internetti kasutavate ettevõtete osatähtsus on praeguseks saavutanud lae, siin enam kasvuruumi ei ole. Küll aga käib tihe võitlus inimese tähelepanu, eriti tema internetikasutuse aja pärast. Internet on tänapäeval kõikjal, seega peab ka kõik, mida tahetakse nähtavaks ja silmapaistvaks teha, olema internetis. Üks võimalus ettevõtte end nähtavaks teha on luua oma veebileht. 2013. aasta I kvartali andmetel oli Eestis veebileht 76%-l, EL-is keskmiselt 73%-l ettevõtetest. Kui suurtel ettevõtetel (üle 250 töötajaga) on veebileht 94%-l, siis väikeettevõtetest (10–49 töötajaga) 73%-l.

Ettevõtete veebilehtedel näidatakse kõige rohkem tootekatalooge ja hinnakirju, neid on 73%-l veebilehega ettevõtetest. Neljandik ettevõtetest annab oma veebilehel infot vabade töökohtade kohta ja võimaldab veebis töökohta taotleda. Kui kõigist veebilehega ettevõtetest kasutab seda võimalust 25,7%, siis suurtest ettevõtetest 70%. Veebitellimise või -broneerimise võimalust pakub 21% veebilehega ettevõtetest.

Uus suund ettevõttel end nähtavaks teha on sotsiaalmeediakanalid Facebook, LinkedIn jms. Eestis oli 2013. aasta I kvartalis mõnes sotsiaalmeediavõrgustikus konto, kasutajaprofiil või kasutuslitsents 24%-l, EL-is keskmiselt 28%-l ettevõtetest. Aktiivsemalt kasutavad sotsiaalmeedia võimalusi suured ehk vähemalt 250 hõivatuga ettevõtted (44%), kellest viiendikul on ka ametlik sotsiaalmeedia kasutamise poliitika. Väikeettevõtetest on sotsiaalmeediavõrgustikus konto vaid viiendikul. Blogi, nt Twitterit, kasutavad ettevõtted märksa tagasihoidlikumalt – seda kanalit peab Eestis oluliseks vaid 5% ja EL-is 10% ettevõtetest. Ligi viiendik ettevõtetest on kasutanud sotsiaalmeediakanaleid ettevõtte maine kujundamise, aga ka toodete turustamise, kümnendik ettevõtetest klientide arvamuse ja tagasiside saamise eesmärgil. Kui töötajate leidmiseks on sotsiaalmeediat kasutanud vaid 8% kõigist ettevõtetest, siis suured ettevõtted on teinud seda märksa aktiivsemalt (27%). Sotsiaalmeediakanaleid pole kasutanud 70% ettevõtetest.

INFORMATION TECHNOLOGY

Tiina Pärson

Overview

The share of Internet users among 16–74-year-old Estonian residents was 80% in the 1st quarter of 2013. This is five percentage points more than the European Union (EU) average. Young people (i.e. 16–34-year-olds) are the most active Internet users with 98% of them being Internet users – this is higher than the EU average for the same age group. Internet use is less common in the older age groups: 63% of 55–64-year-olds and 31% of 65–74-year-olds used the Internet. However, the share of Internet users in these age groups has increased every year. Compared to 2012, there was an increase of four percentage points in both age groups. The share of Internet users among men and women is more or less equal, but compared to the EU average (73%) women in Estonia are more active Internet users (79%). In urban settlements there are four percentage points more Internet users than in rural settlements (81% and 77%, respectively). Most people in Estonia use the Internet at home – 96% of Internet users. 42.4% of Internet users use the Internet at work. The use of computers and the Internet is more common among people with a higher level of education. Although there are links between Internet use and the level of education, the differences in Estonia are not as big as in the EU as a whole. The share of Internet users among residents with tertiary, upper secondary and below upper secondary education was respectively 95%, 80% and 52% in the EU, and 91%, 77% and 67% in Estonia.

In Estonia, people use the Internet mainly to read online publications (91%). Online banking and use of e-mail are also very common. The Internet phone service is also actively used in Estonia, almost two times more than the EU average (used by 60% and 33% of Internet users, respectively). Since a great deal of everyday interaction is moving to social media channels (supported by the rapid development of technology, especially smart phones), the Internet is increasingly used for social communication. Nearly a half of Internet users have posted messages on forums or in chat rooms; this is most common among 16–24-year-old Internet users. Every third Internet user has used peer-to-peer file sharing and every fifth user has created a website.

More than a half (59%) of 16–74-year-old Internet users use the Internet for communication with the public sector. The most popular e-service was declaration of taxes (used by 68% of Internet users). The digital prescription service has also been well received, with 62% of e-service users having used it. The least used e-services were application for a birth or marriage certificate and application for a building permit. Estonian residents are generally satisfied with the e-services of public authorities. 7% of Internet users in urban settlements are very satisfied with the e-services, whereas in rural settlements this share is nearly two times bigger. Only 1.6% of the people aware of state e-services were not very satisfied with the e-services.

The number of households with Internet access at home has steadily increased over the past three years. In the 1st quarter of 2013, 80% of households had Internet access at home with fixed broadband being the most common type of connection. By type of household, Internet access was most common among families with children – almost all such families have Internet access at home. The availability of the Internet in rural settlements has improved – in 2013, 75% of rural households had Internet access.

The share of enterprises using computers and the Internet has topped out for now and there is no room for further growth. However, there is intense competition for people's attention, especially the time they spend online. The Internet is everywhere nowadays and online presence is essential for visibility and prominence. One way for enterprises to do this is to create their own website. In the 1st quarter of 2013, 76% of Estonian enterprises had a website, the EU average being 73%. While 94% of large enterprises (with 250 and more employees) have a website, this share is only 73% among small enterprises (with 10–49 employees).

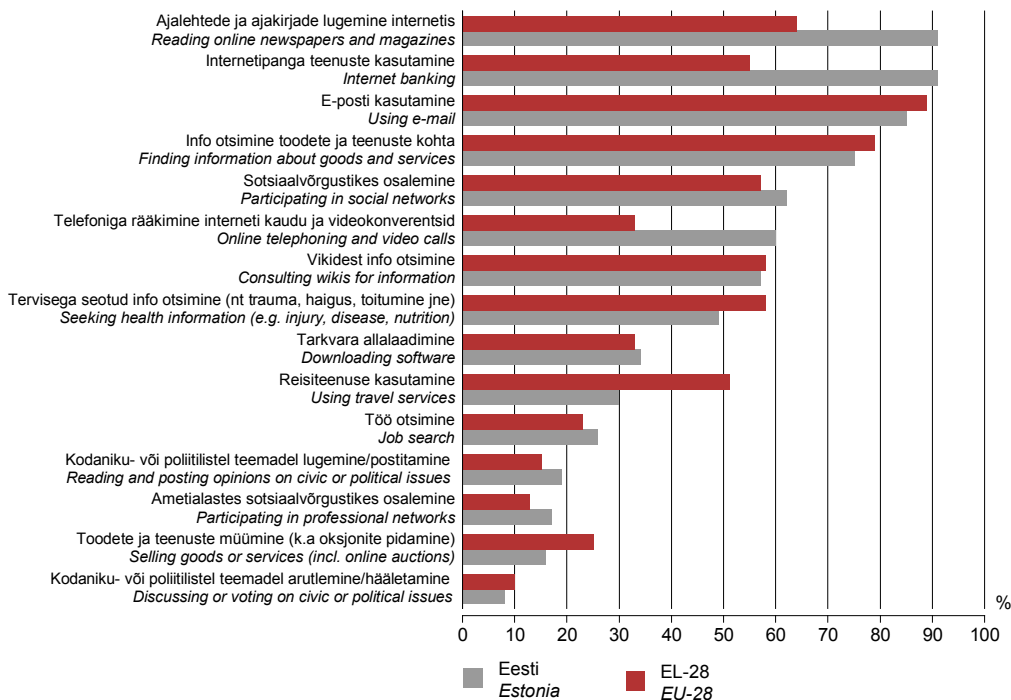
73% of the enterprises with a website use it to show their product catalogues and price lists. A quarter (25.7%) of enterprises publish information on vacancies and allow people to apply for jobs on their website, whereas this share is 70% among large enterprises. The possibility of online orders or reservations was offered by 21% of enterprises with a website.

A new way for enterprises to make themselves visible is to utilise social media, such as Facebook, LinkedIn etc. In the 1st quarter of 2013, 24% of Estonian enterprises had an account, user profile or license to use a social media network – the corresponding EU average is 28%. The possibilities of social media are used the most actively by large enterprises (with 250 and more employees) – 44% of them use social media and one fifth have an official social media policy. In contrast, only a fifth of small enterprises have a social media account. The use of a corporate blog (e.g. on Twitter) is much less common: this channel is important for only 5% of enterprises in Estonia and 10% of enterprises in the EU. Nearly one fifth of enterprises have used social media for PR purposes as well as for marketing their products. A tenth of enterprises have collected customer feedback through social media. Only 8% of all enterprises have used social media to find employees, although this share is much higher among large enterprises (27%). 70% of enterprises have not used social media channels.

Tabel 1. Interneti kasutamine soo, elukoha, vanuse ja haridustaseme järgi, I kvartal 2009–2013
Table 1. Internet usage by sex, place of residence, age and educational level, 1st quarters of 2009–2013
 (protsenti – percentages)

	2009	2010	2011	2012	2013	
Sugu						Sex
Mehed	71	74	76	79	81	Males
Naised	72	75	77	78	79	Females
Kokku	71	74	77	78	80	Total
Elukoht						Place of residence
Linnaline asula	73	75	77	80	81	Urban settlement
Maa-asula	68	73	74	74	77	Rural settlement
Vanuserühm						Age group
16–24	98	98	98	98	98	16–24
25–34	95	96	96	97	98	25–34
35–44	86	90	91	93	92	35–44
45–54	67	71	77	78	81	45–54
55–64	46	47	53	59	63	55–64
65–74	14	24	25	27	31	65–74
Haridustase						Educational level
Esimese taseme haridus või madalam	58	64	64	62	67	Below upper secondary education
Teise taseme haridus, teise taseme järgne ja kolmanda taseme eelne haridus	69	72	74	76	77	Upper secondary education, post-secondary non-tertiary education
Kolmanda taseme haridus	84	85	88	91	91	Tertiary education

Joonis 1. Levinuimad interneti kasutamise eesmärgid Eestis ja Euroopa Liidus, I kvartal 2013
Figure 1. The most common Internet activities in Estonia and in the European Union, 1st quarter 2013

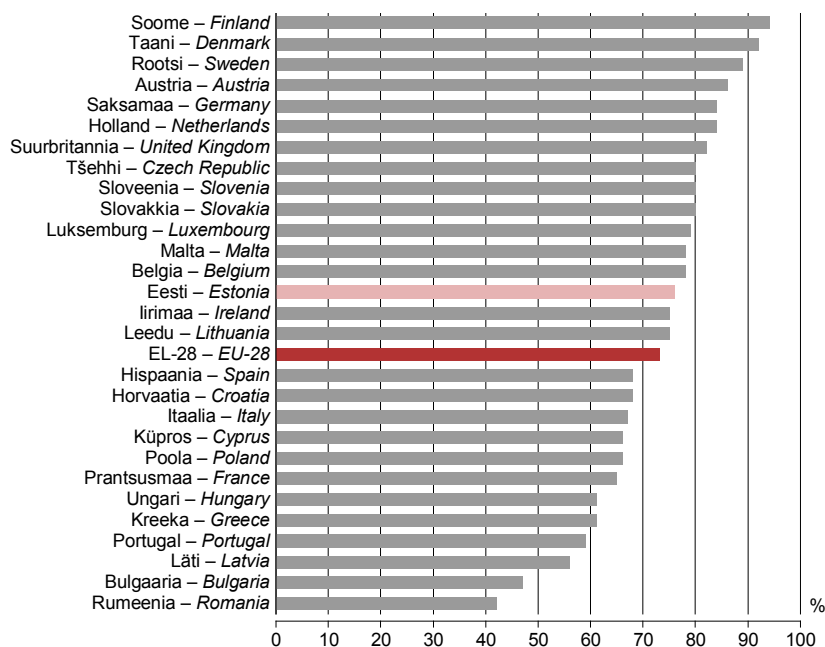

Allikad: Statistikaamet, Eurostat
 Sources: Statistics Estonia, Eurostat

Tabel 2. Koduse internetiühendusega leibkonnad leibkonnatüübi järgi, I kvartal 2009–2013
Table 2. Households with Internet access at home by type of household, 1st quarters of 2009–2013
 (protsenti – percentages)

	2009	2010	2011	2012	2013	
Kõik leibkonnad	63	68	71	75	80	All households
Üks täiskasvanu	38	45	52	59	65	One adult
Kaks täiskasvanut	53	61	65	70	76	Two adults
Vähemalt kolm täiskasvanut	82	88	88	89	93	Three or more adults
Üks täiskasvanu lastega	82	84	78	91	97	One adult with children
Kaks täiskasvanut lastega	92	93	96	97	99	Two adults with children
Vähemalt kolm täiskasvanut lastega	91	94	96	97	95	Three or more adults with children

Joonis 2. Veebi- või kodulehega ettevõtete osatähtsus Eestis ja Euroopa Liidus, jaanuar 2013^a
Figure 2. Share of enterprises having a website or homepage in Estonia and in the European Union, January 2013^a

^a EMTAK 2008 tegevusalade C–N alla kuuluvad vähemalt kümne hõivatuga ettevõtted (v.a finants- ja kindlustustegevus ning veterinaaria).

^a Enterprises classified under the economic activities C to N pursuant to EMTAK 2008 (NACE Rev.2) (except financial and insurance activities and veterinary activities) and with at least ten persons employed are included.

Allikad: Statistikaamet, Eurostat

Sources: Statistics Estonia, Eurostat

Metoodika

Infotehnoloogia statistikatööde aluseks olid Eurostati küsimustikud „Community Survey on ICT usage in enterprises (e-commerce)“ ja „Community Survey on ICT usage in households and by individuals“, mille põhjal koostati küsimustikud „Infotehnoloogia ettevõttes“ ja „Infotehnoloogia leibkonnas“. Eesmärk oli saada üldinfot infotehnoloogiavahendite, interneti kasutamise ja mitmesuguste interneti- või arvutikasutusoskuste kohta nii ettevõtete, leibkondade kui ka isikute tasandil.

Statistikatöö „Infotehnoloogia leibkonnas“ tehti tööjõu-uuringu lisana ja see hõlmas vähemalt ühe 16–74-aastase liikmega leibkondi ja 16–74-aastaseid üksikisikuid. Leibkonnad jaotati koosseisu ja tüübi, üksikisikud aga vanuserühma, soo, haridustaseme, hõiveseisundi ja elupiirkonna järgi. Statistikatööd korraldati valikuuringuna. Aastatel 2005–2012 oli küsitletavate valiku aluseks AS-i Andmevara rahvastiku andmebaas (rahvastikuregister), 2013. aastal 2011. aasta rahva ja eluruumide loenduse aadressibaas. Küsitlus toimus II kvartalis, uuringuperiood oli I kvartal. Andmete laiendamisel oli aluseks uuringuaasta 1. jaanuari arvestuslik rahvaarv. Laiendustegurid arvutati maakonna, soo ja viie aasta vanuserühmade järgi. Valimi laiendamisel üldkogumi kohta saadud andmed on tegelike parameetrite hinnangud. Alla 20 isikul põhinevaid hinnanguid ei ole avaldatud.

Statistikatöö „Infotehnoloogia ettevõttes“ hõlmas vähemalt 10 hõivatuga ettevõtteid ja andmeid koguti valikuuringuga. Küsitleti kõiki vähemalt 50 hõivatuga ettevõtteid, 10–49 hõivatuga ettevõtete hulgast tehti lihtne juhuslik valik. Kogutud andmed laiendati vastavale vähemalt 10 hõivatuga ettevõtete üldkogumile, s.t arvutati üldkogumi näitajate hinnanguline suurus. Ettevõtted jaotati põhitegevusalade kaupa Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK 2008) järgi.

Methodology

The Eurostat questionnaires “Community Survey on ICT usage in enterprises (e-commerce)” and “Community Survey on ICT usage in households and by individuals” served as the basis for the information technology surveys. On the basis of these questionnaires, the surveys “Information technology in enterprises” and “Information technology in households” were conducted in Estonia. The aim was to obtain general information on the information technology equipment, use of the Internet, and various Internet and computer skills of enterprises, households and individuals.

The survey “Information technology in households” was conducted as an appendix to the Labour Force Survey. It covered households with at least one person aged 16–74, and individuals aged 16–74. Households were divided by composition and type of household. Individuals were divided by age group, sex, educational level, labour status and region of residence. The survey was organised as a sample survey. The population database of Andmevara AS (Population Register) was used for the sampling frame in 2005–2012. In 2013, the address database of the 2011 Population and Housing Census was used for the sampling frame. The survey was conducted in the 2nd quarter and the reference period was the 1st quarter. The expansion of data was based on the estimated population as at 1 January of the reference year. The expansion coefficients were calculated according to county, sex and five-year age groups. Data on the population received through the expansion of the sample are estimates of actual parameters. Estimates based on fewer than 20 persons have not been published.

The survey “Information technology in enterprises” covered enterprises with at least 10 persons employed. Data were collected with a sample survey. All enterprises with at least 50 persons employed were included. A simple random sample was taken from enterprises with 10–49 persons employed. The collected data were expanded to the population of enterprises with at least 10 persons employed, i.e. estimates of the population’s parameters were computed. The enterprises were divided by main economic activity according to the Estonian Classification of Economic Activities (EMTAK 2008).

Kirjandust Publications

Eesti. Arve ja fakte 2014. (2014). Tallinn: Statistikaamet.

Minifacts about Estonia 2014. (2014). Tallinn: Statistikaamet.

TURISM JA MAJUTUS

Helga Laurmaa

Ülevaade

Reisimine on maailmas endiselt populaarne. Maailma Turismiorganisatsiooni (UNWTO) esialgsetel andmetel ületas mitmepäevaste välisreiside arv 2013. aastal rekord aasta 2012 tulemust 5%-ga ja mitmepäevaste välisreiside arv oli rekordiline 1,09 miljardit. Euroopa riikidesse tehti 563 miljonit ööbimisega välisreise ehk aasta jooksul suurenes Euroopa riikidesse saabuvate välituristide arv 29 miljoni võrra. Eestit külastas 2013. aastal üle 6 miljoni inimese. Külastuste koguarv kasvas varasema aastaga võrreldes 13%. Väliskülastajad tarbisid Eestis kaupu ja teenuseid rohkem kui miljardi euro eest – 95 miljoni euro ehk kümnendiku võrra rohkem kui 2012. aastal. Kokku sai Eesti 2013. aastal väliturismist ehk turismiteenuste ekspordist tulu 1,35 miljardit eurot.

Veidi üle poole külastajatest viibis Eestis vaid ühe päeva. Enim ühepäevakülastajaid saabus lähiriikidest – Soomest, Venemaalt, Lätist ja Rootsist. 2013. aastal käis Eestis üle poole miljoni ristluslaevaga saabunud reisijat, kellele lisandusid veel pööringureisijad ehk ristlusreise Eestis alustavad või lõpetavad külastajad. Mitmepäevakülastuste arv suurenes varasema aastaga võrreldes 5%. Kaks kolmandikku Eestis käinud turistidest, kes jäid siia kauemaks kui üheks päevaks, kasutas majutusettevõtete teenuseid. Ligi kolmandik turistidest peatus sugulaste või tuttavate juures, oli omale Eestis eluaseme soetanud või leidnud ööbimiseks mõne muu võimaluse. Lähiriikidest saabunud turistidest kasutasid majutusettevõtete teenuseid enim Soome ja Venemaa turistid. Enamik Austraalia, Hiina, Jaapani ja Ameerika Ühendriikide turistidest peatus samuti majutusettevõtetes.

Majutusettevõtetele oli 2013. aasta rekordiline. Neis peatus 2013. aastal 2,98 miljonit sise- ja välituristi, mida on 5% rohkem kui aasta varem. Turistid veetsid majutusettevõtetes kokku 5,37 miljonit ööpäeva – 3% enam kui 2012. aastal. Kogu Euroopa Liidus (EL) kasvas ööbimiste arv majutusettevõtetes keskmiselt 2%. Naaberriikidest suurenes turistide ööbimiste arv enim Lätis (7%), Soomes vähenes ööbimiste arv majutusettevõtetes 1% siseturistide ööbimiste vähenemise tõttu. Eesti majutusettevõtete teenuseid kasutas 2013. aastal 1,94 miljonit välituristi – 4% rohkem kui aasta varem. Rohkem välituriste saabus eelkõige lähiriikidest – Soomest, Venemaalt, Lätist, Leedust ja Poolast. Paljudest Euroopa riikidest peatus majutusettevõtetes vähem turiste kui 2012. aastal. Üks välituristide nõudluse vähenemise olulisi põhjusi oli lennuühenduste arvu vähenemine 2013. aastal. Rahvusvaheliste lendudega riiki saabunute arv kahanes 2013. aastal üle kümnendiku võrra. Eriti mõjutas lennuühenduste arvu vähenemine Saksamaalt ja Suurbritanniast saabuvate turistide arvu.

Välituristid veetsid Eesti majutusettevõtetes kokku 3,91 miljonit ööd, 2% rohkem kui 2012. aastal. Kuna ööbimiste arv kasvas majutatute omast vähem, oli majutusettevõtetes viibimise keskmine kestus 2012. aastaga võrreldes veidi lühem. Välituristide ööbimiste osatähtsus Eesti majutusettevõtetes peatunud turistide ööbimiste koguarvust oli 68% – protsendipunkti võrra väiksem kui aasta varem. Naaberriikidest on sama suur näitaja Lätil (70%). Soome majutusettevõtetes on ülekaalus siseturistid (71% ööbimistest). EL-i riikides keskmiselt hõlmavad välituristide veedetud ööd ööbimiste koguarvust 45%, s.t majutusettevõtetes ööbib rohkem sise- kui välituriste. Riigiti aga välis- ja siseturistide ööbimiste suhe erineb. Poola ja Saksamaa majutusettevõtetes hõlmavad välituristide veedetud ööd ööbimiste koguarvust viiendiku, Rumeenias veel vähem. Malta, Küprose ja Horvaatia majutusettevõtete kliendid aga on peamiselt välituristid, siseturistide ööbimiste osatähtsus neis riikides on alla 10%.

Eesti majutusettevõtetes peatus rohkelt naaberriikide turiste. Kaks kolmandikku majutusettevõtetes peatunud välituristidest ehk 1,3 miljonit turisti saabus naaberriikidest: Soomest, Venemaalt ja Lätist. Naaberriikide turistide osatähtsus majutusettevõtete klientide hulgas on viimastel aastatel kasvanud. Eesti suurim turismipartner on endiselt Soome, kelle turiste peatus majutusettevõtetes 895 000 ehk 8% rohkem kui aasta varem. Eesti põhjanaabri turiste oli kõigist majutusteenuseid kasutanud välituristidest 46% – kaks protsendipunkti rohkem kui 2012. aastal.

Soome turistide ööbimiste arv majutusettevõtetes suurenes 2%, s.t nad jäid majutusettevõtetesse lühemaks ajaks kui aasta varem.

2013. aastal peatus majutusettevõtetes 305 000 turisti Venemaalt – 38 000 võrra ehk 14% rohkem kui aasta varem. See oli suurim kasv majutusettevõtete peamiste partnerriikide turistide arvus. Vene turistide arv suurenes ka naaberriikides – Soome majutusettevõtetes 7% ja Läti majutusettevõtetes 33%. Endiselt on Venemaa turistide hulgas populaarsed aastavahetusreisid Eestisse: neljandik Vene turistidest väisab Eestit jaanuaris ja detsembris.

Lätist saabus 5% majutusteenuseid kasutanud välituristidest. Kokku peatus 2013. aastal majutusettevõtetes rekordiline arv Läti turiste – 105 000. Eesti oluliste partnerriikide hulka kuuluvad ka Saksamaa ja Skandinaavia maad. 2013. aastal peatus majutusettevõtetes 102 000 Saksa turisti. Rootsist, Norrast ja Taanist saabus kokku 123 000 turisti ehk 6% Eesti majutusettevõtete teenuseid kasutanud välituristidest. Nii Saksamaa, Norra, Rootsi kui ka Taani turistide arv majutusettevõtetes 2013. aastal vähenes.

Kiiresti kasvas möödunud aastal Aasia riikidest tulevate turistide arv. Ligi kolmandiku võrra suurenes Hiina ja neljandiku võrra Jaapani turistide arv Eesti majutusettevõtetes. Hiina ja Jaapani turiste oli märkimisväärselt rohkem ka Soome majutusettevõtetes. Lisandunud lennuühendustest Soome ja Aasia riikide vahel on kasu saanud ka Eesti majutusettevõtted.

Siseturism jätkas kasvutrendi. Neljandat aastat järjest suurenes majutusettevõtetes peatunud siseturistide arv, ületades senise siseturismi rekordaasta tulemuse. 2013. aastal peatus majutusettevõtetes esimest korda üle miljoni siseturisti – 8% enam kui 2012. aastal. Siseturistid veetsid majutusettevõtetes kokku 1,8 miljonit ööd ehk iga päev ööbis majutusettevõtetes keskmiselt 5000 Eesti elanikku. 58% siseturistidest oli puhkuse- ja 28% tööreisil. Nii puhkusereisil olnud siseturistide kui ka nende ööbimiste arv suurenes 12%, tööreisil olnute näitajad suurenesid vähem.

2013. aastal oli Eestis avatud 1320 majutusettevõtet 55 000 voodikohaga. Aasta ringi oli saadaval 19 000 tuba 43 000 voodikohaga, millele kõrghooajal lisandus veel 20% tube ja 28% voodikohti. Enamik ehk 68% tubadest olid kahekohalised. Voodikohti oli 2500 võrra rohkem kui 2012. aastal, voodikohtade täitumus jäi varasema aastaga võrreldes samale tasemele. Toitlustuskohti oli majutusettevõtetes 620, spordisaale ja -väljakuid 410, saunu 1219 ja konverentsisaale 651. Internetipunkt oli 322 majutusettevõttes ja traadita andmeside võimalus 904-s. Mittesuitsetajate tube oli 720-s ja invatube 164 majutusettevõttes. Majutusettevõtetes töötas 2013. aastal 8800 inimest.

Majutusettevõtete sissetulek majutusteenuste müügist oli 2013. aastal 187 miljonit eurot, varasema aastaga võrreldes 8% rohkem. Kuna majutusteenuste müügist saadud sissetulek kasvas rohkem kui majutusettevõtetes veedetud ööde arv (3%), tuli turistil ühe öö eest keskmiselt maksta rohkem kui aasta varem. Üks ööpäev majutusettevõttes maksis 32 eurot ehk euro võrra enam kui 2012. aastal. Ööpäeva keskmine maksumus suurenes neljandat aastat järjest, ületades esimest korda kriisieelse, 2008. aasta taseme.

TOURISM AND ACCOMMODATION

Helga Laurmaa

Overview

Travelling is popular worldwide. In 2013, according to the preliminary data of the World Tourism Organization (UNWTO), the number of overnight foreign trips exceeded the result of the previous record year (2012) by 5% and amounted to a record-high 1.09 billion. In European countries, there were 563 million overnight foreign trips, meaning that the number of foreign tourists visiting European countries increased by 29 million during the year. Estonia received more than six million visitors in 2013. The total number of visitors increased 13% compared to 2012. The foreign visitors consumed more than a billion euros' worth of goods and services while in Estonia. Compared to 2012, foreign visitors spent 95 million euros or a tenth more. Estonia's income from foreign tourism (i.e. exports of tourism services) in 2013 amounted to 1.35 billion euros.

Slightly more than a half of the visitors stayed in Estonia only for one day. Most of the one-day visitors came from nearby countries: Finland, Russia, Latvia and Sweden. In 2013 more than a half million cruise passengers visited Estonia – this does not include the turnaround passengers, i.e. visitors who started or ended their cruise in Estonia. The number of overnight visits increased 5% compared to the previous year. Two thirds of the tourists who stayed in Estonia for more than a day used the services of accommodation establishments. About one third of the tourists stayed with their relatives or acquaintances, at their own home in Estonia or found another solution for overnight accommodation. Among the tourists arriving from nearby countries, the tourists from Finland and Russia used the services of accommodation establishments the most. Most of the tourists from Australia, China, Japan and the United States also stayed in accommodation establishments.

2013 was a record year for accommodation establishments. 2.98 million domestic and foreign tourists stayed in Estonian accommodation establishments in 2013, which is 5% more than the year before. Tourists spent a total of 5.37 million nights in accommodation establishments (3% more than in 2012). In the European Union (EU) as a whole, the number of nights spent in accommodation establishments increased 2%. As for Estonia's neighbours, the number of nights spent in accommodation establishments increased the most in Latvia (7%), while in Finland the number of nights spent in accommodation establishments decreased 1% due to a decline in overnight stays by domestic tourists. In 2013, 1.94 million foreign tourists used the services of Estonian accommodation establishments – 4% more than in 2012. More foreign tourists arrived from nearby countries – Finland, Russia, Latvia, Lithuania and Poland. There were several European countries from which fewer tourists arrived compared to 2012. The reduced number of air connections with Estonia in 2013 was one of the main reasons for the decrease in foreign tourist demand. The number of passengers arriving on international flights fell by more than a tenth in 2013. The number of tourists from Germany and the United Kingdom was the most severely affected by the smaller number of air connections.

Foreign tourists spent a total of 3.91 million nights in accommodation establishments in Estonia, which is a 2% increase compared to 2012. As the number of overnight stays grew less than the number of accommodated tourists, the average duration of stay in accommodation establishments was slightly shorter than in the previous year. Nights spent by foreign tourists accounted for 68% of the total number of overnight stays in Estonian accommodation establishments – one percentage point less than in 2012. This result is similar to Latvia (70%), while in Finland domestic tourists hold the bigger share (71% of overnight stays). In EU countries, overnight stays by foreign tourists account for an average of 45% of the total number of overnight stays in accommodation establishments, which means that there are more domestic tourists than foreign tourists staying in accommodation establishments. However, the proportions of nights spent by foreign and domestic tourists vary from country to country. Nights spent by foreign tourists make up a fifth of all overnight stays in Poland and Germany, and even less in Romania. In Malta, Cyprus and Croatia, most of the customers of accommodation establishments are foreign tourists. The share of nights spent by domestic tourists in these countries was less than 10%.

Many tourists from neighbouring countries stayed in the accommodation establishments in Estonia. Two thirds of all accommodated foreign tourists (i.e. 1.3 million) arrived from the neighbouring countries Finland, Russia and Latvia. The share of tourists from neighbouring countries among accommodated tourists has increased in recent years. Finland is still Estonia's main partner country in tourism. 895,000 tourists from Finland stayed in accommodation establishments – 8% more than in 2012. Finnish tourists accounted for 46% of all accommodated foreign tourists, which is two percentage points more than in 2012. The number of nights spent by Finnish tourists increased 2%, which means that they stayed in accommodation establishments for a shorter time than in the previous year.

In 2013, 305,000 tourists from Russia stayed in Estonian accommodation establishments, which is 38,000 tourists or 14% more than the year before. This number showed the biggest growth among the main partner countries for accommodation establishments. Russian tourist arrivals also increased in the neighbouring countries – 7% in the accommodation establishments of Finland and 33% in the accommodation establishments of Latvia. New Year's trips to Estonia continue to be popular among Russian tourists: in 2013 a forth of accommodated Russian tourists visited Estonia in January and in December.

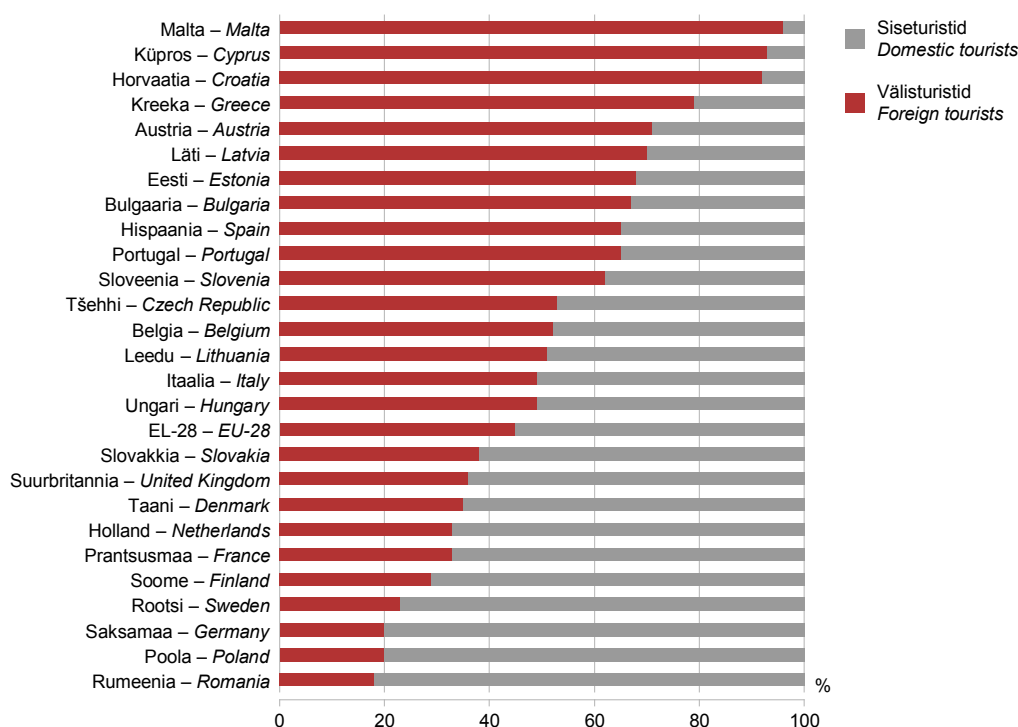
5% of accommodated foreign tourists arrived from Latvia. A total of 105,000 tourists from Latvia stayed in accommodation establishments in 2013 – this is a new record. The Scandinavian countries and Germany are also important partner countries for Estonia. In 2013, 102,000 tourists from Germany stayed in Estonian accommodation establishments. 123,000 tourists arrived from Sweden, Norway and Denmark combined, which was 6% of all accommodated foreign tourists. In 2013, the number of tourists from Germany, Norway, Sweden and Denmark decreased.

The number of tourists from Asian countries increased rapidly last year. The number of accommodated tourists from China increased by nearly a third and the number of tourists from Japan increased by a fourth. The number of tourists from China and Japan also increased significantly in the accommodation establishments of Finland. Estonian accommodation establishments have benefitted from the additional flight connections between Finland and the Asian countries.

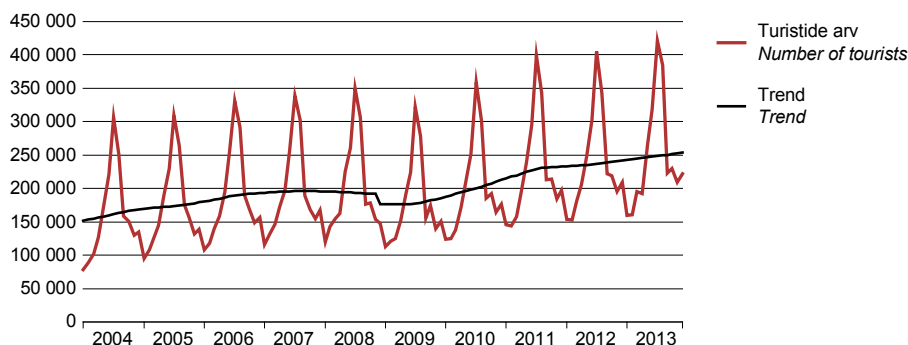
Domestic tourism continued the upward trend. The number of domestic tourists in accommodation establishments increased for the fourth consecutive year and exceeded the results of the previous record year. In 2013, for the first time in history, more than a million domestic tourists stayed in accommodation establishments – 8% more than in 2012. Domestic tourists spent a total of 1.8 million nights in accommodation establishments, meaning that every day nearly 5,000 domestic tourists stayed in Estonian accommodation establishments. 58% of the domestic tourists were on a holiday trip and 28% on a business trip. The number of domestic tourists on holiday and their overnight stays both increased 12%. The number of domestic tourists on a business trip and their overnight stays increased less.

In 2013 there were 1,320 accommodation establishments in Estonia with 55,000 bed places available for tourists. 19,000 rooms with 43,000 bed places were available all year round, and 20% of rooms and 28% of bed places became available during the tourist season. Most of the rooms (68%) were double rooms. Compared to 2012, the number of bed places increased by 2,500 and the average occupancy rate of bed places stayed on the same level. In 2013 there were 620 catering establishments, 410 sports fields and gyms, 1,219 saunas and 651 conference rooms in Estonian accommodation establishments. 322 accommodation establishments had an Internet access point and 904 accommodation establishments offered wireless data communication. 720 accommodation establishments had rooms for non-smokers and 164 had rooms for persons with special needs. 8,800 persons were employed in accommodation establishments in 2013.

The sales of accommodation services by all accommodation establishments amounted to 187 million euros in 2013, which is 8% more than in 2012. As the income from the sale of accommodation services grew more than the number of nights spent in accommodation establishments (3%), tourists had to pay more for one night, on average, than in 2012. The average cost of a guest night in an accommodation establishment was 32 euros – this is a euro higher than in 2012. The average cost per night increased for the fourth year in a row. In 2013, the average cost per night exceeded the pre-crisis level (2008) for the first time.

Joonis 1. Ööbimised majutusettevõtetes Euroopa Liidu riikides, 2013^a*Figure 1. Nights spent in accommodation establishments in the European Union countries, 2013^a*^a Iirimaa ja Luksemburgi andmeid ei ole saadud.^a No data available for Ireland and Luxembourg.

Allikas/Source: Eurostat

Joonis 2. Majutatud turistid, 2004–2013^a*Figure 2. Accommodated tourists, 2004–2013^a*^a Joonis on tehtud kuuandmete põhjal.^a The figure is based on monthly data.

Tabel 1. Majutus, 2010–2013*Table 1. Accommodation, 2010–2013*

	2010	2011	2012	2013	
Majutatud, tuhat	2 402	2 726	2 840	2 981	<i>Accommodated tourists, thousands</i>
Majutatud välituristid, tuhat	1 564	1 808	1 874	1 940	<i>Accommodated foreign tourists, thousands</i>
Välituristide osatähtsus, %	65	66	66	65	<i>Proportion of foreign tourists, %</i>
Ööbimised, tuhat	4 701	5 399	5 545	5 734	<i>Nights spent, thousands</i>
Keskmiselt ööbimisi ühe majutatu kohta	1,96	1,98	1,95	1,92	<i>Average number of nights spent per accommodated tourist</i>

Tabel 2. Reisi eesmärk, 2010–2013*Table 2. Purpose of trip, 2010–2013*

	2010	2011	2012	2013	
Siseturistid, tuhat	838	918	966	1 041	<i>Domestic tourists, thousands</i>
Puhkusereis, %	54	54	56	58	<i>Holiday trip, %</i>
Tööreis, %	28	30	29	28	<i>Business trip, %</i>
Muu reis, %	18	16	15	14	<i>Other trip, %</i>
Välituristid, tuhat	1 564	1 808	1 874	1 940	<i>Foreign tourists, thousands</i>
Puhkusereis, %	73	73	73	72	<i>Holiday trip, %</i>
Tööreis, %	20	20	21	21	<i>Business trip, %</i>
Muu reis, %	7	7	6	7	<i>Other trip, %</i>

Tabel 3. Majutusettevõtete mahutavus, 2010–2013*Table 3. Capacity of accommodation establishments, 2010–2013*

	2010	2011	2012	2013	
Majutusettevõtted	1 141	1 158	1 238	1 320	<i>Accommodation establishments</i>
Toad	21 230	21 759	22 106	23 083	<i>Rooms</i>
Voodikohad	50 084	51 482	52 979	55 482	<i>Bed places</i>
Keskmiselt voodikohti toas	2,36	2,37	2,40	2,40	<i>Average number of bed places per room</i>
Tubade täitumus, %	41	45	45	45	<i>Room occupancy rate, %</i>
Voodikohtade täitumus, %	33	36	37	36	<i>Bed occupancy rate, %</i>

Tabel 4. Majutatud elukohariigi järgi, 2010–2013*Table 4. Accommodated tourists by country of residence, 2010–2013*

	2010	2011	2012	2013	
Albaania	173	198	303	162	<i>Albania</i>
Austria	5 473	7 841	8 293	6 297	<i>Austria</i>
Belgia	6 418	9 197	8 312	7 855	<i>Belgium</i>
Bulgaaria	1 625	1 668	1 640	1 499	<i>Bulgaria</i>
Eesti	837 811	918 018	966 376	1 040 735	<i>Estonia</i>
Hispaania	16 860	27 106	25 003	22 926	<i>Spain</i>
Holland	11 713	17 968	18 279	16 358	<i>Netherlands</i>
Horvaatia	719	1 232	1 124	727	<i>Croatia</i>
Iirimaa	2 192	8 243	5 359	3 318	<i>Ireland</i>
Island	761	994	890	1 222	<i>Iceland</i>
Itaalia	23 017	33 618	30 574	26 506	<i>Italy</i>
Kreeka	3 447	2 711	2 586	2 082	<i>Greece</i>
Küpros	414	479	661	363	<i>Cyprus</i>
Leedu	34 107	47 003	47 397	52 201	<i>Lithuania</i>
Luksemburg	902	992	1 469	1 042	<i>Luxembourg</i>
Läti	72 684	85 229	100 638	105 480	<i>Latvia</i>
Malta	315	314	403	417	<i>Malta</i>
Norra	40 414	51 510	48 479	36 918	<i>Norway</i>
Poola	19 522	27 093	25 513	26 001	<i>Poland</i>
Portugal	2 471	3 026	3 010	2 990	<i>Portugal</i>
Prantsusmaa	19 319	22 301	24 089	22 780	<i>France</i>
Rootsi	81 196	86 287	78 412	74 313	<i>Sweden</i>
Rumeenia	1 343	2 295	2 326	2 717	<i>Romania</i>
Saksamaa	84 454	103 559	111 251	101 596	<i>Germany</i>
Šveits	7 124	9 083	10 365	9 213	<i>Switzerland</i>
Slovakkia	1 643	1 860	2 812	2 148	<i>Slovakia</i>
Sloveenia	1 330	1 335	1 724	1 612	<i>Slovenia</i>
Soome	832 874	840 714	829 225	894 504	<i>Finland</i>
Suurbritannia	35 692	69 912	54 305	43 109	<i>United Kingdom</i>
Taani	11 140	13 902	14 091	11 900	<i>Denmark</i>
Tšehhi	4 550	5 669	6 474	6 184	<i>Czech Republic</i>
Türgi	3 560	4 729	5 159	5 811	<i>Turkey</i>
Ukraina	5 270	7 806	9 389	11 181	<i>Ukraine</i>
Ungari	2 800	3 694	3 540	3 871	<i>Hungary</i>
Venemaa	141 964	203 204	266 192	304 644	<i>Russia</i>
Muud Euroopa riigid	24 522	28 721	32 574	39 688	<i>Other European countries</i>
Aafrika riigid	1 221	2 057	2 039	1 636	<i>African countries</i>
Aasia riigid	17 126	22 908	29 649	36 961	<i>Asian countries</i>
Hiina	2 823	5 549	5 934	7 806	<i>China</i>
Jaapan	7 235	8 732	8 778	10 768	<i>Japan</i>
Ameerika Ühendriigid	20 503	23 824	29 601	27 442	<i>United States of America</i>
Kanada	3 239	4 271	4 513	3 823	<i>Canada</i>
Lõuna- ja Kesk-Ameerika riigid	3 471	4 359	5 494	5 715	<i>Central and South American countries</i>
Austraalia ja Okeania	4 561	6 440	6 715	7 205	<i>Australia and Oceania</i>
Muud riigid	11 823	12 567	13 647	7 713	<i>Other countries</i>
KOKKU	2 401 763	2 725 937	2 839 895	2 980 865	<i>TOTAL</i>

Metoodika

Majutusstatistika hõlmab kõiki Eestis tegutsevaid vähemalt viie voodikohaga üksusi, kes osutavad majutusteenust. Nende tegevusala kood Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK) järgi on 551, 552 või 553.

Methodology

Accommodation statistics cover all entities operating in Estonia that have at least five bed places and provide accommodation services. The activity code of these enterprises is 551, 552 or 553 according to the Estonian Classification of Economic Activities (EMTAK).

Kirjandust Publications

Eesti. Arve ja fakte 2014. (2014). Tallinn: Statistikaamet.
Minifacts about Estonia 2014. (2014). Tallinn: Statistikaamet.

Kasulikke linke Useful links

Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse Turismiarenduskeskus
<http://www.puhkaeestis.ee/et/eesti-turismiarenduskeskus/spetsialistile/turismistatistika>
Estonian Tourist Board
<http://www.visitestonia.com/en/additional-navigation/press-room/eas-views-on-tourism/estonian-tourism-statistics>

Maaailma Turismiorganisatsiooni veebileht
World Tourism Organization (UNWTO)
<http://www2.unwto.org/>

Eesti Panga välisreisi statistika
http://statistika.eestipank.ee/?lng=en#treeMenu/MAKSEBIL_JA_INVPOS/1410
International travel statistics by Eesti Pank
http://statistika.eestipank.ee/?lng=en#treeMenu/MAKSEBIL_JA_INVPOS/1410

Läti statistikaameti veebileht
Central Statistical Bureau of Latvia
<http://www.csb.gov.lv/en/dati/statistics-database-30501.html>

Soome statistikaameti veebileht
Statistics Finland
http://www.stat.fi/til/lii_en.html

TEADUS- JA ARENDUSTEGEVUS

Aavo Heinlo

Ülevaade

Oluline teaduspõhise majanduse poole liikumist kajastav näitaja on teadus- ja arendustegevusele (T&A) tehtud kulutuste suhe sisemajanduse koguprodukti (SKP) ehk teadus- ja arendustegevuse intensiivsus. Eestis on T&A intensiivsus alates 2001. aastast pidevalt kasvanud. Viimasel kolmel aastal on õlitööstuses tehtud suuri investeeringuid tehnoloogilisse arendusse ja 2011. aastal hõlmasid need koguni kolmandiku Eesti T&A kogukulutustest. Tänu sellele tõusis Eesti 2011. aastal Euroopa Liidu (EL) liikmesriikide pingereas oma T&A intensiivsuse näitajaga (2,37%) seitsmendale kohale. 2012. aastal T&A-sse tehtud investeeringud õlitööstuses vähenesid ja Eesti T&A intensiivsus kahanes 2,18%-ni. Seetõttu langes Eesti EL-i pingereas kahe koha võrra, ületades EL-i keskmist (2,07%) siiski kümnendiku protsendipunktiga.

Hoolimata õlitööstuse investeeringute vähenemisest 2012. aastal Eesti T&A kulutuste maht ikkagi enam-vähem säilis. Seda tänu nende kulutuste 14% suurenemisele kasumitaotluseta institutsionaalsetes sektorites, kuid enamgi veel tänu kasvule paljudel tegevusaladel ettevõtlus-sektoris. Näiteks info ja side ning kutse-, teadus- ja tehnikaalase tegevuse valdkonnas kasvasid T&A-le tehtud kulutused 2011. aastaga võrreldes peaaegu poolteist korda.

Riigi osatähtsus T&A kulutuste rahastajana ulatus veel sajandivahetusel 60%-ni, kuid on seitsaadik ettevõtlussektori jõudsalt kasvava rahastamise kõrval vähenenud, jäädes 2012. aastal 38% tasemele. Samal ajal kasvab riigi rahastuse maht pidevalt, suurenedes ka 2012. aastal – 20 miljoni euro võrra ehk 16%. Siinjuures on oluline märkida, et riigieelarve vahendusel saadud EL-i toetused liigitatakse riigilt saaduteks. Ettevõtlussektori T&A kulutustes on küll riigi osatähtsus rahastajana alla kümnendiku, kuid ka seal kasvas riigi rahastamine 2012. aastal 22% ehk 16,5 miljonist eurost 20,2 miljoni euroni, ennekoike tänu EAS-i väikeettevõtete toetustele ja arenduskeskuste rahastamisele. Veelgi olulisem on aga see, et T&A kulutuste rahastamise osatähtsus valitsemissektori kogukuludes endiselt kasvab (erandiks vaid kriisiaegne 2009. aasta), mis annab põhjust oodata asjaomastes strateegiadokumentides Eestile T&A valdkonnas püstitatud eesmärkide täitumist.

Pidevalt paraneb T&A-ga seotud personali kvaliteet. Aastatel 2007–2012 kasvas doktorikraadiga (sh teaduste kandidaadid) T&A töötajate arv 2580-st 3227-ni ehk veerandi võrra, nende hulgas naisdoktorite arv aga peaaegu poole võrra. Tõsi, ettevõtlussektoris oli 2012. aastal doktorikraad vaid igal kümnendal T&A töötajal, kasumitaotluseta sektorites aga neljal kümnest. Magistrikraadiga T&A töötajate arv kasvas samal ajavahemikul samuti veerandi jagu – 2400-st 3037-ni. Seega kasvas doktori- või magistrikraadiga töötajate osatähtsus T&A töötajate hulgas viie aastaga 54%-st 61%-ni.

Ettevõtetes on T&A töötajad nooremad ja paremini tasustatud. Märkimisväärselt erineb ettevõtlussektor kasumitaotluseta sektoritest teadlaste ja inseneride keskmise vanuse poolest. Ettevõtlussektoris oli nende keskmine vanus 2012. aastal 39, kasumitaotluseta sektorites 46 aastat. Noori meelitab ettevõtetesse võimalus panna end proovile rakendusuuringutes ja arendustöodes, kuid kindlasti ka kasumitaotluseta sektorite omast kõrgem palgatase. Ettevõtlussektoris kasvasid tööjõukulud T&A-ga seotud inимtööaasta kohta 2011. aasta 27 000 eurost 36 200 euroni 2012. aastal, kasumitaotluseta sektorites aga vaid 18 300 eurost 19 100 euroni. Aastaga muutus pooleteisekordne erinevus peaaegu kahekordseks.

Eestis töötavate välisteadlaste arv kasvab. Asutustes töötavaid välisteadlasi loetakse T&A statistikatöö raames üle alates 2004. aastast. Tollal oli neid 58 ja nad olid pärit 19 riigist. 2013. aastal oli välisteadlasi juba 393, neist mehi 283 ja naisi 110, ning esindatavaid riike 56. Viimati lisandusid riikide nimistusse Jordaania, Lõuna-Aafrika Vabariik ja Maroko. Enamikust riikidest oli Eestis vaid 1–2 teadlast, kuid enim välisteadlasi – 53 – oli 2013. aastal pärit Saksamaalt ja Venemaalt. Neile järgnesid Soome ja Itaalia vastavalt 29 ja 28 teadlasega.

RESEARCH AND DEVELOPMENT

Aavo Heinlo

Overview

Research and development intensity – i.e. the ratio of total research and development (R&D) expenditure to the gross domestic product (GDP) – is an important indicator of progress towards a knowledge-based economy. In Estonia, R&D intensity has been growing continuously since 2001. Over the last three years, the oil industry has made large investments in new technology and in 2011 these investments accounted for one third of Estonia's gross domestic expenditure on R&D (GERD). Estonia's R&D intensity was 2.37%, which boosted Estonia to the seventh position in the 2011 ranking of the European Union (EU) Member States. In 2012 the oil industry's R&D investments decreased and Estonia's R&D intensity fell to 2.18%. As a result, Estonia ranked two places lower, but its R&D intensity was still a tenth of a percentage point higher than the EU average (2.07%).

Despite the sizeable fall in investments in the oil industry in 2012, the volume of Estonia's R&D expenditure did not change much. This was ensured by the 14% rise in R&D expenditure in the non-profit institutional sectors, but even more by the rise in several economic activities in the business enterprise sector. Thus, compared to 2011, R&D expenditure increased almost 1.5 times in information and communication and in professional, scientific and technical activities, for example.

At the turn of the century, the share of the government in total R&D expenditure was 60%, but has since decreased due to the vigorous growth in funding in the business enterprise sector. In 2012 the government financed 38% of R&D expenditure. At the same time, the volume of government financing is growing constantly – in 2012 the growth was 16% or 20 million euros. It should be noted here that the EU supports received via the state budget are classified as state funding. Although the share of government financing in the business enterprise sector's R&D expenditure is less than a tenth, even there government financing grew in 2012 by 22% (from 16.5 to 20.2 million euros), mainly due to Enterprise Estonia's grants for small enterprises and research centres. Even more important is the fact that the share of R&D financing in the general government expenditure continues to rise (with the exception of the year 2009 during the recession). This gives reason to hope that Estonia will achieve the R&D-related targets defined in relevant strategy papers.

The quality of the personnel engaged in R&D shows steady improvement. In 2007–2012, the number of Doctors (incl. Candidates of Sciences) among R&D personnel increased by a quarter (from 2,580 to 3,227), whereas the number of female doctorate holders nearly doubled. In the enterprise sector only every tenth person engaged in R&D had a doctorate in 2012, while in the non-profit institutional sectors four out of ten employees had a doctorate. In the same period, the number of Master's degree holders also increased by a quarter – from 2,400 to 3,037. This means that the share of Doctors and Masters among R&D personnel increased from 54% to 61% in five years.

The R&D personnel in enterprises is younger and better paid. The enterprise sector differs substantially from the non-profit sectors in terms of the mean age of researchers. In 2012, the average age of researchers in the enterprise sector was 39, compared to 46 in the non-profit sectors. Young people are drawn to enterprises by the opportunity to try their hand at applied research and experimental development, but even more by the higher salary level compared to the non-profit sectors. In the business sector, the labour costs per person-year devoted to R&D increased from 27,000 euros in 2011 to 36,200 euros in 2012, whereas the rise in the non-profit sectors was from 18,300 to just 19,100 euros. The labour costs in the two sectors differed 1.5 times in 2012, but now the gap is almost twofold.

The number of foreign researchers working in Estonia is increasing. 2004 was the first year that foreign researchers working in institutions were counted separately for R&D statistics. In 2004 their number was 58 and they originated from 19 different countries. In 2013 the number of foreign researchers rose to 393 (incl. 283 male and 110 female researchers) and the number of countries to 56. The countries most recently added to the list include Jordan, South-Africa and Morocco. In most cases there are only 1–2 researchers from each country. In 2013 the largest numbers of foreign researchers came from Germany (53) and Russia (53), followed by Finland (29) and Italy (28).

Tabel 1. Teadus- ja arendustegevuse töötajad institutsionaalse sektori järgi, 2008–2013
Table 1. Personnel engaged in research and development by institutional sector, 2008–2013

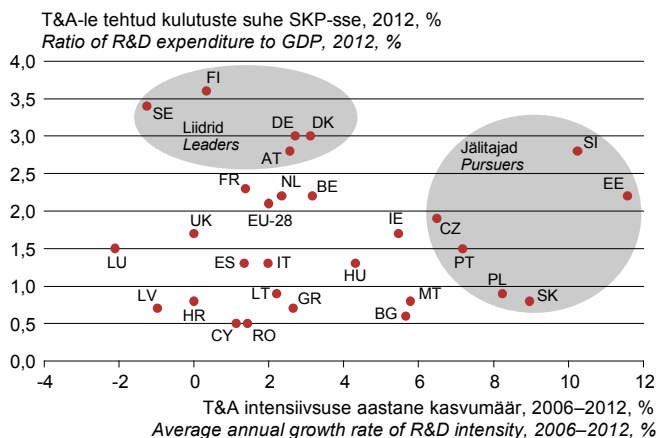
	Riiklik sektor <i>Government sector</i>	Kõrgharidus- sektor <i>Higher education sector</i>	Kasumitaotluseta erasektor <i>Private non-profit sector</i>	Ettevõtlus- sektor <i>Enterprise sector</i>	KOKKU <i>TOTAL</i>
Töötajad <i>Personnel</i>					
2008	1 108	5 338	152	3 023	9 621
2009	1 072	5 543	167	3 122	9 904
2010	1 090	5 669	132	3 183	10 074
2011	1 089	5 713	134	3 195	10 131
2012	1 120	6 076	153	2 856	10 205
2013	1 140	6 247	130	...	...
Teadus- ja arendustegevusele kulutatud tööaastad (nn täistööaja ekvivalent) <i>Working years spent on research and development (the so-called full-time equivalent)</i>					
2008	747	2 390	105	1 845	5 086
2009	718	2 688	101	1 924	5 430
2010	772	2 465	86	1 955	5 277
2011	776	2 735	93	2 121	5 724
2012	774	3 000	93	1 988	5 855
2013	851	2 850	88	...	...

Tabel 2. Teadus- ja arendustegevuse töötajad teadusvaldkonna ja soo järgi, 2013^a
Table 2. Personnel engaged in research and development by field of science and sex, 2013^a

	Teadlased ja insenerid			Tehnikud			Abipersonal			
	Researchers			Technicians			Supporting staff			
	K/T	N/F	M/M	K/T	N/F	M/M	K/T	N/F	M/M	
Loodusteadused	1 848	706	1 142	596	317	279	234	184	50	Natural sciences
Tehnikateadused	838	263	575	96	27	69	93	73	19	Engineering
Arstiteadus	571	368	203	182	149	33	65	49	16	Medical sciences
Põllumajandusteadused	306	158	148	87	55	32	34	26	8	Agricultural sciences
Sotsiaalteadused	1 040	624	416	94	73	21	102	80	22	Social sciences
Humanitaarteadused	1 046	658	388	167	126	41	118	89	29	Humanities
KOKKU	5 649	2 777	2 872	1 222	747	475	646	501	145	TOTAL

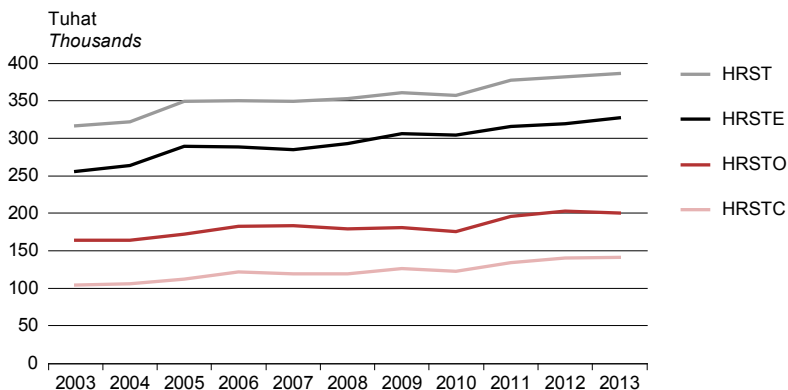
^a V.a ettevõtlussektor.

^a Excl. the enterprise sector.

Joonis 1. Teadus- ja arendustegevuse intensiivsus Euroopa Liidus, 2006–2012**Figure 1. Research and development intensity in the European Union, 2006–2012**

AT	Austria – Austria	FI	Soome – Finland	MT	Malta – Malta
BE	Belgia – Belgium	FR	Prantsusmaa – France	NL	Holland – Netherlands
BG	Bulgaaria – Bulgaria	GR	Kreeka – Greece	PL	Poola – Poland
CY	Küpros – Cyprus	HR	Horvaatia – Croatia	PT	Portugal – Portugal
CZ	Tšehhi – Czech Republic	HU	Ungari – Hungary	RO	Rumeenia – Romania
DE	Saksamaa – Germany	IE	Irish – Ireland	SE	Rootsi – Sweden
DK	Taani – Denmark	IT	Itaalia – Italy	SI	Sloveenia – Slovenia
EE	Eesti – Estonia	LT	Leedu – Lithuania	SK	Slovakkia – Slovakia
ES	Hispaania – Spain	LU	Luksemburg – Luxembourg	UK	Suurbritannia – United Kingdom
EU-28	EL-i keskmine – EU average	LV	Läti – Latvia		

Allikas/Source: Eurostat

Joonis 2. Teaduse ja tehnoloogia inimressurss, 2003–2013^a**Figure 2. Human resources in science and technology, 2003–2013^a**

^a HRST – kolmanda taseme haridusega või spetsialistidena töötavad 15–74-aastased; HRSTE – kolmanda taseme haridusega isikud; HRSTO – spetsialistidena töötavad isikud; HRSTC – kolmanda taseme haridusega spetsialistid.

^a HRST – persons aged 15–74 with tertiary education or occupied as specialists; HRSTE – persons with tertiary education; HRSTO – persons occupied as specialists; HRSTC – specialists with tertiary education.

Tabel 3. Teadlased ja insenerid teadusvaldkonna järgi, 2008–2013^a*Table 3. Researchers by field of science, 2008–2013^a*

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
Loodusteadused	1 772	1 863	1 756	1 807	1 899	1 848	Natural sciences
Tehnikateadused	806	751	868	787	830	838	Engineering
Arstiteadus	424	482	484	494	515	571	Medical sciences
Põllumajandusteadused	278	282	308	322	316	306	Agricultural sciences
Sotsiaalteadused	925	977	972	1 014	1 036	1 040	Social sciences
Humanitaarteadused	1 035	998	1 082	1 048	999	1 046	Humanities
KOKKU	5 240	5 353	5 470	5 472	5 595	5 649	TOTAL

^a V.a ettevõtlussektor.^a Excl. the enterprise sector.**Tabel 4. Teadus- ja arendustegevuse töötajad ettevõtlussektoris soo ja ettevõtte tegevusala järgi, 2012***Table 4. Personnel engaged in research and development in the enterprise sector by sex and by economic activity of the enterprise, 2012*

	T&A töötajate arv Number of personnel engaged in R&D							T&A-le kulutatud tööaastad Working years spent on R&D	
	KOKKU		teadlased ja insenerid		tehnikud		abipersonal		
	TOTAL		researchers		technicians		supporting staff		
	N/F M/M		N/F M/M		N/F M/M		N/F M/M		
Tegevusalad kokku	2 856	616	1 423	192	467	97	61	1 987,6	Economic activities total
Põllumajandus, metsa- majandus ja kalapüük	x	x	x	x	x	x	x	x	Agriculture, forestry and fishing
Mäetööstus	x	x	x	x	x	x	x	x	Mining and quarrying
Töötlev tööstus	580	103	292	68	72	21	24	378,6	Manufacturing
Elektrienergia, gaasi ja auruga varustamine; veevarustus	104	35	68	1	-	-	-	46,0	Electricity, gas and steam supply; water supply
Kanaliseerimine, jäätmetekogumine ja saastekäitlus	x	x	x	x	x	x	x	x	Sewerage, waste management and remediation activities
Ehitus	21	4	7	2	8	-	-	4,6	Construction
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	54	5	26	3	15	2	3	34,0	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Veondus ja laondus	x	x	x	x	x	x	x	x	Transportation and storage
Info ja side	859	86	494	32	205	25	17	702,1	Information and communication
Finants- ja kindlustustegevus	275	76	73	28	91	6	1	229,0	Financial and insurance activities
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	901	292	440	50	67	37	15	563,3	Professional, scientific and technical activities
Muu tegevusala ^a	36	13	6	8	2	6	1	21,2	Other activities ^a

^a Majutus, kinnisvara, haridus, tervishoid ja sotsiaalhoolekanne, muu ühiskonna-, sotsiaal- ja isikuteenindus.^a Accommodation, real estate, education, health and social work, other community, social and personal service activities.

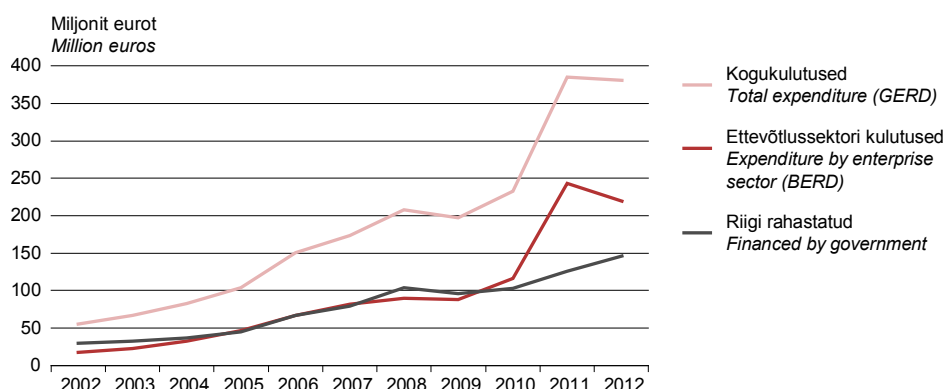
Tabel 5. Kulutused asutuse- ja ettevõttesisesele teadus- ja arendustegevusele institutsionaalse sektori järgi, 2008–2013*Table 5. Intramural research and development expenditure by institutional sector, 2008–2013*

	Riiklik sektor <i>Government sector</i>	Kõrgharidus-sektor <i>Higher education sector</i>	Kasumitaotluseta erasektor <i>Private non-profit sector</i>	Ettevõtlussektor <i>Enterprise sector</i>	KOKKU <i>TOTAL</i>
Kulutused, miljonit eurot <i>Expenditure, million euros</i>					
2008	24,5	89,3	4,3	89,9	208,0
2009	21,7	83,2	4,3	88,2	197,4
2010	24,6	88,5	2,9	116,8	232,8
2011	31,1	107,0	3,5	242,8	384,4
2012	35,4	122,3	4,0	219,0	380,7
2013	29,1	137,9	3,4	...	...
Riigi rahastatud, % <i>Financed by government, %</i>					
2008	91	82	52	7	50
2009	85	81	18	11	49
2010	78	79	39	11	44
2011	80	78	43	7	33
2012	74	80	51	9	38
2013	81	82	54	...	...

Tabel 6. Kulutused teadus- ja arendustegevusele ettevõtlussektoris rahastamisallika ja ettevõtte töötajate arvu järgi, 2012*Table 6. Research and development expenditure in the enterprise sector by source of funds and number of employees of the enterprise, 2012*

Töötajate arv	Kulutused, miljonit eurot	Rahastamisallikas, %				
		riik	ettevõtted	kasumi- taotluseta erasektor	kõrgharidus- sektor	välisallikad
		govern- ment	enter- prises	private non- profit sector	higher education sector	foreign funds
Number of employees	Expenditure, million euros	Source of funds, %				
Ettevõttesisesele teadus- ja arendustegevusele tehtud kulutused						
Intramural research and development expenditure						
0–19	31,0	20	72	0	0	7
20–49	15,2	25	56	0	0	19
50–99	17,6	55	41	-	-	4
100–249	7,9	6	90	-	-	4
>249	147,3	-	99	-	-	1
KOKKU	219,0	9	87	0	0	4
TOTAL						
Ettevõttevälisele teadus- ja arendustegevusele tehtud kulutused ^a						
Extramural research and development expenditure ^a						
0–19	1,5	20	78	-	0	2
20–49	2,3	21	78	-	1	0
50–99	1,8	0	100	-	-	0
100–249	0,9	-	100	-	-	0
>249	13,6	-	100	-	-	0
KOKKU	20,2	4	96	-	0	0
TOTAL						

^a Ainult sisemise teadus- ja arendustegevusega ettevõtete andmed.^a Only enterprises with intramural research and development activities are included.

Joonis 3. Teadus- ja arendustegevusele tehtud kulutused, 2002–2012**Figure 3. Expenditure on research and development, 2002–2012****Tabel 7. Kulutused ettevõttesisesele teadus- ja arendustegevusele ettevõtlussektoris rahastamisallika ja tegevusala järgi, 2012****Table 7. Intramural research and development expenditure in the enterprise sector by source of funds and economic activity, 2012**

Tegevusala	Kulutused, miljonit eurot <i>Expenditure, million euros</i>	Rahastamisallikas, % <i>Source of funds, %</i>					Economic activity
		riik <i>government</i>	ettevõtte <i>enterprises</i>	kasumitaotluseta erasektor <i>private non-profit sector</i>	kõrgharidussektor <i>higher education sector</i>	välisallikad <i>foreign funds</i>	
Tegevusalad kokku	219,0	9	87	0	0	4	Economic activities total
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	x	x	x	x	x	x	Agriculture, forestry and fishing
Mäetööstus	x	x	x	x	x	x	Mining and quarrying
Töötlev tööstus	95,0	1	97	-	-	1	Manufacturing
Elektrienergia, gaasi ja auruga varustamine; veevarustus	2,1	13	87	-	-	-	Electricity, gas and steam supply; water supply
Kanaliseerimine, jäätmekogumine ja saastekäitlus	x	x	x	x	x	x	Sewerage, waste management and remediation activities
Ehitus	3,1	0	100	-	-	-	Construction
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	1,7	-	100	-	-	-	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Veondus ja laondus	x	x	x	x	x	x	Transportation and storage
Info ja side	52,6	9	83	-	-	8	Information and communication
Finants- ja kindlustustegevus	11,7	-	100	-	-	0	Financial and insurance activities
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	35,8	38	57	0	0	5	Professional, scientific and technical activities
Muu tegevusala ^a	1,7	11	89	-	-	-	Other activities ^a

^a Majutus, kinnisvara, haridus, tervishoid ja sotsiaalhoolekanne, muu ühiskonna-, sotsiaal- ja isikuteenindus.^a Accommodation, real estate, education, health and social work, other community, social and personal service activities.

Tabel 8. Kulutused asutusesisesele teadus- ja arendustegevusele kasumitaotluseta institutsionaalsetes sektorites^a rahastamisallika järgi, 2008–2013

Table 8. Intramural research and development expenditure in non-profit institutional sectors^a by source of funds, 2008–2013
(miljonit eurot – million euros)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
Riik	97,7	86,6	89,8	109,4	125,6	138,1	Government
Ettevõtted	5,1	4,5	4,5	4,4	4,8	6,5	Enterprises
Kasumitaotluseta organisatsioonid	0,2	1,0	0,4	0,4	0,3	0,3	Non-profit organisations
Kõrgharidus-sektor	1,0	1,2	1,3	1,1	1,2	0,8	Higher education sector
Välisallikad	14,2	15,8	20,0	26,3	29,7	25,8	Foreign funds
KOKKU	118,2	109,2	116,0	141,6	161,7	170,5	TOTAL

^a V.a ettevõtlussektor.

^a Excl. the enterprise sector.

Tabel 9. Kulutused asutusesisesele teadus- ja arendustegevusele teadusvaldkonna järgi, 2008–2013^a

Table 9. Intramural research and development expenditure by field of science, 2008–2013^a
(miljonit eurot – million euros)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
Loodusteadused	46,3	43,9	49,6	60,1	69,1	65,8	Natural sciences
Tehnikateadused	22,5	20,3	15,8	18,5	24,8	28,6	Engineering
Arstiteadus	17,3	16,3	20,4	21,4	26,6	29,3	Medical sciences
Põllumajandus-teadused	6,6	6,7	7,7	12,2	9,0	13,1	Agricultural sciences
Sotsiaalteadused	10,8	9,2	9,2	15,3	15,8	18,7	Social sciences
Humanitaarteadused	14,7	12,8	13,2	14,1	16,4	15,0	Humanities
KOKKU	118,2	109,2	116,0	141,6	161,7	170,5	TOTAL

^a V.a ettevõtlussektor.

^a Excl. the enterprise sector.

Tabel 10. Asutusesisesele teadus- ja arendustegevusele tehtud kulutuste jaotus tegevuse liigi ja institutsionaalse sektori^a järgi, 2013

Table 10. Distribution of intramural research and development expenditure by type of activity and institutional sector^a, 2013
(protsenti – percentages)

	Alus-uuringud Basic research	Rakendus-uuringud Applied research	Katse- ja arendustöö Experimental development	
Riiklik sektor	48	32	20	Government sector
Kõrgharidus-sektor	49	36	15	Higher education sector
Kasumitaotluseta erasektor	0	97	3	Private non-profit sector
KOKKU	48	36	16	TOTAL

^a V.a ettevõtlussektor.

^a Excl. the enterprise sector.

Tabel 11. Ettevõttesisesele teadus- ja arendustegevusele tehtud kulutuste jaotus ettevõtlus-sektoris tegevuse liigi järgi, 2012

Table 11. Distribution of intramural research and development expenditure in the enterprise sector by type of activity, 2012
(protsenti – percentages)

	Alus- uuringud	Rakendus- uuringud	Katse- ja arendustöö			
			toode, materjal, teenus	tehnoloogiline protsess või süsteem	muu	
			Experimental development			
			product, material, service	technological process or system	other	
Tegevusalad kokku	3	13	42	36	6	Economic activities total
Tööstus	2	8	30	50	11	Industry
töötlev tööstus	2	8	33	44	13	manufacturing
Teenindus	4	18	56	21	1	Services

Tabel 12. Tööstusomandi õiguskaits, 2009–2013

Table 12. Legal protection of industrial property, 2009–2013

	2009	2010	2011	2012	2013	
Saabunud rahvusvahelised registreeringud						Received international registrations
Kaubamärgid	1 955	1 746	1 788	1 535	1 643	<i>Trade marks</i>
Tööstusdisainilahendused	25	21	17	17	22	<i>Industrial designs</i>
Esitatud taotlused						Filed applications
Kaubamärgid	1 317	1 386	1 254	1 106	1 263	<i>Trade marks</i>
Patendid	96	97	77	25	42	<i>Patents</i>
Kasulikud mudelid	132	166	88	74	101	<i>Utility models</i>
Tööstusdisainilahendused	95	74	52	86	52	<i>Industrial designs</i>
Mikrolülituste topoloogiad	-	-	-	-	-	<i>Layout designs of integrated circuits</i>
Geograafilised tähised	1	1	1	-	-	<i>Geographical indications</i>
Eesti taotlejalt						From Estonian applicants
kaubamärgid	1 043	1 067	888	857	992	<i>trade marks</i>
patendid	76	84	62	20	25	<i>patents</i>
kasulikud mudelid	128	158	82	62	95	<i>utility models</i>
tööstusdisainilahendused	93	71	51	86	51	<i>industrial designs</i>
mikrolülituste topoloogiad	-	-	-	-	-	<i>layout designs of integrated circuits</i>
geograafilised tähised	1	1	1	-	-	<i>geographical indications</i>
Registrisse kantud						Registered
Kaubamärgid	1 200	943	986	1 163	1 082	<i>Trade marks</i>
Patendid	132	120	129	116	78	<i>Patents</i>
Kasulikud mudelid	91	107	78	75	68	<i>Utility models</i>
Tööstusdisainilahendused	59	71	54	94	57	<i>Industrial designs</i>
Mikrolülituste topoloogiad	-	-	-	-	-	<i>Layout designs of integrated circuits</i>
Geograafilised tähised	2	-	-	-	-	<i>Geographical indications</i>

Allikas: Patendiamet

Source: Estonian Patent Office

Metoodika

Teadus- ja arendustegevusega (T&A) üksused (asutused ja ettevõtted) jagatakse rahvusvahelise metoodika^a järgi nelja sektorisse: kõrgharidussektor, riiklik sektor, kasumitaotluseta erasektor ja ettevõtlussektor (vt raamatu lõpus olevaid mõisteid). Kolme esimese sektori andmete saamiseks küsitletakse kõiki T&A-ga seotud teadus-, haridus- jt asutusi (haiglad, muuseumid jms), seltse ja ühinguid. Rahvusvaheliselt võrreldavad andmed on olemas alates 1993. aastast.

Ettevõtlussektori andmed koguti nendelt ettevõtetelt, kes olid viimastel aastatel aastaaruannetes näidanud arengu- ja uurimiskulusid. Peale selle kaasati kõik need ettevõtted, kelle põhitegevus on T&A või kes kuuluvad kõrg- või biotehnoloogiliste ettevõtete hulka, ja ka need ettevõtted, kelle T&A on rahastanud mitmesugused sihtasutused ja fondid. Ettevõtete andmeid koguti esimest korda 1998. aasta kohta.

T&A-le tehtud kulutused seostatakse üksusega (asutuse- või ettevõttesisesed kulutused). Arvesse ei võeta väljastpoolt üksust tellitud või ostetud tegevusele tehtud kulutusi, muidu tekiks kulutuste summeerimisel topeltarvestus. Statistika kajastab T&A töötajaid, T&A-le tehtud kulutusi ja nende rahastamise allikaid ning T&A liiki (alus- ja rakendusuringud ning katse- ja arendustöö).

Methodology

According to the international methodology^a, the statistical units engaged in research and development (R&D) are divided into the following four sectors: higher education sector, government sector, private non-profit sector and enterprise sector (see the definitions at the end of the book). To receive data about the first three sectors, all scientific, educational and other institutions (hospitals, museums, etc.), societies and associations engaged in R&D activities are completely enumerated. Internationally comparable data are available starting from 1993.

In case of the enterprise sector, data were collected from enterprises who had reported R&D costs in recent years, from all enterprises whose main activity is R&D or who are classified as high-technology or biotechnology enterprises as well as from enterprises whose R&D activities have been financed by different foundations and funds. Data on enterprises were first collected for the year 1998.

R&D expenditure is linked to the unit performing the R&D activity (so-called intramural expenditure). Expenditure on R&D activities which have been purchased or ordered from outside the unit is not taken into account to avoid duplication in the calculation of total expenditure. The statistics cover employees engaged in R&D, expenditure on R&D and the sources of R&D funding as well as the type of R&D (basic research, applied research, experimental development).

Kasulikke linke

Useful links

Eesti Teadusportaal

<https://www.etis.ee/portal/index.aspx>

Estonian Research Portal

<https://www.etis.ee/portal/index.aspx?lang=en>

Eurostati teadus-, tehnoloogia- ja innovatsioonistatistika

Eurostat science, technology and innovation statistics

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/science_technology_innovation/introduction

OECD teadus-, tehnoloogia- ja T&A statistika

OECD science, technology and R&D statistics

http://www.oecd-ilibrary.org/science-and-technology/data/oecd-science-technology-and-r-d-statistics/main-science-and-technology-indicators_data-00182-en

^a <http://browse.oecdbookshop.org/oecd/pdfs/free/9202081e.pdf>

MÕISTED

Aastakeskmine rahvaarv – pool elanike aasta alguse ja lõpu arvu summast.

Abipersonal (teadus- ja arendustegevuse statistikas) – abitööjõud (töölised, ametnikud, sekretärid), kes osaleb teadus- ja arendustegevuse projektides või on otseselt nendega seotud.

Absoluutse vaesuse määr – nende isikute osatähtsus, kelle ekvivalentnetosissetulek on absoluutse vaesuse piirist madalam. Absoluutse vaesuse piir on arvestuslik elatusmiinimum.

Aheldamine – referentsaasta alusel ja eri baasperioodide järgi arvestatud indeksi kumuleeruv ühendamine vastavate ahelindeksite abil.

Alaealine – alla 18-aastane isik.

Algkool – üldhariduskool, mis võimaldab põhiharidusõpet 6. klassini. Hõlmab ka lasteaedu-algkooli ja erivajadustega laste algkooli (kuni 2009. aastani k.a). Alates 2010. aastast asendab algkooli põhikool, kus õpe toimub I või I ja II kooliastmel, kusjuures II kooliastmel ei pea õpe toimuma kõikide II kooliastme klasside ulatuses.

Alusharidus – lasteasutuses omandatav teadmiste, oskuste, vilumuste ja käitumisharjumiste kogum, mis loob eeldused edukaks edasijõudmiseks igapäevaelus ja koolis. Kodus toimuvat õpet alushariduse statistika ei hõlma.

Alusuuring – teoreetiline ja eksperimentaalne uuring uute teadmiste saamiseks nähtuste ja sündmuste põhialuste kohta, seadmata eesmärgiks nende teadmiste kohest rakendamist.

Ambulatoorne arstiabi – mittetatsionaarne tervishoiuteenus, mille korral patsiendi visiit tervishoiuasutusse kestab mõni tund ja ööpäevaringne haiglas viibimine ei ole vajalik.

Ambulatoorne vastuvõtt – meditsiiniabi (tervishoiuteenust) vajava isiku pöördumine arsti poole vastuvõtuajal.

Arvestuslik elatusmiinimum – elatusvahendite väikseim kogus, mis katab inimese igapäevased vajadused. Elatusmiinimum koosneb arvestuslikust minimaalsest toidukorvist (v.a alkohol ja tubakas) ja muudest individuaalsetest kulutustest (k.a eluasemekulutused).

Asenduskoduteenus – teenuse osutajalt lapsele tema põhivajaduste rahuldamiseks peresarnaste elutingimuste võimaldamine, et luua talle turvaline ja arenguks soodne elukeskkond ning valmistada ta ette võimetekohaseks toimetulekuks täiskasvanuna. Asenduskoduteenusele on õigus lapsel, kelle vanemad on surnud, tagaotsitavaks kuulutatud või teadmata kadunud; kelle vanematele on nende piiratud teovõime tõttu määratud eestkostja; kelle vanematelt on vanemaõigused ära võetud; kelle vanematelt on laps ära võetud ilma vanemaõiguste äravõtmiseta või kelle vanemad kannavad eelvangistust või vangistust vanglas.

Avalik raudtee – raudteeinfrastruktuur, mille kasutamine raudteeveoteenuse osutamiseks peab olema ühtviisi tagatud (juurdepääsu tagavad põhi- ja lisateenused ning tasu, aeg ja muud kasutustingimused) kõigile raudtee-ettevõtjatele raudteeseaduses sätestatud alustel ja korras.

Bakalaureuseõpe – kõrghariduse esimese astme õpe, mille kestel üliõpilane süvendab oma üldharidusteadmisi, omandab eriala alusteadmisi ja -oskusi ning magistriõppeks ja töö alustamiseks vajalikke teadmisi ja oskusi. Sisseastumise eelduseks on keskharidus või sellega võrdsustatud kutseharidus või sellele vastav välisriigi kvalifikatsioon. Bakalaureuseõppe lõpetamine on omakorda eelduseks edasisele magistriõppele.

Bilansimaht – käibe- ja põhivara summa, mis võrdub kohustuste ja omakapitali summaga. Põhivara hõlmab finantsvara, nii materiaalsel kui ka immateriaalsel põhivara, kinnisvarainvesteeringuid ja bioloogilisi (tootvaid) varasid.

Brutonõue – lepingu täitmise kohustuse sissenõudmine kindlustusandjalt.

Brutopreemia – summa, mida kindlustusvõtja maksab kindlustuse eest.

CO₂ ekvivalent – näitab selle gaasi kogusele vastavat CO₂ kogust, millel on samaväärne kliimamuutust esilekutsuv potentsiaal.

Defineerimata baasharidusega kutseõpe – kutseõpe erivajadustega noortele ja ilma põhihariduseta noortele ning kutseõpe koolikohustusea ületanud põhihariduseta isikutele. Õppima asumise eeltingimuseks ei ole ühegi haridustaseme varasem omandamine.

Diplomiõpe – õpe, mille kestel üliõpilane täiendab oma üldhariduslikku baasi, süvendab kutseoskusi ja omandab teadmised valitud erialal töötamiseks ja edasiõppimiseks. Vastuvõtt toimus aastani 2002. Kvalifikatsioon on võrdsustatud rakenduskõrgharidusega.

Doktoriõpe – kõrghariduse kõrgeima astme õpe, mille kestel üliõpilane omandab iseseisvaks teadus-, arendus- või kutsealaseks loometööks vajalikud teadmised ja oskused. Doktoriõppe alustamise tingimuseks on magistrikraadi või sellele vastava kvalifikatsiooni olemasolu.

Eelmise aasta hind – mahunäitaja, mis on kaalutud eelmise aasta hindade järgi.

Ehitushinnaindeks – indeks, mis näitab baasaastale iseloomuliku ehitustegevuse maksumuse muutust ehitusplatsi otsekulude tasemel. Otsekuludes arvestatavad ressursid hõlmavad kolme põhigruppi – tööjõud, ehitusmasinad ja -materjal.

Ehitismahuindeks – omal jõul Eestis tehtud ehitustööde maksumuse muutus püsivhindades.

Ehitustoimla – mitteehitusettevõtete struktuuriüksus, mis tegeleb ehitusega.

Ehitustööd – hoonestusprojektide arendus edasise müügi eesmärgil; hoonete, rajatiste või nende osade ehitamine ja remont; eriehitustööd, sh ehitustegevust ettevalmistavad tööd, seadmete ja süsteemide paigaldus ehitistesse, välis- ja siseviimistlus, k.a ehitus- ja lammutusseadmete üürimine koos operaatoriga.

Ehitustööde maksumus – tellijatele müüdud ja oma tarbeks tehtud ehitustööde maksumus, mis hõlmab topeltarvestust alltöövõtutööde puhul.

Ekspordihinnaindeks – indeks, mis näitab eksporditud kaupade hindade arengut.

Eksport – Eestis toodetud kaupade väljavedu, välismaalt sisse toodud kaupade väljavedu (re-eksport), kaupade ajutine väljavedu nende töötlemiseks välisriigis, kaupade taasväljavedu pärast nende töötlemist Eestis ning välisriikide vee- ja õhusõidukite varude tarned. Ei hõlma transiiti ega teenuseid.

Ekvivalentnetosissetulek – leibkonna sissetulek, mis on jagatud leibkonnaliikmete tarbimiskaalude summaga.

Elektroonilise side teenus – teenus, mis seisneb kokkulepitud tingimustel signaalide edastamises või suunamises peamiselt või tervikuna elektroonilise side võrgu kaudu. Elektroonilise side teenus on ka võrguteenus.

Elektroonilise side võrk – ülekandesüsteem koos selle tööks vajalike lülitusseadmete ja muude tugisüsteemidega, mis võimaldavad edastada ja suunata signaale kaabli kaudu, samuti raadio, optiliste või muude elektromagnetiliste vahenditega. Elektroonilise side võrk on olenemata selle kaudu edastatava info iseloomust ka satelliitvõrk, telefonivõrk, andmesidevõrk, mobiiltelefonivõrk, ringhäälinguvõrk, kaabellevivõrk ja elektrikaablisüsteem, kui seda kasutatakse signaalide edastamiseks või suunamiseks.

Eluhoone – hoone, milles kogu pind või vähemalt pool sellest on ette nähtud alaliseks elamiseks (ühepereelamu, kahepereelamu, ridaelamu või mõni muu mitmepereelamu).

Eluaseme hinnaindeks – indeks, mis näitab kodumajapidamiste soetatud eluasemete ruutmeetrihindade muutust.

Eluruum – alaliseks elamiseks sobiv ühepereelamu, kahepereelamu- ja ridaelamusektsioon või korter, milles on vähemalt üks tuba ja mis vastab sanitaartechnilistele nõuetele.

Elussünd – elusalt sündinud lapse ilmaletoomine, s.t elutunnustega lapse sünd, olenemata raseduse kestusest.

Energiabilanss – energiaga varustatuse ja tarbimise tasakaalustatus.

Erakool – eraõigusliku juriidilise asutusena tegutsev põhikool või gümnaasium.

Erivajadustega laste kool – kool keha-, kõne-, meele- ja/või vaimupuudega, psüühikahäirega või kasvatusel eritingimusi vajavatele õpilastele. Võrreldes tavakoolidega on tehtud muudatusi või kohandusi kooli õppekavast tulenevas õppesisus, vastava erialarühmaga koos õppimiseks rühma töökavas või õpikeskkonnas (õppevorm, õpperuumid, õppevahendid, meetodid, suhtluskeel, spetsiaalse ettevalmistusega pedagoogid, vajaduse korral tugipersonal).

Esimese astme kohus – maa- ja halduskohus.

Esimese astme kuritegu – süütegu, mille eest on karistusseadustikus raskeima karistusena ette nähtud üle viie aasta pikkune tähtajaline vangistus, eluaegne vangistus või sundlõpetamine.

Esmaselt registreeritud sõiduk – Eestis esmaselt registreeritud maanteetranspordivahend.

Etendus – lavastuse avalik ettekanne.

Ettevõtte – äriühing, füüsilisest isikust ettevõtja.

Ettevõtete arv – tegutsevate ettevõtete arv ehk ettevõtted, kellel oli aruandeperioodil finantsmajanduslik tegevus (müügitulu, kulud jne).

Ettevõtlussektor (teadus- ja arendustegevuse statistikas) – ettevõtted, organisatsioonid ja institutsioonid, mille põhitegevus on kaupade või teenuste tootmine müügiks majanduslikult tasuva hinna eest (v.a kõrgharidus), ning peamiselt ettevõtlust teenindavad kasumitaotluseta era-institutsioonid.

Fikseeritud andmeside teenus ehk telefoniteenus – üldkasutatav elektroonilise side teenus, mis võimaldab riigisest ja rahvusvaheliste kõnede tegemist ja vastuvõttu ning juurdepääsu hädaabi-teenustele Eesti või rahvusvahelisse numeratsiooniplaani kuuluva numbriga või sellega seotud lühivalikukoodi abil.

Finantssektor – koosneb institutsionaalsetest üksustest, mille põhitegevusala on finantsvahendus, finantsvahenduse abitegevus või kindlustus.

Finantsvahendus – tegevus, mille käigus ettevõtte omandab finantsvara ja võtab samal ajal endale kohustusi omal vastutusel.

FOB-väärtus – kauba maksumus, mis hõlmab tootmishinda ja neid kulusi, mis on seotud kauba veoga eksportiva maa riigipiirini.

Gini koefitsient – ekvivalentsissetuleku taseme järgi reastatud rahvastiku kumulatiivse osatähtsuse ja nende saadud kumulatiivse ekvivalentsissetuleku seos. Näitaja varieerub 0-st 1-ni – mida suurem on selle väärtus, seda ebavõrdsem on tulude jaotus. Kui koefitsient on 1, saab üks inimene kogu sissetuleku, kui 0, jaotuvad tulud ühiskonnas kõigi vahel võrdselt.

Gümnaasium – üldhariduskool, mis loob võimalused üldkeskhariduse omandamiseks. Gümnaasiumis on 10.–12. klass, gümnaasiumi juures võib olla ka põhikooli 1.–9. klass. Mõiste ei hõlma täiskasvanute gümnaasiumit ega erivajadustega laste koole, kui pole märgitud teisiti. Kooli nimetuses ei pea olema sõna „gümnaasium“.

Gümnaasiumiaste – üldhariduskooli 10.–12. klass (1989. aastani 9.–11. klass).

Haigla – ööpäevast statsionaarset arstiabi osutav meditsiiniasutus, mille asukohale, ehitisele, administratiivsele korraldusele ja personalile on kehtestatud erinõuded. Tavaliselt osutavad haiglad peale statsionaarse tervishoiuteenuse ka päevaravi ja ambulatoorseid teenuseid.

Heitunu – mittetöötav isik, kes sooviks töötada ja oleks valmis töö olemasolu korral kohe tööle asuma, kuid ei otsi aktiivselt tööd, sest on kaotanud lootuse seda leida.

Hiline lootesurm (surnultsünd) – vähemalt 500-grammise sünnikaaluga loote üsasisene surm pärast 22. rasedusnädalat.

Hoone – maapinnaga püsikindlalt ühendatud, katuse, välispiirete ja siseruumiga ehitis.

Hukkunu (transpordistatistikas) – inimene, kes suri liiklusõnnetuses saadud vigastuste tagajärjel sündmuskohal või 30 päeva jooksul pärast liiklusõnnetust. Kui inimene suri saadud vigastustesse hiljem kui 30 päeva pärast õnnetust, loetakse ta vigastatuks. Suitsiidi teinud arvestatakse hukkunute hulka.

Hulgikaubandusettevõtte – ettevõtte, mille põhitegevus on kauba (v.a mootorsõidukid ja mootorrattad) edasimüük ja vahendus tööstus- ja kaubanduslikele tarbijatele, asutustele ja organisatsioonidele, k.a liisinguettevõtetele (EMTAK-is tegevusala G46).

Hõivatu – isik, kes uuritaval perioodil töötas ja sai selle eest tasu kas palgatöötaja, ettevõtja või vabakutselisena; töötas otsese tasuta pereettevõttes või oma talus; ajutiselt ei töötanud.

Hõivatud ametikohtade arv – kõik kvartali teise kuu 15. kuupäeval ettevõttes/asutuses/organisatsioonis olevad tasustatavad ametikohad, millel töötaja või ametnik töötab kas töölepingu, teenistuslepingu või avaliku teenistuse seaduse alusel. Siia kuuluvad ka avaliku teenistuse seaduse (ATS) § 2 lõikes 2 loetletud isikud ja lõikes 3 loetletud järgmised isikud: Vabariigi President, Vabariigi Valitsuse liige, kohtunik, õiguskantsler, riigikontrolör, riiklik lepitaja, valla- või linnavalitsuse liige, osavalla- või linnaosavanem.

Hüvitised töötajatele – töötasu, töötaja eest tasutav sotsiaalmaks ja töötuskindlustusmaksed.

Imikusurm – alla aastase elusalt sündinud lapse surm.

Impordihinnaindeks – indeks, mis näitab imporditud kaupade hindade arengut.

Import – kaupade sissevedu Eestisse sisetarbimiseks ja välismaale edasimüügiks, taasväljaveo kohustusega ajutine sissevedu töötlemise eesmärgil ning taassissevedu pärast töötlemist väljaspool Eestit. Ei hõlma transiiti ega teenuseid.

Integreeritud bakalaureuse- ja magistriõpe – bakalaureuse- ja magistriõppe integreeritud õppekavadel põhinev õpe, mis sisaldab nii alusõpet kui ka süvendatud spetsialiseerumisega õpet. Üheastmelised integreeritud õpped on arsti-, loomaarsti-, proviisori-, hambaarsti-, arhitekti- ja ehitusinseneriõpe ning klassiõpetaja õpetajakoolitus. Proviisori-, arhitekti-, ehitusinseneriõppe või klassiõpetaja õpetajakoolituse lõpetajale antakse magistrikraad. Arsti-, hambaarsti- või loomaarstiõppe lõpetajale antakse vastavalt arstikraad, hambaarstikraad või loomaarstikraad. Sisseastumise eelduseks on keskharidus või sellega võrdsustatud kutseharidus. Integreeritud bakalaureuse- ja magistriõppe lõpetamisel saadud kvalifikatsioon annab õiguse kandideerida doktoriõppesse.

Intress – laenu hind ehk laenu kasutamise eest laenuandjale makstav tasu.

Intressimäär – intressi suurus väljendatuna protsendina tagastamata laenusummast (laenujäägist) või kogu esialgsest laenusummast mingi kindla perioodi (aasta, kuu, päeva) kohta.

Investeeringud põhivarasse – aruandeperioodil soetatud, ka kapitalirendiga omandatud ehitiste, maa, masinate, seadmete, transpordivahendite, sisseseade ja muu inventari maksumus; uusehituse ning olemasoleva põhivara laiendamise, rekonstrueerimise ja renoveerimise puhul ka tehtud tööde maksumus; investeeringud immateriaalsesse põhivarasse ja väärisesemetesse. Hõlmab ka kinnisvarainvesteeringuna klassifitseeritud kinnisvaraobjektide soetamist.

IP-TV (Internet Protocol Television) – digitaalse audiovisuaalmeedia taasedastamise liik, kus andmevoog liigub IP-pakettidena tavalise IP-infrastruktuuri kaudu (kohtvõrgus või interneti teel).

Jaekaubandusettevõte – ettevõte, mille põhitegevus on eelkõige kauba (v.a mootorsõidukid ja mootorrattad) müümine peamiselt kodumajapidamises kasutamiseks (EMTAK-is tegevusala G47).

Jooksevhinnad – vaadeldud ajavahemikul kehtinud hinnad.

Juriidiline isik – täis-, usaldus- või osaühing, aktsiaselts, tulundusühistu, mittetulundusühing, avalik-õiguslik juriidiline isik.

Kaabellevivõrk – elektroonilise side võrk (üldjuhul koaksiaal- või fiiberoptiline), mis on loodud kaabelleviteenuse osutamiseks.

Kapitali kogumahu – põhivara soetamiseks tehtud kulu ja põhivara müügist saadud tulu vahe ning varude muutus. Varude muutust mõõdetakse lisandunud ja kasutatud varude ning varuna hoitud kaupadega seotud kahju väärtuse vahena.

Kapitalikaubad – masinad ja seadmed, mida kasutatakse teiste kaupade tootmiseks, ning tööstuslikud transpordivahendid.

Kapitalisiirded – rahalised ja mitterahalised siirded, mis on seotud vara soetamise või käsutamisega.

Kasum (kahjum) enne maksustamist – ärikasumile on liidetud finantstulud ja maha arvatud finantskulud, s.o kasum (kahjum) enne dividendide tulumaksukulu mahaarvamist.

Kasumitaotluseta erasektor (teadus- ja arendustegevuse statistikas) – avalikke teenuseid osutavad erainstitutsioonid (seltsid, ühingud, tarbijate ühendused jms), mida riik ei kontrolli.

Kasumitaotluseta institutsionaalne sektor (teadus- ja arendustegevuse statistikas) – riiklik sektor, kõrgharidussektor ja kasumitaotluseta erasektor.

Kasumitaotluseta üksus – mittetulundusühing, sihtasutus, riigiasutus, kohaliku omavalitsuse asutus.

Kasutatav kogutulu – institutsionaalsete sektorite või üksuste esmaste tulude bilansi ja saadud maksete ja siirete (v.a mitterahalised sotsiaalsiirded) summa ning kõikide tehtud maksete ja siirete (v.a mitterahalised sotsiaalsiirded) vahe. Kõigi sektorite/üksuste kasutatavate kogutulude summa on kasutatav kogutulu.

Kasvuhoonegaasid – gaasid, mille molekulid seovad Maalt atmosfääri tagasipeegelduvat infrapunakiirgust, tõstes sellega atmosfääri temperatuuri. Peamised kasvuhoonegaasid on süsinikdioksiid (CO₂), metaan (CH₄), dilaammastikoksiid (N₂O), fluoreeritud süsivesinikud (HFC), perfluoreeritud süsinikuühendid (PFC) ja väävelheksafluorid (SF₆).

Katse- ja arendustöö – süstemaatiline töö, mida tehakse alus- ja rakendusuuringutest saadud teadmiste põhjal uue või täiustatud omadustega materjali, toote, seadme, protsessi, süsteemi või teenuse väljatöötamiseks.

Kaubavahetuse puudujääk ehk defitsiit – summa, mille võrra kaupade impordi maksumus ületab ekspordi oma.

Kaubaveo maht – veomahtude hindamisel kasutatakse kaubaveonäitajatenäitena veetud kauba kogust tonnides ja veosekäivet tonnkilomeetrites.

Kaugõpe – õppevorm, mille puhul õppetöö toimub sessiooniti, rõhk on õpilase iseseisval õppel. Õpilasi juhendatakse ja neile tagatakse õppematerjalide olemasolu. Mõiste hõlmab eksternõpet.

Kaupade hulgimüük – kaupade edasimüük ja vahendus tööstus- ja kaubanduslikele tarbijatele, asutustele ja organisatsioonidele, k.a liisinguettevõtetele. Kaupade vahendamisel kaup vahendajale ei kuulu ja arvestatakse ainult teenustasu.

Kaupade jaemüük – kaupade edasimüük kauplustest, kioskitest ja müügiletidelt eraisikutele isiklikuks tarbimiseks või majapidamises kasutamiseks. Kaupade jaemüügis ei arvestata püsikaupade (autod, mööbel, olmeelektroonika, kodumasinad jm) müüki eraisikutele liisinguettevõtte kaudu, kui kauba omanikuks saab liisinguettevõtte.

Keskharidusel baseeruv kutseõpe – kutsekeskharidus keskhariduse baasil, kutseharidus keskhariduse baasil.

Keskonnakaitsekulutus – kulutus, mille eesmärk on hoida ära keskkonnasaastet või vähendada seda.

Keskmine brutokuupalk – tasu tegelikult töötatud ja mittetöötatud aja eest, mille summa on jagatud täistööajale taandatud töötajate keskmise arvuga. Tasu mittetöötatud aja eest on puhkusetasud (kompensatsioonid) ja toetused, tööseisakutasud, streigi ja töösulu ajal makstavad tasud, osaliselt tasustatava puhkuse tasud töömahu või tellimuse ajutise vähenemise korral, taseme- või tööalasel koolitusel viibimise ajal makstud tasud. Siia kuuluvad ka lisatasud ja toetused (jõulutoetus, kvartali ja aasta lisatasu, elukalliduse kompensatsioon jms), kui nende arvestamise aluseks ei ole töötatud aeg, ja mitterahaline tasu (loonustasu). Tasu tegelikult töötatud aja eest on ajatööpalgad ja tükitööpalgad, lisatasud ületundide, õhtuse töö, öötöö ja puhkepäevadel töötamise eest, samuti rasketes ja tervisekahjulikes tingimustes töötamise eest, kvalifikatsiooni-, keele- ja staažitasu jt regulaarselt makstavad preemiad ja lisatasud. Siia kuuluvad ka ebaregulaarsed lisatasud ja preemiad (kvartali- ja aastapreemia, jõulutoetus, elukalliduse kompensatsioon jms), kui nende arvestamise aluseks on töötatud aeg.

Keskmise suurusega ettevõtte – 50–249 hõivatuga ettevõtte.

Keskmine piletihind (kultuuristatistikas) – ühe teatris- või kinoskäigu arvestuslik maksumus, mille leidmiseks jagatakse piletitulu piletiga külastajate arvuga.

Kindlustushüvitis koondamise korral (määratakse alates 01.07.2009) – hüvitis, mida makstakse koondamise korral töötajale, kelle töösuhe selle tööandja juures on kestnud (või ametnikule, kelle teenistusstaaz on kestnud)

- 5 kuni 10 aastat – ühe kuu keskmise töötasu või palga ulatuses,
- üle 10 aasta – kahe kuu keskmise töötasu või palga ulatuses.

Kinnisasi – maatükk koos selle oluliste osadega. Maatüki olulised osad on sellega püsivalt ühendatud asjad (ehitised, kasvav mets, koristamata vili jne) ja maatükiga seotud asjaõigused.

Kinnisvara – isikule kuuluvad kinnisasjad ja kinnisasjadega seotud rahaliselt hinnatavad õigused ning kohustused, sh hoonestusõigus ja kasutusvaldus.

Kinnisvara ostu-müügitehing – ostu-müügitehing, mille objekt on kinnistusraamatusse kantud. Siia kuuluvad:

- hoonestamata kinnisasja ostu-müügitehingud, mille objekt on ainult maatükk;
- hoonestatud kinnisasja ostu-müügitehingud, mille objekt on maatükk koos olemasolevate või ehitusjärgus hoonetega.

Kinnisvara ostu-müügitehingu väärtus – ostu-müügitehinguga võõrandatud kinnisvara tehingu-järgne maksumus.

Klient (sidestatistikas) – üldkasutatavat elektroonilise side teenust kasutav isik, kellel on selle teenuse kasutamiseks leping sideettevõtjaga.

Kodumajapidamiste lõpptarbimiskulutused – residentide tehtud kulutused (sh arvestuslikud) kaupadele ja teenustele lõpptarbimise eesmärgil, sh nendele kaupadele ja teenustele tehtud kulutused, mis on müüdud majanduslikult ebaolulise hinnaga.

Konsolideeritud koondeelarve – eelarve, mille puhul on eelarvete tuludest ja kuludest lahutatud valitsemissektorisisesed sotsiaalmaksud ja muud jooksvad siirded.

Kontsern – juriidiliselt või finantsiliselt seotud ettevõtete assotsiatsioon, kuhu kuuluvad emaettevõtte ja tema otseselt või kaudselt kontrollitavad ettevõtted.

Koolieelne lasteasutus – koolieast noorematele lastele hoidu ja alushariduse omandamist võimaldav õppeasutus.

Korteriomand – omand ehitise reaalosa üle, millega on ühendatud mõtteline osa reaalosa juurde kuuluvast kaasomandist. Korteriomandi eseme reaalosa on piiritletud eluruumid või mitteiluruumid ja nende juurde kuuluvad hooneosad, mida on võimalik eraldi kasutada ning mida saab muuta, kõrvaldada või lisada kaasomandit või teise korteriomaniku õigusi kahjustamata või hoone välist kuju muutmata. Korteriomandi eseme reaalosa hulka võib kuuluda ka püsiva markeeringuga tähistatud garaažiosa.

Kriminaalhooldusalune – tingimisi karistatud või tingimisi karistusest enne tähtaega vabastatud süüdimõistetu, kelle kohus on määranud katseajaks kriminaalseaduses sätestatud korras kriminaalhooldaja järelevalve alla.

Kulutused (väljaminekud) – leibkonna eelarve uuringu põhinäitajaid. Jaotatakse kaheks: tarbimiskulu ja muu kulu. Siin ei arvestata eluasemelaenu makseid, kinnisvara ostu, finantsinvesteeringuid, kapitaalremondile või ehitusele tehtud kulutusi ega muid investeeringuid.

Kuritegu – karistusseadustikus sätestatud süütegu, mille eest on füüsilisele isikule põhikaristusena ette nähtud rahaline karistus või vangistus ja juriidilisele isikule rahaline karistus või sundlõpetamine.

Kutsekeskharidus – kutseharidusstandardi ja kutse- või erialade riiklike õppekavadega kehtestatud nõuete kogum. Kutsekeskhariduse omandamine loob eeldused ja annab õiguse asuda tööle õpitud kutse- või erialal või jätkata õpinguid, et omandada kõrgharidus.

Kutsekõrgharidusõpe – rakendusliku suunitlusega kõrghariduse esimese astme õpe (vastuvõtt aastatel 1999–2002). Kvalifikatsioon on võrdsustatud rakenduskõrgharidusega.

Kutseõppeasutus – haridusasutus, kus omandatakse kutsekeskharidus või oskustöö tegemiseks vajalikud teadmised, oskused ja hoiakud mingil kutse- või erialal.

Kõrgharidussektor (teadus- ja arendustegevuse statistikas) – ülikoolid, tehnikakolledžid ja muud kõrgemad õppeasutused, nende kontrollitavad uurimisinstituudid, katsejaamad ning kliinikud.

Külastaja (turismi- ja majutusstatistikas) – isik, kes reisib tavakeskkonnast välja kõige rohkem 12 järjestikuseks kuuks ja kelle reisi põhieesmärk ei ole sihtkohas tasustatav tegevus. Külastajad jagunevad turistideks ehk ööbivateks külastajateks ja ühepäevakülastajateks. Igapäevane elukeskkond ehk tavakeskkond on isiku elu- ja töö- või õppimiskoha ning muude tihti (vähemalt kord nädalas) külastatavate kohtade (kirik, kauplus, polikliinik) vahetus läheduses asuv ala. Igapäevane elukeskkond hõlmab ka suvilaid ja maakodusid, kui neid külastatakse vähemalt kord nädalas.

Lahendatud kuritegu – kohtusse saadetud kuritegu ja kuritegu, mille menetlemine on kohtueelses menetluses kriminaalmenetluse seadustiku §-de 201–205 alusel lõpetatud.

Lairibateenus – elektroonilise side teenus, mille kasutamiseks on vajalik lairibaühendus.

Lairibaühendus – ühendus üldkasutatava elektroonilise side võrguga, mis võimaldab andmeedastust kiirusega üle 144 kbit/s.

Lapsetoetus – lapsetoetusele on õigus igal lapsel sünnimisest kuni 16-aastaseks saamiseni. Lapsel, kes õpib päevases õppevormis või meditsiinilistel näidustustel muus õppevormis põhikoolis või gümnaasiumis või põhikooli baasil kutseõppeasutuses, on õigus lapsetoetusele kuni 19-aastaseks saamiseni. 19-aastaseks saamisel makstakse toetust jooksva õppeaasta lõpuni.

Lastega leibkond – leibkond, kus on vähemalt üks 0–17-aastane laps.

Lasteta leibkond – leibkond, kus ei ole ühtegi 0–17-aastast last.

Lavastus – lavastaja, näitlejate, teatrikunstnike, heliloojate ja teiste teatritöötajate koostöös sündiv, peamiselt mõnel näitekirjaniku lool põhinev loometeos, mille valmimiseks loetakse avalikku esmaettekannet ehk esietendust.

Legaalselt indutseeritud abort (meditsiiniline abort) – jaguneb legaalseks ja terapeutiliseks abordiks. Legaalne abort on raseduse seaduslik katkestamine naise soovil. Terapeutiline abort on raseduse katkestamine meditsiinilistel näidustustel.

Leibkond – ühises põhieluruumis (ühisel aadressil) elavate isikute rühm, kes kasutab ühiseid raha- ja/või toiduressursse ja kelle liikmed ka ise tunnistavad, et on ühes leibkonnas. Leibkond on ka üksik elav isik.

Lihatoodang – tunnustatud lihakäitlemisettevõtetele või kokkuostjatele tapaks, k.a ekspordiks (väljavedu Eestist nii väljapoole Euroopa Liitu kui ka teistesse Euroopa Liidu riikidesse) müüdnud ning majapidamistele kuuluvates tapapunktides tapetud või teenustööna mujal tappa lastud loomade liha.

Liiklusõnnetus teel – juhtum, kus vähemalt ühe sõiduki liikumise või teelt väljasõidu tõttu saab inimene vigastada või surma. Tee all mõistetakse maanteed, tänavat, parklat, õueala või muud liikluseks kasutatavat rajatist koos kõnniteede, kergliiklusteede, teepeenarde, haljas-, eraldus- või muude ribadega. Liiklusõnnetuste hulka ei arvestata juhtumeid, kus jalakäija saab kannatada rongi alla jäädes, võistluste tõttu avalikuks kasutamiseks suletud teelõigul juhtuvaid õnnetusi võistlusel osalevate sõidukitega ning tee-ehitus-, teeremondi- või teehooldustöödel osalevate sõidukite ja inimestega juhtuvaid õnnetusi.

Linnaline asula – linn, vallasisene linn ja alev.

Lisandväärtus – rahalises väljenduses toodang, millest on maha arvatud vahetarbimine.

Lisandväärtus tegurikuludes – toodang rahalises väärtuses, millest on maha arvatud toodangu valmistamiskulud. Lisandväärtust arvutades liidetakse müügitulu, lõpetamata ja valmistoodangu varude muutus (aruandeaasta lõpu ja alguse vahe), oma tarbeks valmistatud põhivara ja muud äritulud (v.a põhivara müügist ja ümberhindlusest saadud kasum) ning sellest summast lahutatakse kaupade, materjalide, ostetud toodete ja teenuste, elektri- ja soojusenergia, kütuse-, toote- ja tootmismaksude kulud, samuti muud ärikulud (v.a põhivara müügist ja ümberhindlusest saadud kahjum).

Loomulik iive – aasta jooksul sündinute ja surnute arvu vahe. Positiivne loomulik iive näitab sündide, negatiivne surmade ülekaalu.

Loomuliku iibe kordaja – aasta elussündide ja surmajuhtude arvu vahe 1000 aastakeskmise elaniku kohta.

Lõpliku menetlusotsusega kuritegu – jõustunud süüdimõistva kohtulahendiga kuritegu ja kuritegu, mille menetlemine on kriminaalmenetluse seadustiku §-de 201–205 alusel lõpetatud.

Lõpptarbija – isik, kes tarbib kaupu või teenuseid.

Maa-asula – alevik ja küla.

Magistriõpe – kõrghariduse teise astme õpe, mille kestel üliõpilane süvendab erialateadmisi ja -oskusi ning omandab iseseisvaks tööks ja doktoriõppeks vajalikke teadmisi ja oskusi. Sisseastumistingimuseks on bakalaureusekraadi või sellega võrdsustatud haridustaseme olemasolu.

Mahuindeks – näitab kaupade müügi mahu muutust püsivhindades võrreldes mingi eelmise perioodi müügiga. Indeksi arvutamisel on kasutatud kaupade hinnaindekseid.

Majanduslikult aktiivsed ehk tööjõud – isikud, kes soovivad töötada ja on võimelised seda tegema (hõivatud ja töötud kokku).

Majanduslikult mitteaktiivsed – isikud, kes ei soovi töötada või ei ole selleks võimelised.

Majutatu – turist ehk ööbiv külastaja, kes veedab vähemalt ühe öö majutusettevõttes.

Majutusettevõtte – majandusüksus, mille kaudu ettevõtja osutab oma majandus- või kutse-tegevusega majutusteenust. Majutusettevõtte liigid on järgmised: hotell, motell, külalistemaja, hostel, puhkeküla ja -laager, puhkemaja, külaliskorter ning kodumajutus. Turistide majutusüksused on jaotatud kahte põhirühma: kollektiivmajutus (teenindavad turiste äriüksustena) ja eramajutus. Majutusstatistika kajastab ainult kollektiivmajutuskohdade andmeid.

Majutusteenus – regulaarse või ajutise ööbimisvõimaluse ning sellega kaasneva kauba või teenuse pakkumine ja müük.

Maksukohustuslaste register – Maksu- ja Tolliameti peetav register, kuhu kantakse kõik maksukohustuslased alates 1999. aastast.

Metsa looduslikule uuenemisele kaasaaitamine – maapinna mineraliseerimine või teised uuenduse teket ja arengut soodustavad võtted.

Mikroettevõtte – 1–9 hõivatuga ettevõtte.

Mitteeluhoone – hoone, mis ei ole mõeldud alaliseks elamiseks.

Mitemaksuline tulu – teenuste osutamisest või kaupade müügist saadud tulu.

Mittetulundusühingute ja sihtasutuste register – Harju, Tartu, Pärnu ja Viru maakohu juures peetav register, kuhu alates 1. oktoobrist 1996 registreeritakse mittetulundusühinguid ja sihtasutusi.

Muud siirded (valitsemissektori rahanduses) – siirded, mis tehakse teistele valitsemissektori tasanditele, rahvusvahelise koostöö raames välisriikide valitsustele või rahvusvahelistele organisatsioonidele, mittetulundusorganisatsioonidele või kodumajapidamistele (v.a sotsiaalsiirded).

Müügitulu (varem „realiseerimise netokäive“) – kõikide nii põhi- kui ka kõrvaltegevusena valmistatud toodete, teenuste ja kaupade müügist saadud või saadaolev tulu, mis ei sisalda käibemaksu ega aktsiise. Müügitulu võrdub saadud või saadaoleva tasuga ja arvestatakse tekkepõhiselt.

Müük mitteresidentidele – müügitulus sisalduv toodete, kaupade ja teenuste müük välismaal registreeritud juriidilistele isikutele või alaliselt väljaspool Eestit elavatele füüsilistele isikutele. Omatoodetud tööstustoodangu ja osutatud tööstusteenuste müük mitteresidentidele ei hõlma materjali maksumust tagasimüügi ehk reekspordi puhul, kui töötluks sissetoodud materjali kuldes ei sisaldu (kajastatakse ainult saadud teenustasu).

Neonataalsurm – imiku surm esimese nelja elunädala jooksul.

Netolaenuandmine (-võtmine) – netosäästu ning saadud ja makstud kapitalisiirete bilansi summa miinus kapitali kogumahutus miinus mittetoodetud mittefinantsvara soetamise ja realiseerimise bilanss. Kogumajanduse netolaenuandmise korral on välismaailm netolaenuandja riigile võlgu, netolaenuvõtmise korral aga ollakse välismaailmale võlgu.

Netosissetulek – palgatöö eest ja individuaalsest teisest tegevusest saadud sissetuleku, omanditulu, sotsiaalsete siirete, teistelt leibkondadelt saadud regulaarsete rahaliste maksete ja enamakstud tulumaksu tagastuse summa, millest on maha arvatud leibkonna tehtud regulaarsed rahalised maksed teistele leibkondadele, varalt tasutud maksud ja tulumaksu juurdemaksed.

Netotootemaks – tootemaks, millest on maha arvatud tootesubsiidiumid.

Näitus – muuseumi püsiekspositsioonidele lisaks korraldatav lühemaajaline väljapanek.

Omal jõul Eestis tehtud ehitustööd – ehitustööde maksumus ilma Eestis ostetud alltoövõtutööde ja välisriikidesse tehtud ehitustööde maksumuseta, millele on liidetud või millest on maha arvatud lõpetamata ehituse varude muutus.

Omaniku liik – omaniku liikide jaotus on ettevõtjate klassifitseerimise alus, mis lähtub nende kapitaliosalusest (häälteenamuse kuuluvusest) äriühingus.

Oodatav eluiga – mingis vanuses keskmiselt elada jäävate aastate arv, kui suremus ei muutuks. 0 aasta vanuses – oodatav eluiga sünnimomendil, mida käsitletakse ka keskmise elueana.

Palk – tasu, mida tööandja arvestab töötajatele aruandeperioodil tehtud töö eest.

Pedagoog – koolis õppe ja kasvatustöö alal töötav inimene, sh algklassiõpetaja, aineõpetaja, logopeed, koolidirektor, õppealajuhataja ja nende abi.

Perinataalsurm – surnultsünd või surmajuht perinataalperioodil (algab 22. rasedusnädala möödumisel ja lõpeb 0–6 päeva pärast sündi).

Primaarenergia – naturaalsest allikast saadud energia, mida tarbitakse teisteks energialiikideks muundamata. Eestis toodetavast kütusest on hõlmatud põlevkivi, küteturvas ja -puud, puidujäätmed ning biogaas, imporditavast kütusest kivisüsi, maa- ja vedelgaas, raske ja kerge kütteõli, diislikütus, autobensiin ning lennukipetrol.

Primaarsektor – põllumajandus, jahindus, metsamajandus ja kalapüük.

Puhaskasum (-kahjum) – aruandeaasta kõigi tulu- ja kulusummade vahe.

Puue – inimese anatoomilise, füsioloogilise või psüühilise struktuuri või funktsiooni kaotus või kõrvalekalle, mis koostöös mitmesuguste suhtumuslike ja keskkondlike takistustega tõkestab teistega võrdsetel alustel ühiskonnaelus osalemist. Eristatakse kolme puudeastet:

- keskmine – isik vajab regulaarselt kõrvalabi või juhendamist vähemalt kord kuus;
- raske – isik vajab kõrvalabi, juhendamist või järelevalvet igal ööpäeval;
- sügav – isik vajab pidevat kõrvalabi, juhendamist või järelevalvet ööpäev läbi.

Põhiharidusel baseeruv kutseõpe – põhiharidust eeldav kutseharidus, kutseõpe põhihariduse baasil, põhiharidust eeldav kutse- ja keskkharidus, kutsekeskharidus põhihariduse baasil, kutsekeskharidusõpe, põhiharidust eeldav keskeri-/tehnikumiharidus.

Põhikool – üldhariduskool, mis loob võimalused põhihariduse omandamiseks. Põhikoolis on 1.–9. klass (1989. aastani 1.–8. klass). Mõiste ei hõlma erivajadustega laste koole.

Põhikooliaste – põhikooli 1.–9. klass, mis jaguneb põhikooli 1.–6. klassiks ja põhikooli 7.–9. klassiks.

Põllumaa – regulaarselt külvikordade järgi töödeldav maa.

Põllumajanduslik kodumajapidamine – üksus, kus kasutatavat põllumajandusmaad on alla ühe hektari (või pole üldse), kus toodetakse põllumajandussaadusi peamiselt oma tarbeks ja kus on vähemalt 50 ruutmeetrit köögiviljamaad või kolm viljapuud või kuus marjapõõsast; vähemalt kümme küülikut, kümme kodulindu või teisi põllumajandusloomi; vähemalt kolm mesilaspere.

Põllumajanduslik majapidamine – ühtse majandusliku ja tehnilise juhtimisega üksus, kus toodetakse põllumajandussaadusi või säilitatakse maad heades põllumajandus- ja keskkonnaningimustes ning kus kasutatavat põllumajandusmaad on vähemalt üks hektar või kus kasutatavat põllumajandusmaad on alla ühe hektari ja põllumajandussaadusi toodetakse peamiselt müügiks.

Päevaravi – tervishoiuteenus, mille puhul patsient vajab ravi või uuringute tõttu jälgimist mõne tunni jooksul ravivoodis, kuid läheb ööseks koju.

Päevaõpe – õppevorm, mille puhul õppetöö toimub päevasel ajal ja täiskoormusega.

Püsirohumaa – rohu või muude rohttaimede kasvupind, mis on saadud kas looduslikul viisil (isekülv) või harimise teel (külvamine) ja mis ei ole vähemalt viis aastat põllumajandusliku majapidamise külvikorruga hõlmatud olnud. Siia võivad kuuluda ka teised karjatamise seisukohalt sobilikud liigid, juhul kui valdavaks jääb rohi või muud rohttaimed.

Püsihinnad – hinnaindeksiga deflateeritud jooksevhinnad.

Püsiühendus – suurt infoedastuskiirust võimaldav pidev lairiba-internetiühendus telefoniliinide (ADSL), kaabli (ka valguskaabli) jms kaudu.

Raadioside (Wireless Local Loop ehk WLL) – traadita sideühendus ehk raadiosideühendus, mis on loodud sideettevõtja ja lõppkasutaja vahelise nn viimase miili ühendamiseks, et lõpptarbijat saaks kasutada selle sideettevõtja pakutavaid telefoni-, interneti- või muid elektroonilise side teenuseid. Eestis on enim levinud WiMAX (Worldwide Interoperability for Microwave Access) ja CDMA2000 1x EVDO (Kõu internet) tehnoloogia.

Rahvapension – pension, mis on määratud isikule, kellel ei ole nõutava pensioniõigusliku või pensionikindlustusstaaži puudumise tõttu õigust vanadus-, töövõimetus- või toitjakaotuspensionile.

Rahvus – andmed tuginevad isiku enesemääramisele. Lapse rahvuse määramise aluseks on ema rahvus.

Rakenduskõrgharidusõpe – kõrghariduse esimese astme õpe, mille kestel üliõpilane omandab kindlal kutsealal töötamiseks või magistriõppes edasiõppimiseks vajaliku pädevuse. Rakenduskõrgharidusõppe alustamise tingimuseks on keskhariduse olemasolu või sellele vastav välisriigi kvalifikatsioon. Rakenduskõrgharidusõppe lõpetanud isikul on õigus jätkata õpinguid magistriõppes õppeasutuse nõukogu kehtestatud tingimustel ja korras.

Rakendusuuring – algupärane uuring uute teadmiste saamiseks esmase eesmärgiga leida neile teadmistele kindel rakendusvaldkond või -eesmärk.

Ravikindlustus – riiklikult tagatud süsteem, mille eesmärk on tervise säilitamine, haigusest või vigastusest tingitud ajutise töövõimetuse kulude ja ravikulude tasumine ning hüvitise maksmine raseduse ja sünnituse korral.

Referentsaasta – tinglik aasta, mida kasutatakse aheldatud näitajate esitamiseks. Indeksite seerias on selle aasta väärtus 100.

Remondi- ja rekonstrueerimistööde hinnaindeks – indeks, mis näitab nimetatud töödele iseloomuliku ehitustegevuse maksumuse muutust ametihoonete puhul ehitusplatsi otsekulude tasemel.

Remonttööd – ehitustööd hoone/rajatise või selle konstruktsioonide (alused, kande- ja piirdekonstruktsioonid, tehnosüsteemid jm) taastamiseks. Selle tulemusena pikeneb remonditud põhivara eluiga ja/või suureneb selle väärtus.

Riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste riiklik register – Rahandusministeeriumi peetav register, kuhu alates 1999. aastast registreeritakse valitsusasutusi ja nende hallatavaid riigiasutusi.

Riigikohus – kõrgeima astme kohus.

Riiklik sektor (teadus- ja arendustegevuse statistikas) – ühiskonnale üldteenuseid (v.a kõrgharidus) osutavad riigi tegevusüksused ning riigi rahastatavad ja kontrollitavad kasumitaotluseta institutsioonid.

Ristluslaev – reisilaev (matkelaev), mis on mõeldud reisijatele mitmekülgse huvireisi pakkumiseks. Kõikidel reisijatel on kajut ja pardal on meelelahutusvõimalused. Ristluslaevade hulka ei kuulu tavalisi parvlaevateenuseid osutavad laevad, isegi mitte siis, kui mõned reisijad peavad sellist teenust ristluseks. Peale selle ei kuulu nende hulka ka kaubalaevad, mis saavad vedada väga piiratud arvul reisijaid, kellel on oma kajut, ega laevad, mis on mõeldud ainult ühepäevaste ekskursioonide jaoks.

Rändesaldo – aasta jooksul sisse- ja väljarännanute arvu vahe. Positiivne rändesaldo näitab sisserrände, negatiivne väljarände ülekaalu.

Rändesaldokordaja – rändesaldo 1000 elaniku kohta.

Ränne – elukoha muutus üle asustusüksuse piiri.

Sekundaarsektor – mäetööstus, töötlev tööstus, elektrienergia-, gaasi- ja veevarustus ning ehitus.

Sisemajanduse koguprodukt (SKP) turuhindades – residentide toodetud lisandväärtuste summa kogurahvamajanduse ulatuses, millele on lisatud netotootemaksud.

Siseränne – elukohavahetus Eesti ühest asustusüksusest teise. Sama maakonna asustusüksuste vahelisi elukohavahetusi nimetatakse maakonnasiseseks rändeks ja elukohavahetusi ühe maakonna asustusüksusest teise maakonna asustusüksusesse maakondadevaheliseks rändeks.

Siseturist – Eesti püsielanik, kes reisib Eesti piires, kuid kelle reis tavakeskkonnast välja hõlmab vähemalt üht ööbimist.

Sisserändekordaja – sisserändajate arv 1000 elaniku kohta.

Sisseränne – tegevus, mille käigus isik asub alaliselt elama uude asustusüksusesse ajaks, mis on või eeldatavalt on vähemalt 12 kuud, olles enne alaliselt elanud teises asustusüksuses.

Sissetulekukvintiiil – viiendik aasta ekvivalentnetosissetuleku alusel järjestatud elanikkonnast. Esimesse ehk madalaimasse kvintiili kuulub kõige väiksemat ekvivalentnetosissetulekut saav viiendik elanikkonnast, teise järgmine viiendik jne.

Sooline palgalõhe – meestöötajate keskmine brutotunnipalk – naistöötajate keskmine brutotunnipalk / meestöötajate keskmine brutotunnipalk.

Sotsiaalmaksud – sotsiaalmaks ja töötuskindlustusmaksed.

Sotsiaalsed siirded – riigi või kohaliku omavalitsuse poolt sotsiaalkaitseskeemide kohaselt üksikisikule/leibkonnale makstud hüvitised (pensionid, töötu abiraha, lastetoetus, töövõimetus-hüvitis jms), mille eesmärk on kergendada üksikisiku/leibkonna toimetulekut sissetuleku osalise või täieliku kaotuse korral. Leibkonna eelarve uuringus arvestatakse siiretena ka eraomandisse kuuluvate vahendite ümberjaotamist (alimendid, elatusraha, kingitud raha jms).

Sotsiaalteenus – isiku või perekonna toimetulekut soodustav mitterahaline toetus.

Sotsiaaltoetus – isiku või perekonna toimetuleku soodustamiseks antav rahaline toetus.

Sotsiaaltoetused (valitsemissektori rahanduse statistikas) – kodumajapidamistele makstavad rahalised või mitterahalised siirded, mis vabastavad nad sotsiaalsete riskide või vajadustega seotud rahalisest koormusest.

Standarditud suremuskordaja – rahvastiku suremuse võrdlemiseks kasutatav suhtarv, mis kõrvaldab soo-vanuskoosseisu erinevuse mõju. Arvutatud 1976. aastal avaldatud Euroopa standardrahvastiku vanusjaotuse alusel, et võrrelda, milline oleks suremus juhul, kui Eesti rahvastiku vanusjaotus oleks samasugune nagu standardrahvastikul. Kordaja arvutamisel on teadmata vanusega surnud arvatud vähemalt 85-aastaste hulka.

Statistiline profiil – majanduslikult aktiivsete üksuste (äriühingute, füüsilisest isikust ettevõtjate, asutuste, mittetulundusühingute) kogum, mida Statistikaamet kasutab majandusstatistika üldkogumina alates 1994. aastast.

Subsiidiumid – maksed, mida valitsemissektor teeb tootjatele eesmärgiga mõjutada nende tootmistaset ja hindu või kompenseerida tootmisteguritega seotud kulusid.

Suhtelise vaesuse määr – nende isikute osatähtsus, kelle ekvivalentnetosissetulek on suhtelise vaesuse piirist madalam.

Suhtelise vaesuse piir – 60% leibkonnaliikmete aasta ekvivalentnetosissetuleku mediaanist.

Suhtelise vaesuse süvik – suhtelises vaesuses olevate isikute mediaansissetuleku kaugus vaesuse piirist protsentides.

Summaarne sündimuskordaja – keskmine elusalt sündinud laste arv naise kohta tema elu jooksul, kui kehtiksid konkreetse aasta sündimuse vanuskordajad. Arvutatakse vaadeldud ajavahemiku sündimuse vanuskordajate alusel.

Suremuse vanuskordaja – surmajuhtude arv 1000 või 100 000 sama vanuserühma aastakeskmise elaniku kohta.

Suremuse üldkordaja – surmajuhtude arv aastas 1000 aastakeskmise elaniku kohta.

Surnultsünd – vt „hiline lootesurm“.

Suurettevõte – vähemalt 250 hõivatuga ettevõtte.

Sõidukikaubandusettevõtte – ettevõtte, mille põhitegevus on mootorsõidukite ja mootorrataste hulgi- ja jaemüük ning remont (EMTAK-is tegevusala G45).

Sõitjakäive – sõitjate veol tehtud töö maht, mida mõõdetakse sõitjakilomeetrites. Ühele sõitjakilomeetrile vastab ühe sõitja vedu ühe kilomeetri kaugusele.

Sügava materiaalse ilmajäetuse määra – nende inimeste osatähtsus, kes ei saa endale võimaldada vähemalt nelja komponenti üheksast: 1) üüri- ja kommunaalkulude tasumine, 2) kodu piisavalt soojana hoidmine, 3) ettenägematud kulutused, 4) üle päeva liha, kala või nendega samaväärseid valke sisaldava toidu söömine, 5) nädalane puhkus kodust eemal, 6) auto, 7) pesumasin, 8) värviteler või 9) telefon.

Sündimuse vanuskordaja – elussündide arv aastas 1000 sama vanuserühma naise kohta. Mõõdab sündimust vanuserühmades.

Sündimuse üldkordaja – elussündide arv aastas 1000 elaniku kohta.

Sünnijärjekord – näitab, mitmes elussündinu on vastsündinu emale, arvestamata seda, kas eelmised lapsed on sünni registreerimisel elus või mitte.

Sünnitoetus – toetus, mida on õigus saada ühel vanematest lapse sünni korral, samuti lapsendajal, eestkostjal või hooldajal, kui varem ei ole sama lapse eest sünnitoetust makstud.

Sünnituste arv – sünnituste koguarv aastas, k.a surnultsünnid. Mitmikesünnitus loetakse üheks sünnituseks.

Süütegu – kuritegu ja väärtegu, mis on karistatav.

Taaste brutokordaja – elu jooksul sünnitatud keskmine tütarde arv naise kohta. Arvutatakse vaadeldud ajavahemiku sündimuse vanuskordajate alusel.

Taastuvatest allikatest toodetud energia – mittefossiilsetest allikatest saadud energia ehk tuuleenergia, päikeseenergia, maasoojus, laineenergia, hoovuste energia, hüdroenergia, biomass, prügilagaas, reoveepuhastigaas ja biogaasid.

Tarbekaubad – valmistooted ja lõpptarbimiseks mõeldud kaubad.

Tarbijahinnaindeks – indeks, mis näitab tarbekaupade ja tasuliste teenuste hindade muutust.

Tarbimiskaal – leibkonnaliikmele tema vanuse järgi määratud kaal, mis võtab arvesse leibkonna ühist tarbimist.

Tasemeharidus – formaalharidussüsteemis omandatav haridus.

Teadlased ja insenerid (teadus- ja arendustegevuse statistikas) – teaduskraadi või kõrgharidusega isikud, kes tegelevad professionaalidena alus- ja rakendusuuringutega või teevad katse- ja arendustöid uute teadmiste, toodete, protsesside, meetodite ja süsteemide loomiseks; teadus- ja arendustegevusega seotud õppejõud, samuti teadusasutuste ja nende allüksuste juhid, kes kavandavad või korraldavad teaduslik-tehnilisi projekte; algupäraste uuringutega tegelevad doktorandid ja magistrandid.

Teadus- ja arendustegevus – loov süstemaatiline töö, mille eesmärk on uute teadmiste saamine (k.a inimest, kultuuri ja ühiskonda puudutavad teadmised) ning nende teadmiste rakendamine.

Teadus- ja arendustegevuse töötajad – teadlased ja insenerid, tehnikud ning abipersonal, kelle tööajast vähemalt 10% kulub teadus- ja arendustegevusele.

Teadustegevus – isiku loomevabadusel põhinev tegevus, mille eesmärk on saada teaduslike uuringutega uusi teadmisi inimese, looduse ja ühiskonna ning nende vastastikuse toime kohta.

Teenindustettevõtte – ettevõtlusega tegelev äriühing, mille põhitegevusala on mitmesuguste teenuste osutamine. Siia kuuluvad järgmised tegevusalad:

- info ja side – kirjastamine; kino- ja videofilmide ning telesaadete tootmine; helisalvestiste ja muusika kirjastamine; programmid ja ringhääling; telekommunikatsioon; programmeerimine; konsultatsioonid jms tegevused; infotegevus;
- kinnisvaraala tegevus;
- kutse-, teadus- ja tehnikaala tegevus – juriidilised toimingud ja arvepidamine; peakontorite tegevus; juhtimishooldamine; arhitekti- ja inseneritegevused; teimimine ja analüüs; teadus- ja arendustegevus; reklaamindus ja turu-uuringud; muu kutse-, teadus- ja tehnikaala tegevus; veterinaaria;
- haldus- ja abitegevused – rentimine ja kasutusrent; tööhõive; reisibüroode ja reisikorraldajate tegevus, reserveerimine jms tegevus; turvatöö ja juurdlus; hoonete ja maastike hooldus; büroohaldus ning büroode ja muu äritegevuse abitegevused;
- haridus;
- tervishoid ja sotsiaalhoolekanne;
- kunst, meelelahutus ja vaba aeg – loome-, kunsti- ja meelelahutustegevus; raamatukogude, arhiivide, muuseumide ja muude kultuuriasutuste tegevus; hasartmängude ja kihlvedude korraldamine, sporditegevus ning lõbustus- ja vaba aja tegevused;
- muud teenindavad tegevused – arvutite, tarbeesemete ja kodutarvete parandus; muu teenindus.

Tehnikud (teadus- ja arendustegevuse statistikas) – teadus- ja arendustegevusega seotud isikud, kellel on kutseharidust või tehnilist ettevalmistust kinnitav dokument ja kes töötavad teadlaste või inseneride juhtimisel. Tehnikutega samaväärsed on sotsiaal- ja humanitaarteaduste valdkonnas teadlaste ja inseneride juhendamisel oma tööülesandeid täitvad töötajad.

Teise astme kohus – ringkonnakohus.

Teise astme kuritegu – süütegu, mille eest on karistusseadustikus karistusena ette nähtud kõige rohkem viie aasta pikkune tähtajaline vangistus või rahaline karistus.

Tertsiaarsektor – kaubandus, teenindus jms.

Tervishoiutöötaja – tervishoiuteenust osutav eriharidusega töötaja.

Toetused (valitsemissektori rahanduse statistikas) – rahvusvahelise koostöö raames välismaailma valitsustelt ja rahvusvahelistelt organisatsioonidelt saadud abi, teistelt sektoritelt saadud toetused ja annetused ning mitteelukindlustuse netopreemiad.

Toimetulekupiir – summa, mis on vajalik minimaalseks igapäevaseks äraelamiseks ühe kuu jooksul.

Toimetulekutoetus – riigi abi, mida maksab puudusekannatajatele kohalik omavalitsus. Puuduse leevendamiseks kasutavad kohalikud omavalitsused olenevalt olukorrast nii sotsiaalteenuseid kui ka muud sotsiaalabi. Toimetulekutoetust makstakse siis, kui kõik muud vaesuse ja puuduse leevendamise abinõud ei ole olnud efektiivsed.

Toitjakaotuspension – töövõimetute perekonnaliikmete ja nendega võrdsustatud isikute pension ajal, mil nad vastavad selle pensioni saamiseks ettenähtud tingimustele.

Toodang – residentide toodetud kaupade ja teenuste väärtus. Hõlmab turutoodangut, enda tarbeks toodetut, valitsemissektori turuvälist toodangut ja kasumitaotlusega institutsioonide teenuseid kodumajapidamistele.

Tootmis- ja impordimaksud – kohustuslikud, vastuteenustega kompenseerimata rahalised või mitterahalised maksed, mida valitsemissektor või Euroopa Liidu institutsioonid koguvad kaupade ja teenuste tootmiselt ja impordilt, tööhõivelt, maa, ehitiste või muu tootmises kasutatud vara omandiõiguselt või kasutamisel. Need maksud tuleb tasuda olenemata sellest, kas kasumit saadakse või mitte.

Transiit – kaubavedu, mille puhul peale- ja mahalaadimise riik on välisriik. Eesti on transiitriik. Transiitkauba hulka arvestatakse ka riigipiiril raudteetranspordivahendilt teist liiki transpordivahendile või teist liiki transpordivahendilt raudteetranspordivahendile laaditud kaup.

Trükitoodang – kõik kirjastatud raamatud, brošüürid ja perioodikaväljaanded.

Tulu varadelt – intressitulu, dividendid ning maa- ja maavarade kasutamise tasu.

Tulu- ja omandimaksud – kõik kohustuslikud, vastuteenustega kompenseerimata rahalised või mitterahalised maksed, mida perioodiliselt koguvad institutsionaalsete üksuste tulult ja varalt valitsemissektor ja välismaailm, ning mõningad perioodilised maksud, mis pole seotud ei tulu ega varaga.

Tulude ja kulude tasakaal – tulud ja toetused kokku, millest on maha arvatud kulud ja antud netolaenu. Tulude ülekaal kuludest väljendab ülejääki, kulude ülekaal tuludest puudujääki.

Turism – reisimine väljapoole tavakeskkonda ja seal puhkuse, äri või muul eesmärgil viibimine kõige rohkem 12 järjestikust kuud.

Turist ehk ööbiv külastaja – isik, kelle reis tavakeskkonnast välja hõlmab vähemalt üht ööbimist sihtkohas.

Tööandja maksejõuetus – tööandja on maksejõuetu, kui kohus on kuulutanud välja pankroti või lõpetanud pankrotimenetluse selle raugemise tõttu.

Tööealised – rahvastiku majandusliku aktiivsuse uurimise aluseks võetav rahvastik vanuses 15–74 aastat ehk tööjõu-uuringu objekt.

Tööga hõivatute arv – ettevõttes töötavad isikud, olenemata nende töönädala pikkusest. Tööga hõivatute arvu mõõdetakse aastakeskmisena.

Tööga hõivatute hulka kuuluvad:

- ettevõttes töötavad omanikud ja nende tasuta töötavad pereliikmed;
- täis- või osaajaga töötajad, kes on töö eest tasu saajate nimekirjas;
- väljaspool ettevõtet töötavad isikud (turustuspersonal jt), kes kuuluvad ettevõtte töötajate koosseisu ja on töö eest tasu saajate nimekirjas;
- ajutiselt töölt puuduvad isikud (haiguslehel, tasulisel puhkusel või õppepuhkusel olijad, streikijad jt);
- hooajatöötajad, praktikandid (õpipoisid) ja kodus töötavad isikud, kes on töö eest tasu saajate nimekirjas;
- töövõtulepinguga töötavad isikud.

Tööhõive määr – hõivatute osatähtsus tööealises rahvastikus.

Tööintensiivsus leibkonnas – leibkonna tööealiste (16–64-aastaste) liikmete töötatud kuude arv sissetuleku viiteperioodil suhestatuna suurimasse kuude arvu, mida leibkonnal oli võimalik töötamisele kulutada. Näitaja varieerub nullist (ükski tööealine liige ei töötanud) üheni (kõik tööealsed liikmed töötasid kogu sissetuleku viiteperioodi). Leibkonna tööintensiivsus võib olla

- suur (0,5–1),
- väike (0–0,5),
- maksimaalne (1),
- minimaalne (0),
- mõningane (0–1).

Tööjõu ühikukulu – tööjõukulude määr tootlikkuse suhtes.

Tööjõukulu töötatud tunni kohta aastas – tööjõukulu jagatuna aastas töötatud tundide arvuga. Tööjõukulud on tööandja otsesed ja kaudsed kulud töötajatele, sealhulgas hüvitised töötajatele: põhiliselt palgad, tööandjate sotsiaalkindlustusmaksed, ametialase väljaõppe kulud, tööhõivemaksud ja muud kulud (kulud värbamisele ja tööriistele), millest on maha arvatud saadud toetused.

Tööjõukulud – palk ja sellelt arvestatud sotsiaalmaks ja töötuskindlustusmaks.

Tööjõus osalemise määr ehk aktiivsuse määr – tööjõu osatähtsus tööealises rahvastikus.

Töölepingute kollektiivne ülesütlemine – tööandja algatusel töötajate või avalike teenistujate töö- või teenistussuhete lõpetamine 30 päeva jooksul vähemalt

- 5 töötajaga, kui tööandja annab tööd kõige rohkem 19 töötajale;
- 10 töötajaga, kui tööandja annab tööd 20–99 töötajale;
- 10%-ga töötajatest, kui tööandja annab tööd 100–299 töötajale;
- 30 töötajaga, kui tööandja annab tööd vähemalt 300 töötajale.

Tööstustoodang – tööstustoodangu müük, millele on liidetud või millest on maha arvatud valmistoodangu laojääkide muutus.

Tööstustoodangu mahuindeks – vaadeldud aasta toodangu võrdlus baasperioodi toodanguga protsentides.

Tööstustoodangu müük – ettevõttes valmistatud ja arvestusperioodil realiseeritud (müüdud) ning ostjale üle antud või talle lähetatud toodangu ning tööstuslikku laadi teenuste maksumus, olenemata raha laekumise ajast.

Tööstustoodangu tootjahinnaindeks – indeks, mis näitab Eestis valmistatud tööstustoodete hindade muutust. Tootjahinnaindeks hõlmab nii kodu- kui ka välismaisele turule valmistatud tööstustooteid.

Töötajate arv – ettevõttes tööandjaga kokkuleppe (lepingu) alusel töötavad isikud, kes saavad töö eest rahalist tasu (palk, töötasu, tükitöötasu, kompensatsioon). Töötajate arvu mõõdetakse aastakeskmisena.

Töötu – isik, kelle puhul on korraga täidetud kolm tingimust: on ilma tööta (ei tööta kusagil ega puudu ajutiselt töölt); on töö leidmisel valmis kohe (kahe nädala jooksul) tööd alustama; otsib aktiivselt tööd.

Töötuse määr ehk tööpuuduse määr – töötute osatähtsus tööjõus.

Töötuskindlustus – sundkindlustuse liik, mille eesmärk on töötuks jäänud kindlustatule kaotatud sissetuleku osaline kompenseerimine töötusajaks, töötajale töölepingu ülesütlemise ja

avalikule teenistujale teenistussuhte lõpetamise hüvitamine koondamise korral ning töötajate nõuete kaitse tööandja maksejõuetuse korral.

Töötuskindlustushüvitis – sissetulek, mida kindlustatud isikul on õigus saada kogu töötuna arveloleku aja, mis on olenevalt kindlustusstaazist 180–360 kalendripäeva.

Töötutoetus (enne 2006. aastat „töötu abiraha“) – töötutoetust on õigus saada töötul, kes on töötuna arvelevõtmisele eelnenud 12 kuu jooksul olnud vähemalt 180 päeva hõivatud tööga või tööga võrdsustatud tegevusega ja kelle kuu sissetulek on 31-kordsest töötutoetuse päevamäärast väiksem.

Tööviljakus – näitab, kui palju lisandväärtust on loodud tööga hõivatud isiku kohta (lisandväärtuse ja tööga hõivatute arvu suhe).

Töövõimetuspension – 16-aastaste kuni vanaduspensioniealiste püsivalt töövõimeetuks tunnistatud isikute pension.

Uuendusraie – raie uue metsapõlve tekkeks vajalike tingimuste loomiseks. Uuendusraiet tehakse küpsetes puistutes.

Vabade ametikohtade arv – kõik kvartali teise kuu 15. kuupäeval olevad vabad ametikohad, s.o vast loodud, vabad või töötaja lahkumise tõttu vabaks saavad tasustatavad ametikohad, mille puhul tööandja tegutseb aktiivselt ja on valmis tegema edasisi jõupingutusi sobiva kandidaadi leidmiseks väljastpoolt asjaomast ettevõtet/asutust/organisatsiooni ning mille puhul tööandja kavatseb ametikoha täita kas kohe või kindlaksmääratud aja jooksul.

Vabade ametikohtade määr – vabade ametikohtade osatähtsus ametikohtade koguarvust (hõivatud ja vabade ametikohtade summa).

Vahetarbimine – kaupade ja teenuste tootmiseks kulunud ja tootmisprotsessi sisendina kasutatud kaupade ja turuteenuste väärtus, v.a põhikapital, mille tarbimine on kirjendatud kui põhivara kulum.

Vahetooted – pooltooted, vahesaadused ja tööstuslik tooraine.

Valguskaabel – kiudoptiline kaabel, mille sooneks on valgust juhtivad klaas- või plastkiud. Kiudoptilise kaabli infoedastusmaht on ligikaudu tuhat korda suurem kui keskmisel koaksiaalkaablil ja miljon korda suurem kui kahejuhtmelisel telefonikaablil. Kaabli kiu võib teha juuspeene ja üks kaabel võib sisaldada kümneid või isegi sadu kiude.

Valgustusraie – raie peapuuliigi puude valgus- ja toitumistingimuste parandamise ning koosseisu kujundamise eesmärgil metsas, mille keskmine rinnasdiameeter on alla 6 cm, s.t noorendikes.

Valitsemissektor – valitsemissektor koosneb institutsionaalsetest üksustest, mis on turuvälised tootjad, keda finantseeritakse teistesse sektoritesse kuuluvate üksuste tehtavatest kohustuslikest maksetest, ja üksustest, mille põhitegevus on rikkuse ümberjaotamine. Valitsemissektor jagatakse allsektoriteks järgmiselt: keskvalitsus (riigieelarvelised asutused ja eelarvevälised fondid, sihtasutused, avalik-õiguslikud juriidilised isikud), kohalikud omavalitsused (linna- ja vallavalitsuse asutused koos allasutustega, sihtasutused) ja sotsiaalkindlustusfondid (Haigekassa ja Töötukassa). Siia kuuluvad ka mitteturutootjatest ettevõtted.

Valitsemissektori konsolideeritud võlg (Maastrichti võlg) – valitsemissektori koguvõlg nimiväärtuses perioodi lõpu seisuga, konsolideerituna valitsemissektorite vahel ja sektorite sees. Valitsemissektori võlg koosneb valitsemissektori kohustuste seisust perioodi lõpus sularaha ja hoiuste arvestuses (Eestis valitsemissektoril selle instrumendi puhul kohustusi ei ole), väärtpaberitest peale aktsiate, v.a tuletisinstrumentidest ja laenudest.

Vanaduspension – vähemalt 15-aastase, Eestis omandatud pensionistaažiga vanaduspensioniealiste isikute pension.

Vanemahüvitis – vanemale pärast lapse sündi või rasedus- ja sünnituspuhkuse lõppu makstav hüvitis, mis teatavate piirangutega tagab sissetulekutaseme säilimise kõige rohkem kuni lapse 18-kuuseks saamiseni.

Vanemliku hoolitsuseta ja abi vajav laps – vanemliku hoolitsuseta on laps, kelle vanemad on kuulutatud teadmata kadunuks või teovõimetuks; kelle vanematelt on vanemaõigused ära võetud või kes on jäänud vanemliku hoolitsuseta mõnel muul põhjusel. Abi vajava lapse puhul on sotsiaaltöötaja asunud lapsega seotud juhtumit lahendama last perest eraldamata.

Vanus – eluaastate arv täisaastates vaadeldud ajahetkel, s.t vanus viimasel sünnipäeval.

Varjupaik – asutus, mis pakub ajutist ööpäevast või päevast abi, tuge ja kaitset seda vajavatele inimestele.

Veosekäive – kaubaveol tehtud töö maht, mida mõõdetakse tonnkilomeetrites. Ühele tonnkilomeetrile vastab ühe tonni kauba vedu ühe kilomeetri kaugusele.

Veredoonor – oma verd vabatahtlikult ja tasuta loovutav inimene.

Vereteenistus – haiglate õigeaegne varustamine kvaliteetsete verekomponentidega.

Vigasaanu (transpordistatistikas) – inimene, kellele liiklusõnnetuses saadud vigastuse tõttu antakse meditsiinilist esmaabi või määratakse ambulatoorne või statsionaarne ravi. Erinevalt paljudest Euroopa riikidest ei tehta Eesti statistikas vahet kergete ja raskete vigastuste vahel.

VoIP (Voice over Internet Protocol) – kõneside liik, mille puhul kasutatakse heli transpordiks internetiaadressi andmesidepakette, mida liigutatakse interneti või kohtvõrgu kaudu.

Voodihõive – ravivoodi aasta jooksul kasutusel olnud päevade osatähtsus aasta päevade arvus.

Voodikoormus – ravivoodi kasutamise päevade arv aastas.

Voodikäive – hospitaliseeritud haigeid ravivoodi kohta aastas.

Väikeettevõtte – 10–49 hõivatuga ettevõtte.

Väliskaubanduse bilanss – riiki sisseveetavate (import) ja riigist väljaveetavate kaupade (eksport) maksumuse vahe. Sisse- ja väljaveo tasakaalustab väliskaubanduse saldo, mis on positiivne, kui eksport ületab impordi. Vastupidisel juhul on saldo negatiivne.

Väliskülastaja – välisriigi püsielanik, kes reisib Eesti piires.

Välisränne – elukohavahetus üle riigipiiri.

Välisturist – välisriigi püsielanik, kes reisib Eesti piires ja kelle reis tavakeskkonnast välja hõlmab vähemalt üht ööbimist.

Välisüliõpilane – üliõpilane, kelle elukohamaa ei ole Eesti ja kel pole Eesti kodakondsust ega alalise/pikaajalise elaniku elamisluba.

Väljarändekordaja – väljarändajate arv 1000 elaniku kohta.

Väljaränne – tegevus, mille käigus varem alaliselt ühes asustusüksuses elanud isik lõpetab alalise elamise selles asustusüksuses ajaks, mis on või eeldatavalt on vähemalt 12 kuud.

Väljateenitud aastate pension – nende kutsealade töötajate pension, kes teevad tööd, millega kaasneb enne vanaduspensioniiikka jõudmist töövõime kaotus või vähenemine, mis takistab sellel kutsealal või ametikohal edasitöötamist.

Väärtegu – süütegu, mille eest on põhikaristusena ette nähtud rahaträhv või arest.

Õendustöötaja – isik, kes on läbinud vähemalt kolmeaastase õendusala baaskursuse (õde ja ämmaemand).

Õhtuõpe – õppevorm, mille puhul õppetöö toimub õhtusel ajal ja mis on mõeldud eelkõige töötavale täiskasvanule, kes soovib omandada haridust töö kõrvalt.

Ärikasum (-kahjum) – müügitulu + muud äritulud + valmis- ja lõpetamata toodangu varude jääkide muutus + kasum/kahjum bioloogilistelt varadelt + kapitaliseeritud väljaminekud oma tarbeks põhivara valmistamisel – kulud – muud ärikulud.

Äriregister – Harju, Tartu, Pärnu ja Viru maakohtu juures peetav register, kuhu alates 1. septembrist 1995 registreeritakse äriühinguid, füüsilisest isikust ettevõtjaid ning välismaa äriühingu filiaale.

Ülalpeetav laps – 0–17-aastane leibkonnaliige (uuringuaasta 1. jaanuari seisuga), samuti 18–24-aastane leibkonnaliige, kes elab vähemalt ühe vanemaga ja kelle peamine sotsiaalne seisund on mitteaktiivne.

Üldhariduskool – üldhariduslikku õpet võimaldav õppeasutus. Ei hõlma täiskasvanute gümnaasiumeid.

xDSL (Digital Subscriber Line: ADSL, SDSL jne) – asümmeetriline, sümmeetriline jms digitaalne kliendiliin; tehnoloogiate perekond, mis võimaldab pakkuda suurt andmeedastuskiirust nõudvaid teenuseid vaskpaarliinide kaudu.

DEFINITIONS

Absolute poverty rate – the share of persons whose equalised yearly disposable income is lower than the absolute poverty threshold. Absolute poverty threshold is equal to the estimated subsistence minimum.

Accommodated tourist – a tourist who spends at least one night in an accommodation establishment (i.e. an overnight visitor).

Accommodation establishment – a business entity through which an undertaking provides accommodation services within the framework of its economic or professional activity. Accommodation establishments are classified as follows: hotels, motels, guesthouses, hostels, holiday camps, cottages, flats and bed-and-breakfast. Tourist accommodation has been divided into two main groups: collective accommodation establishments (serve tourists as business entities) and private tourist accommodation. Accommodation statistics take into account only the data on collective accommodation.

Accommodation service – the offer and sale of regular or occasional overnight accommodation and the goods or services supplementary thereto.

Age – the age of the person concerned in full years at the time of the event, i.e. the age at the last birthday.

Age-specific fertility rate – the annual number of live births per 1,000 women of a specific age. It measures fertility in age groups.

Age-specific mortality rate – the number of deaths (specified by sex) in one age group during a year per 100,000 or 1,000 mean annual population in the same age group in the same year.

Agricultural holding – a single unit both technically and economically which has single management, which produces agricultural products or maintains its land (which is no longer used for production purposes) in good agricultural and environmental condition, and where there is at least one hectare of utilised agricultural land or where there is less than one hectare of utilised agricultural land but agricultural products are produced mainly for sale.

Agricultural household plot – a unit where there is less than one hectare of utilised agricultural land (or there is no agricultural land) and where agricultural products are produced mainly for own consumption and where there are at least 50 square metres of kitchen garden or three fruit trees or six berry bushes; or at least 10 rabbits, 10 poultry heads or other agricultural animals; or at least three swarms of bees.

Apartment ownership – ownership of a physical share of a structure together with a legal share of common ownership to which the physical share belongs. The physical share of an object of apartment ownership is a delimited dwelling or non-residential premises and parts of the structure belonging thereto, which enable separate use and which can be altered, removed or added without violating common ownership or the rights of other apartment owners and without altering the external form of the structure. A part of a garage with a permanent marking may also be part of the physical share of an object of apartment ownership.

Applied research – original investigation undertaken to acquire new knowledge that is primarily directed towards a specific practical aim or application.

Arable land – land worked regularly, generally under the crop rotation system.

At-risk-of-poverty rate – the share of persons with an equalised yearly disposable income lower than the at-risk-of-poverty threshold.

At-risk-of-poverty threshold – 60% of the median equalised yearly disposable income of household members.

Average annual hourly labour costs – total annual labour costs divided by the number of hours worked in that year. Total labour costs are the employer's direct and indirect costs associated with employees, including employee compensation: wages and salaries in cash and in kind, employer's social security contributions, training costs, employment taxes regarded as labour costs and other expenditure (e.g. on recruitment and work clothes) minus any subsidies received.

Average monthly gross wages (salaries) – payments to employees for time actually worked and remuneration to employees for time not worked divided by the average number of employees converted to full-time units. Remuneration to employees for time not worked includes vacation pay, compensation and pay for the stoppage of work, pay for the working hours during strikes and lockouts, pay for short-time working, pay for assimilated leave in the event of professional training or acquisition of formal education. This also includes benefits and premiums (quarterly and annual bonuses, Christmas bonuses, inflation compensation etc.) if the calculation of these payments is not based on the time actually worked, and payments in kind. Payments to employees for time actually worked include time-rated and piece-rated payments; premium pay for overtime, shift work, night work and work during holidays; premium pay for unhealthy working conditions, length of service, qualifications and special knowledge; and other regular premiums. This also includes irregular premiums and bonuses if the calculation of these payments is based on the time actually worked.

Average ticket price (in cultural statistics) – the estimated cost of a cinema or theatre admission, which is calculated by dividing the gross box income by the total number of paid admissions.

Bachelor's study – studies at the first level of higher education during which a student improves his or her general educational knowledge and acquires the basic knowledge and skills of a speciality and the knowledge and skills necessary for Master's studies and to commence work. The prerequisite for enrolment is the completion of secondary education or equivalent vocational education, or an equivalent qualification from a foreign country. The completion of Bachelor's studies is, in turn, the prerequisite for enrolment in Master's studies.

Balance of revenue and expenditure – revenue and grants minus expenditure and net lending. The excess of revenue over expenditure means a surplus and the excess of expenditure over revenue means a deficit.

Balance sheet total – current assets + fixed assets = current liabilities + long-term liabilities + equity. Fixed assets include financial assets, both tangible and intangible fixed assets, investment properties and also biological assets.

Basic research – theoretical or experimental work undertaken primarily to acquire new knowledge of the underlying foundations of phenomena and observable facts, without any particular application or use in view.

Basic school – a general education school that provides basic education. The school covers grades 1–9 (1–8 until 1989). This concept does not include schools for children with special needs.

Basic school level – grades 1 to 9 of basic school, which are divided into grades 1–6 of basic school and grades 7–9 of basic school.

Bed occupancy – the number of days per one year that a hospital bed is occupied.

Bed occupancy rate – the number of days that a hospital bed is occupied as a percentage of all 365 days in a year.

Bed turnover – the number of patients per one hospital bed per year.

Birth order – the biological birth order of children born alive to the mother, not taking into account whether the previous children are alive at the moment of registering the birth.

Blood donor – a person who gives his/her blood voluntarily and for free.

Blood service – the timely supply of hospitals with high-quality blood components.

Broadband – high-quality communication connections with the Internet, such as cable (incl. optical fibre), ADSL and other kinds of DSL connections.

Broadband connection – a connection to a public electronic communications network which offers a data rate of over 144 kbit/s.

Broadband service – an electronic communications service which requires a broadband connection.

Building – a construction permanently attached to the ground, covered by a roof and having an envelope structure and an interior space.

Cable network – an electronic communications network (usually coaxial or fibre-optic) which has been created for the provision of cable distribution services.

Capital goods – machinery and equipment used for producing other goods, and industrial transport equipment.

Capital transfers – transfers in cash or in kind which involve the acquisition or disposal of an asset or assets by at least one of the parties to the transaction.

Chain-linking – linking of the indices calculated for different base years and based on a reference year, by using chain-linked indices.

Child allowance – every child has the right to receive child allowance starting from birth until he/she attains 16 years of age. A child who is enrolled in daytime study or, for medical reasons, in another form of study in a basic school, upper secondary school or vocational school which operates on the basis of basic education has the right to receive child allowance until he/she attains 19 years of age. When the child attains 19 years of age, the allowance is paid until the end of the school year.

Child without parental care and in need of assistance – a child whose parents are declared to be missing, are deprived of parental rights or are without active legal capacity as well as a child who has been left without parental care for any other reason. In case of a child in need of assistance, a social worker has started to solve the case without separating the child from the family.

Childbirth allowance – an allowance for a child that one of the parents has the right to receive. An adoptive parent, guardian or caregiver has the right to receive childbirth allowance, if childbirth allowance has not already been paid for the same child.

Cleaning felling – felling undertaken to improve the light and nutrition conditions of the predominant tree species and support its growth in a young forest where the average diameter at breast height is under 6 cm (young growth).

Cleared offence – an offence sent to court and an offence the proceedings of which have been terminated in pre-trial procedure pursuant to sections 201–205 of the Code of Criminal Procedure.

CO₂ equivalent – the amount of CO₂ that would have the same global warming potential as the given amount of greenhouse gas.

Collective termination of employment contracts – the termination, at the initiative of the employer, of the employment or service of employees or public servants within a period of thirty days if:

- an employer who employs up to 19 employees terminates the employment contracts of at least 5 employees or releases at least 5 employees from service;
- an employer who employs 20 to 99 employees terminates the employment contracts of at least 10 employees or releases at least 10 employees from service;
- an employer who employs 100 to 299 employees terminates the employment contracts of at least 10% of the employees or releases at least 10% of the employees from service;
- an employer who employs at least 300 employees terminates the employment contracts of at least 30 employees or releases at least 30 employees from service.

Commercial Register – a register maintained by the registration departments of Harju County Court, Tartu County Court, Pärnu County Court and Viru County Court. Since 1 September 1995, all companies (general partnerships, limited partnerships, private limited companies, public limited companies and commercial associations), sole proprietors and branches of foreign companies are registered in the Commercial Register.

Compensation of employees – wages and salaries, social tax and unemployment insurance premiums.

Consolidated budget – a budget in case of which social security contributions and other intra-governmental transfers have been subtracted from the budget revenue and expenditure.

Constant prices – current prices deflated by the price index of goods and services.

Construction activities – development of building projects for later sale; construction or repair of buildings and civil engineering works or parts thereof; specialised construction activities, incl. site preparation, installation of equipment and systems into buildings, exterior and interior finishing and completion activities, and rental of construction or demolition equipment with operator.

Construction establishment – a structural unit of a non-construction enterprise that carries out construction works.

Construction price index – the index that expresses the change in the cost of construction characteristic of the base year, taking into consideration the price changes of basic inputs (labour force, building materials and building machines).

Construction production in Estonia – sales of construction activities excluding the cost of sub-contracting works purchased in Estonia and the cost of construction activities carried out in foreign countries, plus/minus changes in the value of work-in-progress.

Construction volume index – the change in the production value of construction in Estonia at constant prices.

Consumer price index – the index that expresses the change in the prices of consumer goods and paid services.

Consumption goods – final products and consumer goods.

Contribution to natural forest regeneration – the mineralisation of forest soil or other measures supporting reforestation and new forest growth.

Correspondence study – a form of study whereby the studies are organised in sessions with an emphasis on independent work. The students are supervised and are provided with the study materials. The concept also includes external study.

Court of first instance – county and administrative courts.

Court of second instance – circuit courts.

Criminal offence – an offence that is provided for in the Penal Code and for which the principal punishment prescribed is a pecuniary punishment or imprisonment in case of natural persons, and a pecuniary punishment or compulsory dissolution in case of legal persons.

Crude birth rate – the annual number of live births per 1,000 mean annual population.

Crude death rate – the annual number of deaths per 1,000 mean annual population.

Cruise ship – a passenger ship intended to provide passengers with a full tourist experience. All passengers have cabins and there are facilities for entertainment aboard. Ships operating normal ferry services are excluded, even if some passengers consider this service to be a cruise. In addition, cargo vessels able to carry a very limited number of passengers with their own cabins, and ships intended solely for day trips are excluded.

Current prices – prices in the reference period.

Customer (in communications statistics) – a person using publicly available electronic communications services who has a contract with a communications undertaking for the use of these services.

Day care (in health care statistics) – outpatient health care service whereby the patient is required to stay in a hospital bed under medical supervision for a period of several hours due to treatment or examination, but is discharged in the evening.

Dependent child – a household member aged 0–17 (as of 1 January of the reference year) or a household member aged 18–24 who is economically inactive and living with at least one parent.

Development activities – the application of research results in order to solve practical problems, to create new or improved systems, to design equipment or products, to set processes going etc.

Diploma study – professionally oriented first level of higher education; ISCED 5B. Admittance until 2002. The qualification is equivalent to professional higher education.

Disability – the loss of or an abnormality in a person's anatomical, physiological or mental structure or function. There are three different types of disability:

- moderate – the person needs regular personal assistance or guidance at least once a week;
- severe – the person needs personal assistance, guidance or supervision in every twenty-four-hour period;
- profound – the person needs constant personal assistance, guidance or supervision twenty-four hours a day.

Disability pension – see “pension for incapacity for work”.

Discouraged person – a non-working person who would like to work and would be available for work as soon as there is work, but who is not actively seeking work because he/she does not believe in the chance of finding any.

Disposable income – the sum of the income from wage labour, the income and losses from self-employment, property income, social transfers, regular inter-household cash transfers received and tax refunds, from which the regular inter-household cash transfers paid, taxes on wealth and repayments for tax adjustment have been subtracted.

Doctoral study – studies at the highest level of higher education during which a student acquires the knowledge and skills necessary for independent research, development or professional creative activity. The prerequisite for enrolment is a Master's degree or an equivalent qualification

Domestic tourist – a resident of Estonia who travels within Estonia, but whose visit outside his/her usual environment includes at least one overnight stay.

Dwelling – a one-family house, a section of a two-family or terraced house or a flat, which consists of one or more rooms, meets sanitary engineering requirements and is suitable for permanent residence.

Dwelling price index – the index that expresses the change in the square metre prices of dwellings purchased by households.

Economically active population or labour force – persons who wish and are able to work (total of employed and unemployed persons).

Economically inactive population – persons who do not wish or are not able to work.

Electronic communications network – a transmission system including switching equipment and other support systems for the transmission or conveyance of signals by way of a cable or by radio, optical or other electromagnetic means. Electronic communications networks also include the

satellite network, telephone network, data communication network, mobile phone network, broadcasting network, cable network and electric cable system, if used for the transmission or conveyance of signals, regardless of the nature of the information transmitted over such networks.

Electronic communications service – a service which consists wholly or mainly in the transmission or conveyance of signals over an electronic communications network under the agreed conditions. Network services are also electronic communications services.

Emigration – the action whereby a person, having lived permanently in one settlement unit, suspends permanent residence in the respective settlement unit for a period which is or which is expected to be at least 12 months.

Emigration rate – the number of emigrants per 1,000 inhabitants.

Employed person – a person who, during the reference period, worked and was paid as a wage earner, an entrepreneur or a freelancer; who worked without direct payment in a family enterprise or on his/her own farm; who was temporarily absent from work.

Employment rate – the share of the employed in the working-age population.

Energy balance – the equilibrium between the supply and consumption of energy.

Enterprise – a company, a sole proprietor.

Enterprise group – an association of enterprises bound together by legal or financial ties. An enterprise group is formed by a parent undertaking with its subsidiaries.

Enterprise sector (in research and development statistics) – enterprises, organisations and institutions whose primary activity is the production of goods or services (other than higher education) for sale at an economically rational price, and private non-profit institutions mainly serving enterprises.

Environmental protection expenditure – expenditure the main purpose of which is to prevent or reduce environmental pollution or other environmental degradation.

Equalised disposable income – total household income which is divided by the sum of equivalence scales of the household members.

Equivalence scale – a weight assigned to a household member depending on his/her age, in order to reflect the joint consumption of a household.

Estimated subsistence minimum – the minimum amount of resources which covers a person's basic everyday needs. The subsistence minimum consists of the minimum estimated food basket (excl. expenditure on alcoholic beverages and tobacco) and individual non-food expenditure (incl. housing expenditure).

Ethnic nationality – the data are based on self-determination. The ethnic nationality of the mother is used as the basis for determining the ethnic nationality of the child.

Evening study – a form of study whereby the classes take place in the evening. It is mostly oriented to adults who work, but also want to study.

Exhibition – a public showing by a museum which lasts for a shorter period than the main exhibit.

Expenditures – one of the main indicators of the Household Budget Survey. These expenditures are divided into two: consumption expenditure and other expenditure. Mortgage payments, real estate purchases, financial investments, expenditure on major repairs or construction, and other investments are not taken into account here.

Experimental development – systematic work based on existing knowledge gained from basic or applied research, with the aim to develop new or substantially improved materials, products, devices, processes, systems or services.

Export price index – the index that expresses the developments in the prices of exported goods.

Exports – exports of goods produced in Estonia, exports of goods imported from a foreign country (re-exports), temporary exports of goods for the purpose of processing abroad, re-exportation after inward processing and supplies for foreign vessels and aircraft stores. Exports exclude transit and services.

External migration – a cross-border change of the place of residence from one settlement unit to another.

Fibre-optic cable – a cable containing optical fibres, used for transmitting information from one place to another by sending pulses of light through the optical fibre. The light forms an electromagnetic carrier wave that is modulated to carry information. A fibre-optic cable can transfer about a thousand times more information than an average coaxial cable.

Final consumption expenditure of households – the expenditure of residents (incl. estimated expenditure) on goods and services for final consumption, incl. the expenditure on those goods and services which have been sold for economically irrelevant prices.

Financial intermediation – the activity whereby an institutional unit acquires financial assets and at the same time incurs liabilities at its own risk by engaging in financial transactions on the market.

Financial sector – consists of all institutional units which are principally engaged in financial intermediation, auxiliary financial activities or provision of insurance.

First-degree offence – an offence for which the maximum punishment prescribed by the Penal Code is imprisonment for a term of more than five years, life imprisonment or compulsory dissolution.

Fixed voice service – a publicly available electronic communications service which enables inland and international calls in a fixed location and access to emergency services via an Estonian or international number.

F.o.b. value – the cost of a commodity, which includes the production and transportation costs up to the border of the exporting country.

Foreign or international visitor – a non-resident of Estonia who travels within Estonia.

Foreign student – a student whose place of residence is not in Estonia, who does not have Estonian citizenship and who does not have a permanent/long-term residence permit in Estonia.

Foreign tourist – a non-resident of Estonia who travels within Estonia and whose visit outside his/her usual environment includes at least one overnight stay at the destination.

Foreign trade balance – the balance between the imported and exported commodities in value. The value of exports offset against imports is the foreign trade balance, which is positive (active) if exports of goods exceed imports and negative (passive) if imports exceed exports.

Formal education – education acquired in the formal education system.

Freight turnover – the volume of work done in transporting goods, measured in tonne-kilometres. One tonne-kilometre is the transport of one tonne of goods across a distance of one kilometre.

Full-time study – a form of study whereby the classes take place during the day, in accordance with the study load prescribed in the curriculum.

Gender pay gap – average gross hourly wages (salaries) of male employees minus average gross hourly wages (salaries) of female employees, divided by the average gross hourly wages (salaries) of male employees.

General education school – an educational institution that provides general education. It does not include evening schools.

General government – institutional units which are non-market producers and are financed by compulsory payments made by units belonging to other sectors, and institutional units principally engaged in the redistribution of wealth. The general government sector consists of the following sub-sectors: the central government (state budgetary units and extra-budgetary funds, foundations, public-legal institutions), local governments (city and rural municipality administrations with their subsidiary units, foundations) and the social security funds (the Estonian Health Insurance Fund, the Estonian Unemployment Insurance Fund). The non-market producer enterprises also belong to the general government sector.

General government consolidated debt (Maastricht debt) – the total gross debt at nominal value outstanding at the end of the period and consolidated between and within the sectors of general government. General government debt is equal to the sum of liabilities of the general government sector in the following categories: currency and deposits (the Estonian general government sector has no liabilities in this category); securities other than shares, excluding financial derivatives and loans.

Gini coefficient – the relationship of the cumulative shares of the population, arranged according to the level of equalised disposable income, to the cumulative share of the equalised total disposable income received by them. The coefficient varies from 0 to 1: the higher the value of the Gini coefficient, the more unequal the income distribution. At value 1, one person gets the whole income; at value 0, the income of all income recipients in the society is equal.

Government sector (in research and development statistics) – departments, offices and other bodies that furnish the community with common services (other than higher education), including non-profit institutions controlled and financed mainly by the government.

Grants (in government finance statistics) – aid received from foreign governments and international organisations, grants and donations from other sectors, and non-life insurance net premiums.

Greenhouse gases – gases that bind the infrared radiation reflected by the Earth and cause a rise in the global atmospheric temperature. The main greenhouse gases are carbon dioxide (CO₂), methane (CH₄), nitrous oxide (N₂O), hydrofluorocarbons (HFC), perfluorocarbons (PFC) and sulphur hexafluoride (SF₆).

Gross capital formation – acquisitions, less disposals, of fixed assets and changes in inventories. Changes in inventories are measured as the value of the entries into inventories less the value of withdrawals and the value of any recurrent losses of goods held in inventories.

Gross claim – a demand made by the insured party for payment of the benefits provided by the contract.

Gross disposable income – gross disposable income is derived by adding the balance of primary income to all current transfers (except social transfers in kind) receivable by a unit or sector, and by subtracting all current transfers (except social transfers in kind) payable by that unit or sector. The total of the disposable income of all institutional sectors/units is called gross disposable income.

Gross domestic product (GDP) at market prices – the sum of the gross value added of all resident producers at basic prices, plus taxes less subsidies on products.

Gross premium – the sum paid by the insured party for insurance protection.

Gross reproduction rate – the average number of daughters that would be born to a woman during her lifetime if she passed through her childbearing years conforming to the age-specific fertility rates of a given year.

Gymnasium (upper secondary school) – a general education school which provides general secondary education. The school does not have to be named a "gymnasium". A gymnasium must have grades 10 to 12, but may also have grades 1 to 9 (basic school). This concept does not include evening schools or schools for children with special needs (unless specified otherwise).

Gymnasium level – grades 10–12 of general education schools (until 1989 the grades 9–11), upper secondary general education; ISCED 3A.

Health care personnel – personnel with special education who are directly involved in the provision of health care services.

Health insurance – a state warranty system for paying compensation to the residents of the Republic of Estonia for retaining health; for paying the expenses of temporary incapacity for work and costs of medical treatment; and for paying pregnancy and maternity benefits.

Higher education sector (in research and development statistics) – universities, technical colleges and other higher education institutions; research institutes, experimental stations and clinics operating under their direct control.

Hospital – a residential establishment equipped with inpatient facilities for 24-hour care, staffed with professionally trained health care personnel. As a rule, in addition to inpatient health care, hospitals also provide outpatient and day care.

Household – a group of people who live in a common main dwelling (at the same address) and share joint financial and/or food resources and whose members consider themselves to be one household. A household can also consist of just one member.

Household with children – a household where there is at least one child aged 0–17.

Household without children – a household where there are no children aged 0–17.

Immigration – the action whereby a person, having previously been a permanent resident in one settlement unit, moves to reside permanently in another settlement unit for a period which is or which is expected to be at least 12 months.

Immigration rate – the number of immigrants per 1,000 inhabitants.

Immovable – a plot of land with its important components. The important components of a plot of land are things permanently attached to it (buildings, structures, growing forest, unharvested crop etc.) and the real rights related to the plot of land.

Import price index – the index that expresses the developments in the prices of imported goods.

Imports – imports of goods into Estonia for domestic consumption and for resale to a foreign country, temporary imports for inward processing with notification of intended return, and re-imports after processing outside of Estonia. Imports exclude transit and services.

Income quintile – one fifth of the population ranked based on equalised yearly disposable income. The first (i.e. the lowest) quintile contains the fifth of the population receiving the lowest income; the second quintile contains the next fifth of the population by income, and so on.

Industrial production – industrial sales with inventory change added or deducted.

Industrial sales – the cost of products and services of industrial nature which were produced in an enterprise and realised (sold) and delivered or sent to the purchaser in the reference period, regardless of when the payment for the products or services was received.

Infant death – the death of a live-born child up to one year old.

Insolvency of employer – an employer is insolvent if a court has declared bankruptcy or terminated the bankruptcy proceedings.

Insurance benefit upon lay-off (starting from 1 July 2009) – a benefit that is paid in the event of lay-off to an employee or public servant whose employment or service with the employer has lasted for:

- five to ten years – in the amount of one month's average wages or salary;
- more than ten years – in the amount of two months' average wages or salary.

Integrated Bachelor's/Master's study – studies based on an integrated programme of Bachelor's and Master's studies, which includes both general courses and specialised courses. Single-step Bachelor's/Master's studies include the following specialities: medicine, veterinary medicine, pharmacy, dentistry, architecture, civil engineering and grade teacher studies. A graduate of pharmacy, architecture, civil engineering or grade teacher studies is awarded a Master's degree. A graduate of medicine, dentistry or veterinary medicine is awarded a degree in medicine, dentistry or veterinary medicine, respectively. The qualification awarded upon completion of an integrated Bachelor's/Master's programme entitles the graduate to apply for doctoral programmes. The prerequisite for enrolment is the completion of secondary education or equivalent vocational education

Interest – a fee charged by a lender from a borrower for the use of the granted loan.

Interest rate – a rate charged or paid for the use of money, expressed as a percentage of the outstanding loan or as an annual, monthly or daily percentage of the principal.

Intermediate consumption – the value of the goods and services consumed as inputs by a process of production, excluding fixed assets whose consumption is recorded as the consumption of fixed capital.

Intermediate goods – semi-processed, semi-manufactured goods and industrial supplies.

Internal migration – a change of residence from one settlement unit to another within Estonia. A change of residence from one settlement unit to another within the same county is called intra-county migration. A change of residence from a settlement unit of one county to a settlement unit of another county is called inter-county migration.

Investments in fixed assets – the cost of buildings, land, equipment, machinery, vehicles, installation etc. purchased in the reference period or acquired under a financial lease contract; in case of the construction of new and the reconstruction of existing fixed assets, it also includes the cost of work done; investments in intangible fixed assets and valuables. The acquisition of property classified as investment property is also included.

IP-TV (Internet Protocol Television) – a system for retransmission of digital audiovisual media whereby data are delivered using the Internet protocol suite over a packet-switched network (in a Local Area Network or over the Internet).

Juvenile – a person under the age of 18.

Labour force participation rate (activity rate) – the share of the labour force in the working-age population.

Labour productivity – indicates how much value added on average is generated per person employed (it is calculated as value added divided by the number of persons employed).

Large enterprise – an enterprise with 250 or more persons employed.

Late foetal death (stillbirth) – the intra-uterine death of a foetus weighing at least 500 grams at birth, which took place after the 22nd week of pregnancy.

Legal person – a general partnership, a limited partnership, a private limited company, a public limited company, a commercial association, a non-profit organisation, a legal person in public law.

Legally induced abortion (medical abortion) – divided into legal and therapeutic abortions. A legal abortion is the legal termination of pregnancy at the pregnant woman's request. A therapeutic abortion is the termination of pregnancy due to medical indications.

Life expectancy – the average remaining lifetime in years for persons who attain a given age if mortality remains unchanged. At the age of 0 – life expectancy at birth, which is also used as the average life expectancy.

Live birth – delivery of a live-born child, i.e. a child showing evidence of life irrespective of the duration of pregnancy.

Master's study – studies at the second level of higher education during which a student improves his or her knowledge and skills in his or her speciality and acquires the knowledge and skills necessary for independent work and Doctoral studies. The prerequisite for enrolment is a Bachelor's degree or an equivalent level of education.

Mean annual population – half of the sum of the population at the beginning of the year and the population at the end of the year.

Meat production – the meat sold to approved enterprises processing meat and meat products (slaughterhouses) or to purchasers for slaughter, incl. exports (from Estonia to other European Union countries and to non-EU countries), as well as the meat of animals slaughtered in slaughterhouses belonging to holdings or slaughtered elsewhere as a service.

Medium-sized enterprise – an enterprise with 50–249 persons employed.

Micro-enterprise – an enterprise with 1–9 persons employed.

Migration – a cross-border change of the place of residence from one settlement unit to another.

Misdemeanour – an offence for which the principal punishment prescribed is a fine or detention.

Motor trade enterprise – an enterprise whose main activity is the wholesale and retail sale and repair of motor vehicles and motorcycles (activity G45 according to the Estonian Classification of Economic Activities).

National pension – the pension granted to a person who does not have the right to receive old-age pension, pension for incapacity for work or survivor's pension because he/she has not completed a sufficient number of years of pensionable service or his/her accumulation period is insufficient.

Natural increase – the difference between the number of births and the number of deaths in a certain year. Positive natural increase shows the excess of live births over deaths; negative natural increase shows the excess of deaths over live births.

Neonatal death – the death of an infant who died during the first four weeks of his/her life.

Net lending – net saving plus capital transfers receivable minus capital transfers payable minus gross capital formation minus the value of acquisitions less disposals of non-financial assets. Negative net lending is called net borrowing. In case of net lending, the rest of the world is on credit to the net lending country. In case of net borrowing, the country is on credit to the rest of the world.

Net migration – the difference between immigration and emigration during a year. Positive net migration shows the excess of immigration over emigration; negative net migration shows the excess of emigration over immigration.

Net migration rate – net migration per 1,000 inhabitants.

Net profit (loss) – net sales + other revenue + financial income – costs total – other expenses – financial costs – income tax expense.

Net taxes on products – taxes on products less subsidies on products.

Non-Profit Associations and Foundations Register – a register maintained by the registration departments of Harju County Court, Tartu County Court, Pärnu County Court and Viru County Court. Since 1 October 1996, all non-profit associations and foundations are entered into this register.

Non-profit institution – a non-profit association, a foundation, a government institution, a local government institution.

Non-profit institutional sector (in research and development statistics) – the government, higher education and private non-profit sectors.

Non-residential building – a building not intended for permanent residence.

Number of deliveries – the total number of deliveries, including stillbirths, in a year. Multiple births are taken into account as one delivery, irrespective of the number of children born.

Number of employees – persons who work for an employer, have a contract of employment and receive compensation (wages, salaries, piecework pay or remuneration in kind). The number of employees is measured as an annual average.

Number of enterprises – the number of active enterprises, that is, enterprises that were economically active in the reference period (had sales, expenditure etc.).

Number of job vacancies – all job vacancies as at the 15th day of the second month of the quarter. A job vacancy is a paid post that is newly created, unoccupied or becomes vacant when an employee leaves, for which the employer is actively trying to find (and is prepared to take further steps to find) a suitable candidate from outside the enterprise/institution/organisation and which the employer intends to fill either immediately or within a specific period of time.

Number of occupied posts – all paid posts within an enterprise/institution/organisation to which an employee has been assigned as at the 15th day of the second month of the quarter. An employee is a person with whom a contract has been concluded for a fixed or an unspecified term (incl. contracts for seasonal work); a person working under a contract of employment, a contract of service or under the Public Service Act.

Number of persons employed – persons who work for the enterprise, irrespective of the length of their working week. The number of persons employed is measured as an annual average. Employed persons include:

- working proprietors and their unpaid family members;
- full- and part-time employees who are on the pay-roll;
- persons who work outside the unit (sales representatives, delivery personnel, repair and maintenance teams etc.) but who are on the staff list and on the pay-roll of the enterprise;
- persons temporarily absent from work (persons on sick leave, paid leave, study leave, on strike etc.)
- seasonal workers, trainees (apprentices) and home-workers who are on the pay-roll;
- persons employed under a contract for services.

Nursing personnel, nursing staff – persons who have completed a programme of basic nursing education (at least three years), i.e. qualified nurses and midwives.

Offence – a criminal offence or a misdemeanour which is a punishable act.

Offence with final procedural decision – an offence with regard to which the judgment of conviction has entered into force, and an offence the proceedings of which have been terminated pursuant to sections 201–205 of the Code of Criminal Procedure.

Old-age pension – the pension granted to persons who have attained pensionable age and who have completed at least 15 years of pensionable service in Estonia.

Operating profit (loss) – turnover + other revenue + change in stocks of finished products and work in progress + profit (loss) from biological assets + capitalised self-constructed assets – costs total – other expenses.

Other non-tax revenue – revenue received from the sale of goods and services.

Other transfers (in government finance statistics) – transfers given to other levels of government, or given in the framework of international cooperation to foreign governments and international organisations, or given to non-profit institutions or households (excl. social transfers).

Outpatient care – health care services whereby a patient's visit to the health care institution is confined only to a few hours and overnight accommodation in an inpatient facility is not needed.

Outpatient visit in doctor's office – an outpatient contact whereby a person who needs medical consultation visits the doctor's office during its working hours.

Output – the value of goods and services produced by residents. It comprises market production, production for own use, the general government's non-market production and services rendered to private households by non-profit institutions.

Parental benefit – a benefit for a parent with a child or children up to 18 months old, paid in order to maintain the parent's previous average salary (with limitations).

Passenger traffic volume – the volume of work done in transporting passengers, measured in passenger-kilometres. One passenger-kilometre is the transport of one person across a distance of one kilometre.

Pension for full length of service required – the pension granted to persons in such professions that bring about the loss of or reduction in the capacity for work before attainment of pensionable age, meaning that the persons cannot continue working in that profession.

Pension for incapacity for work – the pension granted to persons from 16 years of age until attainment of pensionable age if the person has been declared permanently incapacitated for work.

Performance – the public presentation of a play.

Perinatal death – a stillbirth or death within the perinatal period (commences after 22 completed weeks of pregnancy and ends 0–6 days after birth).

Permanent grassland – land which is used to grow grass and other herbaceous crops, through cultivation (sown) or naturally (self-seeded), and which has not been included in the crop rotation for more than five years. Species suitable for grazing may be included, provided that grass and other herbaceous crops remain dominating.

Person injured (in transport statistics) – a person who receives emergency medical aid or for whom outpatient or hospital treatment is prescribed due to an injury received in a traffic accident. Unlike in many European countries, minor and serious injuries are not distinguished in Estonia.

Person killed (in transport statistics) – a person who died immediately at the place of a traffic accident or within 30 days from the traffic accident due to an injury received in the traffic accident (incl. suicides). If a person died from an injury received in a traffic accident later than within 30 days from the accident, he/she is regarded a person injured.

Personnel expenses – wages and salaries, social tax and payments for unemployment insurance.

Preprimary education – a set of knowledge, skills, experience and behavioural rules which provides the prerequisites for coping successfully in everyday life and at school. Preprimary education is acquired at a child care institution (homeschooling is not included in the statistics).

Preschool child care institution – an educational institution that provides care and preschool education for preschool children.

Previous year's price – a volume indicator, weighted based on the prices of the previous year.

Primary energy – energy which is consumed directly without converting it into other forms of energy. The sources of primary energy in Estonia are oil shale, peat, firewood, wood chips, wood waste and biogas, but also imported fuels such as coal, natural gas, liquefied gas, heavy fuel oil, light fuel oil, diesel oil, motor gasoline and aviation gasoline.

Primary school – a general education school that provides basic education up to grade 6. This concept includes kindergarten-primary schools and primary schools for children with special needs (until 2009, inclusive). Starting 2010 primary school was replaced with basic school where

studies are pursued at stage I or at stages I and II, whereas the studies at stage II do not need to be pursued across all grades of stage II.

Primary sector – agriculture, hunting, forestry and fishing.

Private non-profit sector (in research and development statistics) – private non-profit institutions (societies, unions, consumer associations etc.) that serve the general public and are not controlled by the state.

Private school – a basic school or gymnasium that operates as a legal person governed by private law.

Probationer – a convicted offender who has been given a conditional sentence or released on parole and whom a court has placed under the supervision of a probation officer for a probationary period, pursuant to the procedure prescribed by the Criminal Code.

Producer price index of industrial output – the index that expresses the change in the producer prices of goods manufactured in Estonia. The producer price index of industrial output includes goods manufactured both for the domestic market and the non-domestic market.

Production (play) – a creative product developed by the director, actors, set and costume designers, composers and other theatre personnel, which is usually based on a playwright's story and which completes with the public stage presentation i.e. premiere.

Professional higher education – studies at the first level of higher education during which a student acquires the competence necessary for employment in a particular profession or for enrolment in Master's studies. The prerequisite for admittance to professional higher education is the completion of secondary education or an equivalent qualification from a foreign country. A graduate of professional higher education is entitled to continue his or her studies in a Master's programme, according to the conditions and procedure established by the supervisory board of the educational institution.

Profit (loss) before tax – operating profit plus financial revenue minus financial expenses, i.e. the profit (loss) before adjustment for income tax expense on dividends.

Property income – income from interests, dividends and rents on land and sub-soil assets.

Public railway – railway infrastructure, the use of which (with regard to basic and extra services, fees, times and other conditions of use) must be ensured without discrimination to all railway undertakings for the provision of rail transport services on the basis of and pursuant to the procedure provided for in the Railways Act.

Purchase-sale transaction of real estate – a purchase-sale transaction, the object of which is recorded in the Land Register. It includes:

- purchase-sale transactions of unimproved registered immovables, the object of which is only a plot of land;
- purchase-sale transactions of improved registered immovables, the object of which is a plot of land with existing buildings or with buildings under construction.

Rate of job vacancies – the share of job vacancies in the total number of jobs (sum of occupied posts and job vacancies).

Rate of natural increase – the annual natural increase per 1,000 mean annual population. It is calculated as the difference between crude birth rate and crude death rate.

Real estate – immovables owned by a person and the related monetarily appraisable rights and duties, incl. right of superficies and right of usufruct.

Reference year – a conditional year for presenting chain-linked figures. In the row of chain-linked indices, the value of this year is 100.

Regeneration felling – felling undertaken to create the conditions for the development of a new forest generation. Regeneration felling is carried out in mature stands.

Register of Taxable Persons – a register maintained by the Estonian Tax and Customs Board. It registers all taxable persons since 1999.

Relative median at-risk-of-poverty gap – the distance of the mean income of persons at risk of poverty from the at-risk-of-poverty threshold, in percentages.

Renewable energy sources – renewable non-fossil energy sources (wind, solar, geothermal, wave, tidal and hydro energy, biomass, landfill gas, sewage treatment gas and biogases).

Repair and reconstruction work price index – the index that expresses the change in the cost of these kinds of works carried out in office buildings, taking into consideration the price changes of basic inputs.

Repair work – construction work through which the utility of the building and/or its structures (foundations, load-bearing structures, enclosing structures, engineering and utility networks etc.) is increased or at least restored, i.e. construction work which materially extends the normal life of fixed assets and/or increases their value.

Research activities – work based on personal freedom of creativity, with the aim to increase, through scientific research, the stock of knowledge of man, nature, society and their mutual influence.

Research and development – the creative work undertaken on a systematic basis in order to increase the stock of knowledge (incl. the knowledge of man, culture and society) and to use this stock of knowledge to devise new applications.

Research and development personnel – researchers, technicians and supporting staff who spend at least 10% of their working time on research and development activities.

Researchers (in research and development statistics) – all professionals with an academic degree or higher education diploma engaged in basic or applied research or experimental development to create new knowledge, products, processes, methods and systems; all academic staff engaged in research and development activities as well as managers and administrators engaged in the planning and management of scientific and technical projects; postgraduate students performing original research.

Residential building – a building where all or at least half of the area is intended for permanent residence (one-family dwelling, two-family dwelling, terraced house or other multifamily house).

Retail sales of goods – the reselling of new and second-hand goods in stores, kiosks, sales counters, mail order shops, on the Internet and by public sale to people for their private consumption or housekeeping. Retail sales of goods do not include sales of durable goods (cars, furniture, household appliances, home electronics etc.) to people through leasing enterprises, if the leasing enterprise becomes the owner of the goods.

Retail trade enterprise – an enterprise whose main activity is, first and foremost, the sale of goods (excl. motor vehicles and motorcycles) for use mainly in households (activity G47 according to the Estonian Classification of Economic Activities).

Road traffic accident – an event in which an individual is injured or killed as the result of at least one vehicle moving on or driving off the road. As defined here, a road is a roadway, street, parking lot, courtyard area or other structure used for traffic, including pavements, cycle and pedestrian tracks, shoulders, green areas, dividing strips and other areas. Road traffic accidents do not include events in which a pedestrian is injured by a collision with a train; collisions between competing vehicles on a road which is closed for public access due to a competition; and accidents involving vehicles and individuals working in road building or maintenance.

Rural settlement – a small town or a village.

Sales of construction activities – the revenue from construction activities and construction for own use. There is double accounting in case of sub-contracting work.

Sales to non-residents – the revenue from the sale of goods and services to legal persons registered abroad or to natural persons residing abroad, i.e. outside Estonia. Sale of own manufacturing production and provision of manufacturing services to non-residents do not include the cost of materials in case of re-export if the materials imported for processing purposes are not shown in costs (only the commission for services is reported).

School for children with special needs – a school for children with a physical or intellectual disability or impairment, children with emotional disorders or children needing special treatment due to behavioural problems. Compared to regular schools, changes and modifications are made in the curriculum and/or the study environment (e.g. form of study, study premises and tools, study groups, methods, medium of instruction, teachers with special training, support personnel etc.).

Second-degree offence – an offence for which the punishment prescribed by the Penal Code is imprisonment for a term of up to five years or a pecuniary punishment.

Secondary sector – mining and quarrying; manufacturing; electricity, gas and water supply; and construction.

Service enterprises – enterprises whose main economic activity is the provision of various services. The following economic activities are included:

- information and communication – publishing activities; film, video and TV programme production; sound recording and music publishing; programming and broadcasting activities; telecommunications; computer programming; consultancy and related activities; information service activities;
- real estate activities;
- professional, scientific and technical activities – legal and accounting activities; activities of head offices; management consultancy activities; architectural and engineering activities; technical testing and analysis; scientific research and development; advertising and market research; other professional, scientific and technical activities; veterinary activities;
- administrative and support service activities – rental and leasing activities; employment activities; travel agency, tour operator and other reservation service and related activities; security and investigation activities; services to buildings and landscape activities; office administrative, office support and other business support activities;
- education;
- human health and social work activities;
- arts, entertainment and recreation – creative, arts and entertainment activities; libraries, archives, museums and other cultural activities; gambling and betting activities; sports activities and amusement and recreation activities;
- other service activities – repair of computers and personal and household goods; other personal service activities.

Severe material deprivation rate – the share of persons who cannot afford at least four items of the following nine: 1) pay rent or utility bills, 2) keep home adequately warm, 3) face unexpected expenses, 4) eat meat, fish or a protein equivalent every second day, 5) a week's holiday away from home, 6) a car, 7) a washing machine, 8) a colour TV, or 9) a telephone.

Shelter – an institution offering temporary twenty-four hour assistance, support and protection.

Small enterprise – an enterprise with 10–49 persons employed.

Social benefit – a monetary benefit provided to contribute towards the ability of a person or family to cope.

Social benefits (in government finance statistics) – transfers to households, in cash or in kind, intended to relieve them from the financial burden related to social risks or needs.

Social contributions – social tax and unemployment insurance premiums.

Social service – a non-monetary benefit which contributes towards the ability of a person or family to cope.

Social transfers – payments (pensions, unemployment benefits, child benefits, benefits for temporary incapacity for work etc.) made by the state or local governments to individuals/households according to social protection schemes with the intention to reduce the financial burden of individuals/households in case of partial or complete absence of income. In the Household Budget Survey, transfers also include reallocation of private resources (alimonies, subsistence allowance, money donated etc.).

Standardised death rate – the ratio which shows how high the mortality for the Estonian population would be with defined age-specific death rates if the age distribution of the Estonian population were the same as that of the European standard population. In calculations, the deaths of persons whose age was unknown have been included in the age group of at least 85-year-olds.

State Register of State and Local Government Agencies – a register maintained by the Ministry of Finance. Since 1999, all state and local government agencies and the government institutions administered by government agencies are entered in this register.

Statistical Profile – a database of economically active units (companies, sole proprietors, institutions, non-profit associations). Since 1994, Statistics Estonia uses this database as a sampling frame for all economic statistics.

Stillbirth – see “late foetal death”.

Subsidies – payments which the general government makes to producers with the aim to influence their levels of production and prices or to remunerate the costs related to factors of production.

Subsistence benefit – a form of state assistance for those in difficulty which is paid by the local government. In order to alleviate a person's situation, the local government employs both social services and other forms of social assistance, depending on the specific situation. The benefit is paid if all other measures for the alleviation of poverty and difficulty have proven ineffectual.

Subsistence level – the sum necessary for minimum everyday subsistence in a month.

Substitute home service – the provision of family-like living conditions by a service provider to a child in order to meet his/her basic needs, to create a secure physical and social environment promoting his/her development and to prepare the child for coping in accordance with his/her abilities as an adult. Persons entitled to substitute home service are children whose parents are dead, declared fugitive or missing; whose parents have been assigned a guardian due to restricted active legal capacity; whose parents have been deprived of parental rights; who have been taken from their parents without deprivation of parental rights; or whose parents are serving custody pending trial or are incarcerated in a prison.

Supporting staff (in research and development statistics) – craftsmen, secretarial and clerical staff participating in research and development projects or directly associated with such projects.

Supreme Court – the court of the highest instance.

Survivor's pension – pension granted upon the death of a provider to family members who were maintained by him/her and are incapacitated for work.

Taxes on income and wealth – all compulsory, unrequited payments in cash or in kind which are levied periodically by the general government and by the rest of the world on the income and wealth of institutional units; and some periodic taxes which are not assessed on income or wealth.

Taxes on production and imports – compulsory, unrequited payments in cash or in kind which are levied by the general government or by EU institutions in respect of the production and import of goods and services, the employment of labour, the ownership or use of land, buildings or other assets used in production. These taxes are payable regardless of whether the entity earns a profit.

Teacher (pedagogue) – a person who works in a school in the field of teaching, including teachers at the primary level and specialist subject teachers, speech therapists, school principals, headmasters and their aids.

Technicians (in research and development statistics) – persons with certified vocational or technical education engaged in research and development activities and performing tasks under the supervision of researchers; also persons who perform their research and development tasks under the supervision of researchers in the field of social sciences and humanities.

Tertiary sector – trade, services, etc.

Total fertility rate – the average number of children that would be born alive to a woman during her lifetime if she passed through all her childbearing years conforming to the age-specific fertility rates of a given year. The total fertility rate is calculated based on age-specific fertility rates of the period.

Tourism – the activities of persons travelling to and staying in places outside their usual environment for no more than 12 consecutive months for leisure, business or other purposes.

Tourist (overnight visitor) – a person whose trip outside his/her usual environment includes at least one overnight stay at the destination.

Trade deficit – the value of commodities by which the value of imports exceeds exports.

Transit – the carriage of goods whereby the country of loading and the country of unloading is a foreign country, making Estonia the transit country. Transit also includes goods loaded from rail transport onto another mode of transport or from another mode of transport onto rail transport at the state border.

Turnover (previously “net sales”) – the revenue from the sale of goods and services, which does not include VAT and excise. Turnover is equal to the pay received or to be received and is calculated on the accrual basis. Income classified as other revenue, financial income and extra-ordinary income in company accounts is excluded from turnover. Reductions in prices, rebates and discounts must be deducted.

Type of owner – a basis for the classification of entrepreneurs based on their capital involvement (ownership of majority interest) in the company.

Unemployed person – a person who meets the following three criteria at the same time: he/she is without work (does not work anywhere at the moment and is not temporarily absent from work); he/she is immediately (in the course of two weeks) available for work if there should be work; he/she is actively seeking work.

Unemployment allowance (“unemployment benefit” until 2006) – the persons entitled to unemployment allowance are unemployed persons who have been employed or engaged in work or an activity equal to work for at least 180 days during the twelve months prior to their registration as unemployed, and whose income is less than the 31-fold daily rate of the unemployment allowance.

Unemployment benefit – see “unemployment allowance”.

Unemployment insurance – a type of compulsory insurance the purpose of which is to provide, upon unemployment, partial compensation for lost income to insured persons during the time that they are looking for work; partial compensation of the expenses of employers related to the collective termination of employment contracts and service relationships; and the protection of the claims of employees upon insolvency of employer.

Unemployment insurance benefit – income that an insured person is entitled to receive during the whole period that he/she is registered as unemployed, but not for longer than 180–360 calendar days (depending on the insurance period).

Unemployment rate – the share of the unemployed in the labour force.

Unit labour cost – the ratio of labour costs to labour productivity.

Urban settlement – a city, a city without municipal status or a town.

Value added – the value of output (in monetary terms) less the value of intermediate consumption.

Value added at factor cost – the gross income from operating activities after adjustment for operating subsidies and indirect taxes. It can be calculated as follows: turnover + change in stocks of work-in-progress and finished goods (stocks at the end minus stocks at the beginning of the reference year) + capitalised self-constructed assets + other revenue (excl. profit from the sale and revaluation of fixed assets) – costs of merchandise, materials, supplies and services, intermediate goods, electricity, fuel, power, laid-out work – other expenses (excl. loss from the sale and revaluation of fixed assets) – duties and taxes linked to production – taxes on products.

Value of a purchase-sale transaction of real estate – the transaction value of real estate transferred in a purchase-sale transaction.

Vehicle registered for the first time – a road transport vehicle registered in Estonia for the first time.

Visitor (in tourism and accommodation statistics) – a person who travels to a place other than his/her usual environment for no more than 12 consecutive months and whose main purpose of visit is other than an activity remunerated from within the place visited. Visitors are divided into tourists (i.e. overnight visitors) and same-day visitors. The usual environment is the area in the close vicinity of the person's home and place of work or study and other places (a church, shop, clinic) visited on a regular basis (at least once a week). Summer homes are only included in the usual environment if these are visited at least once a week.

Vocational courses after basic education – vocational education based on basic education, vocational training on the basis of basic education, vocational and secondary education based on basic education, vocational secondary education based on basic education, vocational secondary education, professional secondary education based on basic education.

Vocational courses after secondary education – vocational secondary education based on secondary education, vocational courses based on secondary education.

Vocational courses with non-defined basic education – vocational education for young people with special needs and for young people without basic education, and vocational training for persons beyond minimum school-leaving age who lack basic education. Previous completion of a level of education is not required.

Vocational education institution – an educational institution where students acquire vocational secondary education or the knowledge, skills and attitudes for the practice of a specific skilled trade.

Vocational higher education – vocational secondary education based on secondary education, vocational courses based on secondary education, professional secondary education based on secondary education.

Vocational secondary education – a set of requirements established by the vocational education standard and the national curricula for vocations or professions. The acquisition of vocational secondary education provides the prerequisites and grants the right to start working in the acquired vocation or profession or to continue studies to acquire higher education.

VoIP (Voice over Internet Protocol) – a system of voice telephony whereby sound is transmitted as Internet Protocol packets over a packet-switched network (e.g. the Internet or Local Area Network).

Volume index – indicates the change in the sales volume of goods at constant prices compared to the sales of some previous period. The index is calculated on the basis of the price indices of the respective goods.

Volume index of industrial production – the production of the reference year compared to the production of the base period in percentages.

Volume of freight transport – to estimate the volume of freight transport, the following indicators are used: the amount of goods transported in tonnes and freight turnover in tonne-kilometres.

Wages and salaries – remuneration paid by the employer to its employees for work done in the reference period.

Wholesale sales of goods – the reselling and mediation of goods to industrial and trade consumers, institutions and organisations, incl. leasing enterprises. In mediation, goods do not belong to the mediator; only the commission for services is included here.

Wholesale trade enterprise – an enterprise whose main activity is the resale and mediation of goods (excl. motor vehicles and motorcycles) to industrial and trade consumers, institutions and organisations, incl. leasing enterprises (activity G46 according to the Estonian Classification of Economic Activities).

Wireless local loop (WLL) – a term for the use of a wireless communications link as the “last mile / first mile” connection for delivering plain old telephone service (POTS), broadband Internet and/or other electronic communications services to telecommunications customers. Various types of WLL systems and technologies exist. In Estonia, WiMAX (Worldwide Interoperability for Microwave Access) and CDMA2000 1x EVDO (Kõu Internet) are the most common WLL technologies.

Work intensity of household – the total number of months spent in employment or self-employment by working-age (aged 16–64) household members during the income reference period relative to the maximum number of months that the household members could have spent in employment or self-employment. The indicator ranges from zero (no working-age members worked) to one (all working-age members worked throughout the income reference period). The work intensity of a household can be:

- high (0.5–1),
- low (0–0.5),
- maximal (1),
- minimal (0).

Working-age population – population aged 15–74. It is used as the basis for the study of the economic activity of the population (i.e. the object of study of the Labour Force Survey).

xDSL (Digital Subscriber Line: ADSL, SDSL etc.) – a family of technologies that provide Internet access by transmitting digital data over the wires of a local telephone network. In telecommunications, the term DSL is widely understood to mean Asymmetric Digital Subscriber Line (ADSL), the most commonly installed DSL technology.

SISUJUHT

abielu	50, 57, 58, 62–65, 355
abort	50, 59, 65
absoluutne vaesus	103, 104, 107–110
ajaleht	81, 246, 251, 260, 358
aktsiis	35, 36, 44–47, 198, 312–314
algharidus	78, 153
alkohol	25, 139, 171, 173, 179, 180, 245, 250, 266, 267, 296, 311
alusharidus	67, 70, 78
arst	29, 65, 117, 119–121, 127, 371, 373, 376
arvuti	73, 75, 165, 213–215, 222, 270, 295, 297, 301, 303–310, 312, 349, 355, 360
asenduskodu	138, 139
auto	28, 45, 104, 113, 239, 315, 319, 336, 343, 344, 347
bakalaureuseõpe	67, 74, 76, 78
bensiin	35, 239
bilansimaht	219
bilanss	36, 47, 199, 219, 240, 243, 256, 317, 318
bruto(kuu)palk	20, 28, 165, 167, 168, 170
brutonõue	193, 194
brutopreemia	191, 193–194
buss	335, 336, 339, 340, 343, 344
diplomiõpe	74, 78
doktoriõpe	67, 74, 76, 78
doonor	120
ebavõrdsus	103, 113, 116
eestlane	49, 50, 54–56, 62, 91, 99, 101, 148
ehitus	25–27, 36, 40, 45, 73, 75, 142, 147, 148, 157, 168, 171, 174, 176, 179, 184, 185, 213–214, 221–223, 225, 229, 230, 232–236, 287, 296, 297, 314, 317, 318, 321, 322, 325–328, 373, 375
ehitushinnaindeks	171, 173–174, 176, 321
ehitusluba	322, 327, 355
ehitusmahuindeks	325, 328
ehitustöö	321, 325, 328
eksportihinnaindeks	171, 173, 176, 179
eksport, vt ka väljavedu	23, 26, 36, 47, 148, 171, 173, 176, 179, 186, 187, 189, 214, 239, 240, 243–248, 254, 256, 257, 270, 295–297, 315, 317–320, 361
ekvivalentnetosissetulek	28, 103, 107, 113

elamu	174, 176, 206, 314, 321, 322, 325–326
elektrienergia	142, 157, 168, 171, 174, 184, 185, 203, 214, 215, 221–223, 229, 230, 232–236, 239, 295, 301, 303–310, 315, 317–319, 373, 375
elektrooniline side	349
eluase	25, 26, 137, 143, 145, 171, 173, 176, 177, 329, 333–334, 361
eluhoone	321, 325, 331, 332
elussünd	50, 55–60
energeetika	25, 45, 46, 147, 148, 215, 226, 312, 315, 318
energia	12, 25, 35–36, 41, 47, 142, 157, 168, 171, 174, 184, 185, 203, 214, 215, 221–223, 229, 230, 232–236, 239, 287, 295, 301, 303–310, 315, 317–321, 373, 375
eraettevõte	275, 314
eraisik	327, 328, 334
erakool	67, 71
erivajadustega laste kool	71
etendus	81, 85
ettevõte	22, 23, 27, 36, 44, 47, 89, 142, 157, 169, 170, 175, 180, 183, 191, 195, 197, 198, 209–210, 213–215, 219–226, 230–233, 238, 257, 259, 260, 265, 266, 268–270, 273–275, 295–297, 314, 317, 319–321, 335, 340, 347, 354–356, 359, 360, 362, 366, 369, 373–378
film	81, 83, 84, 89
finantssektor	191, 195
finantsvahendus	142, 191, 195, 224, 226
fond	122, 123, 172, 173, 191, 203, 210, 265, 267, 298, 378
füüsilisest isikust ettevõtja (FIE)	195, 224, 228–229
gümnaasium	67, 71, 72, 78
haige	120, 125, 152
haigestumus	117, 123, 124, 127
haigla	117, 119, 120, 127, 378
haigus	50, 61, 100, 117, 122–124, 126, 127, 129, 137, 143, 145, 162, 358
haldusasi	91, 97, 98
haridus	27–29, 45, 46, 58, 67, 68, 70–78, 80, 103, 104, 110, 115, 116, 127, 142, 148, 153, 157, 160, 168, 173, 184, 185, 197, 198, 203, 206, 221, 223, 229, 230, 232–236, 269, 273–275, 321, 325, 355, 358, 360, 372, 373, 375, 378
heitunu	152, 162
hinnaindeks	171, 173, 176, 177
HIV	117, 122, 123
hobune	247, 251, 283

hulgikaubandus	45, 46, 142, 157, 168, 179, 184, 185, 203, 213–215, 221–223, 225, 229, 230, 232–236, 259, 260, 264–266, 373, 375
hulgimüük	176, 260, 265
hõivatu	23, 29, 104, 147, 148, 151–153, 155–157, 165, 169, 179, 197, 213, 215, 219, 220, 223, 224, 226, 235, 259, 268–270, 273–275, 295–297, 314, 321, 328, 347, 356, 359, 360
imikusuremus	50, 60
impordihinnaindeks	171, 173, 176, 179
import, vt ka sissevedu	26, 36, 47, 173, 176, 179, 186, 187, 189, 198, 204, 239, 240, 243, 244, 249–253, 255–257, 295, 315, 317, 318, 320
infotehnoloogia	355, 356, 360
integreeritud bakalaureuse- ja magistriõpe	67, 74, 76, 78
internet	18, 213, 260, 349, 350, 352, 355, 358–360, 362
investeering	26, 36, 43, 81, 180, 189, 197, 214, 215, 223, 224, 259, 260, 270, 273, 321, 369
istandik	281, 283
jaekaubandus	45, 46, 142, 157, 168, 179, 184, 185, 203, 213–215, 221–223, 229, 230, 232–234, 236, 259, 260, 264, 266, 267, 373, 375
jaemüük	176, 213, 225, 235, 260, 261, 265–268
jahindus	287–294
jahiuluk	293
julgeolek	94, 206
juriidiline isik	197, 209, 210, 278, 284
juriidiline register	225, 238
jäätmed	12, 36, 39–41, 43, 47, 157, 168, 174, 184, 185, 203, 221–223, 229, 230, 232–236, 245, 250, 260, 265, 315, 317, 319, 325, 373, 375
kahjum	215, 220, 221, 273
kalakasvatus	288, 292, 294
kalapüük, kalandus	45, 73, 75, 142, 147, 157, 165, 166, 168, 169, 184, 185, 221, 223, 229, 230, 232–236, 287–294, 373, 375
kapitali kogumahutus põhivarasse	26, 180, 186–188, 204
karistus	95, 99–102
kartul	24, 171, 277, 281, 282, 285
kasulik mudel	377
kasum	183, 187, 191, 198, 215, 219–221, 226, 259, 270, 273, 374, 375
kasumitaotluseta üksus	225, 228, 231
kasutatav kogutulu	180, 188

kasvuhoonegaas	35, 39, 287
kaubamärk	377
kaubandus	25, 26, 147, 179, 213–215, 225, 226, 259, 260, 264, 265, 268, 321, 322, 325
kaubavedu	335, 336, 340, 342, 347
keskharidus	58, 72, 78, 153
keskkond	10, 11, 35, 36, 41, 43–45, 47, 48, 75, 94, 122, 123, 206, 277, 281, 294, 315
keskkonnakaitsekulutus	43, 47
keskkonnamaks	35, 36, 44, 45, 47
keskvalitsus	197, 203, 207–210
kiirabi	121, 127
kindlustushüvitis koondamise korral	140, 145
kinnipeetu, vt ka vanglas viibiv isik	91, 100
kinnisasi	329, 331, 332
kinnisvara	46, 142, 157, 168, 184, 185, 203, 221–223, 226, 229, 230, 232–236, 259, 260, 269, 270, 273–275, 321, 329, 331–334, 373, 375
kino	81, 82, 84–86, 89, 90, 246, 248, 250, 253
kogurahvatulu	180, 188
kohaliku omavalitsuse asutus	225, 238
kohus	44, 58, 91, 96–100, 102, 127
kohustused	197–199
kontsern	225, 226, 235–238
koolieelne lasteasutus	67, 70
korter	171, 176, 321, 325, 326, 329, 331–333
kriminaalasi	91, 97, 100
kultuur	29, 81, 82, 84, 88, 147, 180, 206, 225, 266, 313
kulutused (kulud), vt ka väljaminekud	25, 28, 43, 81, 84, 103, 104, 113, 129–130, 141, 143–145, 176, 180, 186–189, 197–199, 204, 206, 210, 214, 220, 221, 369, 374–376, 378
kuritegu	29, 91, 94–99, 101, 102
kutseharidus	67, 72–74, 78, 147, 153
kõrgharidus	29, 58, 67, 68, 74–76, 78, 127, 153, 371, 374, 376, 378
köögivil	171, 245, 249, 277, 281, 282, 285, 301, 303–310
külastaja	361
kütus	12, 35, 36, 39, 41, 44–45, 47, 171, 198, 215, 245, 250, 257, 260, 261, 266, 267, 312, 315, 317, 319, 320
laen	180, 188, 195, 198, 199
laev	9, 239, 248, 253, 257, 288, 336, 342–347, 361
lahutus	50, 62, 64, 65

lammas	247, 251, 277, 278, 283–285
lapsetoetus	129, 138
lavastus	81, 85
leibkond	18, 28, 103, 109, 111, 113, 114, 116, 129, 137, 145, 162, 320, 355, 359, 360
lennujaam	335, 347
lennuk	257, 345
liiklus	29, 191, 194, 321, 336, 341–343, 346, 347
liiklusõnnetus	336, 346, 347
liising	195
lind	191, 192, 245, 249, 277, 278, 283, 284
linnaline asula	355, 358
lisandväärtus	25, 26, 179, 183–185, 189, 214, 215, 219, 220, 223, 259, 269, 270, 273, 297
loom	67, 122, 123, 245, 247, 249–251, 260, 265, 283–285, 301, 303–310
loomulik iive	26, 49, 55
lõpptarbimiskulutused	180
maa-asula	355, 358
maavara	47
magistriõpe	67, 74, 76, 78
mahuindeks	179, 267, 302–304, 314
majanduslikult aktiivsed, vrd mitteaktiivsed	152, 170, 225, 226, 238, 320, 347
majandusüksus	225, 226, 238
majutatu	117, 121, 361, 365–367
majutusettevõte	361, 362, 365, 366
maksud	35, 47, 197, 198, 204, 205, 210, 238, 257, 268, 275, 320, 355
maksukohustuslaste register	238
maksukoormus	35, 198, 205, 210
meditsiin	59, 65, 119, 120, 253
mesi	245, 249, 278, 284
metall	12, 25, 41, 213, 214, 239, 243, 244, 246–248, 250, 252, 260, 295, 297, 301, 303–310, 313, 349
mets	157, 184, 221, 223, 230, 287, 288, 291, 293, 296, 312, 331, 332, 336, 343, 373
metsaistutus	291, 292
metsamajandus, metsandus	45, 73, 75, 142, 147, 165, 166, 168, 169, 185, 229, 232–236, 287–294, 336, 343, 375
metsaraie	287, 291

metsauuendus	287
mitmikesünnitus	56
mitteaktiivsed, vrd majanduslikult aktiivsed	27, 58, 104, 108, 129, 147–148, 151–153, 161, 162
mitteeluhoone	321, 322, 325, 327, 328, 331, 332
mitteresident	23, 180, 214, 295, 296, 309, 310
mittetulundusühing	170, 209, 225, 234
mittetulundusühingute ja sihtasutuste register	238
mobiiltelefon	349, 351, 353
muna	171, 278, 284, 285
muuseum	29, 81, 84, 86, 89, 225, 378
mäetööstus	45, 46, 142, 148, 157, 165, 166, 168, 171, 174, 184, 185, 203, 215, 221, 223, 226, 229, 230, 232–236, 295, 301, 303–310, 317, 318, 373, 375
mööbel	239, 248, 253, 260, 301, 303–310, 343
müügitudulu	36, 43, 198, 204, 205, 214, 215, 219–222, 226, 259, 260, 264, 267, 269, 270, 273, 274, 295
müük	23, 26, 36, 175, 179, 214, 260, 261, 265, 266, 269, 270, 273, 288, 292, 295–297, 307–310, 312–314, 321, 362
netolaenuandja (-võtja)	180, 188
netotootemaks	183–185, 189
näitus	84, 85
omand	78, 94, 165, 197, 238, 377
oodatav eluiga	49, 65
ostu-müügitehing	176, 329, 331, 332, 334
palk	20, 21, 28, 104, 141, 148, 152, 165–170, 187, 369
patent	377
pension	17, 28, 101, 111, 112, 129, 133–135, 145, 147, 148, 152, 154–156, 158, 159, 161–163, 191, 193, 198
pensionär	104, 108, 129, 133–135, 145
peretoetus	129, 138
piim	23, 171, 245, 249, 277, 278, 284, 285, 295, 301, 303–311
piimalehm	23, 277, 278, 283–285
pikaajaline töötus	27, 104, 114, 148
puhaskasum	215, 219, 220, 259, 270, 273
puit	25, 36, 46, 213, 215, 239, 243, 246, 251, 287, 295, 296, 301–310, 312, 315, 319, 343
puudega inimene	17, 129, 136, 138, 152
põhiharidus	58, 72, 78, 104, 115, 153
põhivara	187–189, 215, 223, 224, 259, 270, 273

põlevkivi	36, 40, 46, 239, 295, 301, 303–310, 312, 315, 319, 341
põllumajandus	36, 39, 41, 45, 47, 73, 75, 142, 147, 157, 165, 166, 168, 169, 184, 185, 221, 223, 225, 229, 230, 232–236, 260, 265, 277, 278, 281, 283–287, 294, 317, 318, 322, 371, 373, 375, 376
põllumajandussaadus	239, 243, 244
raamat	81, 86, 89, 146, 246, 251, 260, 378
raamatukogu	81, 87, 89
rahandus	26, 197–212, 320
rahvamajanduse arvepidamine	47, 179, 189, 195, 197, 210, 257
rahvastik	14, 17, 29, 49, 50, 53, 54, 66, 103, 104, 116, 129, 147, 162, 349, 360
rahvus	54, 56, 62, 65, 148
rajatis	224, 321, 325
rakenduskõrgharidus	78
raudtee	198, 239, 248, 252, 253, 320, 335, 336, 339–341, 344, 346, 347
ravikindlustus	129, 137, 145
reaalpalk	28, 165
reisija	335, 336, 361
remondi- ja rekonstrueerimistööde hinnaindeks	171, 174, 176
remont	142, 157, 168, 173, 184, 185, 203, 221–223, 229, 230, 232–234, 236, 259, 260, 265, 266, 301, 303–310, 321, 325, 328, 373, 375
rent	223, 224, 260, 269
riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste register	238
riigiasutus	47, 231, 238, 294
ränne	15, 26, 49, 54, 55, 65, 66, 129, 147, 288
saade	81, 88, 349
saagikus	277, 282, 283
saak	24, 277, 282, 283
saaste	13, 35–36, 43, 44, 47, 157, 168, 174, 184, 185, 203, 221–223, 229, 230, 232–236, 373, 375
sadam	336, 342, 343, 347
side	25, 28, 48, 142, 157, 165, 168, 173, 179, 184, 185, 203, 213–215, 221–223, 225, 229, 230, 232–236, 260, 265, 266, 269, 270, 273–275, 321, 325, 349, 351–354, 369, 373, 375
sig	277, 278, 283–285
sihtasutus	197, 209, 210, 225, 231, 234, 238, 368, 378
sisemajanduse koguprodukt (SKP)	25, 26, 35, 36, 40, 44, 45, 130, 144, 179, 180, 183–189, 191, 195, 197–199, 205, 207, 208, 210, 214, 369, 372

sisemajanduse nõudlus	180, 187
siseturism	362
sissetulek	27–29, 103, 104, 107, 112, 113, 115, 116, 129, 187, 189, 198, 362
sissevedu, vt ka import	179, 239, 240, 296, 320
soojus	171, 214, 215, 312, 314, 315, 318–320
sotsiaalhoolekanne	45, 46, 129, 142, 148, 157, 168, 184, 185, 197, 203, 221, 223, 230, 232–235, 273–275, 321, 325, 373, 375
sotsiaalhüvitis	130, 143
sotsiaalkaitsekulutused	130
sotsiaalmaksed	165, 187, 197, 198, 204, 210
sotsiaalne kaitse	129, 130, 140, 142–146, 198, 206
sotsiaalne tõrjutus	103, 104, 116, 129, 143, 145
sotsiaalsed siirded	103, 111, 112
sotsiaaltoetus	129, 138, 145, 204, 210
statistiline profiil	228–234, 238
statistiline register	238, 347
subsiidium	187, 204
suhteline vaesus	28, 103, 104, 107–112
suremus	49, 50, 55, 60, 61, 127
surm	26, 50, 55, 59, 61, 65, 129, 143, 193
surnultsünd	56, 59, 60
sõiduk, vt ka transpordivahend	29, 142, 157, 168, 184, 185, 194, 203, 214, 221–223, 229, 230, 232–234, 236, 239, 248, 253, 259, 260, 265–267, 301, 303–310, 336, 343–345, 347, 373, 375
sõidukikaubandus	259, 260, 264–267
sõitja	335, 336, 339–341, 347
sõitjakäive	335, 340
sõitjatevedu	335, 336, 339, 340, 344
söödakultuur	277, 281, 282
sünd	26, 49, 50, 55–58, 60, 63, 65, 129, 162, 355
sündimus	49, 55–57, 129, 147
sünnitus	26, 49, 56, 61, 137, 162
süüdimõistetu	91, 99, 100
taaskasutus	36, 40, 41
taastusravikeskus	117, 121, 127
tarbijahind	21, 171, 175, 214
tarbijahinnaindeks	25, 28, 165, 171, 173, 175, 179
tarbimine	25, 26, 35, 36, 41, 46, 47, 103, 179, 180, 186, 187, 189, 214, 239, 260, 315, 317–319

teadlane	369, 371, 373
teadus- ja arendustegevus	29, 269, 369, 371–378
teater	29, 81, 85, 86, 89–90, 225
teenindus	67, 73, 75, 147, 148, 165, 213, 215, 259, 269, 270, 273–275, 325, 373, 375, 377
teenus	25, 26, 29, 36, 67, 73, 75, 82, 103, 104, 127, 129, 130, 138, 139, 141, 145, 173, 175, 179, 183, 186, 187, 189, 191, 204, 206, 214, 229, 230, 232–234, 269, 270, 335, 345, 349, 351, 354, 355, 358, 361, 362, 368, 377
tehnika	29, 73, 75, 142, 147, 157, 165, 168, 179, 184, 185, 203, 215, 221–223, 225, 229, 230, 232–236, 259, 269, 270, 273–275, 355, 369, 371, 373, 375, 376
televisioon	88, 349, 353
teravili	24, 245, 249, 277, 281, 282, 285
tervis	27, 29, 61, 73, 75, 94, 103, 104, 115, 116, 127, 130, 141, 147, 148, 358
tervishoid	29, 45, 46, 65, 117, 142, 143, 145, 148, 157, 168, 173, 184, 185, 197, 198, 203, 206, 209, 214, 221, 223, 229, 230, 232–236, 269, 273–275, 321, 325, 373, 375
toit	25, 28, 104, 113, 122, 123, 142, 147, 157, 168, 171, 173, 179, 180, 184, 185, 203, 214, 215, 221–223, 229, 230, 232–236, 239, 243–245, 249, 250, 257, 260, 265–267, 287, 292, 295, 296, 301–311, 325, 358, 362
toodang	23, 173, 175, 179, 189, 195, 240, 277, 278, 284, 288, 295–297, 301–310, 314, 315, 317, 318
tootjainnaindeks	173, 175, 176, 179, 314
tootlikkus	25, 36, 40, 179, 214, 287, 297
tootmine	12, 25, 35, 41, 46, 47, 49, 73, 75, 171, 187, 189, 198, 204, 210, 213–215, 229, 230, 232–234, 239, 287, 288, 293, 295–297, 301–315, 317–319
transiit	335–336, 342
transpordivahend, vt ka sõiduk	214, 215, 224, 239, 244, 260, 270
transport, vt ka veondus	25, 36, 45, 73, 75, 147, 171, 173, 179, 215, 219, 244, 287, 296, 301, 303–310, 317, 319, 320, 325, 335, 336, 339–341, 348
trükis	89
tsiviilasi	91, 97, 98
tubakas	171, 173, 245, 250, 260, 265–267
tuberkuloos	117, 122–125, 127
turism	287, 361–362, 368
turist	81, 361, 362, 365, 366
turvas	295, 301, 303–310, 312, 315, 319, 341, 343
tööandja maksejõuetuse hüvitis	130, 140
tööealine	23, 29, 147, 148, 152, 162

tööhõive	19, 27, 32, 147, 148, 151, 153, 155, 156, 164, 213, 214, 220, 222, 226, 259, 269, 275, 321
tööjõu ühikukulu	179
tööjõud	29, 35, 84, 104, 114, 116, 130, 147, 148, 151–154, 162, 163, 165, 168–171, 174, 176, 179, 197, 213–215, 220, 221, 223, 296, 321, 360, 369
tööjõukulud	84, 165, 166, 168, 169, 179, 197, 214, 215, 220, 223, 321, 369
tööstus	25, 39, 46, 147, 171, 174, 176, 213–215, 226, 239, 240, 244, 245, 247–251, 253, 260, 267, 287, 295–297, 301–315, 317, 318, 321, 322, 325, 369, 377
tööstusdisainilahendus	377
tööstustoodangu tootjahinnaindeks	171, 174, 175
tööstustoode	179, 239, 243, 248, 253, 313
töötaja	16, 20, 22, 26–29, 84, 85, 88, 104, 108, 117, 119–121, 127, 130, 142, 147, 148, 152, 165, 168–170, 179, 187, 189, 191, 204, 210, 220, 225, 226, 232, 269, 305, 306, 320, 321, 355, 356, 369, 371, 373, 374, 378
töötlev tööstus	25, 46, 130, 142, 147, 157, 168, 171, 174, 179, 184, 185, 214, 215, 221–223, 225, 229, 230, 232–236, 259, 295, 296, 301–310, 373, 375, 377
tööturg	27, 116, 130, 141, 145, 147, 148
töötus	19, 27, 103, 116, 129, 143, 145, 148, 151–153, 159–161
töötuskindlustus	130, 140, 145, 198
töötutoetus	129, 140, 141
töövõimetus	58, 129, 134, 136, 137, 143
tööõnnetus	130, 137, 142, 143, 145
tütarettevõtte	226, 238
valitsemissektori teenused	206
vanemahüvitis	138
vangla	91, 99, 100, 102, 127
vanglas viibiv isik, vt ka kinnipeetu	91, 99
vara	36, 91, 94, 99, 101, 186, 188, 189, 191, 194, 195, 199, 215, 221, 223, 224, 259, 270, 273
varjupaik	139
veis	277, 278, 283–285
veondus, vt ka transport	25, 35, 142, 148, 157, 165, 166, 168, 179, 184, 185, 203, 214, 215, 221–223, 229, 230, 232–236, 335, 339–341, 373, 375
veosekäive	335, 340, 341, 347
viljapuu	277, 281, 283
võlg	26, 141, 191, 197–199, 208
väliskaubandus	25, 26, 36, 179, 239, 240, 243, 257, 320

väliskülastaja	361
välismaalane	117, 121
välisturism	361
välisvõlg	208
välisüliõpilane	68, 76
väljaanne	81, 86, 87, 350, 354, 355
väljaminekud, vt ka kulutused	25
väljavedu, vt ka eksport	179, 239, 296, 336
väärtegu	97, 98
õpetaja	67, 69, 72, 75
õpilane, õppija	58, 72, 74
äriregister	238, 347
üldharidus	67, 71, 72, 78, 153
ülikool	68
üliõpilane	67, 68, 76

INDEX

<i>abortion</i>	52, 59, 66
<i>absolute poverty</i>	105–110
<i>accident at work</i>	132, 142, 143, 145, 146
<i>accommodated tourist</i>	363–367
<i>accommodation establishment</i>	363–366
<i>administrative matter</i>	92, 97, 98
<i>agricultural product</i>	241, 243, 244
<i>agriculture</i>	38, 39, 45, 48, 73, 75, 142, 149, 157, 166–169, 184, 185, 221, 223, 229, 230, 232–235, 237, 286, 294, 317, 318, 373, 375
<i>aircraft</i>	248, 253, 258, 339, 341, 345, 348
<i>airport</i>	338, 348
<i>alcohol</i>	30, 139, 172, 173, 266, 267, 299, 311
<i>apartment</i>	172, 174, 177, 178, 330–333
<i>assets</i>	188, 192, 202, 218, 219, 221, 272, 273
<i>average monthly gross wages (salaries)</i>	20, 32, 33, 166, 168, 170
<i>Bachelor's study</i>	69, 74, 76, 79
<i>balance sheet</i>	219, 317, 318
<i>balance sheet total</i>	219
<i>basic education</i>	58, 68, 69, 71, 72, 79, 153
<i>benefit upon insolvency of employer</i>	132, 140
<i>birth</i>	31, 51, 52, 55–60, 63, 66, 131, 132, 149, 164, 356
<i>book</i>	82, 86, 89, 246, 251, 263, 378
<i>broadcast</i>	83, 88
<i>building permit</i>	323, 327, 356
<i>bus</i>	337–340, 343, 344
<i>car</i>	33, 106, 113, 241, 338, 343, 344
<i>cattle</i>	280, 283–285
<i>central government</i>	200, 207–209, 211
<i>cereals</i>	24, 245, 249, 279, 281, 282, 285
<i>child allowance</i>	132, 138
<i>civil engineering works</i>	82–86, 89, 322, 323, 325
<i>civil matter</i>	92, 97, 98
<i>Commercial Register</i>	238, 348
<i>commodity, see also: goods</i>	173, 241, 243–253, 258, 265, 266, 298
<i>communication</i>	30, 33, 142, 157, 166–168, 173, 181, 184, 185, 203, 216–218, 221–223, 227, 229, 230, 232–235, 237, 263, 265, 266, 271–276, 323, 325, 350, 351, 354, 356, 364, 370, 373, 375

<i>computer</i>	73, 75, 166, 181, 216–218, 222, 272, 298, 300, 301, 303–310, 312, 356, 357, 360
<i>construction</i>	30–32, 38, 40, 45, 142, 149, 150, 157, 168, 172, 177, 178, 181, 184, 185, 216–218, 221–223, 227, 229, 230, 232–235, 237, 262, 272, 300, 317, 318, 322–325, 327, 328, 350, 373, 375
<i>construction activities</i>	322, 323, 325, 328
<i>construction price index</i>	172–174, 177, 178, 323
<i>construction production</i>	323, 325
<i>construction volume index</i>	328
<i>consumer price</i>	21, 31, 33, 167, 172, 173, 175, 177, 181, 217
<i>consumer price index</i>	31, 33, 167, 172, 173, 177, 181
<i>consumption</i>	30, 31, 37, 38, 40, 41, 45, 46, 89, 105, 175, 177, 181, 186–190, 211, 217, 241, 244, 258, 263, 316–320
<i>convicted offender</i>	93, 99, 100
<i>court</i>	44, 58, 92, 96–98, 102
<i>criminal matter</i>	92, 97, 100
<i>culture</i>	16, 30, 82, 83, 90, 182, 206
<i>dairy cow</i>	23, 280, 283–285
<i>death</i>	31, 51, 52, 55, 59–62, 66, 131
<i>debt</i>	31, 141, 200–202, 208
<i>delivery (in demography)</i>	56
<i>diploma study</i>	74, 79
<i>disabled person</i>	17, 58, 131, 136, 138, 152
<i>discouraged person</i>	150, 152, 162
<i>disease</i>	52, 61, 118, 122–124, 128, 358
<i>disposable income</i>	33, 105, 107, 182, 188
<i>divorce</i>	52, 62, 64, 66
<i>doctoral study</i>	69, 74, 76, 79, 153
<i>domestic demand</i>	30, 182, 187
<i>domestic tourism</i>	363–366
<i>donor</i>	120
<i>dwelling</i>	172, 173, 323, 324, 326, 327, 332
<i>economic unit</i>	226–238
<i>economically active, cp. inactive</i>	31, 131, 149, 151, 152, 170, 196, 224, 226, 227, 238, 268, 276, 320, 328, 348
<i>education</i>	32–34, 45, 46, 58, 68, 69, 74–77, 79, 80, 105, 106, 110, 115, 116, 128, 142, 150, 153, 157, 160, 168, 173, 184, 185, 200, 201, 203, 206, 221, 223, 229, 230, 232–235, 237, 271, 273, 274, 276, 356, 358, 373–375
<i>egg</i>	172, 245, 249, 280, 284, 285

<i>electricity</i>	38, 44, 46, 48, 157, 168, 172, 174, 181, 184, 185, 201, 203, 217–219, 221–223, 229, 230, 232–235, 237, 298, 301, 303–310, 312, 314, 316–320, 323, 325, 373, 375
<i>emergency care</i>	121, 128
<i>employed, see also: employee</i>	23, 32, 34, 58, 101, 106, 108, 128, 149–153, 155–157, 170, 181, 216–220, 223, 224, 228, 235, 261, 268, 271–274, 276, 298–300, 314, 320, 323, 328, 359, 360, 364
<i>employee, see also: employed</i>	16, 20, 22, 31–33, 84, 85, 88, 106, 108, 132, 142, 149, 150, 152, 166–170, 181, 187, 189, 192, 204, 211, 220, 227, 232, 305, 306, 348, 357, 370, 374, 378
<i>employment</i>	19, 31, 32, 34, 106, 140, 146, 149–151, 153, 155, 156, 164, 216–220, 222, 228, 261, 271, 275, 298, 323
<i>energy</i>	12, 30, 37, 38, 41, 45, 46, 48, 149, 150, 172, 217, 219, 228, 241, 289, 298, 312, 316–320, 323
<i>enterprise</i>	22, 23, 37, 38, 43, 44, 47, 142, 157, 169, 170, 177, 182, 192, 196, 200, 209, 211, 216–224, 227, 228, 230–233, 236, 238, 258, 261–268, 271–276, 298–300, 314, 317, 319, 320, 322, 323, 325, 328, 337–341, 348, 354, 357, 359, 360, 368, 370, 371, 373–378
<i>enterprise group</i>	227, 228, 236, 238
<i>environment</i>	10, 11, 30, 34, 37, 38, 41, 47, 48, 94, 294
<i>environmental protection expenditure</i>	43, 47
<i>environmental tax</i>	37, 38, 44, 45, 47, 48
<i>equalised yearly disposable income</i>	33, 105, 107, 113
<i>Estonians</i>	51, 52, 54–56, 62, 93, 99, 101, 151
<i>ethnic nationality</i>	56, 62, 66
<i>excise</i>	37, 38, 44–46, 48, 201, 312–314
<i>exhibition</i>	84, 85
<i>expenditure</i>	30, 31, 43, 84, 131, 132, 137, 141, 143, 144, 146, 177, 182, 186, 187, 189, 200–202, 204, 206, 211, 370, 372, 374–378
<i>export price index</i>	172, 173, 178, 181
<i>exports</i>	23, 31, 38, 150, 178, 181, 182, 186, 187, 189, 217, 241–248, 254, 256–258, 272, 298–300, 316, 317, 319, 320, 338, 363
<i>family benefit</i>	132, 138
<i>felling</i>	289–291, 299
<i>fertility</i>	51, 56, 57
<i>film</i>	82–84, 90
<i>final consumption expenditure</i>	182, 186, 188
<i>finance</i>	200, 211, 212, 320
<i>financial intermediation</i>	192–196, 224, 228
<i>financial sector</i>	192, 196
<i>fish farming</i>	290, 294
<i>fishing</i>	45, 73, 75, 142, 149, 157, 166–169, 184, 185, 221, 223, 229, 230, 232–235, 237, 290, 294, 299, 345, 373, 375

<i>fixed assets</i>	218, 219, 223, 224, 262, 272
<i>food</i>	30, 31, 106, 122, 123, 142, 149, 157, 168, 172, 173, 181, 182, 184, 185, 203, 217, 218, 221–223, 229, 230, 232–235, 237, 241, 243–245, 250, 262, 263, 265–267, 298, 299, 301–311
<i>forage crop</i>	279, 281
<i>foreign debt</i>	200, 208
<i>foreign student</i>	69, 76
<i>foreign tourism</i>	363–6
<i>foreign trade</i>	31, 38, 181, 241–243, 258, 320
<i>foreign visitor</i>	363
<i>foreigner</i>	118, 121
<i>forest</i>	289–291, 299, 331, 332
<i>forest planting</i>	292
<i>forestry</i>	45, 73, 75, 142, 149, 157, 166–169, 184, 185, 221, 223, 229, 230, 232–235, 237, 289, 294, 338, 343, 373, 375
<i>foundation</i>	200, 209, 211, 226, 227, 231, 234, 238, 378
<i>freight turnover</i>	337, 340, 341, 348
<i>fuel</i>	12, 37–39, 41, 44, 45, 48, 172, 173, 201, 217, 218, 245, 250, 258, 262, 263, 266, 267, 312, 316, 317, 319, 320
<i>fund</i>	192, 196, 200, 201, 203, 207, 209, 211, 378
<i>furniture</i>	241, 248, 253, 263, 301, 303–310, 343
<i>general education</i>	68, 71, 72
<i>goods, see also: commodity</i>	31, 33, 89, 166, 173, 177, 181, 186, 187, 190, 204, 216–218, 222, 229, 230, 232–234, 241, 242, 244, 246, 248, 250, 253, 257, 258, 262, 263, 265–267, 289, 337, 338, 342, 343, 348, 358, 363
<i>goods carried, see also: transport of goods</i>	337, 348
<i>government institution</i>	47, 226, 227, 231
<i>greenhouse gas</i>	37, 39, 289
<i>gross claim</i>	192–194
<i>gross disposable income</i>	182, 188
<i>gross domestic product (GDP)</i>	30, 31, 37, 38, 40, 44, 45, 132, 144, 150, 181–190, 192, 195, 200–202, 205, 207, 208, 211, 217, 370, 372
<i>gross fixed capital formation</i>	31, 182, 186
<i>gross national income</i>	182, 188
<i>gross premium</i>	192–194
<i>gymnasium</i>	68, 69, 71, 72, 79
<i>health</i>	32, 34, 45, 46, 73, 75, 94, 105, 106, 115, 116, 118, 128, 131, 132, 137, 141, 142, 150, 157, 168, 173, 184, 185, 200, 201, 203, 206, 209, 217, 221, 223, 229, 230, 232–235, 237, 271, 273, 274, 276, 358, 373, 375

<i>health care, see also: medical care</i>	34, 119, 120, 128, 143, 146
<i>health insurance</i>	131, 137, 145, 146, 201, 211
<i>health resort</i>	118, 121, 128
<i>heat</i>	172, 217, 314, 316, 318–320
<i>higher education</i>	33, 58, 68, 69, 74–76, 79, 128, 153, 371, 374, 376, 378
<i>HIV</i>	118, 122, 123
<i>honey</i>	245, 249, 280, 284
<i>horse</i>	283
<i>hospital</i>	118–120, 128, 323, 325, 378
<i>household</i>	18, 30, 33, 34, 37, 38, 45, 46, 105, 109, 111, 113, 114, 116, 131, 137, 146, 163, 166, 173, 182, 183, 186, 187, 211, 222, 229, 230, 232–234, 262, 263, 265, 266, 286, 313, 316–320, 333, 357, 359, 360
<i>housing</i>	30, 31, 66, 137, 143, 146, 163, 173, 206, 330, 333, 334, 360
<i>hunting</i>	289, 290, 293, 294
<i>import price index</i>	172, 173, 178
<i>imports</i>	31, 38, 178, 181, 182, 186, 187, 189, 201, 204, 241–244, 249–253, 255–258, 298, 299, 316–318, 320
<i>inactive, inactivity, cp. economically active</i>	32, 58, 101, 106, 108, 131, 149–153, 161, 162
<i>incapacity for work</i>	17, 131, 133, 134, 136, 137, 143
<i>incarcerated person</i>	92, 100
<i>incidence rate</i>	118, 119, 123, 124, 128
<i>income</i>	16, 31–34, 82, 84, 105, 106, 112, 113, 115, 116, 131, 182, 187–189, 200, 201, 204, 220, 221, 228, 323, 363, 364
<i>industrial design</i>	377
<i>industry</i>	30, 149, 150, 172, 228, 241, 244–246, 249–251, 298–300, 313, 316–318, 370, 377
<i>inequality</i>	33, 105, 113, 116
<i>infant mortality</i>	52, 60
<i>information technology</i>	356, 357, 360
<i>insurance benefit upon lay-off</i>	132, 140, 146
<i>integrated Bachelor's/Master's study</i>	69, 74, 76, 79
<i>interest</i>	95, 202, 211, 289, 330, 333–334
<i>Internet</i>	18, 216, 263, 350–352, 356–360, 364
<i>investment</i>	38, 43, 182, 189, 192, 196, 200, 217, 219, 223, 224, 262, 272, 273, 323, 370
<i>labour force</i>	34, 106, 114, 116, 132, 149–154, 163, 164, 172, 174, 177, 360
<i>labour market</i>	31, 32, 34, 116, 132, 141, 145, 146, 149–151, 163, 164
<i>leasing</i>	196, 223, 224

<i>legal person</i>	280, 284
<i>legal register</i>	238
<i>liabilities</i>	200, 202
<i>library</i>	83, 87, 89, 90
<i>life expectancy</i>	51, 54, 66
<i>live birth</i>	51, 52, 55–60
<i>livestock</i>	283–285
<i>loan</i>	196, 200, 201, 330, 333, 334
<i>local government institution</i>	226, 227
<i>long-term unemployment</i>	32, 106, 114, 150
<i>loss</i>	218, 220, 221, 273
<i>manufactured article</i>	243, 248, 253
<i>manufacturing</i>	30, 46, 73, 75, 132, 142, 149, 157, 168, 172, 174, 181, 184, 185, 190, 216–219, 221–223, 227–230, 232–235, 237, 241, 261, 298, 299, 301–310, 314, 373, 375, 377
<i>marriage</i>	52, 58, 62–64, 66, 356
<i>Master's study</i>	69, 74, 76, 79
<i>medical care, see also: health care</i>	66, 118, 120
<i>metal</i>	12, 30, 41, 216, 217, 241, 243, 244, 246–248, 250, 252, 262, 298, 300, 301, 303–310, 313, 350
<i>migration</i>	15, 31, 32, 51, 54, 55, 66, 131, 149, 290
<i>milk</i>	23, 172, 245, 249, 279, 280, 284, 285, 299, 311
<i>mineral resource</i>	47, 48
<i>mining</i>	40, 45, 46, 142, 150, 157, 166–168, 172, 174, 184, 185, 203, 218, 221–223, 228–230, 232–235, 237, 298, 301, 303–310, 317, 318, 341, 343, 373, 375
<i>misdemeanour</i>	97, 98
<i>mobile phone</i>	350, 351
<i>mortality</i>	60, 128
<i>motor gasoline</i>	316, 319
<i>motor trade</i>	217, 261, 262, 264
<i>multiple birth</i>	56
<i>museum</i>	34, 82, 84–86, 89, 90, 227, 378
<i>national accounts</i>	48, 181, 182, 189, 190, 211, 212, 258
<i>natural increase</i>	31, 51, 55
<i>net borrower (net lender)</i>	182
<i>net profit</i>	218–221, 261, 262, 272, 273
<i>net taxes on products</i>	183–185, 189, 190
<i>newspaper</i>	82, 246, 251, 263, 358
<i>non-profit association</i>	170, 226, 227, 234, 238

<i>Non-Profit Associations and Foundations Register</i>	238
<i>non-profit institution</i>	183, 186, 209, 211, 227, 228, 231
<i>non-resident</i>	23, 31, 217, 298, 299, 309, 310
<i>non-residential building</i>	323–325, 327, 331, 332
<i>offence</i>	34, 92, 94–99, 101, 102
<i>oil shale</i>	38, 40, 241, 298, 301, 303–310, 312, 316, 319, 341
<i>orchard</i>	279, 281, 283
<i>output, see also: production</i>	48, 172–174, 177, 181, 182, 189, 190, 196, 242, 298–300
<i>ownership</i>	79, 238
<i>parental benefit</i>	138
<i>passenger</i>	337–345, 348, 363
<i>passenger traffic volume</i>	337, 338, 340
<i>passenger transport</i>	338–340, 348
<i>patent</i>	377
<i>patient</i>	118–120, 125
<i>peat</i>	298, 301, 303–310, 312, 316, 319, 341, 343
<i>penal institution, see also: prison</i>	92, 99, 100, 102
<i>pension</i>	17, 131, 133–135, 154–156, 158, 159, 161, 162, 164, 192
<i>pensioner (retired)</i>	101, 106, 108, 131, 133–135, 145, 150, 152
<i>performance (in culture)</i>	82, 85
<i>personnel expenses</i>	218, 220, 223
<i>physician</i>	66, 118–121, 128
<i>pig</i>	280, 283–285
<i>plantation</i>	279, 281, 283
<i>pollution</i>	13, 37, 38, 43, 47
<i>population</i>	14, 17, 31, 32, 51–54, 66, 68, 69, 77, 79, 83, 90, 93, 105, 106, 115, 116, 119, 128, 131, 142, 149–153, 155, 161–164, 285, 350, 360
<i>port</i>	338, 342, 343
<i>potatoes</i>	24, 172, 279, 281, 282, 285
<i>poultry</i>	280, 283, 284
<i>preprimary education</i>	68, 70, 79
<i>preschool institution</i>	68, 70
<i>price index</i>	31, 33, 167, 172–174, 177, 178, 181, 314, 323
<i>primary education</i>	71, 79, 153
<i>prison, see also: penal institution</i>	92, 93, 102, 128, 139
<i>private educational institution</i>	69, 71
<i>private enterprise</i>	268, 276, 314, 328, 371
<i>private person</i>	327, 328

<i>producer price index of industrial output</i>	172–174, 177, 181, 314
<i>production, see also: output</i>	23, 24, 37, 41, 45–47, 66, 83, 88, 90, 128, 149, 181, 187, 189, 190, 201, 204, 211, 218, 241, 279–285, 294, 298–306, 314, 316–319, 334
<i>production (in culture)</i>	82, 85
<i>productivity</i>	30–32, 38, 40, 181, 218, 223, 261, 272, 284, 289, 300
<i>professional higher education</i>	79
<i>profit</i>	170, 187, 192, 218–221, 229, 231, 370, 371, 374–376, 378
<i>property</i>	92, 94, 99, 101, 194, 200, 201, 262, 377
<i>public services</i>	206
<i>publication</i>	82, 90, 356
<i>public-legal institution</i>	200, 209, 211
<i>purchase-sale transaction</i>	330–334
<i>rail, see also: railway</i>	320, 337, 339–341, 348
<i>railway, see also: rail</i>	202, 241, 248, 252, 253, 337, 339, 340, 344, 346, 348
<i>real estate</i>	46, 142, 157, 168, 184, 185, 203, 221–223, 228–230, 232–235, 237, 271–276, 323, 330–332, 334, 373, 375
<i>real wages</i>	33, 167
<i>recycling</i>	12, 38, 41
<i>reforestation</i>	289–291
<i>Register of Taxable Persons</i>	238
<i>registered immovable</i>	330–332, 334
<i>relative poverty</i>	33, 105–106
<i>repair</i>	142, 157, 166, 168, 172–174, 178, 184, 185, 203, 221–223, 229, 230, 232–234, 237, 261, 262, 265, 266, 301, 303–310, 323, 325, 328, 373, 375
<i>repair and reconstruction work price index</i>	172, 174, 178
<i>research and development</i>	34, 271, 370–378
<i>researcher</i>	370, 371, 373
<i>residential building</i>	323–327, 331, 332
<i>retail sales</i>	262, 263, 266, 268
<i>retail trade</i>	45, 46, 142, 149, 157, 168, 177, 181, 184, 185, 216–218, 222, 223, 227, 230, 232, 234, 235, 237, 261–267, 375
<i>rural area</i>	68, 70, 327, 356–358
<i>safety</i>	206, 347, 348
<i>sale, see also: sales</i>	31, 216, 218, 262, 263, 266, 267, 314, 364
<i>sales, see also: sale</i>	23, 150, 177, 181, 201, 204, 205, 217, 263, 265–267, 271, 273, 298–300, 307–310, 314, 323, 328, 364
<i>school for children with special needs</i>	71
<i>secondary education</i>	58, 72, 79, 110, 149, 153, 160, 356

<i>service</i>	10, 11, 31, 38, 68, 73, 75, 83, 89, 94, 101, 105, 106, 120, 128, 132–134, 138, 139, 141, 145, 146, 149, 150, 166, 168, 173, 177, 181, 186, 187, 190, 192, 196, 203, 204, 217, 218, 223, 229, 232, 233, 271–276, 325, 338, 345, 348, 350, 351, 354, 356, 358, 363, 364, 368, 377
<i>service activities</i>	45, 46, 142, 157, 166, 168, 184, 185, 203, 216, 218, 221–223, 229, 230, 232–237, 271–274, 276, 373, 375
<i>sheep</i>	280, 283–285
<i>shelter</i>	139
<i>ship, see also: vessel</i>	241, 248, 253, 338, 339, 342–345, 348
<i>social benefit</i>	131, 138, 143, 146, 204, 211
<i>social contributions</i>	131, 167, 201, 204, 205, 211
<i>social exclusion</i>	105, 106, 116, 143, 146
<i>social protection</i>	131, 132, 140, 143–146, 201, 206
<i>social protection expenditure</i>	132, 146, 201
<i>social transfers</i>	105, 111, 112
<i>social work</i>	27, 32, 142, 150, 168, 184, 185, 200, 203, 217, 221, 229, 232, 235, 237, 271, 273, 274, 276, 373, 375
<i>sole proprietor</i>	196, 224, 226–228, 238
<i>State Register of State and Local Government Agencies</i>	238
<i>Statistical Profile</i>	228–234, 238
<i>stillbirth</i>	56, 59, 60
<i>student</i>	58, 68, 69, 71, 72
<i>student in higher education</i>	76
<i>subsidiary</i>	211, 227, 228, 238
<i>subsidy</i>	37, 141, 187, 204
<i>substitute home</i>	138, 139
<i>tax burden</i>	37, 201, 205, 211
<i>taxes</i>	37, 48, 187, 200, 201, 204, 205, 211, 220, 258, 268, 276, 314, 320, 356
<i>teacher</i>	69, 72, 75
<i>telecommunications</i>	30, 216, 271, 350, 352, 354
<i>television</i>	88, 89, 350, 353
<i>theatre</i>	34, 82, 85, 86, 89, 90, 227
<i>tobacco</i>	172, 173, 245, 250, 262, 263, 265–267
<i>tourism</i>	289, 363, 364, 368
<i>tourist (overnight visitor)</i>	82, 363–366, 368
<i>trade</i>	30, 31, 181, 203, 216–218, 221, 227–229, 233, 241, 242, 256, 258, 261, 262, 264, 268, 373
<i>trade mark</i>	377
<i>traffic</i>	34, 94, 192, 337–339, 341–343, 348

<i>traffic accident</i>	339, 346–348
<i>transit</i>	337, 338, 342
<i>transport</i>	30, 37, 38, 45, 73, 75, 142, 149, 150, 157, 166–168, 172, 173, 181, 184, 185, 203, 217, 219, 221–223, 229, 230, 232–235, 237, 289, 299, 317, 319, 320, 325, 337–341, 345–348, 373, 375
<i>transport equipment, see also: vehicle</i>	241, 244, 301, 303–310
<i>transport of goods, see also: goods carried</i>	337, 340, 342, 348
<i>tuberculosis</i>	119, 122–125, 128
<i>turnover</i>	38, 43, 120, 170, 217–222, 228, 241, 261–264, 267, 271–274, 298, 337
<i>unemployed</i>	27, 32, 58, 101, 106, 108, 114, 131, 140, 141, 145, 149–153, 158, 160–161
<i>unemployment</i>	19, 27, 30, 32, 105, 106, 116, 131, 140, 141, 143, 146, 150–153, 159–161
<i>unemployment allowance</i>	140, 141, 150
<i>unemployment insurance</i>	132, 140, 145, 146, 150, 201, 211
<i>unit labour cost</i>	181
<i>university</i>	27, 32, 69
<i>urban area</i>	327, 356, 358
<i>utility model</i>	377
<i>value added</i>	30, 31, 181, 183–185, 189, 190, 201, 217–220, 223, 261, 268, 271–273, 276, 300, 314
<i>vegetables</i>	172, 245, 247, 249, 251, 279, 281, 282, 285, 301, 303–310
<i>vehicle, see also: transport equipment</i>	142, 157, 168, 184, 185, 194, 203, 217, 219, 221–224, 229, 230, 232–234, 237, 241, 248, 253, 261, 262, 265–267, 272, 301, 303–310, 338, 343, 344, 348, 373, 375
<i>vessel, see also: ship</i>	248, 258, 338, 339, 342, 345
<i>visitor</i>	82, 363
<i>vocational education</i>	68, 69, 72–74, 153
<i>volume index</i>	181, 267, 302–304, 314, 328
<i>wages and salaries</i>	20, 21, 32, 33, 106, 166–170, 187
<i>waste</i>	12, 37–43, 47, 48, 157, 168, 174, 184, 185, 203, 221–223, 229, 230, 232–235, 237, 245, 246, 250, 251, 262, 265, 316, 317, 319, 325, 373, 375
<i>wholesale sales</i>	265
<i>wholesale trade</i>	181, 217–219, 261, 262, 264, 265
<i>wild game</i>	293
<i>wood</i>	30, 38, 46, 216, 218, 219, 241, 243, 246, 251, 289, 298–310, 312, 316, 317, 319, 343
<i>working-age population</i>	149, 151, 152, 164
<i>yield</i>	23, 279, 280, 282–284

Märkide seletus

Explanation of symbols

...	andmeid ei ole saadud või need on avaldamiseks ebakindlad / <i>data not available</i>
..	mõiste ei ole rakendatav / <i>category not applicable</i>
-	nähtust ei esinenud / <i>magnitude nil</i>
x	andmete avaldamist ei võimalda andmekaitse põhimõte / <i>data are confidential</i>
0/0,0	näitaja väärtus alla poole kasutatud mõõtühikust / <i>magnitude less than half of the unit employed</i>
M/M	mehed/ <i>males</i>
N/F	naised/ <i>females</i>
K/T	kokku/ <i>total</i>
EL-27	Euroopa Liidu 27 liikmesriiki
EU-27	<i>27 Member States of the European Union</i>
EL-28	Euroopa Liidu 28 liikmesriiki (EL-27 + Horvaatia)
EU-28	<i>28 Member States of the European Union (EU-27 + Croatia)</i>
EMTAK	Eesti majanduse tegevusalade klassifikaator (põhineb Euroopa Ühenduse majandustegevusalade statistilisel klassifikaatoril NACE)
EMTAK	<i>Estonian Classification of Economic Activities (based on NACE – the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community)</i>

Väärtuste koondandmed võivad ümardamise tõttu liidetavate väärtuste summast erineda.
Due to rounding, the totals of values may not equal the exact sum of the values.

As used in this publication, “ton” means “metric ton”, except for the transport chapter where “tonne” is used in the same meaning.

Euroopa Liidu (EL) riigid (seisuga 31.12.2013): Austria, Belgia, Bulgaaria, Eesti, Hispaania, Holland, Horvaatia, Iirimaa, Itaalia, Kreeka, Küpros, Leedu, Luksemburg, Läti, Malta, Poola, Portugal, Prantsusmaa, Rootsi, Rumeenia, Saksamaa, Slovakkia, Sloveenia, Soome, Suurbritannia, Taani, Tšehhi, Ungari.

Euroala riigid (seisuga 01.01.2014): Austria, Belgia, Eesti, Hispaania, Holland, Iirimaa, Itaalia, Kreeka, Küpros, Luksemburg, Läti, Malta, Portugal, Prantsusmaa, Saksamaa, Slovakkia, Sloveenia, Soome.

Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) riigid: Ameerika Ühendriigid, Austraalia, Austria, Belgia, Eesti, Hispaania, Holland, Iirimaa, Iisrael, Island, Itaalia, Jaapan, Kanada, Korea, Kreeka, Luksemburg, Mehhiko, Norra, Poola, Portugal, Prantsusmaa, Rootsi, Saksamaa, Slovakkia, Sloveenia, Soome, Suurbritannia, Šveits, Taani, Tšehhi, Tšiili, Türgi, Ungari, Uus-Meremaa.

Sõltumatute Riikide Ühenduse (SRÜ) riigid: Armeenia, Aserbaidžaan, Kasahstan, Kõrgõzstan, Moldova, Tadžikistan, Türkmenistan, Ukraina, Usbekistan, Valgevene, Venemaa.

European Union (EU) countries (as at 31 December 2013): *Austria, Belgium, Bulgaria, Croatia, Cyprus, Czech Republic, Denmark, Estonia, Finland, France, Germany, Greece, Hungary, Ireland, Italy, Latvia, Lithuania, Luxembourg, Malta, Netherlands, Poland, Portugal, Romania, Slovakia, Slovenia, Spain, Sweden, United Kingdom.*

Euro area countries (as at 1 January 2014): Austria, Belgium, Cyprus, Estonia, Finland, France, Germany, Greece, Ireland, Italy, Latvia, Luxembourg, Malta, Netherlands, Portugal, Slovakia, Slovenia, Spain.

Member countries of the Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD): Australia, Austria, Belgium, Canada, Chile, Czech Republic, Denmark, Estonia, Finland, France, Germany, Greece, Hungary, Iceland, Ireland, Israel, Italy, Japan, Korea, Luxembourg, Mexico, Netherlands, New Zealand, Norway, Poland, Portugal, Slovakia, Slovenia, Spain, Sweden, Switzerland, Turkey, United Kingdom, United States of America.

Member countries of the Commonwealth of Independent States (CIS): Armenia, Azerbaijan, Belarus, Kazakhstan, Kyrgyzstan, Moldova, Russia, Tajikistan, Turkmenistan, Ukraine, Uzbekistan.